

Genesis

Incipit postilla Nicolai de Iyra sup libru Genesis.
Capitulum .i.

In principio cre. Omnis
his diuisionibus carnis. accipio illa q mag
gis consueta est dicit. Tota eni sacra scri
ptura diuidit in duas partes. videlicet
in vetus et nouu testamentu. ita q licet
tota sacra scripta sit de deo tanq de sub
iecto. tñ pua pars principalit est de deo
tanq creatore et gubernatore. Secda vo
de deo tanq redemptore et glorificatore. Prima pars
videlicet vetus testamtu diuidit in quatuor ptes. videlicet
in libros Regales historiales Sapientiales et Prophe
tales. Et qz vetus testu et nouu se hnt sicut rota in me
dio rote. vt hnt Eszechiel. i. caplo. Ideo nouu testu colu
miller diuidit. quia legi in nouo testamto correspon
det euangelium. Libris sapientialibus correspondent
eplae Pauli et alior aploz. Libris historialibus correspondet
acus aploz. Libris pphalibus correspondet liber apocalypsi.
Circa primam partem veteris testi q continet libros legales
videlicet quatuor libros Moyse. considerandū q lex nō datur
vni psonae s; communitati ppli adunati. id pmo describit
adunatio fidelis ppli sub cultu vni dei qd fit in libro Ge
nesis. Secdo describit legislatio ppo adunato. et h fit in
Exodo et duobus libris sequentibus. Tertio ponit p dicit
legis repetitio. et explicatio. et h fit in Deuteronomio.
Prima in duas. Quia pmo moyses ostendit nase hūane
pductione. Secdo ipse pparatōz. iij. c. vt sic pcedat ad
electione fidelis ppli et uoluntatem et ab infideli ppo
per successioes generationū vt patebit. j. Circa pri
mū considerandū q tota copul creatura facta est p hō
minē. Nam elemēta sunt p mirta: et mirta inanimata p
pter mirta animata: vt sunt plante et plante p alia.
animalia vo ppter hoīem qntū ad eius nutritione et u
uamentū. Corpā et celestia scā sunt qdāmo p hōīem
fm q dicit Deutero. iij. Ne forte oclis eleuauit ad celū vi
deas solē et lunā et omnia astra celi. et errore decepti ad
tes ear: et colas q creatur dñs ds tu' in ministeriū cūctis
genibus. Et ite pmo describit copul creatura pductione
ne generalit. Secdo hoīs formatōes specialit. ibi. Et ait
faciam' hoīem. Circa primū tria facē scripta. Quia pmo
exponit opus creatiois. scdo op' distinctionis seu forma
tionis. ibi. Dixitq ds fiat lux. Tertio opus ornat' seu
dispositiois. ibi. Dixit aut ds: fiant lumina. Opus crea
tionis describit aū oēm diem. Opus distinctionis primus
tribus diebus. Opus aut ornat' alij tribus diebus sequenti
bus. Et septimo die requirit de' a nouis creaturis cōden
dis. Scdm vo sntiam libero. in epla ad paulinū p bēn
de omibz sacre scripture libris. p incipiū genē ē tātis
obscuritatibus inuolutū: vt aī. xxx. ānos apd hebreos nō
legat. Et hui' obscuritates satz apparēt et varijs et multū
pluribus expositioibz taz doctorū hebreoz qz catholicorū
circa ipm. Et qz psumo ē tam intelligēte qz mēorie im
mica. intēdo vitare talē multitudine expositiois. illarū
marie q a sensu literali remore vident. cui sensui inten
do insistere fm grām a dño mihi datā. Jgit circa prin
cipū Gen. sunt tres opinioes seu expositioes solennes
ad qz alie vident' reducta. Prima est ipsi' Aug. qui illos
sex dies exponit. nō pur ipozitāt successione tps h put
dicūt cognitōem angelicā relatā ad sex genera rez p dita
rū. Jsta aut cognitio angelica duplex ē. Una est rez in
genere pmo. et hēc dicitur pmo: omis creatura ad deū
coparata q est lux p cēnā: tenebra est. Alia est cognitio
in vbo. et hēc dicitur matutina. Et sic exponit Factū est vespe
et mane dies vii'. in qntū angeli coguerūt lucē pductā:

et a tenebris diuisa in genere pmo. et hēc dicitur vespe. Et itez
in verbo. et hoc dicitur mane. et eodē mō de alijs diebus
sequenti. Sed ista expositio videt nimis longā a semu
lrali. marie qz fm alios scōs et doctores Moyse rudi
pplō loqbat: q nō poterat cape spūalia s; tñ corpalia et
grossa. et ideo de pductōe angeloz nō fecit epistolam men
tionē. Et itez: qz pps ille pnt erat ad idolatriā: si fecisset
mētionē de creaturis spūalibus et immutabilibus: coluisset eos
tanq deos. Et tō ista expositio q longā videt a lra dimu
ta f. Alie aut due expositioes vident' pmo qz lre. et tō intē
do eas psequi. Et pcedit fm varias opinioes de nas
tura materie positas a pphis. Et tō primo videndū est
hoc. Nec mirandū: Si circa h diuim' inozemur. qz et h
dependet intellect' opationū sex diez: qz hic describunt
multū obscure. Jgit circa naturā materie corpaliū tres
sunt opinioes solennes. Dic ei cōmētator libro de sub
stantia orbis: q in corpibus celestibus nō est materia pue
dicta: q est ps substantie cōpositae. cur' tō est: qz materia
pue dicta q est in genere substantie: est potētia p dicitōis
videlicet adesse et ad nō esse simplr. Alia aut potētia nō
est in corpibus celestibus q sūt incorruptibilia. vt ab oibz
supponit tanqz rez. ergo et. Et tō si aliqui incorpibus cele
stibus a pphis dicat eē materia. h est large accipiēdo: in qntū
tū subiectū accipit p materia. qz ibi est inbicitū mor' lo
calis et potētia ad vbi. Alij aut dicit q in corpibus ces
lestibus ē materia q est ps substantie cōpositae. alioqz cor
pora celestia eēnt forme actu intelligibiles. qz eēnt a ma
teria separata. Jte qz ibi est qntitas q sequitur materiaz
sicut qntitas formā. S; est alteri' rōnis qz materia corpoz
elementoz et mixtoz. qz in ipsa est tñ potētia ad formā
quā habet: et ad nullā aliā. Sicut materia sol' soluz est po
tētia respectu forme quā h; et si alteri'. et sic ē de alijs
corpibus celestibus p qd corpora celestia sunt incorrupti
bilia. Materia vo elementoz et corpoz mixtoz ē in potētia
ad plures formas q non pnt simul esse in materia. et tō
qsi est sub vna forma. est in potētia ad alias qua caret
et sic habet priuatioes annexas. Propter qd p dicit corpora
sunt corruptibilia. qz priuatio semp machinat ad male
ficiū vt dicit. i. p. h. Alij vero dicit q in corpibus ces
lestibus est materia. et q est eiusdē rōnis cū materia gene
rabilis et corruptibilis. Cur' tō est. qz materia substantiat
p suum posse fm cōmētatorē et p hōm. et ideo circūscr
pta omni forma. materia q est in genere substantie: et est
pars cōpositae: nō pnt intelligi nisi pura potētia. Et usqz
actus sit q distinguunt. et p mēta potētia nulla possit eē
distinctio. videt q circūscripta p intellectus omni forma
corruptibilis et incorruptibilis: nō remaneat aliqd vū
hec materia possit distinguī ab illa. sed remanet vnus
simplr rōnis in corpibus celestibus et corruptibilibus. Jtem
fm Aug. li. p. h. Materia est ppe nihil. ita q nihil potēit
excogitari intermediū. Si autē in corpibus celestibus est
materia alteri' rōnis qz in elemētis. opz q ista tō sit nō
bilior. qz ignobilior nō pot esse. q mag' recedit a nihilo.
et p pns perdit rōne materie. et accipit rōne forme. Ve
runtamē licz in ipsis sit materia eiusdē rōnis. tñ corpa
celestia sunt incorruptibilia. inferiora aut corruptibilia.
Cur' tō est. qz fm p hōm libro de sensu et sensato. Jgnis
et terra nō agūt et patiunt ad inuicē in qntū hmoi. s; so
lū in qntū sunt s;netatē habentia. idē corpa elemēntaria
et mixta qz forme substantiales hnt annexas p rarias
qntitates actiuas et passiuas: agūt et patiunt ad inuicē
passione pue dicta: q est cum abiectioe contrarij. ideo
transmutant: generant et corrumpunt. Forme aut substā
tiales corpoz celestium nō hnt annexas tales qntitates
actiuas et passiuas. et p pns nō est in eis passio q ma
gis facta p raria abicit ab ipsa substantia. et p pns rema
(L)

nent incorruptibilia. licet hēant materiā eiusdē rōis cū
corporibz corruptibilibz accipiēdo materiā pōse. put ē
pō ppositi in genere substantie. q̄ distinguit a p̄uatiōne
put hē. i. p̄p̄. Et fm istos materia corpōz celestiu nō ē
p̄uatiōni adiecta. q̄ materia nō h̄z p̄uatiōnē adiuu
ctā. pp̄ue loquēdo. n̄
si put est informata
forma substantiāli ha
bēte annexas qualis
rates formatē d̄neratē
ad qualitates annex
as alteri forme sub
stantiāli in p̄possibili
in eadē materia. sic
forma substantiālis

Incipit liber genes̄ q̄ d̄
hebraice b̄resit̄.
A p̄ncipiō. I.
p̄ncipiō creauit deus
celum ⁊ terram.

ignis h̄z annexas caliditatē ⁊ siccitatē. forma substan
tialis aque h̄z annexas frigiditatē ⁊ humiditatē. q̄ sunt
generatiōis ⁊ corruptiōis cā. vt sup̄ius exp̄ssum est.
Que aut̄ istar̄ trū opinionū sit verior. nō est p̄ntis spe
culatiōis inq̄rere nec p̄ p̄s multitudinē rōnū ad hoc i
ducere. cū sicut p̄dictū est intenda in s̄istere expositiōni
s̄iali. p̄ opter q̄d intendo istam q̄ ē i p̄ncipio. Bēn fm
p̄dictas opiniōes varie exponere ⁊ rōnes ad vtrāq̄ p̄
inductas soluere q̄bz solutis. alie q̄ possent induci defa
cili poterūt solui sicut credo vt sic lector. eligat expositi
ōnē quā tenere voluerit. vel vtrāq̄ si voluerit. p̄seq̄
tur. Prima expositio est q̄ oēs p̄es mādī p̄ncipia
les videlicet corpa celestia oia. ⁊ quatuor elemēta. per
opus creatiōis a p̄ncipio fuerunt p̄ducta in formis
suis substantiālibz distinctis. ⁊ totū opus distinctiōis
sēu formatiōis in tribz diebz sequētibz. ⁊ ē op̄ ornar̄
corpōz celestiu q̄d factū ē in quarta die. intelligit̄ q̄tū
ad q̄litates ⁊ p̄p̄ietates accidētales sup̄additas. vt p̄a
tebū magis in p̄riculari p̄sequēdo istā expositiōnē. Et
p̄cedit ista expositio fm duas primas opiniōes s̄ na
tura materie sup̄rapositas. Illi em̄ q̄ dicit q̄ in corpibz
celestibz nō est materia non p̄t dicere q̄ materia oim
corpaliū sit p̄ducta sub vna forma cōi. ⁊ postea fm di
uersas sui p̄tes p̄ formas substantiāles specificas disti
cta. cū fm eos in corpōz celestibz nō sit materia. Et
tō p̄t habent dicere q̄ oia corpa celestia a p̄ncipio
sunt p̄ducta in formis substantiālibz distinctis. ⁊ cōi
dicū s̄ elemētis q̄ sunt p̄tes integrales mādī p̄ncipa
les q̄ in suis formis substantiālibz simul sunt p̄ducta. li
cet nō ita necessario sequat̄ de elemētis ad dictū cor
s̄ natura materie sicut sequit̄ de corpōz celestibz in q̄
bz nō ponit̄ materiā. Eodē mō dicendū ē illis q̄ te
nēt opiniōnē sc̄dam de materia sup̄raposita. q̄ si mate
ria cuiuslibet corpis celestis ē solū in potētia ad formā
substantiāle quā h̄z. nō p̄t dici q̄ materia corpōz celesti
um ⁊ elemētorū sit p̄ducta sub vna forma cōi. ⁊ postea
p̄ formas substantiāles distincta. nec etiā q̄ materia cor
pōz celestiu p̄se sit p̄ducta sub vna forma cōi. ⁊ postea
distincta p̄ formas substantiāles solis ⁊ lune ⁊ aliorū cor
pōz celestiu. Quia ad vtrāq̄ istoz sequit̄ oppositū di
ctū sui videlicet q̄ materia corpōis celestis nō solū sit
in potētia ad vna formā. s̄ ad plures. Sc̄da aut̄ exp̄
sitiō s̄ialis quā tenēt Strab⁹ ⁊ Beda ⁊ aliq̄ alij docto
res ē. q̄ materia oim corpōaliū ⁊ elemētariū p̄ op̄ cre
atiōis p̄ducta est sub vna forma cōi in genere substan
tie. vt pote corpōretratis. ⁊ diebz sequētibz sit distincta
fm diuersas sui p̄tes p̄ formas specificas tā celestes q̄
elemētarias. Cōsiderādū vō q̄ si in qualibet p̄ncipia li
tera exponeret̄ fm vtrāq̄ opiniōnē p̄dictā successiue ta
lis frequēs mutatio ⁊ transitus de vna expositiōne ad
aliā cōfunderet intellectū. p̄pter q̄d intendo exponere

totā istam a p̄ncipio capli vsq̄ ad opus quarte diei
clusiue. Primo fm primā opiniōnē ⁊ sc̄do q̄tū ad sc̄cū
dā. Ita aut̄ q̄ sequit̄ opus quarte diei fm vtrāq̄ opi
niōnē vniformiter p̄t exponi. Primo igit̄ exponit̄
opus creatiōis cum dicitur. **I**n p̄ncipio. Et
describit̄ factus ante
oem diē. s̄ illud aut̄
fm istā expositiōnes
nō accipit̄ duratiōne
s̄ natura t̄m. sicut so
n⁹ p̄cedit vocē. Dicit̄
igit̄ in p̄ncipio. i. rēs
pōis vel p̄ductiōis

Terra aut̄ erat̄ ianis ⁊ va
cua ⁊ tenebre erat̄ sup̄ fa
ciē abyssi ⁊ spūs d̄ni fere
bat̄ sup̄ aquas. **D**ixit̄
deus **F**iat lux. Et facta est
lux. **C**reuit (retum.
de. i. de nihilo p̄dige
it q̄d est p̄ncipiū ipsius vel. e. **C**eli. i. corpa celestia oia
in suis formis substantiālibz distincta. licet adhuc i aliq̄
bz p̄p̄ietatibz accidentibz eēt i forma. vt patebit̄ infra.
Et terrā. in sua forma substantiāli distincta. ⁊ aliq̄bz
p̄p̄ietatibz formā substantiāle necessario cōcomitātibz.
Quia t̄i adhuc q̄tū ad aliqua erat̄ informis iō sequit̄.
a. Terra aut̄ erat̄ in anis. i. inuisibilis. q̄ erat̄ vndiq̄
aquis coopta. f. Et vacua. q̄ nō erat̄ adhuc plāns ⁊
herb̄s ornata. Sequit̄. g. Et tenebre erat̄ sup̄. fa. abyssi.
i. sup̄ faciē elemētorū. Abyssus em̄ d̄ ab a q̄d est sine.
⁊ byssus q̄d ē genu s̄ lini cādūssimi. vti abyssus d̄ q̄ si
ne cādore vel splendore. q̄ color cādūss h̄z plurimā de
luce. Et tō p̄genes elemētorū p̄dicta vocat̄ abyssus. q̄ lux
nō erat̄ adhuc p̄ducta. Dicit̄ em̄ abyssus alio mō illud
q̄d ipozat̄ quādā p̄fusiōnē ⁊ cōmitionē. totū aut̄ q̄d ē
infra circulū lune erat̄ cōfusiū. q̄ s̄ elemēta eēt̄ p̄nci
pta in suis formis substantiālibz. nō t̄i adhuc habebant
oēs p̄p̄ietates accidētales debitas vsq̄ ad tertā diem
in qua sunt distincta elemēta. ⁊ tō vsq̄ t̄ic aqua ipa nō
habuit̄ debita densitatē. s̄ q̄ si vaporat̄ eleuabat̄ p̄
totū spaciū aeris ⁊ ignis coopiebat̄ et̄ terrā. ⁊ sic q̄daz
p̄fusiō ⁊ cōmitione erat̄ i elemētis. ⁊ tō s̄ vocabat̄ abyssus.
b. Et spūs d̄ni. i. sup̄ illā p̄genes ⁊ cōmitionē
elemētorū p̄dictā. ⁊ vocat̄ noie aquarū. q̄ sicut dicit̄ est
ipa aq̄ coopiebat̄ terrā. ⁊ alts̄ duobz elemētis cōmixta
erat̄ mō p̄dicto ⁊ accipit̄ hic ip̄s d̄ci. i. volūtas q̄ fere
bat̄ sup̄ illā p̄genes elemētorū. sicut volūtas artificis sup̄
p̄ materiā quā formare ⁊ ornare intendit̄. **D**ixit̄
deus **I**ncipit̄ opus distinctiōis. ⁊ primo ponit̄ di
stinctiō diei ⁊ noctis. Sc̄do distinctiō corpōz celestiu
ibi. **D**ixit̄ de. **T**ertio distinctiō elemētorū. ibi. **D**ixit̄
de. **Q**uarta distinctiō. **L**uce ⁊ tenebras q̄ in
portat̄ p̄uatiōnē lucis. ⁊ tō opus distinctiōis incipit̄
a luce ⁊ s̄ ueniet̄. Primo q̄ est qualitas cōis in qua
corpa celestia cōicant̄ cū inferioribz. vt pote cū igne et̄
cū aliq̄bz corpibz mixtis q̄ lucida sūt. ⁊ q̄ fm istā ex
positiōnē distinctiō rerū accipit̄ fm q̄litates ⁊ p̄p̄ietates
accidētales. ad uenienter inchoat̄ a luce q̄ est qualitas
cōis. sicut in generatiōne naturalis inchoatio fit a
cōmunionibz formis. q̄ fm p̄dm embryo p̄t̄ vuit̄ vt
ra plante. postea vita animalis. postea hoīs vel leonis ⁊
h̄mōi. Et primo p̄p̄. dicit̄ p̄s q̄ a cōmunionibz ē ince
piēdū via doctrine. sicut pueri in p̄ncipio vocat̄ oēs vi
ros p̄es ⁊ oēs femias matres. postea distinguūt̄. Sc̄do
q̄ distinctiō nō apparet̄ nisi p̄ manifestatione oia aut̄
p̄ luce manifestant̄. ⁊ tō distinctiō incipit̄ a luce. **T**ertio
q̄ dies nō p̄t eē sine luce. id luce oportuit̄ fieri prima
die. dicit̄ igit̄. **D**ixit̄ de. **F**iat lux ⁊ sicut dicit̄ deo
nō imponat̄ aliqua vocē sensibile. s̄ intelligere vel pra
ctica q̄d includit̄ ip̄m vel e. q̄ fm formā sue dispositiō

Genesis

nis et voluntas sequitur effectus. Et fiat lux. Ista lux est lux solis que est quibusdam accidentalibus a luce alia celi luminaria illustrant. Propos quod dicitur de aia dicitur quod sol est pater viros deorum quod celi luminaria que ab antiquis vocabantur dii recipiunt lumen a sole. Et vidit deus lucem que erat bona: quod videtur esse ad multa

ut patebit. In opere quod dicitur. Aduertendum est quod ista lux solis que facta est prima die: ad huc fuit informis quod tunc ad aliquid usque ad quartum diem. In quod dicitur. In die quarto. Quasi autem fuerit formata quarta die: patebit. In die quinto. Ista visio est per motum solis: quod quod mouet super vnum hemispherium tunc tenebre in opposito hemispherio per oppositam tertia que est in medio.

Et vidit deus lucem que erat bona: et diuisit lucem a tenebris: appellauitque lucem diem et tenebras noctem. Factumque est vespere et mane dies primus. Dixitque deus: Fiat firmamentum in medio aquarum: et diuidat aquas ab aquis. Et fecit deus firmamentum: diuisitque aquas que erant sub firmamento ab

his que erant super firmamentum. Et factum est ita. Vocauitque deus firmamentum celum. Et factum est vespere et mane dies secundus. Dixit vero deus: Congregentur aque que sub celo sunt in locum vnum et appareat arida. Et factum est ita. Et vocauit deus aridam terram: et congregatioemque aquarum appellauit maria.

Et facti erunt viginti quatuor dies. Et factum est ita. Vocauitque deus firmamentum celum. Et factum est vespere et mane dies secundus. Dixit vero deus: Congregentur aque que sub celo sunt in locum vnum et appareat arida. Et factum est ita. Et vocauit deus aridam terram: et congregatioemque aquarum appellauit maria.

Et factum est ita. Vocauitque deus firmamentum celum. Et factum est vespere et mane dies secundus. Dixit vero deus: Congregentur aque que sub celo sunt in locum vnum et appareat arida. Et factum est ita. Et vocauit deus aridam terram: et congregatioemque aquarum appellauit maria.

Et factum est ita. Vocauitque deus firmamentum celum. Et factum est vespere et mane dies secundus. Dixit vero deus: Congregentur aque que sub celo sunt in locum vnum et appareat arida. Et factum est ita. Et vocauit deus aridam terram: et congregatioemque aquarum appellauit maria.

Et factum est ita. Vocauitque deus firmamentum celum. Et factum est vespere et mane dies secundus. Dixit vero deus: Congregentur aque que sub celo sunt in locum vnum et appareat arida. Et factum est ita. Et vocauit deus aridam terram: et congregatioemque aquarum appellauit maria.

Genesis

Et licet sol sit maioris quantitates et claritatis quam sit luna. Hypothesi igitur ista secundum duas primas opiniones de materia corporaliu soluede sunt rationes tertie opinionis que ponit materia in corporibus celestibus et esse eiusdem rationis cum materia corporum elementariu et mixtorum. Ad primam cum dicitur. **Actus est qui distinguit dicens quod ois distinctio est per actum. non tamen oportet quod sit semper per actum. actualiter in forma. materia igitur celi et materia corruptibiliu differunt in quantum sunt in potentia**

ad actum. **diversas rationes. quia forma celi est actus inseparabiliter in formas. non autem forma elementu vel mixti. Ad secundam dicens quod materia corporu celestis non bilior est materia mixti vel elementu. non per aliquam formam vel actum actu informate si considerat omni forma subtracta. sed per relationem seu aperturam ad nobiliorum actum scilicet formam. His dicitur exponenda est ista forma scilicet finem in operibus. Abi aduertendum quod distinctio est eadem in utraque expositione propter quod non intendit ea repetere. Item in expositione predicta plurima sunt que non variant propter tertiam opinionem de materia predicta. propter quod sicut in intentione ea repetere sed ad predicta remittere. Item finem in operibus illa que ponit materia eiusdem rationis in corporibus celestibus et elementariu quam sequitur Beatus et Strabo exponenda est sic scilicet. In principio creavit deus celum. et empyreum. quod sicut factu angelis est repletu. Et dicitur empyreum a pyre quod est ignis. non quod sit de natura elementu. sed quod venit cum igne in splendore sicut et celum crystallinu dicitur aquatu. quod venit cum aqua in dyaphanitate. ut predictu est. Et est celum superiorem finem ista expositione loci splendentis. immobilis et quietus preplationi glorie apertus. Et tertiam. materia omnium corporum que sunt sub empyreo. que predicta est sub una forma cum in genere substantie. ut pote corporu reitatis. Et propter eandem rationem notat dicitur in operibus. ut pote nomine abyssu et aque. Terra autem erat inanis et vacua quod illa materia non erat adhuc in formas spales distincta. Sequitur fiat lux. finem ista expositione illa lux fuit quedam nubes lucida et superiorem parte materie ceteris predicta facta a deo. que motu suo faciebat diem et noctem usque ad quartam diem. in qua factus est sol. verumtamen inspectio motus ipse sol. que sicut in generatione naturali est processu de imperfecto ad perfectu ita in prima reproductione. non propter imperfectionem agentis. sed ad ostendendum ordinem sue sapientie. Considerandum tamen quod illa nubes lucida non potest veniuntur dici eiusdem rationis cum nubibus que sunt in aere. quod illa erat de natura celestis ille autem sunt de natura elementari. fiat firmamentu in medio aquarum. Et istud sicut hic accipitur quantum ad formam substantiale. quod de una parte materie prius predicta sub forma ceteri factu est firmamentu finem formam specificam celi syderu. in qua productione intelliguntur et predictu orbis septem planetarum que sub nomine firmamenti comprehenduntur. De parte autem superioru illius materie ceteris factu est celum crystallinu quantum ad formam substantiale scilicet scilicet die. sicut et firmamento dicitur est. Et significatur per aquas que sunt sup firmamentu propter venientiam cum aqua ut predictu est. Sub firmamento autem putat comprehendit. orbis septem planetarum remanent materia ceteris. et que facta sunt elementa terra die que materia designat nomine aqua. ut predictu est et sic per quod scilicet die factu est firmamentu in medio aquarum. Inter celum crystallinu et materia elementorum et sic per ista. Dicitur vero deus congregavit aquas. illuc ponit opus terre diei que distincta sunt elementa per hanc et per illa parte materie que remaneret adhuc sub forma ceteri ut predictu est. facta sunt elementa in suis formis substantialibus et proprietatibus sequentibus. In terra et facte sunt alique creature diuina virtute que receperunt aquas apparuit per terre visco operam et sic apparuerunt elementa in suis locis distincta. Dicitur autem deus fiat luminaria. hanc describit operam quante diei et intelligitur fieri luminaria quantum ad suas formas substantiales specificas. et finem ista expositione non est sol factus est illa nubes lucida predicta que tribus diebus precedentibus recit die ac nocte motu diurno. nec valet quod dicitur obiectum fractu. pro parte summe**

et mane dies quartus. **Dicitur etiam deus. Producantur aque reptile anime uiuentis. et volatile super terram. sub firmamento celi**

sue dices. quod non potest veniuntur dici que in prima parte productione aliquid sit productu sicut cito corruptu. et que dicitur icouenienter dici sole factu et illa nubecula. que sic fuit corrupta. illi ei corrupti. propter loquendo de corruptione finem parte et ratione quod transmutat in melius. ut dicitur in libro de generatione sic non dicitur elementa propter corrupti. quoniam eis sit corrupti. quod corruptio hanc modo dicitur est via ad defectu. Illa autem nubecula erat quod inspectu respectu solis ipse et hanc. incidit in id quod probat quod in opere quante diei dicitur quod aues et pisces facte sunt ex quatuor elementis. sed in terra solu nolet aqua. quod non potest fieri nisi per corruptionem formam elementaru in predicto. Illa autem luminaria celi luna. et stelle dicitur facta quarta die quantum ad suas formas specificas et alia que preliorum orbium. et sic per ista finem ista expositione. Cetera autem que in hac parte postmodum non sunt tacta exponantur sic dicitur est in alia expositione. His dicitur soluede sunt rationes que sunt in ista expositione. Ad rationem emetationis cum dicitur materia substantiale per se posse. dicens quod verum est si accipiat posse et vel potentia per se in genere substantie. et sic talis potentia non est aliud quam ipsa essentia materie circumscrippta ois forma. et hanc modo accepta est in potentia ad esse sub forma quecumque quantum est de se. et sic materia celi est in potentia ad formam elementu. et ad non esse forme celi. sed ista potentia non est reducibilis ad actum nisi per agens quod immediate attingit materia finem sua essentia quod est agens diuinu. sed si accipiat potentia per se. reducibilis per agens naturale vel creatu sicut non est in potentia ut transmutet de forma ad formam. nisi per subiectu quantum ad actum et passiuu parte. Et tunc materia que est sub forma corporu celestis non est sic in potentia ad non esse sue forme. et ad esse alteri. quod non subest talibus quantum ad ut. dicitur est. Rationes autem ista que ponit materia in corporibus celestibus alterius rationis procedere sunt finem ista expositione in quantum ponit materia in corporibus celestibus. sed in quantum die eadem alterius rationis quod non probat. neganda est. Et tunc negationis parte ex predictis. Dicitur et deus. hanc describit operam quante diei. in qua ornata sunt elementa media. scilicet aer et aqua. ad que ornatu primu illa que mouentur in eis. scilicet aues et pisces. et hanc quod dicitur per producantur aqua. illi quod aues et pisces de sola aqua sunt formati. sed de quatuor elementis. tamen aqua sola exprimitur propter quadam venientiam cum istis hanc aqua humore et vapore. per humore veniunt cum piscibus. per vapore que sursum eleuatur in aere veniunt cum auiibus. et ostendendum est quod aues et pisces non sunt producti ex aqua active sed a deo. passive autem ex elementis. ut dicitur est. que Reptile et Reptilia dicitur illa que non habent pedes. vel si habent. habent breues. nec in alia eleuantur. et talia sunt que contra habitant in aquis. dicitur et hanc Reptile aie uiuentis. ita que vita animalis ponit in obliquo ad designandu que vita est inspecto modo in piscibus respectu hominu et animalu. et sequitur. et Creauitque deus cetera gradina. dicitur hanc hebrei quod lund genit piscium est incredibilis magnitudinis propter quod si multiplicata fuisset et iduina destructu fuisset scilicet quod mare non esset nauis

Liber

gabile nec alij pisces possent stare i mari. Ideo postq̄ deus creauerat hanc sp̄m i seru masculino et feminino occidit femellā. ne multiplicarentur indiuidua. et reuocat eā iustq̄ ad cōcedendū in furo seculo. Et q̄ p̄ iudeos cecidisse in errore saracenoꝝ. q̄ b̄ritudinē future vite ponūt i delectationibꝝ corporaliꝝ cuboꝝ et uenereoꝝ. q̄ nō solū apud catholicoꝝ absurdū reputat̄ s̄t ap̄d gērales p̄ios q̄ b̄ritudinē hois ponūt in opibꝝ intellec̄tue ptis. asserētes vitā uoluptuosa eē vitā pecudū. vtz. i. Et b̄. Propter q̄ b̄ritudo nō ē ibi ponēda: euz felicitas nullo mō p̄tneat ad b̄rita aiaua s̄z solū ad intellectuāle et rōnale creaturā. Propter q̄ catholico b̄ritudinē in uisōe et fruōe ip̄i us det. et ab hac b̄ritudie aie p̄ resurrectōz fieri redūdātia ad corpus p̄ quā fiet glōsū per uores corpis. inf̄ q̄s potit̄ impassibilitas. et p̄ as̄ resurrectio erit ad vitā imortale. opibꝝ nutritiue et generatiue nō indigētē. Et ad h̄ s̄t auctes clarissime no. testif̄ s̄z q̄ nō recipiūt a iudeis: ad h̄ p̄t adduci auctas p̄ p̄b̄ dō dicēt̄. Variaboz eū appuerit gl̄ia tua. q̄ ex b̄ritudie aie fieri talē fūidātia ad corpꝝ q̄ fatiabit ois hois appetitus. Ad h̄ et fac̄ crepti moysi. q̄ exis in mōte cum d̄ho et. diebꝝ. et. noctibꝝ si cōedit neq̄ bibit: s̄o: nio et colloquio d̄i s̄tariat. et m̄to minꝝ in statu s̄fite b̄ritudis v̄t. Quā p̄ducerāt rē. In piscibꝝ aboz ē ponēda. s̄q̄. enī et auibꝝ et b̄ritū aialibꝝ sunt m̄te sp̄s subalterne ac enā sp̄alissime. et iō in p̄ductōe eoz s̄t mēto d̄ generibꝝ et sp̄bꝝ. Natura at̄ h̄uana p̄ducta ē p̄io i vno solo indiuiduo. et p̄taret̄. i. et iō si s̄t ibi mēto de gl̄ie et sp̄e. v̄ b̄ritudinē eoz. q̄ta b̄ndictio ē ordiatio ad multiplacitōz indiuiduoꝝ p̄ cōmutionē maris et femie. iō s̄tari et Crescite et multiplicamini. Et q̄ multiplicat̄. sequitur. et iō tale modū si est i plāz et herbis. iō in p̄ductōe eoz nō s̄t mēto de tali b̄ndictōe. v̄ Dicit q̄s d̄s. Dicit de scribit op̄ s̄te diei. i. q̄ ornata ē fra aialibꝝ. et h̄ ē q̄s die 3. Produ. fra ani. v̄. aialia uiuentia. q̄ significant p̄ aiaz. q̄ res denoiant a forma. et p̄t maḡ specificat. v̄. 3. Sumēta. q̄tū ad aialia q̄ uariūt ad v̄lū hois. q̄ generalit̄ noie dicūt iumēta. q̄ iuuamēta. a. Et reptilia. q̄ntū ad aialia pedibꝝ carētia. et q̄ntū ad h̄stia pedes breues et lacerte et p̄silia. p̄f q̄s se uident̄ trahē sup̄ terrā. b. Et bestias fere. q̄ntū ad aialia siluestria. ad dicunt̄ de s̄te q̄si uestie. c. Et vidit d̄s q̄ eēt bo. et ait. Faciam hoiem. Postq̄ moyses descripsit creatōem eoz q̄ facta s̄t q̄dāmō p̄f hoiem et p̄dicū ē. h̄ p̄t describit hois formatōes. Et diuidit̄ in duas p̄tes. q̄ primo describit hois formatōes. sc̄do et lapsū et trāsgressioz. tertio caplo 3. et serpēs. P̄tia in duas. q̄ p̄io describit hois formatōes. sc̄do et statū et aditōes. q̄. ca. 3. ḡf. rē. P̄tia adhuc in duas. Quia p̄io describit hois formatōes. sc̄do eius p̄suatōes. ubi. B̄ndixitq̄ ill̄ d̄s. Circa primū p̄siderā d̄s q̄ aia intellectiua q̄ ē forma hois. nō ē et semie p̄ generatōes. s̄a deo p̄ creatōz. et iō in formatōe hois si d̄: p̄du

Creauitq̄ de⁹ cete grandia et oēm aiam uiuētē atz motabilē quā p̄ducerant aq̄ in spēs suas: et oē uolūtē s̄m gen⁹ suū. Et vidit d̄s q̄ eēt bonū: b̄ndixitq̄ eis dicens Crescite et multiplicamini et replere aq̄s maris: auēsq̄ multiplicentur sup̄ terram. Et factus est yesp̄ et mane dies q̄ntus. Dixit q̄s d̄s. Producat terra aiam uiuētē in genere suo iumēta et reptilia et bestias fere s̄m species su

cat terra v̄l aliqd̄ s̄le s̄z faciam hoiem. Et dicit̄ bebet̄ q̄ ē v̄bū dei ad āgelos. s̄z v̄l falsū. q̄z angeli si coopant̄ deo in creatōe aie in q̄ p̄sistit imago ip̄i dei. Et iō dicem d̄s q̄ dicit̄ faciam. in plāti. ad denotādū p̄sistatē p̄sona tū in diuis. Serunt̄ q̄z ista p̄litas s̄t cū uirtute s̄m

as. Factumq̄ est ita. Et fecit de⁹ bestias terre iuxta species suas: iumenta et omne reptile terre in genere suo. Et vidit d̄s q̄ eēt bonū et ait: Faciam hoies ad imaginē et similitudinē nrām: et p̄sistatē piscibꝝ maris et uolūtibꝝ celi et bestijs vniuersiq̄ fere: omniq̄ reptili q̄s mouet̄ in terra. Et creauit de⁹ hoiem ad imaginē et similitudinē suā: ad imaginē dei creauit illū: masculū et feminā creauit eos.

plac̄ centie. iō postea subdit̄ i singulari. Et creauit d̄s hoiem ad imaginē et similitudinē suā. Imago at̄ dei p̄sistit i aia q̄ntū ad p̄p̄tates naturales. i. in motū. intelligētā et uoluntatē. Similitudo aut̄ i gratiā. et iō s̄litudō ē quedā p̄fectio imagis. q̄z grā p̄ficat naturā. Quod aut̄ iū glō. s̄t p̄s. ponūt imaginē i aia q̄ntū ad q̄s dam alias p̄p̄tates. P̄io q̄z sic aia replet totū corpꝝ. ita d̄s totū mūdū. Videre. r̄p̄s. Lelū et itā ip̄leo dicit̄ d̄s. Itē q̄z sic deus v̄mē ē i suo seculo. sic aia vnica i suo corpe.

Itē sic d̄s si inq̄nat̄ sordibꝝ orbis. sic nec aia sordibꝝ eoz p̄os. Itē sic d̄s videt̄ oia et nō videt̄. Ep̄o. r̄p̄q̄. Itō uidebit̄ in eoz rē. sic et aia videt̄ exteriora et nō videt̄. Itē sic d̄s si dormit. p̄s. Ecce si dormit̄ neq̄ dormit̄ q̄ cubodur̄ ist̄ rē. sic aia si dormit̄ i corpe. s̄z ita assignatio imaginis v̄l m̄tū accidētāl. p̄dica at̄ ē maḡ p̄p̄ia. q̄z ponit̄ i ill̄ potēt̄s aie p̄ q̄s efficit̄ capax ip̄i dei p̄ cognitiōem et d̄. Et p̄sistatē p̄s. maris rē. s̄. q̄dū s̄tabit̄ subdur̄. amorē. deo. q̄z tal̄ fuit̄ hō in statu nate p̄dite. v̄t q̄dū itaret̄ in obediētia ip̄i dei i superiora obediēt̄ ei. Et ist̄ d̄s iūm ē hōi nafale. P̄io q̄z i p̄fecta s̄z p̄p̄ p̄fectiora. v̄t plāte p̄p̄ aialia. et aialia p̄p̄ hoies. et iō sic plāte v̄tunt̄ aq̄ et terra ad sui nutrimētū. et aialia plāz. ita hoies aialibꝝ. Et iō iuste p̄st eis. Sc̄do q̄z p̄fectiora gubernāt inferiora v̄t angeli hoies. regimē v̄o ē p̄ prudentiā. q̄ p̄p̄ue ē in hoie in q̄ ē prudentia ḡialis. In aialibꝝ et o sunt q̄dā prudentie p̄uclares t̄m. v̄t i aranea ad faciendū telā. et sic de alijs et iō aialia s̄t hōi subiecta. Lertō q̄z hō fact̄ ē ad imagies dei. iō iuste obediūt̄ ei i superiora s̄m naturā institutā. s̄z penā p̄tū ista obediētia ē ei subtracta. sic et obediēt̄z v̄tū i superior resp̄u rōnis. et corpis resp̄u anie. sequit̄. e. Dascalū et fe. rē. Et illa ista dicit̄ aliq̄ bebet̄ q̄ a p̄t ma formatōe nafa h̄uana formata ē in v̄troq̄ sexu. s̄z r̄tū corpa viri et mulieris erāt p̄dica i lateribꝝ q̄ facie bāt v̄nū p̄tinū. s̄z postea sepata s̄t v̄tute diuisa. s̄z q̄z s̄ h̄ v̄l q̄s. s̄. b̄. Tulit̄ v̄nā de cost̄ et edificauit eā in mulierē. Itē q̄s ibidē d̄. Et repleuit carnē p̄ ea. Tal̄ aut̄ repletio nō eēt necaria si fuissent̄ t̄m corpa sepada. Ideo ad h̄ r̄sidēt̄ dicētes ad primū q̄ ist̄ vocabulū q̄s hic acupif p̄ costa. in hebreo ē equoco. q̄ significat costā et la tus. Et de h̄ b̄stur̄ p̄ta exēpla in biblia hebraice scripta q̄ trāsc̄o. Et s̄lētē i gallico. v̄bi costa et lat̄. et s̄dē ist̄s scri b̄t̄ et modicū differēt̄ i p̄nūciatiōe. Abi s̄. trāslatio n̄ta h̄z. Tulit̄ v̄nā de cost̄ et. dicit̄ q̄ debuit̄ dicit̄ Tulit̄ v̄nū de lateribꝝ et. q̄z illi totū corpis p̄tinū v̄nū lat̄us erat corpꝝ mulieris. et aliud lat̄ erat corpꝝ viri et p̄dicit̄ ē. Sc̄do p̄tādo aut̄ corpꝝ mulieris corpe uirtutis v̄nū s̄ lateribꝝ. Ad sc̄dm dicit̄ et v̄g. et v̄bi trāslatio n̄ta h̄z. Et replet

Genesis

uit carnē p ea lra hebraica h3 r clausit carnē in loco suo
sz erredē o curē sup carnē in loco separationis, h3 nō ob
stantibz illis adhuc videt dicta expositio irrationabilis, qz
talis pūctio duoz corporoz pūnet ad mōstra, sic legit in
cronica Bui. qz rpe philiipi regi frācie q fuit non ante
istū barolum q mō re
gnat Anno dñi. 25.

ccc. rxi. i. pñtio Noz
manie r Butāme na
te fuerūt due mulie
res i vno corpe. ita
tū q oia supiora vsq
adymbilicū erant du
plicia. inferiora at erāt
simplicia. r q cēntve
re due mulieres ap
paruit p h qd aliqui
vna tratabat et alia
gandeat r aliqui vna
domiēte alta vigila

bat r vna fuit mortua plusq p annū aī aliā. scda tāde
expōdere r fetore cadaverū mortua ē. 2. dōira at p acci
des ptingit in natura. r iō nō ē rōnabile q in pñā rertū
militurū de artifer oim iciper ab illis q sunt p accidens
qz talia nō cadūt sub arte r maxime in natura hūana q
nobilitoz ē. qz videt q veritate lre. qz infra dr qz forma
cāctis animālibz dñis addurit ea ad adā. r qm illis nō
inueniebāt adiutor filis illi. ppter q pcessit ad formati
onē mulieris de costa viri. qz ibidē dr. Et edificavit co
flā quā rulerat d adā i muliere. si at nō eēt ibi costa sz la
tus. qd sepallēt dñis ab alio latere mō supradicto. p ta
tē separationē nō pl' edificata fuisset mulier qz vir ppter
qd rā. s. a. hāc expositionē nō tenet. sz illā. q sequit scz q
natura hūana primo sit formata i sexu masculino tū. r
postea mulier sit formata d costa viri. Qz aut h dr. 2. d. a.
sculū r feminā creant eos. h ē p anticipationē. qz statū
volebat facere mētionē d multiplicationē hūane nature
qz sit p mētionē mris r femine. cū subdit. Crescite r mlti
plicamini. r. h. postea. q. ca. seriose explicat modū forma
tiōis mulieris d costa viri. Et iō tenedū ē q natura hūa
na pñō fuit pducta i vno individuo r in sexu virili tū.
vt sic eēt prim' hō pncipiū oim individuoz nature hūa
ne. r pñō totū spectet i vno mō. sicut de' ē pncipiū totū
vniuersū. vt in h eēt qdā siluitudo hois ad deū. ppter di
gnitate hūane nature. 2. d. Act. rxi. De' fecit ex vno
omne gen' hoim. Secdo vt vir mag' vrozē diligeret r ei
inseparabil' ihereret dū agnosceret eā et se ipō esse. pdu
ctā vñ dr. j. De viro sumpta ē. qz obrē relinquet hō patrē
r matrē r adherēbit vrozī suē. r h fuit maxime necessā
riū i specie hūana in q mas r femina fm dicramē rōnis
recte habēt simul manere p totā vitā. qd non ptingit in
alijs aialibz. Tertio qz mas r femina pūngunt i hoibz
nō solū ppter generationē vt in alijs aialibz. sz et ppter
domēsticā vitā in q sunt aliq pñia opa viri. r aliq femi
ne. in q vir est caput mulieris. ppter qd ueniēter ex viro
formata ē. sicut ex suo pncipio. Quarto est ad h rō sa
cramētalis. figurat eim p h q ecclia sumpsit pncipiū a
tō. 2. d. Act. rxi. ad eph. r. Sacramētū h magnū est
in tō r ecclia. f. Bñdixitqz illis. h sār describit hu
mane nature iā formate r suatio. Et pñō qz ad spēm
scō qz ad individuū. ibi. Dixitqz de'. Circa pñmum
pñdēndā q spēs hūana pseruat p generationē maxime
post lapsum p quē incurrit necessitatē moriēdi. Et h ē
qd dicit. f. Bñdixitqz illis. 3. ista bñdictio ē dei ordi
natio ad multiplicationē individuoz in natura hūana
p generationē. iō subdit. s. Crescite. r multiplicamini. r.

Letera patēt et pñdictis. h. Dixitqz de'. h. describit
pseruatio qz ad individuū. q fit p nutritionē. r h ē qd
i. Ecce dedi vobis. r. nō ē sic intelligēdū q per dicit.
be r fruct' arbor' darent in escā hoibz. bestijs r ambroz
muniter. sz singula singulis fm cōditionem nature sue.

vt pote fruct' arbor'
hoibz vt dr. j. Et om
ni ligno paradisi come
de. herbe at r semia
herbar' a talibz r auibz
bz. diuerse tñ diuer
sis aialibz fm ueniē
tā nature sue. aliqua
tñ aialia r aliq aues
fructibz arbor' vesce
bant elus at carniū
r piscū nō ē laratus
sue pmissus hoibz nō
si post diluuiū. vt hē
intra. ar. ca. vbi dr. sic

Omne qd mouet r viuit erit vobis i cibū. 12. Et vi
ditqz de'. r. h. ec est exclusio pcedētū. licet eim qbet ipe
cies entis bona sit in se. ex vniuersis tñ pñbz vniuersū
ordinatis ad se inuicē r vltēr' ad deū sicut ad dūcē ad
mirabilis pulchritudo r bonitas cōsurgit.

Genesis. i. postilla. In principio
creauit de' celū r terrā. Omnis diuisionibz curiosis ac
cipio illā q magis cōsuetā est dicit. Additio pñia.

Circa expositionē lēalē hui' pñi ca. Bñdixit q val
de difficilis ē. r varie a doctoribz tradit. tā gre
cis qz latinis r et hebreis. quedā videt pñpō
nēda ad h. vt ex mltiplicare sensū aliqō planū salte p
simplr capientibz extrahat. Pñmū pñpōnit q i hac
expositioē dicitū Aug. maxime ē attendēdū q sup Bene
sim ad lēam d hac materia tractans sic dicit. In pñmō
questionibz duo sunt obfūada. Pñmū q veritas scriptu
re in cōcūse teneat. Scdm q cū scriptura diuina mlti
pliciter exponi possit nulli expositioni aliqz ita pñse i
berat. qz si certa rōne ostiterit h esse falsū q aliqz fm
sensum scripture h asserere pñmat ex h ei scriptura ab
infidelibz derideret. r eis pcluderet vitā credēdi. hec il
le. Et q sequit q veritas q ē in scriptura plane tradit. in
cōcūse tenēda ē. nō obfūate qz pñi aliter sentiat tenēdo
circa h varias seu 3. rias opi. licet eim ea q p rōnē demō
stratiuā habent esse falsa nō sint attribūda alicui au
toritati sacre scripture. eo q talia certa rōne cōstat esse
falsa. tñ illa q nō demōstratiue sz opinatiue r pbabilis
ter habent nō cōstant tāta certitudine. vt veritas plane
scripture ppter talē debilē certitudinē. formidolosam
r opinatiuā omittat. nec ob h ei plana expositio variet
seu dissoluat Et h sanar plane auctoritas Aug. pñdita.
Et inde ē q h pñi pagani cōter opinent mūdū fuisse ab
ereino nō tñ catholici variat ex h expositionē hui' dicit
In principio creauit de' celū r terrā. sic vt ex ipō nō in
telligat mūdū a deo p creationē incepisse. 2. hō ei d ppe
tuate mūdī a pte aī demōstratiuā rōnē pñi habet. vt i
pñia pte sancti Tho. q. rxi. art. 4. sed soluz opinati
uas r pbabiles. Et q pñpōsito inferit q postillator mi
nus cōuenienter se h3 circa pcessum inductorū expo
sitionis lēalis hui' ca. Dicit eim q ex varietate opinio
nū de natura materie a pñis positay depēdet intellect'
opaniū ser diez qd videt in cōueniēter dicitū. Cōstat eim
q pñi in h nō demōstratiue pcedūt. als nō rigeret eos
diuersimode vel 3. rias opinari sicut nec in geometriqz r
hmōi. sz solū pcedūt opinatiue. 2. hō nō d3 sensus ferū
pture ppter h variari. Et iō sancti doctores modicū cu
L. uq

Liber

ranerit de hmoi opinionibus varijs in hac materia sic
nec etiā refert ad articulum creatōis credende vtrū celū
sint imateriales v' habeant materiā eiusdē rōnis cū his
inferioribus vel aliter rōnis. Sedo p'supponit q' nō ē
incōueniēs multiplicare expōnes in h' loco. dū in a' ve
ritate scripture plano mō intellecta nō demēt. et cū hec
nō asserēdo s' q' p'ponēdo dicant. s' p'z p' auctoritatem
Aug. sup'ius inductā. mg' ēt in. s. d. i. q. de hac materia
tractās dicit sic. Quidā sanctorū patrū q' verba dei atq'
archana excellēter scrutati sunt. sup' h' q' d' uerba scrip'
sisse vident' hec ille. Abi notāda sunt v'ba mg' q' non
dixit diuersa asseruisse. vident'. s' em' eēt piculosus. s' scri
psisse tū. s' sine asseritione. taliter ei' expōsitōes mltipli
care nō ē piculosus ēt sanctis et p'fectis v'ris q'ru' doctri
na locū auctoritatis h'z. et multo fort' pōt' p'uenire sim
plicibus scriptoribus. q'ru' dicta nullā habēt auctoritatem
nisi quātū v'itas s'ie sacre vel rō' efficit eis tribuit. Vbi
bil' ig'f' temerarie asserēdo. nec aliq' v'itate a sanctis
patrū traditā excludēdo. nec in aliq' d'umūdo ad
expōsitōne l'ale eoz q' in h' ca. et inent' sp'ali' v'iq' ad
opus q' re diei inelūsiue p'cedā. et p'ncipalit' fm' p'imus
sensum l'ale. s' q' p'ius in additione sup' plogū dictū ē.
et q'iq' de f'eb'ario sensu ēt l'ali q'dā rāgenf'. et h' omīssa re
citatione variay seu diuersay expōsitōnū. s'it et curio
sitate distinctionū fm' o' diuē l'ie plane p'sequēdo. In
p'imo ig'f' q'dā summarīū totū diuine op'ationis seu
creatōis in toto spacio sex diez p'tentū moyses videt'
p'ponere cū dicit. In p'ncipio creauit de' celū et terrā.
In his em' v'itis fm' L'ris. p'mittit' summarie et p'cedit
se totū opus diuinū circa creatōne d'istinctionē. et omī
tū mūdi. in oībz sex diebz p'missis successiue factū. s'icut
s'iq's dicat talis artifex edificauit hanc domū. et postea
subdat. primo fecit fundamenta. sedo v'ro parietes. et
tertio sup'ap'osuit tectū et hmoi. fm' quā expōsitōne cū
bz deū creasse celū et terrā. intelligunt' oīa celestia et ter
rena eē a deo creata. q' in p'cessu sex diez fuerūt creata
seu p'ducta. et h' v' sentire Basyl. in Gramon q' sup' h'
v'bi' Creauit celū et terrā. sic dicit. Ex duobz at q' extre
ma sunt. totū ex'itū enygmaticē significat. et sic si opor
tet p' celū in h' loco intelligi em'p'reū tū. vel syderium
seu firmamētū et hmoi. s' s' oīa celestia in h' intelligēda
sunt. s'it p' terrā in h' loco nō solū intelligēda ē arida
seu elementū terre. s' tota substātia generabilū et corru
pibilū tā elementoz q' mixtoz in p'dictis sex diebz a deo
p'ductor. Veritas hui' expōsitōis p'z ex mō loquēdi
sacre scripture cōmūtozi et frequētozi. s'it ex doctrina
sanctorū ap'loz. P'rimū p'z nā infra. B'ni. s' sup' illud v'
bū. In die qua fecit d'ns celū et terrā. glo. his ig'f' p'ncip'
v'bis insinuatā ē oīs creatura. Reg' ēt Exod. xxi. circa
ob'f'uationē sabati. sex diebz fecit de' celū et terrā. et i' die
septimo requēuit. i' q' loco manifestū ē q' celū accipit' p' q'
etiā celesti creatura. et terra s'it p' q' etiā terrestri mō su
p'dictio. Si ei' h' accipit' celū p' aliq' celoz tū. et terra p'
aliq' terray tū. cetera f'rena et celestia viderēf' excludi ab
op'ibz sex diez. q'd ē manifeste falsus s'it et Deu. i. ca.
Scias hodie q' d'ns ip'e ē de' i' celo sursum. et i' terra de
orsus. et nō ē ali'. Intelligēdū ē vniuersaliter. s' q' i' cele
stibz et i' terrenis null' ali' de' ē. s'it h' d'iere. xxi. ca. vbi
p'p'ha intendēs asserere deū eē vbiq' dicit. Nūqd' non
celū et terrā ego ip'leo dicit' d'ns. q'd h'z intelligi d' totus
mūdi integritate Eodē mō p's. dicit. In initio tu d'ie ter
rā fundasti. et opa manū tuay sunt celū. q'd p'z d' alijs
innūerabilibz locis sacre scripture. s' em' in nonnullis lo
cis sacre scripture q'iq' cū p'dictis. s' cū celo et terra ma
re vel aq' exprīmant'. h' tū ē in pauc' p'ter modū et stilū
eōem sup'radictū. Sedo h' idē p'z et doctrina seu mō

loquēdi ap'loz q'oz sensus sacre scripture p'fectū fuit ap
t' iura illud Luce. xxi. q. ca. Ap'ur eis sensum vt intelli
gerēt scripturas h'z em' circa articulum creatōis mundi
nil ap'li' exp'f'ferit fuisse a deo creatū nisi celū et terrā dā
cētes in simbolo. Eredo i' deū creatorē celū et terre. vbi
manifeste tāq' doctissimi in scripturay intelligēta nos
docēt q' in h' q' p'fitemur deū creasse celū et terrā. cūta
celestia et terrena a deo fuisse creata testamur. Null' em'
sant' itellect' diceret q' ap'li' articulum creatōis mūdi ip
fecte tradidissent. In simbolo at' patrū heresibz in surge
tibz sp'ali' Damascorū. q' dicebāt vnu' deū eē bonoz. et
aliū maloz. et alijs s'itibz fuit additū in h' articulo d' cre
atione mūdi q' expōnēdo. v'isibiliū oim' et inuisibiliū
ad denotādū q' in h' q' d' in p'imo simbolo. Creatorē
celū et terre. intelligunt' celestia et terrena. nō solū v'isibi
lia. s' et inuisibilia. sedm' ig'f' h'c expōsitōne p'lonā ve
ritati tāq' fundatā i' p'lamon' et cōiozi mō loquēdi ap'lo
rū et p'p'az nō reiat loc' i' quēdi d' q' celo scriptura h'
loq'f'. cū nō solū d' celis q'buslibet s'z et d' q'buscūq' reb'
celestibz creat'. sic d' angelis intelligi' debeat. s'it nō est
in q' d' d' aere elementari vel igne. i' q' p'ncipia sacre scri
pture i' h' loco sp'ali' itelligant'. cū nō solū d' terra elemē
tari s'z d' tota natura generabilū et corripibilū in p'is
mis sex diebz creator' seu p'ductor itelligit' cū d'. Creauit
de' terrā. Circa sensum v'ro scōarū seu v'ltiorē ad
sensum l'ale p'inetē hui' v'bi. In p'ncipio creauit de' ce
lū et terrā. mltā tradunt' a sc'is doctoribz et alijs q'dā mō
inenarrabilia iter q' v' expōsitio sc'i Tho. in p'ia p'te. q'
t'ri. arti. iij. i' corp'e. q. p'cediosa et recta l'ie et rōni p'lonās
dicit ei' sic. q' h' dictū. In p'ncipio crea. de' et tripl' ex
ponit' ad excludēdū tres errores q'dā ei' p'fuerūt mūdi
semp' fuisse et t'ps nō habere initū et ad h' excludēdū ex
ponit' in p'ncipio. s' t'ps. Quidā v'ro p'fuerūt duo esse
creatōis p'ncipia. Vnu' bonoz et aliud maloz. Et ad h'
excludēdū expōnit'. In p'ncipio. i' filio sicut ei' p'ncipū
effectiū app'op'iat' p'ri' p'pter potētā. ita p'ncipū exē
plare app'op'iat' filio. p'pter sapiām. vt sicut d' d'ia i' sa
pia fecisti ita intelligat' deū oīa fecisse in p'ncipio. i. i'
filio fm' illud ap'li' ad Col. i. In ip'o. i. in filio p'dita sunt
vniuersa. Alij v'ro dixerūt corp'alia eē creata a deo me
diātibz creatur' sp'ualibz. et ad h' excludēdū. expōnit' i' p'ri
cipio creauit et. i. an' oīa. hec ille. Que q'dē tres expōsi
tiones itellig' de sunt nō d'istinctiue s'z copulatiue h'c. s'
q' scriptura i' h' loco intēdit' quēlibet itoz tū error ex
cludere et nō vnu' eoz s'it. s' em' diu'ctiue intelligerēt
ille expōsitōes tū nō excluderet plus q' vnu' error. et
forte null' q' ex vna p'p'ositione tres cas. veritay habē
te ex q'libet eaz nō p'ficer' cludi veritas vnu' cause earū
determinate. s'z vidēdū ē q'io q'libet illay tū expōsitō
nū et l'ra sane itellecta p'surgat. vt sic q'libet illay dicens
da sit l'alis. Ad q'd sciēdū q' cū hec dictio p'ncipiū cōi
ter intelligat' relatiue respectu p'ncipiari. idcirco i' sacra
scriptura cōiter vbi p'ncipiū seu initū legit' i' eodē cō
textu adiūgit' aliud significās illud respectu cui' d'z ta
le p'ncipiū seu initū sic d'z. s'. B'ni. x. s'it p'ncipiū regnū
et' babilonia. vbi in h' q' adiūgit' regnū et' exprūit' res
pectu cui' d'z p'ncipiū. Et sic cōiter in alijs loc'. cui' rō
est. Nā nisi sic exprūmeret remaneret q' ignotū q'd signū
ficaret p' illud p'ncipiū. nisi subintelligeret ex p'cedēti
bz seu subsequētibz imēdiare adiūctis. et q' in h' loco nō
exprūit' determinate i' l'ra ad q'd referat' h' q'd d'z In p'ri
cipio. s'z q' absolute nō ita op'ortet q' referat' ad illud q'd
sibi adiūgit' q' p'imo occurrit referendū ad h' q'd d'z
stati' Creauit. i. i' p'ncipio creatōis seu in p'ncipio ill'
q'd creauit. et sicut' illigūt' multi doctores hebreoz. sic
rabi Abenpazara. ra. da. et alij. Et iste mod' loquēdi cō

Genesis

cordat cū tertia expositōe p̄dicta s̄m quā itelligit in p̄ncipio. i. a. i. oia v̄t p̄dictū ē. sc̄do refert possz ad h̄ q̄d sub dicit. Deus. sic q̄ itelligat hoc p̄ncipiū esse aliqd̄ cuius quo super q̄d d̄s fecit oia q̄d venit filio. Sic cum dicit Omnia in sapia fecisti. Et sic itelligit ra. D̄y. gerudi nensis. p̄ hoc q̄d d̄: In p̄ncipio. significat aliqd̄ pertinetes ad naturā diuinā: s̄ q̄si balbuciedo exprimat. Et h̄ p̄cordat cū sc̄da ex̄pōne p̄dicta. Tertio possz refert h̄ q̄d d̄: In p̄ncipio. ad h̄ q̄d d̄. celū r̄ terras: q̄ sunt res successioni subiecte. Et sic itelligit p̄ncipio. s̄m p̄ncipio ip̄is. h̄ est i p̄ncipio nūc. q̄d p̄cedit oem̄ successio nē tempor̄ v̄t oim̄ rez celestium r̄ terrestriū successiōem. Quarto possz refert h̄ q̄d d̄: In p̄ncipio. ad totū p̄ncipio p̄ncipio creatōis seu p̄ncipio rez q̄ i h̄. c. h̄. a. i. n̄. v̄t sic itelligat q̄d p̄ncipio creatur d̄s. i. in p̄ncipio p̄ncipio de q̄b̄ agit in toto p̄ncipio h̄ ca. Creatur deus celū r̄ fr̄a. r̄ sic itelligit r̄. v̄t p̄ncipio ē. Et q̄ ab solute r̄ sine aliq̄ ep̄ssa determinatōe d̄: hic in p̄ncipio p̄ncipio referendū est ad l̄r̄z ad oia signata p̄ q̄tuor̄ modos p̄ncipio in q̄r̄ū q̄libet eoz̄ er̄ adiacentia seu p̄ncipio tione s̄e itelligit v̄t p̄ncipio ē. q̄r̄ attendendū q̄ s̄m v̄t r̄iorē sensus l̄ale er̄ h̄ q̄d d̄: In p̄ncipio. crea. d̄s celū r̄ fr̄a. itelligit ad l̄am s̄m hebraicā v̄t r̄ pluralitas i diuinitis. put̄ mḡ allegat in p̄ncipio ven. di. q̄. q̄d p̄s er̄ h̄. Mā v̄t nos dicitur deus: hebraica v̄tas h̄s heloym. q̄d est plale h̄ nois singularis hel. Et sic exponit in h̄ loco ex p̄se ra. Abenbasara. licet h̄ nō verā p̄clusionē eliciat sed errorā. Ault enī itelligit q̄ h̄ nō significat pl̄tātē in diuis s̄ pluralitatē v̄tutu seu potētiaz ab eo p̄cedē tū: in cui⁹ signū allegat ip̄e r̄ sui sequaces. q̄ i scriptura r̄ q̄s̄q̄ iudices dicunt heloym. p̄p̄ eoz̄ v̄tuo sam potētā in iudicādo. v̄t Ezo. xxiij. vbi d̄: D̄s si detrahes p̄ncipio p̄ncipio tui nō maledices. S̄: hecauillatio ē val de ir̄onabil. q̄ p̄s er̄ duobz̄. P̄ncipio enī hebrei nobiscū conuāt in articulo creatōis mūdi. p̄ncipio in h̄ q̄ sol⁹ d̄s mūdi creatur. r̄ eū imediate p̄ncipio intū q̄ ip̄i tradit̄ angelos fuisse creatos i feria sc̄da. ne si in p̄ncipio fuissent creati crederet̄ de angel⁹ q̄ fuisset̄ cooperatores dei i mūdi creatōe. si igit̄ h̄ q̄d d̄ heloym itelligat de v̄tutu⁹ p̄cedē tū: a d̄o. aut̄ t̄les v̄tutes s̄ aliqd̄ creatū aut̄ icreatū. Si p̄ncipio mō seq̄t̄ q̄ aliqd̄ q̄d si ē d̄s creatur mūdi. vel salte cooperatū est in creatōe mūdi. Si sc̄do mō. seq̄t̄ q̄ in diuis ē aliqd̄ icreatū a deo p̄cedēs q̄d ē intētā. Mā cū deus etiā ab ill⁹ p̄cedat̄ ēē summe simpl̄er quicqd̄ est in deo d̄s ē. Sc̄do hecauillatio ē ir̄onabil. q̄d d̄: Deus. v̄t. Audi isrl̄ deus tuus vn⁹ ē. Et de v̄tuo. xxiij. Adete nūc q̄ ego sum: r̄ si est al⁹ d̄s mecū. Et sic de mltis alijs. Si igit̄ moyses d̄t p̄ncipio. Creatur heloym. manifeste dedisset occasionē cre dēdi p̄ncipio pl̄tātē quā intēdebat excludē. Sc̄d̄z eos ē pot⁹ debuit̄ dicere hel. q̄d nullā pl̄tātē significat r̄ er quo nullū in cōueniēs seq̄ret. q̄t̄ q̄d allegat p̄ p̄ncipio q̄ q̄s̄q̄ iudices vocant heloym. hoc manifeste facit deos Mā vbi heloym accipit̄ p̄ iudicibz̄ seu v̄t̄s op̄inatus vel falsis. sp̄ p̄ncipio cū v̄bo v̄t adiectiuo pl̄t̄ nūeri. V̄t Ezo. xxiij. vbi d̄: Ad deos v̄t̄usq̄ causa p̄ncipio. ponit̄ ibi heloym. r̄ statim seq̄t̄ ibi v̄bū pl̄tē sic. r̄ si illi iudicaue rint. Et in psal. D̄s v̄t̄ gentiū d̄monia. vbi d̄: heloym et t̄i ibi nō d̄: demō s̄ d̄monia. S̄: i p̄s. vbi d̄: Ego dixi heloym est. i. v̄t nō dicit. Ego dixi heloym es. r̄ sic de multis alijs: s̄ in h̄ loco r̄ in alijs vbi heloym p̄ncipio p̄ vero deo sp̄ aduiḡit v̄bū singulari nūeri. Mō enī d̄: h̄ In p̄ncipio creatur d̄s. s̄ creatur. Qd̄ qd̄ v̄bū includit v̄bū substantiuū. s̄. s̄m creatō. ad denotandaz v̄tutē essentē. r̄ q̄d p̄s manifeste q̄ moyses intēdit

instituere populū specialē q̄ntū ad doctos. q̄ in deo qui celū r̄ fr̄a creatur est pl̄tās p̄sonaz in q̄r̄ū dicit heloym S̄: r̄ v̄tutās s̄m cētā: in q̄ntū dicit creatur. Et h̄ nō t̄ter insinuat moyses i p̄ncipio p̄ncipio totū sacre scriptur̄ in q̄ p̄ncipio articulo creatōis v̄t immueret h̄ mysteriū in p̄ncipio exordio fidei ēē attendendū. Qd̄ aut̄ hec pl̄tās at tribuēda s̄t p̄sonis seu suppositi. betur ē s̄m sensus l̄ale lem v̄tiorē in hoc loco. vbi inuic̄ aliq̄ instructio de diuis p̄sonis. nā cū d̄ i p̄ncipio: itelligit in filio: cui attribuit causalitas creatōis p̄ modū cause exēplaz: v̄t dictū ē. r̄ p̄ncipio cū d̄: deus. itelligit pater: cui attribuit causalitas creatōis p̄ modū efficiēz. Cū aut̄ d̄: Sp̄s d̄i iherēbatur. itelligit p̄sona sp̄s̄ci. put̄ plēn⁹ declarabit. Non t̄n̄ est itelligendū q̄ creare s̄t p̄ncipio: alieut⁹ p̄sonē diuine r̄ nō cōe totū trinitati. h̄ enī est̄ erroneū cū oia opera trinitat̄ ad extra s̄nt indiuia. s̄: q̄ d̄s ē cā rez r̄ i sui intellectū r̄ volūtātē. sic artit̄ rerū artificiatarum. artit̄er aut̄ p̄ v̄bū in intellectu p̄ncipio r̄ p̄ amorē sue volūtāt̄ ad aliud relatū op̄at̄. v̄t s̄: d̄s p̄ncipio operat̄ ē oem̄ creaturā p̄ v̄bū suū q̄d ē s̄: r̄ p̄ suū amorē q̄ est sp̄s̄s̄nc̄. r̄ s̄m h̄ p̄ncipio p̄sonaz s̄nt rōnes p̄ncipio creaturaz in q̄ntū includit̄ cētāta attributa q̄ s̄nt sc̄ia r̄ volūtās. v̄t in. i. par. q̄. xv. art. vi. Sequit̄ litera. Terra aut̄ erat iam⁹ r̄. vbi moyses postq̄ sum̄marie tradidit totū opus diuinū circa creatiōem mūdi in primis sex diebz̄ successiue p̄ncipio. hic explicat̄ illud per p̄ncipio. Circa q̄d p̄ncipio oīdit̄ statū seu p̄ncipio q̄r̄undā rez creataz in p̄ncipio sui creatiōe seu p̄ncipio. Sc̄do p̄ncipio ad a l̄ta q̄ creatā seu p̄ncipio s̄nt in p̄ncipio sex diebz̄ successiue. Sc̄da ibi. Dicitur d̄s: fiat lux. Circa p̄ncipio sciendū q̄ cū moyses rudi p̄lo loq̄ baf̄ v̄t omēs doctores tenēt q̄ nō solū sp̄alia veraciter nō capiebāt sed ēr̄ de corp̄alibz̄ illis cōter t̄n̄ apprehēdebāt. q̄ v̄tū corp̄ali subiacēt. v̄t in. i. p̄ncipio. q̄. lxxij. arti. iij. Adarco l̄t̄z in generali visibilia r̄ inuisibilia celestium r̄ terrestriū creaturaz sub quodā summatio v̄t d̄m̄ ē compre hendat̄: attribuēs ea diuine creatiōis: ita v̄t nihil in rerum natura excluderet̄ a creatōe dei. loq̄ns t̄n̄ postea i partēclari v̄t imbecillitati rudū seu simpliciū audientū p̄ncipio descenderet. p̄ncipio inuisibilibz̄ t̄z celestium q̄z terrestriū. de visibilibz̄ t̄n̄ mētiōe facit. V̄t de celestibus p̄ncipio celū empirēū r̄ angelicā naturā. r̄ de terrestribz̄ p̄ncipio duo elemēta. s̄. aerē r̄ ignē. eo q̄ nō ab omibz̄ p̄ncipio. V̄t enī etiā p̄ncipio elemētū ignis nō cognouit̄ v̄t ad tēp̄ Aristotel. S̄: r̄ aerē nihil dicebant. adeo v̄t loca plena aere vacua existimaret̄. v̄t. iij. p̄ncipio. V̄t in prima rez p̄ncipio de tribz̄ visibilibz̄ p̄ncipio capat̄ fac mētiōe. s̄. de infimo fundamētō v̄tūersi seu sibi. r̄ de summo tecto ei⁹ r̄ de q̄dā medio inf v̄tūncq̄ q̄ s̄nt p̄ncipio pres integrales cūscūq̄ edificij: q̄r̄ duo se h̄nt ad totū v̄tūersum visibile. sic centrū et circūferentia ad corp⁹ s̄pericū. q̄ cōplent̄ totā ei⁹ rōnē pl̄t̄ maticā. in q̄ q̄dē. s̄. corp̄e s̄perico centrū se h̄z̄ v̄t fundamētū. r̄ circūferentia sicut summū tectum. et alia inter v̄tūncq̄ contenta se habent v̄t mediuz̄ inter v̄tūncq̄ sez̄ inf centrū r̄ circūferentiā. p̄ncipio oīdit̄ cū d̄: Terra autem. Terra enī s̄m p̄ncipio r̄ astronomos se h̄z̄ ad v̄tūersum corp̄ale v̄t centrū. Sc̄dm̄ at̄z̄ tertiū oīdit̄ cū d̄: Sup̄ facie abyssi. Abyssus enī s̄m gr̄maticos multitudine aq̄ impetrabile significat. Que q̄dē ip̄ncipio penetrabilis iō pot̄ itelligi nō solū ex magna ei⁹ p̄ncipio: s̄ etiā ex h̄ q̄ ex ei⁹ p̄ncipio nō p̄t abyssi penetrari. p̄ncipio quod itelligit aq̄ elemētatis. q̄ ante ei⁹ p̄ncipio aggregationes in vna p̄ncipio cōfusa erat cum alijs duobz̄ elemētis. s̄. aerē r̄ ignē. put̄ mḡ ponit̄. in. ij. dist. xij. Quod totum vocat̄ abilijs s̄m estimatōz̄ simpliciū seu r̄

Libet

dium quibus loquatur, qui aerem rignē elementarē p̄
cor multitudine ut dicitur ē nō p̄cipuum, q̄ dē abyssus
totā terrā vndiq; coopiebat, et vsq; in altū porrigebat q̄
vsq; nōe summitas corporee nature p̄tingit, sicut q̄bul
dā videt, put m̄ge ponit di. supradicta. intelligatur tū
hec summitas nature corporee circa celū cristallinū q̄d
p̄ superficie abyssū intelligendū ē. Et hoc ē p̄mū corp̄ mo-
bile q̄d se h̄z ad oīa corpora naturalia sic superficies ad
corpas sp̄ricū q̄ totū ē soliditate p̄inet. Nā notandū
ē q̄d nō dicit scriptura, tenebre erāt in terra nec in aby-
so necq; supra abyssū s̄z supra faciē abyssū. Quis rō est
Nā illa multitudo aquarū ip̄ncetrabilis et p̄fundissima i
prima sui p̄ductione erat turbida et quasi opaca ex eius
confusa p̄mixtione seu cōp̄sitione. unatū q̄d nō erat ca-
par lucis, sicut nec terra, et sic nō erāt in terra nec i aby-
so tenebre p̄nc̄ loquēdo, sicut nec in ligno d̄: ee cecitas
s̄z nō videat, superficies tū abyssū q̄d est p̄mū mobile ut
dictū ē et sua pura et imp̄mixtibili natura ē diaphonū
et sicut semp̄ capax lucis s̄z q̄ nōdū lux facta erat, iō p̄
p̄nc̄ loquēdo tenebre erāt p̄nc̄ sup̄ faciē abyssū, i. in p̄-
mo celo mobili. Cōuenienter igit in p̄mordiali verū
visibilitū p̄ductione sit exp̄ssa mentio de terra, q̄d est ce-
trū et quasi fundamētū vniuersū sensibilis, et de circūfer-
rentia q̄d est sumitū tectū, s. p̄mū, mobile eo mō q̄ d̄
Etā, xlvij. Manus enī mea fundauit terram, et dextera
mea mēsa est, alias tetendit celos, et loquit̄ ad in oculū
formantis circūlū cū circū, q̄ p̄mo ponit vni pedem
in centro q̄d est fundamētū, et alii tendit circūducen-
do circūferentiā. Sequit̄ in l̄sa. Sp̄s d̄s̄ ferebat sup̄
aquas, q̄ quidā vba p̄nc̄ et notabiliter exponit a l̄die
ro, de hebraicis que: ionib; vbi sic dicit, p̄ eo q̄ nostris
in codicib; scriptū est sp̄s d̄s̄ ferebat in hebreo habet
De rabephet, q̄d nos appellare possum; incubare in s̄i
militudine volucris oua calore animantis, et q̄ intelli-
gim; nō de sp̄i m̄di dicit, ut nōnulli arbitrant̄, s̄z d̄ sp̄i
ritu sancto q̄ et ip̄e vniūficatō oīm a p̄ncipio d̄, de quo
in ps̄. Emitte sp̄m tuū et creabunt, hec ille. Que q̄dē v̄
unificatio p̄t recte intelligi fm̄ motum p̄mū mobilis.
Nā mot; fm̄ p̄mū, xlvij. Phisicorū est vita rex naturalū
et cū inter oēs motus rerū naturalū motus p̄mū mo-
bilis sit p̄mū et p̄cipuus, et a quo oēs motus corporales
regulant̄ et mēsurant tanq; a p̄mo oīm motū mēsurā-
ta, et a deo tanq; a p̄mo mouēte p̄ncipaliter causat;
idcirco in p̄mordio creatōis rex naturalū d̄ p̄mo
motu tanq; de vitarex naturalū sit mēno, attribuēdo
ip̄m motū deo in p̄sona sp̄s sancti, cui appropriatū ē v̄
unificare. Et et h̄ tollit quedā incōuenientia que q̄dāmo-
do animū pullat, s. q̄ inter p̄mo creatā sit mēno d̄ rē
pore, cū dicit, Dies vn̄, dies sc̄bus et h̄mōi, s̄z d̄ motu
nulla videt fieri mēno, cū tū motus sit p̄ior ip̄o tpe
naturaliter. Nā fm̄ p̄dictā expositionē p̄dicta tollit i cō-
uenientia, q̄ de motu sit mēno anteq; de tpe, et p̄t ex
p̄dictis. Sed d̄ p̄dicta quedā dubia breuiter p̄sit mo-
neri inquisitione, et quorū solutione veritas magis eluc-
dat. P̄mū posset rōnabiliter queri, put Aug, querit
sup̄ Hei, ad l̄sam, cur nō scriptū ē, Dixit de, fiat terra,
et facta est, fiat aqua seu abyssus et factū ē, sicut dicit de
luce et de firmamēto et h̄mōi. Secdo p̄t queri, si aby-
sus hic accipit̄, ut dicitur ē p̄ aquarū multitudine impene-
trabili terrā vndiq; circūdante, cur nō p̄nc̄ hoc decla-
tur deus dicens, Multitudo aquarū erat sup̄ terrā, cum
aqua ab omnib; q̄ntitatib; m̄di sit p̄ceptibilis, et de aq̄
in h̄ca, frequēter fiat mēno, nō at̄ de abysso in hoc loco
Terminū, si factū abyssū accipit̄ in h̄ loco p̄ p̄mo mobili,
ut dicitur, cur statim ip̄m noiat aq̄s cū dicit, ferebatur
sup̄ aq̄s, fm̄ illā expositionē. Quartū cū sp̄s d̄s̄ seu

sp̄s dei pluries in sacra scriptura accipiat̄, p̄ aere seu
vento, ut in ps̄, flauit sp̄s ei et fluent aque, et in alijs
v̄i ergo cogimur ut in hoc loco accipiat̄ p̄ ip̄s sancto, et
dictū est. Quintū, si sp̄s dei in hoc loco accipit̄ p̄
sp̄s sancto ut dicitur est, cū sp̄s sancto sit deus incōueniē-
ter dicit q̄ ferebat sup̄ aquas cū deo nō cōpetat localis
ter ferri nec sitū habere. Ad p̄mū igit dicendū q̄ ex
verbis Aug, vbi supra apparet, q̄ in hoc loco q̄ d̄, Lex
era erat inanis et vacua et tenebre erāt sup̄ faciē abyssū in-
telligit materia omnino informis. Dicit enī in l̄sa, cō-
fess, Quid enī in omnib; m̄di p̄tib; reperit̄ p̄mū
quius informitati omnimode, q̄ terra et abyssus, et infra
subdit, Illud aut̄ totū p̄nc̄ nihil erat qm̄ adhuc oīno in
forme erat, hec Aug, Et quo p̄t q̄ fm̄ ip̄m iō p̄termittit
est dicere, fiat terra seu abyssus, Similiter et factū ē ita,
et vidit deus q̄ esset bonū, sicut d̄ in alijs, p̄pter infor-
mitatē omnimodā materię q̄ in p̄dictis v̄bis signatur
Et ē rō q̄ cū dicit̄ Dei p̄fecta sunt opa, ut Deu, xlvij, ca-
lō incōuenienter d̄ natura oīno informi diceret, Dixit
deus fiat hoc Similiter et vidit deus q̄ esset bonū. Sim-
brosius aut̄ et alij saner̄ doctores nō cōcordāt cū Aug,
in hoc, s. q̄ cū d̄, Terra aut̄ erat inanis et vacua, intelli-
gatur materia informis, sed ipsum elementū terre fm̄
quos sc̄z sanctos doctores aliter ab Aug, opinantes di-
cendū est q̄ alie tres informitates attribuunt̄ creature
corporali i p̄mordio producere p̄pter quas nō decebat
et de creatura sic informi diceret, Fiat et, vel vidit de
q̄ esset bonū et h̄mōi deerat enī corporei diaphono, s. p̄-
mo mobili pulchritudo lucis. Unde dicit q̄ tenebre erāt
sup̄ faciē abyssū, Deerat etiam terre duplex pulchritudo
vna deerat et hoc q̄ erat aquis coopra, et q̄tā ad h̄ dicit̄
tur q̄ terra erat, inanis, s. inuisibilis alia vero deerat et
hoc q̄ nō erat ornata herbis et plantis, et ideo dicitur q̄
terra erat vacua. Unde in hoc loco moyses intendit ex-
primere informitates creature corporalis tam celestis
q̄ terrestis i p̄mordio p̄ducere, et ideo nō oportebat
i h̄ loco dicere, Dixit de, fiat terra, et h̄mōi, sicut i alijs
creaturis q̄ in prima sui p̄ductione tales informitates
minime habuerūt, si aut̄ d̄ hoc dicit q̄ lux in p̄ia die fa-
cta etiā videt̄ i p̄fecta seu informis respectu lucis lumina-
riū, q̄d p̄t ex excellētia p̄prietatū luminariū q̄ in ope q̄t
te die expr̄munt, q̄ nō p̄nc̄ ad lucē i p̄ma die factū
ut infra patet, et tū d̄ ip̄a luce d̄, fiat lux et, et vidit de
lucē q̄ eet bona, et sic h̄t potuisset dici d̄ terra nō obf̄a-
tib; informitatib; p̄dictis. Ad h̄ dicendū q̄ lux i p̄ma
die facta s̄z nō eet ita p̄fecta sicut lux solis, habebat n̄
p̄fectionē sibi p̄ncipiente q̄tā ad illud p̄ q̄ facta fuit, s. vis
uisione noctis et diei, ut p̄t in l̄sa, s̄z terra fuit facta a deo
ad hoc ut habitaret ab animantib; iuxta illud Etā, Nō
in vacuā creauit eā, s. terrā, s̄z ut habitaret et, Et q̄ hec p̄-
fectio ad quā ordinata ē terra sibi deerat in p̄mordio
sue creatōis, idcirco nō erat cōueniēs ut de ea diceret̄
verba p̄dicta q̄ de alijs creaturis, q̄ in prima sui p̄du-
ctione p̄fectiones ad quas p̄ducere sunt attingerēt, q̄dē
de abyssō dicendū q̄ p̄pter et cōm̄xionē confusam su-
p̄dictā nōdū habebat p̄fectionē sufficēte ad p̄ducen-
dū generabilia superficies at̄ abyssū in h̄ loco nō intelli-
tur p̄ se nisi respectu ip̄ius abyssū cui d̄ esse superficies, et
iō nō oportebat ut d̄ ip̄a superficie fieret mēno seorsus i
h̄mōi creatōe, v̄t at̄ ex auctoritatib; sc̄torū et sp̄al̄. Basil
l̄s, Amb, et alij, intelligat̄ q̄ oīmōda informitas materię p̄-
p̄cessit formationē ei, om̄itō cā breuitatis. Et de tū in
p̄ia par, q̄ l̄xi, ar, i, v̄itate hui; q̄st̄i a sc̄to doctore def
m̄tata. Ad sc̄dm̄ facilius r̄ndet̄ ex dieb; abyssū ei i h̄
loco nō noiat aquā solā, s̄z aquā cū alioz elementoz p̄-
mixtione phisam, ut dicitur, p̄termittit tū exp̄ssam mēno

Genesis

nom de alijs elemētis cū aqua p̄m̄ictis p̄p̄ ruditatem
eor quibz loq̄baf: qui p̄ maiori parte ea q̄ nō subiacent
visū nō cognoscēbāt: vtiā dicit̄ est. Ad tertū d̄
cendū q̄ primū mobile in h̄ loco noīaf diuersimode p̄
p̄ter diuersitatē eor q̄ sibi cōpetūt: de h̄o i p̄posito agif
Competit enī p̄io mobili oīa corpa nafalia ⁊ mobilia
p̄tinerē sic sup̄ficies corp̄ p̄tinet cū ē sup̄ficies. ⁊ ex h̄
noīaf facies abissī. i. sup̄ficies abissī. De q̄ p̄m̄icta hic ē
agendū tanq̄ s̄ loco vniuersali oīm corpoz naturalū.
Competit ē et diaphaneitas s̄m̄ sue nafē puritatē. s̄l̄
⁊ p̄ia mobilitas corpal. de q̄ diaphaneitate in h̄ loco
est agendū tanq̄ de p̄ia capacitate lucē. q̄ quidē lux in
corpoz: p̄ia locū tenet s̄m̄ Aug. de libero arbitrio.
S̄l̄ ⁊ de p̄ia mobilitate et h̄c ē agendū tanq̄ de p̄ia
vita v̄ de p̄io effectu vite corpoz nafalū: q̄ duo nulli
eay creaturay de h̄o sc̄p̄ta mentionē facit inf̄ primo
creata sic cōpetūt sic aq̄s. Aqua enī inf̄ v̄sulta corpa
marie est obediēs motu. ⁊ ē p̄sp̄cia. Et hec est rō q̄re
primū mobile in h̄ loco his diuersis noībz appellatur.
Hec expositio de p̄io mobili ⁊ de p̄io motu v̄d̄ rōna
bilis s̄siderando q̄ in p̄ia rez p̄ductōe fieri d̄z mentio
de summo bono vniuersali corpoz naturalū. s̄l̄ et de
primo motu ⁊ de p̄io mobili ⁊ et de tpe: q̄ sunt mēsure
oīm rez naturalū. Ad q̄ritū: dicere q̄ sp̄s d̄i in hoc
loco intelligat̄ p̄ aere elemētari est valde irrationabil̄
d̄ctū p̄p̄ tria. Prīmū q̄ si in h̄ loco sp̄s d̄i accipit̄ p̄
aere elemētari. p̄t̄ ra. ⁊ d̄oy. ⁊ q̄dā alij volūt dicē q̄ scri
ptura in h̄ loco noīaf q̄tuor elemēta. terra. s̄cum d̄icit
Terra aut̄. Aquā vero cū d̄c̄. Sup̄ aq̄s. Aerē cū d̄icitur
Sp̄s d̄i. Ignē v̄o cū d̄c̄. Et tenebre erāt. ⁊ h̄ q̄ ignis
et d̄icit̄ i loco p̄io nō lucet. s̄m̄ h̄c positōes nulla eēt
rō p̄p̄ quā aer q̄ d̄: sp̄s maḡ appropriaret̄ deo vt sic no
minaret̄ sp̄s d̄i q̄ elemētari aq̄ seu f̄re v̄ ignis. quozū
nullū in h̄ loco tali mō noīaf. vt d̄icat̄ aq̄ d̄i. terra d̄i.
ignis d̄i. Sc̄dm̄ q̄ vt ex serie l̄e p̄. sp̄s d̄i de q̄ hic
agif. ferebat̄ sup̄ aq̄s v̄i eay diuisione q̄ sc̄a fuit secūda
die p̄ firmamētum: diuidēs aquas ab aquis. et sic f̄re
rebaf̄ indistincte s̄ aq̄s nō solū inferiores s̄ et superiores
Nulla enī distinctio aq̄ legif̄ in p̄ia die. Et q̄ sc̄q̄r q̄
h̄mōi sp̄s ad h̄c facta diuisione ferebat̄ sup̄ aq̄s iupio
res cū in scripta nulla sit mētio de h̄ q̄ h̄mōi sp̄s d̄i
p̄ggregaret̄ seu attraheret̄ ad h̄ vt post aq̄ diuisione f̄re
ret̄ sup̄ aq̄s inferiores t̄m̄: q̄ t̄m̄ esset valde inueniēs ⁊
cōtra mēte rabi d̄oy. ⁊ alio q̄ sc̄q̄r: q̄ sp̄s in h̄ loco
dictū accipit̄ p̄ aere elemētari t̄m̄. cui nullo mō cōpetit
esse sup̄ aq̄s i superiores sunt celo sidere. Tertū quia
et ex p̄dictis p̄ moyses i toto p̄cessu ser̄ d̄ictū nūq̄ noīa
uit aerē ē in loco vbi fuis̄: agruū aerē nominari sic cū
d̄icat̄. Producat̄ aq̄ volat̄le sup̄ terrā vbi cōgruū fuis̄
dicere. p̄ducāt̄ aq̄ aer. s̄l̄ ⁊ d̄icē vt volitēt in aere ⁊ si
solum sub firmamēto. cum volucres p̄ maiore p̄te par
ticipāt naturā aereā plus q̄ aqueā. v̄nde in aere viuunt
et nidificāt̄ p̄ maiori sui p̄terv̄ eay volatus principal̄
ad o: natū aens p̄tinet. et d̄icē m̄gē in se. v̄. ⁊ tamē in
hoc loco nullū mētonē fac̄ de aere. p̄p̄ et̄ inuisibilita
tem ⁊ p̄pter unbecillitatē v̄s. d̄c̄m̄ ē. nō enī d̄icē de aui
bus vt volēt in aere seu sp̄s s̄ sup̄ terrā sub firmamēto
celi p̄finitēs totalē nominationē aeris. Et h̄ eadē ra
tione cū d̄i Sp̄s d̄i. nō est intelligendū de aere de q̄
nūq̄ fecit mētonē in p̄cessu ser̄ d̄icē. vt d̄c̄m̄ ē. Si autē
contra h̄ d̄icat̄ q̄ si sp̄s d̄i nō p̄t̄ hic intelligi de aere
p̄pter eius inuisibilitatē. eo q̄ illi inuisibilia nō p̄cipie
bant. sc̄q̄ret̄ a formoz q̄ si debeat̄ intelligi de sp̄s d̄i: q̄
incōparabil̄ ē maḡ inuisibil̄ oclis corpalibz q̄ aer euz
sit p̄t̄us incorpore⁹ ⁊ imaterialis. Ad h̄ d̄icēdū q̄ q̄n
sumct̄ p̄s ille fuit rudis ⁊ incorpore⁹ sp̄s alū: m̄p̄lo

min? necē erat vt eis p̄ponerēt̄ p̄io ⁊ supponerēt̄ q̄dā
penit̄ inuisibilia. sic deū eē: q̄ sine hoc inuanū in s̄tue
renf̄ de fide. s̄m̄ quā accedēre ad deū optz credere q̄ est
vt ad h̄ d̄ebz. ⁊. S̄l̄ licz aia h̄iana sit inuisibil̄ de sui na
tura. t̄m̄ p̄ponendā erat eis de ea inq̄rētū s̄m̄ illā p̄m̄ictā
paliter h̄o est capax remūeratōis diuie q̄s ē principuz
in his q̄ credibilia tradūf. Et apls cū d̄ixisset. Accedē
rē ad deū optz credē q̄ est. statū subūf̄r. Et inq̄rentibz
se remūeratoz ē. ⁊ tō de aia h̄iana circa formatos hoīs
ex p̄ssam scriptura fecit mētonē di. Spirauit in facie
eius spiraculū vite. Des. q̄. De inuisibilibz q̄ nulla mē
tio fit in p̄cessu ser̄ d̄icē: nisi t̄m̄ de deo ⁊ de aia h̄iana
q̄z cognitio saltē enigmatica necessaria ē cuiq̄q̄ fidel̄
Et sp̄s d̄i nō inueniēt̄ in h̄ loco accipit̄ p̄ ip̄o deo
licz inuisibil̄ sit. De alijs v̄o inuisibilibz q̄z cognitio nō
est explicite necessaria oīm fidelibz sic est nafā angelica
vel aer elemētari: h̄mōi p̄t̄m̄it̄ mēto ē cuiq̄q̄z fidel̄
loco iā d̄icē. S̄l̄ ar̄ abijct̄ de p̄io mobili q̄d est inuisi
bil̄: t̄m̄ s̄m̄ p̄dictā expositōem de eo sit mēto cū d̄icit̄
sup̄ facie abyssi. vt d̄c̄m̄ est. Dicendū q̄ primū mobile sa
tis ē visibile p̄ suū effectū q̄ est diurn⁹ sol⁹: aliorū
corpoz celestū. Motū d̄i ē q̄ antiq̄ expositōes hebreo
rum notabilissime ⁊ copendiose exposuerūt p̄dictū v̄bū
sp̄s d̄i. in illo libro q̄ d̄: beresich rabbaa. i. genus ma
gnū: v̄bū sic habet̄ interrogatorie. quid est q̄ d̄: sp̄s
d̄i? ferebat̄ sup̄ aq̄s. Ad q̄d r̄d̄et̄: nihil aliud ē nisi
sp̄s messie. de q̄ legif̄. Requiescat sup̄ eū sp̄s d̄i. sc̄l̄z
Et a. Et q̄ d̄icē manifeste d̄at̄ intelligi q̄ sp̄s d̄i hic
intelligit̄ sp̄s d̄i q̄ est sp̄s messie. inq̄rētū s̄m̄ catholiz
cam veritatē p̄cedit̄ a p̄re ⁊ filio. qui q̄dē filius ē ver⁹
et benedictus messias. Ad q̄ntū d̄icendū q̄ p̄ h̄ q̄ in
hoc loco d̄i ferebatur: nō debet̄ intelligi aliq̄d passiois
in sp̄s d̄i. nec hec d̄icē merabephet. q̄d in hebraico
in hoc loco ponit̄: est v̄bū passiois s̄z mere actiū: signi
ficans q̄ sp̄s d̄i fouebat ⁊ viuificabat aq̄s ad s̄litu
dinē galline cubātis. ⁊ vitalē virtutē his q̄ fouent̄ tri
buentis. Que q̄dē viuificatio i hoc loco intelligitur p̄
primū motū q̄ est p̄cipue viuificatur⁹ corpoz naturalū
vt d̄ictū est. Et simile verbū oīno h̄ Deuf. xxxij. c. v̄bū
d̄icitur. D̄icit aquila p̄uocās ad volandū: pullos suos
⁊c. que est p̄ia s̄litudo ad p̄positū. Mā sic auis mouet
pulos suos ad volandū et sic eos fouet ⁊ viuificat. sic
deus primū mobile mouet ad viuificandas creaturas cor
porales. Licet enī sit aliq̄ intelligētia imediate mouēs
primū mobile de q̄ hic agif. t̄m̄ prima cā ⁊ principalis
h̄ motus deus ē in q̄ oīs creature viuūt mouent̄. ⁊
sunt. vt Act. xxij. ca. Allegorice etiā sc̄q̄ndo p̄cordantiaz
antiquoz hebreozum p̄dictam. qui sp̄s d̄i qui hic
sup̄ aq̄s ferebatur exponit̄ esse sp̄s d̄i messie. de q̄ d̄icē
Requiescat sup̄ eū sp̄s d̄i domini: vt d̄icē. notabi
liter d̄icē p̄t̄ q̄ sicut sp̄s domini viuificabat aquas:
s̄z corpora naturalia vt d̄ictus est. sic idem sp̄s d̄i dat̄ vi
tam sp̄s d̄i per aquā baptisimī. de qua Jobis. iij. Mā
quis renatus fuerit ex aq̄ ⁊ sp̄s d̄i. Requif in s̄ra
d̄icit̄ dens. fiat lux. Qualiter intelligat̄ q̄ d̄i: de d̄icē
Ambro. in examētō declarat̄ di. s̄on per organa vocis
nec q̄ aerem istū quidā verborū strepitus verberaret
sed vt voluntatis sue eternam cogitationē p̄deret in
operationis effectu. Continuat̄ autē productio lucis
ad p̄dicta sic. Nam cum p̄m̄ilia fuerat circa creatōne
corporalem multiplex infortitas. Una sc̄l̄icet cum d̄i
ctur. Terra autem erat inanis et vacua. Alia cum d̄icē
tur. Tenebre erant super faciem abyssi. ⁊ onnens er
go fuit vt infortitas tenebratū primo remoueretur p̄
lucis p̄ductōes. Tum quia lux est q̄litas primi corpis.
tum q̄ inf̄ ceteras q̄litates corporeas lux est sp̄s d̄i.
(L vi

Libet

Ad aug. in li. de libe. arbi. di. c. q. lux in corpibz primū tenet locū. Tum p̄f cōitare lucē q̄ inferiora cū lupio; ribz cōicant. S; q̄ sit ista lux varie tradit̄ a doctoribus. Quidā enī dicūt illā lucē fuisse q̄ndā nubē lucidā que postmodū factō sole i materiā p̄iacentē redit̄ v̄l adhuc remanet solū zūcta unpeceptibil̄. v̄l ex illa nube forma tū est corp⁹ sol. Que q̄dē tres positōes nō solū sunt; p̄o bande p̄ rōne. vt in. i. p̄e. q. i. r. q. art. iij. i r̄siliōe ad sc̄dm arg. sed et ex serie sentētie l̄e nō vident̄ stare. Tū q̄ lux significat̄ q̄litate t̄m. nubes aut̄ lucida nō est lux. h̄ez sit corp⁹ luminosum vel lumiare ⁊ h̄mōi. sic albū nō ē albedo. v̄l i tali lucide nubis p̄ductōe debuisset exprimi substantiā cū sua qualitate dicēdo fiat nubes lucida. v̄l quid luminosum ⁊ h̄mōi. fieri enī sicut ⁊ ee principalit̄ p̄tinet ad subiectū seu substantiā. Accidētū enī put in metaphisica tradit̄ nō est ēē s; inesse. nec et v̄l l̄e p̄sonū nec rōni dicē q̄ illa lux fuerit lux sol. s; adhuc informis put postillatoz die. Tū q̄ si sic debuisset dicē. p̄ducit̄ seu procedat lux vel p̄ducit̄ sol seu celū lucē. sic d̄r in h̄ cap. in his q̄ ab alijs procedūt. Tū q̄ fm hoc diuisio lucis a tenebr̄ p̄ia die facta fuit p̄icularē motū sol. vt etiā postillatoz die. sicut in q̄tra die. ⁊ tū scripta in h̄ loco attri buit hāc diuisione deo dicēs. Et diuisit̄ d̄s lucē a tenebris. In quarta aut̄ die attribuit hāc diuisione lumari bus di. Et diuiderēt lucē a tenebr̄. Tū q̄z marie inconueniēs v̄l dicere q̄ accidēs seu mor⁹ alie⁹ rei singularis sit in re p̄na ante q̄ subiectū inesse producat. Et q̄ bus p̄z q̄ lux in p̄ia die sc̄a differt a luce sol; de qua fit mentio in q̄tra die. nō solū q̄tū ad p̄clares effect⁹. s; et quātus ad eētū. Tū positio Basilij in hoc loco v̄l l̄e scordare ⁊ rōni nō dissentire. Dicē enī in Exameron sic. Post sol creatōem dies ē cū a sole illūinat⁹ ē aer. in eo q̄ sup̄ terrā est emisperio relucēs. ⁊ nor vmbra a fre occultato sole. Tū aut̄ sc̄z in primis tribz diebz nō fm motū solare s; refuso principali lumie illo ⁊ rursus cōtracto; fm determinatā a deo mēsurā dies generabat̄ ⁊ nor te inducebat̄. Hec basili⁹. Tū fm enī hec lux si fuit corpus seu substantiā corporea. s; q̄dā qualitas formal̄ illūinat̄ tū nō procedēs ab aliq̄ corpore luminoso s; solū a volū tate diuina p̄ creatōem prout ipsa l̄a plano mō signifi cat̄. cū dic̄. fiat lux. q̄ dē lux si hēbat p̄ se motū. ⁊ iō nō poterat de se diuidē lucē a tenebr̄. s; h̄ faciebat p̄ emi sionē ⁊ attractōem lumis v̄tute diuina definitā. ⁊ iō d̄r hic diuisit̄ de lucē a tenebr̄. S; in quarta die vbi de lu minarijs agit. exp̄sse dicit̄. vt diuiderēt lucē a tenebris q̄ luminaria p̄ motū p̄mū sibi naturalē hāc faciūt di uisionē. fm quā positio Basilij q̄ vald̄ v̄l p̄sonare l̄e nō est in q̄rendū qd factū fuit de illa luce p̄ia post crea tionē sol. nāz adueniēte p̄uisione nafali rōnabil̄ cessat̄ p̄uio miraculosa. sic ⁊ legit̄ Josue. v. Defecit manna postq̄ comederūt de frugibz terre. Obijci aut̄ s; posi tionē Basii. primo. ex h̄ q̄ p̄tūc cū nec aialia nec hoies eēt. iō ista vicissitudo lucē ⁊ tenebre si hēbat aliquā ne cessitatē seu vtilitatē. Secō ex h̄ q̄ hec attractio ⁊ emi sio nō eēt nafales s; miraculose. qd vt dicit̄ nō h̄z locū vbi agit de institutōe nature. S; r̄ndes ad p̄mū q̄ hec obiectio est cōis etiā p̄tra ponētes q̄ hec lux fuit lux so lis. S; dicendū q̄ hec vicissitudo defuebat distinctio nibz sex diez ad h̄. s. q̄ in sex diebz p̄ficere op⁹ creatōis put i p̄posito diuisio ab efno fuerat dispositū. et etiā vt p̄ hos sex dies p̄figurarent̄ etates mūdi. vt traderent̄ alia mysteria fm doctores. Ad sc̄dm dicēdū q̄ in h̄ ca. non; nulla miraculose sc̄a tradunt̄. sic p̄ductio herbar⁹ ⁊ plan tarū a s; q̄ luminaria et stelle eēt; qd ē manifeste miracu losum. qz excedit facultatē naturalē creaturaz. ⁊ etiam est penitus insolūtū; q̄ duo p̄ficiunt. rationē miraculi.

Idem dicendū est de h̄gregatiōe aquay facta in ter tia die. Et ideo nimirū si p̄ductio hui⁹ p̄ime lucis et eius p̄ctio ⁊ emissio sit miraculosa. Cetera aut̄ exponat̄ put in postilla vsq; ibi. Factū ē vespe ⁊ mane dies vii⁹ l̄ez nafalis. Et circa qd attendendū q̄ hebrei p̄ vespe intel ligūt noctē q̄ incipit a vespera ⁊ terminat̄ in mane sequenti et p̄ mane intelligūt diē artificialē. q̄ incipit ab ipō ma ne ⁊ terminat̄ in vespe sequenti. Et sic dicit̄ q̄ dies natural̄ incipit a p̄icipio p̄ime noctis; ⁊ terminat̄ in p̄icipio no ctis sequenti. qd intēdūt. p̄bare p̄ h̄ q̄ in primordio ter tenebre q̄ a deo nor vocant̄; vtz in l̄a. p̄cesserunt lucē in ordine t̄pis; Mā postq̄ dixit̄. Tenebre erāt. Consequenter dicit̄. fiat lux. Et q̄ vt q̄ nor natural̄ s; p̄cedere diem in cōputatōe diez. hoc et p̄firmat̄ ex eo qd legit̄ in Exo. ⁊ vespa vsq; ad vesperā celebrabit̄ sabbata v̄ra. S; l̄ez hoc hēat locū ex hac auctē i festiuitatibz antiq̄ test̄; eo q̄ festiuitates eoz habuerūt initiū a festo pascali in quo agn⁹ ad vesperā imolabat̄. tū in ordie cōputatōis diez naturalū tenendū ē cū doctoribz n̄tis. s. vt cōputet̄ di es a mane vsq; ad mane. put mḡ ponit in. h̄. dist. xij. reddēs ad h̄ rōne mysticā. s. eo q̄ hō a luce p̄ctū corru it in tenebris ignorātie p̄ctōrum. S; p̄t hic sumi alia ratio natural̄. ex h̄ q̄ res denoiant̄ a termino ad quē nō a termino a quo. vt. i. p̄hi. Et iō dies artificial̄ debz de nominari a vespa in quā terminat̄. et nor denoimari a mane in q̄ terminat̄. ⁊ sic p̄ h̄ qd d̄r factū ē vesperantelli gend⁹ ē dies artificial̄; cui⁹ termin⁹ ad quē est vespe siue nor. Et p̄r cū d̄r. Et mane. intelligēda ē nor cui⁹ termin⁹ nus ad quē est mane. Et sic p̄ia ps diei natural̄ ē dies artificial̄. ⁊ sc̄da nor sequens. Hec valer qd d̄r q̄ i primor dio tenebre p̄cesserūt lucē. Mā ille tenebre nō erāt dicēs de p̄rie nor. Mā sicut dies p̄rie loquēdo est lat̄ iō lucis seu sol sup̄ terrā. sic ⁊ nor occultatio tal̄ lucē seu sol sub terra. Qd nō cōpetit tenebr̄ q̄ fuerit in primordio a s; q̄ lux corp⁹ p̄ducere. Circa op⁹ sc̄de diei duo sūt principalit̄ p̄siderāda. p̄mū q̄ celū sit illd̄ qd d̄r firma mentū. sc̄dm qualē h̄ itelligat̄ qd d̄r. Et diuidat̄ aq; ab aq; s. Circa p̄mū omis̄a varietate op̄mionū ⁊ sequēdo positioē L̄nost. q̄ maḡ v̄l planiori sensu l̄e scordate vt iā d̄m ē vides dicendū q̄ h̄ firmamētū de q̄ hic agi tur est celū siderē qd diuidit̄ in octauā sperā q̄ ē stella rum fixarū ⁊ in septē planetaz orbēs. De q̄bz etiā stell⁹ ⁊ plane legit̄ plane ista in ope quarte diei. P̄sūt eas deus. s. luminaria ⁊ stellas in firmēto celi. nec obstat q̄ dicit̄ in prima die. In principio creauit deus celum. qz ibi summarie includit̄ totum opus sex diez vt dicit̄ ē. Et quia in prima die mentioem fecerat de p̄io mobili et eius motu; vt ibi fuit expositū. nunc autē in sc̄da die defirmamento in quo sidera fuerūt posita mentionez facit; ostendens q̄ hoc firmamentū fuit product⁹ de nibilo in sua p̄pna specie per creatōem. Quod cōsonat huic quod dicit̄. Fiat firmamentum; non exprimen do aliquid de quo tale firmamētum fieret. Si enim de abisso vel aliqua parte eius firmamentum fuisset for mātum; vt quidam dicunt diuisit̄ v̄l q̄. Fiat abyssus. vel fiat de abisso firmamentum; sicut dicit̄ de herbis et plantis; que de terra fuerūt p̄ducte exprimēdo. Bermi net terra herbā ⁊ c. Et sic dicit̄. Protulit terra herbam Similr in q̄tra die dicit̄. Producant aq; reptile. Et in sexta; Producat terra aiām viuētē. Ex quo sequitur q̄ illa vbi nō exprit̄ materia sed solū dicit̄ fiat; nō debet intelligi fieri ex materia p̄iacente; sed in sua p̄pna specie totaliter ex nibilo per creatōem p̄ducet̄. Et sic in telligendum est cum dicit̄. fiat lux; fiat firma mentū fiat luminaria. Si autem contra hoc dicit̄. q̄ si sic scriptura debuisset v̄l in illis verbo creatōis; vt intel

Genesis

gerent talia de nihilo fieri seu pducti. Dicendum qd hō
requis fin opinionē Aristoteli supradictā quā hic seq̄
mur. Nā in hō qd dicitur Creatur ds celū & frā. intelligunt
oia celestia & terrestria i pcessu sex dierū a deo immediate
creari. pter q̄ illa de q̄b in lra assignat ipoz materia vt
iam dcm ē. Si at̄ q̄rat de hō qd sequit̄. Et fec̄ ds firma-
mentū. quō hēat intelligi. Cū enī dī de deo in ps̄. Ipse
dixit & facta sunt. cū dixisset. Fiat firmamētū. statim debu-
isset dicere & factū ē ita. sic in luce p̄ia. Dicendū qd qz
fieri q̄siq̄ importat acq̄sitōem alie dispositionis acciden-
tal̄ in re facta. put in postilla deducta. idcirco et dnotaret
scripta firmamētū in sua p̄ia. pductoe fuisse a deo fm
oēs suas q̄itates accidentales pfectū. iō subdit. Fecit
de firmamētū. Idē est dicendū de luminariū. cuz dicit
Fecitq̄ ds duo magna luminaria. De luce at̄ nō sic. Nā
lux in p̄ia die eēt facta pfecta q̄tū ad hō qd ds. p̄ ea
uideret diē a nocte. non simplr tū fuit pfecta sic lux lu-
minariū vt infra patebit. & iō de ea si dī. Et fec̄ ds lucez.
sicut dicit fec̄ ds luminaria. Circa seclm principale at-
tendendū ē qd lz de aq̄s supioribz seu cristallinū. Cū mgt̄ lra
de aq̄s supioribz dīc qd nō vaporali tenuitate s̄ glaciali
soliditate suspēdunt ne labant̄. S̄ qz p̄ unū mobile et
cetera corpa celestia marie obediunt motorū. sic aq̄ in
oia corpa visibilia mixta s̄ h̄z. idcirco pot̄ noiat̄ noie
a q̄ in scripta q̄ noie cristalli. iuxta illd ps̄. cū. Cū reḡ
aq̄s supiora et̄ mō ḡ mere equoee supiores & inferiores
aq̄ dicunt̄. s̄ q̄dā mō q̄i analogice. Et notandū qd h̄mōi
firmamētū. i. celū sydereū dimisit aq̄s supiores ab aq̄s
inferioribz. nō solū fm locū s̄ et̄ fm q̄sdā p̄rietates es-
sential̄ p̄leq̄ntes motū eaz. put mgt̄ Bonauētura sup̄
q̄. dicit̄. h̄ vid̄ dīcē. Aque enī supiores. i. celū cristalli-
nū seu aqueū est̄ p̄mū mobile qd̄ vniiformit̄ et̄ p̄mūe
vniico motu mouet̄. fm quē reuoluit̄ totū celū motū di-
urno. marie vniiformi. Aque vō inferiores. i. elemētares
mouēt̄ multipl̄ & difformit̄ fm q̄libet gen̄. sic
mutatōis & alteratōis & h̄mōi. Firmamētū vō. i. celum
sydereū p̄cipat̄ p̄rietatē p̄mū mobil̄ inq̄ntū est̄ imu-
nie ab alia mutatoe q̄cunq̄ p̄terq̄ fm s̄tū. impfecte t̄
attungit̄ vniiformitatē mot̄ p̄mū mobil̄. eo qd celū syde-
reū fm dueros orbes q̄s p̄ner̄ motū variabile habet
Participat̄ et̄ h̄ firmamētū q̄dā mō p̄rietatē inferiorū
aq̄ nō formal̄ s̄ effectiue inq̄ntū h̄z sturē causandi di-
uersitatē generatōis & corruptōis & cuiuscūq̄ alteratio-
nis seu mutatois p̄ accessum & recessus p̄ diuersas stella-
rū seu p̄stellationū influētiās. Cū h̄ firmamētū sic itel-
lectū q̄i mediū inf̄ p̄dictas aq̄s & q̄dā mō p̄cipās sili-
tudine vtriusq̄ extremoz. distinguit̄ aq̄s ab aq̄s. Alij vō
dicūt. s̄ qd firmamētū die scda factū intelligat̄ illa pars
aeris q̄ p̄desat̄ in nubes. & dī firmamētū p̄ sp̄situdiez
aeris in p̄tella. S̄ qz hec̄ expositio lz ab Aug. sup̄ Bese.
cōmendat̄ inq̄ntū mbil̄ dīc̄ s̄ fidē. et̄ qd̄ p̄ponit̄ p̄mpto
documētō credi pot̄. qz t̄f̄ remotā vid̄ a planiori sensu
lrah fm quē tradit̄ plane qd̄ in q̄ta die posuit̄ ds lumi-
naria & stellās in firmamētō celū. idcirco p̄ia expositio
videt̄ verior. Q̄ aut̄ seq̄. Vocauit̄ ds firmamētū celū.
intelligendū ē fm ra. Doy. qd̄ vbi ista vocatio dei h̄. in-
telligendū ē esse aliqd̄ aliud q̄ qd̄ h̄ noie principalis
vocat̄ s̄ appropriat̄ ad minn̄. principale p̄p̄ vsus cōnez
hōim. Sic dies p̄cipal̄ dīc̄ sp̄a cū. xij. horaz. put̄ ibi.
Factū ē vespe & m̄die dies vn̄. s̄ cōm. un̄ in vsu latio lu-
cis seu sol̄ sup̄ tr̄ dies dī. Cū de vocauit̄ luce die. Sicut
in h̄ loco celū principal̄ significat̄ oēs orbes. i. siouem

sp̄as & et̄ empyreū & celos inferiores put̄ ibi. In p̄mū
p̄io creauit̄ ds celū. v̄s. expositū est. sed cōmō mō celū
dī sydereū t̄m. & iō vocauit̄ firmamētū celū. Sicut si solū
arida s̄ totū terre elemētū principal̄ dī terra. put̄ ibi.
Terra aut̄ erat inanis & vacua. sed cōmō mō loquūdi arī-
da dī terra. & iō vocauit̄ ds aridā terrā. De opere ter-
re diei qualiter intelligat̄ hoc. Congregatio aquarū in
vno loco nō modicā videret̄ habere difficultatē. & um-
enī terra fm nature sue grauitatē absolutā vndiq̄ debe-
at esse aq̄s cooperta. nō v̄ aliq̄s loc̄ sup̄ frā ad quē sen-
tū q̄ aq̄ naturalr̄ sunt p̄gregate. sic vt terra discooperiet̄.
Ad quā difficultatē tollendā diuersi varie scripserunt.
Quidā enī dicūt qd̄ fra p̄buit̄ aliq̄s partes p̄cauas in q̄
bus aq̄ p̄fluēt̄ ad partes fr̄e q̄ nūc ē discooperita sc̄pe
ren̄. sed h̄ nō v̄ posse stare. Nā elemētū aq̄ ē mltō rari-
us q̄ terra. sic & aer mltō rarior est aq̄. v̄z ad h̄ntum
Nā modica q̄ntitas aq̄ in vaporē aerē per occupatōez
ignis resoluta. mltō maiore q̄ntitate aerē facit̄. Cū q̄
dā p̄b̄ dicūt elemētū aq̄ in decupla q̄ntitate eē maius
terra. sicut & elemētū aeris i mltō maiore aq̄ q̄ntitate
tūratē elemētū aq̄. put̄ s̄s̄ p̄siderātū loca p̄p̄ia. elemē-
toz. q̄ q̄to maḡ recedūt a centro vsus circūferētiā. t̄to
in mltō maiore capacitatis. Non ḡ fra h̄z capacitātē re-
cipiēt̄ i p̄cauitatibz suis tantā q̄ntitatē aque q̄nta erat
super totā terrā habitabile que ē fere q̄rtapars tot̄ terre
fm astronomos. Cū alij dicūt qd̄ aq̄ an̄ et̄ p̄gregate
erat valde nebulosa que p̄ p̄gregatez desata ē. idcirco
maiore occupat̄ locū. Qd̄ et̄ nō v̄ valē. Cū qz lra si dī-
cit̄ Londēnt̄ aque. s̄ p̄gregatez tū qz sensibili vident̄ qd̄
aque recepte in p̄cauitatibz fr̄e nō sunt maḡ p̄desate q̄
alie. tū qz q̄ntitas elemētū aque sp̄ excedit̄ q̄ntitatē ele-
mētū fr̄e. p̄p̄ aque raritatē in magna portioe. vt dcm ē
et̄ sic idē incōueniēs seq̄ sic p̄. i. q̄ capacitatis fr̄e non
sufficit̄ ad tantā aque q̄ntitatē in p̄cauitatibz suis reci-
piendā Cū alij dī ab alijs. s̄. q̄ aque in loco vbi nūc
sunt p̄gregate in maiore sunt eleuate altitudinē. Nam
vt dicit̄ Basilus experimētō cōp̄ertū est̄ in mari rubro
mare eē alti⁹ terra. Que q̄dem responsio adhuc nō tota-
liter vid̄ sufficere. Cū qz pluries in scripta eēnt̄ ad
mare descēdere dicunt̄. sic in psal. cxi. Qui descēdunt
ad mare in nauibz. et̄ Zione. i. c. de iona eēnt̄ in mare dī
Et descēdens ioppen inuēit̄ nauē. Cū qz aq̄ de sui
natura cū sit fluida. non pot̄ h̄re in se partes monuoz
sas. i. ceteris altiores. sicut in terra p̄p̄ sui soliditatem
hoc p̄tingit̄. Cū qz rotūditas aque p̄ demonstrari p̄b̄
sice. sic et̄ terre rotūditas. qd̄ p̄z. Nam quelibet pars
aque habet eqlē inclinatioem naturalr̄ ad centrū. Ele-
uatio etiā poli in diuersis partibz maris. simul & diuer-
sitas in ortu & occasu solis et̄ stellaz vniiformiter se ha-
bet sicut in terra. & vbiq̄ sunt nauigātes in mari oc-
ceano seu mediterraneo tempore trāquillitatz. semper
vident̄ hemispheria plana absq̄ montuositate seu altitu-
dine in aliq̄ sui parte. sic fit in planissima terra in qua
nulli mōtes seu colles reperunt̄. Et iō saluo sp̄ meliori
iudicio. vlt̄ v̄ de h̄ aliqd̄ dicēdū. P̄io q̄ attēdēdū
est̄ qd̄ sic terra fm astronomos & p̄hos ē in medio vni-
uersi tanq̄ et̄ centrū. & ē rotūda seu spherica. centrū
est̄ idē cētro vniuersi. put̄ demonstratiue p̄bat̄ in vtrazq̄
sc̄ia p̄dicta. sic elemētū aq̄ tōe pari de sui natura ē rotū-
dū seu spherica. centrū ē idē in sua p̄ia. p̄ductioe eē
centro fr̄e seu vniuersi. s̄ oportuit̄ trāz eē discooperā ab
aq̄s fm aliq̄s partes sui p̄p̄ necitatē finis. s̄z p̄p̄ ha-
bitationē aialū & h̄mōi. Sapientia aut̄ diuina qd̄ disponit̄
oia suauiter. sic disposuit̄ et̄ elemētū aq̄e seruando
sua rotūditatē naturales p̄bet̄ centrū separātū a centro
terre & vniuersi. sicut fm astronomos q̄ motus siderū

Genesis

aque in aliquo loco. et sit verbi gra in p̄fecto. h. et tunc
constat q̄ linea. s. g. est maior q̄ linea. s. h. et p̄ his loc̄ g.
respectu. s. q̄b̄ ē centz aq̄ est alioz q̄ loc̄. d. vbi ē n̄ p̄a:
vz māifeste. Et sic p̄z rō q̄re aq̄ vbi cūq̄ ponant in fra
natural̄ descendēdo fluūt ad mare nisi impediānt. in
ita ill̄s Eccl̄s. Omnia flumina intrāt in mare. Et ex h̄ se
quis q̄ incedētes p̄ terrā ad mare: descendētes d̄nt dicit
et. s. allegatū est. Nam cōi mō loq̄ndi loca fre a q̄b̄ aq̄
fluūt dicunt sup̄iora resp̄cu locoz ad q̄ fluūt. Patz ē
in hac figura q̄ terra s̄ fundari sup̄ mare. vt i ps̄. xxiij.
Quia ipse s̄ maria fundauit eū. Terra enī hitabil̄. s. s. ad
ge. sup̄ elemētū aq̄ fundat. altior enī est respectu. s. q̄b̄
est centz aq̄ q̄ tota sfera aq̄ post eū p̄gregatōem. Et ca
dē rōne d̄ cē terra sup̄ flumina. nā flumina a fra descendūt
in mari: vt d̄m̄ est: tanq̄ a sup̄iori loco ad inferiora. Et
q̄b̄ b̄si p̄siderat̄ p̄t haberi ver̄ intellect̄ scripturaz q̄
de p̄tōe aq̄ ad frā q̄ ad frā tractat̄ diuersimode ab
aliq̄b̄ expositōibz exponit. Patz ē ex sup̄radict̄ q̄ ter
ram cē discooptā fm̄ aliquā p̄t ad aq̄s mō p̄dicō mul
ti pōt attribui nisi potestati r̄ ordinationi diuine. vt scri
ptura in m̄s̄gione testat̄. Et h̄i hier. v. De ḡ nō timebu
ris ait d̄s: et a facie mea nō dolebitis. q̄ posui arenas
terminū mari. Et q̄ p̄z p̄tinere ad oipotentiā diuinaz
solū. s̄ r̄ ad c̄ ineffabilem̄ p̄uidētā: q̄ disponēs oia sua
inter. solū dedit aq̄s miro mō p̄naturalē ne vltim̄ frā
coopitent. iuxta ill̄s ps̄. cxiij. Terminū posuisti quē non
trāsgredieris nec p̄uertēs opire terrā. Et h̄ ē fact̄ ināieitū
Nāz licet ceteroq̄ sup̄ficiet̄ terre aliq̄ mō possit causari
et actōe sol̄ desiccantis r̄ h̄mōi. mutatio t̄i seu segatio
centri aq̄ a loco sibi in p̄ia p̄ductōe debito ad aliū lo
cū distātē. nō p̄t causari nisi a deo q̄ sol̄ ē institutor na
ture. In h̄ enī q̄b̄s dixit Congregens aq̄ r̄c. mō p̄dicō
dedit aq̄s aliā naturalē inclinationē ab illa quā in p̄i
moradio habuerāt: v̄s. expositū est. et iō rōnabil̄ h̄mōi
congregatio aq̄s fuit sc̄a aq̄s sol̄ fieret. vt inueneret fr̄az
esse discooptam: nō p̄t exccarōem sol̄ vt q̄dā erronee pu
tant. sed in illone diuina. q̄dē p̄z ex mō loq̄ndi scriptura
in h̄ loco. Nō enī dixit Desiccens aq̄ q̄ sup̄ frā vt ap̄
pareat arida. s̄ dixit Congregens aq̄. Quanta agit sit vi
stantia vni centri ab altero valde difficile est h̄mōi: i
uestigare. s̄ sufficit q̄ tāra ē distātia quāta req̄dit ad h̄:
vt p̄dicta inde seq̄nt̄. Pōt enī p̄babil̄ opinari nō t̄i cer
titudinal̄ q̄ centz aq̄ elemētū sit idē cū eccentrico lune.
eo q̄ elemētū aq̄ pur̄ exp̄m̄ur seq̄tur motū lune fm̄ flu
gam et refluxum.

De opere quarte diei.

Circa p̄ductōem luminariū r̄ stellaz varie sūt opinio
nes: sic r̄ circa m̄tra alia in h̄ cap̄lo p̄tenta. fm̄ t̄i expo
sitionem quā seq̄: luminaria r̄ stelle fuerūt q̄ra die p̄du
cta a deo p̄ creatiōem i suis p̄p̄is r̄ p̄fectis formis q̄s
formas sequūt p̄p̄ietates r̄ vtutes q̄ expr̄m̄nt in l̄a. r̄
alie q̄ ibi s̄ sunt exp̄sse: cū sacra l̄a in h̄ loco nō tradat̄
nisi illa q̄ visui seu sensui hoim̄ cōiter subiacēt vt d̄m̄ ē
l̄a: enī sn̄ie l̄a valde p̄sonat. cū dicit̄: Fiant luminaria.
eo mō q̄ dixerat̄ fiat lux. Non enī dixit Producat̄ celi
luminaria. vel nubes lucida p̄ducant solē r̄ aliq̄d h̄mōi.
in q̄ denotaret̄ ip̄a fuisse et aliq̄ facta. Nec ēt d̄c̄ in eis
esse aliq̄d informe q̄b̄ p̄ficeret. s̄ simpl̄ in p̄io eoz fieri
exp̄licat eoz p̄p̄ietates. vt l̄a plane testat̄. Circa p̄p̄ieta
tes at̄ eoz attendēdū q̄ nō oēs p̄p̄ietates luminariuz
et stellaz etiā sensibiles h̄ic expr̄m̄nt. s̄ ille q̄ h̄ane r̄i
litatū māifeste d̄c̄uāt: in q̄b̄ ēt differētia inf̄ lucē p̄ia
die factā ad lucē luminariū inuuit. Et si de p̄ia p̄p̄ietate
d̄c̄. Diuidat̄ diē a nocte. In q̄ ofidit̄ q̄daz d̄ra inf̄ h̄ac
diuisione diei r̄ noctis. r̄ illā de q̄ sit mentio in p̄ia die.
Nam ibi nō s̄ q̄ lux digideret inf̄ diē r̄ noctē. sed dixit

deret lucē a teneb̄is: sed q̄ deus diuidit eoz illa lux nō
hēbat p̄p̄iū motū de se s̄ p̄ diffusionē r̄ p̄ctionē a deo
factā dies diuidebat̄ a nocte: vt dicit̄. fuit fm̄ Basiliū.
S̄ luminaria q̄ h̄nt motū a se fm̄ naturā a deo sibi col
lata p̄p̄ie diuidūt inf̄ diē r̄ noctē. Et notādū q̄ h̄ dies sit p̄
p̄ie latior sol̄ sup̄ frā. r̄ q̄ ibz planeta r̄ stella h̄z s̄uū pro
p̄iū diē. s̄ cū ipse sup̄ frā fert̄ r̄ noctē eodē mō. Et iō nō
simpl̄ diē de sole vt diuidat̄ diē ac noctē. s̄ ēt de oibz
dicit̄ vt diuidant. Sed p̄p̄ietas ē cū dicit̄ S̄nt i signa
q̄b̄ cōiter exponit̄ inq̄ntū er luminariuz celi accipitur si
gnificatio pluriū t̄p̄is vel serent̄ que sunt apta diuersi
his negociis. Q̄d nō sic intelligendū ē vt p̄ luminaria r̄
stellas cōiter accipiant̄ signa serenitaz vt pluuie cuius
liber t̄p̄is seq̄ntis. q̄ h̄ p̄tinet ad astrologos: q̄ bis p̄no
sticationibz intēdunt. nō aut̄ ad p̄p̄m̄ rudē cui moyses
loquebat̄. Et etiā ip̄i astrologi sepe fallūt in p̄nostr̄
cādo. S̄z h̄ intelligit̄ d̄z fm̄ q̄ndā generalitate significā
di. vt cū cognoscit̄ q̄ sole eḡite in p̄te septentrionali: seu
in signis seu mensibz h̄mōi: calor viger vt in pluribus
et pluuie diminuitur. r̄ ecōtra de meridionalibz. Et h̄
cōiter intelligit̄ a popularibz q̄ cōiter dicunt talē men
sem esse calidū. r̄ talē temperatū esse r̄ h̄mōi. Q̄d verita
tem habet in pluribz. Que q̄dem noticia est magne vti
litatis in cultura terre. vt est manifestū. Et aut̄ intelli
gatur p̄ hoc q̄ d̄ signa. q̄ de h̄mōi luminariuz et stellis
possunt accipi signa alioz euentū talis intellectus. et
si forte aliq̄d p̄tineat veritat̄. nō t̄i fm̄ p̄mā significā
tionem l̄alem q̄ de p̄māria significatōe l̄e fm̄ cōm
modū intelligendū accipit̄. Et de talibz signis intelligit̄
ill̄s d̄icere. r̄. S̄ signis celi nolite metere q̄ gēt̄ es timēt
Et p̄z q̄ hec p̄p̄ietas nō p̄tinebat ad lucē p̄ia die factā
tam. Alia p̄p̄ietas luminariū ad vtilitatē tempor̄ est r̄z
mitur cū dicit̄. Et s̄nt i t̄p̄a. Pro q̄ attendēdū q̄ nō diē
vt s̄nt in tempus. vt sic intelligeret de t̄p̄e simpl̄ sum
pto. q̄b̄ factū est cū p̄io motu in p̄ia die vt d̄m̄ ē. sed
dicit̄ in t̄p̄a. vt intelligat̄ de vicissitudine tempor̄ est q̄
fastidiū tollit̄. Et in hymno. Et t̄p̄oz das t̄p̄ora vt
alleues fastidiū. r̄ valitudo etiā p̄suat̄. r̄ necaria victu
ō: iūtur. vt patz p̄ exp̄ientā. q̄b̄ etiā lune videt̄ p̄tinere q̄
fm̄ quattuor aspect̄ q̄s habet ad solem diuersas influ
entias etiā sensibiles causat̄. Et ps̄. cxiij. Fecit lunaz in
tempe. Alia p̄p̄ietas ad vtilitatē hoim̄ ē mēsuratio du
rationis r̄z t̄p̄alū r̄ negocioz. de q̄ dicit̄ Et in dies r̄ az
nos. Per h̄ enī q̄libet duratio t̄p̄alis mēsurabil̄ est r̄z
p̄terita q̄ futura fm̄ certitudine. vel saltē estimatōez
Q̄d nō p̄tinet ad lucē p̄ia die factā. p̄m̄m̄ cūz nō du
rauit nisi p̄ tres dies. Alia r̄o p̄p̄ietas marie vtilitatē
vt illūment sup̄ terrā. q̄b̄ est necessariū q̄ntū ad visum
qui est directiuus in op̄ibz. r̄ marie vtil̄ est ad coḡscen
das r̄z v̄stias. vt in. i. Detaph. Q̄d nō p̄tinebat ad
lucē p̄ia die factā. q̄ nō legit̄ illūinasse terrā. q̄ ex sui te
nitate nō poterat a h̄ attingere. Et ex h̄ ēt seq̄ illā lu
cē nō habuisse alias vtilitates p̄dictas. q̄ oēs pueniunt
mediāte illūinatōe luminariū r̄ stellaz sup̄ terrā. Et vt
summarie includeret alias p̄p̄ietates luminariū r̄ stella
rum q̄ essent q̄dāmodo inenarrabilia: dicit̄. vt p̄cesent
diei r̄ nocti. s̄ p̄ p̄tatem influēdi suas p̄p̄ias imp̄ssioēs
Et in ps̄. cxxxv. de hac materia s̄. Solē in potestātē
diei: lunā r̄ stellaz in p̄tatem noctis. Quia mediātibz
rad̄is influunt. r̄ ideo potestas diei p̄cipue attribuit̄
soli. cui r̄ad̄ in die ceteros ob̄iāt. p̄as r̄o noctis. lu
ne r̄ stellis attribuit̄: q̄ de nocte clar̄ irradiāt. Et notādū
q̄ moyses in h̄ loco cām p̄ductiōis luminariū affi
gnat̄ solum fm̄ q̄ sunt facta ad vtilitates hominū. Et
Deutero. iij. de eis dicit̄. Que creauit d̄s de t̄p̄is

Genesis

nunc pseraret. sed post modicum desineret esse: quod est contra institutionem nature que pserans est.

In eodem capitulo. ubi dicitur in postilla. Considerandum etiam quod aues et pisces etc.

Oles et ex his quod pisces et aues fuerunt producti a deo actiue. non sequitur quod si fuerint producti ex elementis actiue. Causa ei priora si se excludit actus causarum secundum deum etc. In eodem. c. i. ubi dicitur in postilla. et quod per istos uideos cecidisse in errorem saracenos.

Item in istos prianos fuerunt aliquid heretici ut ariani: Nestoriani et hmoi: quorum errores non sunt ipsonem diuersi prianis. sic in istos uideos fuerunt aliquid heretice erroneas opiniones: que non approbantur a iudeis contra. Et in aliis opusculis eorum apparet quod in alia uita sunt corporales delectationes. cotinas tamen eorum homo respuit. Est enim in illis etiam. Item. Et secundo non audierunt nec auribus preceperunt: oculi si uiderent absque tamen preceptis expectantibus te. et quod uobis manifeste habet remuneratio precepta uobis superat omnem sensum. Et determinatio cotinas est apud eos. put. rabi. Doyles dicitur in alia uita non est cibum nec potus nec actus uenerunt: sed uultu delectantur ex splendore diuine gratie. Quia propter attribuere istum errorem iudeis in cotinas: non est utile ad eorum reductionem. Eredat enim quod nos fungimur mediata per eos: quod non modicum impedimentum prestat ad hoc ut reddamur eis creditibiles.

In eodem. c. i. ubi dicitur in postilla. Imago autem dei consistit in anima etc.

Hec expositio postillatorum de imagine et similitudine. et similitudine. et ponitur magistro in. q. di. vii. Sunt tamen alii modi exponendi ut ibidem habetur. Quorum ratio distinetur in prima parte. q. cxi. art. viii. sic sic sumi. Nam similitudo aut considerat ut similitudo ad imaginem in quantum est color: quod imago. omnis enim imago est similitudo et contra. aut considerat ut similitudo ad imaginem in quantum significat quendam imaginem perfectam. Dicunt enim imaginem aliter esse similem ei cui est imago in quantum perfectam respicitur ipsum. Et similitudo si distinguitur ab imagine prior modo. put. est similitudo ad ipsam similitudinem attendit finem ea que sunt colora. propter tamen intellectus nate. et finem ad imagines dei mens pertinet finem Aug. in li. lxxviii. quoniam. Etera autem hominis. si in quantum est prior istis rationes aliter uel et ad ipsum corpus: ad similitudinem facta est dicitur. Si autem distinguitur secundo modo. s. put. similitudo significat imaginem perfectam. sic habet locum expositio postillatorum.

Incepit tractare magister Daphe ordinis minorum puitie Saronie ministri sacre theologie professoris clarissimi que intulauit Correctorium corruptorum Burgensium: in quo dicitur postillatorum tutantur fidei rationibus burgenfium et eius dicta optimis rationibus annihilando: ut patet diligenter inspicienti.

Post plagam suam Burgenfium ad terram accedens dicit se uelle aliquid supponere: et quod trahi debeat aliquid planum per simplicem capitulum. Et hoc faciens inuolueno sententias circa primum capitulum replet totum unum sermone. et suis inuoluentibus populum pensatis: uideri possit quod primum caput. remanet plerumque dubium in multis que ex plana postillatorum expositio: in qua digressio respicitur aliquid postillatorum. Prior dices quod minus sufficeret se habere circa percellum introductionem primum capitulum in eo quod dicit intellectum operatois sex dies pendere ex uarietate opinionum de natura materie a phis positay. Ubi dico quod Burg. non bene respicitur postillatorum. Nam postillator dicit duas solenes ex positiones istas doctorum esse que procedunt uarie finem opinionum uarias de natura materie a phis positas. et excludit admirationem eorum que egrefferre possent eum dicta phis opinionabilia tractate in expositioe ista dices. et illas tractatione

dependet intellectus operis sex diebus. non directe et per se sed in quantum exponit uarie a diuersis. Nam igitur uult quod sensus istalis sit summa? et opinionum phis? quod uideri possit quod doctorum expositio inuoluit et fundata super hmoi sit rationabilior et sensui istali. In quantum igitur inueniuntur et dicitur ut putat Burg. Rones igitur sue reprehensionis non ualent non prima. quod ex diuersitate opinionum non sumit sensus scripte. sed solum in quantum ex eis que sententia doctorum sit aptior. Nec scilicet: articulum creatiois non in quantum ex phis opinionum. sed uenientia ex positionum adductay. Intendit enim solum ex positionum uarietate et obscuritate declarare. a que etiam ipse Burgenfium. non abstinet si reprehensibile est. Nam diuersitate in quantum bini Aug. et Ambrosii sumi de inuoluitate materie tractat in solutione priorum quoniam qua mouet: que res scriptum non sit. fiat terra. sic fiat lux etc. Nec puto sine intellectu. opinionum de natura materie expositionem Bede. Strabi. Lincomiensis: et ceterorum de prima forma corporali queque posse intelligere. Quis ad uerum sensum istalem huius passus etiam sine eorum expositioe que possit uenire.

Item eadem digressioe improbat burgenfium per postillatorum adductas. ad osidendum aggressioes aquam in locum unum ut apparet arida. uicis adensatorem elementum aque: et receptioem multarum partium in concavitatibus terre. Quas rationes improbando burgenfium. improbat non modo postillatorum. sed et bini Aug. qui asserit has rationes super. c. x. Sic que burgenfium. ad reuerentiam scriptorum non respicit. quod. s. in postillatorum ualde reprehendit. sed frustra ut patet in correctorio. ut. art. q. similitudo. Rones namque ipsi burgenfium. bini Aug. et postillatorum modice sunt apparetie. Nam prima fundat super falsa imaginatioe. que tota ratio siccitatis terre sit receptio aque in concavitatibus terre: que fallax est. sed ex condensatione eius facta est. cum in prima creatione aqua fuisset rara ad modum nebule. et ex multis pugillis nebule facta est unus pugillus aque. sicut patet ad sensum. Sicque condensatione facta pars recepta est in concavitatibus terre. Et ille sunt due cause partiales siccitatis terre. ut est be. Aug. ubi. s. Nec scilicet ratio burgenfium. ualeat cum dicta dicit. Congregentur aque: non condensatione. Nam congregatio similis et condensatio est partium propinquorum positio. et ita illa difficultas potius est uocalis que realis. Simile quod tertio adductum fundat super falsa imaginatioe. imaginatur enim quod aque in terra recepte sunt densiores: quod uerum non est quantum est de ratione aque. quod toto elemento condensato pars eius una recepta est in terre visceribus. Et per ea que dicta sunt patet quod non ualeat illud quod quarto adductum. quia condensatione et receptio sunt ambe cause partiales ad unum effectum ariditatis terre. Preter has potior ratio ariditatis huius potest addi diuina uoluntas: que lege possit aquas ne transirent fines suos. Item in eadem digressioe relectis modis dicendi bea. Aug. et aliorum burgenfium. imaginatur aquam que in principio creatiois fuit concentrica terre et uniuerso factam eccentricam terre et concentricam lune. ut apparet postea arida. Sed quancumque sua imaginatio sit ualde inuoluta: ad sensum istalem literalem modicum conferre uidetur. Nec fundat eam super aliqua auctoritate sacri canonis sanctorum doctorum. uel alicuius philosophi. Et multa huic imaginatio contingunt inconuenientia. Primum quia finem illam et aer et ignis poneretur necessario elementa eccentrica. Per egressioem enim aque necesse est aerem egreducum non habeat in sua spera soliditatem resistendi: et idem arguitur de spera ignis. Secundum: quia sic ordo elementorum a prima creatioe institutus et inclinatio naturalis ad centrum uniuersi omnibus elementis indita finem bea. Aug. et ipsummet burgenfium cito cessassent. Quod est contra burgenfium et suum magistrum precipuum sanctum

Thomā: quidēo reputat incōueniēs. Iucez prima die facta: sole scō q̄to die rediisse in piacentē materiā. q̄ in pia rex p̄ductōe aliq̄ fuerit p̄ductū factū cito corrūpēdū. Et sic. q̄. lxxij. art. xl. in m̄iōe ad scōz arg. Nec videat̄ tur modicū incōueniēs ordinē illū q̄ ad naturā elemētare sp̄ealr aq̄ fore corrūptū cū m̄si ponder sit ordo ille in q̄ ēt feda in se vidēt̄ pulcra et valde bona. vt in q̄t̄ bris Aug. in sup. Besi. circa finē. Tertiu q̄ sic vidēt̄ nata aq̄ corrūpta. p̄his enī passiōibz et naturalibz iudici natōibz iurata: necesse est naturā iurari. Cessante enī inclinatio: mot̄ sui ad centz vniuersitā cessaret eē grauis. cessante granitate cessaret esse frigida et hūida. et p̄ his cessat̄ et eē aq̄. nec valz instātia de aq̄ q̄ est supra firmamēta q̄ nō est mobil ad centz. q̄ in burgesem in ea de viget. hōe. illa d̄r q̄ equoē aq̄ p̄ q̄ndā analogā rōne d̄rasonitatis: nō rōne granitatis. Et enī appetit̄ nataf grauis et mot̄ ad centz intrinsec̄ et natural. vt docz be. Aug. in sup. Besi. ix. c. Prop̄. et hec alia m̄ta imaginatio sua nō v̄ posse. S̄z et m̄z ē q̄ nulli p̄p̄oz q̄ de nat̄ tur̄ rex et ap̄ p̄nerione m̄ta scripser̄: h̄mōi et centrica tem videre potuer̄: q̄ de h̄mōi nulla scripta reliqr̄at. Et m̄āifestū signū q̄ sp̄era aq̄ nō sit ecētrica s̄ pot̄ fre et vniuerso cocentrica vid̄ eē tale. q̄ cessante lege quā de? potuit aq̄ et gyro vallate abissos. aq̄ naturā arida absorberet. vt in diluuiō. de q̄. c. viij. j. vbi etiā Burg. sibi ip̄i d̄ctōem d̄c. cū aq̄ sit naturā fluida. et optet q̄ tpe diluuii obiculariter se habuerit circa centz. a. terrā. Congregatiois igit aq̄ vt apparet arida: p̄t. s̄. d̄cm ē principal causa ē diuina voluntas: q̄ terminū posuit aq̄s ne transiret fines suos. Nec aq̄ p̄ positionē talis legis detinet violēt̄. q̄ q̄uis illa detentio sit in inclinatioem naturāle grauis ad centz. nō t̄si obediētale: s̄m quaz ds p̄t facere q̄libz et q̄libet. Itē in eo. c. Burgē. q̄rens occasioē s̄ postillatorē. dicit eū recedē a brō Aug. in s̄ q̄ d̄c ad l̄ram p̄ celū nō intelligi āgelicā naturā. vbi d̄i co q̄ nec be. Aug. ad l̄raz sic v̄ exponē. s̄ q̄ Burg. dicit talē acceptōez eē parabolica nō v̄ v̄z. Itā s̄m Butonē pabola differt a metaphora et paradygmate. q̄ s̄m Doz natū vt eū allegat Buto. parabola ē rex genere differētium cōpatio. et sic ponit semē p̄ v̄bo dei leo p̄ r̄p̄o r̄c. In p̄posito h̄tis Aug. q̄ talē cōpatioem exponēdo nō facit vt v̄: nō est expositio ei? pabolica q̄ solū h̄z locum in his vbi res significāt nō voces ad auctoris intētū. et in illo casu pabolice? sensus si p̄ntet sub l̄rali. s̄ ē vere li teralis. q̄ a sp̄ūco intēt? Amo sensus parabolaz s̄m s̄ significatoez vocū sepe falsus ē. vtz Judicā. ix. de lignis in p̄siliū pueniētibz et de electōe. reḡ loq̄ntibz. et sic de alijs passibz facte scrip̄e. Et q̄ b̄i in f̄er̄ q̄ Burg. in p̄lo articulo sine q̄ntis pambule nō ponit sufficiēt̄r adeq̄tā rōne sensus l̄ral. cū d̄c q̄ sensus l̄ral adequate sit ille. q̄ a deo intēdit. et p̄ voces in l̄ra p̄tetas significat. Debuit enī addere p̄t̄ p̄missa: aut p̄ res vocibz erp̄ssas significat. et h̄c ē vere parabolice? Quā nō aparet sensus be. Aug. de q̄ s̄m p̄p̄is. Postillator igit v̄z d̄ct̄ expositōez b̄i Aug. nō esse l̄ralē. Nec p̄ hoc recedit a brō Aug. cū? expositio pot̄ v̄ allegorica q̄ pabolica. q̄ ex alio aliud intelligit. ex celo ad l̄raz angel̄ p̄ allegorā. et in glo. or dinaria. in p̄m. s̄. q̄ttuoz sunt regule. cū etiā natura angelica et cognitio matutina aut vesp̄tia sint a se s̄u no stro vald̄ remote. iō cadē vidēt̄ sub fide. iurta vulgati v̄ d̄r fides est credere q̄ nō vides. Sicq̄ ad allegorāz et? expositio p̄tinet iurta cōe d̄cm. Itā gesta vocz quid credas allegorā r̄c. Itā igit expositio postillator nō d̄dit. s̄ eā q̄ nō ad l̄ralē dimittit. sic et ip̄emer Burg. Itē in eodē. c. vbi postillator mora q̄one q̄re scda die scā nō d̄cū bona sicut alijs diebz. tres r̄siones adduc

Quaz primā dicit truphaticā. Secūm ab h̄er tanq̄ nō fundatā. Tertā approbat a rabi Salomone acceptam. In q̄ passu Burg. dicit eū in tribz deniare a rectitudie quia rōne scōz utreuerēter dicit truphaticā. Secūo q̄ s̄ eos nō adducit validā rōne. Tertio q̄ verā r̄sionē atz tribuit n̄ fidelit̄: q̄ t̄i in n̄ra glofa p̄tinet: cū pot̄ debuit honore exhibere. Quo ad primū r̄sioe q̄ postillator: s̄ truphaf de sc̄tis doctoribz s̄ imperijs lectoribz. q̄ id pro sensu l̄rali eligūt. q̄ sc̄i mystice p̄ q̄sdā p̄ticulares p̄gn entias adducit. vtz in m̄is lecturis sup. Besi. Quo ad scōm dico q̄ rō postillatoris valida ē ad p̄bandū q̄ bina rius nō est generalē infamis. q̄ ēt laudabil̄ in scriptura rep̄t. Est igit illa rō scōz fundata sup. q̄busdā incogru entijs binarij. nō sup. rōne et? centialit̄. q̄ als ois binari us eēt infamis. q̄ efficaciaf ip̄robat ratio postillatoris. Quo ad tertū rō l̄ral quā postillator iunxit a ra. Sa. nō est in glo. n̄ra vt Burg. dicit. s̄ glofa v̄ sentire oppositū illi? rōntis l̄ral. Dicit enī in glo. allegatē Bedam sup. il lo v̄bo Et vidit de? r̄c. Non dū terra germinabat. nec aq̄ animātia viua p̄durerat. et t̄i d̄r de? vidē q̄ est bonum cedētibz aq̄s apparuisse aridā. q̄ vniuersitat̄ q̄t̄ bonum p̄tendēs q̄ sunt in f̄ra. q̄si iaz p̄fecta laudat. q̄ ad h̄c in in p̄io op̄is exordio sunt. q̄ ap̄ eū rex p̄fectio nō i co summatōe ē op̄is. s̄ in p̄destinatōe voluntatis. Nec glo. Si burgesis. et nobis cōmunis est glo. ordinaria. mirū est q̄ ob h̄er est ip̄a glo. ponat ad q̄ōe p̄dictā hanc p̄tē mā rōne nō tertā. put Burgē. singit. Itē in eodē. c. cū d̄r p̄ rotulit̄ terra herbā r̄c. Postillator d̄c intelligē dū esse passiuē. q̄ actiue a solo deo bec v̄tus germinā di fuit. Contra q̄d burg. si adducit b̄m Aug. dicentes. Causali d̄cm ē p̄duxisse terrā herbā linguā r̄c. i. ad pro ducendū accepisse v̄tur. Et q̄ victo arguit Burg. terrā etiā actiue p̄tulisse ibi i l̄ra cūderata. S̄z nō v̄ burg. b̄i inferre ex dicto b̄i Aug. q̄ illa cūderata in l̄ra s̄r̄t sub i to p̄ducta in eē p̄fecto. s̄ herbe h̄ites semē et lignū h̄tis fructū in q̄bz modis p̄ducendi creatā nō p̄t actiue con currere. q̄ ds res sic d̄didit vt eas p̄rios mot? habere sinat. q̄uis aut mot? creaturaz nō est subitus. nec ad terminū p̄mo p̄fectū. s̄ via generatiōis ē ab imp̄fecto ad p̄fectū. ideo embrio p̄io r̄uit v̄ta plāte. dehinc aq̄ lis. post homis: vt d̄c Aristō. de alibz. Immo genera le est q̄ p̄mū p̄fectōe est v̄tūm in via generatiōis: et cōueniēs. Nec terra vidēt̄ currere in generatiōe plāta r̄a et reliq̄ n̄si material̄. nec p̄t hodie actiue curreret q̄ ministrat solū material̄ generatiōis. Et q̄ mafia est vna s̄ quattuor causis: causalit̄ d̄cti potuit p̄rotulit̄ ter ra. Et sic d̄ctū b̄i Aug. per Burg. adductū accipiendū videtur. actiue aut a solo deo p̄mo. et t̄ic deinceps p̄ virtutē seminalē inditā ab eodē vt sonat l̄ra. Ad idem glofa inf̄linearis. et factū est. glofa causaliter. et p̄tulit̄. glofa actuali. Itē in eodē caplo vbi postillator: nō tantū sanerū Thomam dicentem q̄ ex luce prima die fa cta corpus solis fieri non potuit. Burgenlis in defen sione sancti Tho. ex ardescēs passionibus permoetur et dicit postillatorem dicta sancti thome nō vidisse in hoc loco. qui tamen vt apparet clarus et magis intime vidit q̄ ipse Burgenlis. Qui enī ad illa dicta sine pas sione respicit clare cognoscit. q̄ improbatio tertie opi nionis unū eidez medio sicut improbatio p̄ime opi nionis: illi videlicet q̄ q̄ nihil fuit in principio conditū eto post cōr̄penduz. ideo lux p̄ime diei sole facta nō redit̄ in p̄iacentē materiā. Q. autem improbatio tertie opinōis in m̄taf eidez medio patet sic. Itā tertia opinio per eum adducta est illa q̄ corpus solis quarta die factum sit ex luce prima die p̄ducta. Itānc impro bans idem sc̄s Tho. dicit esse incōueniens si ponatur

Genesis

corpus solis non esse de natura quatuor elementorum sed esse per naturam incorruptibilem quoniam secundum hanc materiam eius non potest esse sub alia forma. hoc ille. Ex quo obiectio duo sequitur videtur. Primum quod ex illa luce sine sui corruptioe corpus sol fieri si potuit: quia materia sol non potuit fuisse sub alia forma sine corruptioe prioris: cui

forme corruptio non erat veniens. pro me dicitur per quod prima opinio fuit improbata. videlicet quod nihil fuit in principio conditum cito post corruptendum. Hoc in trinitate postillator videtur rationabiliter dicitur solem factum ex illa luce

non obstante obiectioe scilicet Th. 1. par. sum. q. 1. art. 1. in ratione ad secundum argumentum secundum quod sequitur ex illis dicitur: et quod nulla materia existit sub forma prioris pro se sub forma posteriori nisi prior corrupta. id est reprobat opinionem tertiam. quia forma sol specificata forma lucis generatam non patitur. id est facit si potuit fieri sol nisi forma lucis corrupta: quod est in convenientibus propter medium. per quod prima opinio secundum eum fuit improbata. Et quod illud dicitur in principio in dicitur in principio operum: nimirum quod hoc sic dicitur tamen unam formam substantialem in qua habet composito error. tamen cum eodem dicitur scilicet Th. in dicitur in id quod improbat. quod ponit aves et pisces factos ex natura elementorum: quod est hanc forme elementorum positioe formam piscium et avium fuisse corrupte secundum eum. per quod aliquid in principio productum cito post corruptionem fuisse obnotum. Nec valet evasio Burg. de parte et toto. quia secundum hanc de aliquid positioe lucis corpus sol productum fuisse in toto lucis corruptioe. Item in eodem. c. ubi de productioe piscium ex aqua postillator dicit hanc productioem actum esse a solo deo. passim ab elementis. Burg. dicit. dicit quod causa non se excludit actionem causarum secundarum. volens per postillatoris quod elementum est actum ad productioem piscium dixerunt. sic. s. correctorio quanto de productioe herbarum et arborum a terra. dicitur sic sic ibi. In principio tamen dico quod si in reproductioe prima causa secundarum causarum actioes non excludit. excludit tamen certam modum agendi et coagendi. subito in quo modo creaturae coagere non potest. in hoc modo tamen. Item igitur dicitur quod actum a solo deo piscium et cetera a principio creaturae sunt. Item in eodem. c. ubi dicitur. Creaturae sunt cetera grandia. Postillator reprehendit in deos in thalmodis coiter studentes. et simplices ex eis docentes et errantes et errare facientes. Quia reprehensione Burg. egregerens: qui adhuc affectioe sanguis iudaicus. dicit non esse utile tale reprehensioe est non deus in dei sic errent. et sic credunt nos fingere medietatem eos. et per nos minime per nos potest ad fidem reduci. Rideo ego quod non potest estimare per nos actum medietatem: quod dare sciunt in suis thalmodis pietate. Et fortasse talis reprehensio cooperat ad eorum reductionem qui ex ea videtur suos magistros et apostolos in deorum coitate autenticos ita male de beatitudine et futura vita sentire.

Capitulum II.

Incipit perfectio septimo. Postquam descripsit moyses hominis formationem propter que alia fuerunt producta. hic dicitur describit hominis formationem statum sine conditorem. Et quod ex fine sumitur ratio eorum que sunt ad finem. id est pro deo scribitur ipius hominis ultimum finis. Sed et replicat magister magister sue formationis: ubi. Item sunt generationes. Tertio de scribitur locum sue habitatiois: ubi. Plantaverat autem. Quarto autem multiplicatiois: ubi. Dixit quod. Circa primum sic procedit. quod primo dicitur dicitur dicitur. Sed de scribitur ipse hominis finis: ubi. Et describitur deo. Circa primum dicitur dicitur de opibus septem diebus ad diem septimum in quo quiescit dicens.

Et sic perfecti sunt celi et terra. per septem diebus per opus beatorum stuctoris et ornatus. ut dicitur est. b. Complentur de die septimo. Alia translatio huius die septimo. et videtur per est. vario tamen modo. Est enim duplex completio vel perfectio aliter rei prima est que assequitur formam debitam. sic ignis qui per generationem ratione assequitur formam igneatis et claritatis et concomitantium. Alia est perfectio seu completio: que est in operatione si bene dicitur. sic qui ignis calefacit vel generat ignem. Et prima perfectio ordinatur ad secundam quia forma est propter operationem. Item per septem diebus

septimo ab universo opere quod pararat. Et bene dicitur deus diei septimo: et sacrificavit illum quia in ipso cessauerat ab omni opere suo quod creavit deus ut faceret.

perfecte sunt creature in suis formis et proprietatibus ideo sexto die complevit deus opus suum quod ad primam perfectionem. Sed quia a septimo die dicitur inceptis tempore administrationis et gubernationis reipublice. sic per dies precedentes dicitur cum fructibus productis. ita dies septimus et deinceps dicitur gubernationis. Per gubernationem vero res applicat ad sua operationes. id est dicitur die septimo applicasse opus suum quod ad secundam perfectionem. Et de isto opere administrationis et gubernationis rex salvator dicit Job. v. Parer me visum in operatur: et ego operor. Aliter etiam potest dici. quod dicitur per plures species addidisse spiritum iam productum. De agere autem tem poteste noua opera addere suo operi. non dicitur quod coples uerit opus suum donec videat requiescere et cessare a nouis condendis. hoc autem apparuit septimo die et non ante.

c. Et requieuit die septimo. s. a nouis creaturis productis quod nihil est factum postea. quod tunc non fuerit factum in operibus septem diebus vel in suo simili vel in suis causis. Aliter exponitur per requies ponitur per completionem desiderii. et sic de requiescit in seipso. quia in seipso beatus est. creatura non indigens. Et ad hoc designandum non dicitur quod quiescit in opere suo sed opere cessans. et in seipso beatissime requiescens.

d. Et benedixit. Hic describitur ipse hominis finis. Ad cuius intellectum considerandum quod experientia docet appetitum hominis non quiescere totaliter in adeptioe cuiuscumque boni finis. sed adeptio illo ulterius tendit per desiderium. Adepto autem sine ultimo totaliter quiescit: sicut lapis in centro. Et per hoc arguitur quod finis ultimus ipsius hominis non consistit in adeptioe cuiuscumque boni finis. sed solus in adeptioe boni finis quod est solus deus. Unde dicit Augustinus in libro de sermone iniquitatis est dicitur cor meum donec requiescat in te. scilicet per cognitionem et amorem. Item experimur quod quantum tunc cum cognoscatur deus ab homine per effectum: non terminatur hominis desiderium donec cognoscatur per seipsum. Et quo concluditur ulterius quod ultimus finis hominis consistit in visione dei per essentiam. put tamen includit fructum non est. Item Job. xvij. Hec est vita eterna ut cognoscatur te deum. Item ad beatitudinem in presenti vita quod dicitur inchoat per hoc quod mens humana a terrenis eleuatur et occupatur in contemplatione sui creatoris in enigmate tamen. proficitur autem cum per hoc homo perducatur finaliter ad eternam visionem. Et ad hoc deputatur dies septima. ut homo vacet a terrenis: et circa diuina occupetur. et hoc est quod dicitur.

e. Et describitur deus diei septimo et sacrificavit illum. s. ad diuina obsequia applicauit. Sacrificatio enim in vna significatione id est est quod applicatio ad diuina obsequia. Item etiam res inanimata que per benedictionem vel consecrationem applicare sunt diuino cultui. scilicet ecclesie materiales et vestes. dicitur sancte vel sacrificate.

f. Quia in ipso cessauerat. requiescendo in seipso. ut pres

Liber

etiam est. et per hoc designando quod homo die septimo desistere ab operibus suis et desecrare in deo per contemplationem et amorem. Et sic dicitur est omnia creata sunt quod dicitur per hominem. Ideo primo recapitulat creaturas alioquin quod dicitur superaddendo. et sic secundo explicat formationem hominis: ubi. Formavit igitur etc. Die igitur. Iste sunt generationes etc. scilicet quod dicitur sunt in operibus sex diebus.

In die. i. in diebus per modum hebraice primis: in quod frequenter singulare accipit pro plurali. ubi. Exo. viij. Venit musica gustissima: i. multitudo muscarum. Et de virgultum agri etc. quod factum est terra die. et huius virtute divina et non virtute nature. quod declarat cum subdit.

1. Non enim pluerat. Id est herbe enim et arbuta quod virtute nature producit: omnium contra ex humore frigidum sit per pluviam. et ex la bore hominis per agriculturam. quod ars adiuvat naturam: et virtus quod remouet a frenascendo. producta tertia die di. i. Non enim pluerat dominus deus super terram. quantum ad primum. Et hoc si erat quod operaretur frigidum quantum ad secundum. quod adhuc si erat formatus homo. I. Si fons ascendebat. Sic dicitur modum quo facta est illa productio ex parte materie. scilicet per huiusmodi aquas latentes sub terra viscooperata aquas: diuina voluntate ascendit versus ad superficiem terre per modum fontis in quibus parte terre ubi erant platee et herbe producebat. et sic ex aqua et frigiditate comertis. produce sunt diuina virtute plante et herbe perfecte secundum species suas et fructus et tale comertione aqua cum terra vocat hic irrigatio: cum de irrigans vniuersas superficies terre. Hebraei autem dicunt quod non deus dicit fons huiusmodi nubes. et dicitur quod hec est virtus terra. Et nubes ascendit de terra. et tunc ista terra non est referenda ad terram renascentem produce tertia die. sed ad ea quod postea produce sunt virtute nature: ac si diceret scriptura. huiusmodi platee et herbe tertie die non sunt produce per pluviam humore. ille tamen quod postea produce sunt virtute nature. sic producent et ascendit nubes per vapores de terra. et uertit in pluviam irrigante terram ad plantarum et herbarum germinationem. n. Formavit igitur. Id est explicat formationem hominis magis quam supra fecerat. Fecerat enim mentionem de fine hominis superna falli. ad debuit ostendere ostiter quod in homine est forma non educta de semine per generationes sed magis a deo per creatorem per quam transcendit naturam corporalem. et sic capax est dei per cognitionem et amorem. et iterum quod nobilior forma erigit materiam nobiliori modo dispositam in virtutem ostendit dices. n. Formavit igitur etc. In productione enim aliorum animalium deus. scilicet. Et protulit terra vel aqua etc. quia corpora animalium. piscium et avium: non sunt ita nobiliter disposita vel complexionata. Sed in homine dicitur formavit. ac si diceret: diligentius ac nobiliter disposuit.

o. De limo terre. ad ostendendum quod homo venit cum aliis animalibus quantum ad rationem materie longinquam. Hebraice ista huiusmodi. De pulvere terre. secundum illud quod dicitur. i. u. c. Pulvis es et in pulverem reuertetur. per. Et inspirauit. ad ostendendum quod anima hominis est ab extrinseco per diuinam creatorem et in fusionem. quod simul in deo creatur et corpori infunditur.

q. In facie eius etc. quod sensus magis apparet in facie quam in aliis partibus. sicut apparet in visu. auditu. olfatu et gustu. factus autem per totum corpus diffusus est. huiusmodi magis pignat in corde. et. Et factus est homo in anima uiuente. i. dante vitam secundum quantum

or gradus vite quam emiserat per huiusmodi. scilicet. de anima. sensituius. vegetatiui. motiui secundum locum: et intellectuius. s. Planta uerat autem. Id est ostiter describit locum habitatis ipsius hominis pro statu innocencie. Et primo describit huiusmodi loci productionem. Secundo eius proprietates sive dicitur ubi. Produxit dominus. Et

tertio hominis inhabitacionem. ubi. Tulit igitur. Et sic ca primum considerandum quod homo factus est immortalis talis non per naturam que non potens mori sicut angelus. sed per gratiam. a. pontens non mori. quod poterat fuare innocentiam. quia si seruasset necessitate moriendo non incurisset. et ideo talis immortalitas non erat per qualitates corporis intrinsecas que tederet eum impassibilem

et incorruptibilem. sic post resurrectionem quasi animam suam communicabit. corpi proprietate. s. incorruptibilitate quo ad oes. sed impassibilitate cum huiusmodi quantum ad electos. s. herat magis per remotionem eorum que poterat eum corrumpere. quod quidem remouit partim erat diuina prudentia sibi assistente et precaute corruptionem ab extrinseco. s. vulnerationes. lesiones. antorticationes et huiusmodi. partim autem virtute anime diuinitus sibi collate per quam poterat presuare corpus a desperatione humorum et ab infirmitate insurgentibus. Huiusmodi autem ita est quod in infirmitate penia ab extrinseco quod diuina prudentia precauebantur. continens unum est. scilicet locus prauus aut corruptus. propter quod deus produxit hominem de loco ueniens quantum ad aeris temperie et loci amenitate. Et hoc est quod dicitur Planta uerat autem dominus deus.

et Paradisum voluptatis. id est delicositatis et amenitatis.

v. In principio. s. tertia die. quasi primo produce sunt. plante. Hebraei hic dicunt. In oriente. Dicitur enim hebraice quod hic ponitur uno modo significat antecessionem. loco cuius translatio ista huiusmodi a principio. Alio modo significat preorientalem. et sic dicitur hebraei quod hec est terra. Et placuit dominus virgultum in delictis orientis. et in ista expositione ueniunt aliquid doctores catholici exponentes a principio. s. loci non ipsis. quod pars orientalis terre illa est nobilior. sicut et dextera pars in homine et pars orientalis dextera vocat a partibus. Oes autem qui loquuntur de situ paradisi terrestri ponunt eum esse in partibus orientis. Hierosolymam in quo oriente varie loquuntur. s. huiusmodi solum eni. quod meteororum dicitur quod in duos tropicos non potest esse regio habitabilis propter nimiam caliditatem. quod ibi transit sol bis in anno. Et illi qui sequuntur huiusmodi dicitur Aristoteles. necesse huiusmodi dicitur quod paradisi terrestri sit extra tropicos versus orientem estiuale vel hiemale. Alii et dicitur quod inter duos tropicos sub equinoctiali circulo est regio temperatissima. quod etiam asserit frater Johannes de pechan in tractatu suo de spera pluribus rationibus. quas propter prolixitatem hic omitto. Et secundum istos paradisi terrestri est in oriente equinoctiali.

Et in quo posuit hominem quem formauerat. Per hoc ostendit quod adam fuit formatus extra paradysum. ad ostendendum quod ille locus non debebatur sibi eternitatis sed ex gratia. sicut et immortalitas predicta.

y. Produxit dominus deus de humo. Id est consequenter describitur loci productionem conditio. et dicitur. Produxit dominus deus etc. hoc factum est tertia die. et hoc repetitur ad explicandum paradisi conditionem.

Genesis

a Omne lignū pulcrū visu rē. et esset homini ad escā. qz habebat vitā aīales. cibus indigētē. lignū etiā vite ad im-
pediendū senectutē. Ad cur? intellectū sciendū. qz ad vi-
tā aīales continuandā requiritur cibus p quē restaurat humidū
deperditū p actionē calidi naturalis. Terūtū ista restau-
ratio nō fit fm equa-
lennā. vt dicit phs. i.
de generatōe. qz caro
generata ex alimento
impurior ē qz prima.
sicut r vinū generatū
p aque appositiones r
puctiōne. qz si otinu-
aret talis appositio. vt
nū fieret aquosum. et
tandē deficeret spec-
es vini. Et eodem mō
qz caro generata p ali-
mentū impurior est. r
p talē otinuationē in-
ducit senectū in q car-
nes sunt impuriores
r tandem deficiat vita.
Igit qz sicut dictū est
hō facit est i vita aīa-
li in qua calidū cōsu-
mit humidū. indige-
bat esu lignoz. de qz
hic dicit. Omne lignū

omne lignū pulcrū visu: et
ad vescendū suauē: lignūz
etiā vite i medio paradisi:
lignūz sciētie boni r mali
Et fluuī egrediebāt de lo-
co voluptatis ad irrigandū
paradisū: qz inde diuidit
i quatuor capita. Homē vni
phison: ipe ē qz circūit oēs
terrā Euilath: vbi nascit
aurū: r aurū terre illi? opti-
mū ē: ibiqz iuenit bdelliū
r lapis onychin. Et nomē
fluuī secūdi Gyon: ipe ē
qz circūit oēm terrā Ethio-

puly visu r ad vescendū suauē. Sz ad h qz p dicitā restau-
ratio fieret fm equiualennā. r p phs impediret senectus
indigebat esu ligni vite. qd ppter h sic notat. Et h est qd
dicit Aug. ruy. d. ciui. dei. qz abo aderat homini ne eluri-
ret. pot? ne sitiret. lignū vite ne illū senect? dissolueret.
b Lignūz sciētie boni r mali. dicit ioseph? Sequit.
primo libro antiq. ratū. qz fruct? illi? arboris habebat vir-
tutē accelerandi r acuedi vsūm rōnis. Sz h est fallūm. qz
ad h nō se erēdit virt? corpalis. Et h etiā infra mag? res-
probatur. Et ideo dicit doctores catholici qz dictū est li-
gnū sciētie boni r mali ex eueru psequit. qz p esū illius
lignū homo ceperimētaliter cognouit quāta esset distan-
tia inter bonū obedientie r malū inobediētie.

c Et fluuī? egrediebāt rē. h dicit describit amenitas pa-
radisi qz ad irrigandū eū dicit. Et fluuī? egrediebāt de lo-
co voluptatē. qz ibidē d fonte vel fontibz oriebāt ad irri-
gandū paradisū. qz p illū trāsibat ad amenitatē loci r
d. Qui inde diuidit in quatuor capita. i. (fructificatōez.
flumina principalia. qz deriuant extra paradisū. Jo seqf
e Homē vni phison. a fertilitate pscū. vel qz terrā p
quā trāsit fertilē facit. Phison em in hebreo abundantiā
sonat vl fertilitatē. r iste fluuī? aliter nominat ganget.
f Ipse est qz et. om. ter. Euilath. quedā regio est undē
sic notata ab euila filio iectan. d qz habet in ra. t. e.

g Vbi nascit aurū. Dicit em Phū? qz terra indie p ce-
teris abūdat in venis aureis. h Et aurū ter. il. op. est
qz regio euilath habet meli? aurū qz cetera regiones idie.
i Ibiqz iuenit bdelliū. arbor est aromatica fm qz i li-
bro d. p. ieratioz rep. h. h. debrei dicunt hic cristallū. r ha-
bet apparentiā. qz numerat eū alio lapide. Ubi sequit.
h Et lapis onychin. sic nominat? ppter similitudinēz
quā habet in colore cum vngue humano. Dicit em gre-
ce idē est qd vnguez latine. l Et nomē se. flu. gyon. ip-
m. Ipe est qz cir. o. ter. ethio. r inde descē. (se est nil?
dit in egyptū. n Homē vno tertij fluuī? tigris. sic no-
minat? a velocitate cursus. Lignū em est aīal velocissi-
mū habēs cursū. o Fluū? aut quart? ipe ē eu-

De cursu ist? scriptura nō facit mentionē. qz erat vnus
termin? terre ist? r iō cursus ei? erat satis not? filijs ist?
qz moyses scribebat. Sz extra p dicitā videt qz origines
istoz fluuīoz inueniunt ab hoīs extra paradisi. r ideo
nō videt qz inde deriuent. Ad qd dicendū qz frequenter

pie. Homē vno flumīs ter-
tij Tigris: ipe vadit cōtra
assyrios. fluuī? aut qrtus
ipe ē eufrates. Tulit ex-
go dīs de? hoiez: r posuit
eū i paradisi voluptatē vt
operet r custodiret illū: p
cepitqz ei dicēs. De omī li-
gno paradisi comedē d li-
gno aut scie boni r mali ne
comedas. In quacūqz em
die comederis ex eo morte
morieris. Dixit quoqz dīs
de? Hō ē bonū hoiez eē so-
lū faciā ei adiutorū? sile

visum est aliq magna
flumina absorberi in
terra. qz currentia sub
terra p magnū spaci-
um. postea egrediunt
alibi. r sic vident ibi
oriri. cū tamen prima
origo ipsorū sit alibi.
Et sic potest dici de p
dictis fluuīz padisi.
p Tulit ergo domi-
nus rē. Postqz descri-
psit paradisi conditio-
nem. hic describit ei?
habitationēz dicens.
Tulit ergo do de? ho-
de loco in q formauit
eū extra paradisi. vt
p dicitū est. Et dicit alē
qui qz formā? fuit in
agro damasceno.
q Et posuit eū i pa-
ro. tanqz in loco pue-
niēti statui innocētie

r Et operaret r eu. illū. h dicit dupliciter exponit. An-
modo vt operari r custodire referat ad deū actiue. vt sit
sensus. qz de? posuit boiem in paradiso vt operaret ipm
hoiez beneficijs sue gratie ipm perficiēdo. r custodiret
illū in paradiso terrestri ad temp? donec esset ad celestē
gloriā trāsferend?. Alio modo exponit vt referat ad ho-
minē. sic intelligēdo. qz de? posuit hominē in paradiso
vt hō operaret ibi nō opere laborioso s; magis delecta-
bili ad experientia r exercitiū sue virtutis. et custodiret
illū. nō ab inuasoribz. sed seruando iusticiam originālē.
ne propter peccatum suū inde abiret.

s Preceptiqz ei dicēs. de omī ligno rē. Tenebat em ad
pseruatōez sui comedere d alqs lignis r d ligno vite. vt
p dicitū est. s; qz lignū scie boni r mali excipiebāt. iō sub-
v De ligno aut scie bo. r ma. ne co. Et illud pce (dis-
pū fuit negatiuū. r qz tū ē ex se valebat ad exercitiū vir-
tutis obedientie. Et qz inobediētia meret penā. iō sequit.

e In quacūqz em die co. ex eo mor. mor. iemy. i. neces-
sitate moriēdi incurres. Et iō in beuico habet. moriens
moriet. qz gustato ligno nō statim mortu? est. s; incepit
p Dixit qz dīs de? Hō est bonū (ad mortē tendere.
h dicit p dicitū humanē nature multiplicatōez. Et qz
ista multiplicatio fit per generationē. ad quā requiritur
coniunctio maris r femine. ideo primo explicat mulieris
formationē. secūdo ei? coniunctōē matrimonialē. ibi. Di-
xitqz Adā. h dicit sic os. Adhuc primo ponit formatōis
ratio. Secūdo subiungit ipa formatō. ibi. Ammisit ergo
dīs de? soporē. Ratio aut formatōis mulieris fuit mul-
tiplicatio generis humani. qz nō poterat esse p solum ma-
sculum. Et hoc est qd dicitur. 3 Non est bonū hoiez
esse solum. quia tolleret multiplicatōis bonum.

a Factam? ei adiutorū. qz in generatōe requirit appo-
pinquatio actiui ad passiuū. Virtus aut actiua generā-
di p silit in mare. Virtus autem passiuā in femina.
b Simile sibi. id est eiusdem speciei. licet alter? ser?
Et quia tale adiutorium respectu hominis nō inueni-
batur in animalibz tam formatis. ideo sequitur. (D

e Formatis igitur. Ad dicit ea ad adā. misterio angelico vel suo impio. Et videret diligenter considerando naturas eorum. quare primus homo habuit perfectam noticiam. Cuius ratio est. Quia perfectum naturaliter precedit imperfectum sicut principium est. quod reducit ipsum ad perfectiores. Res autem in istis de sunt non solum in seipsis. sed et principia sequentium. Ad hoc autem non solum est principium aliorum hominum per generationem. sed etiam quantum ad instructores. in quantum dicitur scriptum ad perfectionem scientie deducit per doctorum. Et ideo sicut in prima productione rex deus producit alias species perfectas. sicut potentes similia. producere ex suis seminibus. et supra dictum est. ita formavit homines perfectum. non solum quantum ad corpus. et potest statim generare. sed etiam quantum ad animam scientiam ad quam per naturam liter attingere. et statim posset docere. Illa autem ad quos habitores per attingere virtute naturali. sunt omnia illa que naturaliter continentur in primis principijs per se notis. de quibus per intellectum possibilis in actu reduci virtute intellectus ageris. Et quod homo in statu innocentie ordinabat ad finem supernaturalem. ideo etiam tunc de supernaturalibus cognitionem habuit quantum pertinebat ad eum. Quia quod deus ad animam et ipsum est non est. (statum illud). finem veritate. Et quod per quod habuit noticiam de proprietatibus naturalibus videtur. quod nota bene ipsa a proprietatibus rebus in ponuntur.

f Ade vero non inueniebatur adiutor. et Repetit hinc causa formatio mulieris. de qua in principio huius partem mentores fecerat. et occasione cuius notatione animarum interposuerat. g Invenit igitur deus deus. et dicitur de hinc formatio mulieris de latere hominis dormientis. in figura per ecclesia erat forma mada in futuro de latere hominis dormientis. Dicitur igitur. g Invenit igitur. Et quod per quod iste sopor non fuit naturalis causa. sed a deo immissus. ne adā videret amotionem costae. Tulit vna de costis. Hoc videtur inconueniens. quod ille (sue) la costa aut erat de integritate ipsius. ade autem supra sua. Si primo modo. tunc remansit corpus ade diminutum et imperfectum quod non deceat additorem primi hominis. qui erat simpliciter perfectus quantum ad animam et corpus. Si secundo modo. tunc illa costa in adā fuit inconstituta. sicut fertur dicitur fuisse in manu. quod etiam est inconueniens in primo homine. et predictum est. Dicendum ad h. quod aliquid est superfluum in natura humana ratione individui. quod tamen est necessarium ratione speciei. sicut superfluum alimentum de quo fit semine est superfluum in individuo. quod aliter in quantum ad hominem. est tamen necessarium in quantum ad principium productioni sibi simile ad preservationem speciei. quod semen mediante quo fit generatio est de superfluo alimentum. et hinc. h. de anima. Et tale superfluum non est. modo stricto sensu. imo naturale et per se intentum. quod et ibidem de generatione est opus naturalissimum. et natura magis intendit preservationem speciei quam individui. Eodem modo dicitur est de illa costa quod fuit superflua ratione individui. et ideo illa sublata remansit corpus ade integrum et perfectum. fuit tamen necessaria in quantum ad mulierem de ipsa erat formanda. et sic adā esset principium totius humane speciei et predictum est. pro quod non fuit inconstituta. i Et edificavit. Formationem mulieris exprimit per modum

edificatiois. et dicitur Rab. Sak. a vix est. eo quod sicut edificatum latet est et grossius inferius. et magis subtile superius. ita corpus mulieris grossius est in partibus inferioribus de comuni cursu. et subtile et gracili in superioribus. et h est propter debilitatem calidi naturalis in muliere que naturaliter est frigida. et ideo maior pars alimentum de quo fit nutritio et augmentum remanet in inferioribus partibus. et minor pars superius elevatur. Contrarium autem est in homine propter fortitudinem calidi naturalis. et ideo contra habet peccatum latius et scapulas grossiores et caput. l. Costam quam tu. de adā in muliere. Non enim formavit eas de pede. quod non erat serva. nec de capite. quod non est virtus dominica. sed de costa. quod est virtus sociata. Dicitur aliquid quod hec formatio de costa fuit per additionem alterius materie. alioquin corpus mulieris fuisset minus rap. si eadem materia accepisset maiores dimensiones. Et dicitur quod fuit simile in multiplicatione quinque panum. panum 30 ban. vi. de quo videtur dicere Augustinus manifeste. quod fuit per additionem materie dicens. Ille in manibus suis multiplicavit quinque panes. de quibus paucis granis creat segetes. Et certum est quod segetes multiplicantur de granis per additionem materie. Alii vero dicitur quod formatio mulieris de costa fuit sine additione materie. de eam quod de nihilo produxit materiam. multo fortius potuit facere de modica materia magnam. non per additionem materie aliunde sumptam. sicut est in segetibus. sed per multiplicationem eiusdem materie in seipsa. Hec est h sequitur corpus mulieris carere debita densitate. quod formatio facta. tamen fuit ibi de materia. ac si fuisset aliunde addita. Et ista expositio videtur magis propria. l. Dicitur adā. hinc per describitur viri et mulieris coniunctio in matrimonium. Alii dicit. Dicitur adā. h nunc os. Et quod per quod cognovisse supernaturalem formationem mulieris de costa sua. quod si viderat hanc formationem. m. Et caro de carne mea. quod illa costa de qua formata est mulier. non fuit sublata de adā nuda. sed est aliqua carne. n. Hec vocabitur virago. quod de viro sumpta est. Illa est locutio impropria. quod virago non significat mulierem de viro sumptam vel derivatam. sed magis significat mulierem viriliter agentem. Et ideo magis proprie dicitur virago. si sermo latinus patere tur. Illa autem derivatio magis apparet in hebreo. ubi dicitur illa. mulier. quod nomen derivatur ab eis. quod significat virum. o. Dicitur etiam relinquet homo patrem et matrem. hinc quantum ad dilectionem. quod filius non potest denegare parentes. sed quantum ad cohabitationem. quod filius cum est virorum. statim est emancipatus. et hinc potest dicitur sibi et uxori et familie. Et erunt duo in carne vna quod masculus et femina coniunguntur ad vnam carnem plus percipiendam. Aliter exponitur. Dicitur etiam. et erunt duo in carne vna. sed est contra dictam rationem. quod est contra reverentiam parentum. Illie autem persone quantitatem propter sanguinitatem. fuerunt licite copulati matrimonialiter in principio. et frater et soror de pueris ade et eue. q. Erat autem vterque nudus. et non erubescerent. sicut Iosephus h erat ex simplicitate vel careria scientie in primis partibus sicut coniungit in pueris carentibus sensu rationis. quod si erubescerent

mis rap. si eadem materia accepisset maiores dimensiones. Et dicitur quod fuit simile in multiplicatione quinque panum. panum 30 ban. vi. de quo videtur dicere Augustinus manifeste. quod fuit per additionem materie dicens. Ille in manibus suis multiplicavit quinque panes. de quibus paucis granis creat segetes. Et certum est quod segetes multiplicantur de granis per additionem materie. Alii vero dicitur quod formatio mulieris de costa fuit sine additione materie. de eam quod de nihilo produxit materiam. multo fortius potuit facere de modica materia magnam. non per additionem materie aliunde sumptam. sicut est in segetibus. sed per multiplicationem eiusdem materie in seipsa. Hec est h sequitur corpus mulieris carere debita densitate. quod formatio facta. tamen fuit ibi de materia. ac si fuisset aliunde addita. Et ista expositio videtur magis propria. l. Dicitur adā. hinc per describitur viri et mulieris coniunctio in matrimonium. Alii dicit. Dicitur adā. h nunc os. Et quod per quod cognovisse supernaturalem formationem mulieris de costa sua. quod si viderat hanc formationem. m. Et caro de carne mea. quod illa costa de qua formata est mulier. non fuit sublata de adā nuda. sed est aliqua carne. n. Hec vocabitur virago. quod de viro sumpta est. Illa est locutio impropria. quod virago non significat mulierem de viro sumptam vel derivatam. sed magis significat mulierem viriliter agentem. Et ideo magis proprie dicitur virago. si sermo latinus patere tur. Illa autem derivatio magis apparet in hebreo. ubi dicitur illa. mulier. quod nomen derivatur ab eis. quod significat virum. o. Dicitur etiam relinquet homo patrem et matrem. hinc quantum ad dilectionem. quod filius non potest denegare parentes. sed quantum ad cohabitationem. quod filius cum est virorum. statim est emancipatus. et hinc potest dicitur sibi et uxori et familie. Et erunt duo in carne vna quod masculus et femina coniunguntur ad vnam carnem plus percipiendam. Aliter exponitur. Dicitur etiam. et erunt duo in carne vna. sed est contra dictam rationem. quod est contra reverentiam parentum. Illie autem persone quantitatem propter sanguinitatem. fuerunt licite copulati matrimonialiter in principio. et frater et soror de pueris ade et eue. q. Erat autem vterque nudus. et non erubescerent. sicut Iosephus h erat ex simplicitate vel careria scientie in primis partibus sicut coniungit in pueris carentibus sensu rationis. quod si erubescerent

Genesis

et sua nuditate. Sed h est supra improbatu. qz ho a sua formatoe fuit pfect' in scientia. Et ideo dicendu q istud pting' bat ex p'duce stat' innocencie. qz null' mor' inordi' nat' poterat d'ringere in mebris genitalibz. nec in bone' stas i alijs p'ribz durate illo statu. et io nuditas quarticu' qz partiu' componis non erat causa erubescencie.

Benefis. c. ij. vbi d'z in postil. Aliter exponit. put req'es ponit p'copteroe desiderij r'e. **Aditio prima.**

Circa hac expositoez vltim' querendu est. cu' deu' s' ab eterno in seipso req'esceat. eo q' ipse sibi sufficit et implet desideriu' suu'. q'io ergo scriptura dicit Requieuit i die septima. talis em' requies ab eterno co'petit deo. Ad qd' dicendu' fm' L'po. in p'ri. par. q. lxxij. ar. ii. q. in cor. q. q' q'uis ab eterno req'euir in seipso de' t'n' q' post opa' p'dita in seipso req'euir h' p'inet ad septimam die. h' est ab op'ibz req'esceat. Ad qd' allegat Aug. super Besi. ad litteram.

In eo. c. ij. vbi d'z in postil. Et b'ndixit de' diei septimo et sanctificauit illu' r'e. **Aditio secunda.**

Quod b'ndictio et sanctificatio diei septime intelligit' fm' applicatione ad diuina obsequia. h' no' p'inet ad h'ales sensum. s' mystica' expositioez. Cui' mg' in. q. dist. xv. Illu' aut' diem sanctificasse et b'ndixisse d'z. q' mystica p' ceteris b'ndictioe et sanctificatioe d'notauit eu'. Cui' in lege dicit. Memento sanctificare die sabbati. h'ec ille. Et em' ex senty' itali h'moi' sanctificatioe et b'ndictionis haberet q' h' die septimo deberet cessare ab op'ibz terrenis r'e. sequeret q' sancti patriarche fuissent obligati ad cōseruatione sabbati. qd' minime repit ante lege. Cui' scilicet intelligit' b'ndictio sabbati p' h' q' b'ndictio et multiplicatioe p'inet. Cui' creaturis q's de' b'ndictio p' dictu' est. Crescite et multiplicamini. Multiplicatio ar' rep' fit p' administratioez creature fm' qua' ex similibz similia generant. q' quide' administratio incipit a septimo die. Sanctificatio etiā cōpetit septime diei in q'ntum resp'dite et multiplicatioe in deo req'esceant. vnde et res deo dicat' sancte dicuntur. et in postilla.

In eo. c. ij. vbi dicitur in postilla. p' h' etiā. q. metha. dicit r'e. **Aditio tertia.**

Equentes opinione Aristot. p'nt' accedere q' inter duos tropicos sit regio habitabilis et t'patisima p' h' q' in illa regione sit aq' p' alta et montuosa intantū q' reflexiones radioz solis nō attingunt ad illu' locū cū excessu caloris. s' t'pate eo modo q' attingit in alijs q'bz partibz dymatū calidior. vbi aliq' mōtes alti tantaz attingūt frigiditate q' ibidē nives generant. et etiā durant p' magnū t'ps anni. et patet p' experientia. Cui' etiā fm' opinione p'bi p'cedi p'nt' q' paradysus terrestris sit i ori' entali plaga sub equinoctio. modo p'dicto.

In eo. c. ij. vbi d'z in postilla. Et opari et custodire referat ad deu'. **Aditio quarta.**

Iste mod' expositiois nō habet locū fm' hebraicā cam veritate. In hebreo em' in h' loco h' vt opa' ref' et custodiret illā. in feminino genere. nō illuz in masculino. Cui' oportet vt referat ad paradysus q' sub noie hōr' d'z. l'ko. r' aut' in hebreo est comunis generis. qz q'sq' in masculino. q'sq' in feminino noiaf.

In eodē. c. ij. vbi dicitur in postilla. formationez mulieris r'e. **Aditio quinta.**

Ec ratio Rab. sal. et si p'ineat aliqd' veritat'. est t'n' h' impropria seu unpertinēs ad p'positū. Hō em' p'nt' t'net ad sacra scripturā dicere an femina sit g'rof' sior in partibz infertozibz an nō. nec ex h' sequit' aliquid p'ertinēs ad mores. Et in h' possit' aliter dici et forte melius et magis ad p'positū. Ad qd' sciendū q' in rep' primoz d'is scriptura tripl' modo denominat' p'ductoēz hois

Uno. scilicet p' hoc verbuz format'. sicut cū dicit' Besi. q. c. format' de' hoies d' limo terre. Alio modo p' h' verbū b'ndixit. sicut cū d'z Besi. iij. c. q' adā genuit serb. Alio modo p' h' verbū edificauit. sicut cū dicit' hic. Edificauit d'ns colū quā mlerat d' adā in muliere. p'rimo aut' modo p'ductio hois sp'caliter q'ntū ad corp' facta est p' quā dā trāsmutatoēz q'si naturalē. fm' quā res p'ducta nō habet identitatē specificaz cū re ex qua p'ducit'. imo est ibi oppositio. cū ex nō tali fiat tale. vt in a. p'ph'ic. Et ideo tal' p'ductio p'rie nominat' formatio. eo q' perficit' p' nouaz formā d' nouo aduenientē. Et ideo d' tal' p'ductioe dicit' format' de' hoies d' limo terre. Secdo vō mō p'ductio hois facta est p' generatoēz naturalē fm' quā res aliq' generat' sibi similit' fm' sp'ctē. vt cū ignis generat' ignē. Et in tali p'ductioe cōter' inter generantē et generatū ē identitas specifica. fm' quā d'z q' adā genuit serb ad imaginē et similitudinē suā. Tertio vō mō p'ductio hois facta ē q'dāmodo p' modū edificatiois. fm' quā manet aliqualis identitas q'si individualis inter edificatū et id d' q' edificat'. Cū em' domus fit ex lignis et lapidibz. nō solū remanent i domo ligna seu lapides eiusdē speciei cū lignis et lapidibz ex q'bz dom' fuit edificata. s' etiā ligna et lapides remanēt i domo edificata eadez q' p'nt' individualif'erant. fm' quē modū q'dāmodo facta fuit mlier de costa ade. Hō em' fuit facta p'rio mō. ita vt nō remaneret identitas specifica iter ipaz et adā. vt est manifestū. Nec etiā scdo mō sic. s' vt remaneret inter eos identitas specifica t'n'. Et tertio mō. s' vt iter eos etiā remaneret q'dāmodo q'si identitas individualis. sicut inter ligna et q'bz dom' m' edificat' et ligna q' sunt i domo tā edificata remanet identitas individualis. Et h' clare innuit' ista cū dicit'. Dixit'q' adam. h' nūc os ex ossibz meis. et caro d' carne mea. Quia sine oim' extrinseco additamento p' diuinā potētā costa in semetipā multiplicata. mlieris corp' factū fuisse d'z. vt mag' videt' velle mg' in. q. dist. xvij. suae p' additioe nē factā ad materā p'eturbēte costē. put' videt' velle h'bo. i prima pte. q. r'c'j. arti. ij. an solutioe p'imi argu' costa d' adā subtracta remāsit eadē individualiter in p'ductioe corpis mlieris. s' h' et caro q' etiā cū costa fuit d' corpe ade sublatā. vt mg' ponit in hystozis scholasticis. Et io fm' istū modū p'ductiois dicit' edificare non formare seu generare. qz habet similitudinē cū edificatioe tōe tā dicta. fm' qd' denotat' maiorē identitatē esse inter vix et vxorē. q' inter patrē seu matrē cū filio. sic maior' est identitas indiuidualis q' specifica. De quo p'nt' etiā intelligi illud. Relinquer' hō patrē et matrē et adheret' vxori sue. et erūt duo i carne vna. Quasi dicit'. Rōnabile est vt hō relinq' p'ez et matrē q'ntū ad domesticā ouersatoēz et alta h'moi'. et adheret' vxori in eisdē. eo q' inter vix et vxorē est q'dāmodo identitas individualis. qz sunt duo i carne vna. Hō aut' inter filiū et patrē seu matrē. Ad hoc etiā sonāt' vba apli ad Eph. v. dicitis. q' nō sunt duo sed vna caro. q'sta t'n' intelligant' nō excludēdo alias sanctor' expositioes. Cōsōnat' etiā expositio myst'io r'pi et ecclie qd' in h' sacramentō. s' m'rimoniū figurat'. iuxta illud ad Eph. v. c. Sacramentū magnū inter r'pm et eccliaz. Hā corp' r'pi myst'io cū licet mltā p'ineat supposita. vna t'n' est q'dāmodo indiuidualiter. cū cōpositio etiā edificatio dicit'. iuxta illud 2' d'at' h. rvi. Et sup' hāc petrā edificabo eccliaz meā.

Correctoriū m'grū 2' d'at' hie o'ra Burg.

In secūdo capitulo vbi postillator exponit b'ndictione septime diei p' applicatoēz ad diuina obsequia r'e. Burgē. dicit' illā applicationē ad sensus h'ales nō p'nt'ere. s' ad mystica' expositioē. Ad qd' p'ban dū adducit mg' in. h. q. dist. xv. dicentē. Illū die de' sanctificasse et b'ndixisse d'z. qz mystica p' ceteris b'ndictione et

Libet

sanctificatio de dicitur illi. Et si i lege dicitur. Memeto sancti-
ficare die sabbati. Et considerat dicitur magister. clare fit quod Bur-
gen. non probat per ipsum quod intendit. Nam magister non dicit mysti-
cally esse septime diei expositio. sed esse mysticam. Et dicitur
on. i. divina. Mystica enim secundum britorum est non modo dicitur
nisi. et sic nihil ad positum Burg. Et terra positum etiam est quod
addit Burg. arguendo sic. Si ex sensu literali huius sanctifica-
tionis haberet quod homo die septimo deberet cessare ab operibus
terrenis sequeret quod sancti patriarche fuissent ad observandam
sabbati obligati. quod non reperitur in lege. Et sic dico quod Burg.
noluit possillatore intelligere quod benedictio septime diei
ad istam non exponit sabbato iudaico et cerimoniali. sed
morali quod pertinet ad decalogum. et ita ipse obligabat
ad legem et postea in consideratione creature non requiescere. sed re-
grediendo in opifice. et ibi sibi habere contemplationem. et sic per dies
primos ad usum. septima ad fructum. cui cooperit benedictio
mystica. i. divina. Nec videtur valere literalis expositio quod
Burg. praedicit. Tunc enim quod literaliter benedictio sabbati ad multi-
plicationem pertinet. Et si creatus quod de benedictio dicitur est.
Crescite et multiplicamini. Si enim hoc agnoscitur Burg. va-
leret. tunc oia ista sub creaturam benedictio ad sabbatum et
deteret pertineret. quod est falsum. quia oia ad usum creaturam refer-
tendunt. Dicit enim de benedictio homini primo ca. huius.
Crescite et multiplicamini. et replete terram et subijcite eam.
Et ostendit in istis verbis magister quod oia ad usum referuntur. et a ben-
dictione sabbati distrahuntur videtur. Nec video si Burg. vo-
luerit ad istam intelligi sabbatum. quod non coget christianos in
sabbati observantia iudicare. cum ad decalogi tenentur ob-
servantia. Post huiusmodi igitur deniam intentionem Burg. addit
dicitur dicitur. Sanctificatio cooperit septime diei in istum res-
pondere et multiplicare deo requiescit. Et in eo. c. ubi pos-
tillator dicitur sibi paradisi oriente. allegat Aristoteli. quod me-
taphysicorum. quod dicit in istis tropicos si esse regione habitabilem.
Igitur ibi non est paradus secundum Aristotelem. Burg. autem som-
nando nescio quid dicit secundum Aristotelem poni per paradus
inter tropicos. Sequitur enim. inter tropicos non est regio
habitabilis secundum Aristoteli. quod paradus non est habitabilis. si in-
ter tropicos positus fuerit. Et sic ex opposito sequitur. Sed
cum Aristotelem. et inconuenienter dicit secundum eum. quod sequitur. Si
paradus est habitabilis et paradus est in istis tropicos.
Et inter tropicos est locus seu regio habitabilis. quod est oppo-
situm dicit Aristotelis. Et in eo. c. ubi postillator expo-
nit formationem mulieris per quadam agnoscitur sumpta a Rab.
sal. burg. significans Rabi sal. b. dicitur dicit se melius di-
cere velle. quod videlicet formatio illa exprimitur per edificati-
onem. distinguens tres modos circa res productas in prin-
cipio tribus terminis expressos. scilicet per formare. per generare. et per
edificare. formare dicitur proprie in his in quibus res producta
non habet identitatem specificam cum re et quod producit. imo est
inter eas quod oppositio. quod ex non tali fit rale. et sic ubi for-
ma apponit materie. formatio dicitur. Et sic videtur burg. frustra
laborare. quod si enim edificatio coelestis in muliere non differt a
formatio. eo quod mulier producta non habet identitatem speci-
ficam cum costa ex quod producta. Quia non continentur sub eo-
dem genere immediato. Est enim mulier animal. quod dicitur costa dicere
non est verum nisi in obliquo. Inter mulierem etiam productam et co-
stam ex quod est. est oppositio sicut in formatio. quod et non multi-
ere fit mulier. Coste etiam in formatio mulieris forma appo-
nitur quod materie et qua. Vere igitur formatio dicitur. Nec fin-
ci rationes a burgen. postas differt ab edificatio muli-
eris. Et cum addit Burg. quod productio hominis dicitur edifi-
cario. sicut quod inter productum. et illud ex quo producitur
remanet identitatem quasi individualis. et exemplificat dicitur
lignis et lapidibus in edificatio. illud non videtur verum. quod
domus edificata et ligna et lapides non habent identitatem
individualis. eo quod non habent aliquam speciem eis communi.

et in individuali non est individuali domus nec conuerso. Et
sunt non solum individualiter sed etiam specificiter et essentialiter
distincta quod per se possibiliter separationis prout singula
nisi. nec sequitur lignum aut edificium et in edificatio est unum et idem
individualiter. igitur est idem individualiter cum edificatio. sed
sequitur b. igitur est unum et idem individualiter in edificatio.
Et tunc imaginatio burg. nihil est ad positum. nam costa in
mulier facta est non manet in eua individuali coelestis. et per
sue ponat in se multiplicata siue aliunde aucta. Et si
verum sit dicere quod costa fuit materia ex qua mulier fuit produ-
cta. non tamen verum est quod tota materia mulieris facta sit in
uiduam costa. Nec verum est quod costa illa et caro i adde supple-
ta sit individualiter una in adde et ea ut ex identitate ra-
li magis proprie et literaliter productio mulieris dicitur edifica-
tio quod formatio. Tertium enim est deum colle sicut i limo ter-
re nona forma attribuisse. Et sic edificatio a formatio
non videtur differre. idem doctores tractantes hanc materiam sepe
pro formatiois et unum pro edificatiois dicentes. Sicut
mulier formata est de latere viri dormientis. ita ecclesia de
latere christi morientis. Et puto ad figuram illam dicitur. Edifi-
cavit costam in muliere. sic et ecclesia ex latere christi virum
passionis per sacramentorum usum et edificat. Et sic enim
productio divina materiam assumens sicut limum in
productione viri. costa in productione mulieris et non ideo
est et egeat quod potuit sicut et celum et terram et nihil produ-
cere extra se ad aliquid significandum. Productio ei viri ex
limo significatiua est ut sicut puluis est ex origine ita in
puluerem reuertat in fine. et. i. ij. ca. dicitur edificatio vero
coelestis quod significet. vide apostolum ad epistolam v. cuius allegatum
ad istam oportet accipere et inde possit sumi effectus ar-
gumentum sicut idem burg. dicit i questione parabula. Non oportet
tunc igitur burg. rati digressionem facere de illo termino edifi-
ficare nec sua distinctio valet de proprietate finis. non
enim de proprie generavit celum et terram cum non sint generabi-
lia. et tunc in h. ij. ca. dicitur. Ite sunt generationes celi et terre
vires enim scriptura transumptive uno pro alio. aliqui expri-
mitur creationem per producere. aliqui per facere. aliqui per pian-
tare. edificare. et generare et. Sed quod secundum Aristoteli. omnes
transferrates secundum aliquam similitudinem se transferant. potest
ratione. et talis cognoscitur assignari ut limus in virum
dicitur formari rone producta. sed costa in muliere edificari ad in-
star domus. quod secundum Aristoteli. fit ut nos defendat ab incomo-
dis ambrosio eummatibus et. ita mulier constructa est et fit vo-
m et receptaculum naturalissimum effectus nature. i. genera-
tionis. i. quod presertim ab incommodis. sicut nutritio et.
Nec agnoscitur videtur fundari circa finem. c. xvi. Ecce ubi
mulierem dicit ornamentum domus. columnas aureas super ba-
ses argenteas. fundamenta eterna super petram solidam. Et quod
patet in istis rone mulieris merito exprimitur edificatio.
quod est domus nature.

Capitulum III.

Ad serpentem et. Postquam descripsit hominis formatio-
nem et statum. hinc dicitur de serpentem et transgressionem sine
casu. Et primo describitur transgressio culpe. Secundo
infectio pene. Et apti sunt oculi. Tertio transgressio mi-
serie. ibi. Et vocavit adam nomen vxoris. Quia primum pri-
mo describitur aditio temptatoris. Secundo peccatus temptatoris
ibi. Qui dicitur. Tertio actus transgressionis. ibi. Quid igitur
circa primum considerandum quod forsitan aliter videtur non esse co-
nueniens quod de homines temptari permiserit. marie enim sciret enim
casus esse. Ad quod dicitur quod sic dicit Aug. de sic res quod
dedit administrat. et eas prius motus agere sinat. Et ideo
iustum et rationabile fuit ut homines dimitteret vti libertate ar-
bitrii sui. secundum quod dicitur. Ecce. xv. de a principio dedit hominem
et reliquit eum in manu serpentis sui. Et sic voluit ipsum per bonos
angelos ad bonum incitari. ita permittit eum a malis an-
gelis temptari. maxime cum per statum illo possit defecit

Genesis

temptatores supare. **U**bi dicit Aug. xi. sup. Besi. ad istam
 rōa possit videri magne laudis futurū fuisse boies. si p̄te
 rea possit bñ viuere. qz null' male viuere suaderet. Cōsi
 derādū etiā qz tpe innocētie dyabol' nō habebat p̄ates
 tēptandi boies interi' mouēdo. vtpote appetitū sensibi
 le motu illicito extrā
 do. nec p̄ motū fanta
 sie intellectu aliqd il
 licitū pponendo. qz in
 vrb' inferiorib' nihil
 inordinatū cōtingere
 poterat. nisi p̄ deoz
 dinata rōne. Et iō bo
 ium tēptare non po
 terat. nisi exteri' ppo
 nen do sensui. ideo i
 specie sensibili appa
 ruit ad tēptandū. **Q**
 aut ad h' serpentē tra
 uit. nō fuit ex demo
 nis electōe. s; magi ex
 diuina dispensatione.
 q nō pmittit hoīem tē
 ptari p dyabolū i spe
 cie gratiosa r nobilit p
 quā posset facili' deci
 pi. sed magi in specie
 horribili in q fallacia demonis citi' poterat deprehēdi.

Ed 7 spēs .III.
 erat callidior cūctis
 aiantib' terre: q fe
 cerat dñs de'. Qui dixit
 ad mulierē Cur pcepit vo
 bis de' vt nō comederetis
 ex omni ligno paradisi. Cui
 respōdit mlier' De fructu
 lignoz q sunt in paradiso
 vescimur: de fructu vō li
 gni qd est i medio paradisi
 pcepit nobis de' ne come
 derem': r ne tāgerem' illū
 ne forte moriamur. Dixit

bitū. Qd videt aliqb' falsuz s; dicitū q optet pcedere
 ipaz peccasse ante esū. **D**an' em nō mouet ad op' exte
 ri' nisi p impetitū volūtatē. r iō anteq' manū ad lignū
 accipiēdū rēderet. iā deliberauerat r p̄sentat mādūca
 re. r p̄ os transgredi pceptū. in q p̄sensu p̄ficiat p̄ctū. Et
 iō nullū inuēniēs seq' ad p̄dicta. s; magi v̄itas decla
 rat. **U**bi dicit Aug. sup. Besi. **T**erbis serpentis mlier non
 crederet a bona atq; vtili re diuini' se fuisse p̄bitos
 nisi iā inisset ei' mēti amor: v̄te p̄tatis. r qdā dē sup
 ba p̄sumptio. Qd dicitū Aug. nō est sic itelligēdū qd sup
 ba p̄cesserit suasionē serpentis. s; qz statim ad dictā sua
 sionē inasit mēte mlier' elatio. ex q secura ē dubitatio r
 deceptio. vt crederet esse v̄z qd serpens dicebat. vt p̄di
 ctū est. **S**; d' dicta occurrit dubiū. qz sic post primū et
 scdm p̄ctū i mliere remāsūt donū original' iusticie. qz nu
 ditatē suā si erubuit vsq; post comestione ligni. **D**icitū
 q originalis iusticia erat quedā grā grat' data. **U**bi licet
 oēs teneat primū hoies formatū fuisse i iusticia origina
 li. tñ aliq' dicit q tñc nō habuit grāz gratū faciētē. s; eas
 meruit. Et iō subtracta grā gratū faciēte p̄ctū mlieris
 poruit stare original' iusticia. vsq; q de' ea auferre volū
 it i penā comestione ligni. sic cōminat' fuerat. **I**mmo
 optet dicere q tñ adā q; eua peccauerūt actu interio. aſi
 q; tollerēt illa original' iusticia. imo etiā eua actu exterio
 ri. qz p̄t' comedit q; daret viro suo. r tñ neuter erubuit.
 nisi post comestione v̄ri. **D**ia aut' grāz data p̄t remane
 re cū p̄cto etiā mortali. licz grā gratū faciēs tollat. cuius
 subtractio ab hoīe nō p̄cipit. qz nescit hō v̄z amore vel
 odio dign' sit rēcs. ar. **I** vidit igi' mlier. **D**ic deser
 bit' ac' trāsgressione. s; qdū ad actū exteriore ipi' mlier' r
 actū exteriore r interiore v̄ri. cū dī. **V**idit igi' mlier q
 bonū eēt lignū rē. **E**t q p̄t' q; h' mlier' ex v̄bis spētis fuit
 ser principal' decepta. tñ ad p̄ficiēdū op' exteri'. fuit al
 lecta ex pulcritudine r sapore fruct'. **M** Deditq; vi. su.
 inducēdo eū ad comedēdū sic fuerat a serpēte imbuta.
Qui comedit. suasioni mlier' assentiēs. nō q; crede
 ret v̄ba serpentis esse vera. q; in h' non fuit seduct'. s; sola
 mlier' fm q dicit ap̄s **L**bi. tñ assensit ne trāsfaret deli
 ctas suas. i. v̄pore suā. **F**uit em' decept' i alio. q; credidit

Qui dixit ad mulierē. **H**ic ponit s̄r p̄cessus tēptā
 tionis. i q p̄tio accessit ad mliere tāq; facili' de. eptabile
 vt p̄ ea s̄r hoīem decipet. Et h' est qd dicit.
Qui dixit ad mliere. **I**lla v̄ba erāt demonis vt prin
 cipal' agētis. qz formabant' v̄tute ipi' demonis mouēt
 linguā serpentis ad h. sic d' locutioe asine **B**alaam. nisi q
 lingua asine mouebat ad locutioē p bonū angelū. **L**igua
 aut' serpentis p malū. neuter tñ itelligebat v̄ba formata
 s; solū angelū mouētēs linguas eoz ad formatōes v̄boz
Et pcepit vobis rē. **S**ic dicitū ē supra stāte statu in
 nocētie nō poterat esse deordinatio i vrb' inferiorib'.
 nisi p̄t' esset i rōne. iō nō tēptauit primo d' comestione li
 gni. s; d' restrictōe p̄cepti dicēs. **E**t pcepit rē. q. v. **I**stud
 p̄ceptū nō fuit v̄nētēs. cū sitis libere p̄ditōis r supiores
 oib' lignis. **E**t p h' mlier' mora qdā elatione iclinata fuit
 ad p̄cepti disp̄sentiam. r v̄tēri' ad dubitatōes d' pena
 mori cōminata. **E**t h' patet ex ei' r̄sione. cū subditur.
De fructu ligni qd ē in medio paradisi pcepit nobis
 dñs de' ne co. r ne tan. illud. **I**stud v̄tīmū addit mlier
 d' suo. **N**on em' de' p̄hibuerat ligni tactū. s; tñ gustū. **E**t
 iō illud addidit mlier' ex displicētia p̄cepti. qz ille cui di
 spliet p̄ceptū impositū. i referēdo illud libenter aggra
 uat. **A**liq' vō dicit q etiā tact' ligni erat eis p̄hibit'. vt
 magi elōgarent' a gustu. **S**; qz h' nō habet ex lra vs' ei' cir
 cūstantia. prima expositio melior' videt'. **E**t qz ad displi
 centiā p̄cepti qd reputat indebitū. seq' dubitatio d' pe
 na imposita p trāsgressione. r ideo subdidit mlier.
Ne forte moriamur. apponēs d' suo forte. qd ē aduer
 bitū dubitādū. cū tñ de' afferunt p̄cepisset. vt. s. patet.
Dixit aut' ser. ad mu. **V**idēs mliere d' morte seq'nda
 dubitāntē. statim afferunt ipaz nō futurā dicēs.

Qui dicit Aug. xi. sup. Besi. ad istam
 rōa possit videri magne laudis futurū fuisse boies. si p̄te
 rea possit bñ viuere. qz null' male viuere suaderet. Cōsi
 derādū etiā qz tpe innocētie dyabol' nō habebat p̄ates
 tēptandi boies interi' mouēdo. vtpote appetitū sensibi
 le motu illicito extrā
 do. nec p̄ motū fanta
 sie intellectu aliqd il
 licitū pponendo. qz in
 vrb' inferiorib' nihil
 inordinatū cōtingere
 poterat. nisi p̄ deoz
 dinata rōne. Et iō bo
 ium tēptare non po
 terat. nisi exteri' ppo
 nen do sensui. ideo i
 specie sensibili appa
 ruit ad tēptandū. **Q**
 aut ad h' serpentē tra
 uit. nō fuit ex demo
 nis electōe. s; magi ex
 diuina dispensatione.
 q nō pmittit hoīem tē
 ptari p dyabolū i spe
 cie gratiosa r nobilit p
 quā posset facili' deci
 pi. sed magi in specie
 horribili in q fallacia demonis citi' poterat deprehēdi.

Qui dixit ad mulierē. **H**ic ponit s̄r p̄cessus tēptā
 tionis. i q p̄tio accessit ad mliere tāq; facili' de. eptabile
 vt p̄ ea s̄r hoīem decipet. Et h' est qd dicit.
Qui dixit ad mliere. **I**lla v̄ba erāt demonis vt prin
 cipal' agētis. qz formabant' v̄tute ipi' demonis mouēt
 linguā serpentis ad h. sic d' locutioe asine **B**alaam. nisi q
 lingua asine mouebat ad locutioē p bonū angelū. **L**igua
 aut' serpentis p malū. neuter tñ itelligebat v̄ba formata
 s; solū angelū mouētēs linguas eoz ad formatōes v̄boz
Et pcepit vobis rē. **S**ic dicitū ē supra stāte statu in
 nocētie nō poterat esse deordinatio i vrb' inferiorib'.
 nisi p̄t' esset i rōne. iō nō tēptauit primo d' comestione li
 gni. s; d' restrictōe p̄cepti dicēs. **E**t pcepit rē. q. v. **I**stud
 p̄ceptū nō fuit v̄nētēs. cū sitis libere p̄ditōis r supiores
 oib' lignis. **E**t p h' mlier' mora qdā elatione iclinata fuit
 ad p̄cepti disp̄sentiam. r v̄tēri' ad dubitatōes d' pena
 mori cōminata. **E**t h' patet ex ei' r̄sione. cū subditur.
De fructu ligni qd ē in medio paradisi pcepit nobis
 dñs de' ne co. r ne tan. illud. **I**stud v̄tīmū addit mlier
 d' suo. **N**on em' de' p̄hibuerat ligni tactū. s; tñ gustū. **E**t
 iō illud addidit mlier' ex displicētia p̄cepti. qz ille cui di
 spliet p̄ceptū impositū. i referēdo illud libenter aggra
 uat. **A**liq' vō dicit q etiā tact' ligni erat eis p̄hibit'. vt
 magi elōgarent' a gustu. **S**; qz h' nō habet ex lra vs' ei' cir
 cūstantia. prima expositio melior' videt'. **E**t qz ad displi
 centiā p̄cepti qd reputat indebitū. seq' dubitatio d' pe
 na imposita p trāsgressione. r ideo subdidit mlier.
Ne forte moriamur. apponēs d' suo forte. qd ē aduer
 bitū dubitādū. cū tñ de' afferunt p̄cepisset. vt. s. patet.
Dixit aut' ser. ad mu. **V**idēs mliere d' morte seq'nda
 dubitāntē. statim afferunt ipaz nō futurā dicēs.

Qui dicit Aug. xi. sup. Besi. ad istam
 rōa possit videri magne laudis futurū fuisse boies. si p̄te
 rea possit bñ viuere. qz null' male viuere suaderet. Cōsi
 derādū etiā qz tpe innocētie dyabol' nō habebat p̄ates
 tēptandi boies interi' mouēdo. vtpote appetitū sensibi
 le motu illicito extrā
 do. nec p̄ motū fanta
 sie intellectu aliqd il
 licitū pponendo. qz in
 vrb' inferiorib' nihil
 inordinatū cōtingere
 poterat. nisi p̄ deoz
 dinata rōne. Et iō bo
 ium tēptare non po
 terat. nisi exteri' ppo
 nen do sensui. ideo i
 specie sensibili appa
 ruit ad tēptandū. **Q**
 aut ad h' serpentē tra
 uit. nō fuit ex demo
 nis electōe. s; magi ex
 diuina dispensatione.
 q nō pmittit hoīem tē
 ptari p dyabolū i spe
 cie gratiosa r nobilit p
 quā posset facili' deci
 pi. sed magi in specie
 horribili in q fallacia demonis citi' poterat deprehēdi.

Qui dicit Aug. xi. sup. Besi. ad istam
 rōa possit videri magne laudis futurū fuisse boies. si p̄te
 rea possit bñ viuere. qz null' male viuere suaderet. Cōsi
 derādū etiā qz tpe innocētie dyabol' nō habebat p̄ates
 tēptandi boies interi' mouēdo. vtpote appetitū sensibi
 le motu illicito extrā
 do. nec p̄ motū fanta
 sie intellectu aliqd il
 licitū pponendo. qz in
 vrb' inferiorib' nihil
 inordinatū cōtingere
 poterat. nisi p̄ deoz
 dinata rōne. Et iō bo
 ium tēptare non po
 terat. nisi exteri' ppo
 nen do sensui. ideo i
 specie sensibili appa
 ruit ad tēptandū. **Q**
 aut ad h' serpentē tra
 uit. nō fuit ex demo
 nis electōe. s; magi ex
 diuina dispensatione.
 q nō pmittit hoīem tē
 ptari p dyabolū i spe
 cie gratiosa r nobilit p
 quā posset facili' deci
 pi. sed magi in specie
 horribili in q fallacia demonis citi' poterat deprehēdi.

post transgressionē se sequē veniā. et sic i statu suo remanere. o Et apertū sunt oculi ambor. Postq̄ describit transgressionē enī pe. dicit dñs describit infirmitates pene. et p̄io q̄tū ad subtractionē boni habitū. scdo q̄tum ad impositōes mali nocui. ibi. Et ait dñs de ad serpentē. Adhuc circa primū primo describitur dicta subtractio.

scdo subtractōis imperatio. ubi. Vocavit q̄ dñs de adā. et ira primū considerandum q̄ originalis iusticia per quā corp⁹ erat subiectū aīe. et vires inferiorē rōn. mō supradictō. nō erat naturalis ip̄i hominī. s̄ ex dono gratuito det. et tamē subtractio p̄pter p̄ctm̄ fuit penal. Sicut si ex grā regī aliquis sublimē ad gradū honorū si postea p̄pter p̄ctm̄ suūz deticiat. talis dicitur pena ē. Et hec subtractio ostendit cū dicit. Et apertū sunt oculi eor. loquit̄ d̄ oculis mentis

nō sic intelligēdo sic dicit Joseph⁹. q̄ aī vīuebāt tñm vīta bestiali nō hñtes vsū rōnis. q̄ adā i sciētia p̄fecta erat itē p̄ vsū illi ligni magnū bonū eis euenisset. s̄ cognōno intellectuali. Nec sic dicit Ra. sal. dicit q̄ apertū sunt oculi eor ad cognoscendū malū. q̄ p̄ cognoscēbāt bonū tñm. S̄ h̄ p̄t̄ falluz. q̄ eadē est noticia dñor. et iō p̄t̄ habebant nociā speculatiuā boni et mali sibi op̄positi. S̄ nō habebāt nociā exp̄imentalē mali sue transgressionis et punitōis. quā tñc exp̄imentalē cognouerūt. et ideo tñc ap̄t̄ sunt oculi eor ad cognoscendū suā nuditatē esse cōfūibile. q̄ p̄t̄ erat honesta. q̄ subtracta iusticia originali. statim senserūt rebellionē carnis ad sp̄m. et motū in ordinatū mēbor. iō statim studuerūt coopire suā turp̄. p̄ Cōsuerūt folia sic. Et h̄ dicit be (tudine. Et seq̄. b̄et q̄ sic erat arbor d̄ cul fructu comederūt. q̄ et fecerūt sibi perizonā. i. succictrona circa lūbos. et dicit a per qd̄ ē cūctū. et zoma qd̄ est corp⁹. p̄tes em̄ inferiores corpis sūt maḡ erubescibiles. et matie genitalia. q̄ maḡis mouēt̄ impensū rōnis. p̄ qd̄ noian̄ pudēda. p̄o p̄ter qd̄ etiā adā et eua abscondēte se a p̄ntia dñi. Et seq̄. Et cū audissent vo. do. dei deam. i. pa. ista locutio et ābulatio dñi dei si ē intelligēda i forma veritat̄. s̄ i aliq̄ similitudine creata i q̄ apparuit. sic. i. legif apparuisse abrae et moysi. et mult̄ alijs. et locutū fuisse eis. s̄ Ad aurā p̄ meridie. hoc dupl̄ exponit. Uno mō vt sit determinatio loci. et sic aurā p̄ meridie accipit̄ p̄ v̄to itē medio inf̄ aul̄ et occidēte. q̄ fm̄ istā expositōes vor dñi deambulātis videbat̄ p̄cedere ex illa pte ex q̄ stat̄ v̄t̄ p̄dicit̄. Alio mō vt ē determinatio t̄pis. q̄ dicit̄ hebet̄ q̄ hora decima diei accidit̄. et tñc aurā ē h̄ accipiēda p̄ v̄to p̄cedēte diuinā apparitōes. sic. i. app̄itōes sp̄s̄sc̄i i linguis igne. s̄ d̄ son⁹ vebemēs p̄cessisse. Et i sacra scriptura vs̄ legif i pl̄bo loq̄ i apparitōib⁹ diuis. Q̄ aī d̄. post meridie. est determinatio t̄pis hui⁹ son⁹ et apparitōes. Vocavit dñs. dicit seq̄ ip̄i ade i crepatio cū dicit̄. Adā vbi es. Mon. et i grātia ē qd̄. h̄ vt ex r̄sione ade pueniēt̄ fiat in crepatio. p̄ Qui ait. vocē tuā et. Et

se esse nudos: p̄suerunt folia sic: et fecerūt sibi perizonā. Et cum audissent vocē dñi dei deambulātis in paradiso: ad aurā post meridie: abscondit̄ se adā et vxor eius a facie dñi de illi medio ligni paradisi. Vocavit dñs de adā: et dixit ei Ubi es? Qui ait. Vocē tuā dñe audiui i paradiso. et timui eo q̄ nud⁹ essem et abscondi me. Cui dicit dominus Quis enim indicauit tibi q̄ nud⁹ esses. nisi q̄ ex

dicit p̄t̄ l̄sa. Seq̄. 3 Quis indicauit tibi q̄ nud⁹ es. et q̄ nuditas tua sit erubescibilis. a Nisi q̄ ex ligno et. i. nisi q̄ p̄t̄ transgressionē p̄cepti mei ablata ē a te o: i ginal iusticia. p̄ cui⁹ subtractōes facta ē p̄fūibil̄ nuditas tua. Sic em̄ d̄. i. p̄p̄si. idē p̄ sui p̄sentia et absentia est cā p̄ior. Sic nauta p̄ sui p̄sentia est cā p̄seruatiōnis nauis. et p̄ sui absentia est cā p̄dicitatiōis. Et eodē mō dō nū originalis iusticie p̄ sui p̄sentia i homie faciebat nuditatē honestā. vt p̄dicitū est. q̄ p̄ sui subtractionē facta est p̄fūibilis.

ligno de quo p̄ceperā tibi ne comederes comedisti. Dixitq̄ adā. Mulier quā dedisti mihi sociam dedit mihi d̄ ligno et comedi. Et dixit dñs deus ad mulierē. Quare hoc fecisti. quare dicit. Serpens decepit me et comedi. Et ait dñs ad serpentē. Quia fecisti h̄: maledict⁹ es inter oīa animātia et bestias tre. Sup̄ p̄ct⁹ tuū ḡdieris: et terra comedes cūct̄ dieb⁹ vite tue. Inimicitias ponā inf̄ te et

b Dixitq̄ adā. Vbi erit? Recurrat ad peccati sui excusationē. q̄ facit ad et aggrauationē. Solebat em̄ qd̄ amodo p̄ctm̄ suūz q̄re i deū q̄ sibi dederat vxorē. Et eodē mō mulier excusando se p̄ serpentē q̄ fuerat creatus a deo. Et p̄t̄ l̄sa. S̄ est h̄ considerādū q̄

aī d̄denationē interrogauit vix et mulierē. vt p̄t̄ l̄sa. q̄ null⁹ ē d̄denand⁹ aī inq̄sītōes. Serpente aut̄ nō interrogauit. q̄ dyabol⁹ q̄ i serpente loq̄bat̄. iā p̄ p̄cto suo fuerat d̄denand⁹. et d̄ celo em̄p̄reo d̄ict⁹. c Et ait dñs et. h̄ic describit̄ infirmitate pene q̄tū ad impositōes mali nociū. Et p̄io q̄tū ad p̄ntē. Scdo q̄tū ad mulierē. ubi. Vulten q̄ dicit. Tertio q̄tū ad hominem. ubi. Ade et dicit.

Circa primū sciēdū q̄ sic p̄ salutē hoīm angef̄ gl̄ia sanctorū angelorū p̄ q̄s incitant̄ hoīes ad bonū. ita cōtrariō p̄ damnatōes hoīm malorū angef̄ pena demonū eos tēptantū. Tertio p̄t̄ nūmā inuidiā q̄ demonēs totiq̄ē eo q̄ vidēt hoīes posse puenire ad beatitudinē q̄ simplē priuati sūt. nō dimitūt hoīes tēptare. h̄ic sciat̄ ex d̄ana r̄atione hoīm suā penā i futuro tēscere. Sic d̄ inuido narat̄. q̄ p̄t̄ sibi vni oculū erui. vt primo suo cui inuidebat duo oculi eruerēt. Erāt em̄ i vna ciuitate duo hoīes q̄ vn⁹ erat nimis notat⁹ d̄ cupiditate. alius d̄ inuidia. Prop̄ qd̄ dñs ciuitatē q̄ erat valde p̄udēs ip̄is vocat̄ dicit. q̄ peterēt ab eo qd̄ vellēt. adiūgēs q̄ ille q̄ p̄io peteret suā p̄t̄ d̄ h̄er. ali⁹ eto dupl̄. Tūc cupid⁹ nolebat p̄io peteret mor⁹ cupiditate dupl̄ boni habēdi. sūt nec inuid⁹ ne soci⁹ su⁹ p̄ h̄er q̄ ip̄e. Tandē cū dñs v̄teret eos ad p̄t̄ d̄ inuid⁹ p̄t̄ et sibi vn⁹ oculū erueret vt soci⁹ su⁹ duos amitteret. Qd̄ factū ē. Et sic punita fuerūt eorū vicia. Sic demonēs tēptant ex inuidia hoīes. h̄ic no īgrent eorū penā i futuro crescere ex hoīs damnatōes. h̄ic igif malū denūciat de ip̄i dyabolo cui i serpente loq̄bat̄. d Qui fecisti h̄. inducēdo hoīes ad p̄ctm̄. e Vales dicit̄ eris. q̄ et h̄ crescat̄ pena tua. f Inf̄ oīa aīantia et be. ter. p̄ponit ei vira aīalia. n̄ q̄tū ad d̄itōes nature s̄ q̄ suauerūt statū suū. qd̄ non fecit dyabol⁹. et h̄ est magna pena sup̄bo q̄ inferiora etiā vilia ei p̄ponant̄. g Sup̄ p̄ct⁹ tuū gradieris. fm̄ Aug. p̄ p̄ct⁹ h̄ intelligit̄ sup̄bia. q̄ dyabol⁹ incedēs ad suāstōē hoīm. a sup̄bia incipit. q̄ i oīni p̄cto includit̄. h̄i et Eccl̄. x. d̄ Inuitū oīs b Et terrā comedes. i. hoīes terrena di (p̄cti sup̄bia. ligētes incorpabis tibi eos decipiēdo. i Inimicitias ponā inf̄ te et mulierē et. fm̄ Aug. q̄ mulierē intelligit̄

Genesis

hō inferior: p semē ei? opatio bona: Per semē aſit de
 monis itelligit ſuggeſtio ei? praua: Per hō qd dicitur: qm
 inimicitias ponā rē, ondir dñs q dyabol? mediāte ſugge
 ſtione praua oppugnat rōes inferiorē q mlier dicitur: et ſi cō
 ſentiat delectatōibz: p eā deſcitat rōes ſuperiorē q p virū
 deſignat. r sic dyabol? inſidiat calcaneo ei?
 q: nō oppugnat eā ni
 ſi a pte iſerion. ſenſua
 litati delectabilia p
 ponēdo.
 hō ſpā pte. ca. tu. in
 principio tēptatōis re
 ſiſtēdo. Aliq aut ſācti
 exponūt de beata vir
 gine ab illo loco: qm
 inimicitias ponā intē
 r mulierē. nō iſtā eūā
 ſ; aliā ab ea deſcēden
 tē. ſ; ſ; gne mariā. q eſt
 iſteſta demonibz. Uſi
 i Lanti. dicitur: terribil
 es vt caſtroz acies ordi
 ra. Et ſemen tuū. i. ali
 os angelos malos. q
 dicunt ſemē ei? ppter
 ſilitudinē nature r
 malicie. Et ſemē illi?
 ſ. ſpā. q ē marie na
 turaliſi. ſpā pteret
 caput tuū. qz p ipſam
 mediāte filio ſuo po
 teſtas demonis ē vtri
 ta. Et tu iſidiaberis cal
 ei? Quia dyabol? rē
 prauit ipm exten? in
 modo ſuggerēdo. q qdē tēptatio nō fuit viciū i tēptato.
 ſ; vtrū exercitiū. r eodē mō credēdū eſt d; ſ; gine. Alii vō
 exponūt iſtaz d; ſerpēte materialit. nō d; demone. ab illo lo
 co. Et ait dñs ad ſerpēte. qz feciſti ſ. i. qz fuiſti inſtrumē
 tū hui? maleficij. ſic ſent. r. aumētū eū q aliqz coient p
 cipit occidi eū eo. Baledict? eſt int oia aiantia. qz ſun
 iſtos ille ſerpēs p? habebat formā r factē gratioſaz ſup
 oēs beſtias. r fact? eſt horribilioz oibz. Sup pectus tuū
 gradieris. qz ſm iſtos p? habuit pedes r ſtatūrā erectā.
 ſ; pedes ſūt ei amoti. r ſic reptādo incedit. Et terrā com
 edes. p? autē lignoz fructibz veſcebat. Inimicitias
 ponā r: i te r mulierē rē. qz odioſus ē hūane nature. r eō
 uerſo. ſpā pteret caput tuū. qz ex q reptādo incedit. mli
 er p? caput ei? calcare. Et tu inſidiaberis calcaneo ei? qz
 nō p? ſe eleuare ad morēdū in ſuperiori pte. S; iſta expo
 ſitio qd ad mltā videt irrationabilis. Pūmo qz de? dicitur
 gret ſermonē ſuū ad aīal b: ut ſi intelligēs. Scdo qz i
 nullo peccauerat ſ; ſolū demō mouēdo linguā ei? Tertio
 qz ſtatura recta ſi cōpetit aīal aīal ſ; tū homi. Uſi di
 cit poeta Quid? i prio Verba: Pzonaz cū ſpectet aīa
 lia cetera terrā. S; homini ſublūme dedit celūq; videre
 fuiſit r erectos ad ſydera tollere vult? Et iō prima ex
 poſitio q eſt Aug. melior videt. m Mulieri qz dicitur.
 hōc ponit punitio mlieri ſ; ſpāli. r ſ; qd ad duo p? q
 mlier pūtra ē viro. Pūmū ē ad pccatōez plie. r qd tuz
 n Multiplicabo erū. r. r con. t. dicitur autē (ad h dicitur.
 ac? generādi ſit delectabil. ſ; h; turpitudinē anneram
 poſt pccm. In heb: co. pcept? h; impugnatōes. q ſunt la
 borioſe. Et erūnas tuas. qz ponādo ſerū pceptū mulier
 patit plēs labores r miſtias. o In dolore partes qz

i pū ſūt vehemētes anguſtie. Talia aut nō fuiſſent i ſta
 tu innocētie. ſ; pcepſent abſq; turpitudie. r ſerū pceptū
 portarēt abſq; erūna r labore. r pcepſent ſine dolore.
 Scdo pūgit mlier viro p? domesticā vitā. r qd ad h
 punit eā. viro ſubſciedo dicens. p Et ſub viri pte
 ens r c.
 q Ade vō dicit. hōc
 ponit punitō viri. i r
 ca qd ſciedū q ſicut i
 domestica vita mlier
 ſubſcēt viro. ita ad vi
 rū pūnet. pcurare ne
 ceſſaria vite. p ſe ſami
 lia. r viro. r iō qd tum
 ad h punit. cū ſubdit.
 r Baledicta ter. in
 o. m. In q notat terra
 ſterilitas. q poſt pccm
 nō pūrit fructū ſue
 mlierē homi niſi cū cul
 tura et labore. q ante
 ſponte pducebat fru
 ct? ſuēntētiē i abun
 dātia. r ſic pcuriſſi ſi
 bo i ſtatu innocētie p
 ſtū iſt. In hebreo hō
 Baledicta terra p
 te. i. ppter pccm tuū p
 qd incurrit ſterilitatē
 vt dictū ē. In dolore
 vult? tuū rē. p h notat
 amctas hois i labo
 re agriculture. q ante
 pccm nō opabat niſi
 ad recreatōez r ad vir
 tūis exercitiū. vt pdi
 cū eſt. s Spinas r tribulos rē. i h notat ipedimēta
 q pueniūt hois labori ex terra. r Et co. her. terre. q
 pu? comedebas fruct? padū. Et q iſte pane iſtice ſunt
 homi ad totā vitā vſq; ad mortē. r iō ſubdit. v In ſu
 dore rē. d; ſ; ſ; r. r Et vocauit adā. hōc p? deſer. b; ſ
 miſerie iſtice trāſuſto. qz ſ; ſ; facti ſunt pūmi pccos p
 pccm tales filios genuerūt. Et iō dicit. r Et vo. adam
 no. r. ſ. enā. qd nomē ſonat vitā i hebreo penalitatuō r ſi
 y Eo q eſſet ma. o. vi. l. oim hoim i hac vita (ſubiectā.
 mortali degentiū. iō ſcē. s Fecit qz rē. tunicas pel
 l. i. d; pellibz aīalū mortuoz. i ſignū ſue mortalitatis. r qz
 idigebāt tegumētōz intēpente aēz loct ad quē erāt ſtati
 eſciedū. Verūm aī cictōez de? ipropat ade ſuā trāſgreſ
 s Fecit adā fa. ē q. r. ex no. rē. girona ē ac ſionē dices.
 ſi diceret. nō ē aſſecut? qd ſerpēs pūſit. ſ; ſtratum.
 a Hōc ſ; videte. ſ; videte ſi ē d; tertū hebraico. ſ; ſub
 intelligit. r ē mod? loquēdi ſ; ſ; ſ; ſ; hebraico q omi
 rit vna dictio. Trāſſatio vō nra expūit qd i hebreo omi
 tit v? ſubintelligit. Notādū etiā q hō ē vbi dei ad āgelos
 p qz miſterū hō pūm? cict? ē extra padūſus. Sequit.
 b Et ſumat rē. r viuat in eternū. Et hō ſcuriſſet iā ne
 ceſſitatē moriēdi vt pdictū ē. lignū vite iā ſi poterat vitā
 ei? ppetnare. poterat tſi ex ſua bonitate ipaz plongare. r
 iſta plōgatio noiē eterni ſignificat. ſic i ps. mōtes eteni ni
 noiānt. p? lōgitudinē duratōis. Uſi r in hebreo dicitur vi
 uat i ſeculū. qd ſignat tps lōgum. c Fecitq; adā rē.
 qz d; duplici? erponit ſm duplicē opū. ſupra poſitā d; ſi
 tu padūi terreſtr. ſm em illos q dicit q ē ſub cōnoctia
 li circulo. glade? flāme? itelligit zona torrida int habitā
 tionē nra r padūi. Et d; vſtatū. qz ſol p quē cau? af ibi
 (D uq

margin notes on the left side of the page, including words like "inimicitias", "delectabilia", "calcaneo", "mulierem", "vultus", "punitio", "tribulos", "spinas", "tunicas", "gladius", "sicut", "domestica", "vita", "labor", "dolore", "punit", "sub", "viri", "parte", "ens", "dicit", "ponit", "punitio", "sicut", "domestica", "vita", "mlier", "subscet", "viro", "ita", "ad", "virum", "pūnet", "pcurare", "ne", "cessaria", "vite", "p", "se", "fam", "lia", "r", "viro", "r", "iō", "q", "d", "tum", "ad", "h", "punit", "cū", "subdit", "r", "Baledicta", "ter", "in", "o", "m", "In", "q", "notat", "terra", "sterilitas", "q", "post", "pccm", "nō", "pūrit", "fructū", "sue", "mlierē", "homi", "niſi", "cū", "cul", "tura", "et", "labore", "q", "ante", "sponte", "pducebat", "fru", "ct?", "suēntētiē", "i", "abun", "dātia", "r", "sic", "pcuriſſi", "si", "bo", "i", "ſtatu", "innocētie", "p", "stū", "iſt", "In", "hebreo", "hō", "Baledicta", "terra", "p", "te", "i", "ppter", "pccm", "tuū", "p", "qd", "incurrit", "sterilitatē", "vt", "dictū", "ē", "In", "dolore", "vult?", "tuū", "rē", "p", "h", "notat", "amctas", "hois", "i", "labo", "re", "agriculture", "q", "ante", "pccm", "nō", "opabat", "niſi", "ad", "recreatōez", "r", "ad", "vir", "tūis", "exercitiū", "vt", "pdi", "cū", "eſt", "s", "Spinas", "r", "tribulos", "rē", "i", "h", "notat", "ipedimēta", "q", "pueniūt", "hois", "labori", "ex", "terra", "r", "Et", "co", "her", "terre", "q", "pu?", "comedebas", "fruct?", "padū", "Et", "q", "iſte", "pane", "iſtice", "ſunt", "homi", "ad", "totā", "vitā", "vſq;", "ad", "mortē", "r", "iō", "ſubdit", "v", "In", "su", "dore", "rē", "d;", "ſ;", "ſ;", "r", "Et", "vocauit", "adā", "hōc", "p?", "deſer", "b;", "ſ", "miſerie", "iſtice", "trāſuſto", "qz", "ſ;", "ſ;", "facti", "ſunt", "pūmi", "pccos", "p", "pccm", "tales", "filios", "genuerūt", "Et", "iō", "dicit", "r", "Et", "vo", "adam", "no", "r", "ſ", "enā", "qd", "nomē", "ſonat", "vitā", "i", "hebreo", "penalitatuō", "r", "ſi", "y", "Eo", "q", "eſſet", "ma", "o", "vi", "l", "oim", "hoim", "i", "hac", "vita", "(ſubiectā", "mortali", "degentiū", "iō", "ſcē", "s", "Fecit", "qz", "rē", "tunicas", "pel", "l", "i", "d;", "pellibz", "aīalū", "mortuoz", "i", "ſignū", "ſue", "mortalitatis", "r", "qz", "idigebāt", "tegunētōz", "intēpente", "aēz", "loct", "ad", "quē", "erāt", "ſtati", "eſciedū", "Verūm", "aī", "cictōez", "de?", "ipropat", "ade", "ſuā", "trāſgreſ", "s", "Fecit", "adā", "fa", "ē", "q", "r", "ex", "no", "rē", "girona", "ē", "ac", "ſionē", "dices", "ſi", "diceret", "nō", "ē", "aſſecut?", "qd", "ſerpēs", "pūſit", "ſ;", "ſtratum", "a", "Hōc", "ſ;", "videte", "ſ;", "videte", "ſi", "ē", "d;", "tertū", "hebraico", "ſ;", "ſub", "intelligit", "r", "ē", "mod?", "loquēdi", "ſ;", "ſ;", "ſ;", "hebraico", "q", "omit", "rit", "vna", "dictio", "Trāſſatio", "vō", "nra", "expūit", "qd", "i", "hebreo", "omit", "tit", "v?", "ſubintelligit", "Notādū", "etiā", "q", "hō", "ē", "vbi", "dei", "ad", "āgelos", "p", "qz", "miſterū", "hō", "pūm?", "cict?", "ē", "extra", "padūſus", "Sequit", "b", "Et", "ſumat", "rē", "r", "viuat", "in", "eternū", "Et", "hō", "ſcuriſſet", "iā", "ne", "ceſſitatē", "moriēdi", "vt", "pdictū", "ē", "lignū", "vite", "iā", "ſi", "poterat", "vitā", "ei?", "ppetnare", "poterat", "tſi", "ex", "ſua", "bonitate", "ipaz", "plongare", "r", "iſta", "plōgatio", "noiē", "eterni", "ſignificat", "ſic", "i", "ps", "mōtes", "eteni", "ni", "noiānt", "p?", "lōgitudinē", "duratōis", "Uſi", "r", "in", "hebreo", "dicitur", "vi", "uat", "i", "ſeculū", "qd", "ſignat", "tps", "lōgum", "c", "Fecitq;", "adā", "rē", "qz", "d;", "duplici?", "erponit", "ſm", "duplicē", "opū", "ſupra", "poſitā", "d;", "ſi", "tu", "padūi", "terreſtr", "ſm", "em", "illos", "q", "dicit", "q", "ē", "ſub", "cōnoctia", "li", "circulo", "glade?", "flāme?", "itelligit", "zona", "torrida", "int", "habitā", "tionē", "nra", "r", "padūi", "Et", "d;", "vſtatū", "qz", "ſol", "p", "quē", "cau?", "af", "ibi", "(D", "uq

caliditas impraehibilis appinht ad nos i estare. r in hys
me elongat. Per cherubin aut itelligit angelica custodia
p qua tota natura co: porca admistrat. r marie in o' or
biu. Ad custodiendā vi. li. vi. ne hō inde eieci' possit iūne
redire. nec aliq's al' adire. Scdm hō aliā opūione q' po
nit padisū terrestrē circa tropicū cācri. p gladiū flāmēū
itelligit aliq's ignis material' ibi fact' a deo r oīes de
terra. sic b' d' mōte et hne q' oīnue ardet. r significat no
mine gladij. qz ignis ascēdēs sursum. in supiori pte acuis
ad modū gladij. Per cherubin aut itelligit nasa angeli.
ca. vt p'dictū ē. Ad custodiendā viā. qz ille ignis ē an' itroi
tū paradisi. p'hibens accessum hoīs ad ipm.

In eo. c. iij. vbi dicit in postilla. Sed oīa dicta occur
rit dubium. Additio prima.

Licet grā grat' data possit remanere cū p'cto mor
tali. impossibile tū videt q' iusticia original' simul
maneat cū p'cto mortali. p'cur videt postillator
velle. qd sic p'z. Nā put doctores cōter loquunt. i statu
innocētie i q' hō iustit' fuit in originali iusticia. nulla
erat i'bellio carnis ad spm. nec spūs ad deū. r p' oīs i
p'abile erat stāte illo statu p'ctū mortali incurri. p'ec
catū em' fm Ambro. est inobediētia diuine legi r trāsgres
sio celestiu mādatoz. qd d' directo o'ponit statui inno
cētie. Ad vbiū autē motū p' postillatorē ipm. s. q'no in
miliere fināsit donū original' iusticie post primū r'edim
p'ctū r' v'q' p' comestione ligni. aut possit r'ideri. Pro
q' aduertēdū ē q' p'ceptū d' inhibitiōe comestiois ligni fu
it datū ade anteq' eua fuisset i rez natura p'ducta. vt l'ra
testat. Et i' fm Aug. sup. Gen. c. iij. ex h' nō seq' q' eua
nō fuisset obligata ad p'ceptū obseruādū. trāsgressio tū
bul' p'cepti si fuit p'sumata donec adā comederit. i' fuis
set qdāmodo i'choata p' comestione m'lieris. Ad p'z p' ma
gistr' i. q. dicit. r'atū. vbi osidit q' tal' ē ordo peccādi i nobis
q'lis fuit i primis parētib' sic dicit. Et em' tūc serpēs inlie
ri malū suaser. i'p'ag' p'sensit. deinde viro suo dedit. sic cō
sumatū ē p'ctū. ita r' nūc i nobis p' serpēte ē sensual' mo
l' aie. p' mliere i'ferior portio rōnis. p' viro supior portio
rōnis. i' r' ille. Et q' p'z q' trāsgressio p'cepti ipi ade va
ti nō fuit total' p'sumata vsq' ad comestione viti. Nec ē
enā necessariū dicere q' adā fuerit trāsgressor illi' p'ce
pti sibi dati. aut comestione ligni p' actū interiorē i' h' cō
sentitē. Nā put ex serie l're p'z sola comestio fuit p'hibi
ta. nō aut deliberatio seu p'sensus p'cedēs comestionez.
Dicit em' i' die q' comedens ex eo r'c. nō aut i' die q' p'sen
satus seu deliberat' m'li' comedere r' h' mōi. Nā sic d' q'bus
dā p'cept' ve. testa. d' a doctoz q' lex p'hibet manū. nō
aut animū. eodē mō in p'posito dici possit. put l'ra sonat.
Et q'bo vltim' seq' q' licz tā eua q' adā aut comestione li
gni peccassent p' actū interiorē p'cto supbie. qd ē intius
oīs p'ctū. vt p'z Eccl. r. nō tū trāsgressio p'cepti sibi dati
fuit facta vsq' ad h' q' adā comedisset. r' tūc r' nō aut nudi
tate suā erubuisse debuerit. Ad vident' sonare vba aug.
i. iij. d' eua. dei. q' postq' trāsgressio p'cepti facta est grā
dei deserere d' corpoz suoz nuditate s'pūi sūt. Nō em' vi
rit postq' peccauerit. qd postq' itelligi d' quocūq' genere
p'ctū. i' postq' trāsgressio p'cepti facta est. vt itelligat d'
trāsgressioe p'cepti d' q' agū. q' nunq' fuit p'sumata donec
vix comederet. r' sic d' nuditate sua tpe agruo erubuerit.

In eo. c. iij. vbi dicit in postilla. Serpente aut non inter
rogauit. Additio secunda.

Hic etiā ratio assignat ad h' q' serpens nō fuit in
terrogat'. Nā Aug. oīa manuceos li. q. Nā ser
pens nō interrogat' s' p'noz excipit penā. qz nec
p'fiteri peccatū potest. nec habet oīnino vnde se excuset
In eo. c. iij. vbi dicit in postilla. Sed ista expositio p'z
ad mltā videt irōnabilis. Additio tertia.

Ista expositio vltima nō ē tāq' irōnabil' et dū
dēda. p'onat em' l're p' q' alta. r' est s'ua l'bero.
d' hebraic' qōnib'. Nec obstat qd postillator ob
i'cit. Primo d' h' q' de' dirigeret finone suū ad aial' b'ru
tū. Nā alibi legit'. Et ait d'ns ad piscē Jone. h' c. qd signi
ficat ex'p'sione diuine volūtat' p' effect' exteriores. Nā
obicit l'co q' serpēs i' nullo peccauerat s' solū demō. nō
obstat. Nā i' signū detestatiōis p'cti etiā bruta q'sq' pu
munt. vt p'z d' i' numero cū q' aliq's coierit l'cui. r' put al
legat postillator. r' nō solū h' s' etiā res inaiate q' oīnino
carēt sensu r' motu volūtario p'cipiunt cōburi r' destrui
p'f' horrorem alicui' magni p'cti. vt d'ens. r' i' d' cōmūitate
auerfa a cultu dei ad idolor' fuitutē. vbi p'cipit q' si solū
pecora occidant. s' etiā cōburāt sup'pellectilia. Et habet
m' a. R. e. r. d' amalechit'. vbi p'f' p'ctū a suis p'decessori
b' lōge aut p'perratū. de' p'ceptū occidi nō solū serps et
m'lieres. s' etiā p'ulos r' lactantes boues r' oues r'c. Nā
aut postillator tertio obicit d' statuta recta q' si cōp'etit nī
si tū homi. nō obstat. Nā ad suandā vitatē l're fm hāc
expositioē sufficit q' serpēs antea cū pedib' alij incedē
bat sic r' alia aialia. r' post h'mōi sniaz' pedes sūt ei amo
ri. sic vt nō possit incedere nisi reptando. Nā hec ex'posi
tio videt tenēda tāq' l'ralis. Nā v' ex'positioē Aug. et
scōz tenēde sūt tanq' ve r' spūales seu mystice.

In eo. c. iij. vbi dicit in postilla. Et vocauit adā r'c.
Additio q'ra.

Etā i' hebraico vitā sonat sim p'liciter. nō mōrādo q' sit penalitatis subiecta v'
nō. sic em' cū d' m' oīm viuētū. non venorā q'
sint i' hac vita mortali v' nō. Nā hec vocatio alij videt
continuari ad predicta. Ad qd sciendum q' licet adā fm
q' tradit doctores sciuerit naturas oīm aialia. r' habue
rit oīm sciētiā i' q'bo hō nat' ē i' strui. put p'z i' prima p'te
q' r' c. iij. art. iij. in cor. q. nō tū habuit noticiā futuror' cō
tingentiū. nisi put ex diuina reuelatōe habuit. v' ex'p'imē
talit' poterat acq'ere. Et iō cū mliet statim postq' fuit p'
ducta sibi adducta fuerit. nesciēs an de' disponeret eos
sic remanere r' alios d' nouo p'create. an ex ea esz. p'les p'
p'pagationē p'cedā. vocata ē ab eo virago. Nā d' viro sū
pra. ad venorādū qz erat sibi data in p'ortū domestice
p'uerfatōis. nō declarās an esset sibi data etiā ad plus p'
pagatōes. Qd etiā uenit v'bis dei dicētis aut mliet' p'
ductōes. s. Gen. iij. c. Dixitq' de'. nō ē bonū hōiez cē solū
faciam' ei adiutorū s'ic sibi. S'z post p'ctū ex diuina snia
p' ipm r' vrozē suā lata duo collegit. vnum. s. q' ipi essent
morales. r' h' cū sibi fuit dictū. puluis es r' i' puluere re
uerter'. Scdm q' debebāt h'fe filios p'pagatōes sic cete
ra aialia. r' h' cū dictū fuit mliet'. Multiplicabo erumnas
tuas r' p'cept' tuos. r' i' dolore paries filios. Et q'bo d'clu
sit q' illa deberet esse m' oīm succedētū. cū hā cessauisset
de' a nouis creatur' p'cedendis. Et iō audita diuina snia vo
cauit eā eua. qd nomē interpret' est ipse adā dicens. eo
q' esset mater omnū viuētū.

Replica correcto: i' cōtra Burgesi.

In c. iij. vbi postillator mouet dubiū. cū eua pec
cauerit actu interiori supbie r' diffidētie. r' actu ex
teriori comestioneis v'riti. r' tū nō p'cepit suā nu
ditatē vsq' post esum viti. q'no iusticia originalis potuit
stare cū p'fat' p'ctis eue. Et r'idet dicēs iusticiā origina
lē fuisse grāz grat' datā. q' stare p't nedū cū p'ctis venali
bus. s' etiā mortalib'. Nā r'f'isionē Burg. impugnat rōe
min' efficac'. vt dicit. r' ponit ad mortū dubiū aliā r'f'isio
nē dicēs. q' ade datū est p'ceptū nō eue. ideo trāsgressio
nō fuit p'sumata quousq' adā comederet. r' aduq' mā
sit iusticia originalis. Et mltā circa h' dicit in epta. Sup
positū ē i' Burg. et l'ra aparet falsū. Dicit em' i' l'ra q' mu
ter r'fidit dyabolo. Nobis p'cepit deus r'c. igitur mulier

Genesis

recepit pceptū sine p se sine p viz. sic q̄busdā placet. Si
igit fuit mlieri pceptū. ad seruandū erat obligata. Trā
grediēdo igit nō solū venialiter s; r mortaliter peccauit
Stat igit mlio postillato. i. De aut Burg. d mgo sniaz
adducit allegoria ē. nō sensus lralis. vt ptz p eundē i eo
dē. c. 31. ud qz. Nec vtz videt q̄ addit Burg. dices solā
exteriorē comestione fuisse phibitā. nō actū interiorē. qz
fm oēs illa phibitio fuit ad pbandū obediētiaz. ideo d;
cōter q̄ fruct? nō erat mal? nec ei? esus nisi q̄ phibit?
nōc aut inobediētia sicut r obediētia respiciūt actū inte
riorē principalr. pster exteriorē. nec exteroz aliqd mali
eie intēsiue addit sup interiorē. vt vult mgt sniaz p euz
induct? h. q. dist. 11. Et enim inq̄ vna obediētia vnusq;
pempt? sine q̄ vult sine q̄ agit. Nec fm expositione
doctorū distincio fit i malo extēsiue. Nec valet similitudo
p eū. s. burgē. inducta d lege cohibēte manū r i animū
qz h dicit rōne tpalis pene plegē tarate. s; nō q̄ ad deū
apud quē vbiētiq; man? cohibet. anim? nō manet sine
obligatōe. imo dato s; nō cesso q̄ solus act? esus exteri
oris prohibet? fuisse. adhuc stare dubitū motū quo ius
ticia original? māfisset i eua mandcāte ante viz. māf
qdē fm postillatoz. r nō māfēt fm Burgē. Pro vtriusq;
parz pco: dātia notandū pur scripsi circa sniaz li. q. di.
xxi. xxxij. r. xxxij. q̄ iusticia originalis multos habuit effe
ctus. vniū principalē. alios secundarios. pncipalis fuit
ordinatio volūtatīs in deū. S; secundarij effect? nō fue
runt simplr r directe a iusticia originali. s; a pcurētibz.
q̄ enumerat Scot? circa secundū dist. 11. q̄ sunt in ora
litas. pseruatio a situ r alijs passiombz. r trāquillitas vi
tū sensitiuaz. ppositū effect? principalis est culpabile.
oppositū aut effectū secundarioz nō est culpabile. s; pot?
penale. p er peccatū igit actū interior ceciderūt a iusti
cia originali q̄ntū ad effectū principalē. qz volūtas eoz
fuit q̄ ad deū inordinata. dñ adā se ad amorē vrozis cō
uerteret diuio pcepto dissimulato. sicut colligit a beato
Aug. xi. sup Gen. c. 11. vbi dicit adā peccasse quadā socie
tatis necessitudine. s; his sic se habētibz effect? se dārtz
nō sunt secuti. qz penale reseruatū ē s; post pctm optis
manifeste p muliere inchoatū r p viz psummatū. Dñā
sit igit iusticia originalis cū pctō q̄ ad effect? secundarios
p positione postillatoz. r nō māfēt q̄ ad effectū princi
palē. p positione Burg. Signū hui? vici sumi p̄r eo q̄
restitui p̄t ḡa equales iusticie originali q̄ ad effectum
principalē. restitutōe nō facta q̄ ad effectus secundarios.
Nec p hmoi pcertatōez sit variatio in sensu lrali. Ad ar
gumentū igit principale Burg. d. qz p actū interiorē
lupbie r diffidētie q̄ venit ex rebellionē spūs ad deū ce
siderūt a statu ingētie r iusticie originalis q̄ ad effectū
principalē. s; nō q̄ ad effectus secundarios quousq; pec
catum actu exterior foret psummatum.

Itē in eo. c. vbi postillatoz ponit d locutōe dei ad ser
pentē expositionē beati Aug. quā ponit ex inter. tōe fore
lrales. Subdit postillatoz ponēs expositiōez aliā quā btūs
lbero. in li. q̄stionū hebraicarū videt recitare. S; hāc re
probat postillatoz triz rōibz. S; Burg. opponit se pos
tillatoz dices expositiōez beati Aug. fore mysticā. s; eaz
quā recitat beatus lbero. fore lralem. r nitit soluere rōes
p postillatoz in etnū adductas. Et cū primo postillatoz
arguit q̄ urōnabile est q̄ de? dingeret sermonē vocales
ad aial burū nō intelligēs. R sicut Burg. q̄ non obstat
qz alibi legit. Et ait dñs ad piscē. gone. q. Sed illa rōisio
nō valet. qz locutio dei hic fit vocalis. ibi aut qdā inte
rior inspiratio. vt Bur. met testat dices. Locutio ad pi
scē significat expōsiōe diuie volūtat; p effect? exteriorez
S; q̄ h fuerit vocalis. ptz p beati Aug. xi. sup Gen. c. 1.
vbi ppter illā locutionē dei ad serpentē dicit. Abi in sa

era scriptura aliqd d; qd nō nisi absurde ad lraz pt intel
ligi. pculdubio figuratiue dicitū esse. r ad aliā significati
onē accipi debere. Et ob id idē beatus Aug. eo. li. c. 11. po
nit differētā inter locutionē dei ad viz r mulierē r serpe
tē dices locutionē ad pmos esse ad lraz. s; ad serpentē
figuratiuaz. Qd absurde sonaret vt arguit postillatoz ex
illo loco beati Aug. s; nō sonaret absurde si p inspiratio
nē locut? fuisse serpentē sic piscē. d q̄ supra. r ostat q̄ q̄
te vocalis. s; ad dyabolū sub noie serpentis. Cōfirmat rō
tū ex intentōe beati Grego. in mora. put Burgē. eū alle
gat i solutōe vltimi argumētū. q̄ sue pambule. vbi d;. Cū
ordo hystorie deficit sese vobis intellet? mystic? quasi
apertis iā foribz ostendit. Et tūc mystic? p lrali habendus
est. vt Burgē. met vbi supra testat. Et sic est in pposito de
locutio dei ad serpentē. sicut d locutio lignoz iudic. 11.
Certū est eū vtriusq; hystoria fm vocū significatōez de
ficere. Est igit ad mysticū sensum tanq; ad vere lrales te
tendū fm doctriā beati Grego. r Aug. oim cōter
scribentū. Frustra igit laborauit Burg. cū solutōe pri
mi argumētū. Nec rōisio ad secundū valet. Nā instantia
d iumēto est d Burgē. p eo q̄ serpens potissime venit de
struend? plus q̄ iumentū si in lraia valeret. Nec alie in
stantie valēt d interemptōe peccoz r etiā inanimatoz.
Nā cū iumēto peccatōz vasis r sup collectilibz inanima
tis cōmissa sunt pctā r dolatōe r alia tanq; cū subiectis
pollut. dyabol? aut serpete nō vtebatur vt subiecto qd
polluit. s; solū vt instrumētū. qd de? pmissit vt cito dicit
infra. iō illa in detestatoz pctā destructa sunt. serpens au
tem qz solū fuit permissū instrumētū puniri nō debuit.
Exemplū familiare. Decidat q̄s clericū gladiū vt subiecto
tione peccati loc? erecra. interdicit. r tota terra suppo
nit interdicio. qz vidēt subiecta in q̄bz sanguis clericū
effusus est. Cōtra gladiū rō q̄ solū instrumētū fuit occi
sus nihil fit ipō iure. Nec valet rōisio ad tertiā rōez po
stillatoz. Nā expositiō qm postillatoz im pbat dicit ser
pentē erectā statūrā habuisse. nō more pecudis pedes.
Nec tñ serpentē habuisse pedes est i scriptura fundatū.
Nā āte tēptatōez serpens fuit dicit? a serpeto. vt dicit 31.
r inf reptilia cōputat. Nec lra quā putat burgē. saluare
est ei? ppositū. nā cū in serpentis maledictōe dicit dñs.
Sup pecc? tuū gradier. nō intelligi debet ad lraz fm in
tentōez beati Aug. q̄ si p̄r sup pecc? repere nō puenierit
s; ad dyabolū dicitū intelligi nō ad serpentē. q̄uis sub
noie serpentis fm q̄ postillatoz ad beati Aug. intentōem
exponit. Et dato q̄uis nō cesso q̄ serpens tpe tentatōis
erect? vel sup pedes inceserit. dyabolus em ad h potuit
eū erigere aut pedes formare. q̄ ad loq̄ndū ei? linguam
poterat mottere. r tūc sensus lre est. Sup pecc? tuū gra
dier. i. q̄ d cetero nō pmitter dyabolus sic trāformare
serpentē. Et ad istū sensū cōferre videt q̄ postillatoz fm
intentōez beati Aug. xi. sup Gen. c. 11. vbi supra exponēs
do q̄re potit? p serpentē temptat? est hō q̄ p aliā effigē
ait. q. s; nō fuit ex demonis electōe. s; magis ex diuina
dispensatōe. q̄ nō pmissit hoiez tēptari p dyabolū i specie
affabili r nobili p quā possēt facili? decipi. s; magis i spe
cie horribili. in q̄ fallacia demonis poterat facili? dep
hendi. Et miz q̄ Burgē. in hac pte postillatoz si redar
guit q̄ pueriles frequētē s; eū occasiōes q̄sunt. cū tñ hic
mod? dicitū vt loq̄ndū sit antecēdes ad oia q̄ burg. in h
loco reprobare nitēbat. Itē in eodē. c. vbi postillatoz
dicit eū significare vitā penaltati subiectā. sic r beatus
lbero. dicit q̄ significat vebitā r calamitatē. Burg.
fingere videt oppositū. innit? fundamētō falso. q. i. adā
a principio formatōis mlieri nesciuerat eā matrē ductō
rū hōim futurā. S; h falluz videt. sicut em h statim spi
ritu pphético. q̄ formata muliere dicit. Hōc nūc os ex ossi

bus meis, ppter b̄ relinquet hō patrē & matrē & adheret uxori suae. Ecce sciuit eā sibi datā in vxore. Sciuit q̄ se futurū patrē & eū futurā matrē. Sciuit nihilominus p̄ eā sibi iunctā q̄ ob seruatōes domesticam quā habent p̄ & fili, q̄z tū iunctōe maiorē dicit iunctionem vxoris ad vir & econuerso. Sciuit q̄z b̄p̄z ex dei b̄dictōe affi la p̄suz. d̄q̄ d̄r. l. c. Mō la tuit eū nuptias affi la p̄suz iustitias & p̄ dei b̄dictas. vt vult beatus Aug. iust. d. ci. dei c. xvij. i. vlt. sup. Be nef. c. iij. Cū igit affi la p̄suz fuerit nuptie celebrate q̄ntis nō summate. tñ p̄ceptū d̄ cōsummādo p̄ b̄dictio nē receperūt. cū dicit d̄ns. Crescite & multiplicamini.

Capitulū. III.

Ad v̄o cognouit rē. Postq̄ describit mo-

yses hoīs d̄lūōes & ei' lapsū. h̄ d̄r describit multiplicatiōis actū. discernēdo fideles ab infidelibz. & b̄ factū p̄ tres sp̄ites. p̄mo p̄ adā. sc̄do p̄ noe. vi. c. ubi. Moe v̄o. Tertio p̄ abraā. iij. c. ubi. Dixit aut d̄ns ad abraā. Circa p̄mū p̄io describit ade generatiō. sc̄do generatiōis recapitulatio. v. c. ubi. Hic ē liber generatiōis. Adhuc p̄io describit deleda generatiō. s. cayn & abel. qz cayn generatiō delecta fuit i diluuiō. abel v̄o fuit iterfect' a fr̄e anteq̄ generasset. Sc̄do describit generatiōis distinctiō. ubi. fuit at abel. Circa p̄mū dicit. a Adā v̄o cognouit vxores suā. Dicitur hebrei q̄ ista dicunt p̄ modū recapitulatiōis. & q̄ adā genuit istos pueros antea cū adhuc esset in paradiso voluptatū. Ad firmat p̄ illud q̄ supra dictū est homini. Crescite & multiplicamini. q̄z intelligit d̄ actu generatiōis. Et iō dicit q̄ formata muliere & adducta ad adā statim cognuit eā carnaliter cū dixisset. Et adhereret vxori suae. alio q̄n̄ iussisset trasgressor p̄dici p̄cepti. Doctores aut catholici dicūt d̄rū. videlicet q̄ p̄mū parentes d̄ paradiso egressi sūt v̄gines. Uñ dicit Aug. iust. sup. Best. ad l̄az. q̄ p̄mū parētes i paradiso nō coterūt. qz formata muliere. p̄ modicū p̄p̄ p̄ctū electi sūt d̄ paradiso. Et iō d̄ d̄ro. dicit. Nuptie replēt mūdū. v̄ginitas aut paradisi. Argumētū aut iudeoz ad oppositū n̄ valet. Cū p̄terea q̄z dictū est q̄ formata muliere modicū steterūt i paradiso. Cū qz licet datū esset p̄ceptū d̄ multiplicatiōe i generali. expectabāt r̄i determinatiōes dei i speciali. qz p̄ceptū affirmatiuum intelligēdū est s̄m determinatiōes debiti t̄pis & circūstātiar. Et iō dicēdū cū doctoribz catholicis q̄ ista generatiō filioz ade. d̄ q̄z hic agit. fuit post cecidōes d̄ paradiso. qz electi d̄ delictis illis paradisi. recurrerunt ad delicias car b̄. Cocepit & p̄ p̄t cayn. sic em̄ v̄bz debet sc̄ri (nis. bi p̄ n̄ i fine. vt b̄r i hebreo. c Possedi hoies p̄ deū. q. d. i prima formatōe pois nihil cooperata ē miter. s. i generatiōe ist' cooperata sū. d Rursumq̄ pepit fra. ei' abel. Dicitur aliq̄ q̄ sic noiat' ē ab euentu. qz p̄t r̄ ei' occisiōe parētes vni fuerūt i luctu. Uñ abel vno nō luct' interp̄at. Alij aut dicit q̄ b̄ fuit. qz natura hūana vanitati moralitat' tā erat subiecta. Abel aut alio mō inter-

pretat vanitas. e fuit aut abel. Hic ponit natorū d̄ distinctiō. Sc̄do ipi' cayn monitio. ubi. Dixitq̄ d̄ns ad eū Tertio ei' obstinatio. ubi. Dixitq̄ cayn ad abel. Quarto ei' punitio. ubi. Et ait d̄ns ad cayn. Quito ipi' generatiō ubi. Cognouit at cayn. & circa p̄mū p̄io ponit distinctiō q̄ntū ad officia. cū d̄r.

e fuit aut abel p̄o. viues i simplicitate. Uñ ista fuit occupatio patriarcharū. s̄m q̄ d̄r. l̄ra. l̄vi. c. Sūt v̄b r̄ pastores ouū. f Et cayn agricola. ex cultura terre q̄res lucra. Sc̄do ponit d̄ distinctiō natorū q̄ntū ad mores. Et p̄io i v̄tu te lattie. cū dicit. s Factū ē aut rē. vt offerret cayn. Adā em̄ docuerat filios colere deū p̄ oblatōes. s De fruce. fr̄e. s. de peto. ibz & corosis. b Abel q̄z r̄. i. de melioribz aialibz. Et

d̄ns ad abel et ad munera ei'. ad cayn aut & ad munera illi' nō respexit. Fratru q̄z ē cayn vehemēter. r̄ cōcidit vult' ei'. Dixitq̄ d̄ns ad eū. Quare irat' es: et cur occidit facies tua. Nō nisi b̄n eger' recipies. Sin aut male: statim in foribz peccatū tuū aderit: s̄ sub te erit appetit' ei': & tu d̄na beris illius. Dixitq̄ cayn ad abel fratrē suum. Egre

qz tales oblatōes nō erāt accepte ex seip̄is. s̄ ex bonitat' Et respexit d̄ns ad abel. i. ad iō. (re offerenti. iō se q̄. nitatē ei'. & p̄sis ad munera ei'. l̄ Ad cayn aut nō respexit. ppter ei' maliciā. & p̄sis nec ad ei' munera. Sc̄do ponit distinctiō natorū i fraterna p̄uersatiōe. cū sub l̄ Fratru q̄z ē cayn ve. auuidēs gr̄e fr̄is innocētis. (d̄r. m Et occidit vult' ei'. qz tristitia mētis apparet i deiectione vult'. Si aut q̄rat q̄io p̄cepit cayn fratris sui munera deo accepta & nō sua. Dicendū q̄ b̄ p̄cepit p̄ ignem imissum a deo plumentē oblationē abel. Uñ habz traslatio theodocōnis. Et infāmatur de' sup abel. Talis ē infāmatio signū erat manifestū diuine acceptatiōis. sic i oblatōe gedeonis iudi. vi. & i oblatōe d̄elye. iij. Regū p̄vij. & in oblatōe Salomonis. iij. Paral. vij. n Dixitq̄ d̄ns ad eū. Hic ponit ipi' cayn benigna ad monitio ab ip̄o deo vt daret sibi p̄ntē occasio. cū dicit. o Quare iratus es. q̄z diceret. nō habes causam. p Et cur occidit facies tua. cur deberes esse hylaris ppter bona fratris. Et subdit causā. q̄ Mōne bene eger'. fratrē diligēdo. r Recipies. mercedē a d̄no. s Similit male. fratrē odiendo & persequēdo. t Statim i foribz pec. aderit. i. ita patēs erit mibi. sic ea q̄ ponunt i ostio. Uñ r̄. q. Bertha. p̄hs loq̄ns d̄ noticia primoz principioz q̄ oibz sunt nota. dicit. In foribz v̄ s̄z sub te erit ap. ei'. i. tu potens de (q̄z delinquet. uincere peccatū. quia nullus peccat nisi volens. r Dixitq̄ cayn. Hic d̄r describit ipi' cayn obstinatio qz ex admonitiōe d̄ni si fuit mor' ad d̄tritiōe. s̄ magis cepit machinari ad fr̄is innocētis occasiōe. Uñ subdit r Dixitq̄ cayn ad abel fratrē suū. Quid aut sibi dixerit. nō exprimit i hebraico textu. Illud em̄ q̄z subdit in traslatione n̄ra. & grediamur foras. nō est d̄ textu. & iō d̄ cū hebrei q̄ cayn dixit abel fratri suo v̄ba iniuriosa. q̄ tens occasiones occidēdi eū. licet si sint exp̄ssa i textu il̄ la v̄ba. Et sile b̄. q. Reg. v. c. vbi traslatio n̄ra h̄z. p̄p̄ta erat em̄ d̄ d̄ d̄ die illa p̄mū ei' q̄ p̄cussisset hiebutēum. Uñ tras hebraica sic h̄z. Et dixit d̄ d̄ d̄ die illa. q̄ canq̄ p̄cussisset hiebutēum. & nō exprimit ibi aliq̄ d̄ p̄mo nec i particulari. nec i generali. s̄a ē hic i hebraico textu q̄ nō exprimit. qd dixerit cayn ipi' abel. s̄z s̄m istā traslatiōem

Cognouit aut cayn yr. sua. huc describit ipi cayn ge-
nerato. Et si qraf vñ habuit vxore. K fides q adā habuit
aliū ple q i scriptura nō ē expsa. An dicit hebrei q i fili
bet pñ ena pepit gemios. s. masculū r feminā. Et sic bz
cōiter q cayn accepit vxore suā. h. em oportuit fieri p il
lo rpe ad multiplican-
dū gen' humanum.

Et edificauit ciui-
tate. ad sui defenfoez
q: sp erat in timore r
tremore posit'. vt pdi
3 Porro (ctū est.
enoch ge'irad ista ge-
nealogia describit vt
pu. nraf ad lamech q
cayn occidit. d q seqf.
3 Qui ac. du. vt. hic
prim' introduxit biga-
miā r nature istitūto
ne q fuit vñ' cū vna.
a Genuitq ada ia-
bel q fū. pa. ha. in ten.
Ipe en adiuuenit ar-
te faciēdi tentoria. vt
pastores haberēt do-
mos portatiles. quia
opret eos frequē tran-
sire d loco ad locū.
b Et nomē fū set'
tubal. ipe fuit pa. ca. i

plagā eden. Cognouit aut
cayn vxore suā q pcepit et
pepit enoch: et edificauit
ciuitate: r vocauit nomen
ei' ex nomie filij sui enoch.
Porro enoch genuit irad
r irad genuit mauiael: r ma-
uiael genuit mathusael: et
mathusael genuit lamech
Qui accepit duas vxores
Homē vni ada: r nomē al-
teri sella. Genuitq ada ia-
bel q fuit pē habitantiū in
tentorijs atq pastoz: r no-
men frat' ei' tubal. Ipse
fuit pē canentiū i cythara

ci. r or. hebrei dicit i mella r cythara. ipe em pño adiuue-
nit ista instra musica. c Sella qz ge. tubal. q fuit mal-
leator. hebrei dicit limator. d In cūcta opa enis et
ferr. Et arte ferrariā adiuuenit. hebrei dicit q ipe adiu-
uenit arma ad occidēdū. r i h fuit imitator pñs sui cayn
q fuit occisor. De tabel frē suo ex pte dicit q fecit tētona
ad ponēdū idola. Et d tubal dicit q canebat instris mu-
lic' corā ydol. ea venerādo. Et q piz q illi q descēdēt ex
cayn fuerit mali r pueri. e Vxor vñ tubalcayn no-
ema. ista adiuuenit lanificiū ad faciēdū vestes. cū pñs
hoies pellib' aliali rgerent. f Quiqz lamech rē.
Istud iterponit ad ofidēdū occasione cayn. An sequit
g Qui oc. vi. rē. Istud rponit cōiter sic. Lamech ei qz
bigamiā introduxerat. i vxorib' fuit pñis. qz p q quis
peccat. p bec r to. qf. Et iō iā sener fact' a suis vxorib' fuit
male tractabaf. r volēs eas reprimere a mal' q sibi facie-
bāt. dicit eis. Qui occidi vñ rē. Ad cui' intellectū sciēdū
q lamech iā occidēs cū puero ductore eruerat i cāpus
ad venādū. nō p carnib'. qz ill' nō vesebant hoies. s. p
pellib' qv iduebant. r cayn inf fructa latebat qz i
timore erat. Quē vidēs ille inuenis q erat acutioris vi-
sus qz lamech. suspicat' est esse bestia aliquā. r iō dicit ipi
lamech q illuc dingeret iaculū vñ sagi. tā. Quo facto cū
pcepisset se interfecisse cayn. cui' occasione dñs sub graui
pena phibuerat. tñ vberant pucp q interfecit eū. Et h
ē qd dicit. Occidi vñ. i. cayn. h In vuln' meū. i. p vult'
i Et adolefcntulū. me dirigētē. (n' a me illatū.
l In luore meū. i. p luore a me sibi istitū. qz nō occi-
derat eū vulneratōe vñ gladio. s. p ic' granes sine effu-
sione sanguis. q factit carne nigrescere sub cute.
l Septuplū vltio da. d cayn. fin sententiā dñi.
m De lamech vñ. q occidit cayn. n Septuagiesse-
pties. i. inlto graui' panief q occiderit lamech. Ac si di-
ceret d vxorib' suis. qre me tñ affligit. qz si p istā afflicti-
onē moriar. grauiorē penā icuref. s. ista expositio nō
videt rōnabil'. Pñio. qz nō est verisile q vñ illi' tps qñ
vigeat fortitudo hoim tñ affliget a duab' mlierib'.

Sedo qz due vxores vñ' vñi raro concordāt. r iō si vna fu-
isset sibi tediola. verisile ē q alta fuisset sibi pccia. Itē la-
mech iā genuerat ples filios. vt pdictū ē. d qv nō ē ve-
risile q pmississent pñs suū ita tractari. marie illo rpe i
q erat maria reuerētia ad pñs qz iē supra improbatū est

z organo Sella qz genuit
tubalcayn qui fuit mallea-
tor r faber: in cūcta opera
eris r ferre. Soro r vñ tu-
baleayn noema. Dixitq la-
mech vxoribus suis ade r
selle. Audite vocem meaz
vxores lamech: auscultate
sermonē meū. Qui occidi
vñ' in vuln' meuz: r ado-
lescentulū in luore meum
Septuplū vltio dabitur
d cayn: m d lamech vero se-
ptuagiessepties. Cogno-
uit quoqz adhuc adaz vxor-
em suam r peperit filium

q lamech occisor ipi
cayn septuplū debet
puniri. Itē fruolū vi-
des q aliqz puniret
septuagiessepties oc-
cideret lamech. Et iō
ali' exponit aliqz be-
brei dice. q vxores la-
mech audierāt dilu-
uū debere inundare
p luxuriā illi' tps.
sic d. j. vi. c. Dis qz
pe caro corruerat vi-
az suā. d quo vicio la-
mech erat notatus. iō
subtrahēbat se a cu-
bitu lamech dicēs.
Ad qd pccipem' r pa-
riemus filios. qz vna
die supuemet diluui-
um r interficiet eos.
Et iō lamech volens
eas iducere ad coitus
dicebat. Occidi vñ i
vultus meū rē. Et sic

erponit negatiue. ac si diceret. Occidi ne vñ sic feci cayn
q interfecit abel r adolefcntulū i luore. a. ex invidia. sic feci
cayn. q. d. nō. Et vocaf h abel vir ppter pfectōez vrus. r
adolefcntul'. qz ad huc: ar iuuenis qstū ad ānos. s. ista
expositio videt r rōna. s. q pdictū vñ. occidi vñ rē. in-
telligat d abel. Itē videt d vñ dñi Luc. xvij. Edebant r
bibebāt. ducebāt vxores. r dabāt ad nuptias. vsq i die
q trauit noe i archā. r venit diluuiū r pdidit oēs. Et q
videt q mlieres pdite nō retrahēbāt a copula carnali p-
pter timorē diluuij. Et iō ali' exponit. qz iste mlieres re-
fugiebāt occiditū lamech p hōrozē facti sui. Sic bāt
ei eū interfecisse cayn. cui' occasione dñs phibuerat sub
graui pēa. interfecisse etiā filij pñi tubalcayn. quē dicit
hebrei aliqz fuisse directore ipi' lamech i occisione cayn. r
iō p ista timebāt. phibit ne ples ab eo genitū p' pdi-
ta. eēt a deo graui' puniēda. Prop' qd lamech volēs
sup h eas pacificare. excusabat se dicēs. Qui occidi vñ i
vult' meū. ac si diceret. licet occiderim cayn. h fuit pter
intentōez. credēs interficere bestia. r adolefcntulū i luore
meū. ac si diceret. ls iuuenis me diriget. ex vberatōe qm
ei ituli fuerit mortu'. tñ ad h fuit mor' ex luore. i. ex do-
lore cepto. eo q interfecerā cayn d pceptū dñi. r iō facta
mea si sūt graua. Septuplū vltio dabit d cayn. ac si di-
ceret. Si igit cayn q fuit pessim' nō fuit interfec' vsq ad
septimā generatōez. inlto forti' ego q leuis peccau. si pu-
nar in prole mea vsq ad multo plures generationes.
vel vsq ad generationes sine termino. Et talis modus
loquendi est in euangelio Marti. xvij. Non dico tibi
vsq septies. sed vsq septuagiessepties. i. tortiens quoti-
ens absq determinatione numeri.

o Cognouit quoqz. Descripra generatione ade velen-
da. huc describit ei' generatio permanēda r eligēda
quia de ista natus est noe. qui reparauit seculum. Di-
cit igitur. Cognouit quoqz adhuc adā vxore suaz. Dicit
cōiter q adā interfecit abel. pō sūm pñere de cetero et
dñi pñuit. s. postea ex dei reuelatōe admonit' cogno-
uit vxorē suam. vt p illā lineā nasceret christus. r non p

Genesis

cayn q̄ erat a dño maledictus. M̄ebrei aut̄ exponit̄ stinnā do hāc l̄ra ad p̄cedēte dicentē q̄ lamech fecit p̄uenti vrozē suas corā adā. q̄ erat p̄f̄ iudex eoz. eo q̄ nolēbāt sibi reddere debitū. Et cū adā eas increpasset. r̄ cogere vellet ad reddendū debm̄. dixerūt ei. Castiga p̄r̄ temet̄ ip̄m. q̄ iā a mltis annis segregasti te ab eua vrozē tua q̄tū ad thoz. Et tunc cognouit eū vrozem suā. ne exēplo sui ip̄e dīref̄ mltiplicano gen̄es h̄iani. Si autē h̄ hāc expositionē obijciat. nō esse verisimile q̄ i centū triginta annis

vocauitq̄ nomē eius seth dicens. Posuit mihi deus nō aliud p̄ abel quē occidit

q̄b̄ tū vixit adā an̄ generatōez seth fm̄ hebreos. generatio descendēs p̄ cayn p̄cessisset vsq̄ ad septimā generatiōē. cū hōies t̄cē centū annoz r̄ aliq̄n pl̄ incipiebant generare. vt dicef̄ seq̄nti. c. filij aut̄ lamech erāt iā i septima generatōe ab adā. vt. d. dictū ē. r̄ iō nō videt lamech r̄ ei vrozē ad huc esse tpe generatōez seth. Dicēdū q̄ si l̄ij seth erāt p̄nites r̄ religiosi. iō tarde incipiebāt generare. s̄ filij cayn mali erāt r̄ luxuriosi. iō festinabāt accipere vrozēs. p̄f̄ q̄ i tāto tpe r̄ minor potuit esse tbi p̄cessū vsq̄ ad septimā generatōez tpe lamech r̄ vroz eius p̄ Vocauitq̄ nomē ei seth. q̄ interpretat̄ positio. p̄f̄ q̄ q̄ Posuit mihi deus. ali. p̄ abel. q̄ fuit iust̄ (subdit. vt sic ex isto iusto nascat̄ x̄ps. r̄ s̄ r̄ seth na. est. que vo. enos. iste c. in. no. do. p̄p̄e em̄ instruct̄ a p̄re suo iusto t̄m̄ p̄fecit i cultu diuio. q̄ adiuuenit q̄dā s̄ba deuora ad dep̄candū deū. l̄ra hebraica sic habet. Tū cepit inuocari nomē dñi. q̄ exponit̄ hebrei d̄ ydolatria. q̄ vt dicunt. tūc incēperūt hōies attribuere nomē dñi creatur̄. vt soli r̄ lune r̄ idolis. Nō t̄m̄ ab isto enos. q̄ iust̄ fuit et deuor̄. s̄ a filijs cayn sibi p̄temporeis. sicut supra dictū est de abel r̄ ubal.

In eo. c. iij. vbi d̄ in postilla. Dicit̄ aliq̄ q̄ si sit nomē natus ab euenit r̄.

Abel cū scribit̄ i hebraico cū l̄ra a significat̄ lucrū pp̄ie. s̄ q̄ scribit̄ cū h̄. s̄ q̄ dicat̄ habel nō significat̄ lucrū s̄ vanitatē t̄m̄. put̄ in prin. Eccl̄astes d̄. Vanitas vanitatū. est ibi habel sic h̄. Et ratio huius noiarōis p̄sumi ex h̄. q̄ d̄ habel nō remāsit aliq̄ posteritas. r̄ sic q̄ ad mūdū sensibile videbat̄ esse inuanū d̄it̄. put̄ ioseph̄ declarat̄. licet q̄ ad deū remāserit q̄si in vira imortalē. cū ip̄s vocet̄ eū iustū d̄at̄h. x̄rii. A sanguine abel iusti. r̄ cayn aut̄ fm̄ h̄ d̄iero. r̄ hebraica v̄tatē acq̄s̄ro seu possessio interpretat̄. eo q̄ ip̄i cayn posteritas successit i h̄ mūdō sensibiliter. s̄ vaga r̄ p̄fuga. Et h̄e due deno minationes h̄ de seu pp̄ie s̄ mūdane sūt. Et aug. i. xy. d̄ cini. dei. p̄ior. s̄ cayn nat̄ est filij huius seculi. posteri or̄ aut̄ p̄grin̄ i seculo r̄ p̄nēs ad ciuitatē dei.

In eo. c. iij. vbi d̄ in postilla. Fuit autem abel pastor ouium.

O distinctione officioz h̄mōi frat̄ fm̄ bonitatē r̄ malit̄iā p̄r̄ considerari. Et h̄ em̄ q̄ sciebat̄ abel iuste deū maledixisse terrā p̄pter peccatū adē. vnde supra Bess. iij. c. Maledicta terra i ope tuo r̄. q̄ d̄circo sepauit se a terre cultura tāq̄ a re maledicta a deo. Et q̄ in illa sn̄a ade nō fuerūt pecora maledicta. iō elegi sibi officij pastoris. Cayn v̄o elegit sibi aḡrculturā q̄ nō curās d̄ sn̄a diuina p̄dicta. q̄ ad p̄temptū reputat̄.

In eo. c. iij. vbi d̄ in postilla. De fructibz terre. s̄ d̄ peioribus r̄.

Non habet ex l̄ra q̄ cayn obtulisset d̄ peioribus r̄ corrosis fructibz. vt postillatoz̄ ait. Simpliciter em̄ dicit̄ q̄ cayn obtulit de fructibz terre mnumera dño.

S̄ ex p̄uidētia abel seu ei? diligētia itelligit̄ improuidētia cayn sūt r̄ ei? negligētia. Aut̄ em̄. Abel quoq̄ obtulit d̄ primogenitis gregis sui. r̄ de adipibz eoz. Et q̄ p̄t̄ q̄ elegit d̄ peioribus potiora. r̄ d̄ partibz pecoz meliora. q̄d cayn minime fecit. Et Aug. d̄ q̄d. no. r̄ ve. testa. Abel d̄ placidis potiora elegit q̄ deo offerret. Cayn vero velut

cayn Sed r̄ seth natus est filij quē vocauit enos. Iste cepit inuocare nomen dñi

rulic negligēs r̄ im̄ prouid̄ nulla fecit electionē. vt p̄ h̄ intelligatur min̄ deuotus.

In eo. c. iij. vbi d̄ in postilla. Quid aut̄ sibi dixerit. non expr̄misit i hebraico textu.

Additio quarta.

Notanda est hic glosa seu trāslatio chaldaica ip̄i ionathe. q̄ apud hebreos q̄si tāte autoritatē est sicut tertius. in q̄ in h̄ loco sic habet. Dixit cayn ad abel frat̄r suū. si est iusticia neq̄ iudex neq̄ seculū aliō nec remuneratio iustis. neq̄ punitio impijs. Et cū abel hec oia renuissit cōsurrexit cayn r̄. Et q̄b̄ patet q̄ abel prim̄ martyr fuit. sic r̄ prim̄ sacerdos. r̄ prim̄ virgo. Et Aug. d̄ mirabilibz sacre scripture. Triplex iusticia fuit i abel. Prima fuit q̄ etiā munera deo placita vt faceo nec obtulit. p̄ sapiam gener̄ i seculo nō d̄relinq̄. r̄ martyrij coronā sanguis effusione p̄meruit. De merito q̄si h̄ic d̄ns iesus p̄matū iusticie hōim comisit. ita iniquēs. A sanguine abel. iusti vsq̄ ad sanguine zacharie. hec aug. In eo. c. iij. vbi dicit̄ in postilla. Propter q̄d aliter exponunt hebrei.

Additio quinta.

Hec expositio vltima q̄ videt̄ appari a postillato re est ip̄i Kab. sal. r̄ est valde in consona l̄ra. Tū q̄ dicere q̄ cū d̄. Si s̄ q̄ occiderit cayn. est t̄m̄ nis in te. r̄ q̄ subintelligit̄ grauit̄ punit̄. r̄ iudicet̄ mod̄ punitōis. totū h̄ inuanū fundat̄ a tra l̄ra q̄ ita t̄m̄ exp̄mit̄ grauitatē punitōis illi q̄ cayn occiderit. sequit̄ em̄ imediate. Septuplū punit̄. put̄ trāslatio nostra habet. idē em̄ vocabulū ponit̄ hic r̄ i ps. vbi d̄. Probatū terre purgatū septuplū. Et s̄ sa. xxx. c. cii. d̄. Et lux solis erit̄ septupl̄iter. r̄ sic in alijs s̄m̄ibz. Et ab alijs expositōibz hebreoz r̄ maḡ aut̄ctis. alio mō ex ponit̄ hec l̄ra ab h̄ loco vbi d̄. Daioz̄ ē iniquitas mea r̄. Ad q̄d sciēdū q̄ sn̄a diuina s̄ cayn a deo lata sunt grauior̄ q̄ sn̄a lata s̄ adā in tribz. Primo q̄ deus nō maledixit adā h̄ terrā. Et dixit̄ Maledicta terra i ope tuo. In sententia v̄o s̄ cayn lata cayn fuit a deo exp̄sse maledictus. Et ibidē d̄. H̄ic ḡ maledict̄ eris sup̄ terrā. Secdo q̄ i sn̄a ade nō stinet̄ q̄ terra nō daret ei fruct̄. sed q̄ fructus haberet in labore r̄ sudore vult̄. dicit̄ em̄ i laboribz comedes. r̄ in sudore vult̄ tui vescer̄ pane r̄. s̄ cit̄ ca cayn grauit̄ d̄. s̄ q̄ terra nullos fruct̄ daret sibi. Et dicit̄. Tū opat̄ fuer̄ terrā nō dabit̄ fruct̄ suos. Tertio q̄ ade fuit assignat̄ loc̄ sibi naturalis ad habitandū scilicet i loco in q̄ fuit creat̄ seu formatus. Dicit̄ em̄ ibi. Misit eū d̄ns de d̄ paradiso. vt oparet̄ terrā de q̄ sum̄ptus est. Ad cayn v̄o d̄. Taḡ r̄ p̄fuḡ eris i terra. Qua quidē dei sententia a cayn audita desperās de reuētia dicit̄. Daioz̄ est iniquitas mea. q̄ vt reuētia mereat̄. Pet̄auit tamē q̄ nō puniret̄ vltra h̄ q̄ in sententia continebatur scilicet pena occisionis. q̄ non stinet̄ in sententia p̄dicta. vt p̄t̄ ex l̄ra. ad q̄ dicebat̄. Ecce efficies me a facie terre r̄ a facie tua abscondar̄ r̄. s̄ est dicere. tu nō p̄denasti me morte occisionis. r̄ t̄m̄ ex tua sententia hoc sequet̄. q̄ ex h̄ q̄ p̄f̄cis me vt sim vagus r̄ p̄fugus sup̄ terrā. nō potero h̄c̄ refugij. in aliquo loco munito. r̄ sic nō possū facere

Genesis

de abraā d. Et iuocauit nomē dñi. Qd nō intelligit nisi d inuocatoe ad lras pñete. r sic d silib. Cui q i h lo. o inuocare nomē dñi intelligit d ydolatria nullū habet fundamētū i lra. Sed in pater. Mā fm scñi Lbo. h. h. q. xciij. i prima etate si fuit ydolatria pñ recentē memoriā creatois mūdi. et q adhuc vigeat cogitatio vni? dei in mēte hoim. Dicere em q a fuis cayn pēporaneis ipsi enos incepit ydolatria. est oino irōabile. qz si sic. bec in ceptio fuisset eis a pñariā sic mbal q fuit pñ capentiū. r tabalcayn q fuit malleator r faber. et. s. eo. c. nō aut ipi enos h erat appropiandū. qz erat adhuc imuns.

Replica corectorij extra Burg.

In. c. iij. vbi postillator ponit cayn obtulisse de corosis r peioribz Burg. accipit vel assumit s. et. qz h nō habeat ex lra. s. dicit cayn fuisse rusti cū r improuidū. r ex eo fuisse mū? deuotū. S. nec h dicitū Burg. habet ex lra. nec aliqz autoritate pñulit. Cū r h dicitū postillatoris r rāstatoe beati h. iero. nō habeat. sumpsit tā mgt hystoriaz ex alta rāstatoe in q habetur. Nōne si recte offeras. nō aut recte dūdas peccasti. Qd dicitū exponēs dupl. in scda expositōe ponit d frugibz arriat r corosis. Et sic postillator secur? est cū r alios. Immo ex lra nra rōnabiliter trahi pñ q cayn d melioribus nō obtulerit. qz cū abel comēderet ex his q obtulit iō a dno sensu videt acceptiēda rephensio oblatōis cayn. Itē in eo. c. vbi postillator ponit qz posuit expositōes illi? passus. S. is q occidit cayn septuplā puniet. qñ oc alio ipi? cayn debeat septies pñ? puniri qz cayn. r pbat illa expositōe nō esse apparetē q ad rōnez r etiā ex cutionē. r aliā adducit expositōes illi? lre quā sumpsit a iosepho r mgtō hystoriaz. qz Burg. se opponit mltā q si scia supponēs. etiā rōmbz postillatoris nō satisfaciēs. Supponit primo q cayn peritit a dno qz vltra sūaz lra. tā extra se nō puniet. Et qz in sūa dei nō stinebat cayn in rēfectio. peritit qz non interficeret. qd rū dicit seq ex dei sūa. qz maledict? qz vag? r pfug? iō nō habuit pñ cutionē dei. sed nec ipē potuit ad aliquā munitōe hēe refugū. sequit igit. Quicūqz inuenit me iterāciet me. r sic pateret iniusticiā extra lra sūaz. Supponit scdo Burg. qz huic rēqstōe tanqz iuste de? pascendēs dicit. nequa qz ita fiet. r sic de? p tūtōe cayn duo f. cur. primo qz cominar? est occisori penā septuplā. scdo qz posuit sūgnū in cayn qz eū nō interficeret qz eū inuenisset. S. bur gen. qz semp inuitit lre. in his suppositōibz valde videt a lra recedere. cū hmoi petiō cayn r rēqstio nullibi videatur hēe fundamētū. r spēaliter fictū est. qz allegauerit se nullū hēe posse refugū. cū statim nato filio ei? primo genito quē vocauit enoch edificauit ciuitatē. vt dicit i lra. in q fm iosephū r collegit d rapina r iuētēs. r pñm? terre terminos posuit r muros fecit r iudicid. qz ppter dei sūaz p sūm securitate se recepit in eis. qd dicit mgt hystoriaz. Nec verbū cayn. s. quicūqz inuenit me occidēt me. videt sonare in petiōe vel rēqstionē. s. potius in desperatōe. Nec vep est deū pascēdē illi petiōe tanqz iuste. nā si petiō fuisset nō erat iusta s. pot? unq? qz pposuit salute corpalis vite salutē eterne r aie. d qua desperauit dicēs. Vider est in qz meā qz vt veniaz merear. Et qz h signētis Burg. aduicit qz cayn non fuit interfect? s. diluio rēstuat. Qd qz ex scripturis nullū habet fundamētū. ea f. cilitate pñem qua pbat. fm regulā beati h. iero. Nec satisfiat Burg. rōmbz postillatoris. Cū em arguit qz nō videt rōnabile interfectionē cayn grani? debere puniri qz fraticidū. Rūdet burgē. qz ista grauitas pene debeat attēdi pnes securitatē ei datā. extra quā occisō cayn faciens. septuplā penā mere ref. Sed illa rēssio nō videt valere. qz illa securitas cayn

data nō fuit publica alijs potentibz eū occidere. r sic si qz eū occidisset. ignoranter illi securitati strauerisset. r sic maneret rō ficto. qz nō est rōnabile petiō ex ignoātia pcedēs pñ? puniri qz fraticidū. Nec signū impositū in cayn potuit esse significatiū illi? securitatis nisi p modū cuiusdā cōpassiois. vt q vidisset eū capite r manibz tremulū. vt aliud signū sine misere expñiū port? mone ref ad miserendū qz occidendū. Nec satisfiat scde rōni postillatoris facte. qz arguit de exccutoe pene cōminate Rūdet em Burg. qz ppter dicere nec lamech nec quēcū qz cayn occidisse pñ. r sūaz dei q dicit. nec qz h fiet. als videt sūa dei frustrata si occisus fuisset. Sed nec ista rēssio valet. De? em affecurauit cayn q rōmbz p eū allet gatis videlicet qz maledict? qz a facie dei eiecit? qz vag? r pfug? r i detestationē fraticidū. nequa qz debetur a qz occidit. r h vtiqz seruātū est r non frustratū. qz occisio ei? fm hystoriā vulgatā nō puenit ex causis illis. s. fuit mere casualis r inuoluntaria. nec strauerit fuit p h di uine affecuratiōi pñatis rōmbz facte. Rōnes hūct. als quibz pñuadere nitit sūū ppositū nō valet. qz nō sequit scriptura nō facit mentionē qto tpe cayn vuit. s. i alit fact. igit diluio submersus ē. Mā scriptura cōiter non sequit generatōes r etates. nisi cor q sub cultu vnius dei pñiterit. Si em aliqñ alias genealogias tangit. bre uiter r occasionaliter facit. Nec dignū fuit multā ipsius fraticide r sue posteritatē facere memoriā. qz cōiter vsqz ad diluuiū ad vicia defurēt. fit igit d eū memoria sic d elau r pmael rē. Argumētū igit nō valet. nō fit de cayn mltā memoria. igit seruāt? est vsqz ad diluuiū r nō occisus. s. pot? posset inferri oppositū qz igit fuisset occisus salte casualiter vt dicitū est. Nec scda ei? ratio valz qz videlicet debuit seruari diluio. vt pena facinoris ab hoibz diuturn? ppereret. nā p h argumētū hodie deberet huari vt cohiberent hoies a fraticidū. qz hodie pū gna fratū satis cōis est. Nec potuit occisio illa diluuiū multū pcedere. qz ipē lamech senio cecutiēs eū occidit q diluio perit. vt patz in lra. Sufficit igit ei? peccatū r penā scripto cōmendare ad futurorū instructionē r cautelā. Ratio igit bec Burg. reduct ad strariū. Mā si cayn durasset vsqz ad diluuiū. eius etas sup oim in scriptura enumerator etates excessisset. merito igit rememorabil.

Itē in eo. c. Burgē. p pñmationē sue assertōis pñate extra postillatorē ponit p regula. qz videlicet illa expositō sit mag? lralis q pautiora extra lras. pñuonit. fm quā regulā nitit exponere illū passū. occidit vir in vuln? meū rē. sic qz qz vrozēs lamech attendebāt filios suos pñce re in artibz mechanicis. spēaliter qm lamech docuit m. balcayn cūcta opa eris r ferri. Timebant qz mulieres ne forte ex illa arte introducerent arma bellica qz hoies disponerent ad homicidia r vulneratōes. Ideo lamech volēs eas ab isto timore tetrahēre dicit. Occidit virū in vuln? meū rē. q. d. Et possū occidere virū i vulnere vel li uore sine armis. sicut fecit cayn qñ nō dñserat inuēta arma bellica. iō p inuētiōe hui? ars nō ē pena rōnabilis timēda. Etā si occasiōe hmoi art? qz occideret. non esset ita penale sic fraticidū cayn. q malo pposito occidit. cū ars illa ad mltā vtil? pñcipalē occidere si intēdat. S. vī def bur. pñie regle dñēre mltiplex fm q mltā imo oia extra lras. imo s lras pñuonit. Cōtra lras pñio ē qz lamech docuit artes filios suos. cū i lra expñt hēat filios suos fuisse artū pñes r inuētores fm mgtm hystoriaz. Scdo p su pōit illas hōletet mleret fuisse sollicitas d pñcul armoz qd ex lra sūd iūntū si h. s. pot? oppositū. cū iā mleres ma g? expte hmoi tioribz si occupat. s. verisimile ē si qz pñect? mlier? fuit ad illas artes qz pot? attribuebāt vtilitati dēe hōis s bestias r alias hostilitates qz pñcul vulneratōis.

Sunt enim arma d directo pl in defensione qm in offensio-
ne. Tertio supponit q verbu lamech: Occidi vir &c. ex o-
ni. i. possu occidere vir. q exposito e valde extorta. Nec
tali exposito de timor mulier fuisse minorat? h auct. qm
mulieres vt dicit Burg. solu timuerut morte et armis. si
fm illa expositionem

Burg. lamech decla-
rasset. no soluz armis
occasionez & vulnera
puenire. & sic in hplu
care inconuenies si est
soluere. Nec ex omibz
illis adhuc habet cla-
rus intellect? ill? qd
sequit. Septupla vi-
tio dabit d cayq. de la-
mech septuagiesel. &c.
Septupla em vltio si
est impata cayn pfr
fratricidius a pposito
factu vt Burg. pren-
dit. h est comunata oc-
cisi: cayn. vt patz in
lra. Extra lraz igit imo-
stra lraz sunt oes iste
suppositioes Burgesi.
p phs mun? auretice.

Itē in eo. c. vbi po-
stillator dicit d omne-
tia ade post mortem
abel vsq; ad generati-
onē seth. Burg. dicit
illā continentā habere
vun ex fabulis bebre-
orum. Sz h no videt
Mā strabo vt en alle-
gat mgi hystonay di-
cit adā vouisse contin-
tiā sempiternā. h per
angelū deo iubete admonit? rotū soluit vt dei fil? ex eo
nasceret. h ori? em ratio adducta p Burg. d lamech in-
daica fabula videt. Itē in eodē. c. vbi postillator. pfr
lraz bebraticā q habet. Tunc cepit inuocari nomē dñi.
dicit bebreos exponere de idolatria. Sz Burg. bebreoz
expositoēs improbās. dicit duo. Primū q inuocare no-
men dñi semp sonat in bonū. Secundū q in prima era-
te no fuit idolatria. Allegat em ad h sanctū Tho. secūda
secūde. q. cxiij. Sz primū dictū no videt ver. q; in pbe-
tis & euāgelio sepe iterat. Populus hic labijs me hono-
rat &c. Et cū orationē multiplicaueritis non eraudiam.
Que cū ad inuocatoēs dei pertineāt nō tñ sonāt i bonū.
vt pater. Nec secundū dictū est ita certum quā sentētia
magnoz patia instantiā. Nec ratio sancti Tho. ad id co-
git. q; si memoria recens creationis excludit ydolatriaz
p mille & plures annos. memoria seuere punitōis p vi-
lunium debuit excludere adhuc per plures annos. Ter-
tium tñ est q cito post diluuiū defluerūt ad ydola bofel
imo beat? Aug. vii. de ciui. dei dicit. q a benedictōe fi-
liozum Noe vsq; ad abraam de cōmemoratione iustoz
qui decim pie colerent. per annos plus q; mille filief. ali-
quos tamē nō defuisse credendū est. Nec Aug?
Capitulū. v.

Hic est liber generationis adam. Hic consequen-
ter ponitur recapitulatio generatiōis ade vt il-
la deducat de qua xps erat nascitur. Et primo ponitur
in generali recapitulatio. Secūdo generatiōis electe des-

ductio. ibi. Viri autē adam. Dicit ergo.
a Hic est liber. id est recapitulatio breuis.
b Generatiōis adā. put p dicitū est capitulo pcedēti.
c In die qua creauit &c. Et h dicit hebr: e q adam in
ipa die creationis sue genuit filios cum adhuc esset i pa-

dies seth. non gentoz duo
decim annoz: & mortu? est
Vixit vo enos nonaginta
ānis. & genuit caynan. Post
cui? ortū vixit octingentis
quidecim ānis: & genuit fili-
os & filias. Factiq; sūt oēs
dies enos nōgēti qnq; an-
ni: & mortu? est. vixit quoq;
Caynan septuagita ānis &
genuit malalehel. vixit ca-
ynan postq; genuit malale-
hel octingētis qdraginta
ānis: genuitq; filios & filias
Et facti sunt oēs dies cay-
nā nōgēti decē āni & mor-
tuus est. Vixit autē mala-
lehel sexaginta qnq; annis
et genuit Jared. Et vixit
malalehel postq; genuit ia-
red octingētis triginta an-
nis. & genuit filios & filias
Et facti sunt oēs dies ma-
lalehel octingēti nonagin-

radiso. et supra dictuz
est. Sz quia doctores
catholici tenent cōtra-
riū. ideo dicendum
q dies hic non accipi-
tur p die naturali vel
artificiali tñ. sed acci-
pitur hic singulari p
plurali. sicut supra di-
ctum est. q. c. Hic sūt
generationes seli & te-
re. qm create sunt i die
quo fecit deus celum
& terram: omne vngul-
tum agri. Et tamē cer-
tum est q omnia ista
nō sunt facta vna die
sed pluribus. Et eodē
modo hic accipit. In
die id est in dieb? q
alia die fuit hominis
creatio. & alia eius ge-
neratio. s. post electio-
nem d paradiso. Alia
patent ex p dicitis vsq;
hic.

d Masculi & femi-
nā cre. eos. Hic accipi-
tur creatio large pro
formatione.

e Et vocauit nomē
eorū adā. Morandū q
h nomē adā est nomē
cōseu appellatiū in

hebreā. sicut h nomē hō in latino. & id sicut h nomē hō
est cōmunis gener? & accipit p viro & muliere. ita & h no-
men adā in hoc loco accipit. Quā appropiatū est pri-
mo homini. h est ppter pminentā ipi? ad altos bofes.
sicut hoc nomē phs appropiat aristoteli. ad denotādū
eius excellentiā super altos phos.

f Viri autē adā. Dimissa generatiōe cayn reprobara in-
cipit deducere generatiōē electā ipsius seth. in qua de-
ductione pmutat truncū. s. adam. secūdo ramos. i. filios
ab eo descendentes per ipm seth. ibi. Vixit quoq; seth
&c. Tertio ponit fructū. s. ipm noe q fuit stipex secund?
in generatiōe electoz. ibi. Viri autē lamech. Circa primū
dicit sic.

g Et genuit filiū ad una. & si. suā. id est destitutū origina-
li iusticia. & per psequens peccatoē & mortalē. qualis iā
erat adā. Aliter exponit. Sid imaginē &c. a. pfectū in cog-
nitione dei & timore. sicut est docuit adā. p hoc eum vi-
stinguendo a cayn & ei? posteritate. & h videt meli? dictū
q; si intelligeret de destitutōe ab originali iusticia. magi
debuisset hoc dici in generatiōe cayn. vt videt.

h Genuitq; filios & filias. s. post ipm seth. qz noia nō
exp:imunt. qz eoz genealogia non d educit.

i Et factū ē omne tpa q vi. adā āni nōgēti trigēta pter cē-
tū annos. q h subicit fm aliq; doctores. vt p dicitū est.

Bonitas enim cōplerionis et etiā mod⁹ viuēdi tpat⁹ licet nō i mult. i q̄busdā tñ inuenit. Bonit enim galien⁹ i suo regni. possibile esse cōplerionē tpatissimā. put hūane nature p̄mer inuenit. quā vocat eucharaton. et multo magis possibile ē hoies boni regimīs rep̄iri. Nunq̄ tñ a tertia etate et citra rep̄it aliqd̄ q̄. c. āno s̄ ferel attingat. Et b̄. i. l. c. i. c. i. q̄ p̄ sp̄m̄ctm̄ cept⁹ est. oprime cōplerionat⁹ fuit. et nō nisi t̄pate et t̄uofe i hac vna v̄it. et tñ i iuuenit etate passus est. put cōiter tenef. ne in eo appareret nature humane diminutio. et p̄t. i. l. q̄. p̄t. q̄. t. v. arti. i. p̄. an r̄sio ne ad vltimū argumētū. Et q̄ p̄t. q̄. etas. xxx. annor̄ in x̄po erat iuuenit. q̄ nō esset si x̄ps f̄m̄ naturā humanā habuisset viuere sicut adā et aliq̄ antiq̄. q̄ si sic. illa etas i q̄ fuit passus nō esset iuuenit. s̄ infantie seu pueritie Ratio aut̄ sumpta ex bonitate nutrimentū ante diluuiū si videt valere. Nā inundatio diluuii plus debuit terrena scēna reddere peiora in t̄p. p̄inquo. i. t̄p. diluuii q̄ in maḡ remoto. et tñ post diluuiū. i. in secūda etate legunt hoies v̄it. c. n̄nos fere. et cū maḡ a t̄p. diluuii fuit r̄t̄ remon̄ p̄ fuit diminuta diuturnitas vite. Illa etiā q̄ adā cognouit d̄ v̄itibus fructū et herbay. et q̄ faciunt ad plōgādā vitā. d̄ q̄b̄ d̄r̄ docuisse hoies. verisimile est vt et ad disceret noe ab antiq̄s suis. cū vita ip̄s noe fuerit plōgata sic vita eor̄ q̄ fuerit i prima etate. Qui q̄ dē noe cū iust⁹ et p̄fect⁹ fuisse. verisimile ē vt doceret ea postertate suā. q̄b̄ tñ si apparet p̄fectū. Bon⁹ etiā alpe et⁹ sydex et si faciat ad longuēdine vite. nō tñ tantā d̄m̄ multitudinē faceret. nec etiā astronomi h̄ vident. tradere Sexta aut̄ ratio quā ponit. s̄ q̄ fuit ex diuisa dispositōne h̄ ordinatē. cōcedēda ē Sapia em̄ diuisa oia disposuit suā. inter Sāp. vii. c. c. r̄ōnes q̄s assignat ad h̄mōi dispositiōne diuinā sunt min⁹ sufficiētes. Nā nō min⁹ m̄l̄p̄lis caref gen⁹ humanū p̄ vitā breuē sicut mō. q̄ p̄ vitā longā sicut tūc. et forte cit⁹ sicut mō. Nā tūc incipiebāt gen̄ erare post. c. āno. et mō ante. xx. et sic primo cetera vni⁹ primi generat̄ possent generari m̄l̄i filij et nepotes et p̄nepotes. q̄z q̄libet v̄l maior p̄s infra illū ceterariuz generasset. et sic maḡ m̄l̄p̄licaref gen⁹ h̄m̄nū. Et b̄. i. l. c. i. c. i. m̄f̄te p̄t̄ b̄t̄ i m̄l̄p̄licatōe filior̄ ist̄ in egypto. d̄ q̄b̄ in Deut. x. c. In d̄. x. aiabz descēderūt p̄fes v̄i i egyptū. et nūc posuit t̄p. de sic stellas celi i m̄l̄titudie. Manifestū est em̄ q̄ p̄ls israelitic⁹ nō fecit morā in egypto tā o t̄p. q̄to adā et seth filij et abstinerūt a generatōne. Nā adā abstinuit centum. xxx. annis. et seth centū. v. ānis. q̄ fa. c. i. l. c. c. r̄. ānos. et p̄ls israelitic⁹ i egypto fuit. c. c. ānis. put infra patebit. Alia etiā r̄ō quā assignat ad diuinam dispositiōne. s̄. et hoies illi⁹ t̄p̄is possent h̄e erp̄ientias d̄ cursu et effectibz sydex et. nō videt valere. Curfus em̄ sydex q̄ magna et difficili inuestigatōe indiguū fuit p̄fecte declarat⁹ t̄p. grecor̄. q̄n̄ p̄tolome⁹ p̄fecit libz almagesti. in q̄ oēs cursus sydex plene tradunt. et tñ inuestigato sua icēpit a t̄p. cuiusdā p̄decessoris q̄ cū p̄cessit p̄. c. c. annos fere et nō pl⁹. et i eodē libro b̄. Et illud t̄p. sufficit ad itā inuestigatōe. s̄. i. ad cognoscēdos effect⁹ sydex d̄ q̄b̄ ip̄e p̄tolome⁹ l̄arge ait i libro q̄ d̄riparturo et i cēnloq̄ suo cui⁹ m̄ias sequunt̄ astronomi q̄ ei successerūt. Et p̄pter bec et silia nō fuit necessaria diuturnitas vite in antiq̄s. Et iō v̄on⁹ tenēdū ē cū augustino. q̄ i libro. xv. d̄ cui. dei. c. ix. d̄ hac materia tractans sic ait. Annoz ista numerositas cuiusq̄ hois q̄ t̄p̄ibz illis fuit nullis nūc talibz documentis venire p̄t̄ i erp̄imentū. nec tñ iō fides bui⁹ sacre hystorie derogāda ē. cui⁹ tāto impudēt⁹ narrata non credim⁹. q̄to impleri cert⁹ p̄nūciata aspiciam⁹. Nec ille. Et n̄m̄p̄ h̄ augustin⁹ q̄ tant⁹ ecclie doctor fidelissim⁹ fuit. h̄ assērit esse om̄ino sup̄naturale. q̄b̄ p̄t̄ ex h̄ q̄b̄ in p̄dicta auroitate p̄nūciat. s̄. q̄ ista numerositas nullis documētis

in experimētū venire p̄t. cū ip̄e Rabi moy. hebre⁹ in suo libro d̄ directōe p̄plexor̄ istā diuturnitate vite attribuit miraculo diuino. Dicit etiā et forte nō incoueniēter q̄ diuturnitas fuit solū i illis q̄ in sacra scriptura noianf. s̄. adā seth et enos et. nō aut̄ in alijs p̄temporaneis. q̄ vt dicit. nō t̄adiuturne viuēbāt. s̄ sic post diluuiū. Lur⁹ rarō est f̄m̄ eū. Nā vt dicit. ideo de⁹ disposuit illos t̄adiuturne viuere. vt fides d̄ creatōe mūdi quā pagani p̄ maior̄ p̄re negabāt in cordibz fidelitū magis radicaret. q̄ sic factū est. Nā lamech p̄t̄ ip̄s noe occurrit in vita cū ip̄o adam. Abraā etiā q̄ principal⁹ fuit i fidei p̄dicatōe erat. h̄. i. an. noz q̄m̄ mortū est noe. Et sic testimoniū creatōis mūdi d̄scēnit fact⁹ p̄p̄inquo ad t̄p. abrae. q̄ d̄ adā ad lamech de lamech ad noe. et deinde ad abraam.

In eo. c. vbi d̄r̄ in postil. Et dicit hebrei q̄ h̄ nō dicit p̄pter reparatōne seculi et.

Additio secūda.

Hec expositio hebreor̄ nō videt habere fundamētū in s̄a. si em̄ noe fuisse primus inuētōr̄ artis arandi. hoc et p̄fisset scriptura. sicut supra. i. l. c. c. de inuētōe musicē artis et ferrarie et h̄mōi. Et aut̄ allegat postillator de h̄ q̄ noe vocat vir agricola infra. i. c. a. maḡ facit extra h̄c expositiōe. Nā ibi legit. Lepit autez noe vir agricola erercere terrā et plātauit vineā. Et q̄ in telliḡ q̄ tūc in plantatōe vinee cepit esse agricola. et nō ante. Veritas etiā hebraica nō dicit iste quaretauit nos. s̄ iste solabit nos. q̄b̄ sonat prime expositiōni.

Replica corrector̄ extra Burgē. cauillatē.

H. c. v. vbi postillator: multas adduxit persuasio nes ad h̄ q̄ hoies prime etatis tādiu vinee potuerūt vltra vitā aliaz etatū. et in fine p̄clusit. Ad duri multas r̄ōnes. et si vna nō sufficit per se. plures si mul sumpte vel om̄es videant p̄positū persuadere. inter quas etiā sexta est beati Aug. xv. de ciui. dei. c. i. Et cū postillator: nō velit eas esse demonstratiuas s̄ persuasivas. Burgenfis tñ occasiones cōm̄m̄ter queres longaz facit digressiōne p̄tractās easdē rationes quasi singulas. quas tamen postillator: nec reputat singulas laruer. sed om̄nes simul persuasivas. Item in eodē capitulo vbi postillator: p̄fert expositiōnem hebreor̄ super illo verbo. Noe consolabitur nos ab operibus et laboribus manuum nostrarū in terra cui maledixit de⁹ dicens q̄ noe inuenit artem arandi cum animalibz. cū ante homines consueterant manibus terram operari. et bec fuit hominibus magna consolatio. et igitur. i. c. a. Noe vocatus est vir agricola. Sed Burgenfis se opponit dicens. q̄ noe fuisse inuētōrem agriculturē nō habet fundamentum ex littera. quia supra dicitur expresse de inuētōre musicē et ceterarū artū. q̄b̄ hic de noe non dicitur. Ad q̄b̄ videt dicendū q̄ scriptura inter electorū opera nō facit curā dicendū de inuētōribz artūz. sicut inter opera reprobōz supra fit mentio a principa lionibz em̄ p̄uenit fieri denominatio. Sicut igit̄ p̄ncipalis occupatio reprobatoz est circa mūdānata electorum p̄ncipaliter circa diuina. Argumentū igit̄ Burgenfis non est a simili. Et q̄ Burg. dicit allegatū postillatoris videlicet q̄ noe dicitur esse vir agricola. facere cōtra mentionem postillatoris. quia dicit in littera allegata Lepit autem noe vir agricola erercere terrā. Et Burg. dicit intelligi debere q̄ post diluuium in plantatōe vinee cepit esse vir agricola. non ante. Sed hic intellect⁹ Burgenfis non habet fundamentum ex littera. quia non dicitur. Lepit Noe vir agricola esse. sed agricola exstens cepit terram erercere post diluuium. ante diluuium enim artem inuenit per quam post diluuium cepit erercere terram in vineaz p̄ditōne. plantatōne. et ceteris.

v Et p̄caues in futuz. ne multiplicarent talia mala.
 r Et tace dolore cordis rē. qz ad modū volentis se habuit delēdo hominē quē formauerat ad imaginē suā.
 y Ab hoīe vsqz ad animātia rē. qz p̄ca homin facta fuerant in terra. ideo ad detestatores criminis deleta sunt aialia q̄ habitāt in terra.

3 Ad volucres celi. qz accipiūt ibi pastū. P̄ces autē habitātes in aq̄s nō fuerūt mortui p̄ diluuiū. qz peccata hominū nō fuerūt facta in aquis.

a Noe v̄o. h̄ic p̄fir a generali sentētia dūlū. no e cū filijs excipiūt. cū dicit. Noe vero in me. gra. corā dō. Et causa subdit.

b Noe vir iust atqz p̄f. su. r tō cū alijs si p̄f. h̄.

c In generatōibz suis. h̄oc dupliciter exponit. Uno mō ad v̄ minutōnē laudis sue ac si diceret. licet noe fuerit iust r p̄f. in comparōne ad hoīes illi temporis qui mali erāt. tñ si fuisset tpe abrae. p̄z fuisset respe

ctu ei. Alio modo ad augmentū laudis. qz r p̄f. fuit etiā inter malos hoīes q̄ ipm̄ nitebant v̄bis r erē. plus trahere ad malū. multo maioris p̄fectōis fuisset si v̄lisset inter bonos. Et h̄ modo beat. Breg. dicit qz ad laudē ip̄i loth dicit infra. r̄ij. c. qz habitauit in sodomis qz inter hoīes illos pessimos mundiciā seruauit.

d Corrupta est autē terra. quātū ad carnalia peccata.

e Et repleta est iniquitate. q̄rum ad fraudes r rapinas. f Oīs q̄pe caro cor. vi. suā. i. oīs h̄o. qz nō solum peccauerūt peccatū fornicatōis r adulteriū. s̄ etiā peccatis p̄ra naturā. Alio modo intelligit. oīs caro. qz etiā aues et aialia inordinate cōmiserūt se cū illis q̄ nō erāt sui generis vel spectei. Sequit. g Et ego disperdā eos cuz ter. qz p̄ falsedine aquarū diluuiū ip̄a terra peiorata ē. h̄ebrei autē dicit qz tres palmi d̄ superficie terre p̄ aq̄s fuerūt tabefacti r in aquā uersi. r ideo addit h̄ic. cū terra.

b Fac tibi archā. h̄ic p̄fir p̄structio arche p̄cipi. cū b̄. Fac tibi. i. ad salutē tuā r aliorū q̄ tecū sunt saluādi. Archa. qz nō fuit facta p̄ modū nauis. s̄ p̄ modū arche qz drata latera habēns. tñ erāt inēq̄lia. vt dicit infra.

i De lignis leuigat. i. dolat r cōplanat. h Vāsi unculae i archa facies. i. distinctōes. vt diuersa p̄ osint collocari distincte. l Et bitumine li. eā. intrinse. r ex. h̄ra hebraica h̄z pice. qz aut fuit limba intrinsecus r extrinsec. h̄ fuit p̄pter magnū impetū aq̄. r qz diu stetit i aq̄. Vāsculū autē in q̄ fuit positū moyses. fuit tñ linituz exteri. qz nō diu stetit in aq̄. nec etiā aq̄ in quā positū fuit erat erat ita impetuosa. h̄ebrei dicit qz h̄ fuit ne malus odor picis noceret infanti interi. p̄posito.

m Trece. or cubitoz rē. Aliq̄ dicit qz isti cubiti q̄ de scribunt h̄ic in fabricatōe arche fuerūt geometrici. quoz vn̄ p̄met nouē vsuales. s̄z tñc occurrit dubiū quō edī ficū tante longitudinis r latitudinis poterat simul p̄t. suari r solidari. h̄ebrei autē dicit qz fuerūt vsuales. s̄z

Et p̄caues in futuz. r tace dolore cordis intrinsec. De lebo inq̄t hoīez quē creauit a facie terre. ab hoīe vsqz ad aiantia: a reptili vsqz ad volucres celi. Venit enim me fecisse eos. Noe v̄o iuenit gēz corā dño. h̄e sunt generatōnes noe. Noe vir iust atqz p̄f. fuit in generatōibz suis: cū deo ambulauit r genuit tres filios sem cham r iaphet. Corrupta ē autē terra corā dño: r repleta ē iniquitate. Cūqz vidisset de⁹ terrā eē corruptā. oīs q̄pe caro corruerat viā suā sup terraz: dixit ad

tunc occurrit dubiū. quō tot aialia r cibaria poterāt ibi collocari. q̄stud tñ dubiū mihi videt min⁹ qz p̄mū. qz cubit⁹ vsualis tenet pedē r dimidiū. i. tantā longitudinē quāta est a cubito brachij vsqz ad manū fm̄ aliq̄s. fm̄ alios v̄o tenet duos pedes. i. tñ spaciū q̄tū est a cubito

noe finis vniuerse carnis venit corā me: repleta ē terra iniquitate a facie eoz. r ego disperdā eos cū terra. Fac tibi archā d lignis leuigatis. Vāsi unculas i archa facies. r bitumine linites eā intrinsec. r extrinsec. r sic facies eā. Trece. or cubito rū erit lōgitudō arche q̄nq̄ ginta cubitoz latitudo: et triginta cubitoz altitudo illi. fenestrā i archa facies. r i cubito summab̄ sumitātē ei. Vstū autē arche pones i latere deorsū cenacula r tristega facies in ea: Ecce ego adducam aquas

brachio. vsqz ad summam digitor. qd est mag⁹ verisimile iudicio meo. pedes etiam t̄pis illius erāt multo maiores q̄ nūc. sicut r hoīes erāt maiores q̄tatis i mole r duritate. h̄ebrei autē loco cubitoz dicit v̄. naz. Et hoc tñ loco et pluribz alijs scrip̄re videt qz vlna eoz esset cubitalis longitudinis tantū.

n Et triginta cu. al. Dicit aliq̄ qz corp⁹ arche erat tāte altitudinis p̄ter tectum. Aliq̄ autē dicit qz altitudo tecti h̄ic includit.

o Fenestrā in archa facies. h̄ebrei autē habent lucernā. Et dicit aliqui qz ista lucerna erat lapis p̄ciosus. suo lumine illustrans ar-

cha. sicut carbuncul⁹. Aliq̄ autē dicit qz fuit fenestra cristellina. vt lumē reciperet r aq̄s p̄hiberet. Sed qz videt difficile qz vna fenestra sufficeret illuminaret tñ edifi-

p Et in cubito vsū. sum. ei. ab angulis em̄ arche supioribz. tectū p̄cedebat sese p̄stringēdo. ita qz i sumitate latera nō distabāt nisi p̄ cubitū. r h̄ erat vt pluuia defecēs sup tectū extra archā deflueret facili. r vt archa inf̄ imp̄er⁹ v̄nday staret firmi. q Vstū autē arche pones i latere. h̄ic ē punct⁹ fm̄ hebraicā lfaz. Vstū em̄ arche si poterat quēmetē poni i inferiori p̄te. qz archa fuit p̄f. data inf̄ aq̄s p̄ duodecim cubitos r pl⁹. vt videbit inf̄er. r. qz fm̄ expositores catholicos istud ostū fuit in v̄fimo habitatōis aialitū r apotheca. ita qz ostū erat supra

r deorsū cenacula r tri. fa. in ea. h̄e duas māsiones. brate. t̄er. h̄z infima. scba. r terna. vel trina. Et h̄ patet qz ly deorsū coniungit cū l̄ia seq̄nti. fm̄ em̄ istā litterā videt qz i archa erāt tres māsiones ascēdēdo. vna sup alte

rā. ita qz infima vocabat sentina v̄ stercozaria. qz ibi feces defluebāt. r ista d̄z fuisse simplex absqz aliq̄ interclusione. h̄edia autē vocabat apotheca. qz ibi reposita erāt victualia. r dicit fuisse bicamerata. qz aliq̄ aialia viuunt herbis. alta fructibz. r ideo in vna distinctōe erant fructus. r in alia herbe. Superior autē mansio qz maior erat erat distincta duabz interclusiōibz. r sic erant ibi tria spacia. mediū erat p̄o hominibz r auibz. duo autē latera

lia p̄ animalibz mitibz r imitibus. vt patet in figura p̄ma. Aliq̄ vero dicit qz iste quinqz māsiones erant absqz distinctōe media. vna sup aliā fm̄ longitudinē r latitudinē arche. vt patet in figura secūda. Sciendū tñ qz quadratura h̄it arche nō p̄t b̄ figurari in plano. s̄ figurat v̄ū lat⁹ fm̄ lōnditudines. r alia tria latera supponenda

Genesis

sunt p̄ imaginationē inspicientis, sed p̄ia expositio magis cōsonat l̄re i hebraico & latino. s̄. Donāq; fedus, rē, hō loquit̄ hic de federe qd̄ pepigit cū noe p̄ apparitionem iridis, vt̄ habet. j. ca. 9. s̄. magis de federe ad conseruandū ip̄m noer̄ societate suā a malis hoib' illi' t̄p̄is.

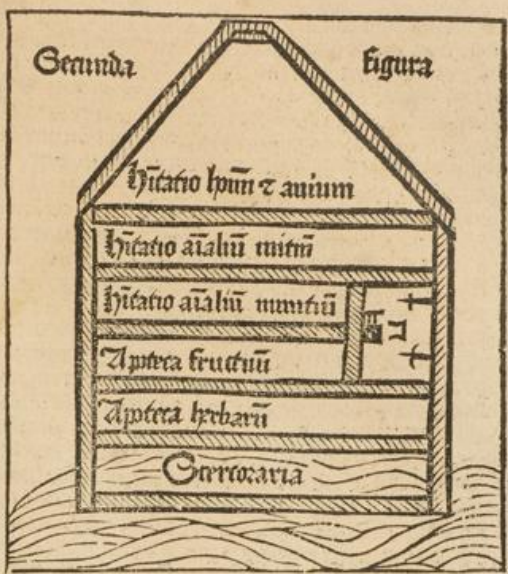
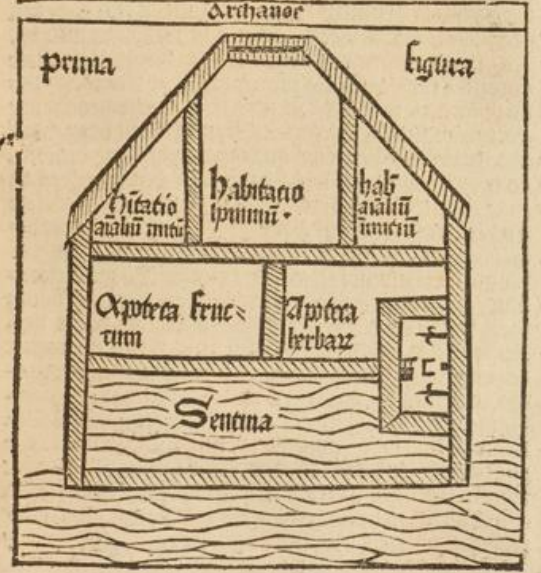
dicebāt enī q̄ si viderēt eū velle intrare archam ip̄m interficerēt ne ip̄is momentib' in diluuiō ip̄e remāceret. Et hoc est qd̄ videtur sonare littera sequēs, Et ingredieris archam tuā & filij tui salui. Letera patet vsq; ibi. Et possint viuere. Ex quo patet q̄ pisces nō erāt ibi positū, quia saluati sunt in aquis, peccata enī p̄pter que dñs adduxit diluuiū sup̄ terra facta fuerūt in terra: nō in aq. & iō pisces nō sunt mortui sicut aialia et anes.

Tolles igit̄ tecū oib' q̄ mā. p̄nt. ad munitiōne archē vsq; ad annū integrū, q̄ ad tā tū t̄p̄is fuerūt i archa vt̄ patet infra.

Et erūt tā tibi q̄ illis in abū, nō tū indifferētē & cōterisēd singula singulis s̄m cōditionem nature sue.

Ac ruitamen tempore necessitatis bene viuunt homines et animalia de cibis quos alias non comederent.

Sequitur prima & secunda figura de archa Noe.

In ca. vi. vbi dicit in postilla. Hoc exponit multiplicitate. vno modo p̄ hoc q̄ intelligunt̄ demones incubi & c.

Ad additio. Et expositio quā refutat postillator est cōsonans littere & etiā cōsonans sine Zug. Nec rō cōtra eā p̄ postillatore facta videt̄ valere: s̄mū p̄z. Mā vbi n̄a l̄ra habet. Sigates aut̄ erāt sup̄ terrā. Hebraica vitas habet nephilum: qd̄ nihil significat nisi cadētes. put̄ etiam in glo. n̄a interlineali h̄r. p̄ qd̄ p̄ne significant demones q̄ de celo ceciderūt, de quib' Eia. r̄ij. ca. Quō cecidit d̄ celo lucifer & c. Et ip̄s Zu. r. ca. Uolēbā satphanā sicut fulgor cadentē de celo & c. s̄m enī cadētes dicunt̄ fuisse sup̄ terrā i dieb' illis. s̄. añ diluuiū, q̄ p̄t̄e cogētes magnā dispositionē seu p̄ntatē hoim ad malū: frequentabant magis cōversationē suā cū eis. int̄m q̄ in corpib' assūmptis mulierib' cōmiscebant. s̄m p̄z. Mā s̄m Zug. xv. de ciu. dei. ca. r̄ij. h̄mōi demones tales cōcubūt̄ exere. n̄tes vulg' vocat incubos: Mā dicit̄. Et quā crebertuna tam est. multaq; se expertos vel ab eis q̄ experti essent de quoz̄ fide dubitādū nō est audisse cōfirmat̄. Et q̄ qd̄ p̄z q̄ talē cōmixonē cōcubūt̄q; negare: put̄ ip̄e Zug. ibidē dicit̄. imprudētia videt̄ esse. eo q̄ a multis experti cont̄mas. Hoies interdū nascunt̄ nō p̄ semē ab ip̄is demōib' decium. s̄ p̄ semen alicui' hois ad h̄ acceptū, vt̄pote q̄ idē demon q̄ est succubus ad vir. s̄ incubus ad mulierē. Et sic ille q̄ nascit̄ nō est filius demōis s̄ filius hois. s̄. illi' cui' est semē acceptū, put̄ etiā p̄z in p̄ia parte. q. li. articulo vlt. an r̄isidē ad vlt. arg. Tertū p̄z. Mā diluuiū nō erat i penā demonū s̄ exercitiū: s̄ i penā hois ad hoc se dūponētū s̄ pot' i penā poim q̄ ex tali d̄cubitu nascebant. q̄ erāt potētissimi p̄t̄i sic. s̄. d̄clarat̄ i post. q̄ nō solū p̄ se exercebāt mala: s̄ etiā alios p̄ suā potētā & maliciā ad h̄ inducebāt: eo q̄ legit̄. j. c. de nemtorb. Et h̄c expositiōne tenēt antiq; hebreoz̄. s̄. q̄ cadētes in h̄ loco intelligunt̄ demones q̄ de celo ceciderūt. Si aut̄ q̄rat quō tales. s̄. sic nati p̄ demonū admistratōne erāt tā peere nature. ita q̄ alij hoies q̄ locuste videbant̄ in cōparatōe eoz̄. vt̄ h̄r. me. r̄ij. cū tales nō erāt filij demonū s̄ pot' filij hois. vt̄ dictū ē. & p̄ p̄is deberēt eē in cōl hoim statura. Dicendū q̄ h̄ fiebat deo p̄mittēte v̄tute demonū. q̄ s̄m Zug. r̄ij. de trini. p̄nt̄ adhibere semina corporalia ad aliq̄s effect' mirabiles p̄ducēdos. Tū cū nō ois v̄t nature create est

(E)

nobis nota, possibile est quod demones illi cum semine virili et femineo adhibeant quodammodo alta femiales rationes habentia. per quod coniunctio copulationalis talium predicto modo generato: si esset apta ad hunc ut tales ceteros homines miseri exciderent in statu rati et in alijs viribus corporalibus, et possent eos compellere ad libertatem suam. Et huiusmodi magis per demones miracula dicuntur fieri, crederet non simpliciter, sed quod ad nos, putamus in istis partibus, quod in ratione ad secundum arguitur quod de res sic per administrationem de monum, producere quibus sunt de res, quibus sunt in apparetiam tunc, et in prima parte, quod eam, art. vi. Et circa hoc videtur notandum quod sic autem dicitur quodam fuerit excedentes ceteros homines in duritate vite, et huiusmodi dicitur ut dicitur in cognito proximo usque certum de venire ad posterum, ut dicitur in s. in additio in casu, per sic quodammodo e contra per administrationem demoniacam permissio dicitur fuerit illo tempore quod alij ceteros exciderent in compulsi et corporalibus viribus, et alios inducerent ad corporalia, et distraherent a divinis cogitationibus. Et primum excelsus laudabilis a deo causatur, et interitum in longitudine vite, quod de vite proprie prout ad animam quod corpus vultu car. Sedes vero excelsus execrabilis fuit in quantitate mole corporali potestas a se superiores aggranare. In eo. ca. vi. vbi dicitur in postul. Aliter exponit R. a. s. Additio. ij.

Alij oppositores hebreorum hunc passum aliter exponunt, et forte melius. Dicitur enim quod cum hic dicitur, Spiritus meus intelligit anima humana que est a deo in ipso homine inspirata, ut s. Beh. ij. ca. inspiravit in facie hominis spiraculum vite, et vbi nos habemus. Non permanebit spiritus meus in hoc mundo, vitas hinc hebraice habet quodammodo verbum quod vno modo dicitur a vagina, et sensus, dicitur de. Non vaginabitur spiritus meus in homine, non intrabit anima a me inspirata in homine, in corpore humano, in qua anima considerat seu imaginat iterare seu commoveri sicut gladius in vagina, in eternum a deo cetero. Et per hanc insinuationem videtur quod de indicabat de cetero homines non esse per credidos, post. exp. anos, hunc etiam videtur sonare verba quod in hoc ca. ca. hunc dicitur. s. Delebo inquit hominem quem creavi, et hunc periter me fecisse eos. Et quod videtur quod in ista lata erat pro ratione generis humani de cetero non percreatum seu per successionem commutatum, sicut in hoc hanc insinuationem polica suspensum est in hoc, et id significat immediate. Hoc vero invenit gratia coram deo, si quod fuerit a predicta sua exceptum cum sua posteritate, et statim sequitur, Cum in me dicitur ratio subditur cum dicitur, Quia caro est, pro quod nota est quod cum anima movet corpus ad opera spiritualia bona, tunc est in homine sicut spiraculum vite, prout fuit in prima hominis conditione, sed cum non potest corpus movere isto modo hunc potest ab eo aggranat seu detinere, tunc videtur esse in homine sicut gladius in vagina, qui non movet eam sed potest occultare et detinere in ea, et hoc est quod dicitur Quia caro est, Non dicitur quod carnalis est, sed quod caro est, quod dicitur tota liter videtur esse separata ab anima in suo esse, sicut gladius a vagina, ac si esset caro formata sine spiritu spiritualiter vivificante, et hoc potest dici quod caro est, non inclinatur ad opera spiritus mei, sed ad opera carnis, et sic in animum videtur quod spiritus meus imaginatur in corpore humano. Erantque dies illi, et exponatur sic in alia expositione etc.

In eo. vi. ca. vbi dicitur in postul. Gigantes autem erant in hoc loco prout dicitur fuit, s. in alia additio de cadentibus dicitur in hebreo, quod proprie significat demones, et ibidem dicitur fuit, et exinde derivatum est huius nomen ad homines peccati stantur et robustissimos corpore qui generabant per illas commixtionem seu concubitu incuborum et succuborum vel ex eis descenderent, huius tales sic geniti essent veri homines non cadentes de celo sed de terra nati, et de talibus dicitur Num. iij. Quidum filios enach de genere giganteo, quod non erant gigantes pro nati, sed ex giganteo genere modo predicto, nec est huius quod teles fuerit post diluivum, sequitur tales non habuisse genitos a demones, ut postillatos videtur velle, quod eodem modo potest generari post diluivum sicut antea, sed vitas hebraice etiam re-

stat quod in hoc loco sic dicitur. Gigantes, scilicet demones erant super terram in diebus illis, et etiam postea cum ingressi sunt filii dei ad filias hominum, alioquin genuerunt etc. Et in hoc quod dicitur Gigantes erant super terram in diebus illis, intelligitur plane ante diluivum. Quod autem immediate sequitur, et etiam postea intelligi debet post diluivum, s. quod etiam nati fuerit post gigantes sicut prout, s. et concubitu demones, s. non ex corpore semine sed humano, prout fuit, s. dicitur etiam, etiam per successionem humanam s. forte non ita frequenter per diluivum sicut autem, vel quod homines non fuerit ad hunc ita dispositi vel etiam quod non concubebant ita frequenter a sepe, s. sed ad hunc prout quod in hoc loco multum potest operari. In eo. ca. vi. vbi dicitur in postul. Penitentia autem et dolor et cetera passiones etc.

Penitentia et cetera passiones inquit additio, iij. de actibus iporant non dicuntur esse in deo, nec finem rem nec finem similitudinem, et alia ei s. cogitatur a deo, non tamen habet ideam in deo, nec finem quod est exemplar nec finem quod est prout prout in prima parte, quod xv. art. iij. in ratione ad primum arguitur verum, et tunc dicitur quod huiusmodi passiones dicuntur de deo finem similitudinem effectuum, s. quod a deo producant effectus sicut effectibus a penitente producat, Magna enim veritas est inter huiusmodi locutiones, etiam prima ponit similitudinem inter deum et penitentem in quantum est penitens, quod est inconueniens, Sed a deo non potest similitudinem nisi inter effectus a deo productos, et effectus productos a penitente. In eo. ca. vi. vbi dicitur in postul. Non loquitur hic de federe quod pepigit cum noe. Additio. v.

Dicitur quod mali homines illi temporis volebant interficere noe si videret ipsum iterare in archa, videtur fieri cum nullum habeat in scriptura fundamentum, nec etiam hunc requirit ad planum sensum hinc habendum, intelligebatur enim noe marina conservatio dicitur ne periret cum suis in tota fluctibus et maris inundationibus, sicut in ipso concussioibus, in quo sepe perierunt etiam experti in arte navigationis, Et requirebatur fedus divinum, seu et securatio ad hunc ut ab huiusmodi periculis esset tutus ad humani generis reparationem, Et glo. interlinearis est hoc loco vbi dicitur, Nona hunc fedus meum, dicitur, et de familia sua conservanda ad reparationem humani generis, Ad quod ista sequens factus concordat cum dicitur, Ingressus archam tuam et filij tui, hunc ingredi potes secum, a periculis occurrentibus. Replica

In ca. vi. vbi postul. (correctio) burg, sic dicitur, lator refutat eorum expositionem quod per filios dei dicitur intelligi debere demones incubos etc. burg, op. ponens se dicit illa expositionem esse conformem sicut, et etiam dicitur be. Aug. prima declarat, quod vbi ista nra habet gigantes, ista hebraice habet nephilim, quod nihil significat nisi cadentes, quod proprie dicitur demones, ad secundum per hunc adducit be. Aug. et ca. xvij. de civitate dei, dicitur, quod imprudens est negare quod a multis expertis perierunt sicut de incubis, et his non obliantibus, non videtur de incubis ista per se exponenda, nec glo. nra ordinaria sic exponit, Argumentum autem burg, de videri etiam hebraice, s. nephilim quod dicit significare cadentes, non multum cogit, quod non solum demones sed et quibus periores dicitur cum in scriptura cadentes, in ista illud psal. tibi, Ceciderunt qui operantur iniquitatem, et in Apoc. prout casus sub nomine basilis geminas cum dicitur Ceciderunt ceciderunt babilonis etc. Et est multum peruersatio sit in celo, et quodammodo ascensus, quod igitur periores sunt nisi de celis, et celesti peruersatio dicitur, Et secundum dicitur burg, quod expositio de incubis sit conformis dicitur bea. Aug. non videtur vniuersa be. aug. iij. de ci. dei. ca. iij. mouet quodam de hac materia, s. ea vbi non determinat, Quis dicitur mo autem in ca. xvij. dicitur quod non audet diffinire de incubis, sed imprudens est negare quod tamen multum sententis arguat, vbi non negat be. aug. incubos esse vel fuisse, sed huiusmodi nihil est ad postulatum huiusmodi sicut finem suam intentionem, etiam in eo ca. allegato per tractatus hanc istam dicit, quod scriptura ponit filij dei igitur huiusmodi ad filias hominum, per filios dei intelliguntur illi demones sicut, et per filias hominum ille de genere cayn, etc. per y. io. quod

gu' fēt q' dōz. nō pascant. r aquā nō bibāt. r de hoib' hic
 latis parebit p'ram infra ca. se. r de aia. ubi r de au. bus
 idē pbabile videt rōne p'dicta. Itē qd' arguit de combinati
 one nō valet. qz licet fuerūt septe de mūdīs. fuit tñ cōbi
 natio sufficiens in qualibet spē. r mascul' r femina ad mlt
 tiplicatiōē. nec aliud
 h' p' lras pcedētē. Itē
 p' h' qd' hic d'r. Septe a
 et septe n. non arguit
 q' fuerit. nūq. de mūdīs
 dis. qz eadē rōne septe
 tur q' fuissent q'tuor i
 diuidua de mūdīs qz
 de oib' general' dicit
 Bina r bina. r tō d' d'
 cēdū cū alijs q' fuerūt
 septe tñ de mūdīs. ser
 p' multiplicatiōē. r se.
 p' mū p' oblatione se.
 quitur.
 e Zabac ei post di.
 septe rē. Iti septe d'is
 es fuerūt dies lucus
 mathusalē v' dicitur he
 brel. de q. s. dicit ē. q'
 mortu' fuit anno dilu
 uij. voluit enī d'ns euz
 honorare ppter iustici
 am suā. r iō nō iur q' i
 undaret diluuiū dōce
 trāssissent dies lucus
 ei'. dicit etiā q' i' se
 pte dies ppter hāc cau
 sam fuerunt additi ad
 terminū supra taxatuz
 ex. annoz in ca. vi. ubi
 Eruntqz dies illi'. ex.
 annoz. f' Eratqz ser
 cētoz annoz. nō q' noe
 tūc cōpleset annū sex
 cēte simū. s' qz inchoa
 uerat. p'z etiā ex h' lo
 co q' edificatio arche
 durauit p' cētū annos
 fere. tñ enī tps appositū ad osidēdū paciētiā dei expe
 ctātis p'ctōz p'nam r admonētis eos de penitētiā p' edi
 ficatiōē p'dictā r ipi' noe p'dicatiōē. g' Et ingref. est
 noe rē. Separim noiant viri a mulierib' ingrediedo ar
 chā r ex diuio p'cepto ad osidēdū q' q'din fuerit i archa
 fuerūt separi q'tū ad thoy. sic patebit magis infra.
 h' Anno sexcēte. h' d'ic describit diluuij accessus sup ter
 rā. r p'io q'tū ad tps cū d'r. p' Anno sexcē. rē. Apd he
 breos due sunt opi. circa h' q' Rabi elyfer r sui sequaces
 dicit q' iste ē mēsis octobris. q' hebraice nomiā marese
 ban. dicit enī q' p'ium' mēsis annū ē septeber in q' arbo
 res sunt pfecte in suis fructib'. q' sic p'ducte sunt a p'ici
 pio. vt patet. s. ca. i. Et iō qz nūd' videt fuisse creat' in
 isto mēse. iō dicit enī esse p'ium' simplr in anno. qz in co
 a p'icipio inceperūt anni r mēses. Rabi Josue r seices
 ei' dicit q' ipē ē aprilis. qz marci' q' hebraice nomiā in
 san vocat p'ium' fin festa. rñ Ero. qz. p'cipi' imolare pha
 se. p'ij. luna ad vespam p'ium' mēsis. Deicdū tñ q' marci
 us hebreoz aliqū dicit enī aprilis nro. r iō aliq' doctores
 nri dicit q' aprilis ē p'ium' mēsis apud hebreos. r pleni
 de h' dicit Ero. rñ. p'ia aut opinio cōius tenet apd he
 breos et rōnabil' vt videt. qz in aliq' genere aliqd' bñ nō

sup terrā q'dragita dieb' r
 q'dragita noctib'. r delebo
 oēm s'bam quā feci de sup
 ficie terre. Fecit g' noe oīa
 que mandauerat ei d'ns.
 Eratqz sexcētoz annoz
 qñ diluuij aq' inundauerit
 sup terrā. Er ingressus est
 noe r filij ei'. vroz ei' r vro
 res filioz ei' cū eo i archā
 p'p'iaqz diluuij De aianā
 bus qz mūdīs r imūdīs r
 de volucrib' r ex oīq' mo
 uet sup terrā duo r duo in
 gressa sunt ad noe in archā
 mascul' r femina: sic p'cepar
 d'ns noe. Cūqz trāssissent se
 pte dies: aq' diluuij inun
 dauert sup terrā. Anno
 sexcētesimo vite noe mēse
 secūdo: septidecidie mē
 sis' iupri sūt oēs fōres ab
 yssi' magnē r cataracte celi
 apte sūt. r facta est pluuia
 sup terrā q'dragit' dieb' r
 q'dragita noctib'. In arti
 culo diei illi' ingreit' ē noe
 r sem: r cham: r iaphet filij

minaf p'ium'. nō qz sit p'ium' simplr s' ppter aliqū nota
 bilē euentū. sicut. i. Da. h. i. ca. p'ium' ann' alexādi ma
 gni vocat p'ium' ann' regni gre:oz ppter facta notabilia
 alexādi. r tñ aū enī fuerūt plēs reges in grecia. ita etiam
 videt dici de marcio q' tūc sit noiat' p'ium' mēsis apud
 hebreos ppter eorum
 eoz de terra cypri in
 illo die. r h' videt litte
 ra sonare Ero. rñ. D'is
 ir quoz d'ns ad moz
 sen. mēsis iste vobis
 p'icipiū mē. s' p'ium'
 erit in mētib' anni. ac
 si diceret licet de p'ie:
 nro nō fuerit p'ium':
 noiat' d' cete: o tñ erit
 ex causa dicta.
 i Kup. sunt oēs son.
 noie r p'p'ionis rñ ad
 osidēdū q' istud dilu
 uū nō p'cessit ex cā na
 turali s' supnaturali.
 Et iō d'ndēdū sunt illē
 q' h'ur' diluuij voluit
 cām naturalē assignā
 dicētes. q' cā sunt cōiū
 ctio planetarū hūmū
 doz in signis pluuiali
 bus. ex q' p'fectiōe facta
 fuit istud diluuiū. Et
 eodē moy voluit assigna
 re cām incedij futuri
 ante iudiciū p' conuul
 sionē planetarū calido
 rā in signis calidis. s'
 enī diluuiū p'iculare
 in aliq' pte terre causā
 habeat naturalē. gene
 rale tñ diluuiū marie
 in tāto excessu q' q'ndē
 cum cubitis trāscēdat
 cacumia mōnū nō p'
 naturaliter euentū.
 vñ r p'be. q. met' h'auē.
 die q' enī vna ps terre q' p'ā' erat arida op'ref' mari. alia
 ps in alia regioe vbi erat mare discoopit' r fit arida s' q'
 tota terra simul coop'at aq's fm enī impossibile videtur.
 nec virtute aliq' naturali pōt tñ de alijs cōverti elemen
 tis in aquā. q' excedat capita mōnū maxime in tāta altit
 tudine. h' Et cataracte celi. i. f. nēstre. loquit' hic mes
 rapho:ice. nec loquit' de celo stellato. s' de celo aereo vbi
 generant nubes r pluuia. i In articulo diei illi' art
 culus importat rē distinetā r manifestā. De' enī fecit in
 gredi noe de die clara r manifesta. ad osidēdū q' poterat
 enī tuert a malis hoib' illi' tps q' cogitauerūt enī occide
 re. Letera patēt vsqz ibi. m' Et inclisit enī d'ns defons.
 Moē enī intra archā exiis nō potuit ostiū extra bitumi
 nare. r iō d'ns sup'leuit qd' hō non potuit. vñ r hebraica
 lsa habet. Et clausit d'ns p' eo. n' Fac. ē dilu. h'ic pon
 tur diluuij excessus. qz ascendit vltra cacumia mōnū. r p'
 lsa vsqz ibi. o. Por. archa fere. sup aq's. Mo ē int' ligē
 dū q' tota archa esset sup aq's. s' q'tū ad maiorē parte.
 duodeci enī cubitis p'fundata fuit intra aquas. vt vide
 bit in se. ca. p' Quindeci cubitis altior fuit aqua sup
 mōres. eodē modo accipiedū sunt cubiti sicut supra.
 4 Cōsumptaqz est oīs caro. h'ic p'nt d'icrib' if' create rī

ei' vroz illi' r vroz filio
 rñ ei' cū eis in archā: ipi' r
 oē aial fm gen' suū. vniūsa
 qz iumēta in genere suo. et
 oē qd' mouet sup terrā i ge
 nere suo. cū tūqz volatile
 fm gen' suū. Vniūse aues
 oēsqz volucres ingresse sūt
 ad noe in archā. bina et bi
 na ex oī carne in q' erat spī
 rit' vite. Et q' igressa sūt ma
 scul' r feia ex oī carne ito
 erūt sic p'cepar ei' de'. r in
 clusit enī d'ns defons. Pa
 ctūqz ē diluuiū q'draginta
 dieb' r q'dragita noctibus
 sup terrā. r mltiplicare sūt
 aq' r eleuauerunt archā in
 sublime a terra. Eleuēt
 enī inundauerit r oīa reple
 uerūt i superficie terre. Por
 to archa ferebat sup aq's: r
 aque p'ualuerūt nimis sup
 terrā. opriqz sūt oēs mōtes
 excelli s' vniūso celo Qui
 deci cubitis altior fuit aq'
 sup montes quos operue
 rat. Cōsumptaqz ē omnis

Genesis

uentis decessus. patet, r Et deleuit, de om̄ substa, scz uiuentē, sequit. s Ab hoīe vsq; ad pecus, sequit. r Remāsit aut̄ sol? noe, Et hoc patet salitas aliq̄ in deoz dicentiū q; og q; postea legit rex basan ppter suā magnitudinē r fortitudinē euasit diluuiū, hoc enī dictum manifeste contradicit

huc lre ac etiā pceden n cū dicit. Consumpta est oīs caro, r sequitur vniuersi homines rē, v Obtriuueritq; aq; rē, s. cōputādo a principio inundationis di luūq; vsq; ad diē qua aq; ceperūt minui, scz post. cl. dies, iō dicitur in textū se. Et ceperūt minui post. cl. dies. rā bi sa, dicit q; istū. cl. di es cōputādi sunt a fine decessus pluuia rē, ita q; dies. xl. pcedunt q̄b; facta est pluuia, et lic exponit, obtinuit, scz in magnitudine et fortitudie sra, r sic fm eū a principio inunda tiōis vsq; ad inchoatō nē decremētū aquarū fluxerūt centū. lxxx. dies r q̄b; dē. Et ceperūt minui p. cl. dies, expōit a fine decessus pluuia rē, s. p. q; aq; obrinuerāt in fortitudie sua terrā rē.

Recordat̄ aut̄ dñs noe in diluuiō recedere, r p̄io describit aq; rē recessus, scdo hoīm de archa egressus, ibi. Ro cutus e aut̄ dñs ad noe dices. Egredere, Arca primū sic pcedit, q; p̄io suspicies mōtū denudat, scdo terre planities delineatur, ibi. Lūq; transissent, xl. dies, Arca primū sic dicit, a Recordat̄ aut̄ dñs noe. Nec ē sic intelligendū q; aliqua obliuio cadat in deo, s; scriptura loquit̄ fm modū nrm loquēdi, dicit enī aliquis aliu? obliuisci q̄n eū non liberat cū possit a pressuris p̄stib; r dicitur ipius recordari qm̄ incipit eū liberare, b Adduxit spm̄ sup̄ terrā, r verū sicq; aquas diminuit, vñ seq̄ c Et imminute sunt aque, verū tamē q; ista diminutio nō sufficeret nisi oceanū ad suū locū rediret, iō sequitur, d Reuerseq; sunt aq; de terra, sicut enī p̄ceptū domi ni egressu fuerāt de oceano sup̄ terrā, ita de terra regres se sunt illuc, e Fontes r redeuntes, p hoc designatur fluctuatio aquarū r quo tpe aque inceperūt minui osidit, f Et ceperūt rē, in quib; obrinuerūt terras yr, s. dicitur est, r cōputat̄ iste nūerus a p̄io capio inundatiōis vsq; ad diē in quo ceperūt aque decrescere fm cōem op̄itionē, g Requeuitq; archa mense septimo, s. anni illius, h Tricesimo septimo die rē, lxxv. habet Ararat, Et dicit q; nō significat armenia, sed aliā terrā cur mōtes ptendunt vsq; p̄e armenia, r iō illi mōtes vocant̄ montes armenie, Aduertēdū ē hic q; in hebreo h̄. r̄. die mē sis, r fm hoc nō pōt accipi mēsis septim? ille q; est septi mus in anno q; a. r̄. die mensis, secūdi quo incepit diluuiū vsq; ad. r̄. die mensis septimi eiusdē anni nō fluxerūt. cl. dies, sed deficiūt tres vel duo ad min?, et tñ oportet dicere q; aque ceperūt decrescere anq; archa req̄ eceret, q; aquis essentibus in fortitudine sua archa sup aquas deferebat fluitando, r p̄ dim. nutione aquarū accē pit fundū r quietū, r fm hoc septim? mēsis hic esset ac

cipiendus a scdo mēse i quo incepit diluuiū, r iste est octau? mēsis anni, Ad quoz intellectū sciendū q; iudei faciūt mēses p unatiōes, due aut̄ lunatiōes faciūt, lxx. dies, r iō primū mēsem faciūt iudei, r̄. die, scdm̄ aut̄, r̄. die, r sic p̄nt de alijs decē codē mō cōbinādo, r q; mox /

tes scribebat iudeis, mēses sunt hic accipi endi isto mō, s. aut̄ a r̄. die mēsis secūdi cōputent̄ dies cētū, l. qui fluxerūt anteq; aq; inceperūt decrescere, non inuenient cōplet i r̄. die, dies mensis septi mi, accipiēs o septimū mēsem illius anni, sed deficiūt tres vel quatuor dies, r̄. patet cōsiderādo quāritatē mē sum dictam, l At vero aque rē, nō ē intelligēdū q; ibi finierit decrementum aquarū simpliciter, sed tm̄ aq; q; excedebāt ca pta mōtū, iō subdit, h Decimo ei mēse, itz anni, nō enī pōt est hic accipi decim? a te cōdo mēse, q; esset vñ decim? mēsis anni, q; in lra dicit q; ab illa die qua apparuerūt cacumina mōtū, s. prima die decimi mēsis expe ctant̄ noe, xl. dieb; r postea ter septē dieb; qui simul iū, cti faciūt, lxx. mēsis aut̄, r̄. die, illi? anni nō faciūt nū lxx. dies, r sic nō esset verū q; dicit in lra q; post illos, lxx. dies prima die primi mēsis anni sequentis noe aperuit l Prima die mēsis rē, Et sic p̄io (rectum archa rē, archa fuit tota extra aquā, Et hoc dicit r alijs predictis pōt colligi quoz cubitis archa intrabat aquā qm̄ aq; r̄e runt in fortitudine sua, patet enī q; nō intrabat, r̄. cubi tis, q; aque in fortitudine sua excedebāt mōtes quāndē cum cubitis tñ, r tñc archa ferebat, i. fluxerat sup̄ aq; Si aut̄ tñc intrasset aquā quāndē cubitis, nō fluctuātz quia fuit? arche capita mōtū tetragislet, r hoc p̄tz co sequēter q; tñc p̄se archa intrabat aquā quāntū aqua ex cedebāt mōtes qm̄ archa p̄io requieuit sup̄ mōtes, Ad h videnas accipiendū est tps a primo die quo ceperūt aq; decrescere vsq; ad diē quo apparuerūt p̄io capita mōtū, q; tñc diminute sunt aque, r̄. cubitis q̄b; excedebāt mōtes, Dicit aut̄ in lra q; aque ceperunt minui post. cl. dies, qui accipiēdi sunt a p̄ia die inundatiōis aquarū et cōplete fuerūt septimo mēse, r̄. die inclusue, r sic in vltima die septimi mēsis ceperūt aque decrescere, Dicit etiā in littera q; decimo mēse p̄ia die mēsis apparuerūt capita mōtū, Et quo patet q; tñc cōpletū ē decrementū r̄. cubitoz quib; aque montū cacumina excedebāt a vltima aut̄ die inclusue mēsis septimi vsq; ad primā di em decimi mensis fluxerūt septuaginta dies qui si diuis dantur p. r̄. qui est nūerus cubitoz p̄dictoz assignantur decremento cuiuslibet cubiti quattuor dies r vniūda et sexta pars vñ? die, itē dē in lra, Q. mēse septio, r̄. die mēsis requieuit archa sup̄ montes, Et quo patet q; a principio decrementū aquarū vsq; ad quietē arche fluxerūt tñ octo dies, in q̄b; aque decreuerāt duob; cubitis fere fm p̄dicta, Et quo cōcludit fm p̄. cl. q; archa intrabat aquā, r̄. cubitis r p̄z plus, Et ista probatio procedit fm

tertū no. hēre illationis. vt patz ex p̄dictis. Si autē fm
līam hebraicā q̄ habet. Septio mēse. xviij. die mēis rede
uit archa. p̄cedat. op̄pter accēpe mēsem septimū non lo
lū qui ē septim' ut anno. sed q̄ est septim' a secūdo mēse
anni. in quo incepit diluuiū. vt dicitū ē. s. et iste ē mensis
octauus anni. ⁊ tūc a
principio decrementi
aquar vsq; ad requies
arche stuerūt dies. ⁊
vñ. in quib; fm p̄dictis
cta aq̄ decreuerūt sex
cubitis. imp̄fecte tū. ⁊
fm hoc archa strabat
aquā nouē cubitis et
p̄. plus. in toto autē
ūto processu accipiunt
mēses fm acceptionez
iudeoz. ⁊ sic debet ac
cipi. s; quō accipiatur
iā dicitū est. su p̄ontif
etiā q̄ aq̄ qualibet die
decrecebat equaliter.
q̄ est satis p̄abile.
u. Lū q̄ trāssissent
quadraginta dies. hic
p̄nt describif quō ter
re planicies fuit desic
cata p̄ vltēri' decremē
tū aquarum.
m. Lūq; trāssissent q̄
draginta dies. ab ap
part. de capitū monti
um.
n. Aperies noe fene
strā arche. nō fuit osti
um p̄ q̄ ingressi sunt
hoies ⁊ aialia. s; fene
strā de qua. s. dicitū ē.
o. Dimisit coruum
et hoc fuit vñdecimo
mense anni. p. Qui egrediebat ⁊c. Scdm cōem expo
sitionē nō est intelligendū q̄ reuersus sit ad noe aq̄s de
siccatō. s; remāsit apud cadauera vt cōter dicit. Et est si
in illis mod' loquēdi. Dat. i. de ioseph ⁊ maria. vbi dicit
tur. Et nō cognoscebat eā donec peperit filiū suū primoge
nitū. nō q̄ postea cognouit. In hebreo dicit. Qui egre
diebat eties ⁊ reuertēs. ⁊ hoc idē dicit Hiero. in libro d
hebraicis q̄oib; q̄ exponunt hebrei dicentes q̄ coruus
emissus de archa nō fecit legationē suā put noe intēde
bat. sed magis extra archā volitabat querēs reingredi ar
cham. Lausam autē hui' assignāt aliqui hebrei. s. q̄ coru'
habebat noe suspectū de femella suā. Ex quo patz in eis
cectas magna q̄ tam absurda dicit ⁊ credit. immo etiā
in hoc sibi cōtradicit. dicit enī ⁊ satis apparet ex tertū q̄
coruus fuit simpliciter interdictus a deo intra archā. sed
q̄ trāssatio quā habem' de emissioe corui videt contra
ria hebraice līe. iō p̄t sic cōcordari. Qui egrediebat ⁊ nō
reuertebat. vt p̄ hoc exp̄. imā intētio noe. ad hoc enī euz
mittebat vt p̄ suū reditū haberet aliq̄ signū de siccatō
ne aquar. sed q̄ nō iuit fm intētionē noe s; magis reuer
sus est statū nullo signo apportato. iō līa hebraica factuz
corui exp̄. iuit cū dicit. Qui egrediebat eties ⁊ reuertēs.
s; fm hoc dicitū nō remāsit apud cadauera. s; q̄ aque ad
huc erāt sup totā terrā planā. vt dē. j. Regressus est ad ar
chā. vt haberet pastum q̄ emisit quoz columbam.
quia coruus non fecerat legationem suam.

caecumina montū. Cūq;
trāssissent quadraginta di
es: aperiens noe fenestras
arche quā fecerat: dimisit
coruū q̄ egrediebatuz nō
reuertebat donec siccarent
tur aque sup terrā. emisit
quoz columbā post eum
vt videret si iam cessassent
aque sup faciē terre. Que
cum non inuenisset vbi res
quiesceret pes eius: reuert
sa est ad eū in archā. Aq̄
enim erant sup vniuersam
terrā. Exrediebat manū suā
et apprehensam intulit in
archam. Expectatis autē
vltia septem diebus alijs.
rursus dimisit colūbā ex
archa. At illa venit ad eū
ad vespē portans ramū
oliue virentib; filijs in ore
suo. Intellexit ergo nos q̄
cessassent aque sup terram

Expectauitq; nihilomin'
septem alios dies: ⁊ emisit
columbā que non est reuert
sa vltia ad eū. Igit septen
tesimo p̄io anno vite Noe
p̄io mēse p̄ima die mēsis
inminute sunt aque super
terram. Et aperies noe te
ctū arche asperit viditq;
q̄ ericata esset superficies
terre. Mēse scdo septimo
et vicesimo die mensis are
facta est terra. Locutus ē
autem dñs ad noe dicens
Egredere de archa: tu et
vxor tua: filij tui et vxores
filioz tuoz tecū. cūcta aian
tia q̄ sunt apud te. ex omni
carne tū in volatilib; ⁊ in
bestijs ⁊ vniuersis reptili
bus q̄ reptant sup terram:
educ tecū egredimini sup
terrā. Crescite ⁊ multiplicā
mini sup eā. Egressus ē q̄

Quia cum non inuenisset vbi requiesceret pes eius.
hoc videt falsum. q̄ iā aī apparuerāt cacumina montū.
sed dicitū q̄ ex diuina mora aquar sup terrā. terra nō
erat desiccata adhuc. s; erat quasi lutū in quo nō libēter
quiescit colūba. s; Aque ei erāt sup vniuersam terr. s.
planā. q̄ iam ante cas
cumina montū disco;
operta erant.
Expectatis autē vlt
tra septem dieb; alijs.
Et quo pater q̄ quaz
tuoz: decem dies trāsie
rūt ab emissioe corui.
Portans ramū oli
ueiū signū definitio
nis terre. sequitur.
Decretesimo p̄io
āno vite noe ⁊c. q̄ iā nō
apparebāt in superficie
terre. adeo sequitur.
Viditq; q̄ desicca
ta esset superficies terre
scz ab inundatione aq̄
verūtamen terra non
erat adhuc ita sicca et
solidata vt esset apta
ad ingressum aialium
et hoim. iō sequitur.
Mēse scdo sept.
et vicesimo die mēsis
arefacta est terra. i. p̄
te desiccata ⁊ aptata
ad ingressum aialium
et hominum.
Locutus est autē
dñs ad Noe. Postq;
descripfit diluuiū res
cessum. hūc p̄nt descri
bit ipsius noe egressū
suum. vbi sic p̄ceditur.

quia p̄mo describitur obediētia egrediētis. scdo deuo
tio offerentis. vbi. Edificauit autē noe. Circa primū dē sic
b. Egredere ⁊c. sicut enī ingressus fuerat archā de man
dato dñi. ita ad egrediendū expectauit eius mādatum.
Egressus est autē noe anno reuoluto eadē die qua ingres
sus fuerat. q̄ probatur sic. quia secentesimo anno vite
sue mēse scdo. decimaseptima die mēsis ingressus est ar
cha. ⁊ anno reuoluto illa dies fuit. xviij. mēsis scdū. in
qua dicit erisse. q̄ annus solaris excedit annū lunare in
xi. dieb;. Iudei autē faciūt menses p̄ lunationes. ⁊ sic acs
cipiuntur hic vt dicitū est.
Tu ⁊ vxor tua. In ingressu arche dicit. Tu ⁊ filij tui.
separando viros a mulierib;. in exitu cōiungit vxorē euz
viro vt ex modo loquēdi ostenda f. q̄ sicut in ingressu ar
che cōcubitus fuit phibitus. ita in exitu fuit laxatus et
impositus. vñde sequitur.
Crescite ⁊ multiplicamini ⁊c. Hec istud refert ad ho
mines tū sed etiā ad animalia ⁊ aues quoz egressum p̄
cepit. ⁊ sic patet q̄ etiā brutis tunc relaxatus est cōitus
qui ante fuerat phibitus.
Egressus est ergo noe. obediētia mandato dei.
Edificauit autē noe. hūc p̄nt describif ipsius noe deuo
tio. p̄ hoc q̄ obtulit sacrificiū deo gratias agens de sua
liberatione.
Vxor atq; filij eius. In hoc ostendit acceptatio di
uina. ⁊ p̄ p̄is noe bonitatis ⁊ deuotio declaratur. q̄ tale s

Genesis

oblaciones nō erāt acceptę deo nisi ex fide et deuotioe of ferentię, et q̄ ppter gratitudinē in aliquo beneficio homo meret aliud beneficiū, ideo post beneficiū liberationis da tur beneficiū assecratiōis, cū dicit. h. Nequaquē vltra tēcam generaliter dissipando p̄ diluuiū, i. p̄ o p̄ t̄ t̄

homines. i. ppter pec cata hoim. et cā subdi tur. Sensus enī et cogi tatio rēsequitur.

In cunctis dieb; se mētis et messis, fm he breos hic diuiduntur sex tpa et cuilibet tem porē duo mēses attri buunt. tpe semētis at tribuitur medietas se p̄ t̄bris et tot' october et medietas nouēbris. Tempori frigidis assi gnaf medietas nouē bris et tot' december, et medietas ianuarij.

Tempori v̄o h̄yemis medietas ianuarij et tot' februar' et medietas marcij. et fm eos graui' est tps frigidis q̄ h̄yemis. Tempori messis attribuit medietas marcij et tot' aprilis et medietas mai. In terris enī calidis aliqua tempestiua incipiūt colligi circa finē marcij et maxime fm mēses iudeor'. qz p̄muis mēsis hebreor' cui correspondet marcijus semp̄ cōcurrūt cū aliqua parte aprilis et aliq̄ fere tot' includit. Tēpi estis nis attribuit medietas mai et totus iunij. et medietas iulij. Tēponi estus attribuit medietas iulij et tot' augustus et p̄ia medietas septēbris. et est tps estus graui' in calo re q̄ tps estatis. et sic notatur sicut et de frigore et h̄yē me dicitur est in cōtraria qualitate. I. Nox et dies. J̄ta circūeunt omnia tpa. in hō requiescēt. i. p̄dica non cessabit de cetero ppter diluuium sed deducuntur fm oz dinem suum.

In ca. viij. vbi dicit in postil. Ex hoc dicto et alijs pre dictis potest intelligi rē.

Inquirere quot cubitis archa intrasset aqua tpe diluuij videt magis curiosum q̄ vtile. cū nō sō lum habere noticiā certā de hoc nullā prestat cō gnitiōne vtilē in credēdis nec in agēdis. sed nec etiā rē q̄ ad planā l̄e expositionē. q̄ntū cūq; eī archa aquam intrasset siue plus siue min' nō variat ex hoc aliq̄a in ex positioe l̄e. vt p̄t̄ inueniunt. et iō glo. n̄a mentionem de hō nō facit. nec vt credo aliq̄s sanctor'. nec etiā doctor' he breor'. nisi solū Ra. sa. qui in h̄mōi vanis questis p̄ mo dū questiois facit longā altercationē. dato etiā q̄ hec in quilitio requireret vel esset aliquat' vtilis. ratios t̄i a postillatore ad hoc probandū inducte nullā vident' ha bere efficaciam. nā p̄supponit ad hoc probandū quedā ma nifeste nō vera. Dicit enī p̄io q̄ si archa intrasset aquas xv. cubitis q̄ nō fluctuasset. eo q̄ fund' archa capita mon tū rengisset. q̄ nō est ver'. nā potuisset archa fluctuare i locis nō mōtuosis que sunt maior' parte et p̄cipua vniuer se terre. nō enī necesse erat q̄ semp̄ archa trāsisset sup ca pita mōtū. vt manifestū est. Tūc etiā deducere q̄ decre mentū cuilibet cubiti durauit p̄ quatuor dies et dimidi um et sextā partē vnius diei. et hoc diuidēdo. i. r. dies q̄d fuit tps decremētū p̄ quindē partes qui ē n̄ietus cubi tor' quib; aqua excedebat montes. vt largius hoc videt' deduci in postilla. que quidē deductio manifesta ē inua lida. q̄d sic p̄t̄. nā cū aqua de sui natura sit fluida. oportz q̄ orbiculariter se habeat circa cētrum. Ex quo sequit' q̄

multo maior' quāt' itas aque cōtinebat in summo cubito primo exicatio qui ē remotior a centro q̄ in cubito imē diate sequēt' q̄ est p̄ in quoz centro. et p̄ p̄is minoris ca pacitatis. et sic de sequentiū intantū q̄ cubitus vitunus qui terrā immediate circūdaba. cōtinebat minorē quan

titatem aque respectu cuiuscūq; cubiti supio ris. vt satis patet cūli bet aduertēt. P̄t̄ sup ponitur etiā in dictis suis licz non exprimat q̄ sup mōtes armenie in quib; requieuit ar cha creuerūt aq. xv. cu bitis. et hoc est ignozū seu incertū. nā si mon tes armenie non sunt de altissimis mōtūm tūc aqua creuit super eos p̄ usq; xv. cubitis Excessus enī cubitorū xv. intelligēdus est re spectu summor' mon tū. vt pars p̄ l̄am dicentē. Spertiq; sunt montes excelli sup vniuerso celo. xv. cubitis. P̄t̄ supponit etiā q̄ aq; q̄lt ber die decrescēbāt equaliter q̄d dicit esse probabile. q̄d quidem p̄st̄ positū non facit ad p̄positū iū cōcludēdū. nam dato q̄ tanta quātitas aque decresceret in vna die sicut in alia. ex hoc tamē non sequit' q̄ tanta quātitas cu biti seu altitudinis aque decrescat in vna die sicut i alia ratione tā dicta. Nam vñū cubitū in altitudine positum est multo maioris capacitatis q̄ aliud cubitū non in tā ra postū altitudine. vt dicitur est. si aut' quis dicat cūm p dicta questio vt dixi sit potius curiosa q̄ vtilis cur circa eam tantā fecerim altercationē. Dicendū q̄ hoc introdu xi ad ostendēdū ineptitudinē ipsius Ra. sa. in exposito ne sacre scripture. licet enī frequēt' allegat postillator.

Replica corrector' contra burg. vatum. In ca. viij. vbi postillator attrēdit varias sanctorū op̄niones de arche quātitate quibusdā sentien tibus q̄ eius quātitas attendēda esset fm cubi tos geometricos alijs. fm cubitos vsuales sic q̄ de. aug. d̄. rige. cōmendans. xv. de ciui. del. ca. xvij. s̄at cū prima themura cōcludens q̄ qui talē magnitudinē nimiam re p̄rent cogitent centū annos quib; fabricata est archa. Unde et glo. ordi. allegans eundē bea. aug. dicit. q̄ si per nos et tres filios eius in centū annis archa tante maghi tudinis fabricari nō potuit. nō m̄z alios artifices assu ptos rē. vide in glo. xvij. J̄cāreo videbat idem postilla toni rationabiliter disputandū de arche ingressu i aquā. sciens q̄ oportet naues magnas plus ingredi q̄ m. no res concludēs q̄ non potuit secure ingredi. xv. cubitis s̄z m̄tus. quia al̄s piculum fuisset naufragi ad cacumina montū. quia t̄m. xv. cubitis fuerūt cooḡra. quā disputa tione burg. valde egreferens postillatorē p̄o curiositate resp̄ndit plus existens curiosus ne diceret in valus. qz vana assumit ad reprobationē postillatoris. P̄mo nā qz dicit postillatorē assumere quedā manifeste non vera in hoc q̄ dicit archā latā sup montū cacumina non flu ctuasse. i. xv. cubitis ingressa fuisset aquas. hoc dicit esse falsum ex medio q̄d in vico straminū nō valuisset. v̄ic; q̄ archa posset in locis nō mōtuosis fluctuare. nō erat inquit necesse q̄ archa semp̄ trāsiret sup capita montū. Ecce q̄ntū burg. cōdudit. concessis enī illis ad huc stat dictū po stillatoris. q̄ si aliq̄ impetu aquar' et ventor' archa fuit let lata sup cacumina mōtū vñū naufragiū tactū archa

ad mōtes affuisset in illo casu. s. si. ex. cubitis aquā itraf
 ler. **Q**uāsi aliqñ etñ nō sp̄ archa ferret super cacumina:
 oportet burg. cedere nisi vclit fingere miraculū. et sic
 nihil valer ipsius argumētū. **Q**uāsi scdo burg. dicit con
 tra decretū equalitatē nō valet. imo in p̄pne assertioi
 cōtradicit. dicit enī su

pra de ope terrae dicit.
 q̄ elemētū aq̄ sit ecen
 trica. nūc autē dicit
 q̄ de sui natura fluidū
 oportet q̄ orbicularit̄
 se habeat circa centrū
 Eadē enī rōne q̄ fluidū
 nō oportet q̄ nunc
 sit ecētriciū. vbi lat̄ su
 isser dicere q̄ sicut an
 da in p̄ficio apprens
 p̄ hoim generatōe tpe
 diluuij coopra fuit. ita
 ex alia parte nūc coop
 ra tēpe diluuij fuisse
 denudata. r̄ redeundo
 diuina iussioe ad locū
 suū diluuiū cessasset. r̄
 sic pbabilia essent q̄ di
 cit postil. r̄ burg. imp
 bauit. Sicut ista trahi
 pōt a b̄to Aug. xvi. de
 ciu. di. c. x. vbi dicit q̄
 nulla discretiois rō af
 signari valeat q̄re ter
 ra apd nos debeat di
 scooperiri r̄ non infra
 nos. r̄ sic coniecturari
 possent antipodes. q.
 d. q̄ q̄ sola dei volun
 tas pōt assignari p̄ cā:
 q̄ aqua relicta sūt na
 ture. q̄ fluida. q̄re tpe
 diluuij a parte intra
 nos denudata fluxisset ad partes n̄sas r̄ refluxisset iuxta
 arbitriū diuine voluntatis r̄ cessasset diluuiū. vel dicatur
 si placet sicut dicit̄ ē. s. ca. i. cor. recto. iij. **Caplm. ix.**

Benedixitq̄ de^o noe r̄ filijs ei⁹ r̄
 dixit ad eos. **E**re
 scitez multiplicamiz reple
 te terrā: et terror v̄t ac tre
 mor sit sup̄ cūctra aialia ter
 re r̄ sup̄ oēs volucres celi:
 cū vniuersis q̄ mouent̄ su
 per terrā. **O**ēs pisces ma
 ris manū v̄re traditi sūt.
 r̄ oē qd̄ mouet̄ r̄ viuūt erit
 vobis in cibū. **Q**uali ole
 ra v̄re tradidi vobis oia.
Excepto q̄ carne cū sāgui
 ne nō comedetis. **S**āgui
 uē enī aīaz v̄re r̄ q̄ra de
 manu cūctraz bestiaz r̄ de
 manu hoīs. **D**e manu vi
 ri r̄ de manu fr̄is ei⁹ requi
 rā aīam hoīs. **Q**uicumq̄
 effuderit hūa. ū sanguinē
 fundet̄ sanguis illi. **A**d
 imaginē dei q̄ppe fact⁹ est
 hō. **O**los autē crescite r̄ mlti

do vesci piscibus r̄ carnibus.
 e Excepto q̄ carne cū sanguine ne comedetis. Ab illo
 generalitate istud excipit. r̄ exponit a iudeis vno mō sic.
 Carnē cū sanguine. i. mēb̄ū absctū de animalī vno. quata
 istud videt̄ crudele r̄ inhumanū. **A**lio mō vt p̄ hoc itel
 ligat̄ p̄hibitiū strangu
 latū. submersum. et p̄
 se mortuū. r̄ h̄mōt qd̄
 mouet̄ absq̄ sanguinis
 effusioe. **T**ertio mō in
 telligit̄ vt p̄ hoc itel
 ligat̄ p̄hibitiū eius s̄a
 guinis sepatim a car
 ne. ac si diceret̄ carnes
 cū sanguine r̄ c. i. licet
 eius carnis sit vobis
 p̄cell⁹. nō tñ eius sāgu
 nis. **Q**uarto mō sic ex
 pōit̄ **Gen. xviij.** q̄ si ali
 qd̄ acciper̄ venatorē v̄
 an. upio prius deberz
 effundat̄ sanguis q̄ co
 mederet̄. **E**t rō huius
 exceptiois subditur.

Sanguinē enī aīaz
 r̄ v̄straz. i. cor. porus
 animatorum.
Requirā de manu
 cūctraz bestiaz r̄ c. qd̄
 expōit̄ duplicat̄. vno
 mō qd̄ de^o requirit̄ vlti
 onē de homicidio. nō
 solū si fiat manu hoīs
 immediate sed etiam
 si fiat mediātibz bestia
 is sicut tyranni trade
 bant maritimos bestiaz
 venandos. **A**lio mō
 vt homo nō solum p̄
 n̄as p̄pter homicidū
 um. sed etiā bestia si interficiat̄ hoim p̄pter factū horroz
 rem. q̄uis aial brutū peccare nō possit. vñ r̄ **Gen. x. dicit̄**
Qui cū inmento r̄ peccore colerit morte mori. i. aī. pec⁹ q̄q̄
 h̄ **D**e manu viri r̄ de manu fratris ei⁹ r̄ c. **O**ccidite.
Hoc similit̄ duplicat̄ exponit. vno mō sic. **D**e manu viri.
 id est for. tis r̄ audacis. **E**t de manu fratris. i. quātūcūq̄
 p̄pinqu. vt p̄ hoc ostendat̄ q̄ homicidia nō enadet̄ vni
 nam vltionē nec p̄pter fortitudinē suā. nec p̄pter p̄pinqui
 tate. **A**lio mō vt p̄ hoc intelligat̄ pena homicidij volun
 tary. cū dicit̄. **D**e manu viri. r̄ casualis seu fortuiti cū dē.
Et de manu fratris ei⁹. i. de manu illius q̄ diligebat̄ occi
 sum tanq̄ fratrē p̄pū. q̄ etiā talis homicida lege puni
 deberet̄ enī fugere ad vñā ciuitatē refugij. et sic manere
 quasi exul a ciuitate sua vsq̄ ad mortē summū sacerdo
 tis. vt habet̄ **Num. xxx. ca. i.** **Q**uicumq̄ effuderit̄ r̄
 scienter r̄ a p̄posito. **l.** **E**ffundet̄ sanguis illi. **E**t rā
 sumū p̄pter dignitatē nature humane. cū subditur.
l. **A**d imaginē r̄ c. r̄ patet. in **H**ec quoq̄ dicit̄ deus
 ad noe. **H**ic p̄r̄ describit̄ dei b̄ficiū erga noe r̄ posterol
 eius quantū ad amotionē mal. licet̄ enī iam assecurasset
 eos de diluuiū amplius non futuro p̄ verbū. hoc ampli
 us assecurat̄ p̄ sensibile signū videlicet̄ p̄ appaitionem
 iudis r̄ p̄ pluuiois. **E**t patet li. terra vsq̄ ib̄.
p. **E**t recordabor federtis r̄ c. nō qd̄ obliuio cadat̄ in deo
 vt. s. dicit̄ est. sed d̄ recordari alicui⁹ q̄ subuenit̄ ei. q̄
 sic subueniēdo se habet̄ ab modū recordantis ipsius.

Benedixitq̄ de^o noe r̄ filijs ei⁹ r̄
 dixit ad eos. **E**re
 scitez multiplicamiz reple
 te terrā: et terror v̄t ac tre
 mor sit sup̄ cūctra aialia ter
 re r̄ sup̄ oēs volucres celi:
 cū vniuersis q̄ mouent̄ su
 per terrā. **O**ēs pisces ma
 ris manū v̄re traditi sūt.
 r̄ oē qd̄ mouet̄ r̄ viuūt erit
 vobis in cibū. **Q**uali ole
 ra v̄re tradidi vobis oia.
Excepto q̄ carne cū sāgui
 ne nō comedetis. **S**āgui
 uē enī aīaz v̄re r̄ q̄ra de
 manu cūctraz bestiaz r̄ de
 manu hoīs. **D**e manu vi
 ri r̄ de manu fr̄is ei⁹ requi
 rā aīam hoīs. **Q**uicumq̄
 effuderit̄ hūa. ū sanguinē
 fundet̄ sanguis illi. **A**d
 imaginē dei q̄ppe fact⁹ est
 hō. **O**los autē crescite r̄ mlti

Genesis

q. **Hoc** est signū federis. tūc enī dñs fecit apparere iridē, et ostēdit ipi noe, vt decetero cognosceret illud signū cū sua posteritate. Circa hoc aut querit quō iris sit signū federis cū pcedat ex causa naturali, et dicit aliq q vix ad diluuiū nō fuerat pluuia nec iris apparuerat. sed hoc nō videt rōnabiliter deū cū pluuia fiat ex dispositioe aeris et motu stel larū, et iste cause mltō tpe pcellerant, propf qd non est verisimile quin et effectus cōsecutus fuisset multis vicibz, et tō aliq dicit q licet pcellissent nubes et pluuie, non tñ fuerāt nubes in tali dispositioe q ibi generaret iridē, q ad generationē iridis requirit nubes depressa, et ante nubē depressam nubes rōnāda, vt habet, iij. **De** thau, q: iris general' ī nube p modū speculi, vbi requirit receptō in rotatiōe et terminatio in densitate nubis, sic in speculo requirit p spicuitas vitri, et de pressitas plūbi termināda. Dicit igitur q primo facta ē talis dispositio qñ deus ofidit ipi noe iridē, sed hoc nō videt ver, q fm Aug. deus res quas cōdidit sic administrat vt eas, ppos motus agere sinat, et tō cū talis apparitio fiat ex causa naturali nō ē verisimile cū multociēs pñt et causa quā et p pñs effectus cōcomitabat, vnde idē incōueniēs est negare q pluuia ante diluuiū fuerat et q iris apparuerat vt videtur. **Supposito** igit q apparuerat ante diluuiū, dicit tñ aliq q nihilomin' post diluuiū est datū in signū diluuij, non futuri, nec est signū ad placitū vt nōia significat res, sed est signū naturale sicut digestio vine ē signū future sanitatis, vel mortis nō future ex illa egritudine. Ad cū' in intellectu pmittunt modū generatiōis iridis, q non generat tpe multū siccō nec multū pluuiofo, eo q generat in nube rōnāda opposita ipi soli, et hoc qñ sunt vapores ī aere sufficiens ad generatiōē talis nubis, nō tñ sunt in tāta abundantia, quā calor solis possit eas deuincere sic q nō sequit ex eis magna pluuia, et tō est signū naturalit' ter significans diluuiū non futurū de pñquo, q signū fiat remotionē diluuij de pñquo futuri, remotionē va porum in tanta multitudine q inde possent generari pluuie in tāta abundantia q sequat diluuiū inundatiō, vtrūtamē q talis dispositio aeris nō temp durat, tō vna apparitio non est signū diluuij decetero nō futuri, sed apparitio cōtinuata p frequentē apparitiōē, et tō dicunt q ante diluuiū nō fuit signū diluuij non futuri, q talis apparitio fuit interrupta magno tpe ante diluuiū. Et hoc dicit, videt esse cōtra veritatē et cōtra textū, accipit enim causam diluuij partialē p totali, s. q pluuie fuerint et pos sint esse tota causa, qd est falsum, q diluuiū generale de quo est questio nō pōt causari naturaliter, vt dicit r. s. vi. ca. 3. tē cōtra textū qui causam diluuij actiua attribuit virtuti diuine ex influentia speciali, et materialē pnci

palem aquis oceanis virtute diuina eductis sup terram et multiplicatis vltra cacumina montū, vt cubitis, vii. de. s. vi. c. dicit dñs. Ecce adducā aq̄s diluuij sup frā qñ tū ad cām efficiētē, et vij. c. quantū ad materiale dicitur. **Rupti** sunt oēs fontes abyssi magne et cataracte celi apertae sunt, et equo patz q causa materialis et pncipalis fuerit aque oceanis. Patet igit q apparitio iridis non pōt esse signū naturale diluuij generalis non futuri ca non sit signum remotionis cause nra materialis nra, nec ad huc materie pncipalis, sed secundarie, vt patet ex textu, et tō dicitur q est signū magis ad placitū, s. ex orātiōe diuina inquātū deus orāuauit q apparitio iridis decetero esset signū rememorationū pacti vt federis ipi' dei facti ad noe q diluuiū decetero non inueneret genes ralter terra dilpāens sicut dicitur in textu, **Et** iris arcus me' in nubibus et videbo illum et recordabor federis etc. **Et** quo patz q antedi

luminū nō fuit in signū hui' licet apparuerit, qz tale pactū vel fedus nō erat adhuc institutū, sed pacto facto de' instituit apparitiōē iridis siue ipam iridē de nouo in signū hui' pacti vel federis, licet iris sit res naturalis et ante diluuiū fuerit, sicut aliquādo cōtingit in humanis q lapis magnus qui dñi lēre in aliquo loco immobilis d nouo statuitur in signū alicui' distinctiōis vrpote hereditatū vel regnorum, et Erant igit filij noe, istud pōt pet quādā recapitulatiōē vt exprimat quod sequit, s. **Porro** chā ipse est p' chanaā, illud spāter exprimit eo q dñs daturus erat filijs israel terrā chananeorum, et **Cepit** noe vir agricola, hinc dēscribit stat' noe post diluuiū quātū ad exercitiū, Erat ei terra p diluuiū peiorata, vt. s. dicitū est, et tō indigebat diligētiōi cultura, **Et** plantauit vineā, licet enī esset pducta a terra erat tamē quali siluestris dimissa et ipse diligentius coluit, **Et** Bibeſqz rē, ignorabat enī fortunā dñi vni que pñs erat inexpla, **Et** nudat' rē, i. discopertus in partibus inferioribus, qd cū vidisset cham pater chanaan, hie nominat chanaan, qz fm aliquos ipse primo vidit et pñs suo cham indicauit, fm alios qñ hic agit de malicia ipi us cham qui irreuerēter se habuit ad patrē, tō fit mentō hie de filio eius chanaan, q secul' est malos mores pñs, et tñ creuit malicia in posteris q postea interfecti sunt de mandato dñi et terra eoz data est filijs isrl, **Et** rērenda rē, **Et** hoc patet q hōies adhuc nō vrebant femoralibus h postea unūta sunt, pñs a quadā muliere q vocata fuit Semiramis, vt habet in historia scolastica, **a** **U**ndāuit rē, vt incitaret eos ad deſerōne pñs h ipi cōtrario voluerūt eū honorare eius turpitudine regēdo, tō sequit, **Et** vō sem et iaphet rē, **Et** patz lra vsqz ibi, **b** **M**aledixit' chanaā, maledixit pñi in filio q fil' isrl

luminū nō fuit in signū hui' licet apparuerit, qz tale pactū vel fedus nō erat adhuc institutū, sed pacto facto de' instituit apparitiōē iridis siue ipam iridē de nouo in signū hui' pacti vel federis, licet iris sit res naturalis et ante diluuiū fuerit, sicut aliquādo cōtingit in humanis q lapis magnus qui dñi lēre in aliquo loco immobilis d nouo statuitur in signū alicui' distinctiōis vrpote hereditatū vel regnorum, et Erant igit filij noe, istud pōt pet quādā recapitulatiōē vt exprimat quod sequit, s. **Porro** chā ipse est p' chanaā, illud spāter exprimit eo q dñs daturus erat filijs israel terrā chananeorum, et **Cepit** noe vir agricola, hinc dēscribit stat' noe post diluuiū quātū ad exercitiū, Erat ei terra p diluuiū peiorata, vt. s. dicitū est, et tō indigebat diligētiōi cultura, **Et** plantauit vineā, licet enī esset pducta a terra erat tamē quali siluestris dimissa et ipse diligentius coluit, **Et** Bibeſqz rē, ignorabat enī fortunā dñi vni que pñs erat inexpla, **Et** nudat' rē, i. discopertus in partibus inferioribus, qd cū vidisset cham pater chanaan, hie nominat chanaan, qz fm aliquos ipse primo vidit et pñs suo cham indicauit, fm alios qñ hic agit de malicia ipi us cham qui irreuerēter se habuit ad patrē, tō fit mentō hie de filio eius chanaan, q secul' est malos mores pñs, et tñ creuit malicia in posteris q postea interfecti sunt de mandato dñi et terra eoz data est filijs isrl, **Et** rērenda rē, **Et** hoc patet q hōies adhuc nō vrebant femoralibus h postea unūta sunt, pñs a quadā muliere q vocata fuit Semiramis, vt habet in historia scolastica, **a** **U**ndāuit rē, vt incitaret eos ad deſerōne pñs h ipi cōtrario voluerūt eū honorare eius turpitudine regēdo, tō sequit, **Et** vō sem et iaphet rē, **Et** patz lra vsqz ibi, **b** **M**aledixit' chanaā, maledixit pñi in filio q fil' isrl

Genesis

festū enī est q̄ illā cōgruētā naturālē habuit aī diluuiū
sicut post. q̄ eodē mō generabat sicut post. Et hīcōt̄ igit̄
cōgruētā naturālī nō pōt argui q̄ sit signū naturālē i cō-
paratiōe diluuii. imō sic arguēdo sequit̄ q̄ hō nō esset sū-
gnū ad placitū i mitūtū. s̄ pōt̄ naturālē. q̄ habet p̄gnū
entiā talē naturālē ad
significatū. Dicit̄ enī
hō q̄ ab hūmō. si enī
burg. fideliter referret
opinionē postillatoris
nō diceret q̄ opinio e
pbata staret cū postil.
nō enī hāc s̄ q̄ q̄uis
sit ibi aliq̄ p̄gnū q̄
iris sit signū naturālē
et nō er̄ ly hō ad placi-
tū. q̄ sit signū ad placi-
tū rememoratūm
pacti diuini. illa etiā
opponit vt pater.
Item in eo. capitu.
vbi postillator expōit
illū passim quomodo
iaphet habitauit in ra-
bernaculis sem. q̄i ce-
citare israel se idignaz
faciēte intrauit pleni-
tudo gentiū rē. Burg.
p̄ sua gente dimicans
iudayando dicit q̄ h
intelligēdū ē q̄ sem p̄
hoc nō sit excludis de tabernaculis s̄ q̄ iaphet ibi habi-
tāre remāsit ipi sem quedā primitas. aucta illd ad Ro. 1.
Iudeo primū r̄ greco. s̄ hoc allegatū modicū facit p̄
matu iudeoz nisi p̄ primatu r̄ q̄is: q̄is dicit̄: r̄ hī sit i sa-
lute omī credēti p̄mum tū ipse illuxit iudeo r̄ greco. fm̄
aut̄ primatū dignitatis de quo burg. loquit̄ vbi dicit ad
Ro. 1. nō ē distinctio iudei r̄ greci. nā idē dñs oim in sa-
lute apud quē idē liber r̄ seru. Quō enī iudeis assigna-
bit p̄ imatū in ecclia. q̄ tabernaculū sem dicit̄ etiā a bur.
q̄o paul. r̄ barnabas dixerūt. Tobis q̄dē oportebat pi-
mū loqui vbi dicit̄. q̄m repellitis illud r̄ indignos vos
iudicans eterne vite. ecce conuertimur ad gētes. sic enī p̄
cepit nobis dñs. ita hī Zicu. r̄ q̄. Quō inq̄ primitiā assi-
gnat eis in ecclia q̄ noīe reliquit̄ q̄ salue sūt intelligit̄
Ela. p̄ ita p̄ aplm̄ auctas illa exponit ad Ro. 1. nisi for-
te burg. p̄ iudeos velit intelligere ipm̄ r̄ ap̄os q̄s prima-
tū habere in ecclia dei fateor cū eo. nō tñ vt iudeos s̄ vt
ipm̄ r̄ ip̄ianos. Passus enī hīc intelligit̄ de repulsa iu-
deoz r̄ gentiū electione. Cap. 11. r̄.

H sunt generatiōes filioz noe. Postq̄ descripta
est ipi noe generatio. hic describit̄ sue genera-
tiōis multiplicatio. et p̄io describit̄ multiplica-
tio sue generatiōis. scdo electio vni p̄natis. r̄. ca. Adhuc
p̄io describit̄ multiplicatio generatiōis iaphet. scdo ipi
us cham. ibi. Filij aut̄ cham. tertio ipius sem. ibi. Sem
quoq̄ nati sunt. Circa p̄mū ponit̄ multiplicationē filio-
rū noe in generali. r̄ pater vt descendat ad filios iaphet i
spectali dices. b Filij iaphet rē. Et p̄io agit de mul-
tiplicatiōe filioz iaphet. vt cōtinuet̄ dicta dicens. q̄ in
fine p̄e. ca. loquēdo de filijs noe sermōnē terminauerat
in ipō iaphet. Cōsiderandū q̄ sicut dicit̄ be. Hiero. li. de
hebraicis q̄nibz. Filij iaphet possederūt in asia terram
ab amano r̄ thaurō mōrtibz vsq̄ ad tanai flumē. in euro-
pa vto vsq̄ ad gadicam noīa locū r̄ gentibz relinquen-
tes et quibz postea mutata sunt plurima. Cetera perma-

nent in se vel aliquo simili vl̄ propinquo. e Bomer.
a quo noīati sunt galate r̄ postea gallici. vt dicit̄ aliqui.
d Et magog. a quo descendēt sicut scythe. fm̄ Hieronimū.
e Et madai. a quo dicit̄ sunt medi. f Et iauan. a quo
greci. vñ in hebreo. Grecia adhuc noīat iauan. r̄ greci lo-
nes. inde quarta lingua
grecor̄ dicta ē ionica.
inde etiā r̄ marcionis
cum. g Et tubal. a
quo descendēt hī
pani.
h Et mosoch. a q̄ cas-
padozes descendērunt.
vñ r̄ apud eos adhuc
mazecab dicit̄ noīat.
i Et tyras. a quo noī-
minati sunt iheraces.
Porro filij gomer
senel vel aschenes. et
raphar rē. sequitur.
k Filij aut̄ iauan. a
quo dicit̄ sunt Elitici
primo. r̄ post colides.
vñ r̄ lingua quitaq̄re
cor̄ colis grece noīat.
l Et tharhis. a q̄ de-
scenderūt Cilices. vñ
et ciuitas metropolis
eorū vocata ē tharhis.
vñ natus fuit Paulus
ap̄tus. vt hī in actibus
ap̄toz. r̄. Sequit̄. in Ab his diuise sunt insule gen-
tiū rē. hōe dicit̄ hic p̄ anticipationē. q̄ factū fuit postea
tpe diuisionis linguarū. de qua habet ca. 10. n Filij au-
tem cham. hic p̄r agit de multiplicatiōe generatiōis
ipius cham cū subdit. n Filij aut̄ cham chus. a quo
dicit̄ sunt ethiopes. vñ r̄ in hebreo ethiopia chus noīat.
o Et mesraim. a quo egypti. vñ r̄ in hebreo egyptus
mesraim dicit̄. p Phur. a quo libies. q̄ tñ p̄io vo-
cari sūt phurei. vñ ibidē. s in mauntana ē huius q̄ vsq̄
nunc phur dicit̄. q Et chanaan. a quo dicit̄ sunt cha-
nanei. s̄ terra postea filijs israel data est. r Filij aut̄
chus saba. a quo dicit̄ sunt sabei. hī r̄ arabes sunt.
s Eula. a quo dicit̄ sunt geruli. r saba. a quo saba-
them. sequit̄. t Porro chus genuit nemroth. iste tunc
q̄ inuēit postēritatē noe ad faciēdū ciuitatē turrū cō-
tra vñm. de qua dicit̄ se. ca. 10. dicit̄. v Ipe cepit esse
potēs in terra. q̄ p̄ potētā alios sibi submittebat. r noī-
lentes ad op̄ p̄dictū cōpellebat. r sequit̄. y Et erat
robu. venator. i. oppressor hoim. y Eorā dñs. q̄ nihil
later ei aspectū. z Ab hoc extitit puer. i. vrbū cōmū-
ne vulgarū. a Quasi nemroth rē. q̄ enī postea videt̄
bat aliq̄s opp̄sor hoim vocabat̄ alter nēroth. vel simū
ipi nēroth. b Fuit aut̄ p̄. reg. et bab. hoc nomē hic b̄
p̄ anticipationē. q̄ impositū ē p̄ter diuisionē linguarū
ibi factā postea. c Et arach. hec postea vocata ē edissa.
d Et calāne. que postea verso noīe a seleuco rege dicta
est seleucia. e De ter. il. egypti. ē assur. istud interpretif
hic occasionaliter tōne babilōis de qua immediate fact̄
est sermo. alie enī assur nō sūt de filijs cham sed fili sem
vt dicit̄. j. r q̄ nolebat rebellare s̄ deū cū nēroth in edifi-
catiōe babilōis. r fugit de terra senaar ad aliā lōgū
quā regionē p̄ inhabitatā. q̄ ex noīe et vocata ē assyria.
f Et edifica niniuen. Edificauit enī ciuitatē q̄ postea p̄
lōgū rps vocata est ninnive a nino p̄io rege assyrioz. fm̄
Euse. r durauit illud regnū p̄ mille. ccc. annos. sequitur.

(E v)

e Hec est ciuitas magna. De cuius magnitudine dicitur Jo ne. q. Erat autem nuncie ciuitas magna itinere dierum trisi. f. Et vero mesraim genuit etc. Isti populi sunt ignoti. et dicit Hiero. exceptis laabin. qui dicitur sunt libies. q. p. ro vocantur phutici a phut. s. De quibus egressi sunt phi. isti habitauerunt cum filijs israhel in terra pro-

missiois. Dicunt autem hebrei q. phetursum. et celluim comitabantur ad iuuicem concubitu. v. oru suay. sic egressi sunt phi listim. h. Chanaa aut. h. hic describitur generatio chanaan. i. Beniamin sydonem primogenitum suum. a quo nominata est ciuitas sydo q. est in puicia phenic. l. Et arches. qui condidit archas oppidum proa tripolim in radicibus libani suum. l. Arne. qui ciuitate pdicte p. in qua nunc c. n. edificauit. m. Aradim a quo dicitur sunt aradi. q. aradim insula possederunt angulato feto a phenicis litorale separam. n. Amatheu. a quo nominata est ciuitas emath. o. Factus sunt termini etc. Hec ciuitates satis notae sunt. describere inferi. i. scriptura. p. De sem quoque. hic describitur generatio ipsius sem. et ponuntur vit. mo. et continuatur dicta dicendis. q. inferi. psequitur scriptura de eis. dicitur g. p. De sem quoque. etc. istum primo nominat in speciali. q. ab ipso denominati sunt hebrei quibus scribat moyses. Ubi autem nostra traslatio habet heber. hebrei dicitur traslatio. Hec ber enim est nomen proprium et commune. q. significat unum hominem singulare de quo iam dictum est. et significat traslatum. Dicitur enim hebrei q. inter istos populos et alios erat quidam fluuius. quia traslerunt ad possidendum terram q. erat ultra. id vocati sunt filij trasitus. q. Fratre iaphet maiore. dicitur autem iaphet frater ipsius sem. q. sociatus fuit ei in reuerentia patris. i. Maiore. hoc refertur ad sem. q. maior fuit alijs fratribus dignitate. et pdictum est hebrei autem dicitur Maioris. et sic refertur ad iaphet. q. fin eos fuit primogenitus noe. s. Filij sem belam. a quo dicitur sunt belamite. i. Et asur. a quo asyri. et dicitur est. v. Arphaxat. a quo chaldei descenderunt. i. Et lud. a quo iudaei. y. Et aram. a quo dicitur syri. vbi et in hebreo syria nominata est hara. cuius metropolis est damascus. s. Filij aram hus. q. trachonitidis et damasci principatus tenuit. et inde dicitur aliqui tob fuisse natum. s. de terra hus. et habet Job. i. capitulo. a. Et hul. quo guarit q. et armeni. b. Bether. a quo ethiopia. c. Et mes. a quo meones. d. At vero arphaxat genuit sale. de quo ortus est heber. de quo iam dictum est. e. Hic sunt heber duo filij. nomen unum phalech. eo quod in diebus suis diuisa sit terra. Et hoc dicitur hebrei q. he-

Hec est ciuitas magna. At vero mesraim genuit ludim et ananim. et laabin: neptuim et phetursum et celluim de quibus egressi sunt philistim et capturim. Chanaa autem genuit sydonem primogenitum suum: et iebuseum: et amorreum: et gergezeum et eueum: et arachem cyneum et aradium: samaribem et amatheum. Et per hos diuisi sunt populi chanaanorum. Factus sunt termini chanaa venientibus a sydone ieraram usque gazam donec ingrediaris sodomam et gomorram et adamam et sebaim usque iersa. Ipsi sunt filij cham in congnationibus et linguis et generationibus terris et gentibus suis. De sem quoque nati sunt patres omnium filiorum heber: fratre iaphet maiore filij sem belam et asur

ber habuit spiritum prophete. Quia imposuit nomen filio suo ex diuisione terre que futura erat. f. Iectan genuit elmodad. Istorum populorum plurimi sunt nobis ignoti. et dicit Hiero. vel propter longinquitatem terrarum vel propter mutaciones populorum et nomina ex guer-

et arphaxat et lud et aram filij aram hus et hul et gether et mes. At vero arphaxat genuit sale. de quo ortus est heber. Hic sunt heber filij duo. Nomen unum phalech. eo quod in diebus eius diuisa sit terra. et nomen fratris eius iectan. Qui iectan genuit elmodad et saleph et asar moth iare et aduram et iazal et deda et hebal et abimabel saba et iophir et euila et iobab. Hec isti filij iectan. Et facta est habitatio eorum de messa pergentibus usque sephar motem orientalem. Isti sunt filij sem secundum cognationes et linguas et regiones in gentibus suis. De familie noe iuxta populos et nationes suas. Ab his diuisa sunt gentes in terra post dilu-

ris: et subuersionibus. y. alij causis filijs. et per ista sequens ex pdictis. In ca. x. vbi dicitur in postilla. Istum primo nominat in speciali etc.

Additio.

Hec hebrei descendunt ab heber filio sem non tamen ab eo dicitur tur hebrei. putat largius in additioe sup. ad a. theu. ca. xii. habet vis de ibi etc.

Replica correctoris contra Burgensem.

In ca. x. vbi postillator dicit quod ab heber dicitur cantur hebrei. Burgen. se opponit dicens. Ergo hos descendentes ab heber dicerentur hebrei quod falsum est. id non ab heber sed ab abraam dicitur hebrei. sed tunc argumetum burg. est contra se. quia ymaelite descendentes ab abraam. et in cultu unum dei remanentes dicitur sunt hebrei. alij non. Ita ratio de-

quod taliter valere potest de filijs heber sicut abraam. Hec ista ratio sua cum ratione valet. quod constat decem tribus hebreos fuisse et esse. et tunc cultum unum dei desuisse. et ad ydola desurrisse. et patet in libris prophetarum Regum et Paralipomenon. Verius est igitur dictum postillatoris sequens dictum bti aug. quod bur. ex debili motu sepe relinquit contra suam doctrinam propriam in questione pambula. vbi docet sanctorum reuerentiam semper esse seruandam. Dicit namque beatus Aug. xvi. de ci. di. ca. xi. quod hebrei dicitur sunt ab heber. licet possit esse quod ab abraam dicitur quasi abraam. Et quia bea. argumetum fuit illius opinionis in libro de consensu euangelista. retractat tamen in secundo libro retracta. capitulo. xv. vbi ex intentione ponit propositum. Similiter et Josef phus dicit ab heber dicitur hebreos in primo libro antiquitatum.

Laplin. xl.

Hic autem terra labij unius. Postquam autem descripta est generatio noe multiplicatio. Hic descriptur vnus parris electio. et primo p. m. ut quo ad aliquos sententia reprobationis. sed ad alios quatuor ad alios etiam gratia electionis. ubi. Hec sunt generationes sem. reprobati sunt autem aliqui. quia rebellauerunt contra dominum lentes facerentur vbi possent seruari contra diluuium. Et hoc est quod describitur sic. a. Erat autem terra labij unius. s. idiomatis. s. hebraici. quod vsq. tunc solus fuit inter homines.

Babelis

b Lunq; pfiscerent de oriēte. Ab illa enī parte recesserūt queretes sibi locū vbi possent simul manere quia nentrot; volebat eos sub suo dominio tenere.

c Inuenerūt campū. a. terrā planā & magnā ad b aptā.

d In terra sennar. que nunc dicitur terra chaldeorū.

e Dixitq; alter ad p^{ri}mi suū. In ducentis annis inueniet capū in fra sennar: & hitauerūt i eo. Dixitq; alter ad p^{ri}mū suū. Venite faciam^{us} lateres. quia illa terra campestris est nō habens lapideas.

f Venite faciamus nobis t^{ur}res. & t^{ur}res enim facere inceperunt vt t^{ur}ris esset in medio ciuitatis tanq; eius fortalicium.

h Cuius culmen p^{er}tingit ad celū. sicut ita altū q; nō possit illuc attingere diluuium.

i Et celeb^{er} enim nomen nostrum. & sic videtur q; non solū mo^{ri}ti sunt ad edificandū timore diluuij. sed etiam et superbia.

k Anteq; diuidasit. t^{er}ra. In hebreo dicitur. Et nō disp^{er}gamur sup^{er} faciem vniuersę terre. id est ne diluuiū sup^{er}ueniens disp^{er}gat eadē uera nostra sup^{er} facies terre. ita sicut de p^{re}decessorib; nostris.

l Descendit autē d^{eu}s. hoc autē dicitur non q; uidet ad descensu ad videndū ea que fiunt in terra. cum omnia pateant oculis eius s; vt per hoc instruant iudices hominum ne p^{re}cedant ad sententiam. dū donec causam examinauerint diligēter. In filij adam. id est imitatores ei^{us}. q; sicut ille rebellauerat deo i transgressione p^{re}cepti sic & isti in edificatōe t^{ur}ris.

n Lep^{er} sitq; hoc facere nec desistent. nisi prohibeantur virtute sup^{er}iori. o Venite igitur t^{er}ra. Verba ista in plurali posita sunt verba dei ad angelos qui sunt executores diuine p^{ro}ut non audiat vnusq; vocem p^{ro}pr^{ie} iusticie. nisi sui. non intelligat. bene enī audiebant sonos verborum sed nō intelligebant significata eorum. q; Atq; ita diuisit eos d^{eu}s t^{er}ra. illos qui erāt vnus idiomatis ad vnā terrā. alios vni^{us} idiomatis ad aliā. Et cessauerunt edificare.

quia quādo vnus petebat lapides alter porrabat sibi cementū. vel aliquid simile. & sic credebatur vnus se derideri ab alio. p^{ro}pter quod mota est inter eos rixa & contentio. & sic oportuit q; cessarent ab edificando et ideo vocatū est nomen eius babel. a. cōfuso. vel sūm

arphaxat vixit triginta quibus annis & genuit sale. Ulixitq; arphaxat postq; genuit sale crececit trib; annis. & genuit filios & filias. Sale q; vixit triginta annis. et genuit heber. Ulixitq; sale postq; genuit heber qd; cingentibus annis & genuit filios & filias. Ulixit autem heber triginta quattuor annis & genuit phalech. Et vixit heber postq; genuit phalech qd; cingentis: xxxij. annis & genuit filios & filias. Ulixit quoq; phalech triginta annis & genuit reu. vixit q; phalech p^{ro} q; genuit reu ducentis nouē annis. & genuit filios et filias. Ulixit autē reu triginta quibus annis et genuit saruch. Ulixit q; reu postq; genuit saruch ducentis septē annis & genuit filios et filias. Ulixit autem saruch triginta annis & genuit nachor. Ulixit q; saruch postq; genuit nachor ducentis annis et genuit filios & filias. Ulixit autem nachor. xxx. annis et genuit thare. Ulixitq; nachor postq; genuit thare cētū. x. & ij. annis. & genuit filios & filias. Ulixitq; thare. lxx. annis & genuit abrahā et nachor & arā. Desit autē generatōes thare. Thare genuit abrahā nachor & aram

genuit thare & arā vltim^o. Sed contra hoc arguit. q; sicut ipos & omnes alios exposito: es Sara vxor abrahā fuit filia aram. de ipa vero scribit infra. xxx. ca. Purasie centenario nasectur filius. et Sara nonagenaria pariet. Et quo patet q; Sara erat iunior abrahā decem annis tantum. Si igitur Aram fuit iunior ipō abrahā. sequit q; nō habebat decē annos quando genuit Saram. immo nec

pprietate hebraica ser; montis mixio. q; hō; mines adiuuicē mixti non intelligebant se mutuo p^{ro}pter multitudine idiomatum. s; Sem erat centum annorū t^{er}ra. hie p^{ro}ntur vni^{us} partis electio. s; generatōis ipi^{us} us Sem & non omnis sed vnus. de qua in fine profectur. i. legatur littera sicut iacet. hoc excepto q; duo sūt hic notada. vni est q; in descriptione hui^{us} generatōis dicitur anq; vixit quingentis vel cccc. annis post diluuium. Et quo patet q; illud qd; s; dicitur est. v. ca. Fructus dies illi cētū. vni^{us} anni annorum. non sūt termin^{us} vite humane post diluuiū vt credit aliq; sed sūt termin^{us} vix; ad imputationē diluuij. infra que poterat penitere. s; dōm hic nō audum est q; descripta vita cuiuslibet istius generatōis non dicitur hic in fine. & mori^{us} ē. sicut supra dicit ē de seribedo generatōis ipius Seth ante diluuium. cui^{us} ratio est. q; in illa generatōe vni^{us} lcs Enoch fuit sublat^{us} de medio hoim. nō p^{ro} morte sed q; trāst^{us} ē in paradysum. vt. s. d. v. cētū est. hic aut null^{us} ē excipiedus a morte p^{ro} tale modū. & tō nō b; in fine alicui^{us}. & mortuus ē. q; hec est lex cōis et cetera de omnibus. t; Quiaq; thare sep. an. t^{er}ra. Et h; dicitur aliq; doctores catholici hebraei q; abrahā fuit p^{ro}ntur

octo: q: inter natiuitate abrae r ara fuerunt plus q: duo anni qd videt in conueniens. maxime illo tpe in quo incipie bant generare. qm erat. jr. annoz. vel. jr. r io melius videt dicendū q: abra fuit vltio nat' de tribz filiis thare. tamē nomiatur prio. ppter ei' dignitate. r q: poned' erat caput et spes generatōnis sequentis. r q: prio fa

era ē ei reprimissio ex pressa de ipso sicut. s. dictū ē de Sem filio noe. vi. cap. q: pponit alios ppter dignitates nō ppter priogeniturā qre licet abra non fue rat in textu vocat' abraam vltz ad. xvij. ca. in q: describitur imutatio nois ipi. r si in h ope frequēter noiaf abraā ante illū locū q: ē no: mē magis vtitatū et scribēti vel dicitū curi us occurrit. nec est rīs

de illo cū p hoc sentētia nō mutet. a Mortuusq: est ara ante pa. suū r c. hoc duplr exponit. vno mō sic. Ante patrē suū. i. ipso viuēte r pcurate. Dicit enī hebrei q: thare ydolatra egiss accusauit abraā filiū suū ipi nemroth. eo q: nolebat ignē colere sicut faciebāt chaldei d pcepto nē: roth. ppter qd abra de pcepto nemroth. piet' ē in ignē. qm aut frater ei' assistēs dicebat in corde suo. si vicerit abra illesus ab igne sequar ei' fidē. sicut aut colā ignē sicut alij. Cū igit abra vtrūcūq: diuina vtrūcūq: liberaret illesus ab igne. et qreter ara de ei' cultu. r dicit velle seq abra. tūc piet' est i ignē r ibi mortu' ē. qm nō fuit tāte fidei sicut abra. vt pz ex pdictis. nec tāta bona futura erāt p ipm. r sic dicit expo nit qd sequit. b In hur chaldeoz. i. in igne vel in cen dio chaldeoz. s. ista expositio nō videt ratiōnabilis. qā postea subdit. Tulit itaq: thare abraā filiū suū doth filiū c. Et eduxit eos de hur chal. nō aut eduxit eos d (ara). incedio maxime cū fm istā expositionē dictū sit. q: p ei' accusationē filij ei' pieti sunt intra ignē. r io meli' vidz dicendū q: hur sit hic nomē terre vel ville in qua mane bāt. ita q: hur nomē cōe est r ppiū pur significat villam dēterminatā vel ignē. r h idē dicit qdā doctor hebreus auctēticus noie Hanathen. r io alio mō exponit. Ante patrē suū. i. ipso adhuc viuēte. q: alij filij thare post patrē mortui sunt. d Patris melchie r pris iesche. Ara ei de cui' morte dicit. gēnit istas duas filias. r ipsa iescha fuit binomia. q: vocata fuit ab alio noie sarai. sequitur.

Et intrēt in terrā chanaan. hec fuit intēno eoz in res cessu de chaldaea. s. occasiōe habita remāserūt in loco in termedto. s. in harā vbi mortu' est thare. In actibz vero aploz vocat' charam r h est. q: pna littera ē beth. p qua i greco posī est i sa. r i latio due lre. s. ch. Lucas autez scri psit actus aploz in greco. Notādū etiāq: abra accepit vxo rē filiā fratris sui. q: tūc tps talis grad' nō erat pphibit us.

In cap. xi. vbi dicit in postilla. hoc duplr exponitur Ano mō sic. Ante patrē suū r c. Additio. i.

Qbulosa videant. cū nō habeāt fundamētū in lra r q: abra fuisse diuina vtrūcūq: liberatus ab igne vel ab aliquo magno piculo in chaldaea seu in hur chalde ozū aliqd videt habere fundamētū in lra. Dicit enī. j. xv ca. Ego sum dñs q: eduxi te de hur chaldeoz. que quidez verba sonāt aliquā liberationē diuinit' factā. eo modo q

dicitur Ero. xv. ca. Ego sum dominus qui eduxi te de ter ra egypti. nec obstat qd hic legit. Tulitq: thare filiū suūz abraā r loth filiū aram. r eduxit eos de hur chaldeoz. qz vbi nos habem'. Et eduxit eos. veritas hebraica h3. Et egressi sunt cū eo de hur chaldeoz. Concordat cū h glo. q

habet infra. xv. ca. sup illud verbū. lxx. anoz erat abra cū egresseret de harā sic dicit. Ues ra est igit hebreoz tra ditō q: egressus sit thare cū filiis suis d igne chaldeoz q: abra val latus babylonio in cen dio. q: illoz ydolū h3 ignē siue incedū illō adorare nolebat libe ratus sit annulo dei. hec in glosa. r ē hiero. Narrat etiā Ra. moy. in li. de directiōe ppie po: si parte tertia q: in quodā libro d agricol tura egyptiaca. s. ydoloz cōtinet q: quidā vir noie abram discipular' publice cū ydoloz cultoribz. asserens q: non erat ignis colēd' vt de'. r q: ret nūmēs ne ipm auerteret ab illa cultura in carcerant est r spoliatū de terra sua et cū q: qdē historialia r si ab infidelibz tradant. q: tū in ra uorē fidei sonant nō sunt repellēda. hē enī ex hoc q: ab rā fuit tā ardēs in cōfessione fidei q: etiā publice r coram tyrāno rege ydolatras cōfutebat. r cū h q: deus ipm de manu tyranni liberauit.

Dotoz quintz annoz. r mortu' ē i harā. XII Jrit at dñs ad abraā

In eo. ca. xi. vbi dicit in postilla. Notandum etiam q: abram. Additio. q. In lege veteri nunq: fuit pphibitū q: hō acciperet i vxo rē filiā fratris sui. seu filiā fororis sue. pur p r5 Leui. xvij. vbi oēs in matrimonio pphibit expununt in ter quos pdict' grad' nō cōsiderat. Nulla re admiratio teneat lector dignissime si excellētissim' doctor ingē ma thias corrector Bur. istis duabz additiōibz nō respōdet nec replicat ad illas. sicut nec ad multas alias inferius adductas. qm pdict' doctor nō intēdit replicare nisi ad illas q: sunt d postillatorē q: vident facere difficultatē cō tra dicta postillatorē. alias aut aut itaq: additiōes. aut tanq: indignas risione dimittit. vt pōt colligi ex dictis eiusdē inferi' in correctorio corruptorū ca. xi. Ero.

Dicit aut dñs r: Postq: moyses de La. XII. scripsit multiplicatione hūani generis r distinctō nē fidelū ab infidelibz p duos stipites pios. s. adā r noe. hōc dicit facit h idē p tertiu stipitē. s. p abra. et currit ista descriptō p tres ptes. prio p abra. scdo p ysaac ca. xv. tertio p iacob ca. xvij. Circa primū describit quō abra pcessit de impfecto ad pfectū. r io prio ostēdit quō se habuit vt incipiēs. scdo quō vt pfectiēs. cap. xvij. tertio quō vt pfect' ca. xvij. Circa primū sic pcedit q: prio ostē dit qualr se habuit circa deū. scdo qualr circa ca. primum. xvij. ca. tertio qualr circa seipm ca. xv. Circa primum tria ostendunt. primū est ipius abrae obedientia ad deū si ue subiectio. scdm ipius deuotio. ibi. Apparuitq: domi nus abraā. tertio sue fidei pbatio. ibi. Facta ē aut fames. primū aut des. r ibi p hoc q: abra obeduit dō pmpre di miterēdo terrā r cognationē cū dicit. a Dicit aut dñs ad abra. fm q: dicit Ra. sa. istud fuit ei dictū p sexaginta annos ante mortem patris sui. quia pater suus et frater eius Machoz decinauerūt ad ydolatriā in terra harā. r ideo dñs dixit abrae q: recederet a patre r a cognationē.

Genesis

Quasi in fine pcedētis ca. facta est mēto de morte ipi us thare. hoc est p anticipationē fm ipm. qz moyses volebat ponere tertū stipitē. s. abrahā. vt pdictū ē. S. dicitur Ka. la. pcedit ex suppositōe qz abrahā esset p̄rogēnus ipi us thare. qd̄ improbatū est ca. pcedenti. ideo dicendum qz post mortē thare dicitur et ei.

b Egredere de terra tua. i. chaldaea in qua nat⁹ fuit. S. qz queritur quōd hoc sibi dicit cum tā diu ante egressus fuisset inde cū patre suo vt pdictū ē. Et rident aliqui qz licet egressus fuerit corpe nō in mēte. qz intendebat illuc ire. ad hoc excludendū dū dicit. Egredere. rē. sed hoc nō videt p̄babile qz vellet redire sub tyāride nemroth qui adhuc regnabat sicut habet. ruy. cap. 2. Amraphel rex sennar. de q̄ dicitur oīes hebrei qz iste erat nemroth. qui et erat binoth. r. 180 mell. dicitur.

b Egredere de terra tua. i. longi⁹ recede ab ea. r. hoc videt p̄ lram hebraicā q̄ sic h. 2. a. dicitur de terra tua. ac si diceret. p̄ utilitate tua vade longius a terra tua.

c Et de domo patris tui. nō qz videret adhaeret pdictū est. qz bene denomiatur dom⁹ ab aliquo etiā postqz mortuus ē. vt patet in scripturis in plurib⁹ locis. d. Et re in rē. Adhuc enī determinatōne terre nō ei reuelauerat vt oīdas obedientia abrahā creditis ad dñi mādātū etiā ad locū indeterminatū. e. Faciāqz te in gentē magnā. qn̄ tā ad magnitudinē p̄olis. licet sara sit sterilis. f. Et benedicā tibi. multiplicādo in bonis sp̄sualib⁹ r. corp̄alib⁹. g. Et magnificābo nomen tuū. augendo famam tuam. h. Et s. b̄dictus. Anthonomastice r. excellētē p̄ ceteris patrib⁹ tuis. r. ad hoc designādū in hebreo dicit. Et s. qz b̄dictio. sicut de aliquo excellētē largo vel liberali. nō solū dicit qz sit liberalis in cōcreto. s. etiā liberalitas in abstracto. Aliter exponit hebrei dicētes. qz p̄ter b̄ dicitū est. Et eris benedictio. qz s. ruy erat vt b̄dictio sacerdotū fieret fm hūc modū. de abrahā. de ysaac. r. deus ia cob benedicat tibi. r. itez repetebat nomē abrahā dicēdo. Et de abrahā benedicat tibi. ita qz forma b̄dictōis qua sacerdotes vrbant sup ipm ut capiebat a noīe abrahā. et in nomē ei⁹ terminabat. i. Atqz in te b̄dicuntur oēs cognatiōes terre. s. dicitur et exponit sic. qn̄ aliquis impetratur bona alteri dicit. B̄nificet tibi de⁹ sicut fecit abrahā. Christiani exponit de christo r. mell. vt videt. In te b̄dicent r. i. in semine de te nascituro. qd̄ est xps. In omni enī gente sunt aliqui christiani. r. iō benedictio ipi sit sup oem nationē terre. hoc aut nō potest dici de persona abrahā. l. Egredere est itaqz abrahā. sicut vt r̄s obediens. l. Et iur cum eo loth. voluntarie magis volens esse cum amiculo suo fidelī r. iusto qz cum alijs remanēte. Septuaginta quinqz annos. um erat abrahā. (nere. B̄nificat patet ex pdictis h. ponat esse ante mortē thare r

Egredere de terra tua. r. de domo patris tui. r. veni in terrā quā mōstrauero tibi. Faciāqz te in gentē magnā r. benedicā tibi r. magnificābo nomē tuū. et s. benedicā benedicētib⁹ tibi. r. maledicā maledicētib⁹ tibi. atqz in te benedicent̄ vniuersē cognationes terre. Egredere ē itaqz abrahā sicut p̄cepit ei dñs. r. iur̄ cū eo loth. Septuaginta quinqz annos erat abrahā cū egredere de aram. Tu litqz sarai vxorē suā r. loth filiū fratris sui. vniuersam qz s. am quā possederat. r. alias quas fecerat in arā. r

seraginta annos vt dicit Ka. la. quia thare. lxx. annos n̄ genuit abrahā fm ipm. qz dicit eū fuisse p̄rogēnū. et abrahā. lxx. annos egressus est de harām. quib⁹ si adiungant. lxx. quib⁹ pater supuit. vt ipse dicit. sed non p̄ obar habent an. lxx. quib⁹ vixit ipse thare. sicut habet in fi

ne pcedētis ca. s. quia hoc dicitū procedit ex suppositōe qz abrahā fuit p̄rogēnus thare. qd̄ improbatū ē. iō dicitur qz abrahā exiit de harām post mortē patris sui thare. r. qz non fuit p̄rogēnus eius sed vitim. ita qz in ree naturatē p̄rogēni r. thare r. naturatē abrahā fluxerūt. l. an. et sic in morte patris sui thare fuit. lxx. annos quia thare cū esset. lxx. annos cepit generare. et itaqz r. qz ad naturatē abrahā fluxerūt. lxx. annos erat qz exiit de harām immediate post mortē patris. qui n̄ si simul iungant faciunt ducenta quinqz annos. r. tot annis vixit thare. vt habet in lra. sequitur.

n Et animas quas fecerat in harām. i. in seruos r. ancillas quos emerāt. s. l. fm alios viros r. mulieres. quos de ydolatria cōuerterāt ad cultū vni⁹ dei. o. Atqz ad locū sychem. de hoc fit mentio sp̄alis. quia dñs ostēdit ibi sibi montē garizim. et montē ebal. vbi filij israel suscepturi erant iuramenta legis seruāde p̄ benedictōes sup seruātes legē. r. maledictiones sup trāsgressōres. vt habet deut. xxxij. p. Et vltqz ad cōuallē illustrem. hoc est regio penthapolis vbi erāt quinqz ciuitates quas subuertit dñs. q̄ erant valde delectabiles ante subuersionē. vt habet ca. sequenti. q. Chananeus aut tūc erat in terra. occupans in iuste terram datā sem r. filijs eius. quia vt dicit hebrei. Moē post diluuiū ordinauit qz sem filius suus haberet terrā illā. vñ. s. ruy. c. d. qz melchisedech erat rex salē. q̄ citas p̄ ea dicta ē hieric⁹. r. metropol̄ i regioē illa. S. b̄s at oēs hebreos ipse sem nominatus est Melchisedech. propter bonitatē sui regiminis. qz melchisedech interst̄ rex in stete. si enī comptent̄ anni ipius sem inuenit vixit vlt tra illud tempus.

r Apparuit autem. h̄c consequenter deservitur ipi us abrahā deuotio. r. hoc ex duobus scilicet ex diuina ap̄ paritione facta sibi. r. ex ipsius abrahā gratiarum actione deo reddita. Et patet littera. Sciendum tamen qz cum dicitur.

s Qui edificauit ibi altare domino qui apparuerat ei. illud quod sequitur. Et inuocauit ibi nomen eius. nō est de terrā sed subintelligitur. r. propter hoc aliqui doctores posuerunt illud in glo. intellegari. sed postea aliqui nescientes discernere inter glo. r. tertum inseruerūt illud in textu. et simile habetur in multis locis in bibljs nos stris. Sequitur.

t Progrediēs ad meridiē. i. ad illā ptē indec q̄ est vsus

egypti. qz terra egypti e ad meridiem respectu terre. pmi
v. Facta e a ut fames. hinc describitur fides abrae (nois.
pbatio. ad hoc enim pmiit dñs fame fieri in terra chanaa
et maxime in illa parte ubi erat abra. vt oaderet fides
eius. qz dñs dixerat ei paz ante qz in terra illa multiplicat

ret eu. r. n. b. l. o. m. i. n. p
pter fame imminente
opoztebat eu erare. et
m. no est diffidius dedi
una promissione.
r. Descendit abra in
egyptu. qz in illa terra
erat fertilitas. r. erat p
pinqua loco terre cha
naan. in quo erat abra
r bene dicitur. Descendit
dixit qz terra egypti in
ferro: e respectu iudee
y. Lūg. ppe esset ac.
an ingressam hoc sibi
dixit. vt pcaueret picu
so de castitate vxoris
lue qntu fieri poterat
via humana. r. Lū
viderit egyptu. r. Scie
bat eni abra nephas
cise apud egyptios ad
ulteriu. r. morte plecte
dñi r. min. reputabant
homicidii vni qz ac
cedere ad vxore alicu
ius ipso viuete. r. ideo
ad hoc piculu euitan
dum dixit vxori sue.

Facta est aut fames in ter
ra Descenditqz abra in egyptu
vt pegrinare ibi. Pre
ualuerat eni fames i terra.
Cūqz ppe esset vt ingrede
ret egyptu: dixit sarai vxor
ri sue. Hui qz pulcra sis
ml'ier r qz cū viderit te egypti
dixit tui. vxo illius
est: r. interficiet me: r. te re
seruabit. Dic g obsecro
te: qz soror mea sis: vt bene
sit mihi ppter te: r. vinec aia
mea ob gratia tui. Cūqz
ita ingressus eēt abra egyptu
viderit egyptij mu
lierē qz esset pulcra nimis.
Et nūciauerunt principes
pharaoni: et laudauerunt
eam apud illu. Et sublata

a. Dic g obsecro qz soror mea sis r. S. querit hic quō
abra hō tate pfectionis p tale mēdaciū exposuit vxore su
am periculo adulterij. qz vt vbi magis debuisset eligere
mori. Ad hoc dicēdū qz hō in piculo posit' hō debet age
re ad sui liberationē id qd pōt fm viā hūanā. vt non ten
ret deū omittēdo illud p qd pōt euitare piculū qntū pōt
et qñ nihil pōt vltra tūc absqz tētatōne dei pōt residuū
cōmittere dispositioni diuine. abra aut in terra chanaan
habebat familiā magnā. nec habebat bona t'palia vt pa
nē r. vinū r. silia vnde posset ea sustētere. cū esset ibi pē
grin'. nec habebat magnā pecuniam vñ posset virtualia
emere. r. si haberet incole illi? terre nō videret sibi. cum
essent in tāta fame positi qz vix haberēt virtualia pro se
ipis r. familia p'pua. r. ideo si māsisset abram in terra illa:
stati iminebat sibi r. familie sue piculū mortis ppter fa
mem. r. ideo illi piculo p'no debuit occurrere qd r. fecit de
scēdēdo in egyptu qz erat terra fertilitas. Periculū autē ca
stutatis sue vxoris nō erat ita p'pinquū qz pbabiliter est
mabat qz vxor sua reserualet regi ppter sui pulcritudinē:
sicut r. factū ē. sciebat eni qz tpe illo reges nō accedebant
ad vxores suas de nouo acceptas nisi post anni circulu.
qz sicut hē in li. d. ester. ij. ca. sex mētibz vngēbantur oleo
myrrino. r. postea alqs sex mētibz qbusdā vnguentis et
varijs pigmentis vtebant. r. postea ad regis cubiculū trā
sibāt. r. infra tū tps sperabat de dei adiutorio sibi: vxori
et familie affuturo. a. Dic g obsecro qz soror mea sis.
nō docuit eā mentiri hō v'itate occultare caute. mulieres
enī r. v'ri de eadē cognatiōe p'pinqua fratres r. sorores no
minabant. vñz in ca. se. abra vocant loth nepotē suū
fratrē dñi. Me qd sit iurgiu inter me r. te r. inter pastores
tuos r. pastores meos: fratres eni sum? b. Viderunt
egyptij r. dicit hic hebrei qz abram vt nihil omittēret

de his que poterat ad seruandū castitatē vxoris sue iclu
serat eā infra vñā archā ne videretur ab egyptijs qz scie
bat esse luxuriosos. sed cū puenissent ad qdā passagium
vbi seruitabantur ea que ferebantur custodes passagij ape
ruerunt archam illam r. viderunt qz illa mulier esset

est mulier i domū pharao
nis: abra vō bene vñ sunt
ppter illā. Fucitqz ei oues
r boues r asini r serui r fa
milie r asine r cameli. Fla
gellauit at dñs pharaonē
plagis maximis et domū
eius ppter sarai vxore abra
r dicit ei. Quidnā est hoc
qd fecisti mihi. Quare nō
indicasti mihi qz vxor tua
esset. Quā ob cām dixisti
eē sorore tuā: vt tolleret eā
mihi in vxorem. Nunc igitur
ecce coniunx tua: acci
pe eam r vade. Precepit
qz pharao super abram vi
ris. r. deduxerūt eū et vxor
tem eius: r. oia qz habebat.

apta coniugio regis pro
pter suā pulcritudinē
et iō subditur.
c. Et nūcaue. p'nci.
id est p'dicti custodes
passagij.
d. Pharaonia. regi
egypti. tunc eni oēs re
ges egypti vocabātur
pharaones. sicut r. ali
quo tpe oēs impatores
romani vocabant
cesares. e. Et landa
uerūt eā. dicitur qz es
set valde cōueniens sibi
et hoc dixerunt ad ca
prandū regis gratia.
f. Et sublata ē multi.
vt fieret vxor regis. vt
patet infra.
g. Abram vō bñ vñ
sunt ppter illā. ipsum
honorando r. munera
exhibēdo credētes qz
esset frater ei' r. nō ma
ritus. r. qz docuit tunc
egyptios astronomiā
quā ignorabant vt dicit
Josephus.

b. Flagellauit aut dñs pharaonē. qz abra fecerat fidelē
qntū poterat fm viā hūanā r. residuū. s. castitatē vxoris
comiserat diuine p'cediō. vt. s. dicitū ē. iō dñs qz est pro
rector oim sperantiū in se. castitatē vxoris sibi cōmissā
cōseruauit flagellando pharaonē plagis maximis. qz aut
sunt ille plage nō ē expilium in textu. sed hebrei dicunt qz
fuit fluxus seminis ita qz cōcubū' esset grauis vel ipōs
sibilis pharaoni r. seruis eius. Expositores nostri dicunt
qz fuit cōcubio vulue vxor pharaonis r. seruo eius. ita
qz parere non possent. i. Propter sarai. In hebreo hē.
Propter verbū sarai. dicit enim hebrei qz sarai habebat
angelū custodē corpis sui. sicut de beata agneta legit. Et
qñ sarai dicebat angelo. vt p'citeret pharaone plaga pre
dicta tūc p'cutiebat r. sic cogitare eā nō poterat. l. Ho
cauitqz pha. abra r. c. p. reuelationē eni sciuit qz sarai esset
vxor ei' r. qd flagellabat ppter ei' detētionē seqt. i. Ac
cipe eā r. vade. nō dicit ei. terra coram te est vbiqz tibi
placuerit habitā. sicut dixit abimelech rex. Herare. vt hē
infra. r. ca. sciebat eni pharao egyptios esse luxuriosos.
ppter qd abra nō posset habitare securus in terra egypti
cū vxore sua. m. Precepitqz r. ad conducendū eū ser
uire donec esset extra terrā suam ne aliqua molestia sibi
vel vxori sue vel familie inferretur.
In ca. ij. vbi dicit in postilla. Egredere de terra tua.
id est de chaldaea. Additio. i.

On videt rationabiliter dicitū vt cum dñs dixit
abrae. Egredere de terra tua intelligitur de chal
dea. sicut nec dicēdū ē qz abra fuerit i chaldaea na
tus. Lōsar eni qz babilonia cū tota terra semnaar que ē
chaldea p'inebat ad cham filium noe et posteritātē ei'
vbi neuroth regnauit. vt supra capitulo decio. Ab: aam
autem descendebat de sem: cuius sem posteritas ha

vñ dicit Alido. li. iij. q. babylonica asse ē puincia ī chaldea cui caput ē vrbs babylonica a q̄ regio ē nūcupata tā nobilis. vt chaldeā assyria. ⁊ mesopotamia. in ei⁹ nomen aliqñ trāsferūt. quā p̄terfluit nigris ⁊ euphrates. ꝯne pre igit burg. exponit trās flumiū esse mesopotamiā. cum fin Alido. vbi sup̄ra ⁊ mas gistrū p̄rietatū. li. xv. sit lita iter p̄dicta duo flumina. vñ p̄ p̄mū dictū bur. fore falsum nā ⁊ ipe bur. fortasse p̄p̄tū errore penitētia duct⁹ h̄ dictum retra ctat. vñ enī cōtradī cit in tra circa ca. xvij. Deut. circa mediū di cēs. Abraā p̄mū p̄f fidei nō igrant chaldēā s̄ in ea fuit natus ⁊ inde educ⁹. ⁊ nisi ac cipiat p̄ retractatōe su sineat a suis amatori bus p̄ cōtradictione. p̄z ḡ p̄mū dictū esse falsum. s̄ s̄ d̄m. qz cū chaldeā sit terra na tivitatis abrae vt p̄z et dicitur in b̄c̄ hic er re chaldeā. hec ē inten tio bea. aug. vii. de ci. dei. ⁊ allegat in glosa ordina. ⁊ ioseph. i. li. antiq̄tatū die de h̄ egressū Abraā cū lxx. ānoz eēt dimisit chal deā vt dno ubere mi graret in chanaanā. et ita h̄c̄ egressum fan.

Stephan⁹ exponit Actu. vii. dices. Erunt de terra chal deoy ⁊ habitauerunt in chanaā. Nec tertiū dictū burg. pōt esse vñ. qz saray fuit filia aram q̄ fuit nonagenaria cum abraā eēt ceteran⁹. vt infra. xvij. ca. Si igit arā fuit iuni or qz abraā. viij. vel. x. ānoz genuisset saray qz falsus ē et fictū. Ideo qz ⁊ q̄tū ei⁹ dictū nullū ē. Nā terra trāsflu ualis d̄ in textu cōfinū mesopotamie. vt p̄z ioseph. xliij. h̄c̄ p̄t p̄ueniētē intelligi ipa mesopotamia. Nā ibi p̄es nō feruēt d̄s alienis q̄s noīat text⁹ ibidē. sed ī chaldeā ad reditōne ⁊ fortasse cōpulsione nemrorū. p̄ ut dicit idē bur. in ista digressiōe chaldeā aut cōfinis est mesopotamie. qz circa ītra eadē flumina. put. s̄ dictū ē si ta. nec p̄tractatōe dignū ē ī q̄ bur. circa c. xij. ⁊ xliij. notat postū. nā p̄ueniētē occasiones scribēdi accepit. XIII.

A Scēdit ḡ abraā de egypto. Idē s̄r̄ describit quō abraā h̄c̄ se habuit ad p̄mū. ⁊ p̄io quō se habuit ad p̄mū tpe p̄sp̄eritatis. s̄c̄ p̄cē cōsēnādo. sc̄o quō tpe aduersitatis. s̄ ipm̄ velocit̄ aduādo. xliij. ca. Circa p̄mū tra declaran̄. qz p̄io describit̄ inter fa multas abraā ⁊ loth̄ cōrētiōis occasio. sc̄o occasiōis p̄c̄sio. ibi. Dixit ḡ abraā ad loth̄. tertio p̄c̄siois approbatō ibi. Dixitqz d̄s ad abraā. Occasio aut̄ cōrētiōis fuit. qz vterqz erat diues valde ⁊ habebat magnā familiā. ⁊ extra li cōhabitatiōe solet sepe cōrētiō surgere. dicit igitur. a Scēdit ergo ⁊c. sequit̄. b Ad australem plagam. non est intelligendū qz terra p̄missionis od quā ascendit abraā rediens de egypto sit in parte australi respectu egypti. h̄ ē ī aq̄ionari. sed australis plaga h̄c̄ accipit respectu

hierim quia illa pars terre p̄missionis que est vicinior egypto est pars australis iudee. c Erat autē diues valde. In hebreo habet. Grauis vel p̄dētōsus multū. qz habebat multa p̄dēta auri ⁊ argenti ⁊ aliaz rez. ⁊ in idem redit. d Reuerfusqz ē ⁊c. In hebreo at̄ h̄c̄. Per mā siones quibz p̄generat et hoc duplici de cau sa. vna qz hoies reuer tentes ad terrā suā vñ erit̄ p̄sueuerat acci pere hospiciū redēdo vbi fuerūt p̄ hospita ti eundo alia. qz quan do abraā iuit in egyptū nō habebat pecunias p̄ exp̄sis sufficientibz et cōtractat in hospi c̄is aliqua debita sed in redeudo erat diues valde. vt p̄dictū ē. ⁊ iō redit̄ eadē hospicia ad soluendum illa de bita.

A Scēdit ḡ abraā ad loth̄. Ne q̄so ste iurgū inter me et te et inf pastores meos et pastores tuos, fies enī sum⁹. Ecce vniuersa terra corā te ē: recede a me obsecro. Si ad sinistram ieris: ego dexte rā tenebo, si tu dexterā ele geris: ego ad sinistram per gam. Eleuatis itaqz loth̄ oculis vidit oēm circa regi onē iordanis. q̄ vniuersa irrīgabat aq̄s s̄buereret d̄s sodomā ⁊ gomozram sicut paradysus d̄ni et sic egypt⁹ veniēt⁹ ī segor. Ele gitqz sibi loth̄ regionem cir ca iordanē ⁊ recessit ab oīe te. Diuisiqz sūt alterutruy a f̄e suo. Abraā h̄itauit in terra chanaā. loth̄ vō mora tus ē ī oppidis q̄ erāt circa iordanē. ⁊ h̄itauit ī sodōis

e A meridie ī beth. qz sicut dictū est ītra. ut terrā p̄missionis a parte australi. sequit̄. f Et innocuit ⁊c. grās deo agēs de h̄ qz ipm̄ vrozē ⁊ familiam cōseruauerat ⁊ in bo nis multiplicauerat. g S ⁊ loth̄ ⁊c. hoc exp̄m̄ ad ostēdēdū occasiōe discordie. di nitie enī vt frequēter

lunt causa discordie inter homines etiā p̄m̄s ⁊ amicos. vnde sequit̄. h Nū facta ⁊c. qz tā isti q̄ illi volebāt sibi p̄ocupare meliora pascua ⁊ meliores aquas. s̄b̄erēt dicit qz causa cōrētiōis fuit eo qz pastores loth̄ pascebāt aīalia sua in bladīs alienis. pastores aut̄ abram̄ in crepa bant eos. qz erāt edocti in iusticia sua a magistro suo. nō sic aut̄ pastores loth̄. sed p̄ia expositio melior viderit̄. i Chanaanē ⁊c. ac si diceret. licet terra illa p̄missa eēt a deo ipi abrae. nō tñ erat sibi tradita. ⁊ iō magis voluit abraā recedere a nepote suo ne forte er cōrētiōe p̄dictoy famuloz moueret lis coram iudicibz infidelibus.

l Dixit ḡ ⁊c. Idē s̄r̄ describit̄ cōrētiōis p̄c̄sio. licet enī delectabile esset ipi abrae manere cū nepote suo magis tñ voluit ab eo separari qz occasiōe seruo cōrēdē tū moueret brigā inter ipm̄ ⁊ neporē suum. ⁊ quis esset senior dedit tñ electionem ipi loth̄ dicens. l Ecce vniuersa ⁊c. ad eligendū quā partem volueris. m Si ad sinistram ieris. ac si diceret. licet sepemur ab inuicem non tñ ita elongabor a te quin succurrat tibi ī necessitate. qz patet per effectum in ca. sequenti. n Eleuatis itaqz loth̄ ⁊c. ista est regio penthapolis in qua erāt quinqz ciuitates quas subuertit d̄s. vt habet infra. xij. ca. que ante subuersiōe erat pulcerrima. o Sicut paradysus d̄ni. non per equalitatem. sed per quandā similitudinē. p Et sicut egyptus ⁊c. Terra eī egypti in illa parte qua de egypto veniunt homines in segor est pulcerrima. q Elegitqz sibi loth̄. propter cō ditiones p̄dictas. sequit̄. r Et habitauit in sodomā

l Ecce vniuersa ⁊c. ad eligendū quā partem volueris. m Si ad sinistram ieris. ac si diceret. licet sepemur ab inuicem non tñ ita elongabor a te quin succurrat tibi ī necessitate. qz patet per effectum in ca. sequenti. n Eleuatis itaqz loth̄ ⁊c. ista est regio penthapolis in qua erāt quinqz ciuitates quas subuertit d̄s. vt habet infra. xij. ca. que ante subuersiōe erat pulcerrima. o Sicut paradysus d̄ni. non per equalitatem. sed per quandā similitudinē. p Et sicut egyptus ⁊c. Terra eī egypti in illa parte qua de egypto veniunt homines in segor est pulcerrima. q Elegitqz sibi loth̄. propter cō ditiones p̄dictas. sequit̄. r Et habitauit in sodomā

habere exponit in vituperis ipsi loth. licet enim sciret hoies illi terre esse pessimos. voluit tamen habitare cum eis...

Hoies autem sodomite pessimi erant et peccatores coram domino nimis. Dixit ergo dominus ad abram postquam diuisus est ab eo loth. Leua oculos tuos in directum...

Fificauitque tibi altare domino. XIII. Actum est autem in illo...

Edificauitque ad sacrificandum gratias agendum ipsi deo in ca. xiiij. ubi dicitur in postilla. Chananeus et phereus. Atrionabilis presumit quod timebat abram...

Actum est autem in illo tempore. Hic ostendit quod abram bene se habuit ad proximum in aduersis. Primo describitur ipse loth captiuus...

De his hi. In hebreo habet. In valle campestris. et potuit esse quod illa uallis ex uno latere habebat nemora...

Tempore ut amraphel rex sennar et arioch rex potri et chodorlaomor rex elamitarum et thadal rex gentium iniret bel lum...

ille factus est laus magnum salis. De his hi. In valle campestris. et potuit esse quod illa uallis ex uno latere habebat nemora...

Quodecim enim annis. Hic exprimitur cum bellum fuit quod rex sodomorum et alij quattuor reges cum eo...

le amraphel et forsitan alij duo reges habebant etiam aduersarios rebellantes. in quo debellatio chodorlaomor pro adiuuit eos...

vt habet Nume. x. q. mune vocata est. Cades eni sanctu significat in hebreo, qz dñs ibi sanctificauit nome suu educedo aqs de petra et ibide habet. Et percussit rē. hoc dicit p amica pationē. qz nondū erat nat' amalech. s. Et amore. rē. et ipa est Engaddi vt habet erpese. ij. Pa. rali. x. ca. ipa ē regio abundas plurimū in balsamo z palinis. t. Egredi sūt. Dic pñt describit' caprio loth in ipali. debellans eni aduersarijs triū reguz qz erant cū chodorlao. mox venerunt tres di cti reges cū chodorlao mox ad bellādū reges sodomoz z alios quat tuoz qz ei rebellauerāt: quibz debellat' capt' est ipse loth qz habitabat in sodomis ex sociera te ei maloz inisi aliqñ incurrūt penā rpalet. licz nō sūt particeps criminis ipoz. Et pars littera vsqz ibi.

v. In valle siluestri erponatur sicut prius f. Vallis autē rē. Di cti aliqui qz ibi erant putei euometes bitu men. qd est gen' ceme ti fortissimū ita qz nō dissoluat nisi sanguie mensuro. hebrei autē dicūt qz i illa valle ac cepiebāt terra ad faciē dū cementū: qua sub lata remanebant ibi fosse qz dicebant fosse cemeti. vnde in hebreo habet puteos cemeti. illud autē interponit hic ppter qd sedtur. y. Ceciderūtqz ibi qz fugietes de pñto timore turbati nō cōsiderāt loca piculosa quibz se inge rūt. rē sic ceciderūt in fossas illas. hebrei autē dicūt qz factum est illud ppter abiaā de quo nō credebāt hoies illi us tenere: qz exisset illeus de incendio chaldeoz. sed qñ viderūt qz rex sodomoz ceciderat in puteos illos armatus et eruerat inde sanus miraculose. tūc crediderūt de abia qz similr exisset de incendio chaldeozum. z Tulerūt autē rē. quantū ad diuitias artificiales. a. Et vniuersa rē. quantū ad diuitias naturales ex qbz vita sustentatur. b. Hecno r loth. Diuitia pdicta de bellis istis interposi ta sunt ppter captione ipi' loth. sequit. c. Et ecce rē. l. Dic pñt de describit' ipius loth liberatio. vbi pñto descri bitur abrae fidelitas. scdo ipi' benedictio. ibi. At vero melchisedech. tertio ei' liberalitas. ibi. Dixit autē rex so domoz. Fidelitas autē ei' apparet. qz non timuit ire ad pugnandū cōtra qñtuoz reges fortissimos vt liberaret ne pote suū audita captioe ei'. rē h est qd dī. Et ecce vn' qui euaserat. Dixit autē hebrei qz iste fuit og rex basan. qz euaserat de diluuiio. sed hoc s. improbatū ē. vij. ca. Alij autē dicūt qz fuit idē og qz euaserat althz gigantibz interfectis i astaroth. vt pdictū ē in isto ca. de quo etiā scribit' Deute. iij. Solus qzpe og rex basan resistit de stirpe gigantū. s. hoc nō ē velle qz euades de pñto oibz socijs suis iterf.

tem mephar: ipa est cades et percussit oem regionē amalechitarū z amorreoz qz habitabāt in asa fontem mar. Et egredi sunt rex so domoz z rex gomozre. rex qz adamer rex seboym: nec nō z rex hale qz ē segoz. z di rexerūt aciē p eos in valle siluestri scz aduersus cho dorlao mox regē elamitarū. et thadal regē gētiū z am raphel regē fennaar et ar ioch regē pōri. qñtuoz reges aduersus quinqz. Vallis autē siluestris habebat pu teos mlros bitumīs Itaqz rex sodomoz z rex gomoz re terga dixerūt. ceciderūt qz ibi: z qz remaserāt fugerūt ad mōre. Tulerūt autē om nē substantiā sodomoz z go mozreoz. z vniuersa qz ad cibū ptinet: z abierūt. Nec nō z loth et sbam ei': filiū

ctis: secut' fuit aduersarios suos s; magi fugisset ad pte opposita. z iō pdicte expositōes vident' errore a lra. pro pter qd fm planū sensum lre dicēdū est qz fuit vn' de ex erenti regis sodomoz qz fugies transiit vsqz locum vbi manebat abraā qui nō erat multū remotus a loco belli. ffrīs abza qz habitabat in so domis. Et ecce vn' qz euaserat nūciauit abraā hebreo qz habitabat in cōualle mābre amorrei ffrīs eschol et ffrīs aner. Ibi ei' pepigerāt fed' cū abraā. Ad cum audisset abraā captū vicz loth ffrēz su um numerauit expeditos vniuersos suos trecētos de cē z octo. z psecut' est eos vsqz dan: et diuisis socijs irrūit super eos nocte. p cussitqz eos z psecut' est vsqz soba z phenicem. que ē ad leuaz damasci. Redu xitqz oem sbam. z loth ffrēz suū cū sba illi': mulieres qz z pflm. Egredi sūt autē rex sodomoz in occursum ei' postqz reuersus est a ce de chodorlao mox z regum qui cum eo erant in valle sabe: qz est vallis regis. At vo melchisedech rex salem

et qz cognoscebat loth et abraam patrē suuz. iō nūciauit abrae ne: potis sui infortunū. d. Abram hebreo. et ex hoc patet qz hebrei nō sunt dicit' ab abraā sed ab heeder. a qz etiā ipse abraā hic dī hebreus. Itē idē patet p lras teras in hebreo. quia abraā scipit ab aleph. heber vo p ayim. et iō si hebre' diceretur ab abraā incipit p aleph. qd nō est verum s; incipit ab ayim. e. Ibi eni. s. tres ffrēs. qui erāt de genere am morteorum.

f. Pepige. fed' rē. et iō adiuuenerūt cū. vt habet in fine hui' ca. g. Nume. expedit. a. paratos ad pugnam. b. Ternaculos sui. seruos suos natos in i. Et diu. domo sua. sis socijs. s. Abner. Es chol. z mābre. qz facies bāt diuersas turnas. vt in pluribz partibus innadēs aduersarios inueneret eis maiorez timorem. Aliter expo nunt hebrei. Diuisis socijs. qz illos sibi federatos sepa raut z diuisit ad sarcinas custodiēdas. z parati erāt cū succurrere si indigeret. ipse tñ cū seruis suis irrauit bellū lz Irruit sup eos nocte. qñ dormiebāt sopore graui p pter labore pcedētis diei. z qz dormiebāt securi sup eos irrūt anteqz possent armari. l. Reduxitqz rē. s. m. il li qui euaserat man' eius ita fuerūt pccupati qz nihil poterāt secū portare. m. Egredi sūt rē. Ad faciendū ei' reuerentiā. z reddendū ei' grās de occasione aduersario rum suoz. n. In valle sabe. i. in valle plana z equali. o. Que est vallis regis. habebat eni ibi rex manerium a quo detominabat vallis illa. p. At vo rē. Dic pñt ponit ipius abrae benedictio. Circa qd sciedū qz inde aduersarij fidei xpiane scripturas qz loquuntur de christo nitunt' deprauare. inter quas est ps. cxx. in quo fit mentō de sacerdotio melchisedech. z occasioe illi' psal. qz dī ppo loquit' passum istū puerse exponere nitunt' dicentes. qz iste melchisedech ptulit panē z vinū. nō in sacrificiū. sed magi ad reficiēdū abraā z pflm ei' qz veniebat de pñto. s; h prz sūm p lras pcedētē z seqntē. dicit' ē ei. s. qz illi qñtu oz reges qz debellauerat abraā asportauerāt de sodomis vniuersa qz ad cibū ptinet. nec poterāt adhuc oia psum plisse. nec fugiedo. poterāt secū portasse. z iō abraā ibi iue nit fatz de victualibz p se z p pso suo. rē h etiā p p lram sequentē vbi abraā de pñda nihil voluit retinere. Exce ptis his qz comedērūt iuuenes. i. bellatores qz fecū fuerāt

Genesis

Et post illa vba. Proferes panem et vinum. immediate subdit
 b Erat enim sacerdos dei altissimi. ex quo (tur p q causa.
 p q causa p q tulit panem et vinum fuit ad offerendum sacri-
 ficium. qd ptinet ad sacerdotis officium. p refectione enim bella-
 tor magi ptinet ad hoies laici pferre victualia q ad sa-
 cerdotem. Et ideo alij ali-

ter puertit dicentes q
 Melchisedech tulit
 panem et vinum p sacer-
 dore offerenda. no p ip-
 sum. qz fm istos sacer-
 dos non erat sz p ipm
 abraam q tunc sacerdos
 legis plures astruit
 se altare. et sacrificium
 deo obtulisse. vt hf. j.
 rxi. c. Et ideo illud qd se-
 quit. Erat ei sacerdos
 dei altissimi. no refert
 ad ipm melchisedech
 sz ad ipm abraam. et sicut
 illud qd sequit. Et de-
 dit ei decimas et oibo

scilicet melchisedech dedit decimas s oibo ipi abrae ta-
 q sacerdoti. Sz fallitas huius expositiois apparet p hoc
 q melchisedech bndixit ipi abrae dices. Bndictus abraam
 deo excelso etc. Bndicere autem ad sacerdotem ptinet. qz qd
 min est sine contradicte a maiori bndicti. vt dicit ad hbe.
 vii. c. Jre q melchisedech daret decimas s oibo reponta-
 tis ipi abrae pater falsu p littera sequit. qz abraam iurauit
 qd oibo illis no acciperet a filio subregimini vsq ad co-
 rigia calige. i. nulla re qd tuncqz minina acciperet. et ideo
 expositio est ista. q melchisedech erat Sem primogeni-
 tus filius noe q adhuc riuabat. qd patet si copulentur an-
 ni ei supra positi. imo vixit post extra natiuitate Jacob
 et esau. vt pbat infra. rxi. c. Sed extra hoc arguit. quia
 ad hbe. vii. c. dicit s melchisedech. Semine patre sine ma-
 tre sine genealogia. neqz initiu diei. neqz sine vite habet
 qd no potest dici de ipso Sem. q no est idem ho. Sed ad h
 r hde a doctoribus nostris q hoc dicit apls no q melchi-
 sedech no habuerit patre et matre etc. sz qz scriptura si fa-
 cit mentione de pre ei etc. sz adhuc videt argumetum re-
 manere. qz scriptura facit mentione s pre sem. et matre ei
 et genealogia. et s principio vite ei etc. Dicendum q ve-
 ri est. sz h no est sub noie melchisedech. sz solu sub noie
 Sem. sic intelligit apls et doctores sancti. q sub noie
 melchisedech non fit mentio i scriptura s pre et matre ei.
 nec determinat etia s genealogia. nec s principio sine vi-
 b Erat enim sacerdos dei altissimi. qz pater erat (te sue.
 oim illoz q remaserant in cultu dei. et qz erat primogeni-
 tus rone natiuitatis. et dicitur aliq. vel salte ex ordinato-
 ne patris. si no fuit primo natus. vt dicitur alij. Nus enim
 primogeniture bene transferretur ad filiu post natu ex or-
 dinatoe patris. matris s voluntate dei. sicut Jacob ius
 primogeniture trāstulit a ruben primo nato ad Joseph
 qtu ad duplici portione hereditatis accipiendā. et ad iu-
 dam qtu ad dignitate regiam. vt habet infra. lviij. c. et
 rli. c. Sacerdotiu aut fuit annexu primogeniture vsq
 ad lege datā p moysen. et ideo audita victoria abrae di-
 uina virtute facta. tulit panem et vinum. i. sacrificiu. reddē
 do gratias deo. et ideo benedicendo abraam dixit Bene-
 dicitus abraam deo excelso etc.

c Et dedit ei decimas. s abraam ipi melchisedech. cui
 debebant tanq sacerdoti. Et sic exponit aplus ad hbe.
 vii. ostendens q leui fuit decimatus in abraam.
 d Dicit autem rex sodomorum. dicitur scribis libe. alitas

abrae. qz quis tota pda posset retinere. noluit tñ aliqd
 e Da mihi alias. i. viros mlieres et puulos. (accipe.
 f Leuo manū meā. modus est urandi.

g Me dicas. ego ditavi abraam. hoc dicit no ad iactā
 tiā sz ad dei gloriā. q ei pmiserat multiplicationē bono-
 rum tpaliū vt supra di-
 ctū est. et ideo nolebat q
 ei ditatio aliq modo
 alij attribueret.

Qui vidit ei Leuo manū
 meā ad dñm deū excelsū
 possessore celi et terre. Da
 filo subregimis vsq ad cor-
 rigiā calige non accipiā ex
 oibo q tua sūt ne dicas ego
 ditavi abraam: excepti his
 q comedere iuuenes: et pri-
 bue viroz q venerunt me-
 cū anet: eschol et mambre.
 Isti accipiet partes suas:

h Erceptis his que
 comederunt iuuenes
 i. bellatores q fuerūt
 m: cū in plio.
 i Et partib viroz
 q venerunt mecu. illi
 em no erāt s familia
 abrae. et ideo no erat suū
 dare partes ipoz s p
 da illa. Q. aut dicit hic
 d ipis. Qui venerūt
 mecu. vno modo ex
 ponit. qz cū ipoz intrā
 nerūt bellā vt pdictū

est. Et fm b certū est q babuerunt ius et parte pde. Alio
 mo q si intrauerūt bellū sz remaserūt ad custodiendū sar-
 cinas. et fm h etiā declarauit abraam q haberet ius i pre-
 pde. Ex isto loco accipit dauid illud qd determinatur. i.
 Reg. xxi. c. di. Equa ps erit descēdētis in plū. et remanē-
 tis ad sarcinas. vt qd ibidē sequit. Et factū est b ex die
 illa et deinceps pstitūtū et qd h lex i ist. qn hebreo hf. Et
 factū est b ex die illa. et desup vel deante. qz obseruatum
 fuerat tempore abraam. vt patet ex dictis. verūtamē q
 abraam b seruādū decreuerat. Dauid postea magi decla-
 rauit et firmū statuit tanq ex regia pte etc.

In cod. c. xii. vbi dicit in postilla. Q. factū est illud pro-
 pter abraam. Additio prima.

h Ec expositio hebreoz est fauola. qz ex h qz rex so-
 domoz miraculose exiisset s puteo. no attrit: us
 erūt gētes exiit abrae s incēdio chaldeoz testā-
 monio veritatē diuie fidei. in detestatoem ydolatrie p q
 abraam expositus se piculo incēdij. cū etiā rex sodomozū q
 pessimū et ydolatra erat. sic exiuerat armatū s puteo et il-
 lelus. sz post ista attribuebāt magis artibz vel hmoi.
 Et sic istud miraculū factū regi sodomozū non reddidat
 in gloriā dei qd esset valde incoeuens etc.

In eodē. rli. c. vbi dicit in postilla. Et h patet q he-
 brei no sunt dicti ab abraam. Additio secūda.

Q. Uide dicit abraam hebre' plem' habet in additio-
 ne sup Mattheū. xxi. c. vide ibi.
 Corruptio corruptioz his additioz no respō-
 det. qm dicit illas no esse dignas pertractoe cū sint nul-
 lius vtilitatis. sicut pater supra respondendo additio-
 bus tertij decimi capituli.

In eodē. c. xii. vbi dicit in postilla. Numerauit expe-
 ditos remaculos. Additio tertia.

I In hoc loco vbi lra nostra dicit. Et numerauit ex-
 peditos. lra hebraica habet. Duniuit exptos. et
 est sensus q munuit suos armis bellic. i. illos
 seruos q erāt experti. ex quo patet q prudentia abrae in
 remilitari. qz no inermes accepit qui ad fugam sunt p-
 ni. et dicit vegeti. sed munitos seu armatos. Similiter
 no accepit tyrones. sz hā expertos. Patet esse q ex rito
 scriptoz hec varietas stingat. sic q vbi dicit. Duniuit
 poluerūt Numerauit. et vbi habet exptos. poluerūt Ex-
 peditos. ppter similitudinē hāz dictionū adinuicē. et etiā

Genesis

est crudelitate seu opinione sua. Et notandum quod non dixit
 et foras. sed eduxit eum foras. ad denotandum quod fides dei
 donum est. ut dicitur Sap. xij. c. Tertio comprobatur quod abraham in hoc
 loco credidit bona spiritualia sibi et semini suo promitti et hoc
 quod sequitur. Abraham credidit deo et reputatum est ei ad iustitiam.
 Ad quod sciendum quod habet
 abraham a principio erat
 domus sua et cognatione sua separavit se
 ab infidelibus tanquam
 fidelis. fides tamen abraham in
 hoc loco fuit approbata a
 deo tanquam fides testifi-
 catis. et hoc dicitur et reputa-
 tum est ei ad iustitiam.
 Cur ratio est secundum apostolum
 ad Romanos. ubi dicitur quod spes
 in spem credidit. scilicet extra
 spem nature in spem gratie.
 quod intelligitur non solum in
 hoc quod credidit ipsum futurum esse patrem multarum gentium secundum car-
 nem quod est spes nature. cum ipse esset sener et vixit sua sterilitas
 sed potius in hoc quod credidit se et seminem suum persecuturos esse vitam
 beatam. scilicet celestem. quod est maxime contra spem nature. iuxta illud
 lud. i. Cap. ij. Deum non vidit qui preparavit deum diligentibus
 se. illa enim que fuerunt antea dicta seu promissa abraham non ex
 debant totam facultatem nature. sicut est dicitur. Faciam te in gentem
 magnam etc. Et ideo in hoc loco precipue fides sua reputata
 fuit ad iustitiam propter predicta.

In eodem. c. xv. ubi dicitur in postilla. Sopor intravit super
 abraham.

Ad hebreo in hoc loco proprie dicitur. Sopor intravit super abraham
 am. scilicet in translatione nostra eadem tamen dicitur ponitur h. et s.
 h. c. cum dicitur. immisit dominus deus soporem ad.

Replena correctio contra Burg.

In c. xv. ubi postillator introducit abraham timuisse
 se. ne forte promissio sibi facta. c. xij. s. p. data sit
 leone victoria esset impleta Burg. dicit hoc fore
 rationabiliter dictum ex motibus modicum valentibus. ut patet
 postillator enim reformatur se dicit scilicet. et glo. ordi. quod hunc
 passum mystice introducetes dicitur. triumphtata multitudinem
 victoriam reformatur spes cuiusque fidelis a domino ne timet. sed
 mercedem expectet. Ad cuius instar facit hoc postillator ostendit
 dens et ista habet victoriam non esse mercedem. sed aliam multo
 iorem expectandam. nec valet obiectio prima Burg. quod si
 ista victoria non crevit in plenam. crevit tamen in gentem. iuxta
 promissionem supra factam. c. xij. ubi dicebat. Faciam te crescere
 in gentem magnam. ex illa enim victoria crevit in gentem ma-
 gnam. quod non solum contra omnes illos reges per quos dimicavit re-
 putatur est. sed et magna gens ei adhaesit ut putaret abraham pro
 missione illa impletam esse. quod non dicebat de plebe de gente
 rationabiliter igitur dictum est abraham timuisse. Nec secunda
 obiectio Burg. valet. nam si abraham concedat fuisse pro
 theologo nondum tamen profectus. quod videtur de promissis. c. xij. et hoc
 liter sapuisse. ut patet ex textu. nam de promissione hic facta di-
 citur. Die deus quod dabis mihi. et cetera que sequuntur. non gradus
 pendens promissus non habere herede temporaliter succedere. si
 enim est promissio de eterna mercede intellexerit plene. fru-
 stra herede carnale penset. cum ea nemo alteri succedit
 ut heres eius cum oes sint ibi coheredes christi. nec sine culpa
 vernaculo invidisset. cum eterna mercede liber et servus
 appendunt eam lance. Non valet igitur obiectio Burgensis.
 stat enim timor per postillatorem induitur cum duobus timoribus
 positus per Burg. Item in c. xv. ubi postillator facit vtile
 digressionem ad intelligendum multos passus re. te. in ceteris
 ra ostendit abraham per deum in hoc loco instructum. ut de cetero in-

Gis sarai. XVI.

Yxor abraham non genuit
 erat sibi liberos:
 sed habens ancillam egyptiam nomine
 agar: dixit marito suo. Ecce
 concepit me dominus ne pare-
 re: ingredere ad ancillam meam
 si forte saltem ex illa suscipiam

telligeret sibi et sui suo promissa non solum de temporalibus. sed prin-
 cipaliter de eternis bonis fore intelligenda. quod non nisi per
 christum poterit sortiri effectum. et sic dicitur christi et spiritualiter hic
 insinuat et implicite dicitur exponit illud Job. xij. Abraham
 per veterem exultavit etc. Burg. obijcit hic quod de ipso hic nulla

filios Cuius ille acqesceret
 deprecanti: tulit agar egypti-
 am ancillam suam per annos. et
 quod habitare cepit in terra
 chanaan. et dedit eam viro suo
 yxore. Qui ingressus est ad
 eam. At illa concepit se vi-
 dens: desperavit dominam suam

fiat mentio. nec in re
 nec in figura. Ad quod di-
 citur per quod in eo quod Burg.
 habet rationibus ostendit
 abraham intellexisse pro-
 missiones sibi factas
 principaliter de eternis
 ad quod tamen pervenire non
 posse scivit nisi per christum
 idcirco optet eum dices
 re quod hoc impudenter fiat
 mentio de die et tunc christi
 ut de causa sine qua non. nam
 licet mercedis eterne si
 bi promissa effectus fuit

impossibilis sine merito christi quod surgit ex die naturans
 et passionis etc. Et ad id videtur pertinere tres rationes Burg.
 in hac digressionem posite. ut patet intuitu. Et ad plene satis
 faciendum obiectio Burg. videtur quod in hoc. c. fiat mentio de ipso per
 figuram vacce triennis. capre. artetis. et columbarum. per de
 clarat late postillator autoritate b. Augustini li. leg. i. gte.

In eo. c. facit Burg. difficultatem in hoc termino sopor cum
 tamen multi terti loco eius habeant pavorem. Et huic alludit quod se
 quitur. Et horrorem inquit abraham. ita beatus Augustinus videtur ex
 ponere ut patet in glo. ordi. ubi dicitur huiusmodi sopor non debet accipi pro
 somno sed extasi. scilicet s. h. c. ubi enim ad ad per soporem extaticum il-
 lustrat prophetavit. hic abraham docet futura prout dicit.

Gis sarai. XVII.

Habuit in desiderio plus habere ostendit quod liter b. se
 habuit respectu uxoris et essentia. primo in acil-
 le desponsatione. scilicet in huiusmodi. ubi dicitur illa etc. Et circa pri-
 a. Gif sarai yxor abraham non genuerat sibi liberos (nam dicitur sic
 beros. et sibi quod interponitur non est de terro. b. s. h. s.
 ancilla egypti. nomine agar. ista agar ut dicitur hebreo fuit filia
 regis egypti. una enim de vxoribus pharaonis videtur scitatem
 fere. cum esset in domo regis. et quomodo pharaon domus eius fuerat
 flagellata a domino propter ipsam. ut dicitur c. xij. c. dicitur in corde
 suo quod melius esset filie sue agar si fuisset sarai tanquam ancilla
 quam si remaneret in magno honore in domo pharaonis. et id tradit
 dicitur eam sarai tanquam ancilla eius. nec ideo est absonum rationem quod in li.
 d. Ester dicitur quod multi gentes videtur quod dominus fecerat per iude-
 is liberando eos a persecutione amara iungebantur ceremonijs

congregare ad an. etc. ut quod si possit habere filios (cor-
 naturales. saltem habeat per adoptionem. Videbat enim sarai quod
 si esset bonum quod tamen scilicet hoc sic abraham careret plebe de corpore
 suo et quod ipsa acciperet si poterat ancillam suam vxorem sibi tradere
 volebat. quod et tamen ancilla sibi ex devotioe tradita fuerat. ut patet
 dicitur etc. et id in hoc volebat eam honorare per aliquos mlieribus.

Et quod illud. de per. pro quod abraham non vitupatur de bigamia
 sic lamech. quod si accepit secundam vxorem motu libidine. sed pro
 amore. nec absque sensu prave vxoris. imo ipsa supplicante
 quod si fecit lamech. sibi libi die motu sine sensu alii vxoris.

Tulit agar etc. iste erat terminus ut dicitur hebreo. infra
 quem debebat vix christi vix de vxore sua possit habere plene. aut
 quod ratione sterilitatis acciperet aliam. f. Et illa etc. etc. h. s. h. s.
 ostendit quomodo sensus vxoris de ancilla huiusmodi. pro ponit
 propter hoc ancille fecit. et scilicet eius regressus. ubi dicitur quod iuvenit
 eam. Circa primum sciendum. quod agar esset puer bona et duota
 puella. quod tamen si erat in bono confirmata postquam fuit coniuncta
 abraham in matrimonio et vidit se conceptisse ab eo. estimavit quod
 omnia bona promissa semini abraham compleret in sua plebe et ex hoc per
 u

pit in quanda elatione.

Desperit dñas suā tanq̄ a diuio pmissio repudiatā. iō sequit. b Dixitq̄ sarai rē. qz nūnis dissimulabat iniuriā sibi factā. r̄ ule statim i Ancilla tua i manu tua est. i. (acq̄lescēs rōne dixit. p̄tate tua ad castigādū r̄ humiliādū eā. sic tibi videt.

1 Affligēte igit̄ eaz sarai. nō est uenisse. qz mlier tāsancta affligere eā inuisit. s̄ casti gabat eā r̄ hūiliabat rōnabiliter q̄ humiliatio erat ip̄i agar afflicto. eo qz ex elatōe uolebat se sarai preferre ideo sequit.

1 Fugā inijt. uersus terrā egypti vti erat. m Eunq̄ inuenisset eā angel⁹. h̄ic deserti bñ ip̄i regressus per monitionē angel⁹ uocentis sibi.

n Agar ancilla sarai ac si dicat aduerrere debes qz tu es filiis pditionis respectu sarai. r̄ iō nō debes ei p̄ o Uti uenis (ferri. r̄. nō q̄rit ex ignotiātia. s̄ ut ex respōsione agar efficacius uocin gat eam.

Que r̄ndit r̄. ex h̄ eū qz recognouit eā dñam. uenit enter angel⁹ dixit ei. q Reuerrere r̄. qz h̄ est iustū. r̄ qz angel⁹ uidit eā monit̄ suis acq̄lescente nūciatit ei ex pte dei bonos rumores d̄ futuro dicēs. r̄ Multipl̄ cabo semē tuū. Et h̄ p̄zimplētū i saracenis qui agarenti uerberēt noiari tanq̄ descēdētēs ab agar p̄ ysmaelē filiū ei⁹. s̄ uisurpauerūt sibi falsū nomē a sara tanq̄ a libera r̄ d̄ gniori. qui saraceni sunt ualde mltiplicati.

Ac deinceps. ecce ait ocepisti. In hebreo h̄. ecce p̄ci pies. Et p̄b f̄ p̄ illud qd̄ h̄ Judicū. r̄. d̄ urore manue. cui angel⁹ a pat̄es dixit. ecce p̄cipies. r̄ est ibi idē v̄bum hebraicū sic h̄. p̄f qd̄ dicūt hebrei. qz agar passa fuit ab oisū. qd̄ potuit esse i penā p̄cepti dñe sue. r̄ supbi fecissit sui ab ea. r̄ ex labore itineri fugiēdo. s̄ cū acq̄euit angelo monētē d̄ regressu r̄ humiliatōe. dñs q̄ respicit humiles uiuificauit fetū i vtero extinctū. r̄ ista uiuificatio uocaf h̄ ab angelo oceptio d̄ nouo. r̄ qz ista expositio ē fm l̄ras hebraicā. r̄ sar̄ p̄sona l̄se seq̄nti. iō fm h̄ p̄t exponi trāslatio n̄ka cū d̄. Ecce ocepisti. ac si diceret. p̄i ocepisti ad p̄cubitū abrae. n̄ic itē ocepisti diuina uirtute fetū extin ctū uiuificāte. r̄ p̄f r̄ōz hui⁹ p̄t ueniet̄ d̄ici. qz p̄noia tus ē ab angelo anq̄ nat⁹ esset. fm miraculi facti p̄prietatē. iō seq̄.

1 Uocabitq̄ nomē ei⁹ ysmael. qd̄ it̄p̄tat v̄ Eo qz audierit dñs afflictio (eraudino dei. iō seq̄. nē tuā. an h̄ qz passa fuer̄ abozus. r̄ de uiuificauit aboz tuū. r̄ afflictioz suā uocat humiliatōz qz uoluit reuerat tibi sarai. illa em̄ p̄t h̄ intelligi d̄ afflictioz quā fecerat sibi sarai. qz illa fuit rōabilis r̄ iusta ut p̄dictū ē. Nota qz duo alij legū p̄n oi. r̄i aliq̄z nati⁹ ve. te. s̄ ysaac. c. seq̄nti. r̄ Josias. an̄. Reg. iij. In primo fuit duplex miraculū. s̄ p̄f p̄is r̄ in̄is senectutē. r̄ enā sterilitatē m̄is. In scdo. i. scissio altari bethel r̄ effusio ciner. r̄ arefactio brachij reḡ. In nouo testamēto duo legunt̄ p̄noia. s̄. zohes baptista r̄ ier̄us. r̄ d̄ miraculū i vtroq̄ p̄z. r̄ iō p̄abile ē

Dixitq̄ sarai ad Abram. Iniq̄ agis d̄ me. Ego dedi ancillā meā in sinu tuuz. q̄ vidēs qz ocepit despectui me h̄z. Judicij dñs int̄ me r̄ te. Cui r̄ndit abra. Ecce ait ancilla tua i manu tua est. vtere ea ut liber⁹ Affligēte igit̄ eā sarai fugā inijt Cūq̄ inuenisset eā angel⁹ dñi iuxta fontē aq̄ i solitudi ne q̄ est i via sur in deserto: dixit ad illā Agar ancilla sarai. vnde uenis r̄ q̄ uadis? Que r̄ndit. A facie sarai dñe mee ego fugio. Dixitq̄ ei angel⁹ dñi. Reuerrere ad dñam tuā: r̄ hūilia

q̄ i ysmale silt fuerit miraculū q̄ntū ad uinificatōz se r̄ h̄ic erit fer⁹ h̄o. In hebreo h̄ Silue (tus p̄dictā. ster h̄o diligēs memora r̄ uenatōes. qz fact⁹ fuit iuuentis sagittari. ut h̄. i. xli. c. y Dan⁹ ei⁹ d̄ oēs r̄ c. qz illi q̄ eruerūt d̄ eo. habitates i deserto. frequēter faciebāt i sul

re s̄ manu illi⁹. Et rursuz. Multiplicās inq̄t multiplicabo semē tuū: r̄ nō numerabit̄ p̄ mltitudine Ac deinceps. ecce ait ocepisti r̄ paries filiū uocabisq̄ no men ei⁹ ysmael. Eo qz audierit dñs afflictionem tuam. Hic erit fer⁹ h̄o. man⁹ ei⁹ d̄ oēs: r̄ man⁹ oim̄ d̄ eū r̄ e regione vniuersoz frat̄rū suoz figet tabernacula Uocauit autē agar nomē dñi: q̄ loq̄bat ad eā: tu de q̄ uidisti me. Dixit enim. Profecto hic uidi posteroza uidentis me. Propterea appellauit puteū istuz

tū h̄is q̄ habitabāt in circuitu deserti. r̄ econ uerso illi resistebāt eis r̄ adhuc uidem⁹ qz saraceni sunt infesti mltis gentibz. Et e regione vni uersoz r̄. i. tentoria. sic i bellis solet fieri. Uocauit autē no mē dñi r̄. qz ille angel⁹ i p̄sona dñi loq̄ba tur. iō uocauit eū dñi r̄ deū sic v̄bū p̄comis. d̄ v̄bū reḡ. r̄ eodē mō dicit bea⁹. Breuo. de angelo q̄ loq̄bat moy si i mōte synai. qz ali q̄s deus r̄ dñs noiāf. qz i p̄sona dei loq̄bat. b Tu de q̄ uidisti me. consolādo r̄ uiuificando fetum. c Dixit em̄. reddēdo r̄ oēs quare eum sic nominabat. d Profecto hic uidi

re. Dicit̄ expositores n̄ri. qz ille angelus q̄ apparuit sibi. sic apparebat i silitudie assumpta. q̄si habēs faciem ab ea auersam. qd̄ aut̄ sic uidef. s̄ a dorso nō manifeste r̄ deter minate cognoscit. r̄ p̄ h̄ designat qz d̄ angel nō habem⁹ cognitionē nisi ualde longinquā r̄ remotā. nō p̄prias et determinatā. Et simile b̄ d̄ moyse Exo. xxxij. q̄i dixit ei dñs. Uidebis posteroza mea. facie aut̄ meā uidere nōn poter̄. tales em̄ apparitōes frequēter sūt exteri⁹ ad desi gnandū d̄spositōem hoīs interi⁹ cui sit apparitio. fm qz dicit bea⁹. B̄. eg. d̄ discipulis q̄b post resurrectōē r̄ps apparuit i peregrini effigie. r̄ s̄m̄p se long⁹ ire. ut habef Luc. xxij. hoc q̄ simplex uitas nō p̄ duplicitate fecit. s̄ tale se exhibuit i corpe q̄lis apud illos erat i mēte. h̄ic B̄. eg. hebrei aut̄ aliq̄ dicit. qz h̄ est uer⁹ text⁹. h̄ic uidi post uidentē me. r̄ ē sensus. Angel⁹ uidit me hic. uocan do r̄ monēdo. r̄ postea uidi eū. Alj aut̄ dicūt qz uitas te rtus est. h̄ic uidi post uisum meū. r̄ est sensus. h̄ic uidi angelū dñi in h̄ deserto. postq̄ uiderā euz ante i domo abrae. cui⁹ ille angel⁹ erat custos r̄ uisitato. r̄ p̄pterea si fuit terra ad uisionē angeli. sic Danue q̄ dicit. Uo: te mo: temur. qz uidim⁹ angelū dñi iudicij. r̄. qz fuerat assueta uidere āgelos dñi i domo abrae. Hec mirādū si i h̄ loco r̄ alijz pluri⁹ loq̄ ueter̄ testamēti l̄ra pluralit̄o modis r̄ sensibz accipiāt. etiā fm hebreos doctores. qz hebrei nō habēt grāmaticā ita distinctā r̄ dearticulā p̄ declinatōes noim̄ r̄ v̄boz sic latini r̄ greci habēt. Itē apud eos sunt mltē uictōes equo:ce. r̄ p̄pter h̄ eadē l̄ra aliq̄s uarijs significatōibz r̄ sensibz accipitur. e Propterea appellauit puteū illū. quē p̄i uocauerat scriptura fontē. qz ois pute⁹ fons. nō ois fons pute⁹. fm qz dicit beatus Augustin⁹ sup̄ zohannē. f Puteū uiuentis r̄ uidentis me. Dicit̄ aut̄ uidentis. qz angel⁹ ibi uiderat ip̄am agar ut p̄dictū est. Et uiuentis. qz ibi fer⁹ extinc⁹ fuit uinificat⁹. uel qz angel⁹ p̄dictus

Genesis

Temp viuit est sit immortalis, g Perperitq; rē, postq; re uersa fuerat ad e' domū. h Qui vocauit nomē ei' ymael, cognouit eū p reuelationē illud qd dictū fuerat agar de nominatione pueri. Et ideo sic nominauit.

In .c. xvi. vbi dicit in postilla. Nec istud ē absonū rōni. Additio prima.

X illa historia e hester nō dicitur sufficiens si miltitudo ad h' q' filia reg' egypti volūtate fieret ancilla sarai. tū q' ubi gentiles nō fierant sui iudeoz quū ungebant eis i ius ceremonijs. qd longe min' est q' q' filia reg' is fieret ancilla sarai volūtate hebrez. tū q' scriptura ubi facit d' h' egyptiam mentōz ad laudē dei. bic autē nūp' exprimit. nec etiā innuit h'. vnde reputandū est fictitium potius q' verum.

In eo. c. xvi. vbi dicit in postilla. Ecce ait ceptisti. In be breo habet. Ecce ceptis. Additio secunda.

Ene scordat i h' trāslatio nra cū hebraica vitate nō eū h' ponit dictio determinate significās futurā ceptōz. sic iudic. xlv. c. vbi fm hebraicaz vitatē ponit vbi futuri tps ceptōis significatiuū. s; i h' loco ponit dictio oino ius dictōi q' ponit infra. B. i. xxxvii. vbi ponit. De viro cuius hec sunt cepti. vñ p'rie etiā scordat ad hebraicā veritatē trāslatio nra posuit. Ecce ceptisti. Et sic nō optet fingere aboz. sū. nec reuifica tionē. d' q' nlla sit mēto i lra. nec rōnabile videt. q' hic fieret miraculū sic i aljs q' fuerūt p'notati aī natiuitatē tū q' si fuerūt siles in vita. amo valde distiles. tū q' illa miracula fuerūt publice facta ad laudē dei r' honorē na toz. h' aut d'ato q' esset mira. ulū esset occultū. r' sic nō in

Replica correctoz q' tra Burg. (duceret vtilitatē.

I n .c. xvi. vbi postillator nō reputat absurdā by stonā hebreoz dicitū. agar ancillā sarai fuisse h' lra reg' egypti et deuotōe oblatā r' cetera q' nar rant i postilla. Burg. aut obijcit eā tāq' fictā r' fallaz. pri mo ex eo. q' etiā i libro hester dicit gētilis p'uctos et de uorōe iudeoz ceremonijs nō tū vt essent sui iudeoz. S; qd mix h' r' ubi. q' iuner' ex deuotōe p'faret obsequā r' ser uina. vñ cōi noie diceret seru' vñ ancilla. nō ex obligatōe. nec ex h' vtilis orif' d'no. nec verisile est sarai abrae plo nā vtilis p'ctōis voluisse p'fari. vt inde fructū adopraret neōfca obiectio Burg. valet. q' pcedit ex autoritate ne ganue. qd h'ustitū r' vichileffitū est mltū familiare. nec poterit esse formale. nā nō sequit. in biblia nō habet. igit nō ē rep. nā mltē sunt catholice vitates i canone si repre

I tē in eo. c. xvi. postillator seqns narratōz hebreoz saltē nō reprobās. dicit d' abozū agar r' vniūficatōe fer' i fuga rē. dicit q' hebrei exponunt ceptis p'ceptisti. vbi Burg. dicit i hebraica vitate nō p'neri seu haberi cōci ptes. s; ceptisti. d' h' nō iudeo. nec est magni ponder'. q' postillator exponit i vno sensu fm vtrūq; tps. S; cū bur gē. dicit illū abozū fictū p' hebreos r' urdabile esse q' di cunt factū miraculū i vniūficatōe fer'. rōnib' tū hebreoz qe tāq' postillator. nō satisfact Burg. nā nō poterit di cere. q' pena agar p' sarai iuste infictā r' p' agar supbe de clinatā de' resperit. r' solatōz dederit cū ei dederit re p'ensionē nō r' solatōz. dicit. Et adē humiliate sub ma

nu d'ie tue. Optet igit cū hebreis sentire. q' alia grādis tribulatio occurreret ipi agar circa afflictōz iustā sarai. p'f quā vilitatē miserit d'ns angelū. pmutatē mltiplica tionē semis significatē ceptōz prolis. r' publicatōz nois nōdū nati. nois in quā gratioli. q' ymael interpreta

paruit ei deus. Dixitq; ad eū. Ego d'ns omnipotens. Ambula coraz me. r' esto pfect'. Donāq; fed' meū inter me r' te' r' multiplicabo te vehement' nimis. Cecidit abram. pnus in faciē. Dixitq; ei de'. Ego suz. r' ponam pactū meū tecum. erisq; pater multaz gētiū.

tur exauditiō dei. que oia nō p'f' dicit rōnabi liter facta. p'f supbiaz agar. qū d'ns suā ipre ur. nec p'f fugā. q' d'is scuplinā p'ēnēdo deo clinauit. videt igit q' ppter angustias aboz. sus (vt dicunt hebrei) d'no pūllata orauerit r' meruerit solatōz a deo q' respicit humi litatē. vt dicit glo. in terlinca. i. cū' signū dicit angel'. Ecce ce ptisti. s. p' vniūficatōz fer'. d' q' dicit hebrei.

frustra eū dixisset ei angel'. ceptisti. designādo natura le ceptōz ab ab: aaz. q' h' antea nouit. r' illi' occasione d'ns r' cepit. Et ofentiar igit Burg. hebreis m'gfo bysto a arū. postillatori r' alijs. nec moueat in d'niū debilis obie ctio. quā facit d' facto miraculo. nō eū ē incoenitēs cez dere miracula fieri p' malos. mltomun' incoenitēs ē fieri p' malis. cedūt eū talia ad dei laudē r' hoim vtilitatē. Erigit eū p' ea spes hoim. cū tāta videt r' audist. malis p'stra b'ficia. nō desperāt maiora sibi si voluerint posse p'stari. Et mix q' Burg. putat. p'f paruā rē hāc apparitō nē fuisse factā. quā gradipedit bea' bylan' d' trun. lib. iij. circa mediū dices. q' is q' apparuit agar magni cōsi liq' angel' fuit noie r' natura de'. hec ille. Ep. xvii.

P ostq; vero nonaginta rē. Postq; moyses d'scripsit statū abrae. in q'ntū fuit incipies. h' p'f' d'scribit eiusdē statū. in q'ntū fuit p'ficiēs. r' primo q'ntū ad deū. scdo q'ntū ad p'mū. r' c. tertio q'ntū ad seipm. r' c. Circa primū ofidit p'fect' fidei ei' in q'ntū accepit mada tū circūcisiōis. q' fuit signū distinctiū fidelis ab infide libo. r' obediētia ad deū sustinēdo dolorē circūcisiōis volūtate r' p'mpte. an se r' i filio suo r' familia. sic q' i hoc capitulo pcedit. q' primo ponit ipius abrae dispositio ad circūcisiōnē. scdo exprimit circūcisiōis forma r' or do. ibi. hoc est pactū meū. tertio subiūgit mādātū cre cutio. ibi. Tulit aut abraā. Circa primū ofiderādū. q' di spositio abrae fuit p' dei monitionē ad opa p'fectōis. r' p' ei' p'missionē i bonis p'ferēdis r' p' mutatoz nois. r' h' ē b' Ego d'ns omnipotēs. Et ideo plus possuz (qd subdit. tibi tribuere q' tu possis cogitare.

C Ambula corā me. i. ac si me p'sentialiter sp' videres. **D** Et esto pfect'. tendēs ad p'fectōz. q' scriptura si loq' tur h' d' statū abrae. vt iā p'feci. s; vt p'ficiēs. vt dictū ē. r' est s'lis mod' loqundi Dat. xij. Si vis p'fect' esse vade r' vade oia q' habes rē. nō q' ille iuuentis h' faciēs statiz esset p'fect'. s; p' h' tendēs ad p'fectōz. **E** Donāq; rē. **F** Et multiplicabo rē. Exaggeratio (p' specialē amicitā. est vboz. ad designādū multitudinē r' magnitudinē bo noz q' d'ns intēdebat sibi facere. **G** Cecidit rē. ad red dendū grās deo d' tāto p'misso. Aduertendū tū ē q' iste p'missiones frequēter facte sunt abrae. tū pcedēdo sp' in exp'ssiōz r' maiore p'missionē. sic eiz natura r' ars i opib' suis pcedunt d' imp'fecto ad p'fectū. ita est i p'fessu diuī naz reuelationū r' p'missionū. **H** Dixitq; ei de' rē. ac si diceret. sic sū imyrabilis. ita pactū meū erit firmū et

(F uq

stabile fecit. i. Nec ultra vocabis. qd. interpretat p̄
excessus. q̄ interpretatio puenit magno homini. si etiam
habeat modicā p̄clm vel familiam.

l. Sz appellaberis abraam. cui ratio subdit cū dicit.
l. Quia patre. Sz abraā cū interpretat p̄ multitudinis

vl' mltorū. q̄ em̄ addit
gentiū nō ē de signū
cato nois sz subintel/
m. Et ponā ligū.
te in gētibz. qz sarace/
m descendērūt d̄ eo p
ysmaelē. r ydumei per
efau. r iudei p̄ ysaac.
n. Reges ex te egredi
ent. qz i q̄libet gēte p̄
dicta fuerūt p̄les r̄ges
o. Et sim de' tuus
rē. sz em̄ ipe sit deus
oim generatō p̄ creati
onē. sp̄ali tū mō ē de
us fideliū p̄ specialē r̄
ver cultū. cetera patēt
ex dictis.

p̄ hoc ē pactū meū
hanc dicit expūm̄ for/
ma circūcisōis. r p̄
mo dicta forma de/
scribit. r sc̄do mutato
nomis sarai inducit.
ibi. Dixit qz deus ad
abraā sarai vxorē. Sz
circūcisōnē vero tria
necessaria requirunt.
Primū ē ser' masculin'
r q̄stū ad h̄ d̄. Circūci
des ex vobis oē masculi
lūm. Sc̄dm̄ est corp̄is
ps determinata. id se
quit. Et circūcidēs car
nē p̄puāz v̄ri. Ternū
est tps determinatus
r q̄stū ad h̄ d̄. In h̄s
octo diez circūcidēs i
vobis. rō aut istoz est
qz circūcisio signū fuit
ir distinguēs iū a gē
tibz inq̄stū habebant
verā fidē r cultū vni'
dei. r datū fuit istō si
gnū tpe legi nature. et
iō debuit dari i serū p̄
se iūto a natura. q̄ ē ser' masculin'. fin em̄. p̄hm. femi
na ē mas occasional'. Sz fides illa r cult' derivabānt
rūc tps ad alios p̄ generatōez carnalē. inq̄stū p̄res vo/
cebāt filios d̄ talibz. an masculo volest p̄ncipiū genera
tionis actiū. r iō solis masculis datū est p̄dictū signū. r
eadē rōne factū est i mēbro generatōis. q̄tē ad debilita
tē cupiscērie q̄ mag' viger i illa pte. Sz iō in detestatoez
ydolatrie. qz gētilis i sacri priapi partē. illā honorabāt.
r p̄ modū cuiusdā augmētī aliq̄ addebāt. qz priap' p̄
magnitudinē mēbru virilis iū deos fuit reputar' a gē/
tilibz. p̄pter qd̄ etiā dicebat de' horroz. p̄pter fecunditatē
q̄ designat in mēbro generatōis. p̄pter qd̄ i signo distin
ctio fidelitū ab infidelibz fiebat recisio. Temp' ar octo
diez nō poterat anticipari. sicut nec aialia ante octauū
diē poterat deo offerri. qz ante sunt qd̄ impfectū. p̄fecta

'Nec ultra vocabis. nomē
tuū abray. sz appellaberis
abraā: qz p̄rem' multaz gē
tium p̄stitui te. factūqz te
crescere vehemētissime. r
ponā te i gētibz. regesqz ex
te egrediet: r statuā pactū
meū iū me r te. r iū semē
tuū post te in generatōibz
suis federe sempiterno: vt
sim de' tu: r semis tui p'
te. Daboqz tibi r semī tuo
post te frā pegrinatōis tue
oēim terrā chanaā i possessi
onē eternā: eroqz de' eoz.
Dixit itez de' ad abraam.
Et tu ḡ custodies pactum
meū r semē tuū p' te i gene
ratōibz suis. Hoc ē pactus
meū qd̄ obſuabis iū me
r vos r semē tuū p' te. Cir
cūcidēs ex vob oē masculi
nū. r circūcidēs carnē p̄pu
cij v̄ri. vt sit i signū federis
iū me r vos. Infans octo
diez circūcidēs i vob. Om̄e
masculinū iū generatōibz
v̄ris tā vnacl' q̄ empti
ci' circūcidēs: et q̄cūqz nō
fuerit d̄ stirpe v̄ra. Eritqz pa
ctū meū i carne v̄ra iū fed'
eternū. Mascul' cui' p̄pu
cij caro circūcisa nō fuerit

aut sunt deo attribueda. Itē periculū esset puero d̄ vita
si statim egressus d̄ vtero matris circūcidere. nec poterat
ultra octo dies differri. alioqn p̄ pueri vel eius tutor si
p̄ esset mortu'. morte debebat puniri. ipe etiā puer ve
niēs ad eratē adultā si negligeret circūcisōnē accipe pu
ntend' erat morte. vfi
p̄dicta cadūt sub p̄ces
pro circūcisōis. cete
ra aut q̄ d̄ circūcisōe
p̄sit dici p̄nēt mag'
ad quartū sniap.

delebit aīa illa d̄ p̄lo suo.
qz pacū meū irritū fec. Di
xit qz de' ad abraā. Sarai
vxorē tuā nō vocabis sarai:
sz sarā. Et b̄ndicā ei r ex il
la dabo tibi filiū cui b̄ndi
ctur' sum. Eritqz i nates
r reges populoz orientur
ex eo. Cecidit abraā in fa
cies suā: r risit i corde suo
dicēs. Putasne cētenario
nascet' fili': r sarā nonagēa
ria pariet. Dixitqz ad d̄nz
Et iūā ysmael viuat coraz
te. Et ait d̄ns ad abraam.
Sarā vxor tua pariet tibi
filiū vocabisqz nomē eius
ysaac. Et p̄stitūā pactum
meū illi iū fedus sempiter
nū: r semī ei' post eū. Sup
ysmael qz exaudiu te. Ec
ce b̄ndicā ei: r augeto r ml'
tiplicabo eū vald'. Duode
cim duces generabit: r fa
ciā illū crescere i gēte' ma
gnā. Pactū vō meū statu
az ad ysaac. quē pariet tibi
sarā tpe isto i anno altero.
Cunqz finit' esset sermo lo
quētis cū eo. Ascēdit de'
ab abraā. Tulit aut' abraā
ysmael filiū suū. r oēs vna
culos domus sue. vniuer

q̄ La vernaculus. i.
feru' nar' in domo.
r De emptici'. i. ac
q̄st' p̄ emptiōnē. circū
cidetur.
s Et quicūqz nō fu
erit d̄ stirpe v̄ra. s̄ de
beat recipi iū s̄ozniūz
r ritum vestrū.
t Eratqz pactū rē. ad
h̄ em̄ circūcisio in car
ne facta est. vt firmi'
coraz memone imp̄ri
meret. cetera patēt v'
q̄ ibi.

v Sarai vxorē tuāz
vbi ponit mutato no
minis sarai. vt em̄ r
vxor sunt q̄si vna p̄lo
na. r ideo qz mutauit
nomē abrae. p̄sit mu
tat hic nomen vxoris
sue dicens.
v Sarai vxorē tuāz
rē. qz interpretat p̄nci
pissā mea. qz p̄ h̄ desū
gnaret q̄ esset p̄nci
pissā vni' dom' tū.
r Sed sarā. i. p̄nci
pissā absolute qua
si p̄ excellentiā.
v Et b̄ndicā ei rē. qz
ysaac nō fuit ex ea na
tus v̄tute nature tū.
sz cū h̄ affuit adiutor:
um gē qz trāseratē
pus accipiēdi fin natū
z Cecidit abraā (rā.
i facie. r gratiādo' deo
d̄ tanto b̄nficio.

a Et risit. nō ex derisōe. alioqn fuisset increpat' a deo
sic fuit sarā. vt h̄. c. seq̄nti. sz risit p̄ cordis exultatione.
b Putasne cētenario rē. hoc nō dicit dubitādo. sz di
uinū officū admirādo. c Et iūā ysmael rē. faciens
volūtate r b̄splaētū tuū. d Et ait de'. repetēdo p̄m̄
sū b̄nficiū. r explicādo mag' p̄dicens nomē pueri nasci
e Vocabisqz nomē ei' ysaac. qd̄ interpretat (turi dicēs.
risus. eo qz p̄ exultatōe risit. vt p̄dictū est.
f Et p̄stitūā rē. d̄ circūcisōnē r hereditate p̄missa.
g Sup ysmael rē. r ex h̄ dicit hebrei r v̄z videt qz ys
mael finit vitā iū bono. qz de hoc abraam rogauerat
ipm̄ deū. vt p̄dictū est. cetera patent v̄sz ibi.
h Ascēdit de' ab abraā. i. disparuit apparitio r visio illa
i Tulit aut' abraā rē. h̄ic p̄sit ponit executio mādāt d̄
circūcisōnē. r p̄z obedientia abrae. quia eadē die abſqz

a Et risit. nō ex derisōe. alioqn fuisset increpat' a deo
sic fuit sarā. vt h̄. c. seq̄nti. sz risit p̄ cordis exultatione.
b Putasne cētenario rē. hoc nō dicit dubitādo. sz di
uinū officū admirādo. c Et iūā ysmael rē. faciens
volūtate r b̄splaētū tuū. d Et ait de'. repetēdo p̄m̄
sū b̄nficiū. r explicādo mag' p̄dicens nomē pueri nasci
e Vocabisqz nomē ei' ysaac. qd̄ interpretat (turi dicēs.
risus. eo qz p̄ exultatōe risit. vt p̄dictū est.
f Et p̄stitūā rē. d̄ circūcisōnē r hereditate p̄missa.
g Sup ysmael rē. r ex h̄ dicit hebrei r v̄z videt qz ys
mael finit vitā iū bono. qz de hoc abraam rogauerat
ipm̄ deū. vt p̄dictū est. cetera patent v̄sz ibi.
h Ascēdit de' ab abraā. i. disparuit apparitio r visio illa
i Tulit aut' abraā rē. h̄ic p̄sit ponit executio mādāt d̄
circūcisōnē. r p̄z obedientia abrae. quia eadē die abſqz

Genesis

retardatōe adimplem̄ illō mādātū i se h̄ esset senex ⁊ i
 alijs. et q̄ pr̄z obediētia ysmaels filiū sui. q̄ cū esset. xij.
 annor̄ nō recaltrauit. ⁊ sūt tot̄ familie ip̄e masculie
 Motādū tñ q̄ saraceni crep̄lo ysmaels a q̄ p̄cesserūt. cir
 cūcūdit filios. xij. annor̄. transgredietes formā p̄cepti.
 qd̄ diē octauā includit
 vt p̄dictū est.

In .c. xviij. vbi dicitur in
 postilla, ambula corā
 me. i. ac si me semp̄
 sentialiter videres.

Additio prima.
 Ille q̄ corā alio
 ambulat non
 semp̄ eū videt
 s; potius ille q̄ sequit̄
 hoies cōiter videt eū.
 sicut e' posteriora. vñ
 cū dicitur. Ambula corā me. nō p̄rie exponit̄ dicēdo ac si me
 p̄sentialit̄ sp̄ videres. vt i postilla. ⁊ iō alit̄ videt̄ h̄ viden
 dū. p̄ro q̄ attendendū ē. q̄ d̄ iust̄ seu p̄fect̄ q̄ fuerūt ante
 aduētū xp̄i sepe dicit̄ i scriptura. q̄ ambulāt corā deo vt i h̄
 loco. ⁊ in. iij. Reg. x. vbi Ezechias dixit. Memēto obse
 cro quō ambulauerim corā te. sūt d̄ eodē. Eia. xxxv. et
 sic i q̄buldā alijs. De iust̄ aut̄ q̄ fuerūt post aduētū xp̄i
 nō dicit̄ q̄ ambulauerūt corā deo. s; ponit̄ qd̄ sequunt̄ deū.
 Vñ Job. xij. c. Qui mihi mīstrat̄. Et Job. vij. c. Qui
 seq̄t̄ me. ⁊ sic d̄ q̄ plurim̄ alijs. Cū t̄o ē. nā fm̄ do
 ctōres. exēplar p̄fectōis hūane ē ip̄e xp̄s in cui' imitatō
 ne tota p̄sistit hūana p̄fectio. ⁊ iō q̄ p̄imi iust̄ exēplar
 p̄fectōis. s; xp̄m i hac vita existem habebāt p̄ se. iō p̄fectō
 eor̄ p̄sistebat i h̄ q̄ ambulauerūt corā deo. ⁊ ambulauerūt
 p̄ viā p̄ quā xp̄s erat ambulatur'. postremo ⁊o q̄ exē
 m̄ plar p̄fectōis. s; xp̄m habebāt an̄ se seu corā se. p̄ficiēbāt
 i h̄ q̄ xp̄m seq̄rent̄. vñ. Mat. x. Si vis p̄fect' esse ⁊c.
 Vñ in p̄posito notandū ē q̄ de' datur' abraē mādātum
 circūcisionis. in q̄ p̄cepto abraā fuit p̄m' ceteris fidelibz
 pueniētē dicit̄ ei. Ambula corā me ⁊c. nā in impletōe hu
 ius p̄cepti abraā fuit imitator p̄fectōis xp̄i. sp̄cialit̄ in
 duobz. p̄mo i placēdo deo p̄ obediētiā. cui p̄uaricati
 onē adā displicuerat. vt in. iij. dist. i. scdo i h̄ q̄ obediē
 tia ip̄i abraē fuit q̄damodo exēplar ad e' p̄ obediētiā.
 vñ sic d̄ xp̄o dicit̄. Qui sic p̄ inobediētiā vni' ⁊c. sic suo mō
 abraē obediētiā fecerūt sunt fideles. Et hec p̄t esse iō. q̄re
 iust̄ q̄ an̄ aduētū xp̄i seu e' passionē decesserūt. dicunt̄
 esse i sinu abraē. vt p̄z. Luc. xvi. c. Quis multi iust̄ de
 cesserunt anteq̄ abraā fieret. vt adā abel ⁊ mlti alij. ⁊ iō i
 h̄ loco p̄rie dicit̄ abraē. Ambula corā me ⁊c. h̄ est dicere.
 ambula p̄ viā obediētiē. p̄ quā ego sū ambulatur'. ⁊ esto
 p̄fect'. sic q̄ eā tradas posteris tuis imitādā. eo mō q̄ ego
 tradā viā meā imitādā cūctis d̄ h̄ em̄ cōmendat̄ abraas
 a deo infra. xvij. c. vbi sic dicit̄. Scio em̄ q̄ p̄ceptu' sit fi
 lijs suis ⁊ domui sue post se. vt custodiāt viā dñi ⁊c. q̄
 d̄ exponit̄ etiā p̄cordat̄ rōni naturali. Natura em̄ fm̄
 Boe. in iū sumit a p̄fectis. ⁊ ideo q̄ de' disposuerat q̄
 abraā esset p̄ multaz gentiū. ⁊ accepisset signaculū fidei
 iustificans. quē postea q̄ plurim̄ alij seq̄rent̄. iō eudē dicit̄
 in h̄ loco. Esto p̄fect'. q̄. d. accipiat a te q̄damodo ini
 tiū p̄fectōis mō p̄dicto. Et notādū q̄ d̄ q̄buldā iust̄ qui
 fuerūt ante abraā legi q̄ ambulauerūt cū deo. Unde d̄
 Enoch supra. Besi. v. c. ⁊ d̄ Moē Besi. vi. qd̄ p̄cordat̄ p̄di
 ctis. Nā d̄ iust̄ nō p̄t dici p̄rie q̄ ambulauerūt corā deo. si
 cut d̄ abraā. cū non eis pueniāt ira ex p̄se p̄dicte rōnes.
 Nec eis posset dici q̄ fuissent secuti deū. cū fuerint an̄
 aduētū xp̄i. s; bñ eis puenit ambulare cū deo. s; i viā iu
 stitice ⁊ innocentie que sanctis cōuenit cōmunit̄.

In eodē. c. xviij. vbi dicitur in postilla. Quoquin p̄t pue
 eri vel e' tutor ⁊c.

Quintē circūcisionē nō erat morte corpali puni
 end' etiā fm̄ hebreos. nō em̄ dicitur hic. morte moria
 tur. sic i alijs criminibz in q̄bz lex fer' mādabat
 puniri morte corpali
 s; dicitur h̄. delebit̄ aia ip̄i
 us ⁊c. i. nō cōputabit̄
 inter sc̄tōs fm̄ glo. Lu
 tus tō ē. q̄ tal' aia re/
 manebat obligata ori
 ginali p̄cto. in cui' res
 mediū circūcisio fuit
 data. vt i. iust. dist. i.
 Replica correctorij
 Burg. de lxx.
 H. ca. xviij. vbi
 postillator ex
 ponēs illū passū. Ambula corā me. dicēs ac si me p̄sen
 tialit̄ sp̄ videres. Burg. dicit̄ illā expositionē non esse p̄
 priā. q̄ vt in q̄t. q̄ ambular corā aliq̄ nō semp̄ eū videt. s;
 solū q̄ sequit̄ aliq̄ semp̄ videt posteriora e' s; h̄ videt
 qd̄ dā senectus. vcl yramētū. Nō q̄ dō d̄ dei aspectu sic
 d̄ hoibz se se aspiciētibz. nā q̄ deū videt. vel q̄ videt p̄e
 sentialit̄. videt eū ante post sursum deo: s; ⁊c. Sine em̄
 errore nō p̄t dici assignādo deo sic vñ differētā positio
 nis q̄si nō aliā. q̄ sic diceret deū diffinitue i loco. qd̄ est
 erroneū. q̄ de' vbiq̄ tot' est fm̄ essentiā. p̄sentia ⁊ potē
 tiā. p̄p̄simet̄ q̄ dicit̄ postillator. Ambula corā me ac si
 p̄sentialit̄ semp̄ videres. q̄ me p̄sente male facere nō
 mebis. ⁊ filialit̄ timēdo p̄ctes. iō sequitur. ⁊ esto p̄fe
 ct'. sic ⁊ beat' Greg. xxiij. mora. sup̄ illo passū Job. In
 oculis e' q̄si h̄amo capiet̄ eū dicit. In ocul' q̄ppe habe
 re dicimur. qd̄ corā nobis positū videm'. Non igit̄ ma
 gni ponderis est distinctio quā Burgē. ponit. inf̄ ambu
 lare corā deo. cū deo. ⁊ post deū. de' em̄ cūctis iustis ab
 initio nō solū corā. s; p̄m̄ ⁊ obm' oñdit viā p̄fectōis
 ⁊ iusticie. his qd̄ dicit̄. his ⁊o obicunt'. vt nō solū san
 cti noui testamēti p̄t dici imitatores dei. s; etiā veteres.
 nunq̄d Josue cū xp̄o veteri imitator fuit q̄ dicit. Abist
 a nobis h̄ scel' vt recedam' a dño. ⁊ relinquam' vestigia
 e' Josue. xxiij. Nunq̄d ⁊ Ezechias d̄ q̄ dicit. Reg. xviij.
 Adhēsit dño. ⁊ nō recessit a vestigijs eius. Nunq̄d Job
 q̄ dicit. Vestigia e' secur' est pes me' Job. xxiij. Nun
 q̄d Josias q̄ p̄cussit fedus corā dño. vt ambularet post
 dñm. vt dicit. Reg. xxij. ⁊ q̄. Paral. xxvij. ⁊ sepe sancti
 veteris testamēti dicunt̄ posteriora dei vidisse. ⁊ dicit̄
 nō solū corā. s; post dñm ambulasse. ⁊ vix est fm̄ re oēm
 iustū diuini exēplaris imitatorē vocari. nō obstāte voca
 li diuersitate quā Burgē. fabricat. q̄ tñ ad sensum l̄alez
 nihil facit. nisi habēdo respectū ad xp̄i humanitatē. Nā
 si p̄ hypotesim xp̄s nō fuisset incarnat'. nihilominus nō
 defecissent iust̄. q̄ in via dei ambulāssent. nec videt̄ vale
 re q̄ Burgē. dicit. p̄imos iustos exēplar p̄fectōis. s;
 xp̄m solū habuisse post se. nō ante se. cōmādit em̄ cū El
 uidio. q̄ dicit xp̄m ante mariā nō fuisse. Aplo tñ dicente
 ad h̄eb. vlti. Iesus xp̄s heri ⁊ hodie ip̄e ⁊ in secula. Pa
 p̄ntia em̄ dei patris q̄ chnū' est. ab initio viā p̄fectōis
 et̄i nō humana p̄uersatione. tñ doctrine ⁊ legē deriuati
 one multipliciter exēplificauit. vñ ⁊ Burgē. lib̄ij p̄ i hac
 digressione traditendo dicit̄ Abraam fuisse imitatorē
 p̄fectōis xp̄i in duobz. nec m̄p. q̄ oēs p̄res vt. te. sp̄ialit̄
 legē intelligēdo. dicēdi s; viri euāgelici. s; Bonauē. ⁊ alijs
 os. inf̄ q̄s potissim' abraā fuit. quē admodū ip̄e Burgē.
 In eodē capitulo vbi magister Nicola' dicit (sicut
 Negligentē circūcisionē sine patrē sine tutorem morte
 (f v

plectendū rē. Burg. credidit q̄ d̄ morte corpali dictū ef
set r̄ ita vadit sua innocētia. s̄ videt postillatoz nō d̄ mor
te corpis. s̄ aīe dicitur fm glo. ordi. r̄ sp̄aliter de morte
cōmūta primis parētibz. q̄ oēs nati pereit q̄ de rege
neratōe nō sanant. vt dicit Jhido. r̄ est glo. ordi.

Capitū lū. XVIII.

a Pparuit autē
ei d̄ns. h̄ ostē
dit q̄uo abraā
vt p̄ficiens se habuit
ad primā. Et primo i
opibz charitatē sp̄ali
bus hospitalitatē pre
bendo. Secō i sp̄iali
bus p̄ liberatōe loth
r̄ alioz orādo i medio
capituli. ubi dicit d̄ns
celare nō potero. Et
ca primū sciēdū q̄ ali
ter exponit a doctoribz
bus catholice. aliter
ab hebreis. vtraqz tñ
expositio p̄sona est si
dei nostre. r̄ iō vtrūqz
intēdo ponere. r̄ p̄io
expositōez hebraicaz.
recis tñ q̄busdā fr̄s
uoluit. q̄ ab ip̄is inter
ferunt. Dicitur igit q̄
describit h̄ duplex ap
paritio. prima est ip̄i
us dei cū d̄. Apparuit autē ei. Labrae. d̄ns i h̄ualle mam
bre. nomē est hoīs a q̄ denotatur illa vallis i q̄ manebat
abraā. Sedenti. h̄ dicit q̄dā glo. hebraica q̄ abraā voluit
surgere ex reuerētia diuine apparitōis. s̄ d̄ns dixit ei. Se
de. tu es enī in signū filij tuis. futurū est enī vt filij tui
sedēt d̄ t̄p̄o. iudices i p̄silio. r̄ ego stem. q̄ glo. fidei n̄e est
p̄sona. q̄ h̄ fuit adimpletū q̄ saluator n̄r vt de. r̄ vt
hō stetit corā p̄ncipibz sacerdotū. sedētibz i p̄silio ad in
dicandū ip̄m vt describit q̄ttuoz euāgeliste. qd̄ sustinuit
p̄ salute electoz q̄ sunt veri filij abrae. Contingit enī ali
q̄ q̄ p̄ter intentōez loq̄ntis diuina v̄tute h̄ faciete. alq̄
v̄bū sic p̄ferat. vt est p̄sonū fidei catholice. s̄ p̄nunciāns
illud verbū hoc non intelligat. s̄ aliud. sicut Cayphas
dixit d̄ t̄p̄o. Expedi vobis vt vn̄ moriat hō p̄ p̄p̄lo rē.
vt h̄t Job. p̄. r̄ euāgelista subdit. hoc autē a semetip̄o n̄
dixit rē. intēdebat enī cayphas solūmodo dicere q̄ me
li⁹ erat ip̄m mori licz nō haberet cā sufficiens p̄ eū q̄ q̄
ocasiōe ppli credētis i eū venirēt romani. r̄ destruerēt
locū r̄ gentē. s̄ a deo factū est. vt h̄c s̄ntāz p̄ talē modū
loq̄ndi p̄ferret cayphas. vt illa locutio significaret mor
tē x̄pi futurā. p̄ redemptōe generis h̄iani. qd̄ cayphas nō
intelligebat. sic plen⁹ dixi exponēs h̄ v̄bū cayphe scribē
do sup̄ Job. sic dico i p̄posito. qd̄ enī intellerit iste glo
fator nescio. s̄ manifeste patz. q̄ sic glosaz p̄di tā p̄tulit
vt scripsit. q̄ v̄ba glo. p̄dicte p̄sonat fidei n̄e q̄n ostio ta
bernaculi. ad vidēdū si trāfirēt viatores. q̄s possz ad mē
sam recipē. qz hospitalitatem diligebat. q̄n ip̄o feruore
diei cū enī incipit dies feruescere. tūc ē hora q̄ viatores
solēt ad domū aliquā cā refectōis declinare. Et qz ele
uasset oculos apparuerūt ei tres viri rē. Eū enī de. vide
ret affectū ei⁹ ad op̄ hospitalitatē. r̄ h̄. venirēt aliq̄ hoīes
fecit tres angelos appere i specie viroz. vt eis exhiberz
hospitalitatē b̄ficiā. Dicit enī hebrei. q̄ cū h̄ alia de eū
apparuerūt. qz vn̄ veniebat ad nunciandū sare p̄ceptū
ali⁹ ad subuertendū sodomā r̄ alias q̄ttuoz ciuitates. et

circūcisi sunt. XVIII.

a Apparuit autē ei do
min⁹ in p̄ualle mā
bre sedēti in ostio
tabernaculi sui in ip̄o fer
uore diei. Cūqz eleuasset
oculos: apparuerūt ei tres
viri stātes p̄pe eū. Quos
cū vidisset. cucurrit occur
sum eoz d̄ ostio tabernacu
li sui. r̄ adorauit i terra. r̄
dixit. Dñe si inueni gr̄am
i oculis tuis ne trāseas ser
uū tuū: s̄ auferā paucillū
aque: r̄ lauēti pedes vr̄i.
r̄ req̄sците s̄ arboze. Po
nāqz buccellā panis: r̄ con

terti⁹ ad sanandū abraā. q̄ d̄ nouo erat circūcīsus. r̄ libe
randū loth d̄ subuersione sodomoz. Dicit enī q̄ appa
ritio fuit tertia die postq̄ fuerat abraā circūcīsus. r̄ ista
apparitio angeloz est sc̄da. Et postiores autē catholici di
cunt q̄ a p̄ncipio capituli vsqz huc. r̄ in toto capitulo se
quiti fuit vna appari
tio tñ ita q̄ d̄ns non
apparuit in se. s̄ i ali
q̄ similitudine ip̄m ime
diatē rep̄stante s̄ tñ
i angelis q̄s fecit ap
parere. qz vn̄ postea
locut⁹ ē i p̄sona ip̄suz
dei. Sic igit exponit
l̄taz a p̄ncipio capituli.
e Apparuit autē ei
d̄ns. in h̄ p̄mo desert
bit apparitio ista i ge
nerali. r̄ in sequitibus
describit mod⁹ appa
ritiois i sp̄ali. r̄ p̄io
mo q̄tū ad locū cum
d̄. q̄n p̄ualle mābre.
Secō q̄tū ad disposi
tionē abrae cuiusbat
apparitio cū d̄. Sedē
ti i ostio tabernaculi
sui. Tertio q̄tū ad tē
p̄ cū subdit. q̄n ip̄o
feruo: e diei. Quarto
q̄tū ad p̄sonas appa
rentes autoritate dei cū d̄. Apparuerūt ei tres viri. i an
geli i specie viroz. Ita autē exponat sic i exp̄posito p̄dicte
excepto p̄ncipio cū d̄. e Apparuit autē d̄ns ei sedēti
i angelos q̄s fecit appere. f Quos cū vidisset rē. i
q̄ ostēd̄ ei⁹ p̄ncipitudo ad hospitalitatē b̄ficiā. r̄ i hoc
g Et adorauit. adoratōe diuine. (vaf diuinitz exēplū.
vt illos ouenienti⁹ posset inuitare. h Et dixit. dñe si
inueni gr̄az rē. licet essent tres. tñ sic apparebat q̄n vn̄
esset p̄ncipal. r̄ d̄ns inf̄ illos. r̄ iō illū alloq̄ credens q̄
si ip̄m iducat ad hospitū. aliq̄ duo sequant. Dicit enī he
brei q̄ isti tres angeli fuerūt michael. gabriel. r̄ raphael
ita q̄ michael erat i medio. aliq̄ at duo ad dexterā r̄ sin
istrā r̄ h̄ erat mod⁹ abulādi rē. q̄n aliq̄ sup̄ior erat duobz
alq̄s. q̄ ille ambulabat i medio. r̄ i h̄ cognouit abraaz q̄s
erat sup̄ior. r̄ dicit q̄ michael h̄ erat i medio. r̄ h̄ vene
rat ad denūciandū sare p̄ceptū. qz h̄ erat p̄ncipale nego
ciū. eo q̄ messias. i. x̄ps erat iude natus. r̄ interpretatio
noīs p̄sonat. Michael enī interpretat q̄s vt de. Gabriel
autē venerat ad subuertēdū sodomā. r̄ interpretatō p̄sonat
interpretat enī fortitudo dei. Raphael autē venerat ad sa
nandū abraā. r̄ ad saluandū loth. r̄ interpretatio p̄sonat. qz
interpretat medicina dei. i s̄ auferā paucillū aq̄ rē.
hoīes enī tūc nō ita ibat eq̄tando r̄ calcitati sic modo.
h Et req̄sците sub arboze. in vmbra r̄ ad aurā p̄p̄ estū
l Ponāqz buccellā panis rē. Et h̄ māse (imminente.
ste patet q̄ tunc credebatur eos esse hoīes. sciebat enim q̄
angeli non indigebant talibus.
m Qui dixerūt rē. in q̄ appet gr̄a hospitalitatis.
n Festinauit abraā. ne attedaret i nimia expectatōe.
o Et tulit rē. id est cocō. Hebrei autē dicit. q̄ uite p̄ner
fuit ymael fili⁹ suus cui tradidit cibū parendū. vt eum
assuefaceret hospitalitatis operibz. sequit.
p Ip̄se vero stabat iuxta eos. ad vidēdū ne aliq̄d des
ficeret. sequit. q Ubi est sara vxor tua. h̄ petuit nō
ex ignozātia s̄ vt ouenienti⁹ nunciaret ei⁹ p̄cept⁹ d̄ p̄ncipū

entes autoritate dei cū d̄. Apparuerūt ei tres viri. i an
geli i specie viroz. Ita autē exponat sic i exp̄posito p̄dicte
excepto p̄ncipio cū d̄. e Apparuit autē d̄ns ei sedēti
i angelos q̄s fecit appere. f Quos cū vidisset rē. i
q̄ ostēd̄ ei⁹ p̄ncipitudo ad hospitalitatē b̄ficiā. r̄ i hoc
g Et adorauit. adoratōe diuine. (vaf diuinitz exēplū.
vt illos ouenienti⁹ posset inuitare. h Et dixit. dñe si
inueni gr̄az rē. licet essent tres. tñ sic apparebat q̄n vn̄
esset p̄ncipal. r̄ d̄ns inf̄ illos. r̄ iō illū alloq̄ credens q̄
si ip̄m iducat ad hospitū. aliq̄ duo sequant. Dicit enī he
brei q̄ isti tres angeli fuerūt michael. gabriel. r̄ raphael
ita q̄ michael erat i medio. aliq̄ at duo ad dexterā r̄ sin
istrā r̄ h̄ erat mod⁹ abulādi rē. q̄n aliq̄ sup̄ior erat duobz
alq̄s. q̄ ille ambulabat i medio. r̄ i h̄ cognouit abraaz q̄s
erat sup̄ior. r̄ dicit q̄ michael h̄ erat i medio. r̄ h̄ vene
rat ad denūciandū sare p̄ceptū. qz h̄ erat p̄ncipale nego
ciū. eo q̄ messias. i. x̄ps erat iude natus. r̄ interpretatio
noīs p̄sonat. Michael enī interpretat q̄s vt de. Gabriel
autē venerat ad subuertēdū sodomā. r̄ interpretatō p̄sonat
interpretat enī fortitudo dei. Raphael autē venerat ad sa
nandū abraā. r̄ ad saluandū loth. r̄ interpretatio p̄sonat. qz
interpretat medicina dei. i s̄ auferā paucillū aq̄ rē.
hoīes enī tūc nō ita ibat eq̄tando r̄ calcitati sic modo.
h Et req̄sците sub arboze. in vmbra r̄ ad aurā p̄p̄ estū
l Ponāqz buccellā panis rē. Et h̄ māse (imminente.
ste patet q̄ tunc credebatur eos esse hoīes. sciebat enim q̄
angeli non indigebant talibus.
m Qui dixerūt rē. in q̄ appet gr̄a hospitalitatis.
n Festinauit abraā. ne attedaret i nimia expectatōe.
o Et tulit rē. id est cocō. Hebrei autē dicit. q̄ uite p̄ner
fuit ymael fili⁹ suus cui tradidit cibū parendū. vt eum
assuefaceret hospitalitatis operibz. sequit.
p Ip̄se vero stabat iuxta eos. ad vidēdū ne aliq̄d des
ficeret. sequit. q Ubi est sara vxor tua. h̄ petuit nō
ex ignozātia s̄ vt ouenienti⁹ nunciaret ei⁹ p̄cept⁹ d̄ p̄ncipū

Genesis

futur^o. r. Ecce in tabernaculo est. erat em̄ simplex r. verecūda. r. ideo se nō exponēbat aspectib^o hoīm. s. Cui dicit. ille angel^o d. trib^o q̄ venerat ad nūciādū t. Reuertēs veni ad te. in q̄ offidi q̄ ange (et^o pceptū. li sunt solliciti de vilitatōne iustorum.

v. Ultra comite. loq̄ tur more hūano. quia hō est imātib^o ab his quib^o loquebat. r. Et habebit sara filiū. nō adoptiuū s. naturalē.

y. Quo audito sara risit reputās illud dicitū frigidū. r. cā subdit s. Erāt autē am (tur. bo senes. et sic erat v. nū impedimentū generatōis cōmune am bob^o. r. vñ spēale in sara. qd notat cū sub a. Et desiderant (dī. sare fieri mīlebrā. i. mēstua post q̄ cessatōne nō est apta mulier ad conceptionem sequit.

b. Postq̄ p̄sentū rē. q. d. nō decet. r. et hoc videt q̄ sara p̄tinuit ab actu coniugali ex q̄ trāsist tps suū. r. p̄cipiē di fm naturā. q̄ usq̄ fuit certificata d. pceptū futuro diuina stite.

c. Dixit autē dñs ad abraam. ille angel^o q̄ inf. tres apparebat vt supior. r. q̄ venerat ad nūciādū sare pceptū d. Nunqd deo ē q̄.

q̄ difficile. ac si dicat. licet impossibile sit nature dare tibi pceptū. nō tñ deo est difficile. cetera patēt vsq̄ ibi.

e. Cū ḡ surrexissent inde viri. ā. ā. ā. i. sicut iudicium viroy. f. Direrūt oculos r. incipiētēs ire vsus partē illā.

g. Et abraā simul gradiebat. sicut fieri et curialitate humana. q̄ hospites p̄ aliqd̄ spaciū p̄ducit. abraā em̄ adhuc credebāt eos esse hoīes itinerantes.

h. Dixitq̄ dñs. ille offidi pietas abrae orādo pro primo. r. primo et oratio describit. r. sedo exauditiō offēdit e. r. r. i. itea primū sic pcedit. qz primo ponitur reuelatio abrae facta d. sodomoz subuersione. scd o pomit orō eius p̄ p̄li liberatōe. ibi. abraā vo. p̄ primū exponit duplicat. fm em̄ expositionē hebraicā in principio hui^o capituli positā dñs q̄ loq̄bat nō est aliqd̄ d. trib^o angelis p̄dictis s. ipse dñs. q̄ fm illaz expositionē d. apparuisse abrae in principio capituli. Sedm̄ autē altā expositionē. iste q̄ vocatur hic dñs. est ille angel^o q̄ denūciauit pceptū. sare. vt p̄dictū est. r. fm hoc dicendū q̄ licet abraā vsq̄ tunc crediderūt illos angelos esse hoīes. tñ tūc reuelauerūt ei q̄ essent angeli. r. et sic ille principalis angel^o loquebat in p̄sona dei. ā. ā. ā. aut sequēs i. alijs vniūormiter exponitur fm illā r. altam expositionē.

i. Nū celare potero abraā rē. ac si diceret. cū abraaz sit mihi familiar^o amne^o si est decēs q̄ ego cele et vindictā quā factur^o sū i. ciuitatib^o sodomoz. r. maxie cū illā terrā

p̄miseris abrae. r. causa amicitie dei est abraā. subdit. l. Scio em̄ rē. r. sequitur. i. Clamor sodomoz. r. go moreoz. peccata em̄ eoz erāt patēta r. manifesta. fm q̄ dicit. ā. ā. ā. Peccatū suū q̄i sodomā p̄dicauerūt nec abscorderūt. r. p̄pter s. dicunt hic clamare. Et est hic p̄side

rūt oculos s. sodomam. r. abraā fil gradiebat. deducēs eos. Dixitq̄ dñs. Nū celare potero abraam q̄ gestur^o sū. cū futur^o sit i. gētē magnā ac robustissimā. et b̄dicēde sine. i. eo oēs nātōnes tē. Scio ei q̄ pceptu r. sit filijs suis r. domui sue post se. vt custodiā viā dñi r. faciāt iudiciū r. iusticiā vt adducat dñs. p̄p̄ abraā oīa q̄ locut^o est ad eū. Dixit itaq̄ dñs. Clamor sodomoz r. gomorreoz. m̄ltiplicat^o est. r. p̄ctm̄ eoz aggrauatū est nimis. Descēda r. videbo. vtz clamorē q̄ venit ad me opē cōpleuerint. an nō ē ita vt scia. Cōuerterūtq̄ se inde. r. abierunt sodomā abraaz vero adhuc stabat corā dño. r. appropinquāsit. Nunqd̄ perdes iustus cum impio. Si fuerint q̄n

randū. q̄ tria genera peccatorū legunt^o clamare ad deū. p̄. r. nū est occasio innocentis fm q̄ dicit dñs ad eam. Deū. ā. ā. ā. Ex san guinis frat^o tui abel clamat ad me d. terra scdm̄ est p̄tū d. nātūram. sicut hic dicit Tertius defraudatio pauper laborantiū. d. q̄ habet q̄ac. r. Ver cēs opariōz vestrozi. q̄ mēstuerūt regionē vīas. q̄ fraudata est a vobis clamare. et clamor eoz in aures dñi sabaorb introiit. m. Multiplicat^o est addēdo peccata p̄ctō n. Et peccatū eoz aggrauatū est nimis. l. debet autē dicunt q̄ ista aggrauatio fuit. eo q̄ quandā puellā occiderūt morte infolita. eo q̄ dederat ali mentū paupi. Et s. cōsonat dēto. ēzech. xvi. l. hęc fuit iniquitas s. dome sororis tue supbia. saturitas panis. r. ocium r. manū egeno paupi si potagebant. o. Descēda r. videbo.

rē. hoc d. nō qz de^o indigeat tali inuestigatōe s. v. s. d. ceant p̄ s. indices nō sententiare. do nec diligētē inq̄sire. p. Cōuerterūtq̄. r. s. duo angeli q̄ appa. r. int. veritate. rebāt in specie viroy. vt habet in principio sequētis capituli. terti^o autē q̄ annūciauerat sare pceptū. r. q̄ loq̄bat i. p̄sona dñi. vt dictū est adhuc remāsit ibi cū abraam. fm istā expositionē. Sedm̄ vo expositionē hebraicā p̄ctā. ā. ā. le angel^o q̄ annūciauerat sare pceptū. qz p̄fecerat lagariōne suā. disparuit r. recessit. qz duo tantum angeli mitterant a deo sodomā. vñ ad subuertendū patriā. ali^o ad liberandū lorb. r. ille q̄ vocat^o hic cōmuniter dñs cum quo abraā loquebat. est ipse deus qui sibi apparuit pur dictū est in principio capituli. In alijs autē littera vniūormiter exponit. abraā autē adhuc stabat coram domino abraam enim audita populi condemnatione pietate motus cepit rogare dominū p̄ eius liberatione. r. tō dicit. Stabat corā dño. paratus ad populi adiutoriz. r. accipit hic dñs p̄ ipso deo fm expositionē hebraicā. fm altā vero p̄ angelo loquēte in p̄sona dei.

q. Et appropinquans ait. vt conuenientius orationes suam p̄poneret.

r. Nunqd̄ perdes iustū cū impio. q. d. non. Et qz sciebāt lorb esse iustū. liberationē ei^o habuit p̄obterā. r. tō p̄uertit se ad liberationē aliorū dicens. s. Si fuerint quinquaginta iusti in ciuitate. i. in ciuitatibus. qz erant

quing; ciuitates. In hebreo aut aliqñ accipit singulare p
plali. sic Ezo. viii. Venit musca grauiſſima. i. mltitudo
muscar. et i ciuitate. i. ſingulari. p ſodoma. qz illa ciuitas
pñcipal erat. et ſub illa itelligit alie qñtuor: que erant ei
ſubdite. p qd reges illaz iuerit cū rege ſodomoꝝ ad p
lū tāq; vaſalli ſui. vt

h. s. xiiij. ptz q p q
libet ciuitate accipie
bat decē iustos petēs
a dño liberatōz curus
libet ciuitatis p decē
iustis in ea reptis. ſm
q exponit hebrei. ſeq
y Quid ſi mi tur
nus quingenta iu
ſtis quing; fuerint. ita
q qlibet ciuitati aſſi
gnent noues iuſti. pe
nit abraā q p ill nouē
parcaſ cuilibet ciuita
ti. non enī auſus fuit
ad minoꝝe numeꝝ de
ſcedere. qz pſiderabat
qz oſte pſone iuſte fue
rāt i archa tpe diluuij
et tñ null' ali' fuit ſal
uar' pſ cor iuſticiā.
et iō qñ abraā qrit el
tra. ſi pceꝝt pſ. et. in
telligit d liberatōe qe
tuoz ciuitatū tñ. et qñ
pſ triginta intelligit
d liberatōe tñ. et qñ
p viginti d liberatōe
duaz. et qñ p decē d li
beratōe rōe vni'. et iō ibi ſtetit. qz nō erat vltra deſcēſuſ

quingenta iuſti i ciuitate. peri
būt ſil: et ſi pcel loco illi. pſ
quingenta iuſtos. ſi fuerit i
eo. Abſit a te vt rē hāc faci
as et occidas iuſtū cū ipſo.
fiatq; iuſt' ſicut impi'. Nō
eſt h tuū q iudicas oēm ter
rā. nequaq; facies iudiciū
h. Dixitq; dñs ad eū. Si
inuenero ſodomis quing
ginta iuſtos i medio ciuita
tis. Dimittā omi loco pſ
eos. Rñdit abraam et ait.
Quia ſemel cepi loqꝛ ad
dñm meū cū ſim puluis et
cinis. Quid ſi min' quing;
ginta iuſtis quib; fuerint:
delebis ppter quadragin
taguin; ynuerſaz vrbez?
Et ait. Nō delebo ſi iuene

beratōe rōe vni'. et iō ibi ſtetit. qz nō erat vltra deſcēſuſ
Expoſitores aut catholici dicūt. qz a principio petionis
abrae vſq; ad finē. intelligit facta p liberatōe tot' pſi
quing; ciuitatū. ſz pcedit ſic deſcēdēdo vſq; ad. r. iuſtos tē
et an do obrētā vna grā. ſi poſſit maioꝝe ipetrare. vltra et
p. nō deſcēdit. decē enī hoies et nō paucioꝝe faciūt pſm
Qz aut p iuſticia minoris pſi petat liberatio pſi maio
ris iuſti ſi videt irrōnabile petere. ſz qz p iuſticia tāpan
cor qñ ſi pſt dici pſs petere liberatio ipſo. v. ciuitatū. rī
det mag' extraneū. et iō abraā ſi fuit auſ' vltra deſcēdere.

In. c. viij. vbi dicitur in poſtilla. Expoſitores aut catholi
ci dicūt qz a principio capituli. Additō prima.

ſuſſio ſeu examinatio har duaz expoſitionuz
circa apparitōez abrae factā i h loco ſi e ſic ſupſi
cialr trāſeūda ſic i poſtilla. cōiter enī tenz ecclia i
h loco abrae fuiſſe factā reuelatōez d trinitate diuinaz p
ſonaz. et vnitatem diuie eſſentie. vſi ecclia cōiter cantat. qz
abraā tres vidit et vñū adorauit. ſz diligēter aduertent
ſaz cōpobat vritas ex ſcā catholice expoſitōis ex multaz
pñmo qz ſi bic eſſent due apparitōez. prima eſſet oino
ſupſua. Et enī dicitur apparuit ei dñs et c. nō exprimit qz ali
qd diſſerit dñs abrae. nec ecōtra. qz ſtatim ſubdit. Luz
eleuaſſer oculos. Et qz ptz qz pcellus ſeu forma illi' viſio
nis pſiſtebat in apparitōe illoꝝ tñū vroz. et ſic exponit
Ka. moy. i ſuo li. d deductōe ppteroy. i. qz apparitio dñi i
h loco facta abrae exprimit p h qd ſequit. Et qu; eleuaſſet
et. qz qz angelo loqñte cū abraā d annūciatōe ſate. et ip
ſa ridēte de' locut' eſt abrae pñmuādo locutōez angelicā
ſine aliq' interruptōe qñ eſſet idē angel'. ſ. q loqbat et de
us. vſi dicitur Dixit aut dñs et c. qd nō ē intelligēdū d iden
titate eſſentiali. ſz d identitate reſpſtatūa. ſ. q ille āgel'

tūe loqbat i pſona diuina quā i illa apparitōe reſpſtat.
Et dicitur angeli. ſ. Reuerſus veni ad te et c. nō legiſt ipſe
tū niſi in h qd dicitur. c. dñs aut et c. in q apparet qz il
le angel' q dicit ſe reuerſur. et dñs viſitās. accipiunt in h
loco p eodē modo p̄dicto. Et h ptz d adoratōe abrae. q

ro ibi. xlv. Rurſum qz locu
tus eſt ad eū. Si aut qua
draginta ibi inueni fuerit
qd facies? Ait. Nō percuti
am ppter qdraginta. Ne q
ſo inqꝛ indignes dñe ſi lo
qꝛ. Quid ſi ibi inuēri fue
runt triginta. Rñdit Nō fa
ciā ſi inuenero ibi triginta
Qz ſemel ait cepi: loquar
ad dñm meū. Quid ſi ibi i
uēri fuerit viginti. Ait. Nō
interficiā pſt viginti. Ob
ſecro inqꝛ ne irāſcar' dñe ſi
loqꝛ adhuc ſemel. Quid ſi
inueni fuerint ibi decem.
Dixit. Non delebo pſt de
cem. Abijt dñs poſtq; ceſ
ſauit loqꝛ ad abraā. et ille re
uerſus eſt in locū ſuū.

poſtq; vidit tres vñū
ado: aut. qd itelligen
dū eſt d adoratōe la
trie. dicit cñ. Et ado
rauit i terra. qd vñū
ab ipſo adoratum ado
nai vocauit. vt patz i
ſcā hebraica. Et h ptz
er obſeꝝo abrae p̄di
ctis vritis ſeu angelis
imp̄ſo. tñ in locutōe
cū ſe vocat ſeruū vt cū
dicit. Ne trāſeas ſuū
et c. tñ i h qz ea q ad cō
uiuiū parauerat p ſe
ipm cū magna dilige
tia ſeu feſtinatōe faci
ebat. vt cū dicit. Feſtina
uit abraā i tabernacu
lū et c. p̄ſeꝝo ad armē
tū cucurrit et c. qz feſt
nauit et c. Tulit qz bu
tꝛ et c. et poſuit coram
eis. vſi dicitur. Cōſide
ra pñm' ſenē abraam
impigꝛ et alacꝛ i offi
cijs. Et qz ipſis recū
bentib; dicit. P̄ſeꝝo ſta
bat iura eos. qñ ſi au
dens cōfedere cū eis.

necetiā illi ipm ad h inuītāt qz omnia attēta dignitate
abrae et c' ſenectute irrōnabilif fierēt niſi hec apparitio
eſſet ſibi reſpſtatūa diuioꝝ. et abraā h ſpū p̄phico cognoſ
ſet. vſi Amb. i li. d abraā. Aide p̄io fidei myſterij. deus
illi apparuit et tres aſpexit. cui de' reſulſit trinitate. ſi ſine
filio p̄ez ſuſcipit. nec ſine ſpū ſc̄to ſuū p̄ſtet. hec ille. Et
qz et alijs ad h cō: ſidentib; i ſcā p̄tēns. ſi attēta p̄ide
rent manifeſte ptz. qz hec fuit vna apparitio incedēs ad
h qd dicit. Apparuit aut ei dñs. in principio hui'. ca. xviij.
vſq; ad p̄icipiū ſequentis capituli. ſ. xij. vbi dicit. Abijt dñs
poſtq; ceſſauerat loqꝛ abraā. et iō cum angeli reſceſſerent
abeundo ſodomā. interponit. Abraam et adhuc ſtabat
corā dño p̄tinuādo p̄dicta dicēdis ſub eadē apparitōe
in q abrae poſtq; a deo audiuit. Ambula corā me et eſto
p̄fect' et c. put ſupra fuit dictū in additōe i capitulo ſine
diatē p̄cedenti. et recepit pactū dñi in carne ſua in ſedus
eternū et c. ſ. ad eremitate ducēs. vt in glo. ſtatim fuit ſi
biſ facta apparitio tñū diuinaz perſonarū cū vnitatem di
uine eſſentie reſpſtatūa. vt ille qz p̄ mltaz gentiū p̄ſtu
ebat a deo i vera fide. vltimū terminū in quē fides ten
dit ſaltē enigmatica ſeu reſpſtatūa videret. et p̄ſt oſten
deret eſſe interceſſorē p delinquebtib; etiaz alienigenis
tāq; p mltaz gentiū. vt ptz i ſacro ſodomoz que eſt ſc̄ba
ps poſt p̄cipalē hui' apparitōis. vñ recte p̄ſiderāti hec
expoſitio eſt vera apud catholicos et littere mag' p̄ſona.
licet forte apud infideles diſtinctōez p̄ſonaz i diuis ſi re
cipiētes poſſz irrōnabilr declinari. de q catholicis expo
nens curare nō dicit. put declaratū fuit i qōne ſup. plogū
ar. v. Et notādū q licet i croꝝdo creatioz mūdi et dem
ceps ſepe plūtas p̄ſonaz diuinaz cū eſſentie vnitatem inu
atur. nō tñ numer' dēſminat' diuinaz p̄ſonaz explicare

Et hanc locū dimittit Burg. intactū, nec valere videt di-
stinctio Burg. d. modis loquendi h. r. ubi. diuisio. s. r. huma-
no. q. v. trobiq. s. r. q. ones nō decisioes. de. eū parat ali-
quū mltos. p. f. paucos. aliq. aut nō parat p. p. multos.
nā. iij. Reg. xviij. h. f. q. nō pepit samarie. s. totā afficit
fame. p. r. ydolatriā.
cū tū saluati fuerāt se-
p. te milia virorū q. nō
curauerāt genua sua
asi baal. vt patz. r. r. c.
ibidē. Sic r. aliq. pu-
nit mltos p. p. r. v. nū-
sic. p. p. r. p. m. dauid.
vt patz. r. Reg. xlii. q. r.
oim causas q. r. e. h. nō
est p. s. t. i. p. o. l. u. i.

Capitulum XIX.

Veneruntque duo angeli. h. d. c. o. sequitur describitur abrae exauditiō q. r. u. ad liberationē ip. s. i. l. o. r. h. i. q. sic. p. c. e. d. i. t. q. r. p. r. i. m. o. p. o. n. i. t. d. i. s. t. r. u. c. t. i. o. n. i. s. s. o. d. o. m. e. o. c. c. a. s. i. o. s. e. d. o. i. p. i. l. o. r. h. i. b. e. r. a. t. i. o. a. b. i. q. a. p. p. e. e. r. a. t. v. t. e. f. f. r. i. n. g. e. r. e. n. t. f. o. r. e. s. t. e. r. r. i. o. d. e. s. t. r. u. c. t. i. o. i. s. e. r. e. c. u. t. i. o. a. b. i. q. g. a. t. u. r. d. n. i. s. p. l. u. i. t. s. u. p. s. o. d. o. m. ā. q. r. t. o. m. e. s. t. u. s. p. p. e. t. r. a. t. i. o. i. b. i. a. s. c. e. d. i. t. q. r. l. o. t. h. d. e. s. e. g. o. r. C. i. r. c. a. p. r. i. m. u. m. s. c. i. e. n. d. u. m. q. h. i. c. p. e. t. a. p. t. e. r. i. t. a. d. e. m. e. r. u. i. s. s. e. n. t. s. u. b. u. e. r. s. i. o. n. e. s. o. d. o. m. o. r. t. i. v. l. r. i. m. a. o. c. c. a. s. i. o. f. u. i. t. e. x. n. e. p. h. a. r. i. o. c. r. i. m. i. e. q. d. v. o. l. e. b. ā. t. e. i. a. n. g. e. l. i. s. i. p. e. c. i. e. i. n. u. e. n. i. u. a. p. p. a. r. e. n. t. i. b. u. s. e. r. e. c. e. r. e. q. d. d. e. f. e. c. i. t. i. b. i. f. c. u. d. i. c. i. t.

**Veneruntque duo angeli sodomā r. e. n. ad subuertē-
dā patriā. al. ad liberādū loth r. familiā. b. Vespere.
tū enī tardauerūt vt viderēt si dñs pceret terre. p. p. c. e. f. a. b. r. a. e. q. r. e. r. a. t. a. n. g. e. l. i. b. o. n. i. c. D. e. d. e. t. e. l. o. t. h. r. e. D. i. c. i. t. h. e. b. r. e. i. q. i. l. l. a. d. i. e. f. e. d. e. r. a. t. t. ā. q. p. r. i. n. c. i. p. a. l. i. n. f. i. u. d. i. c. e. s. q. t. u. c. t. i. p. i. s. f. e. d. e. b. ā. t. a. d. i. u. d. i. c. i. a. d. i. i. p. o. r. t. a. c. i. u. i. t. a. t. i. s. s. i. s. t. u. d. n. o. p. l. o. n. a. t. i. s. e. q. n. t. i. i. n. f. r. a. c. o. d. e. c. v. b. i. d. i. i. p. i. l. o. t. h. i. n. g. r. e. s. s. i. u. s. e. s. v. t. a. d. u. e. n. a. n. u. q. d. v. t. i. u. d. i. c. e. s. q. s. i. d. i. c. a. t. n. o. r. i. o. m. e. l. i. u. s. d. e. q. i. d. o. m. o. a. b. r. a. ā. d. i. d. i. c. e. r. a. t. h. o. s. p. i. t. a. l. i. t. a. t. e. r. i. o. c. i. r. c. a. v. e. s. p. e. r. ā. v. e. n. e. r. a. t. a. d. p. o. r. t. ā. c. i. u. i. t. a. t. i. s. v. t. v. i. d. e. r. e. t. s. i. v. e. n. i. r. e. t. p. e. g. r. i. n. i. r. e. o. s. d. u. c. e. r. e. t. a. d. d. o. m. u. s. u. ā. r. i. o. s. u. b. d. i. f. e. r. e. t.**

Qui cū vidisset eos. s. i. specie viroz. e. Surrexit r. iur obuiā eis. credēs eos esse homines peregrinos. f. Adorauit. adoratiōe dñlie. vt facili' inclinaret eos ad declinādū i domū suā. sequit. g. Qui dixerūt mi nime. videt q. mēti sunt āgeli. q. r. e. d. e. b. ā. t. a. d. d. o. m. u. e. i. d. e. c. l. i. n. a. r. e. d. i. c. e. d. u. q. n. o. q. l. i. c. e. t. i. n. t. e. d. e. r. e. t. f. i. n. a. l. i. i. l. l. u. c. i. r. e. t. i. n. o. i. n. t. e. d. e. b. ā. t. i. m. e. d. i. a. t. e. i. r. e. a. d. p. e. t. i. t. i. o. n. e. p. r. i. m. ā. i. p. i. u. s. l. o. t. h. v. t. p. h. d. e. c. l. a. r. a. r. e. f. m. a. g. i. p. i. e. t. a. s. i. p. i. r. e. d. a. r. e. f. a. l. i. s. e. r. e. p. l. i. h. o. s. p. i. t. a. l. i. t. a. t. i. s. i. o. s. e. q. f. e. t. b. C. o. p. u. l. i. t. i. l. l. o. s. o. p. i. d. o. i. v. a. l. d. e. r. t. u. e. a. c. q. u. e. r. e. n. t. s. i. l. e. h. e. b. r. e. i. v. t. i. d. d. u. o. b. u. s. d. i. s. c. i. p. u. l. e. s. t. r. i. b. i. i. e. m. a. u. s. e. t. i. q. b. o. d. n. i. s. e. r. a. t. i. s. p. e. c. i. e. p. e. g. r. i. n. i. r. f. i. n. i. t. s. e. l. o. g. i. r. e. r. e. c. u. s. u. b. c. i. f. q. c. o. e. g. e. r. u. t. e. ā. r. e. m. ā. s. i. t. c. u. i. l. l. i. s. e. r. e. q. p. t. z. q. a. d. s. i. m. p. l. i. c. e. i. n. u. i. t. a. t. o. r. e. s. n. o. r. e. m. ā. s. i. t. c. u. e. i. s. r. e. r. i. s. l. o. c. r. s. i. l. i. b. i. h. e. q. p. e. g. r. i. n. i. n. o. s. o. l. u. s. u. n. t. i. n. u. i. t. ā. d. i. a. d. h. o. s. p. i. t. i. u. m. s. u. s. p. i. c. i. a. l. i. t. e. r. l. e. u. i. t. e. r. s. e. d. c. u. m. i. n. s. t. a. n. t. a. m. a. g. n. a. i. C. o. r. i. t. a. z. i. m. a. r. e. E. x. h. o. c. l. o. c. o. d. i. c. i. t. h. e. b. r. e. i. q. r. t. p. s. e. r. a. t. p. a. s. c. h. a. l. e. i. n. q. p. e. c. i. p. i. f. i. l. e. g. e. q. i. u. d. e. i. c. o. m. e. d. a. b. a. n. t. a. z. i. m. o. s.

panes septē dieb. r. q. loth istā obfuatoz didicerat in domo abrae. sic enī aliq. alia ceremonialia asi datōnez le-
gis obfuabant. vt d. circūfisione dicitū ē. c. p. r. s. r. d. o. b. e. r. u. a. t. o. e. s. a. b. b. a. t. i. c. i. i. t. a. d. i. c. i. t. h. d. o. b. s. e. r. u. a. t. o. e. p. a. s. c. h. a. l. i. s. s. b. v. i. d. e. t. f. a. l. s. u. s. q. r. E. x. o. d. xij. v. b. i. a. g. i. t. d. e. i. t. u. f. i. l. i. o. r. u. m. i. s. t. d. e. e. g. y. p. t. o. d. r. q. e. r. i. e. r. u. n. t. u. o. c. t. e. p. a. s. c. h. a. l. i. E. t. c. ā. q. r. e. t. u. c. c. o. m. e. d. e. s. t. a. z. i. m. o. s. p. a. n. e. s. a. s. s. i. g. n. a. t. q. r. n. o. p. o. t. e. r. ā. t. t. u. c. a. l. i. q. d. f. e. r. e. m. e. n. t. a. r. e. e. o. q. e. g. y. p. t. i. c. o. g. e. b. ā. t. e. o. s. e. a. r. e. e. r. q. m. a. n. i. f. e. s. t. e. p. t. z. q. s. i. h. a. b. e. b. ā. t. a. z. i. m. a. c. o. m. e. d. e. r. e. e. t. a. l. i. q. o. b. f. u. a. t. i. o. n. e. p. r. i. u. s. i. n. s. t. r. u. t. a. s. s. e. r. h. q. i. l. l. o. e. x. i. t. u. f. u. e. r. u. n. t. c. o. a. c. t. i. v. t. i. a. z. i. m. i. s. i. n. s. t. i. t. u. t. u. s. e. s. t. v. t. d. c. e. t. e. r. o. i. s. o. l. e. m. n. i. t. a. t. e. p. a. s. c. h. a. l. i. a. z. i. m. i. s. v. t. e. r. e. n. t. i. i. n. m. e. m. o. r. i. ā. s. u. i. e. r. i. t. d. e. e. g. y. p. t. o. s. e. t. i. ā. v. i. d. e. t. e. r. n. o. m. i. n. e. p. a. s. c. e. q. d. t. r. ā. s. i. t. i. n. t. e. r. p. r. a. t. u. r. e. o. q. i. l. l. a. n. o. t. e. a. n. g. e. l. o. d. n. i. t. r. ā. s. i. q. r. p. e. g. y. p. t. u. s. e. g. y. p. t. i. o. s. p. e. r. c. u. t. i. e. s. r. f. i. l. i. o. s. i. s. t. s. a. l. u. a. n. s. r. q. e. a. d. e. a. d. e. n. o. c. t. e. i. s. i. l. i. s. i. s. t. i. n. c. e. p. e. r. u. n. t. e. r. i. t. e. d. e. e. g. y. p. t. o. s. e. d. i. s. p. o. n. e. d. o. a. d. e. x. e. u. n. d. u. i. m. a. n. e. v. t. v. i. d. e. b. i. t. E. x. o. d. xij. v. t. t. r. ā. s. i. r. e. n. t. a. d. t. e. r. r. ā. p. m. i. s. s. i. o. n. i. s.

Ubi sunt viri q. iroiet ad te nocte educ illos huc vt cognoscamus eos. Egressus ad eos loth post tergū acclusos ostiū ait. Nolite quelo frēs mei. nolite malū s. facere. Ha beo duas filias que nōdū cognouerunt virū. educā eas ad vos. r. abutimī eis sicut vob placuerit. dūmo do vitis istis nihil mali fa ciat. qz ingressi sunt s. v. m. bra culmīs tmei. At illi dī- xerūt. Recede illuc. Et rur- sus. Ingressus es inquit vt aduena. nunq. d. vt iudi- ces. Te ergo ipm mag. q. hos affūgem. Uimq. faci ebant loth velpemētissime

q. d. si videt q. antea esset aliq. obfuātia pascchali. r. iō-
offi d. Corit azima. s. est. q. tales panes cito p. fieri ho-
spitib. aduēntib. seq. l. s. o. s. p. l. s. s. u. n. t. S. y. n. o. d. o. c. h. e. ē. l. o. c. u. r. i. o. s. i. c. d. r. t. o. r. a. c. i. u. i. t. a. t. c. u. r. r. i. t. a. d. t. a. l. e. s. p. e. c. t. a. c. u. l. ū. l. z. a. l. i. q. s. i. m. a. i. o. r. p. s. r. a. m. a. n. e. a. t. n. o. e. i. n. ē. v. e. n. i. s. s. e. q. t. o. r. i. p. l. s. v. n. i. c. i. u. i. t. a. t. i. e. s. s. e. t. c. i. r. c. a. d. o. m. u. l. o. t. h. i. E. d. u. c. e. o. s. r. e. c. o. m. E. g. r. e. s. s. u. s. a. d. e. o. s. l. o. t. h. p. o. s. t. r. e. n. e. c. u. b. i. t. u. n. e. p. h. a. r. i. o. i. n. t. r. a. r. e. t. d. o. m. u. e. i. i. m. p. e. t. e. r. e. t. h. o. s. p. i. t. e. s. q. s. a. d. h. u. c. e. r. e. d. e. n. n. h. a. b. e. o. d. u. a. s. f. i. l. i. a. s. r. e. l. l. o. c. d. i. c. i. t. (h. a. t. e. s. s. e. h. o. l. e. s. v. t. e. u. i. t. a. r. e. f. m. a. l. u. s. i. v. i. c. i. ū. s. n. a. t. u. r. ā. r. i. v. i. o. l. e. t. i. ā. h. o. s. p. i. t. ū. s. u. o. r. d. i. u. r. e. e. i. n. n. a. t. u. r. a. l. i. ē. s. q. u. a. r. e. h. o. s. p. i. t. e. s. o. f. f. e. r. e. d. o. f. i. l. i. a. s. i. l. l. u. x. u. r. i. o. s. i. s. r. v. i. d. e. t. q. n. o. q. d. d. u. o. b. u. s. m. a. l. i. s. m. i. n. u. m. a. l. u. s. ē. e. l. i. g. e. n. d. ū. s. i. m. a. l. u. s. ē. v. i. c. i. ū. s. n. a. t. u. r. ā. q. d. d. e. s. o. r. a. t. i. o. i. g. i. n. i. u. s. q. s. t. u. p. r. a. q. r. e. I. t. e. m. o. s. e. s. p. e. r. m. i. s. i. t. d. a. r. e. l. i. b. e. l. l. ū. r. e. p. u. d. i. t. q. d. e. r. a. t. i. l. l. i. c. i. t. ū. s. i. m. q. d. i. c. s. a. l. u. a. t. o. r. D. a. t. x. i. j. A. d. d. u. r. i. c. ā. c. o. r. d. i. s. v. r. i. r. e. E. t. h. a. d. e. u. i. t. ā. d. ū. m. a. l. u. s. i. v. r. o. n. e. i. d. i. ū. v. f. i. d. i. c. i. t. g. l. o. i. b. i. d. e. p. e. r. m. i. s. s. ū. ē. e. i. s. v. t. v. i. o. r. e. s. d. i. m. i. t. t. e. r. e. t. n. e. e. a. s. o. c. c. i. d. e. r. e. t. r. t. i. m. o. s. e. s. s. e. t. ū. s. f. u. i. t. n. e. e. i. n. h. p. e. c. c. a. u. i. t. q. r. i. p. e. l. o. t. h. p. o. t. u. i. t. o. c. c. e. d. e. r. e. f. i. l. i. a. s. s. u. a. s. a. d. e. u. i. t. ā. d. ū. v. i. c. i. ū. s. n. a. t. u. r. ā. r. i. v. i. o. l. e. t. i. ā. h. o. s. p. i. t. ū. s. u. o. r. I. t. e. l. i. c. i. t. e. p. i. n. i. t. u. n. t. f. m. e. t. r. i. c. e. s. i. n. c. i. u. i. t. a. t. i. b. n. e. o. i. a. t. u. r. b. e. n. f. l. i. b. i. d. i. n. i. b. ū. s. i. m. a. u. g. C. o. n. t. r. a. r. i. ū. v. i. d. e. t. p. d. i. c. t. ū. A. u. g. u. s. t. i. n. i. q. l. o. t. h. t. u. r. b. a. t. v. i. d. i. t. h. q. t. a. l. e. s. c. o. m. u. t. a. t. o. e. s. n. o. s. u. n. t. f. a. c. i. e. d. e. D. i. c. e. n. d. ū. q. i. l. l. i. c. i. t. ū. f. u. i. t. s. i. b. i. o. c. c. e. d. e. r. e. a. b. u. s. u. m. f. i. l. i. a. r. s. u. a. r. c. h. a. r. i. t. a. s. e. n. i. m. e. s. t. o. r. d. i. n. a. t. a. r. i. o. n. u. l. l. u. s. d. e. b. e. t. c. o. m. u. t. t. e. r. e. a. l. i. q. d. i. n. o. d. i. n. a. r. ū. q. a. d. s. e. v. t. p. r. e. c. a. u. e. a. t. a. m. a. i. o. r. i. p. e. c. c. a. t. o. a. l. t. e. r. i. u. s. U. n. d. e. s. i. m. A. u. g. u. s. t. i. n. i. l. i. b. r. o. c. o. n. t. r. a. m. e. n. d. a. c. i. u. m. e. n. ā. a. d. p. r. e. c. a. u. e. n. d. u. m. h. o. m. i. c. i. d. i. ū. n. o. n. e. s. t. m. e. n. t. i. e. n. d. ū. l. o. t. h. a. ū. t. n. o. p. o. t. u. i. t. o. f. f. e. r. e. f. i. l. i. a. s. s. u. a. s. m. o. p. d. i. c. t. o. q. u. i. n. o. s. e. n. t. i. r. e. t. i. n. r. e. q. d. e. r. a. t. p. e. c. c. a. t. ū. d. e. g. e. n. e. r. e. n. o. s. o. l. ū. v. e. n. i. a. l. e. s. i. c. u. t. m. e. d. a. c. i. ū. o. f. f. i. c. i. o. s. ū. s.

Quoniam non modica est, o Igitur dicitur pluit. Hic ponitur subuersio exercitus, et pena de consuetudine peccati. Igitur et sulphur, et ignis cum sulphure, et ar (subdit. dicitur et fetore ad significandum vicium sodomorum, cuiusmodi est vicium naturae, quod fetet vititate, et ardet cupiditate feruore. q Et subuertitur ciuitas: es has et p ministerium angeli, dicunt enim hebrei, quod ille quatuor ciuitates erat situate super rupem unam, et angelus subuertit rupem illam, et per his ciuitates desuper situatas. Alii expostores dicunt subuertit, id est struit igne sulphureo predicto et respiciens et in ordinato affectu contra preceptum angeli.

Uersa est et, dicitur autem hebrei, quod fuit quod nocte precedenti peccauerat in sale, et sic peccata consideret peccato, petenti enim loth sal, per adimendum tibi angelorum quos homines credebat ipsa renuit apportare, quia secundum modum sodomorum inter quos habitabat, affectum ad hospites non habebat. Hic autem expostores dicunt quod factum sit in figura, sal enim adimentum est ciborum, et ideo vroz loth respiciens retro uersa est in statu salis, quod punitio eius dicitur adimentum sapientie pernitendo ne ad prauitatem peccata reuertantur, quod et ipse dicitur dicitur Luce xxij. Demones estote vroz: loth, et ista expostio hic mystica videtur. per tunc dicitur salis, prope enim sancti qui prophetabant spiritu dicitur, aliquid prophetabant et bis, sic hieremias destructores predicti ciuitatis babilonem dicitur, et rro. Aliqui autem prophetabant factis, sic idem dicitur, posuit carbonas ligneas in collo suo, dicitur, et rro, ad designandum, quod sic duceret carbonati in babilonem, et eodem modo dicitur, quod ipse dicitur cum spiritu locuti sunt prophetate Aliqui insinuat futura vobis, ut patet quod innumerabilibus exemplis in scriptura, aliquid factis, sic in loco de vroz loth, et Abraam autem et cetera pietate et videret, et in prauis aliis, quod factum esset circa regionem illam, per quod die precedenti dicitur rogauerat, et Viditque ascendente et cetera, quasi formacis in quo coquuntur lapides, per calce facienda, sequitur.

est uomen, vrbis illi segor Sol egressus est super terram: et loth ingressus est segor. Igitur dicitur pluit super sodomam et gomorrā sulphur et ignem a domino de celo: et subuertit ciuitates has, et omnem circa regionem, vniuersos habitatores vrbium, et cuncta terre viretia respiciensque vroz eius post se uersa est in statuam salis. Abraam autem surgens mane vbi steterat prius cum domino intravit in sodomam et gomorrā vniuersam terram regionis illi. Viditque ascendente fauillam de fra quasi formacis fumum, cum enim subuerteret dominus ciuitates regionis illi, recordatur est abraam et liberauit loth de sterilitate vrbium in quibus habitauerat. Ascenditque loth de segor et mansit in more, dueque filie eius cum eo, Timuerat enim manere in segor, Et mansit in spelunca ipse et due filie eius cum eo. Dixitque maior ad minorem, per ne sener est et nulli vroz remansit in terra que pos

cito in eo deficiet virtus generandi, vel forsitan mortis. Et nulli vroz et credebatur enim quod sic per diluuium omnes mortui fuerant excepto noe, et qui cum eo erant in archa, et mortui essent omnes generaliter per predictum incendium, matre que audierat a patre mundum peritum incedio in futuro, sic pererat per diluuium de preterito, et ideo habuerunt prauam intentionem, id est seruatiomem generis humani licet malum modo ad hoc vel lent renire, sed in incestum cum preterito quod fuit illicitum et detestabile.

fit ingredi ad nos iuxta more vniuersae terre. Veni inebriemur cum vino, dormiamusque cum eo ut seruare possimus ex patre nostro semen. Deriderunt itaque patri suo bibere vinum nocte illa. Et ingressa est maior, dormiuitque cum patre. At ille non sensit. Hec quasi accubuit filia, nec quando surrexit, Altera quoque die dixit maior ad minorem, Ecce dormiui heri cum patre meo, Demum ei bibere vinum etiam hac nocte et dormies cum eo, ut saluemus seminem de patre nostro. Deditque etiam in illa nocte patri suo bibere vinum, Ingressa quoque minor filia dormiuit cum eo. Et nec quando tunc sensit quasi concubuerit, vel quia illa surrexit, Conceperunt ergo due filie loth de preterito suo. Perperitque maior filium, et vocauit nomen eius moab, Ipse est pater moabitum usque in presentem diem. Minor quoque peperit filium et vocauit nomen eius ammon

erat per diluuium de preterito, et ideo habuerunt prauam intentionem, id est seruatiomem generis humani licet malum modo ad hoc vel lent renire, sed in incestum cum preterito quod fuit illicitum et detestabile. b Veni inebriemur cum vino, dicitur hebrei quod vniuersum istud factum est a deo in spelunca mirabilis, et per hoc fieret per creatio duorum populorum, id est moabitum et ammonitarum. Sed hoc per fallis quod de faceret miraculum ad percurandum incestum et ideo aliter dicitur, quod in principio noctis angeli dixerunt loth et familie sue quod destructa erat ciuitas, et quod erunt quod per et predictum, et tunc non eruerunt inde usque mane, et sic per totam noctem se potuerunt ad eritum se parare propter quod probabile est quod portauerunt secum victualia, quod poterant habere in promptu, in quo magis reputant panem et vinum, dicitur enim autem quod filie loth in illo vino inebriuerunt aliquid alia, quod habebat virtutem inebriandi et puocandi ad coitum ignoante preterito. Sequitur.

Et ille si sensit et, dicitur hebrei et videtur verum quod impossibile est ipsum loth cognouisse carnaliter mulierem, et maxime virginem, quales erant filie sue, et supra dictum est in hoc capitulo, et non aduertere de concubitu cum muliere, et ideo dicitur quod loth euigilans de nocte non aduertit mulierem iuxta se, et quod cognouit eam carnaliter, sed quod esset filia sua forsitan ignoauit, quod calefacto vino non retinuit coluit quod vroz sua esset mortua, et ideo credebatur se esse cum ea, sed per hoc loth totaliter non excusatur, quia in crastino non cauet sibi de simili, et propter predictam scripturam non dicitur quod loth non sensit quando cognouit mulierem vel filiam, sed quod non sensit.

Qui accubuit filia, id est quasi lectum intravit cum eo, Hec quasi surrexit, id est quasi erexit lectum iuxta eum, quod ipse dormiuit intravit, et post impugnationem patre iteque dormiuit erexit, et eodem modo dicitur est de alia filia. Et sic per ista usque perperitque et cetera, et patre, et quod patet quod ipsa inue (ibi, recunda fuit, quia turpitudine quam operata fuerat cum patre exposuit et reuelauit, in nomine filij, ostendens quod ex patre suo conceperat. g Minor quoque peperit filium et, ista fuit honestior

Genesis

qz in noie filij sui. nō exprimitur in cest? et de p̄lo em̄ suo poterat mulier accipere licite. sicut pater de sara. q̄ cōcepit de abraā qui erat annuncius eius.

In c. xix. vbi dicitur in postilla. Et quo patz q̄ ad sim plicem rē.

Et adū q̄ an-
n gelū iurati ab
abraā ad pri-
mā inuitatōez acq̄ie
uerūt vt p̄s. s. xvij. c.
vbi ad primā petītōez
abrae angeli dixerūt.
fac vt loqr̄ es. inui-
tati tū a loth nō acq̄e
uerūt. nisi ad magnā
instantiā r̄ q̄i cōpulsit.
vñ dicit ibi. Cōpulsit
eos rē. Et q̄ dicunt q̄
dā hebreoz exposito-
res r̄ videt̄ ronabile.
q̄ ex h̄ datur doctrina
hōibz. vt cū inuitant̄

id est fili? p̄li mei. Ipse est
p̄ ammonitaz vsqz hodie.
Rofect? in .XX.
p de abraā intra au-
stralem: habitauit
inter cales r̄ pegrina-
tus est i gerar. Dicitur d̄
sara vxore sua: soroz mea ē
Dixit ḡ abimelech rex ge-
rare. r̄ tulit eā. Venit autē

a vnis magne autoritat? nō debēt se retrahere sed acq̄e
scere statim p̄pter eoz reuerētā. sicut āgeli fecerūt abrae
cū aut̄ inuitant̄ ab hōibz medioez seu modice autorita-
tis. si debēt statim acceptare inuitatōez seu p̄uulsi. s̄ al-
t̄ q̄lit se retrahere ne leues videat̄. sic āgeli fecerūt cū loth.
In eo. c. xix. vbi d̄ in postilla. Dis p̄lis siml. hyperbo-
lica est locutio rē.

Et passus nō videt̄ exponend? hypbolice. non
em̄ d̄ hic solū. q̄ tota ciuitas seu vni ciuitatis
vallauerunt domos loth. s̄ sup h̄ addit a puero
vsqz ad senes. r̄ adhuc vltra dicit. Dis p̄lis siml. vñ dāf
itelligi q̄ oēs fuerāt ibi p̄rieloq̄ndo. nec d̄ p̄ nō versitū
reputari q̄ p̄lis valde numerosus sit circa vni domuz
vl castz. qz dato q̄ nō oēs sint p̄e s̄ aliq̄ p̄e sint r̄ aliq̄
remote. oēs tñ sunt circa castz q̄ lōge vl p̄e circūdant. r̄
intendūt eū vallare. q̄ dē sideratio i h̄ loco nō est sine
mysterio. dixerat em̄ dñs abrae. s. xvij. c. Descēdā r̄ vñ
debo vtz clamoz rē. vbi dē loq̄ns more humano. vt di-
ctū est. ofidit q̄ volebat se h̄e i h̄ facto sodomoz ad mō-
dū volētis aliq̄d exp̄n vl tentare. supra qd̄ fuit ocellum
a deo. q̄ si inueni fuissent decē milia q̄ nō deleret. vt ibi
dē. M̄sc aut̄ in p̄secutōe facti scriptura nos docet q̄ si so-
lū nō erat ibi decē milia. s̄ nec vñ p̄ter loth. r̄ iō exprimi-
tur i s̄a. q̄ a puero vsqz ad senē oīs p̄lis fuit i illo facino-
re. q̄ dē? fideliter se habuit cū abraā. qz nō exerceat vl
tionē suā i sodomitis donec p̄ angelos suos reptū fuit.
q̄ oēs siml a puero vsqz ad senē nullis milibz ueniebāt in
crimine. vñ Zimbzo. in li. d̄ abraā. Audi scripturā testitū
cantē. circū dederūt domū ab infante vsqz ad senē totus
p̄lis. penit? nulla eras erat culpe imunis rē.

In eo. c. xix. vbi d̄ in postilla. S̄ h̄ dictū nō videt̄ o-
nū vbo saluatoris Dat. xix. dicitis. D̄. siq̄s dimiserit
vxore. r̄ aliā duxerit mechaf rē.

Additio tertia.
H̄ additōe sup Dat. xix. de hac materia tractat̄
fatis plene. r̄ etiā infra in Deut. xiiij. dñs p̄cedē
te tractabit. ibi em̄ p̄uis est locus de hoc inq̄rē
due. r̄ ideo ad p̄sens relinquo.

Replica correctio: q̄ contra Burgensem.
H. c. xix. vbi postillator dicit esse hypbole cū d̄.
Dis p̄lis circūbat domū loth rē. Burg. se oppo-
nit dicitis. p̄rie debere intelligi. qz oēs p̄e erant
ibi sicut p̄ncipes i crimine. r̄ sol? loth iust? ibi rept? est. s̄
hui? Burg. exposito simplr est falsa. p̄uer? em̄ p̄cepti n̄
capacibz fin beatū Aug. xxi. de ciui. dei. c. vi. illud faci-

nus iputari nō p̄t. Si em̄ p̄rie ite lligi d̄z sic vult burg.
miseres sunt d̄ p̄lo r̄ sic optuit oēs vtriusqz ser? adesse
imo r̄ vagietes i cunabulis. qz sequit̄ in s̄a. eos q̄ foris
erāt p̄cusserūt cecitate a minimo vsqz ad maximum. Est
igif hypbole. r̄ qd̄ d̄ a puero vsqz ad senē oportet accipi

de? ad abimelech p̄ somni-
um nocte. r̄ ait illi. En mo-
tieris p̄p̄t mlierē quā tuli-
sti. h̄z ei viz Abimelech vo-
ñ tetigerat eā r̄ ait Dñe nū
gētē. i ḡrantē r̄ iustā ineffi-
es? Nōne ipse dixit mihi.
soroz mea est. et ipa ait fra-
ter meus est? In simplici-
tate cordis mei. r̄ iudicia

exclusiue nō indusiue
p̄pter p̄dicta. nec valet
argumentū Burg. qz
sol? loth fuit iust? q̄i
tur oēs alij fuissent
ibi in obsidione. r̄ sic
fit e loth et vxoz eius
cū alij fuissent p̄nci-
pes i crimine r̄ societa-
te i obsidione. qd̄ fal-
sum est r̄ cōtra literā
stat em̄ ibi neminem
p̄ter loth iustū fuisse.
r̄ tñ i illo crimine nō
p̄cepisse r̄ illd̄ b. Zim-
bro. p̄ Burg. allegari
q̄ ibi nulla eras erat

culpe imunis intelligi debet d̄ etate p̄cepti capace fin
beatū Aug. vbi supra. vel dicat q̄ loquit̄ d̄ p̄cto origina-
li quo etiā oēs p̄ueni vñ? dicit obnoxij fuerūt.

Capitulu. xxx.
Rofect? inde abraā. h̄ic ofidit q̄liter abraā vt p̄
p fices se habuit ad p̄ntā domū. r̄ primo respectu
vroz. scdo respectu p̄lis. r̄. c. i. circa primū. sic
p̄cedit. qz circa vxozē abrae describit̄ culpa sublatōis. se-
cundo satisfactio trasgressōis. ibi. Statimqz d̄ nocte sur-
ges. r̄ q̄rto relaxatio punyōis. ibi. orate aut̄ abraā. i. circa
a Rofect? inde abraā. s̄ d̄ loco vbi ma (p̄mo sic dicit.
nebat. nō multū lōge a sodoma. Et cū fuit vt dicitur he-
brei. qz diligebat multū hō p̄turalit̄. subuersis aut̄ q̄n?
qz ciuitatibz r̄ om̄i p̄lo mortuo null? de illis ciuitatibz
remāserat. q̄ trasiret vltra ad domū abrae. nec ex alij lo-
cis veniebāt ad p̄dictas ciuitates. p̄ domū abrae trasē-
vntes. r̄ iō qz nō poterat exercere hospitalitatē. iō tras-
tulit se ad aliū locū vbi vie essent frequitate. r̄ sic possz ho-
b Dicitur d̄ sara rē. Et hui? i. exponit. (p̄tes recipit.
c Dixit ḡ rē. vt acciper eā sibi vxorem. s̄ h̄ videtur ab-
surdū. qz reges si accipiūt vxozē alienigenā. nisi p̄ ma-
gnā pulcritudinē vl aptitudinē ad plē. vl p̄p̄ vt r̄nqz. Sa-
ra at̄ iā si erat nonagenaria r̄ vetula r̄ desierat i ea fieri
m̄lebrā. vt p̄dictū ē. c. xvij. r̄ iō nō videbat̄ pulcra. nec
p̄ceptū apta. Dicit̄ igif hebrei. qz vsqz ad finē vite sue re-
māsit i ea tenentudo carnis r̄ viuacitas coloris. r̄ h̄e h̄
d̄ moysē Deut. vlti. c. cū esset centū vngintū annoz si cali-
gaur ocul? et? In hebreo h̄. Mō est obscurat? color et?
vl nō emareuit r̄ cetera ei? s̄ carnis r̄ coloris ei? r̄ d̄ cha-
leb d̄z Josue. xiiij. c. q̄ cū esset. lxxx. r̄ v. annoz erat ita for-
tis ad bellādū r̄ graditādū. sicut cū fuerat. xlv. annoz. Et
eodē mō p̄t h̄ dicit d̄ pulcritudinē sare r̄ tenentudine car-
nis. qz p̄suare sūt a deo p̄p̄t et? scitratē. Et licet h̄ sen sus
nō sit h̄ exp̄ssus in s̄a. tñ pbabilis p̄t trahi ex circūstan-
tia s̄e. s̄. et occupisctia regali sup eā in tanta etate.

Venit autē de? h̄ic p̄r ponit̄ pena diuine correctio-
nis sup abimelech. qz post sublimationē sare statim iſir-
mat? ē. vt dicit ioseph? r̄ desperatibz medic? dñs appa-
ruit sibi i visione dicitis qz nō erat nisi p̄pter sarā. r̄ qz cri-
am moreret nisi eā redderet viro suo. r̄ p̄tz s̄a vsqz ibi.
e In simplicitate cordis rē. Ignorās qz esset alligata
f Et iudicia manū meaz. qz non intendebā (viro.
q̄ tangere nisi affectu maritali. sequit̄.

Genesis

ipse sit ppheta. et talis reputet apud suos. eos q tecum sunt illi no pstr dicere q ego sedam te. videtes q ipe p ppheta. te acceptat tanq mundas. q quocunq pertereris. i. inter extraneos eris rephensa seu redarguta. eo q non oes habebat abraa tanq ppheta. et q hortari intedebat sara. ne vltra h modo loqndi vteref. sic ena increpauerat abraa s h supra eode capitulo.

Capitulu. XXI.

Visitavit autē dñs sara. hie dicitur ofidit quo abraa se habuit respec tu. plis. s primo de scribit libere pcurro et secundo ancille et filij ei. et electio. ibi. Et unq vidisset sara. et tertio efficitis abrae stabili tio. ibi. Eode tpe dixit abimelech. Circa pri mu describit natiuitas ysaac s sara. et p riza ex pdictis. xvij. c. et xvij. vsq. lvi.

Dixitq sara qd. i. matera exultatis in partu. plis. cepte su pra virtute nature. c. Quicunq audierit qd. i. gaudebit de dei bonitate. Et maxime h dicit. q de ysaac na ta est beata virgo q p filiu suu gaudiu etu lit vniuerso mudo.

Quis audietur qd. i. in etate sit pnecta qd. null. q h factu e diuina virtute supra natura. In hebreo ha bet sic. Quis auditu rus crederet abraa. q sara lactaret filios. ex hoc dicitur hebrei. q vi cine mlieres dicebat. ysaac si esse filiu sara.

Quis audietur qd. i. in etate sit pnecta qd. null. q h factu e diuina virtute supra natura. In hebreo ha bet sic. Quis auditu rus crederet abraa. q sara lactaret filios. ex hoc dicitur hebrei. q vi cine mlieres dicebat. ysaac si esse filiu sara.

Quis audietur qd. i. in etate sit pnecta qd. null. q h factu e diuina virtute supra natura. In hebreo ha bet sic. Quis auditu rus crederet abraa. q sara lactaret filios. ex hoc dicitur hebrei. q vi cine mlieres dicebat. ysaac si esse filiu sara.

Quis audietur qd. i. in etate sit pnecta qd. null. q h factu e diuina virtute supra natura. In hebreo ha bet sic. Quis auditu rus crederet abraa. q sara lactaret filios. ex hoc dicitur hebrei. q vi cine mlieres dicebat. ysaac si esse filiu sara.

propter sara vxore abrae.

Visitavit autē dñs sara sic p miserat et impleuit q locut e. Coepitq et pepit filiu i senectute sua tpe q p dixerat ei de. Vocauitq abraa nomē filij sui que ge nuit ei sara ysaac. et circūci dit eū octauo die: sic pceperat ei de. cū eēt centū āno rū. Hac qppe etate patris nat e ysaac. Dixitq sara. Risu fecit mihi de. et qcu q audierit corridebit mihi. Rursūq ait. Quis audietur crederet abraa q sara lactaret filiu: que pepit ei iā seni. Creuit igit puer. et ablactat e. fecitq abraaz grāde puiū i die ablactationis ei. Cūq vidisset sara filiu agar egyptie ludētē cum ysaac filio suo: dixit abraa. Ecce ancillā hanc et filiu ei. Ad enī erit heres filij ancille eū filio meo ysaac. Dure accepit h abraa p filio suo. Cui dixit de. Ad tibi videat asperū sup puero et super ancilla tua.

tertu sit illud totū qd pmissum est. Audētē eū ysaac filio suo. S; in hebreo nō habet nisi ludētē tū. qd sequit nō est d textu. id aliter exponit hebrei. vbi eū nos habe mus ludētē. hebrei habet messaber. et est dictio equoca in hebreo. q significat ludētē ydolatrante occidentez

Omnia q dixerit tibi sara: audi vocē eius. qz in ysaac vocabit tibi semē. S; et filiū ancille faciā in gentem magnā. quia semē tuū est. Surrexit itaq abraa mane et tollēs panē et vrez aq imposuit scapule ei. et aditq puerū: et dimisit eam. Que cū abisset: errabat i solitudine berfabee. Cūq cō sumpra esset aq i vtre abie cit puez sub vna arborē q ibi erat. et abijt. Sediq e regione pcul. qtu p arcus iacere. dixit ei. Ad videbo moriētē puez. Et sedēs cō tra lenauit vocē suā et fle u: et exaudiuit aut de. vo cepueri. Vocauitq āgel? domini agar d celo dices. Quid agis agar? Noli timere. Exaudiuit enī deus vocē pueri de loco in q est. Surge et tolle puez: et tene manū illi: qz in gentē magnē faciā eū. Apuitq ocu teū aque: abijt et impleuit vtre. deditq puero bibere et fuit cum eo. Qui creuit

et cocuntē sine lactauit eū. Et i. Et ov. xvij. vbi nos habem. Et dicit ppls manducare et bibere et surrexit lu dere. hebrei dicit idola trare. Et. q. Reg. vbi habem. Surgat puer et ludat. hebrei dicit. et occidat. et isra. xv. vi. vbi habem. Et dicit Abimelech ysaac iocantē eū rebecca vtre sua. hebrei dicit coeuntē. et in omib; passivis istis allegatis est simile bebratiū pcedi ete dictioni messaber et sic patet equocatio pcedi tūois fm hebreos. Et snia illoz passiuum p dicitoy ofidit vneratē p dicitoy sensu: um saltem appareret quā equocationē videretur ignorasse trāsa. tot; nollet. vel eā non reputat. qz vbiq. t. a stult in vna significatōne. s. put imporat ludum. Dicit igit hebrei. dicto p dicitā messaber accipit hic i triplici significatōne. qz sara vidit ysaacē facientē aliq q pertinet bant ad ydolatriam. qz pcepit q qrebat caute ysaac occideret vtr hereditatē. v. et apīs ad Bal. iij. dicit. Quis q erat fm carnē. i. ysaac pseq;

bat eū q tūc erat fm spūm. s. ysaac. Itē pcepit q esset p nus ad lururiā. et timēs ne ad similia ldueret filiu suū ysaac. nūcianit ista abrae pētēs vt ysaacē efficeret dices. Ecce ancillā hanc et. qz si poterat filij pueniret emi ti sine matre. seqf. g. Dure accepit h abraa et. qz nō solū sibi displicuit electio. s; etiā ei? indoles mala. h. Cui dixit deus. non tibi et. et causa subditur. i. Et in ysaac vocabit et. in q cōplebunt pmissa q tibi l. Exaudiuit aut de. hie ofit ponit eie (feci. et p riza. ctory solatio. ysaac aut iā erat. xv. annoz vel pl. qz iam ruij. annoz erat quando ysaac fuit natus. et ideo videns se in periculo mortis de malis suis pteritis voluit. et do minum rogauit pro vira sua prolonganda. et fuit exaudi tus. vnde sequitur verbū angeli. Exaudiuit enī de. ac si diceret. attendit deus penitē tiam quā nunc habet in loco in quo iacet. non autē mali ciam quā exercuit in alijs locis. m. Apertit et. Ad qz si videret as. s; ad vidētū illd s q

nō aduertebat. s. puteū cui⁹ aq̄ erat necessaria. p̄ sustēra
tione pueri ⁊ sua. ⁊ p̄t̄ l̄ra vsq̄ ibi. n̄ factusq̄ ē iu
uenis sagittari⁹. i. exercēs artē venādī. Hebrei dicūt ex
ercens latrocinia ⁊ p̄das a trāscentib⁹. p̄ter h̄ dicit̄ est
supra. xxi. Dan⁹ et⁹ om̄es. licet em̄ penituerit in infir
mitate vt dicit̄ est. t̄i
postea redijt ad romi
tū. vt dicit̄ hebrei.

o Et accepit illi ma
ter sua vxorē de terra
egypti. i. de terra in q̄
nata erat ⁊ nutrita.

p̄ Eodē t̄p̄. h̄c dicit̄
ponit̄ abrae stabilitio
q̄ em̄ obedierat dñs
eiectōe filij ⁊ matris.
puenēs erat q̄ deus
ōsideret et aliq̄d speci
ale beneficiū. q̄d factū
ē cū ter terre venit ad
eū querēs ei⁹ amicitia
am ⁊ fed⁹ dicens.

q̄ De⁹ te cū est. audi
erat em̄ q̄ q̄tuor re
ges fortissimos cum
dei adiutorio debella
uerat. ⁊ viderat q̄ do
min⁹ in senectute su
pra virtute nature fi
lium ei dederat. et q̄
p̄ter ei⁹ vxorē dñs eū
flagellauerat. ideo q̄ si
ur amicitia ei⁹. ⁊ p̄t̄
littera vsq̄ ibi.

⁊ Idcirco vocat̄ est
rē. i. pute⁹ septē p̄ter
septē agnas q̄s abraā
ibi statuit. vel p̄ntens
uramenti. Cui⁹ cau
ra subdit̄.

s Quia vterq̄ ibi iurauit. s. abraā ⁊ abimelech. Berfa
bee em̄ vtroq̄ modo interpretat̄. s. pute⁹ septē. ⁊ pute⁹ iu
⁹ Abraam auit rē. hebrei dicūt hor (rameni. sequit̄.
tū. in q̄ plantauit diuersas arbores ad fruct⁹ ferēdos et
h̄ p̄ter hospites trāscentes recipēdos. vt amicitate lo
ci recrearēt ⁊ fructib⁹ reficerent. ⁊ Et inuocauit rē.
q̄ post recreatōes acceptā mutabat hospites ad reddē
dū gr̄as deo d̄ beneficijs suis. ⁊ Et fuit colonus rē. q̄
pl⁹ ibi māsit q̄ in ebron. vbi māserat. xxi. ānis. h̄ autez
mansit. xxi. annis.

In. c. xxi. vbi dicit̄ in postilla. Ideo aliter exponit̄ he
brei. vbi em̄ habem⁹ ludentē rē. Additio.

h̄c dicit̄ messaber q̄si equiuoca est in hebreo si
gnificat em̄ vt plurimū ridentē. sicut i. h. c. dicit̄
q̄s sara. n̄sum fecit̄ mihi dñs. vbi hec dicit̄o ponit̄
tur. q̄siq̄ vō significat iridentē seu deridentē. vt i. psal
mo. ij. Qui habitat i celis iridebit eos. vbi etiā hec di
ctio ponit̄. q̄siq̄ vō gaudētē. sicut in ps. cxxv. cū dicit̄.
Tūc replet⁹ est gaudio os nost̄ rē. vbi ponit̄ hec dicit̄o
q̄siq̄ significat ludentē. sicut Ero. xxiij. Surrexerūt lu
dere. ⁊ i alijs q̄ plurimis. Nunq̄ t̄i in hebreo hec dicit̄o
significat ydolatrante nec occidentē. nec coeuntē seu la
sciuentē. nec auto:itates ad h̄ inducte p̄ postillatores h̄
pbant. sicut dñs cedente in suis locis patebit. vbi trās
lator nost̄r p̄prie se habuit trāsferēdo h̄c dicit̄onē q̄siq̄.

⁊ moratus est in solitudine
factusq̄ ē iuuenis sagitta
rius. Habitauit in deserto
p̄baran. Et accepit illi m̄
sua vxorē d̄ tra egypti. Eo
dem t̄p̄e dixit̄ abimelech ⁊
p̄p̄icol p̄nceps exercit⁹ ei⁹
ad abraā. Deus tecū est i
vniuersis q̄ agis. Jura er
go p̄ dñm ne noceas mihi
⁊ poster⁹ meis stirpiq̄ mee
s̄ iurta misericordiā quā fe
ci tibi: facies mihi ⁊ tre i q̄
verfatus es aduena Dicit̄
q̄s abraā. Ego iurabo. Et
increpauit abimelech. p̄
puteū aque. quē vi abstule
rāt serui ei⁹. Rfiditq̄ ab
imelech. Rescui q̄s fecerit
hanc rē. S; ⁊ tu nō indica
sti mihi. ⁊ ego n̄ audiui. p̄
hodie Tulit itaq̄ abraam
oues ⁊ boues. ⁊ dedit ab
imelech. Percussitq̄q̄ am
bo fedus. Et statuit abraā

p̄ ludū. q̄siq̄ p̄ risum seu gaudiū. q̄siq̄ p̄ irrisiōne. nunq̄
t̄i p̄ alia p̄dicta significata. q̄ste aut̄ passus meli⁹ expo
nit̄ ab aliquib⁹ expositioib⁹ hebreorū magi autenticis q̄
Rab. sal. Dicit̄ em̄ q̄ ymael vidēs q̄ tamagnū fellū ce
lebrasset abraā in die ablactatōis fratruū sui ysaac iunio

septē agnas gregis seorsuz
Cui dixit abimelech. quid
sibi volūt septē agne iste q̄s
stare fecisti seorsuz. At ille
Septē inq̄t agnas accipi
es d̄ māu mea vt sint mihi
in testimoniū q̄m ego fodi
puteū istū. Idcirco voca
tus est locus ille berfabee.
q̄ ibi vterq̄ iurauit. ⁊ ini
erunt fedus p̄ puteo iura
menti. Surrexit autē ab
imelech ⁊ p̄p̄icol p̄nceps
exercit⁹ ei⁹ reuersiq̄ sunt i
terrā palestinorū. Abraam
vō plantauit nemus i ber
fabee. ⁊ inuocauit ibi uo
men dei eterni. ⁊ fuit colo
nus terre palestinorū die
bus multis. XXII.

De postq̄ gesta st
tentauit de⁹ abra
am ⁊ dixit ad eum
Abraam Abraam. At ille
respondit. Assum. At illi.

non tamen heres prout p̄ntat. ⁊ hec expositio videt̄ sat̄
congruens littere ⁊ rationi.

Replica correctorij contra Burgensem.
In ca. xxi. vbi postill. exponit̄ ludū ymaelis p̄p̄o
latna. bur. dicit̄ dicit̄onē hebraicā hic positā non
significare ydolatriā sed irrisiōne. Respondeat h̄
bea. h̄terog. glose ordinarie mḡto historiarū ⁊ auctoritatū
bus autenticis hebreorū. quos postillator hic sequit̄. q̄v
oimibus rōnabile videt̄ maiorē adhibere fidē q̄ soli bur
gens. qui etiā rationib⁹ postillatoris in p̄posito nō satis
facit. Expositio quoq̄ quā ponit̄ burgensis nō videt̄ rōnab
ilis. q̄ videt̄ licet p̄ sola irrisiōne. sic finaliter etiā p̄ dicit̄
nam sententiā ⁊ mater ⁊ filius escerent. sed p̄ter ydo
latriā vel ināū ad ydolatriā disponentē. vt dicit̄ beatus
Bregorius. Et ponit̄ in glosa ordi. super illo verbo Ero.
xxiij. Sed ut populus māducare ⁊ bibere ⁊ surrexerunt lu
dere. ⁊ iō eieci sunt. Non em̄ legit̄ ymaelem nec aliq̄d
d̄ ei⁹ posteritate i cultu dei veri p̄fenerasse. Iustū igit̄ fū
it domū abrae ea ratione ab h̄moi purgari.

Capitulū. xxii.
De postq̄ gesta sūt. h̄c dicit̄ p̄t̄ describit̄ q̄s abraā
habuit vt p̄fect⁹. ⁊ primo q̄ ad deum. s. bo quo
ad primū. c. ruij. tertio quo ad seipm. c. ruij.
Circa primū ostenditur obedientia abrae ad deū i hoc
q̄ ad p̄ceptus eius paratus fuit absq̄ dilatiōem olare

ris. illudebat seu irri
debat dans intellige
re q̄ ex h̄ nō seq̄ret̄ q̄n
ip̄e ymael esset heres
er q̄ erat maior natu
⁊ legit̄m⁹. q̄ ex vxore
⁊ etiā a deo b̄dictus
⁊ supra. c. xvij. d̄ y
maele dixit̄ deus. ecce
b̄dicta et. ⁊ hoc est q̄d
d̄. Cūq̄ vidisset sara
filiū agar ludentē. il
ludentē seu deridentē.
Et q̄d sequit̄ i l̄ra no
stra cū ysaac nō est de
tertu. put̄ dicit̄ postil
lator. ex hoc autē sara
timuit ne forte ymae
el in p̄cessū t̄p̄is inge
reret se hereditari. h̄
est q̄d sequit̄. Et q̄e an
callā ⁊ filiū ei⁹. nō em̄
erit heres filij ancille
cum filio libere suae si
lio meo. q̄. d̄. non erit
heres sicut ip̄e se. ia
ctat̄ deridēdo Simili
ter ⁊ de p̄mās i h̄
sare intentionez dixit̄
abrae. Dia q̄ dicit̄
tibi sara. audi vocem
eius. Et reddes ratio
nē sequit̄. q̄ ysaac vo
cabit̄ tibi semē. q̄. d̄. li
cet ymael sit filij tu⁹.

Genesis

filii sui. et sic pcedit. qz primo offit pcepti dñi. se-
cundo obediētia fuit ibi. igit abraā d nocte cōfurgēs. ter-
tio reuocatio pcepti ibi. Et ecce angelus dñi. quarto cō-
firmatio pmissi. ibi. Vocauit at angelus dñi abraā. se-
cundo. Circa primū sciēdū qz tētare ē accipe expimētū
de igno:ātia. de^o autē
cū sciat lucide oia si
tētare alique. vt acci-
piat expimētū d his
q ignorat s; vt alijs
q ignorat def expien-
tia de aliq; et sic tēta-
uit abraā. pēpiēdo
vt ysaac filiū suū im-
molaret. vt alijs qui
ignorabāt offideretur
ei obediētia. et eis va-
b. Tol (ref exēpiū.
le filiū tuum dicunt
h hebrei. qz h fuerūt
plures reuelationes
et pcepta successiue
facta ipi abrae. quia
prio dixit ei dñs. tol-
filii tuū et ipō niden-
te pat^r sum obedire.
s; duos filios habeo
de q pceptū intelli-
gitur dñs. scdo dicit.
Vnigenitū et ipō nū-
deno. qz hiber ē vnigenit^r mī sue. dñs tertio dixit quem
diligis. et ipō nidente. et rursū diligo. dñs dixit quarto
ysaac. Et factū ē h vt dicitur hebrei. vt et plurib; rāsoni-
b^o ab obediēdū haberet maiorē mercedē. Doctores autē
nū dicit. qz fuit vnū pceptū simul factū vt simul et su-
bito oia pponeret q possent ipm retrahere ab impletio-
ne pcepti. vt p hoc magis appareret obediētia abrae. et
tō totū dictū ē sibi in eodē tēteru. b. Tolle filiū tu-
um. qz h israhel eēt fili^r ei. tū dictū erat ei a dño. In
ysaac vocabis tibi semē ca. pcedēt. c. Vnigenitū. i.
miraculo se pceptū a fara. d. Quē diligis spāl dñi
lectioe et sup oēs creaturas. e. Ysaac q interpretat^r
suis et gaudio qd habuisti in ei^r annūciatione et natū-
f. Et vade in terrā visionis. i. in mōtē iuxta hie (ate.
miraculo qz erat alt^r respectu altar pñi terre pmissiois
et tō inde poterat videri terra in circuitū et ille mōs po-
stea addit^r est ciuitati. et in loco illo postea edificatū ē
tēplū tpe salomons. vt h. q. Paral. iij. ca. et h pceptus
ei abrae. vt lōge aduēdo possit deliberare de facto. et
sic dimittere. nisi fuisset valde pñs i obediētia ad deū.
g. Atqz offeres ac. holocaustū erat sacrificiū qd totū i-
cedebat ad honorē diuinū. ita qz de filio suo nō rema-
nerēt nisi cineres q statū p statū vēni dispergerēt.
h. Igit abraā ac. h sūt offit obediētia fuit. i. abrae. qz
pceptū fuit sibi factū de nocte tūc eij cōius et cōiucien-
tū fuit reuelationes diuine sedatis exteriorib; montib;
et nō expectauit ortū solis ad exequēdū mādātū qd erat
valde difficile. vt piz ex dictis. i. Stravit asinū suū
ad portādū ligna. qz crāt necessaria in sacrificiū holocau-
stū vt dicitur ei. et nō rādū. qz ipemer stravit. nō eū expe-
ctauit qz sem^r suus surgeret ad hoc faciendū. et deside-
rio feruēt qd habebat ad implēdū dei mādātum.
h. Ducēs secū duos iuuenes. ista fuerūt israhel et elie-
ser. vt dicitur hebrei. tū nec ipis nec vtrū reuelauit pce-
ptū dei sibi factū. ne aliq mō ipeditet ab exequutione.
i. Die aut terno. i. e. dē vti recessit. i. berisabee nō erat

ita longe a mōre moria vbi debuit imolare filiū qn pos-
set illuc venire in breuiori tpe. qz nō distat nisi. ex. leuc^o
vel circiter. s; a dño ista dilatio facta ē. vt appareret ois
bo q abraā in h facto nō fuit subito mor^o. s; ex lōga de-
liberatiōe vt clar^o appareret obediētia ei^r. in Expe-
ctate hic cū asino. qz
timebat ne ipeditet
ei obediētia. si eēt
nō ego et pñes.
puer. i. ysaac.
o. Postqz adoraue-
rim^o ac. h. pphice dicit
it. nō tū aduertēs qd
diceret. nō eū inten-
debat q ysaac reuer-
teret cū eo. et tō nō fu-
it pphie ppuē et ppe-
cte dicta ad quā req^o
rit intelligētia. s; in q
dicitur. i. h. i. intelligen-
tia opus ē in viliōe
s; large dicta qz spū-
lectō mouēte sic pru-
lit vt significaret id
qd futur^o erat.
p. Tullit qz ac. d. dor-
q. Et ipō. (so asini.
fuit sup ysaac i figu-
ra dñi nri vsu xpi q
bailās sibi cruce ex-
stet in eū q dicitur caluarie loc^o. vbi et crucif^o ē vt dicitur jo. xij.
et ipe vo. et. gladiū. ad imolādū ysaac. ignē ad scēdē-
dū et icinerādū ipm imolatū. s. Dicit ysaac ac. h. fuit
ē a deo. vt vba pietat^o pmonētia viscere pñia dicerēt a
filio. et mag^o declararet obediētia abrae qz h nō fuit ab
obediētia retardat^o. et de^o puidēbit sibi. h. ē. pphie
tice dicit. v. Lūqz alligasset ysaac. nō ē intelligēdū
q pñitū eū ligauerit. ysaac ei iā erat. xxx. ānoz. vt dicit
ioseph. et p dñs abraā iā erat. xxx. ānoz. qz cētū ānoz
erat qñ ysaac nat^o ē. vt dicitur ē ca. pce. et sic erat fortior
pñe qz erat valde senex. h. ē. piz qz portauit ligna holocau-
stū ascendēdo mōtē et tū erat ibi on^o vni^r asini. vt piz ex
pñict^o pportebat ei qz tātū eēt ibi d lignis qz sufficerēt
ad scēdēdū et icinerādū corp^o vni^r hois. et tō sup hūclo
eū dicit ioseph. qz edificato altari. et oib; part^o abraam
dixit filio suo quō magis pñib; ipetrat^o erata deo et
quō pcept^o erat miraculose. et quō nat^o gaudiose. et quō si-
bi dñs pcepit eū imolari. sibi adiūgēs. qz credebatur deus
eū nolle mori egritudine. vel peste. vel gladio in bello.
s; qz cū pñib; deuot^o deo offerret. et sic de^o acciperet securi-
tatem ei^r pperuo. et er hac obediētia de^o regetet senectū-
tū abrae loco filij qz auditi ysaac volūtate accessit. vt i-
molaret ad implēdū volūtate dei et pñis sui. sicut at dicit
ioseph. sicut qz tū ad h q ysaac voluit imolari. nō tū v^r
vex qz tū ad h q abraā imolaret eū credēs qz aia ei^r d ce-
tero eēt cū deo. et apl^o iter hoies nō videret. qz. s. xviij.
ca. dicit de^o abrae d ysaac. Reges oriet^o et eo. et ca. xxi.
In ysaac vocabis tibi semē et firmiter credebatur vbi dei
eēt vex. et tō mel^o dicit abraā imolare volēs ysaac creditait
qz ipm a mortuis suscitaret de^o. vt ppleret i eo suum. p-
missus. Et h ē qd dicit apl^o ad hēb. xi. fide obtulit ab-
raā ysaac cū tētare. et vnigenitū offerēbat in q suscepar
pmissioēs. ad quē dictū ē. Quia i ysaac vocabis tibi semē
mārburū. qz a mortuis suscitare eū potēs ē de^o. et h
signauit abraā filio suo ysaac. et tūc volūtate accessit ad
obediēdū. in h signū. as spm de q scriptū cū est. h. ij.

Oblatus ē qz ipse voluit. Aduertē dū ē qz abraā ligauit filiu. nō p̄t h̄ qz timeret eū iugere v̄ rebellare. vt ser h̄ dicit h̄ vt imolaret eū sic aialia q̄ offerebant in holo/ caustis: q̄ ligata offerebant. et vt p̄ h̄ r̄p̄i ligatio signifi/ caret aī imolatōes ipsi? i cruce. Si at̄ q̄rat quō abraam voluit filiū suū imo/ lare cū occasio inocē/ tis sit horribil̄ r̄ illi/ cita. Sciebat ē qz hō nō ē aīal imolatiōis. Dicit dū qz reuelatō illa fuit sc̄a r̄ qz du/ bitare si posat qn̄ eēt sibi p̄ceptus a deo vt plem? declarauit in q̄ dā qone de q̄libz. ipe enī sciebat qz q̄libet q̄ntūcūqz iustis ē de bitor mortis ipe deo p̄ p̄cto primi pentis. et iō ipe dō p̄r illud de bitū repetere qsi vult et quō vult r̄ iō bene obedire voluit. secus aut̄ eēt de p̄cepto al/ teri? q̄ nō sic eēt dñs vite: r̄ mors. r̄ p̄ h̄ p̄z ad obiecta. r̄ Et ecce angel? dñi. Hic p̄r p̄ceptū reno/ catio. quia factū erat ad declaratiōem obe/ diētē abrae. r̄ iō ipa declarata reuocatur iō subdit. p̄ Non extēdas r̄. h̄ enī tam est. xxx. anoz: tamē vocatur puer. qz ad/ huc erat sub cura pa/ tris. In sacra enim scriptura subdit r̄ famuli licet sint etatis p̄uete tū fr̄c̄q̄nt̄ vocant̄ pueri.

Hic cogni. i. alios cognoscere feci. **b** Viditqz p̄ tergū arietē. dicit̄ hebrei. qz ibi fuit par? a p̄icipio crea/ tionis mūdi. i. sexta die. in q̄ formauit d̄s aialia. h̄ hoc nec rōe nec scripta h̄z a p̄parētā. r̄ iō reputādū ē h̄cticiū p̄p̄ qd̄ dicendū qz fuit ibi adduct? ministerio āgelico.

c Quē assumēs r̄. Orabat ei abraā in imolatiōe arie/ tis qz dñs acceptaret ita: ac si fil? ei? p̄p̄ deū fuisz im/ molat?. Et liberatōe v̄o ysaac r̄ imolatiōe arietis. p̄ eo fa/ ciūt iudei festū m̄barū in p̄icipio mēsis septimi. scz. se/ p̄dr̄. p̄p̄ qd̄ tūc clangit in cornibz pecorū in mēonaz arietis imolati p̄ ysaac. **d** Appellauitqz r̄. eo qz dñs vidit abrae r̄ filij ei? obediētā r̄ ysaac liberauit a mor/ e. **e** Cū vsqz hodie d̄r. h̄ ē in puerbiū ductū est. (te. f. In mōte dñs videbit. qn̄ ei iudei sūt in angustia cō/ stitū dicit. In mōte dñs videbit. i. sic in monte vidit afflictōem ysaac eū liberādo. sic nos liberet. **g** Vocauit aut̄ r̄. Hic p̄r reperit̄ p̄missio p̄r sc̄a abrae r̄ maḡ explicat. r̄ iuramēto diuio p̄firmat̄ dicit̄. **h** Per me metipm̄ r̄. oēs enī p̄ maiores suos iurāt. vt d̄r ad h̄z bre. vi. Hō p̄r aut̄ aliqd̄ eē mai? deo. r̄ iō p̄ semetipm̄ iurauit. **i** Multiplicabo r̄. h̄ dicit̄ q̄ntū ad bonos r̄ religio/ sz. Et velut harenā r̄. hoc dicit̄ q̄ntū ad cupidos r̄ iōs. terrenos. r̄ marie q̄ntū ad filios esau. v̄ h̄ r̄ elau. dicit̄ est edom. i. terrenus. **l** Possedit r̄. hoc ipletū fuit tpe iolue. q̄ debellauit. xxx. r̄ vñ reges. r̄ ciuitates r̄ terras

eorum diuisit possidendas israel. **m** Et benedicentur in semine tuo oīs gen. r̄. hoc exponunt iudei dicentes: qz qsi quis bona imp̄cat aliq̄ cui dicit̄: b̄n̄faciat tibi d̄s sic fecit isaac filio abrae. Eatho/ lici aut̄ meli? exponūt de r̄po q̄ de semie abrae descendit fm̄ carnē. r̄ in r̄po b̄n̄ dicitur oīs gen̄tes terre. i. aliq̄ de oibus gen̄tibz. qz null? p̄seq̄ salutē nisi p̄ r̄p̄i b̄n̄d̄i n̄. Hic ita? (ctiōne. qz gess. i. p̄ liberatōz ysaac. qz abraā cogitabat sibi p̄uide de v̄rore: eo qz estz iā suf/ ficientz etatis r̄ nōle bar qz accipit m̄herē de chananis ut qz habitabat. ideo. **o** Nūciatū ē r̄. so. r̄z sare v̄ronis sue ge/ nūit̄ filios. **p** Hic p̄r genitū. a q̄ descendit iob v̄d̄i car h̄ero. i. d̄ hebrai cis q̄ntū. v̄i r̄ i p̄r a. libz iob dicit̄. Eū erat in fra hus noīe iob. q̄ Et huz fr̄ez ei?. Ab isto descendit elud huzites. **r** Et barhucl r̄. p̄p̄ istā q̄ p̄iugenda erat ipsi ysaac descripta ē ista genealogia. **In. c. xxx. vbi d̄: in postul. r̄ valde in fr̄a v̄sionis. i. in mōte.**

Bi hic d̄r. In terrā visionis. in hebreo habetur **v** In terrā mozia. Voluit enī trāslatio interpretat̄ hoc nomē mozia. p̄ h̄ nomē v̄sionis: qd̄ nō de p̄ pinqz h̄z valde lōge h̄ sonat. In. q. v̄o palip. ay. c. vbi d̄ h̄ mōte agi? si fuit interpretat? h̄c dictōem h̄z diuisit eā in xp̄ia forma v̄i. Et cepit salomō edificare domū dñi in hierlm̄ i mōte mozia r̄. meli? se h̄z ibi q̄ d̄c. naz h̄c dictio mozia h̄z alias interpretatōes ipe xp̄m̄ q̄ores. r̄ ma/ gis p̄sonas p̄posito. q̄s qd̄ interpretatōes hebrei antiq̄ tradūt. nā qdā eoz dicunt qz mozia interpretat̄ doctrina seu doctrin. r̄ ē xp̄m̄ q̄sima interpretatio seu expositio. **M**ā moze in hebraico idē significat qz doctor. r̄ sic mozia est ab illo noīe moze abstractū. v̄ est nomē femini generis eiusdē significatiōis. r̄ sic mōs mozie idē est qz mōs do/ ctrine seu doctoris. **S**co mō interpretat̄ ab eis r̄ p̄p̄re ab h̄ qd̄ d̄r mōs qd̄ significat myrrhā. **E**si dicit̄ qz idē ē dicere mōs mozia qd̄ mōs myrrhe. de q̄ **L**an. iij. **E**adā ad mōte murrhe. **T**ertio i trāslatōe chaldaica d̄r. ad ter/ rā latrie. eoz mozi p̄p̄re significat timorē. v̄ in illo lo/ eo reddebat deo cult? latrie q̄ p̄cipue fundat̄ in timore dei. sc̄o q̄ p̄manet in sectm̄ secti. Et notandū qz q̄libet illaz triū interpretatiōū ueniebat illi mōti cōmuniter seu large rōne tēpli: ibi edificandi. **P**rio qz ab illo loco doctrina legal̄ egrediebatur ad totū xp̄m̄. iura v̄m Deu/ tero. r̄. **S**co qz ibi offerebat deo thumiana. r̄ iuceluz in q̄ myrrha infponebat iuxta sc̄dam interpretatōes **L**ec/ tio ibi colebat d̄s cū hostijs r̄ sacrificijs legalibz. p̄t in

fm̄ carnē. r̄ in r̄po b̄n̄ dicitur oīs gen̄tes terre. i. aliq̄ de oibus gen̄tibz. qz null? p̄seq̄ salutē nisi p̄ r̄p̄i b̄n̄d̄i n̄. Hic ita? (ctiōne. qz gess. i. p̄ liberatōz ysaac. qz abraā cogitabat sibi p̄uide de v̄rore: eo qz estz iā suf/ ficientz etatis r̄ nōle bar qz accipit m̄herē de chananis ut qz habitabat. ideo. **o** Nūciatū ē r̄. so. r̄z sare v̄ronis sue ge/ nūit̄ filios. **p** Hic p̄r genitū. a q̄ descendit iob v̄d̄i car h̄ero. i. d̄ hebrai cis q̄ntū. v̄i r̄ i p̄r a. libz iob dicit̄. Eū erat in fra hus noīe iob. q̄ Et huz fr̄ez ei?. Ab isto descendit elud huzites. **r** Et barhucl r̄. p̄p̄ istā q̄ p̄iugenda erat ipsi ysaac descripta ē ista genealogia. **In. c. xxx. vbi d̄: in postul. r̄ valde in fr̄a v̄sionis. i. in mōte.**

Bi hic d̄r. In terrā visionis. in hebreo habetur **v** In terrā mozia. Voluit enī trāslatio interpretat̄ hoc nomē mozia. p̄ h̄ nomē v̄sionis: qd̄ nō de p̄ pinqz h̄z valde lōge h̄ sonat. In. q. v̄o palip. ay. c. vbi d̄ h̄ mōte agi? si fuit interpretat? h̄c dictōem h̄z diuisit eā in xp̄ia forma v̄i. Et cepit salomō edificare domū dñi in hierlm̄ i mōte mozia r̄. meli? se h̄z ibi q̄ d̄c. naz h̄c dictio mozia h̄z alias interpretatōes ipe xp̄m̄ q̄ores. r̄ ma/ gis p̄sonas p̄posito. q̄s qd̄ interpretatōes hebrei antiq̄ tradūt. nā qdā eoz dicunt qz mozia interpretat̄ doctrina seu doctrin. r̄ ē xp̄m̄ q̄sima interpretatio seu expositio. **M**ā moze in hebraico idē significat qz doctor. r̄ sic mozia est ab illo noīe moze abstractū. v̄ est nomē femini generis eiusdē significatiōis. r̄ sic mōs mozie idē est qz mōs do/ ctrine seu doctoris. **S**co mō interpretat̄ ab eis r̄ p̄p̄re ab h̄ qd̄ d̄r mōs qd̄ significat myrrhā. **E**si dicit̄ qz idē ē dicere mōs mozia qd̄ mōs myrrhe. de q̄ **L**an. iij. **E**adā ad mōte murrhe. **T**ertio i trāslatōe chaldaica d̄r. ad ter/ rā latrie. eoz mozi p̄p̄re significat timorē. v̄ in illo lo/ eo reddebat deo cult? latrie q̄ p̄cipue fundat̄ in timore dei. sc̄o q̄ p̄manet in sectm̄ secti. Et notandū qz q̄libet illaz triū interpretatiōū ueniebat illi mōti cōmuniter seu large rōne tēpli: ibi edificandi. **P**rio qz ab illo loco doctrina legal̄ egrediebatur ad totū xp̄m̄. iura v̄m Deu/ tero. r̄. **S**co qz ibi offerebat deo thumiana. r̄ iuceluz in q̄ myrrha infponebat iuxta sc̄dam interpretatōes **L**ec/ tio ibi colebat d̄s cū hostijs r̄ sacrificijs legalibz. p̄t in

Genesis

processu leui. pluris dicitur. que dicitur tria pamply. et pfectus uenit illi mori p passioes xpi et alia q ibide po stea occurrerit. Prio qz exinde exiit doctrina general et salutifera ton uniuerso. iuxta illd Esa. q. In nouill mus dieb par'e mos dñi in sumo dicitu re. et subdit. Quia de syo erit lex et uerbu dñi de hierlm re. Secdo qz ibi fuit passio celebrata q p myrthā d signat. myrtha eni oblata xpo p magos. Ath. q. dñica annūciauit se pulturā. Tertio qz cul' latne q in sa caritate pfectis. lo lū fuit pfectissime ppter cū xps i sua passioe p ineffabi le caritate seipm obrulit deo pñt in odore iuauitaz. que qdē expositioes nō sunt reputade mystice s; lrales. ma dant eni in significatiōe xpi h' dicitiois moria. put ab hebreis tradit vt dcm ē. Itē nota q in hebreo non scribit moria. in h loco cū uocali o. h scribit. tate q ppe pōt legi maria. vñ nō incōueniēter dicitur q ille mos sanctissim' imitaret a b iustina xgine. q uide. s. in tē plo filiū suū obtulit deo. et deinde iuxta illū locū pphs ocul' asperit filiū suū imolari. stās iuxta arā cruci vi 30. rē. Et notādū qz interpretatio nre. trāslatōis nō v' pgra rōni. tum qz mos morie in q fuit edificatū tepū n' erat sic dū pōt. vt inde possz uident terra i circūū pur po stulatoz dicit. nā tal' uisio ipedita erat p mōtes q erāt in circūū ei'. Et p s. dōtes i circūū ei'. Lū qz cū d; Wade in frā uisionis leu i terrā morie. nō est intelligē dū in mōte. iuxta hierlm. put postul. dicit. qz ds i pūnis nō o sdit abrae mōte in q erat imolatur' ysaac s; terraz in q erat mos ille que dōs ipē sibi erat demonstratur'. vñ dicit. uade i frā mouere. in mōte que dmostrauero tibi.

In eodē c. xij. ubi d; in postul. Non ē intelligendū qz inuitū eum ligauerit re. **Aditio. ij.**

It aut ysaac iussit. xij. ānoz tpe imolatiōis; vt dicit ioseph' et sic iussit foroz pte et tū uolūta ne accessit et ligauit se p se i imolaret ad im plēdūz uolūtatē dei et pñs sui vt maxie admūdū; quō in lra nō attriuit ipi ysaac merita imolatiōis sic ipi abrae. nō eni mū' merita qz pē s; forte ampl' amica bilita eni q sunt ad se; pponit amicitia q s; ad alierū vt i tēp. d; Mō eni mū' rōnabile dicitur ipi ysaac. qz fecit itē hāc et te obtulisti ipote p p me. et qz ipi abrae vt dicit qdā hebreoz. q ysaac erat. et v. ānoz. et qz in u' accessit ad imolatiōes. nec ēt ex h' qz pōt tauri ligna holocausti. seq' qz est tate erat. nā pte qz uila ligna si erat om' vñ' alim. qz n' erūt tāta qz iusticeret ad iōrū ho locautū. s; erat qdā pauca ligna licet; a forte odonifera qd' erāt addēda ligna alia de pis qz erāt i mōte vt cit' mēderent' et suau' redolerēt. nec ex h' ysaacerat culpā; dū. nā adhuc erat in puerili etate. pnt p; i lra cū dicit in h loco. Nec certēdas manū tuā sup puer. re. nō eni hē in sacra scripta qz hō. xij. ānoz et vltra puer dicit. et iō dicit qz ipi ysaac si legit in scripta attribui merces sed solū abrae. qz adhuc ysaac nō hēbat pfecte vsū liberi ar bitri ex defectu etate. nec ēt hēbat vires ad resistendūz

In eo. c. xij. ubi d; in postul. Nunc cognō (patri. **Aditio. iij.**

Am ex h' qz d; h in psona dei. Nūc cognō. intelli gat alios cognosce feci; sic cōter tenet. s; hāc expositioes qdā hebreoz referūt dicitur q null' erat ibi tpe imolatiōis cū abraā nisi sol' ysaac. ppter quem solū nō dicit et alios coglicere feci. s; hēc tō nō v' ualē nā obediētia abrae p hūc actū cognita fuit angel. qz for te pnt' si pgnoscebāt abraā eā habuisse i tāto gradu; sicut ēt ceteri iudelib; q gesta abrae creasit aucte sacre scripte Sed adhuc hēc expositio vixit. nā iste act' imolatiōis attribuit abrae tāqz actori. vñ ei d; j. Quia fecisti rem hāc et nō pepulisti hūo mo re. et sic in isto actu abraā fec

alios cognosce; qz ēt timēs deū. et p hīs scriptura pro prius dicitur et rōnabit'. Nūc fecisti alios coglicere qz timuisses deū. vñ v' h' vñ. s. nūc cognoui. ppi' posse ex poni metaphorice. sic alta q de deo dicit' r' in siluandez qz cū d; frat' ē de'. et h' mōi intelligit q ad mōdū irati se hūit i affectu. sicut ēt i ppiā masia cū d; Lentauit deus abraā intelligēdū ē qd's se hūit erga abraā p mōdū rō rantis. q uult accipe expimētū de auq ignoro. tū q deo q oia nouit h' ēt ignora. et sicut cū d; hūc cognoui. me raphorice possz exponi. vt p h' intelligat qd' ds se hūit i h actu. sic ille q nouit cognoscat aliq. qd' p; in h' q' ds p' illud factū pmissit abrae maiora qz p' sibi pmisserat. et etiā iuramēto ea confirmauit. vt post pauca declarat.

In eodē. c. xij. ubi d; in postul. Appellauitqz nomen loci illius. deus videbit re. **Aditio. iij.**

In hebreo in h loco d; dñs iuce. et est uerbu signi ficans videre diuinū in futuro dupl'. vno mo p futurū indicatiuū. alio uo mo p modū optatiuū. ita qz p' p'ie intelligi. dñs videat et dñs videbit. cur' len' est. qz appellatio abrae i h loco fuit qdā oratio pphetica sic p'ies ptingit in ps. et in alijs uic' pphaz vñ in h sen tu qz dicit dñs videat. orabat abraā deū. vt uideret oculis iustissime misericōdie sue recentidies mētis ei'. et pmpriu dñe; sue obediētie in imolatiōe filij. In hāt sen tu qz s; gnicat dñs videbit. pphabat qz h' erat ds uisur' et reddi tur' mercedē plenā ipi abrae. sic statū aut p'cessum sibi cū seq' p memetipz iuram. h' ar qd' seq'. vñ v' qz bodie d; In mōte dñs videbit. et v' esse lenius. qz pōtentis abrae. s; uen' fideles spectātes remiseratōez h' fieri dice bant cōter qz in puerbiū illd vñ qz abraā pphēre d; kerat. s; dñs videbit. et addebāt s; h' qz d; in mōte qz credebāt pphiam illā eē ad effectū pducēdā in illo mō re vbi abraā h' factū tā meritiuū exercuit. quā qdē ora tiōne pphetica ipi abrae fil' et puerbiū inde subsecutum hebrei credūt fuisse i pletā i edificatiōe tepū et apparitiōe glie dñi i nube illd tepū acceptant. vt. iij. Reg. viij. s; pōt' credēdū ē fuisse i pletā cū xps i eodē loco imolat' iux' i forma uisibili. Et ubi trāslatio nra dicit. In mōte dñs videbit. hebraica uitas h; dñs videbit. et sic hē in glo. nra p qd' p'ie intelligit. qz v' sicut' dei ubi uisibile iux' imolat'. qd' imolatio ysaac p'cipue figurabat. Circa qd' attendendū ē uiter'. qz s; meritu abrae in h loco fue rit principal' expletū p imolatiōem filij quā p deo pmi sime facere intēdebat. qd' fuit singulare in ipō abraā nō aut in imolatiōe arictis. an q mlti ouenerit i sacrifican tes deo aialta b'ua. tū abraā nō ptulit orōez pphetica supradictā nisi p' imolatiōez arictis. nec ēt fuit sibi iuramētū diuinū pmissionū vsqz tunc. s; p' arictis imola tiōne; qd' si dñs intelligi uacare a mysterio. nā imolatio ysa ac deificabat a figuratiōe imolatiōis xpi in duob; . Prio sez qz ysaac nō fuit actuali imolat' s; solū intētiōnaliter xps uo actuali. scdo qz imolatio ysaaci fuit oblata i redēptiōne alie. imolatio uo xpi fuit i redēptōez hūanā et iō hēc duo fuerūt repñtata p imolatiōez arictis ad p'ficiē dū imolatiōez ysaac qz ad p'figuratiōez imolatiōis xpi. Arictes eni fuit occisus; et sanguis ei' effusus. sicut fuit in redēptiōne ipi ysaac. Et dicit. Quē assumēs obtulit i holocaustū ipi filio. et iō postqz abraā expleuit p'figurare imolatiōez xpi p v' rāqz imolatiōez p'dictā. tūc nō aū p'nt lit suā pphetica orōez; vt dcm ē. Consequēt ar uocat' se' cū d; ab āgelo i psona dñi fuit sibi scā pmissio cū iura mēto et nō antea. put i lra p; vñ 3id. et hē i glo. p'acio sacrificiō dicit abrae. In semine tuo. et. s; d' factū ē eis arictes dicit. Foderit man' meas et pedes meos. pacto eni sacrificiō dcm ē. Couertent' ad dñm vniuersi fines frē Immolatiō g' arictē uocant abraā nomen loci illi' dñs

videt. De cetero. Videra etiā s̄ in sinuat. in prima enī; vo
candē angeli dē in fuit abraē. Hūc cogit q̄ r̄ eas dūm
r̄ nō pepcisti filio tuo vngēto r̄. vñ solū cōmēdat de
oblatōe nūq̄ p̄f deū. r̄ tūc nō fuit sibi scā aliq̄ p̄missio
s̄ sola approbatio diuina erga ip̄s abraā. In scda vō vo
candē d̄r ei. q̄ fecisti hāc r̄. scz oblatōs scdam. s̄ carit̄
et nō pepcisti filio tuo. s̄ p̄ oblatōem primā filij. r̄ tunc
fuit sibi dictū. Bndicam tibi r̄. et quo p̄z q̄ licz meri
tum abraē p̄ncipali? r̄ carius s̄st̄ in oblatōe filij.
tamē q̄ p̄fectius figurat passio x̄pi. in vtraq̄ oblatōe
sunt. r̄ etiā p̄fectio fidei abraē de x̄po clar̄. r̄ uelocita
tē r̄cōtē nō antea fuit sibi facta p̄missio q̄ s̄onat
p̄dictis. Et rigens ē in h̄ loco dicit. p̄ntis q̄ x̄ps. scz in
carne. cū? h̄ caries forma ē. verbo vō incorruptū per
manit q̄d est s̄m sp̄s. cū? imago est ysaae.

In eodem cap. xxi. vbi d̄r in postilla. Die s̄fir repeti
tur p̄missio facta prius abraē r̄. Ad dno. v.

In hac p̄missione scā abraē nō solū repetit̄ ea que
alē fuerit sibi p̄missa. seu maḡ explicat̄ r̄ ēr dūo
iuramēto p̄firmatur sed ēr de nouo maiora sibi p̄mit
tunt. vñ Ambrō. in li. de abraā. h̄c b̄ndictio p̄st̄ su
perioribz. In illa enī p̄p̄agatōes se in se futura p̄mittit
hac aut̄ ait. Et b̄ndicent̄ in semie tuo r̄. Ad cū? r̄ deca
rationē sciēdū q̄ s̄ ca q̄ in p̄lo loco p̄nt̄ in hac p̄o
missione vñio scā abraē. s̄nt q̄ q̄dā r̄ p̄ntōes p̄cedētū
p̄missionū. q̄d ar̄ vltio p̄nt̄. Et b̄ndicēt r̄. q̄d p̄rie in
telligit̄ de x̄po q̄ d̄scēdit de semie abraē s̄m carne. s̄nt
q̄ null? seq̄r salutē p̄missio noua. ēq̄ nō p̄nt̄ in p̄ces
dētū. q̄d sic p̄z. nā nunq̄ abraē fuit scā p̄missio q̄ h̄c
q̄dā nō assimilaret̄. n̄l. s̄. xij. c. vbi d̄r. Et in te b̄ndicēt
oēs cognatōes fr̄e r̄. Que q̄d b̄ndictio in illa p̄missio
ne p̄tera nō p̄r intelligit̄ de b̄ndictōe sp̄iali q̄ p̄nt̄ ad
grām cū? r̄ps est actor r̄ cā efficiēs. Vñ enī dicit̄ ibi. b̄
dicent̄ in seie tuo. s̄ b̄ndicent̄ in te. Cōstat ar̄ q̄ abraā n̄
fuit actor. h̄mōi gr̄e. In hac ar̄ vltia p̄missio nō d̄r. Et
b̄ndicēt̄ in te. s̄ b̄ndicent̄ in semie tuo. s̄m x̄po. Et r̄ p̄s
ad Bal. iij. vñ vltimā auctem allegat̄ ad p̄bandū q̄ in
x̄po b̄ndicent̄ oēs gētes. nō astat allegat̄ p̄mā auctēz.
eo q̄ ead s̄m p̄positū imp̄nēs. r̄z in auctē Ambrō. s̄.
allegat. q̄d ēr ip̄a l̄ra testat̄ ap̄d eos q̄ in lingua hebraica
s̄nt p̄nt̄. nā s̄ r̄ r̄ r̄ r̄ n̄a h̄c ibi r̄ dicit̄ in d̄l̄icet̄
b̄ndicent̄. nō t̄n modica r̄ta ē inf vñ hebraicū ibi pos
siti vñ q̄d h̄c p̄nt̄. verbū enī q̄d h̄c ponit̄ si aliud
significat̄ nūq̄ imp̄cates b̄ndictōes alicui dicit̄. Latē
te faciat̄ ds sic fecit̄ talē. eo mō q̄. vñ. d̄r. In te b̄ndi
cēt̄ illi ar̄ dice. Faciat̄ tibi ds sic fecit̄ ephraim r̄. vbi
māifeste p̄z q̄ illa b̄ndictio nō fūdat̄ i x̄po ephraim tan
q̄ in actore p̄ncipali seu cā efficiēt̄ ipsi? benedictōis
Et s̄le vñ oino ponit̄. s̄. xij. c. vbi d̄r. Atq̄ b̄ndicentur
in te vniuersē cognatōes fr̄e r̄. s̄ in h̄ loco i hebraico
ponit̄ q̄dā vñ significās. q̄ ille in q̄ aliq̄ benedictū
s̄nt cā p̄ncipalē effectiua illi? b̄ndictōis. q̄d nulli pure
creare p̄r uenire. vñ in p̄s. Deus iudiciū r̄. loquēs de
x̄po ad l̄ram. vbi d̄r. Et b̄ndicent̄ in ip̄o oēs r̄p̄s fr̄e r̄.
p̄nt̄ vñ b̄ndictōis oino s̄le h̄c q̄d h̄c p̄nt̄. nō ar̄ po
nit̄ sicut̄ in. ca. xij. supradictō. s̄m l̄r. tractās de
x̄po ad l̄ram dicit̄. In q̄ qui b̄ndict̄ ē sup fr̄a b̄ndicēt̄ i
d̄no amē. vbi vñ oino s̄le ponit̄. sicut̄ h̄c cū d̄r. Et b̄
dicent̄ in seie tuo. r̄. nō ar̄ sic b̄ndicent̄. q̄d ponit̄. s̄. i. c.
xij. Concordat ēr p̄dictis q̄ ds i alijs p̄missionibz abraē
factis nunq̄ in p̄positū iuramētū aliq̄. s̄ solū in h̄ loco
tū dicit̄. Per memēt̄p̄m intrat̄ die d̄s r̄. q̄d nō solū
denotat̄ vñ simplex iuramētū. vñ si d̄risset̄ iuramētū
d̄s simpl̄. sed ad maiore solēnitatē. addidit̄ p̄ memēt̄
ip̄s. sicut̄ ille q̄ iurat̄ tangendo sacra. vñ cruce vñ euāgē
lia. et potius corp? x̄pi solēnius iurat̄ q̄ ille qui simpl̄

iuramētū p̄st̄at sine tactu salū in quo ostendit̄ q̄ inter
alia p̄missa s̄ ēr maritū. q̄d ēr cōsuevit facere scripta
in q̄buldā alt̄s locis. sed p̄st̄are d̄m iuramētū solē
ne sup his q̄ ad mysteria x̄pi v̄tunt̄ p̄nt̄ebat̄. sic cū agit̄
de sacerdotio x̄pi eterno p̄l̄mista. p̄s. c. v. d̄c. Iurauit
d̄s r̄ si penitebit̄ eū. r̄ es sacerdos in et̄nā. r̄ intelli
gat̄ solēnis firmitas h̄ iuramētū nō solū dicit̄ iurauit
d̄s. s̄ addidit̄. r̄ nō penitebit̄ eū. s̄ idē p̄z in p̄s. Des
mēto d̄c d̄ r̄. vbi cū d̄ regno x̄pi agit̄ ex semie dauid
venturū. p̄s. d̄c. iurauit d̄s d̄ veritatē. iuxta illd̄ euā
gēl̄. Dabit̄ illi d̄s ds r̄. vbi nō in p̄positū iuramentū
simpl̄ sed ad solēnitatē firmitatē addidit̄. Et nō frustra
bit̄ eū. q̄d satis s̄onat p̄dictis. r̄z intelligēt̄. Vñ h̄c
auctoritas h̄i intellecta multū facit̄ ad p̄iudendum he
breos in h̄ q̄ in christo ab abraam descensuro oēs gen
tes habebant̄ recipere b̄ndictōem.

Replica correctorij contra Burgensem.

In caplo. xxi. vbi exponit̄ illd̄. Et in fr̄a vñiois
i. an montē r̄. Burg. facti magnā vñ de nomie
mona. in q̄ resp̄ndit̄. b. d̄ro. sed q̄r? digressio
est in fauore fidei trāfer. potissimū q̄ nō est p̄ postilla
torē sed q̄ addit̄ se legisse in hebraico eundē p̄ mona.
q̄ ex auctē sacri canōis aut scōp nō d̄r euāgētia. r̄a fac
litate p̄nt̄ q̄ p̄ba. marie q̄ cōter oim̄ in p̄p̄tationēs
imo r̄ ipsius burg. sonat̄ in d̄m. In eodē. c. vbi po
stilla r̄ ad int̄ionē Joseph r̄ alior d̄c ysaae nō in
vñ ligatū fuisse in oblatōe sed spontaneū. q̄ cū possz
nō restitit̄ patri cr̄st̄. xxx. annor. Burgē. ob̄q̄r d̄.
Et t̄c meritū potius debuit ascribi ysaae q̄ abraē. d̄r
cit̄ q̄ ysaae t̄n fuisse. xv. annor. in vñ a p̄e ligatū. id
circo vocat̄ est puer. q̄d in scripta de r̄. r̄. xv. annorū
d̄r nō p̄nt̄. S̄z ad obiectōem Burgē. t̄ndet̄ p̄io. q̄
abraā accepit̄ mādātū a deo r̄ obediuit nō ysaae. ideo fit
memoria de merito illi? nō illi? Sed eo p̄r dicit̄ q̄ abraā
obediuit deo. ysaae aut̄ homi. s̄. patri. Tertio p̄r dicit̄ q̄ abraā
quia ysaae obediēt̄ cū agonia fuit p̄cedēs ex volunta
rio merito nō s̄nt terrore r̄ timore. obedientia aut̄ abraē
ex fide absoluta. et d̄r ad d̄. vñ. Quaro q̄ agēs p̄nt̄
tius est passio. in hac aut̄ obediēt̄ abraēz se habuit re
spectu oblatōis vt agēs. ysaae vt patiens. ideo de
abraā d̄r. Quia fecisti rem hāc r̄. S̄z si respicere volue
rimus scām benedictio r̄ meritū h̄c obediēt̄e corre
spondēs respicit̄ ysaae sicut̄ r̄ abraā. Dicit̄ enī q̄ fecisti
hāc rem r̄ nō pepcisti filio tuo vngēto. p̄r me benedi
cam tibi. r̄ multiplicabo semen tuū. sicut̄ stellas cel̄ r̄.
hoc scdm̄ refer̄ ad ysaae. s̄m illd̄ supra. xxi. In ysaae vo
cabit̄ tibi semen r̄ seq̄r. h̄c benedictio ysaae. possidebit̄
semē tuū portas inimicor̄ suor̄. r̄ b̄ndicent̄ in semine
tuo oēs gētes. Vñ q̄nt̄ abraā ea om̄ia sibi meruit
nō t̄n p̄ se solū. q̄ in sua p̄sona nō vidit̄ effectū s̄ p̄ suo
semie. Quēqd̄ aut̄ sit de his nō valz q̄d Burgē. addit̄
p̄firmatōe sui p̄positū q̄ ysaae noiat̄ ē puer. q̄ in seri
pura viros fortes pueros vocati nō s̄nt s̄nt̄. cūz t̄n
de puerz dauid fortissimis m̄lta d̄cant̄. q̄. Re. i. r̄. h̄. ca.
Et de ioseph duce belli dictum est puer. Exod. xxxij. Rex
assuerus q̄z fecit̄ conuuiū pueroz fortissimis persarum
d̄ster. i. Et x̄ps dicit̄ discipul̄ post resurrectōem pueri
nunq̄d pulmētariū hētis. Job. xxi. et Act. iij. Aposto
li dixerunt p̄ncipes conuenisse aduersus pueros iesum.
Et burg. meli? recollect̄ idē dicit̄ circa. i. ca. iij. li. Reg.
In eo. cap. vbi exponit̄ illd̄ cognouit̄. cōst̄noscē fecit̄
Burg. dicit̄ q̄ maḡ p̄rie exponit̄ de deo sicut̄ alie mēz
r̄phorez. deus in hoc se h̄s q̄si non̄ter aliqd̄ cognō
scens dicit̄. H̄c cognouit̄. videt̄ burg. multiplicare
dicendo metaphoras esse propuas. cūz metaphora oia

principiose multa agere p abraa. r tñ in fine nihil fecit. sed terrā suā cari? in lo p̄cio vendidit. id postea remota est lra van de et noie. ad designādū ei? impfectionē. r sic dūminare scribit d̄nceps. vt h̄. rre. ca. s̄ nō apparet in p̄nūciatione. d̄ aut̄ ista spelūca fuisse duplex. qz fm ali quos. ibi erat duplex edificatio vna infes rior. r altera supior. sicut i capella reḡ pa rissus fm aliqs d̄: du plex. qz s̄ essent i ea dez equitate. s̄ i vna ponebantur r i alia vxores.

a Atqz sepeliunt ita abraa. h̄ p̄r describitur sepultura isare. et p̄z littera.

zn ca. p̄r. vbi d̄ in postil. qz p̄z qz n̄ intēdebat illud emere qd̄ ē illucā r.

Ad d̄no.

i H̄ac em̄p̄tōe si p̄t abrae ali qd̄ peccatū iponi. tū qz nō peccaret hodie q̄ emeret agrū vt i eo faceret cimiteriū. p̄ ut dicit m̄ḡ in h̄ylo r̄is. tū qz vt d̄c am̄ bro. in li. de abraam. h̄ec aut̄ abraa fecit. qz nōdū erat hui? det r̄pla. i quibz fidelis in d̄no reliquie iado rarentur.

Replica correcto r̄s p̄ Burges.

i vbi postil. d̄: cit abraa ca/

uisse. quod illicum est. in d̄ctu facto cū ephron p eo qz emit fundū nō spelū cā siue sepulcrū. burg. obicit. qz abrae nō p̄t iponi peccatū. qz hodie possit sine peccato qd̄ emere agrū i quo faceret ecclesiam vel cimiteriū. s̄ manifestū ē h̄ac obiecti onē nō valere. qz emit agrū in q̄ sepultura erat nō vt in eo sepulcrū faceret. rōne em̄ sepulture ipsius ade r̄ cue i illo agro loc? ipe religiosus inter sacra reputabā. ideo nō emit sepulcrū. s̄ ius in agro in q̄ sepulcrū erat. ideo dicit. Date mihi ius sepulcri nō dicit redite qz h̄ illici tū fuisse. r sequit. Intercedite p me apud ephrō vt det mihi spelūcā duplicē in qua sepult? fuit adam. vt inuit tur zosue. r̄is. nō dicit vt v̄dat. qz illicitū fuisse. Mon em̄ abraā intēdebat emere sepulcrū ade. s̄ fundū r̄ ius in fundo in q̄ d̄tera sepultura fuit. Caplm. xxiii.

Rat aut̄ abraā. h̄ d̄ p̄r osidit qualr abraā vt p̄ fecit? se habuit respectu sui seu pprie familie qz fil? reputat vna p̄sona cū patre. r iō sic p̄cedit. qz primo p̄ maritatioē ysaac describitur sui missio. scdo p̄ iugis r̄ḡsino. ibi. Cūqz camelos fecisset accūbere. ter t̄io p̄ iugis r̄ḡsino. ibi. R̄siderūt laban r̄ bathuel. quar to p̄ iugis adductio ibi. Surgēs āt mane. Circa primū sic dicitur. b Dicitqz ad seruū r̄. iste fuit eliezer de quo supra dicitur est. r. ca. qz erat p̄curator dom? sue.

mat? ē ager q̄ndā ephrōis i q̄ erat spelūca duplex respiciēs mābre. tā ipe q̄ spelūca r̄ oēs arbores ei? cūctis terminis ei? p̄ circūstū abrae i possessionē vidētibz filijs beth. r cūct? q̄ intrabāt portā ciuitat? illi?.

Atz ita sepeliunt abraā sa rā vxorē suā i spelūca agri duplici q̄ respiciebat mābre hec ē ebrōi terra chanā. r p̄firmat? ē ager r̄ an trū qd̄ erat i eo abrae i possessionē monumētū a filijs beth. .xxiii.

e Rat aut̄ abraā se nex d̄icēz m̄toz r d̄ns i cūct? b̄ndixerat ei? Dicitqz ad suū seniore? do m? sue q̄ p̄erat oibz q̄ hēbat pone manū tuā subter femur meū vt adinrē te per deū celī r̄ terre vt nō accipias vxorē filio meo d̄ filia b̄ chananeoz inter q̄s habito? s̄ ad frā r̄ cognatiōz

c Pone manū r̄. heb. r̄. dicit qz hoc dicit rōne circūstionis q̄ est circa illas p̄tes quā d̄ns dederat sibi in s̄gnū fidelitatis. vt sup̄ adictū est. r̄. ca. Catholici aut̄ dicit r̄ meli? qz hoc fuit p̄pter xpm. qui fm carnē nāsciturus erat de abraā femore. r̄ t̄. h̄ modo loquēditur

scriptura r̄o. d. cap. vbi d̄. Oēs aīe eoz q̄ egressi sunt d̄ femore iacob r̄. r̄ p̄z lra vsqz ibi.

d Sed ad terrā r̄. scz in harā vbi māferat nachor: frater suus cū vxore sua. r̄ patet lra vsqz ibi.

e D̄ns celī que r̄. id est de harā vt p̄z ex p̄dictis. r̄. ca.

f Et de terra natuitatis mee q̄ locut? ē m̄. r̄ iurauit dicēs semini tuo dabo frā hanc. ipe mittet angelū suū corā r̄. r̄ accipies inde vxorē filio meo.

Sin āt mulier noluerit se q̄te. nō teneber? iuramētō filii t̄m̄ meū ne reducas illuc. Posuit ḡ p̄u? manū sub femore abraā d̄ni sui r̄ iurauit illi sup̄ p̄mone h̄.

Tulitqz. r. camelos d̄ grege d̄ni sui r̄ abijt ex oibz bonis ei? portās secū? p̄fectus q̄ p̄rexit i mesopotamiam ad vrbē nachor. Cūqz camelos fecisset accūbere. ex

dandis puella. r̄ ei? amictis. vt habet infra codē ca. zn hebreo habet. D̄ia bona ei? portās secū. dicit em̄ hebrei qz portabat chartā de donatione quā fecerat ysaac filio suo. donās ei oia bona sua mobilia r̄ immobilia. qz alqs filijs suis dedit mūera r̄ separauit eos ab ysaac vt habet sequētī ca. r̄ illā chartā portabat ad inclinādū parentes puella r̄ ipam puellā quā querebat in matris monū ipsius ysaac. l̄ p̄fectusqz p̄rexit mesopotamiam. istud nomen tractū est de greco d̄eso idem est qd̄ mediū potamos fluit. qz ciuitas illa sita ē iter duo flumina. Unde in hebreo habet. zn earam flumioz l̄a ram em̄ erat nomē ciuitat? in qua remāserat. Nachor. r̄ vnde abraā exierat de mādato r̄. vi. vt dicitur est supra in Cūqz camelos fecisset accūbere r̄. d̄ic. r̄. ca. consequenter describitur coniugis petitiō. r̄ primo querit Eliezer super hoc a deo signum. secundo a parentibus puella consensum. ibi. Et in ait non comedam.

Lira primū sciendū qz. Eliezer nō quesuit signum p̄ modū angurij vel diuinationis qd̄ est illicitū. sed p̄missa oratione petiuita d̄no signū in quo peperet qz āgelus d̄ni direxisset ei? vā sicut p̄dixerat ei abraā. Et ideo nō peccauit petēdo signū hoc modo. dicit aut̄ iosephus qz illud signū qd̄ petijt fuit. vt si puellis venētibz ad hā

bandis puella. r̄ ei? amictis. vt habet infra codē ca. zn hebreo habet. D̄ia bona ei? portās secū. dicit em̄ hebrei qz portabat chartā de donatione quā fecerat ysaac filio suo. donās ei oia bona sua mobilia r̄ immobilia. qz alqs filijs suis dedit mūera r̄ separauit eos ab ysaac vt habet sequētī ca. r̄ illā chartā portabat ad inclinādū parentes puella r̄ ipam puellā quā querebat in matris monū ipsius ysaac. l̄ p̄fectusqz p̄rexit mesopotamiam. istud nomen tractū est de greco d̄eso idem est qd̄ mediū potamos fluit. qz ciuitas illa sita ē iter duo flumina. Unde in hebreo habet. zn earam flumioz l̄a ram em̄ erat nomē ciuitat? in qua remāserat. Nachor. r̄ vnde abraā exierat de mādato r̄. vi. vt dicitur est supra in Cūqz camelos fecisset accūbere r̄. d̄ic. r̄. ca. consequenter describitur coniugis petitiō. r̄ primo querit Eliezer super hoc a deo signum. secundo a parentibus puella consensum. ibi. Et in ait non comedam.

Lira primū sciendū qz. Eliezer nō quesuit signum p̄ modū angurij vel diuinationis qd̄ est illicitū. sed p̄missa oratione petiuita d̄no signū in quo peperet qz āgelus d̄ni direxisset ei? vā sicut p̄dixerat ei abraā. Et ideo nō peccauit petēdo signū hoc modo. dicit aut̄ iosephus qz illud signū qd̄ petijt fuit. vt si puellis venētibz ad hā

Lira primū sciendū qz. Eliezer nō quesuit signum p̄ modū angurij vel diuinationis qd̄ est illicitū. sed p̄missa oratione petiuita d̄no signū in quo peperet qz āgelus d̄ni direxisset ei? vā sicut p̄dixerat ei abraā. Et ideo nō peccauit petēdo signū hoc modo. dicit aut̄ iosephus qz illud signū qd̄ petijt fuit. vt si puellis venētibz ad hā

Lira primū sciendū qz. Eliezer nō quesuit signum p̄ modū angurij vel diuinationis qd̄ est illicitū. sed p̄missa oratione petiuita d̄no signū in quo peperet qz āgelus d̄ni direxisset ei? vā sicut p̄dixerat ei abraā. Et ideo nō peccauit petēdo signū hoc modo. dicit aut̄ iosephus qz illud signū qd̄ petijt fuit. vt si puellis venētibz ad hā

Lira primū sciendū qz. Eliezer nō quesuit signum p̄ modū angurij vel diuinationis qd̄ est illicitū. sed p̄missa oratione petiuita d̄no signū in quo peperet qz āgelus d̄ni direxisset ei? vā sicut p̄dixerat ei abraā. Et ideo nō peccauit petēdo signū hoc modo. dicit aut̄ iosephus qz illud signū qd̄ petijt fuit. vt si puellis venētibz ad hā

Lira primū sciendū qz. Eliezer nō quesuit signum p̄ modū angurij vel diuinationis qd̄ est illicitū. sed p̄missa oratione petiuita d̄no signū in quo peperet qz āgelus d̄ni direxisset ei? vā sicut p̄dixerat ei abraā. Et ideo nō peccauit petēdo signū hoc modo. dicit aut̄ iosephus qz illud signū qd̄ petijt fuit. vt si puellis venētibz ad hā

Lira primū sciendū qz. Eliezer nō quesuit signum p̄ modū angurij vel diuinationis qd̄ est illicitū. sed p̄missa oratione petiuita d̄no signū in quo peperet qz āgelus d̄ni direxisset ei? vā sicut p̄dixerat ei abraā. Et ideo nō peccauit petēdo signū hoc modo. dicit aut̄ iosephus qz illud signū qd̄ petijt fuit. vt si puellis venētibz ad hā

Lira primū sciendū qz. Eliezer nō quesuit signum p̄ modū angurij vel diuinationis qd̄ est illicitū. sed p̄missa oratione petiuita d̄no signū in quo peperet qz āgelus d̄ni direxisset ei? vā sicut p̄dixerat ei abraā. Et ideo nō peccauit petēdo signū hoc modo. dicit aut̄ iosephus qz illud signū qd̄ petijt fuit. vt si puellis venētibz ad hā

Lira primū sciendū qz. Eliezer nō quesuit signum p̄ modū angurij vel diuinationis qd̄ est illicitū. sed p̄missa oratione petiuita d̄no signū in quo peperet qz āgelus d̄ni direxisset ei? vā sicut p̄dixerat ei abraā. Et ideo nō peccauit petēdo signū hoc modo. dicit aut̄ iosephus qz illud signū qd̄ petijt fuit. vt si puellis venētibz ad hā

Lira primū sciendū qz. Eliezer nō quesuit signum p̄ modū angurij vel diuinationis qd̄ est illicitū. sed p̄missa oratione petiuita d̄no signū in quo peperet qz āgelus d̄ni direxisset ei? vā sicut p̄dixerat ei abraā. Et ideo nō peccauit petēdo signū hoc modo. dicit aut̄ iosephus qz illud signū qd̄ petijt fuit. vt si puellis venētibz ad hā

Lira primū sciendū qz. Eliezer nō quesuit signum p̄ modū angurij vel diuinationis qd̄ est illicitū. sed p̄missa oratione petiuita d̄no signū in quo peperet qz āgelus d̄ni direxisset ei? vā sicut p̄dixerat ei abraā. Et ideo nō peccauit petēdo signū hoc modo. dicit aut̄ iosephus qz illud signū qd̄ petijt fuit. vt si puellis venētibz ad hā

Genesis

riendum aqua et negatibo sibi potum: vna ex illis libe-
raliter sibi offerret. et non solum pro eius potu sed etiam pro
camelis potandis. in hoc sciret quod illa esset quam deus pre-
viderat fore coniugem ipsius ysaac. sed dictum Josephi non
consonat littere sequenti. et videbit statim. ideo dicendum
quod signus petiti fuit:

ut si puella a qua pri-
mo peteret potum pro
se. et ipsa concederet
non solum pro persona sua:
sed etiam pro camelis
ipsa esset copulanda
ysaac in matrimonio.
et per littera exceptis ali-
quibus verbis quod trans-
currente exponens.

n Igitur puella cui
dixero. Alamo enim
dixit: et ecce post
quam alie negauerant si-
bi ut dicitur Josephus
sed hoc videtur falsum.
quod statim subdit.
o Reduzeni intra
se verba compleuerat
et. Et quo vero quod non
petitur nisi ab illa:
sed ab ipsa sola peti-
tur.

p Effundensque hy-
driam etc. Erant enim
ibi lapides magni ca-
uari ubi bibebat anti-
malia. et vocabantur ca-
nalia.

q Postquam autem bibe-
rit camelis prulit etc.
In hebreo habet. Pro-
tulit in aurem auram
cuius pondus erat me-
dieras sicut. et probat
per hoc quod habet
Exodi. xxxv. ubi eadem
dictio hebraica ponit
tur pro dimidio siclo.
Potest tamen dici quod
in Exodo loquitur de si-
clo ad pondus sanctua-
rii. et potuit esse semper
dicunt quod erat maius
pondere vsuali intum
quod medieras sicut san-
ctuarii valebat vnus
siclum vsualem. tunc si
cur dictum est alius in ra-
libus ponderibus nisi
hic est cernum. quod val-
de mirantur semper diuer-
sas gentes: et semper ean-
dem gentem diuersis locis et temporibus. Per hoc vero quod in
hebreo dicitur. In iure in singulari intelligitur etiam sibi corre-
spondens. quod non ornabat vna auris line alia. et quibus inau-
ris erat equalis ponderis. et sic soluitur dissonantia quod videtur esse
inter translationem nostram et hebraicam litteram.

r Et annillas. Ornamenta sunt brachiorum. et dicitur ab

armo. s. Pondo. i. pondere. et est indeclinabile.
t Dixitque ad eam etc. istud dicitur Eliezer anque daret si-
bi predicta locata quod cognito petitis vba quod esset de co-
gnatione abrae dicitur: tunc dedit sibi. frequenter enim in sacra
scriptura alique posterius narrantur licet sint prius facta.

templabat eam tacitus: sci-
re volens vix propter iter suum
fecisset deus an non. Postquam
autem biberunt camelis prulit
vix in aures aureas: appen-
dentes siclos duos: et ar-
millas toride pondus siclo-
rum decem. Dixitque ad eam.
Cuius es filia. Indica mihi
esto in domo patris tui
locus ad manendum. Que re-
spondit: Filia sum barthuel
filij nachor: quem peperit ei
malcha et addidit dicens:
Maleax quod et femi plurimum
est apud nos: et locus spaciosus
est ad manendum. Inclinauit
se homo: et adorauit dominum di-
cens. Benedictus dominus deus do-
mini mei abraam qui non ab-
stulit misericordiam et veritatem suam
a domino meo: et recto itinere
me perduxit in domum fratris
domini mei. Cucurrit itaque
puella et nunciavit in domum
matris sue: omnia quae audierat.
Habebat autem rebecca fra-
trem nomine laban: qui festinus
egressus est ad boiem ubi
erat fons. Cumque vidisset
inaures et armillas in mani-
bus sororis sue. et audisset
cuncta vba referentis. hec lo-
cutus est in homo. venit
ad vix qui stabat iuxta ca-
melos. et prope fontem aquae: Di-
xitque ad eam. Ingredere bene
dicte domini: cur foris stas: pro-
parauit domum et locum came-
lis tuis. Et introduxit eam
in hospitium: ac destravit

v. Cucurrit itaque pu-
ella etc. non dicit in do-
mo patris sui. quod sic dicitur
cit Josephus barthuel
petit: tunc erat de iun-
ctus. s. h. v. esse: et
rum sequentem eodem
capitolo ubi dicitur. Rude-
tunt laban et barthuel
sed si teneat dictum to-
sephi potest ad h. dici
quod barthuel qui hic no-
minatur non fuit pater
rebecca sed frater. et
ideo nominat post laban
tanquam et frater
iunior ipso. habet
communis dicunt quod
adhuc veniebat pater
eius barthuel. Et ideo
aliter soluit rabi Sa-
lomon dicens: quod puel
de prius nunciavit aliquid
quid matris suis
et alijs. Inter tunc tem-
poris mulieres habi-
tationem habebant
cum puellis separa-
tim in domibus vtro-
rum. ubi faciebatur ope-
ra que competunt mu-
lieribus. et talis dis-
cebat domus ma-
tris iuxta quam cu-
currebat rebecca nunci-
are omnia que audie-
rat. inter que conti-
nebat quod ille homo: qui
dederat sibi locata
erat de domo abrae
auitelli sui. alius non est
verisimile quod accepit
set ab eo. cui esset: puel
la honesta et verecun-
da.

r Ubi erat fons. Aliqui libri habent foris. sed hoc est
ex vitio scriptoris.

y Venit ad vix. ut introduceret eam in domum. quia
iam per signa et verba sciebat eum esse de domo auitelli
a. Destrauit camelos. id est sellas et onera. (S. u.)
ra desuper posita amouit.

b Et appositus est panis in scriptura intelligitur
 ois ciborum. Reg. vi. ca. dicitur Appone eis panem et aquam
 et ibidem subdit. Apposita est eis ciborum magna apparitio
c Qui ait. non comedam. Dicitur et eliezer querit a parente
 de rebecca copulanda ipsi ysaac. et ut facilius
 eos inclinet. primo
 refert diuitias domi
 ni sui ipsi ysaac colla
 tas et iuramentum quo
 astrinxit eam abraam. et
 signum a deo sibi da
 tum. quod voluntas dei
 erat. quod ysaac cum rebe
 ca copularet. per hunc in
 sinuatum quod si renueret
 narent diuine voluntati.
 et per ista excepta
 aliquo vobis exponen
c Qui ait non comedam. hoc ostendit
 se habere negotium su
 bi impositum cordi.

d Et dicit benedixit
 re. in spiritualibus et
 libus bonis multiplici
 e. Non accipiet. (cauit.
 pios filio re. quod erant
 ydolatre et expellens
 di de terra per filios is
 rael. die ad fontem. et h
 die hodie. dicunt be
 dret quod una die venit
 miraculose de berfa
 bee usque ad illam locum
 hoc nulla habet appa
 rentiam. martine cum io
 sephus dicit. quod elie
 zer fecit viam illam cum
 magno tractu typis et
 labore. Si enim fuisset
 ibi factum. istum mira
 culum non est verisimile
 quod scriptura tacuisset cum
 satis plene narret si
 gnum datum in rebecca
 dicente ipsi eliezer.
g Hibe quod modicum
 aut nihil est respectu
 illius miraculi. Et ideo
 nullo modo reuerentiam
 non designat nisi ter
 minum ad quem venerat
 illa die non autem termi
 nus a quo recesserat ab
 abraam. Interrogauit
 quod et dicit. Cur es si
 lia. querit dicit. filia ba
 thuelis sum re. et sub
g Suspendi dicit.
 itaque in aures re. et h
 per vitas illi quod su
 pra dicitur est. quod elie
 zer prius interroga
 uit de patre et cognat

camelos deditque paleas et
 fenum. et aquam ad lauandos
 pedes camelorum et viros qui
 venerat cum eo. et appositus est
 in conspectu eius panis. Qui
 ait. non comedam donec loquar
 simones meos. Respondit ei.
 loquere. At ille seruus inquit
 abraam sum. et dominus benedixit
 domino meo valde et magnificat
 est. et dedit ei oves et bo
 ues. argentum et aurum suos et
 ancillas. camelos et asinos
 Et peperit sara vxorem domini mei
 filiam domino meo in senectute
 sua deditque illi omnia que habu
 erat. Et adiurauit me do
 minus me dicens. Non accipi
 es vxorem filio meo de filia
 bus chanaanorum in quantum fra
 ter habito. sed ad domum patris
 mei perges. et de cognatione
 mea accipies vxorem filio
 meo. Ego vero respondi domi
 no meo. Quid si noluerit ve
 nire mecum mulier. Dominus ait
 tui cuius conspectu abulo mit
 ter angelum suum tecum. et diri
 get viam tuam. accipiesque vxor
 em filio meo de cognatione
 mea. et de domo patris mei.
 Innocens eris a maledicti
 one mea cum veneris ad patri
 mos meos et non dederit tibi.
 Et hodie ad fontem
 aq. et dixit. Domine deus domini
 mei abraam. si dirixisti viam
 meam in quantum nunc ambulo. ecce
 sto iuxta fontem aq. et vgo qui
 egredietur ad hauriendam
 aquam. audiet a me da mi
 bi parvulum aque ad bibendum
 de hydra tua. et dixerit
 mihi. et tu bibe et camelis
 tuis hauriam. ipsa est mulier
 quam preparauit dominus filio
 domini mei Cumque hec tacit me

tionem rebecca. quod sibi daret localia.
 factis re. procedit do rebecca per ysaac filio suo.
 iudicate mihi. ut negotium perficiat. l. Sinauit ali
 ud placet. si eam denegado. l. Et h dicit mihi. ut pos
 sum de alia puidere id sequit. m. Et vadit ad dexte
 ram. ad querendum de
 filiabus ismaelis.
n Dicitur sinistra. ad
 querendum de filiabus
 b. Roth que erant ex
 de cognatione abraam
 be et ysaac.
o Ruderit. hic dicitur
 describitur pugna con
 cessio cum dicitur. Ruderit
 laban et bathuel. iste
 bathuel filius iosephus
 erat frater rebecca et
 laban erat inuitor eo
 io ultimo noiaf. Ka.
 sa. dicit quod erat pater
 rebecca. Quod autem vlti
 mo noiaf. hoc est quod
 licet primo. consensit
 rat in matrimonio
 rebecca. tamen postea vo
 luit impedire ut ple
 ni diceretur.
p A domino egressus est
 primo. quod rebecca des
 tur ysaac. hoc dicitur
 pater signum quod elie
 zer eis narrauerat.
q Colleat re. si
 sennat quod per h. quod
 requiritur est postea
 colentis eius.
r Adorauit in terra
 domini. dicitur h. quod dixerat
 est in negotio. sibi is
 posito.
s Prolatum vas
 re. localium mulierum
 bus de tali materia
 factis. In sacra enim
 scriptura instrumen
 ta artificum et arma me
 litum. et localia mulierum
 et similia hebreo
 coiter nominantur eos
 tum vasa. unde. i. Reg.
 ix. ca. dicitur de ionatha
 quod tradidit arma suam
 puero. In hebreo be
 v. sa. et in aliis multis
 locis est similitudo loci
 t. Dedit ea re. (tio.
 becca per manere quod so
 let dari sponsis d. no
 uo coeessis.
v Surgens autem ma
 ne. h. dicitur describitur
 coniugis adductio vbi
 primo accipit eliezer
 licentiam dicens.
z Dimitte me re

b Obtem si
 factis re. procedit do rebecca per ysaac filio suo.
 iudicate mihi. ut negotium perficiat. l. Sinauit ali
 ud placet. si eam denegado. l. Et h dicit mihi. ut pos
 sum de alia puidere id sequit. m. Et vadit ad dexte
 ram. ad querendum de
 filiabus ismaelis.
n Dicitur sinistra. ad
 querendum de filiabus
 b. Roth que erant ex
 de cognatione abraam
 be et ysaac.
o Ruderit. hic dicitur
 describitur pugna con
 cessio cum dicitur. Ruderit
 laban et bathuel. iste
 bathuel filius iosephus
 erat frater rebecca et
 laban erat inuitor eo
 io ultimo noiaf. Ka.
 sa. dicit quod erat pater
 rebecca. Quod autem vlti
 mo noiaf. hoc est quod
 licet primo. consensit
 rat in matrimonio
 rebecca. tamen postea vo
 luit impedire ut ple
 ni diceretur.
p A domino egressus est
 primo. quod rebecca des
 tur ysaac. hoc dicitur
 pater signum quod elie
 zer eis narrauerat.
q Colleat re. si
 sennat quod per h. quod
 requiritur est postea
 colentis eius.
r Adorauit in terra
 domini. dicitur h. quod dixerat
 est in negotio. sibi is
 posito.
s Prolatum vas
 re. localium mulierum
 bus de tali materia
 factis. In sacra enim
 scriptura instrumen
 ta artificum et arma me
 litum. et localia mulierum
 et similia hebreo
 coiter nominantur eos
 tum vasa. unde. i. Reg.
 ix. ca. dicitur de ionatha
 quod tradidit arma suam
 puero. In hebreo be
 v. sa. et in aliis multis
 locis est similitudo loci
 t. Dedit ea re. (tio.
 becca per manere quod so
 let dari sponsis d. no
 uo coeessis.
v Surgens autem ma
 ne. h. dicitur describitur
 coniugis adductio vbi
 primo accipit eliezer
 licentiam dicens.
z Dimitte me re

Genesis

vadā &c. fmonē dirigit ad illos q̄ erāt principales. & isti erāt laban frater rebecca & mater ei⁹ & iō subditur.

Ridetur frater ei⁹ & mater. Si aut̄ aliqui libri h̄nt B fratres. fallā est lra & iō de isto fratre dicen dū est. q̄ erat laban q̄ erat primogenit⁹ bathuel. s; si querat q̄re non r̄didit ipe bathuel. pa ter rebecca q̄ cōfense rat matrimonio. vt p̄dictū est fm opinio nē. Ra. sa. r̄fider q̄ iō terim penituerat de dicta p̄missione. & vo lebat impedire. & iō statim āgelus dñi p̄cussit eā & mortu⁹ est.

3 **D**aneat puella &c. in hebreo h̄t ma neat puella dies vel decē. & r̄ponit heb. dies in plurali. i. per annū. vel decē. i. p̄. r. menses.

a **H**olite &c. ac si. d. q̄ viā meā retardaret p̄ter diuine voluntati. **b** **D**ixerūt &c. q̄ in matrimonio requiritur p̄sentis r̄p̄sūs.

c **D**imiserūt q̄ &c. aliqui libri h̄nt del. boz. s; nō est d̄ terru s; n̄i subintelligit. **d** **C**ū aut̄ nutrit̄ illi⁹. q̄ cultodierat eā in sta tu puellari. & docuerat in morib; p̄ter hoc associata est ei. & forsitan cū h̄ letane;

d **S**eruiq; abraā & comites ei⁹. q̄ erāt d̄ domo abrae & imp̄cantes p̄spera sorori sue. & nōne ista dicunt de matre laban & fratre ei⁹ q̄ loquebant̄ elizer vt. s. dictū est. quō q̄ vocat̄ soror matris sue. Dicendū q̄ in recessu rebecca p̄uenit̄ multi de sua cognatione sic solet fieri i talib; maxime q̄ ibat ad terrā loq̄nquā. nūc aut̄ ita est q̄ noīa fratris & sororis cōia sunt omnib;. q̄ sunt eiusdē cognationis. vt. s. dictū est pluris. & q̄ omnes q̄ illic p̄uenit̄ p̄ter eius recessum imp̄cabant̄ ei bonū. ideo scriptura hic vti nōie cōi. s. sororis q̄ hoc mō poterat dici soror oīm illoz.

f **I**git̄ rebecca & puelle ei⁹ &c. ex quo p̄t̄ q̄ sup̄radictū est. s. q̄ habebat alias mulie res in comitua sua cū delbora nutrice sua. **g** **E**o aut̄ tpe &c. cā recreatiōis. & cā subdit. **h** **H**abitabat em̄ in terra australi. i. in bersabee. que ē in pre australi terz re p̄missionis. & est ipe puteū illū q̄ vocat̄ viuentis & vi dentis. p̄ter q̄ d̄ defacili poterat ibi illuc ambulare.

i **E**t egressus fuerat &c. heb. dicūt ad orandū. q̄ circa tps velperap̄suetudo est iudeis orare. vel forsūtā egres sus fuerat ad videndū dispositionē celi & aliquaz stella rū que incipiebāt apparere. q̄ edoct⁹ erat i astronomia a patre. q̄ prim⁹ eā docuit in egypto q̄ ibi descēdit vt sup̄radictū est. **ij. ca.** **h** **L**ūq; iā eleuasset &c. & gno uit. q̄ erāt distincti ab alijs. vt sup̄radictū est.

l **R**ebecca quoq; respectu ysaac. q̄ videbat eū inclina tē versus eos. **m** **D**escēdit de camelo. vt faceret ei

n **E**t ait ad puerū. i. ad elizer. **o** **Q**uis est ille hō &c. p̄ius em̄ quesuit hic & audiuit q̄ erat ysaac anteq̄ descēderet. s; sic scriptū post. q̄ nō omnia semp sunt scripta. eo ordine q̄ facta vt p̄dictū ē **p** **A**t illa &c. heb. dicūt gump̄. i. ornamentū capitis.

q **Q**puit se. vt hō nestior appareret in cō spectu eius. **r** **S**eruus aut̄ cum eta &c. s. p̄sum vie & signū datum sibi a deo de rebecca. **s** **M**arravit ysaac dño suo. q̄d inter po nit̄ in aliquib; libris nō est de textu.

t **E**t intantū dilexit eā &c. i. leniret quasi trib; annis ante. q̄d p̄t̄ q̄ sequenti ca. dici tur q̄ ysaac erat. xl. annoz q̄i accepit rebecca. **u** **S**ara aut̄ erat &c. annoz q̄i nat⁹ est ysaac. vt habet. s. ca. xvij. quib; si addant̄ xxxij. faciūt annos. cxxij. q̄d fuit totum tps vite sare vt di ctum est. s. ca. xvij. & sic p̄t̄ p̄positū. **v** **T**epe raret nō totaliter au ferret. **z** **E**t quo p̄t̄ ma gna affectio ipsi⁹ ysa ac ad matrē suā que iam obierat trib; an nis ante.

z **E**t intantū dilexit eā vt dolore q̄ ex morte matris ei⁹ accide rat temperaret.

z **E**t intantū dilexit eā vt dolore q̄ ex morte matris ei⁹ accide rat temperaret.

z **E**t intantū dilexit eā vt dolore q̄ ex morte matris ei⁹ accide rat temperaret.

z **E**t intantū dilexit eā vt dolore q̄ ex morte matris ei⁹ accide rat temperaret.

z **E**t intantū dilexit eā vt dolore q̄ ex morte matris ei⁹ accide rat temperaret.

z **E**t intantū dilexit eā vt dolore q̄ ex morte matris ei⁹ accide rat temperaret.

z **E**t intantū dilexit eā vt dolore q̄ ex morte matris ei⁹ accide rat temperaret.

z **E**t intantū dilexit eā vt dolore q̄ ex morte matris ei⁹ accide rat temperaret.

z **E**t intantū dilexit eā vt dolore q̄ ex morte matris ei⁹ accide rat temperaret.

z **E**t intantū dilexit eā vt dolore q̄ ex morte matris ei⁹ accide rat temperaret.

z **E**t intantū dilexit eā vt dolore q̄ ex morte matris ei⁹ accide rat temperaret.

z **E**t intantū dilexit eā vt dolore q̄ ex morte matris ei⁹ accide rat temperaret.

z **E**t intantū dilexit eā vt dolore q̄ ex morte matris ei⁹ accide rat temperaret.

z **E**t intantū dilexit eā vt dolore q̄ ex morte matris ei⁹ accide rat temperaret.

z **E**t intantū dilexit eā vt dolore q̄ ex morte matris ei⁹ accide rat temperaret.

z **E**t intantū dilexit eā vt dolore q̄ ex morte matris ei⁹ accide rat temperaret.

Genesis

hebraico ponit qd significat scubinas i plussue. scriba
tur diuinitate sine integre. rrs scientie linguam.

In codē. ca. xxx. vbi dicit in postilla. Congregatusq;
est ad populū suū. Additio scda.

In modicū attendendū eē vř. qd de nōnulli san
ctis antiq; testificā ad hac vřa migrauerūt. scri
ptura dicē ipsos congregari ad plm suū et hic de abraam
et. j. xxxv. ca. de ysaac. r. Desi. penit. de iacob sūt de moy
se r. aarō i suis locis. nūq; tñ de aliq; eoz dr: qd dormiuit
in dño. sic de qbusdā nō. testi. vt act. r. de stephano dr.
Et cū h' dicit obdormiuit i dño. r. sic de qbusdā alijs.
qd catholice vřari vald' sonat. fm quā antiq; iusti ante
passioē xpi decedētes i h' dicerent. qd sūt iusti. qz iusti
p̄grebant ad plm suū. s. ad lymbā scōy. nō tñ dormie
bāt i dño: cū facie nōdā fruebant. de iustis vō dr: p̄
ribit aia et' r. vřs. dcm ē. r. iā in mltis locis. qz tali p̄gre
gatoē carebāt. De iustis vō p' passioē xpi decedētib; p'
vie dr. Dormiuit i dño. r. qz p' h'ac vřaz i dño p' bñm
fruitōy req̄sēūt. In. e. c. xxx. vbi dr i postil. In he
breo aut nō dr: mortu' ē s' trāsiit rē. Additio. iij.

In hebreo in h' loco nō dr: trāsiit. s. deficiēs in omni
us ē. r. er hac scda p̄tēsa dicit intelligi qd in gēa de
cessit. put dcm fuit in additōe imediate p̄cedētē.

In eo. c. xxx. vbi i postil. dr: Perrexitq; vt dñleret do
vidam erpo. (minu' rē. Additio. iij.

qz sutores hebreoy dicit r. ē mag' psonū sē qd non
iuit ad aliqūē p̄bam: s. ad aliqūē locū deuotū
et secretū. in q' quieti' oraret. dñi. cui sonat glo. nra. et
erā vbi qd hic ponit in hebreo vbi dr. Et dñleret vřz
rē. Idē enī vbi ponit hic i p̄s. vbi dr: p̄sūm dñm rē.
qd si significat dñlatoēz tñ h' ē orōēz. vñ sequit' Qui
rīdēs ait. due gētes rē. p̄ple enī dñs quē exq̄suerat per
orōem rīdēt ei p' angelū v' occultā inspiratoēz. nec mir
cū agar egyptia r. ancilla sare. p̄pheticas reuelatioēs ha
bit p' āgelos. vřs. c. r. r. r. In. e. c. xxx. vbi dr i po
stilla. Due gētes in vtero: duo sunt. Additio. v.

Qmanū impiū iudei asserē eē vñ r. idē euz re
r. gno xpi seu ecclēie: qd tñ māifestū ē fāsum r. ab
eis miraclo sic fictū vt r. b' credat q' q̄tra bestia

in reuelatōe daniel' p̄tēra accipiat p' regno xpi. r. sic ex
pectet destructio ei' fīda p' messā suū quē manit' expe
ctat. fāstus aut h' fictōis p̄m additōe p' dñi. c. s. vi
cto. Scdm tñ catholice vřate spe legāsi aduētūz xpi p'
esau intelligit' gēs quā p̄pagauit esau: put glo. i h' loco
testat. sic p' iacob intelligit' gēs ab ipō iacob fm carnes
descēdēs. s. p' xpi passioē p̄pls ecclēie p' iacob itelligit':
plebs iudeoy p' esau. Et maior tēpe. s. plebs synagoge
fuit minor. s. p̄lo r̄p̄āoy. put in alta glo. in h' loco h' r.
Q. aut plebs ipianoy nūcupet' noīe iacob v' i h' l. s. q' ē
p̄sonū rōni: cū ipsi iacob seu isrl' succedat i fide: q' eadez
est antiq; r. modernoy. S. q' sūt rō q̄re plebs iudeoy in
telligat p' esau cū ab ipō si descēdāt fm carnē. nec ei suc
cedāt in fide. in libro Ab die p̄p̄he q' de idumeis p̄nci
pali tractat dño p̄cedente ondes.

In eodem. c. xxx. vbi dr: in postil. Ad intellectū lfe se
Aia hic mota' a pō (quēntis. Additio. vi.

qz illa. aliter possunt solui r. forte mag' ad p̄posi
tū. Ad qd sciendū qd cū h' h'istorie ve. testi. figura
tine fuerint. oia enī in figura dtingebāt ill. vt. i. Eoz. r.
fiebāt tñ h' duob; modis. p̄rio. s. q' cū illō qd fm h'isto
riam dtingebāt: tradēbāt in scrip̄sa iuxta lras ad aliqūā
doctrinā exemplare inde sumēdā. s. viteri' aliqd aliud
p̄figuraret in meli'. sic p̄z de imolatioē ysaac. s. r. c. c.
Q. ue qdē imolatio fm lras fuit ysaac valde r. exem
plaris cū p' eā ad lram insinuat excellētia obediētē r. rī
moris dñi in ipō abraā q' cedat in exēplū salutifex alioy

licet passio christi p' eā figurata esset longemior. et in
talib' h'istorijs p̄ter rōem figuratē req̄renda ē rō lralis
Secdo vō mō illa q' fm h'istoriā dtingebāt tradūt in leri
ptura solū ad figurādū futura. sicut cū Esau. r. c. legi
de Esau q' mēdebat trib; annis nud' et. dicalciat' r.
p̄figuraret ruinā egyptioy r. ethiopiā futurā. sicut osee
p̄mo. c. legi: q' p̄p̄ha accepit vřore fornicatā. r. fec' fil
ios fornicatōnū. vt p̄figuraret q' fra fornicatura est: a
dño. Et in talib; h'istorijs tota rō h'istorie accipit a re rō
gurata. nec op̄z q̄rere aliā rōē lralē. s. inus enī totalis
taliū h'istoriay ē nō id qd sunt: s. id qd figurāt. Ratio āē
eoz q' sunt ad finē fm p̄m assumēda ē ad ipō fine. nō
enī q̄rendū ē an honeste se habuerit Esauis nudis: p̄
dū lōg' p̄p̄ib; mēdēdo. aut si licite se habuerit oīas
filios fornicatōnū faciēdo. qz illa iusu dñi fuit facta
solū ad figurādū. Et in p̄posito: si gesta iacob cū esau
in suis primordijs attendant. māifestū est q' fuerit istū
cū dñio scā solū ad figurādū. q' enī collidēbāt i vte
ro m̄s p̄mū. nō fuit fm naturā intētus. nec in scrip̄sa
narratū ad hoc. vt inde aliq' doctrina ex p̄p̄a sumeret.
sed solū dñio instmētu factū fuit. r. in scrip̄tura traditū
ad figurādū q' due gētes seu duo p̄p̄a viderent. r. vřz
p' dñiā declaratoz i bi factam. Similit' q' minor frater
egrediens ex vtero plantā fr̄is matris p̄neret in ma
nu. solū fuit factū r. in scrip̄tura narratū. vt figuraret
q' iacob sup̄latur' erat fr̄is p̄matrū. vñ gesta istoz
frat' ad iuicē sic cū essent in vtero: r. euz ex vtero egre
derent fuerit scā r. in scrip̄tura tradita vt figuratū tā
tum nō aut vt exemplaria vt tā dcm ē. Similit' tenedū
est de qbusdā q' p̄tulerunt in eoz p̄ueritāde ad iuicē
ram in emproē p̄rogentare qz in receptiōe b̄dictionis
les q' ad figurādū tñ dño disponēte p̄tuler' r. scrip̄ta
fuerat. r. iō nō est in ill' q̄renda alia rō lral'. v̄puta quō
q' factū petebat sibi vendi p̄rogenturā. cū reputaret qd
sacrū r. b̄mōi q' in postil. q̄runt. Nam itē h'istorie h'it
rōnes figurales solū nō aut literales. vt dcm ē de p̄dī
cus h'istorijs Esau r. osee. Et ex hoc ipso q' facta iacob
fm se cōsiderata in h' loco vident' esse dolosa r. iniusta
similit' rō q' fuerūt facta nō p̄p̄ sed ad figurādū. r. hoc
est qd dic' glo. in h. c. sup' illō vbi. Erat iacob vir simplē
rē. Erat iacob sū dolo habitans in domo vt magna sit
questio. quomō per dolum accepit benedictionem qui
erat sine dolo. sed ad figurādū aliqd magnū hoc scri
ptura p̄misit. Idē in glo. Que aut itē h'istorie figurals
sent: tradit' doctores sp̄aliter p̄s. in li. et̄y. vbi dicit
q' esau primogēita sua p̄p̄i eā fratri suo mion vendi
dit: ac postmodū p̄na b̄dictione sibi p̄missa p̄uar' ē
signat eundē ipm israhelitū qui a deo vt liber Exod'
narrat primogenit' filius nūcupatus ē. quia etiā p̄pter
p̄ntis seculi lucta nō solū p̄uar' sui honorem amisit.
verumetū r. regni celestis p̄mū preparū ad ipsū non
meruerit. domino quodāmodo exprobrante cum dicit:
Aufere a vobis regnū dei r. vabif gēti facientū volum
ratem eius r. c. l. d. c. p̄s. Si aut v̄tra hoc dicit q' bec ex
posito p̄s. dñi r. alie siles q' in h' loco tradūt a doctoz
bus sunt allegorice nō aut lrales. r. iō nō faciūt ad pro
positū. nā in hac p' postilla p̄ncipalit' agit' de sensu lrali
dicendū q' v̄z est q' sensus lralis p̄ntis h'istorie ē: cū
lra simplē exponit. qui p̄ne dr: sensus h'istorie. Expon
tio autē p̄s. dñi sup̄radicta est redditua cause ipsi' sē
sus lralis. r. sic p̄tinet manifeste ad sensum lralem: qui
p' eā elucidat' fm Aug. in li. de vtilitate credēdi. put lar
gus fuit ostēsum. s. in additōe sup' plogum. ar. u. r. qz
ea q' hic tradūt in h'istoria solū fuerit scā ad figurādū.
vt dicit' est. adcreo nō est tñ alia ratio p̄ter figuralem
q̄renda. Et fm sanct. L. ho. in p̄ia l. c. c. q. art. ij. ut

Genesis

precia v' p'fecti q'ntitate, s'z solū cam motuā. Cur? nūā
 die Burg. asserēs q'z ex cā motuā nō debuit dici p'phas
 nus. excludēs q' d'cm apli intelligi debeat put sonat ex
 dict' scōz. Rūdeo q' q' m'gē in glo. sup illo v'bo apli. scōz
 dicta recolligēs dic. Q' elau. p'phan' d' a p'cul. r' phano
 quia p'pter escaz v'le
 se fec. p'cul a dei cultu
 q' p'ncipalit ad sacer
 dotiū p'tinet. q's vsqz
 ad t'pa aaron fuit an
 nerū p'rogentire +
 quā ipse esau p'p' de
 bat. v'edens p'rogent
 ta sua nō p' vna esca
 tanqz p' p'cio. sed p'p'
 vna esca q' cā motuā
 fuit ad p'ctū faciēdū
 et sic v' postū. v'ra
 v'ba apli r' dicta scōz
 multū p'p' loq'. q' p'
 ly p'pter nō exprimit
 p'p'ue p'ctū rei venat
 s'z p'ly p'io inf' p'ctēs
 eni p'p'ue d' r' p' q'nto
 d'abis. r' r'fider. p' r'io
 p'cio. sed cū d' p'p' q'd
 vis emere v' v'edere.
 r'fider p'p'ue p'p' v'ali
 tatē v' n'ccitatē q' est
 p'p'ue cā motuā: r' si
 p'ct' v'ca' q'ntitatē r'
 p'fessua.

Laplm. XXVI.

Rta aut fame. XXVI.
 o Descripta ge
 neratioe plus
 hic d'fir describit p'ba
 tio p'is. r' p'io respe
 ctu gēris aliene. scōz
 resp'cu familie p'p'ue
 in fine h' cap. Esau
 vero. Adhuc p'io p'
 bas in aduersis. scōz
 in p'p'is. abi. Seruit
 aut ysaac. adhuc p'io
 p'bas in cūctū famis
 scōz ex metu p'p'ue
 v'rois. abi Qui cum
 infrogaref. Circa primū d'fiderandū q' ysaac hēbat ma
 gnā familiā r' pecora. r' iō ex fame orta iminebat sibi pe
 riculū nisi trāfferet se ad regionē abūdantē. cuiusmōi
 tūc erat fra egypti. r' iō voluit se trāfferre. abi. verūtū q'
 de' sibi inibuit d'fiderens de eo: r' volens sibi obedire in
 terra intermedia remāsit. et pater s'ra vsqz ibi.
 b) B'ndicēnt in semie r'c. d' exponit h'ebrei sic. q' si ali
 q's imp'cabit bonū alicui dicet. Faciat tibi d's sic fec' ysa
 ac. Catholici aut melius exponit de xpo q' d'escēdit de
 ysaac s'm carnē in q' oēs gentes p'sequitur b'ndictōem
 sicut. s' expositū est. c) Eoq' obedierit r'c. h'oc addit
 ne crederet ysaac simplr p'fectior ipō abiaā. iō in p'mis
 sione sibi scā sit mēōna de iusticia ipsius abiae.
 d) Et custodierit r'c. ysa sunt q' s'it de dictamie rōntis
 recte. r' suāda ēt si nulla lex cēt de s' posita. sic reddere
 depositū ipi deponēt r' s'ilia. e) Et ceremonias. ista
 sunt q' p'inet ad modū colēdi deū. f) Regesqz suaves
 rit. ysa sunt q' non obligant: nisi q'z sunt a deo vel hōi

mine instituta vel p'cepta. r' ex istis p'z q' an legē moysi
 datā pla fuerit obf'uata de ill' q' tpe moysi fuerit scripta.
 g) Quāsit itaqz r'c. ex p'cepto diuino: q' voluit enī q' de
 scenderet in egyptū. Causam aut hui' dicit h'ebrei quia
 ysaac vt supra dictū est. r' r'c. fuerat d'fio p'feratus qū
 fuerat oblat' in mon

z ibidē moraret. p'p'icīēs
 abimelech rex palestinor
 p fenestrā: vidit eū iocātes
 cū rebecca vxore sua: r' ac
 certito eo ait' P'erspiciū
 est q' vxor tua sit. cur mē
 tir' es cā sororē tuam esse.
 Rūdit. timui ne morerer
 p'p' eum. Dixitqz abime
 lech. Quare iposuisi nob
 potuit coire q' sp'ia de p'lo
 cū vxore tua: et idueras
 sup nos grādē p'ctm. Bre
 cepitqz oī p'lo dices Qui
 terigerit hōis hui' vxorem
 morte moriet' Sicut aut
 ysaac in fra illa' r'uenit in
 ipso āno cētuplū. B'ndicit
 qz ei d's r' locupletat' ē hō
 r'ibat p'ficiens atqz succre
 scens donec magn' vebē
 mēter effect' ē. hūitqz pos
 sessōes omiū r' armētoz r'
 fallie p'limū. Ob h' inuidē
 res ei palestin: oēs pureof
 q's foderāt s'ui p'is illius
 abiaā illo tpe obstruxerūt i
 plētes humo intātū vt ipē
 abimelech diceret ad ysa
 ac: Recede a nob qm po
 tentior nob fact' es valde.

te. r' iō nō erat decēs
 q' erret scā p'missio
 nis. r' iō remāsit i gē
 raris. qz tota palestin
 na p'tinet infra termi
 nos terre p'missiois.
 b) Qui cū interroga
 retur. h'ic d'fir ponit
 p'batio ysaac in metu
 rōne v'roscēlas p'p'
 dēter veritate. ab h'z
 tū fallitate dices eaz
 sororē s'pā cē. r' eodez
 mō expōatur sicut d'
 cum p'is sui de fara
 vt supra dictū est ca
 pitulo. r'.

l) P'ospiciens abi
 melech rex palest. r'
 id est reddente v'ebē
 tus v'rois. D'ictio enī
 hebraica q' h'ic ponit
 equiuoca ē ad lūdū r'
 ad cōtū. vt supra d'
 cū est h'ic. Et q' h'ic
 debeat capti in secun
 do sensu. v'ides q' v'
 lūd quod subdit.

amplerantē vel osculantem rebeccam quod non facie
 bant v'ri: nisi cum v'rois proprijs.
 m) Cur mētus r'c. Non est mētus: i q' de cognatōe
 sua erat. vt p'z ex p'dictis de patre suo.
 n) Quare impositi nobis. Imponere in v'ra signifi
 catione idem est q' decipe. r' tunc p'struit cuz datuo. et
 sic accipit h'ic. r' ei' sup'itū est ipositū. s'z aliq' sit copaf
 et d'z impositū. r' unde d'z impositio. i. deceptor. cetera pa
 o) Sicut aut ysaac. h'ic p'bat tpe p'p'itatis i q' (tent
 er hoc inuidiā insurgentē p'tra eū r' inuidiā paritēter to
 leravit. et p'z s'ra exceptis paucis verbis.
 p) Et inuēit in ipso r'c. Ad osidendū q' fuit ex specialē
 dono dei. q' ille ann' nō fuit fertilis. ad q's denorandā
 signanter dicit in ipso anno. recede a nobis qm poten
 tior nū fact' es. ac si d'z. Si tu rebellares tu posses a no
 bis auferre ciuitatē. v' si veniret aduersarij posses te il
 lis p'ugere r' tradē eis ciuitatē r' terrā. s'z tū dicebat mo
 tus spū inuidie: quo nō poterat eius p'p'itatem tam

Libet

celerem videre. a Et ille descendens, nolens descendere. b Et veniet et elongas se a ciuitate. Sequitur. c Foderitq; i torrete. Loxres eni ea q; curtes ex descen su pluuiay vt resolutoe niuii q; no; stannat. r no; foderit ibi vt aqm ex pluuijs descendente ibi retineret ad p;ua dum tepe siccratis. d Et repererit aqm viuam. qd meli' q; in tenderet a principio fossionis. e Ascen dit at re. vbi maserat p; su'. vt hf. s. xli. c. f Ubi appa. ei dñs ad p;foradū eū inu; rñs sibi illat. g Moli timere re. ad p;gendū te. h Bñdicā tibi i tpa lib; boīs r spūalib; mltiplicādo. i Ita q; edificauit ibi alta re. ad reddēdūz g;as dño de sua solatōe et p;missione. l Ad quē locus re. lūic p;bat de mansue tudie r fidelitate. qz p;f iniurias sibi illa; tas si dimisit cū inu; rñtib; sibi amicie fedus inire. l Abimelech re. p; q; fm trāslatōez n;az ochozat est hic p;riū nomē vni' hoīs. lbe brei at dicit q; e no; men cōe. et significat p;gregatōez. vñ lēa co rñ ē hec. Abimelech r p;gregatio amicor; ū eius: qz adduxerat se; cū alijs d; amic; suis in Quid venisti ad me re. l; ysaac si intē; deret fedus renuere. tñ voluit iniurias sibi factā eis ostendere. n Qui rñderit re. p; hoc q; tñcito te mul; tiplicauit in bonis. o Ineam' fed' re. Nec per te ipsum in; ferendo: nec nostros aduersarios adiunando. p Sic r nos re. In h rñdent ad h qd dixerat ysaac: Quid vēisti ad me hoīem quē odisti r expulisti. ac si di ceret. l; emiserim' te de ciuitate. tñ nihil' abstulim' a te nec aliud nocumētū intulim' tibi. q Fecit g; eis cō iuiū. curialē recipiēdo eos. r Surgētes mane iura uerūt. s. salua ieiuna. p;f reuerentiā iuramenti. s Ecce astit re. p;cepit enī eis aī iuramētū fodere pu teū. s; annūciauēt ei p' iuramētū factū de aq; inuēta. t Et nomē re. pu' erat ei impositū. s; tñc fuit iter de nouo p;firmatū. Ad cui' intellectū p;siderādū q; beer in hebreo idē est qd pute'. Sebec at significat septē. r iura mentū r societate. r ex istis trib; significatōib;. loc' ille vbi erat pute' vocat' ē befsabee. p;rio p;f septē agnas

quas ibi statuit abraam. vt hētur. s. xli. c. Item p;f iura mentū qd factū est ibi inf ipm r abimelech. q; p;f s; q; ysaac vocauit illū puteū abundantā vbi hic hē. qd so nat idē qd saretas. et si h arguat. q; no; vt eē idē pu; teus hic de nouo fact'. r q; fuerat tpe abrae. Dicenduz q; imo q; sicut hē in h. c. palestini obstru; rerāt puteos q; s; fode rat abraā iplētes eos terra. r ysaac iterū fo dit col. r iste fuit vn' v Esau r o (ex eis. l; icpbat patia ysaac respēu p;rie failie in hoc q; esau abiq; p;f lio p;ris et mēis acce pit dnas vrozēs d; ge nere etheoz q; offen; derūt animos ysaac r rebecca. In ca. xvi. vbi d; in postil. Bñdicetur in lemie tuo oēs gen tes terre. Additio prima. In h loco vbi d; i Bñdicent in se mine tuo: ponit in hebraico s; buz bñ dicitōis oīno ille illi qd ponit. s. c. xij. qd qdē verbū fm hebrai cam veritate intelle ctū significat. q; ille i q; alij bñdicent sit cā principalis effectiua illi' bñdicitōis quod nulli pure create con uenit: put ibi fuit ex postitū. r iō nllō mō pōt intelligi de p;po. et q; hec pmissio sit oīno p;formis pmissi omi facte abrae in im molatōe ysaac. supra xij. c. r i ea fundet in sinuat i tmb. primo cū p;mittit interiorē primi iuramētū. s. fa; cri tpe imolatōis. et h cū dic. Complens iuramētū qd s;ponendi abrae p;ri tuo re. Secdo qz cum reddit rōnē hui' magni pmissi: subdit. eo q; obediēt abraā voci mee. qd oīno recordat rōi reddite tpe p;dicti iuramētū. vbi enī dēm fuit abrae: eoq; obediisti voci mee Tertio qz hic h d; et bñdicet i te r i seie tuo: sic. s. d;re rat. c. xij. s; d;it: Bñdicet i seie tuo. sic in. c. xij. r i alij auctōib; eidē considētib; put dēm fuit i additōe. s. eod xij. c. vñ h si h; locū expositio hebreoz: vt largi' fuit ex postitū in additōe p;dicta. In eo. c. xvi. vbi d; in po; stilla. Vidit eū iocantē cū rebecca. Additio. q. In hoc loco i hebraico ponit hec dictio mesi aberb i oīno similis illi que posita fuit. s. xli. cū de ysaac ageret. que qdē dictio licet habeat plura signifi; cata. significat enī risum. gaudiu; r ludam. similitet q;

suis vt foderēt puteū. Ad quē locum cū venisset de geratis abimelech r ocho zath amici illius r p;picol dur militū locu' est ysaac Quid venisti ad me ho; minē quē odistis r expuli stis a vob. Qui rñderūt vidim' tecū esse dñm. r id circo nos dixim' Sit iura mētū inf nos: r ineam' fe dus vt nō facias nob; q; malī: sicut r nos nihil tuo rum attrigim': nec fecim' qd te lederet: sed cuz pace dimissim' auctū bñdicitōe dñi. Fecit g; eis cōiuiū. Et post cibū r porū surgē; tes māe: iura uēt sibi mu tuo. Dimissitq; eos ysaac pacifice in locū suū. Ecce aut venēt in ipō die serui ysaac: annūciātes ei de pu; teo quē foderāt atz dicen; tes. Inuenim' aquā. vñ d; appellauit eū abundantā r nomē vbi ipositū ē ber sabee: vsq; in p;sentē diem Esau vō qd dragenari' du; rit vrozēs duas: iudith fi liā beeri ethei: r basemath filiam elon eiusdem loci: que ambe offenderāt ani mū ysaac et rebecca.

Et ille descendens vt venitz ad torrete gerare: hitaret; q; ibi: rursū fodit alios pu teos q; s; foderāt serui p;ris sui abraā. r q; s; illo mortuo olim obstruxerant p;hilisti im. Appellauitq; eos eisdē noib; q; b; aī p;f vocauerat Foderūtq; i torrete' r rep; pererūt aquā viuā. Sed r ibi iurgiu' fuit pastoz ge; rare adūsus pastozēs ysa; ac dicentiū. Nostra est aq;. Vobzē nomē putei ex eo qd acciderat vocauit calū niā. Foderit aut r aliū et p; illo q; rixari s;f. appellauit; q; eū inimiciā. Dose; cr' inde fodit aliū puteū p; q; nō p;dererūt. Itaq; voca uit nomē e' latitudo dicēf Hūc dilatauit nos dñs: r fecē crescere sup; frā. Ascē; dit aut ysaac ex illo loco in bersabee' vbi apparuit ei dñs in ipsa nocte dicens: Ego sum d; abraā patris tui. Moli timere: qz ego te cū sum. Bñdicā tibi r ml; tiplicabo semē tuū. p;f ser uū meū abraā. Itaq; edi; ficauit ibi altare dño: r in uocato noie dñi exēdit ca bernactim: p;cepitq; seruis

quas ibi statuit abraam. vt hētur. s. xli. c. Item p;f iura mentū qd factū est ibi inf ipm r abimelech. q; p;f s; q; ysaac vocauit illū puteū abundantā vbi hic hē. qd so nat idē qd saretas. et si h arguat. q; no; vt eē idē pu; teus hic de nouo fact'. r q; fuerat tpe abrae. Dicenduz q; imo q; sicut hē in h. c. palestini obstru; rerāt puteos q; s; fode rat abraā iplētes eos terra. r ysaac iterū fo dit col. r iste fuit vn' v Esau r o (ex eis. l; icpbat patia ysaac respēu p;rie failie in hoc q; esau abiq; p;f lio p;ris et mēis acce pit dnas vrozēs d; ge nere etheoz q; offen; derūt animos ysaac r rebecca. In ca. xvi. vbi d; in postil. Bñdicetur in lemie tuo oēs gen tes terre. Additio prima. In h loco vbi d; i Bñdicent in se mine tuo: ponit in hebraico s; buz bñ dicitōis oīno ille illi qd ponit. s. c. xij. qd qdē verbū fm hebrai cam veritate intelle ctū significat. q; ille i q; alij bñdicent sit cā principalis effectiua illi' bñdicitōis quod nulli pure create con uenit: put ibi fuit ex postitū. r iō nllō mō pōt intelligi de p;po. et q; hec pmissio sit oīno p;formis pmissi omi facte abrae in im molatōe ysaac. supra xij. c. r i ea fundet in sinuat i tmb. primo cū p;mittit interiorē primi iuramētū. s. fa; cri tpe imolatōis. et h cū dic. Complens iuramētū qd s;ponendi abrae p;ri tuo re. Secdo qz cum reddit rōnē hui' magni pmissi: subdit. eo q; obediēt abraā voci mee. qd oīno recordat rōi reddite tpe p;dicti iuramētū. vbi enī dēm fuit abrae: eoq; obediisti voci mee Tertio qz hic h d; et bñdicet i te r i seie tuo: sic. s. d;re rat. c. xij. s; d;it: Bñdicet i seie tuo. sic in. c. xij. r i alij auctōib; eidē considētib; put dēm fuit i additōe. s. eod xij. c. vñ h si h; locū expositio hebreoz: vt largi' fuit ex postitū in additōe p;dicta. In eo. c. xvi. vbi d; in po; stilla. Vidit eū iocantē cū rebecca. Additio. q. In hoc loco i hebraico ponit hec dictio mesi aberb i oīno similis illi que posita fuit. s. xli. cū de ysaac ageret. que qdē dictio licet habeat plura signifi; cata. significat enī risum. gaudiu; r ludam. similitet q;

Genesis

derisionē. nunq̄ tamē significat coeuntē. vt i additiōe
supradicto. c. fuit dictū. vñ translatio nra se bñ hz q̄ di
cit. Audiat euz locantē: r̄ d̄ exponi. put in postilla in se/
cunda expositione. Cap. xxxvii.

Enuit aut̄ ysaac. h̄ic p̄fir d̄scribit ordinatio sue

f posteritas p̄
ponēdo vñū

alteri. r̄ q̄ h̄ f̄ bar p
bñdictōem. iō dispo
sūto ad bñdictōem
p̄rio d̄scribit. sc̄do for
ma bñdictōis subū
gūf̄at. Statimq̄t sen
sit. Dispositio aut̄ per
ita tr̄a declarat. p̄ri
mo p̄ priis exp̄sionē.
sc̄do p̄ m̄is reuelatōz
ibi. Q̄d cū audis̄ re
becca. tertio p̄ filiū p̄
paratiōem. Abijt
r̄ attulit. Circa p̄mū
dicit. a. Venuit aut̄
ysaac. Appropinabat
enī terminū vite sue. r̄
iō t̄ps erat ordinādi
de sua posteritate.
b. Sume arma. r̄ c.
q̄ filiū recipēs bñdi
ctiōem debebat p̄ri
p̄ri facere obsequiūz
et h̄ire in mēla. r̄ p̄z
litera.

c. Quod euz audis̄
set rebecca. h̄ic p̄fir
describit dispositio
iacob ad bñdictōem
p̄ reuelatōz mat̄re
uelat̄ ip̄i iacob v̄ba
p̄ris vt bñdictio illa
ad iacob transferret̄.
q̄ sc̄bat q̄ ei debe
bat. v̄s. d̄m̄ ē. r̄ r̄.
d. Et p̄gēs ad gregē
q̄ erat satis p̄e. r̄ in
de poterat h̄re cibuz
asi reditū esau.

e. Hosti q̄ ff̄ r̄ c. i. p
totū corp̄ ad modū
pellis hispida. v̄s.
dictū est. r̄ v̄. r̄ iō p̄
timebat deprehēdi a
patre r̄ sic maledicti.
f. In me sit ista ma
ledictio fili mi. i. nū

q̄ accidat hoc. cōfidebat enī q̄ deus aliter dispo
neret vt verbum suum adimpleret.

g. Abijt r̄ attulit. h̄ic p̄fir describit dispositio ad bñdi
ctiōem p̄ p̄paratiōem filiū. q̄ q̄dē p̄paratio fuit in cibi offe
rendi decoctōe: cum d̄z.

h. Parauit illa cibos. r̄ c. sc̄do in filiū p̄positiōe: cū d̄z.
i. Et restitit esau vald̄ bonis. r̄ c. Sicut enī dictū ē. s̄.
c. nū. vsq̄ ad legē datā tpe moysi p̄iogenti erāt sacer
dotes. r̄ iō h̄ebant vestes sp̄ales p̄ciosas r̄ odoriferas
q̄b̄ induit i magnis solēnitatibz offerēbāt oblatiōem
h̄. Pelliculasq̄ hedoz circūdedit manibz. s̄. (v̄sio,
q̄t eum q̄si crot̄hecas: vt aptarent figure manus.

Enuit .xxvii.

f aut̄ ysaac et caliga
uerunt oculi ei: et

videre n̄ poterat: vocauit
q̄ esau filiū suū maiorē et
dixit ei: fili mi. Vides inq̄
adsum. Cui p̄r. Vides inq̄
q̄ senuerim: et ignorē d̄ez
mor̄t̄ mee. Sume arma
tua r̄ pharetrā r̄ arcum et
egredere foras. Cūq̄ vena
tu aliq̄d apprehēderis: fac
mibi inde pulmentū sicut
velle me nosti: affer vt co
medā: r̄ bñdicat tibi anima
mea anteq̄ moriar. Q̄d
cum audis̄ rebecca et ille
abiss̄ in agz vt iussionē pa
tris ipleret: dixit filio suo
iacob: audiui p̄rē tuū lo
quentē cū esau fr̄e tuo. et
d̄. c̄rē ei. Affer m̄ de vena
tiōe tua. r̄ fac cibos vt cōe
dā r̄ bñdicā tibi. Coraz d̄no
anteq̄ moriar. Nunc ḡ fili
mi acq̄scee p̄s̄l̄s meis: et
p̄gēs ad gregē affer m̄ du
os hedos optimos vt faci
am ex eis escas p̄ri tuo q̄b̄
libent̄ vescit: q̄s cū inrule
ris r̄ cōderit bñdicat tibi
priusq̄ moriā. Cui ille r̄
dit. Hosti q̄ esau frat̄ me
us h̄o p̄los̄ sit r̄ ego lenis.
Si arretrauerit me pat̄
me r̄ senserit: timeo ne pu

l. Ego suz esau p̄rogēit̄ m̄. Ka. sa. vt excuset iacob de
mēdacio sic punctuat h̄ic l̄rām. Ego suz: q̄ p̄p̄oro tu
bi cibū. S̄z esau ē p̄iogent̄ tu: h̄ iste m̄at̄he corum
pit senus. nec t̄si p̄ h̄z int̄rū: q̄ q̄cūq̄ arret̄ boz aliq̄s
fallat aliū a mēdacio nō excusat s̄m̄ Aug. r̄ iō alit̄ d̄z et

tet sibi voluisse me illude
re: r̄ iducat s̄ me maledi
ctiōem p̄ bñdictōe. Ad quē
m̄: in me sit ait ista male
dictio fili mi. t̄m̄ audi vocē
meā: et p̄gēs affer q̄ dixi.
Abijt r̄ attulit deditq̄ m̄i
Parauit illa cibos sicut
velle nouerat p̄rē illius
et veshbz esau valde bōis
q̄s ap̄d se h̄ebat domi: in
dixit eū pelliculasq̄ hedoz
r̄ circūdedit manibz: r̄ col
li nuda protexit. Deditq̄
pulmentū r̄ panes q̄s core
tat tradidit. Quibz illat̄
dixit. Par mi. At ille r̄
dit. Audio. Quis es tu fi
li mi. Dixitq̄ iacob. Ego
sum p̄rogēit̄ tuus esau:
feci tibi sicut precepisti m̄.
Surge sede et comede de
venatione mea: vt benedi
cat tibi anima tua. Rur
sumq̄ ysaac ad filiū suum
Quomō inq̄t r̄ cito inue
nire potuisti fili mi. Qui
r̄ndit. Volūtas dei fuit vt
cito occurreret m̄ q̄d vole
bā. Dixitq̄ ysaac. Accede
huc vt tangaz te fili mi: et
pbem vtz tu sis fili me
esau an nō. Accessit ille ad
p̄rē r̄ palpato eo dixit ysa
ac. Vox q̄dē vox iacob est
sed man: man: sunt esau.

m̄cl̄. h̄ enī iacob n̄
eēt esau i p̄sona. erat
t̄i i officio r̄ dignitate
q̄m̄ ad ius p̄iogenti
ture. r̄ s̄. declaratiō ē
Et er̄s debebat sibi
bñdictio. et iō q̄si d̄z
r̄: Ego sum esau p̄ri
mogēit̄ tu: h̄ q̄si
ad dignitatē p̄ioge
niturē vtz dixi. quia
sic q̄stio ysaac d̄bebat
intelligi: q̄ q̄rebat d̄
co cui bñdictio debe
bat: p̄p̄ q̄d si decepit
p̄rē. h̄ p̄ nō sic intel
lexerit. et tali mō lo
q̄ndi esus ē saluator
Dath. i. d̄ico de iō
h̄anc. ip̄se ē bellus.
r̄ sic ēt expōndā s̄r
altaz ba iacob in q̄b̄
loq̄f tanq̄ esset elau
et sc̄i eius. Sc̄dum
t̄i q̄ si v̄s m̄i ma
gna necessitas excusa
di p̄is vt. t̄st̄i a mē
dacio maris officio
so. sicut h̄ic r̄ pluribz
alt̄s loq̄. q̄ certū est
q̄ apli fuerit m̄to p̄
fectiores eis. r̄ t̄i nō
suerit imunes a pec
cato venali. T̄m̄ d̄z
Job. m. i. canōica. Si
dixerim: q̄ p̄r̄i nō
h̄em: nō sinet ip̄os
seducam. r̄ m̄to m̄
nus p̄r̄e vt. t̄st̄i me
runt imunes a pctō
venali. mat̄e quia
plures commlegun
tur peccasse morali
ter r̄ c̄n̄omiter. sicut
dauid in adult̄io bee
sabee. et homicidio
v̄re. patriar̄che etiaz
ex odio r̄ inuidia r̄
diderunt ioseph fra

rem suum in egyptum.
in Voluntas dei fuit r̄ c. Cūta ex ordinatione diuina
mater misit eum ad gregem. v̄nde. cito poterat habere
cibum pro patre.

n. Accede huc vt tangā te. quia nō cognoscebat eum
per visum. voluit eū pbare r̄ cognoscere p̄ tactum.

o. Vox quidem r̄ c. h̄ic enī caligassent oculi eius r̄ vt
dere nō posset. tamen clare audiebat. et ad vocem vide
bat iacob ad tactū esau. verū tamē quia sensus tactus i
hominibz certior est q̄ sensus auditus. q̄ homo in ta
ctu excellit omnia aialia. vt d̄z. ij. de aia. in auditu autēz
excellit a multis animalibus. ideo iudicant magis

fm tactu qm fm auditu. p Et si cognouit re. in pba
 riode p sensu tactu. q Bndices g illi. bndice volēs.
 r Aut tu es si. me esau. b si infrogabat qm ampli du
 bitas. s vt pcpit sibi obsequis. q pacto pcedat ad bndi
 ctioem. r patz lra. s Statimqz vt sensit. bndice p
 describit forma bndi
 ctiois vbi sic pcedit:
 qz pno describit ipi
 iacob bndictio. scdo
 bndictiois pfirmatio.
 tbi. Cur ysaac pmonē
 ppleuerat. tertio esau
 qmuloz. tbi Audis
 esau pmonibz. qto p
 iacob machiario. vbi.
 oderat g. qto mris
 obuatio. tbi. Nucia
 ta ff h rebecca. Quā
 tū ad pīmū. s. forma
 bndictiois. pno imp
 caf filio bona tgalta
 qz ex sensibilibz r fre
 nis intellect. hūan
 ducitur ad spūalia r
 eterna. et quantū ad
 hoc dicitur.

t Det tibi ds s roze
 re. et infuētia ei corz
 potis celestz tanqz er
 cā efficiēte. r ex bona
 dispositōe fre tāqz er
 cā mafiali. seqf mlti
 plicatio fre nalcētū.
 Scdo impcat ei ho
 norē et excellētā cuz
 ds. Seruiant tibi ipi
 et adorēt tē tribz. c.
 Tertio alioz beniuo
 lentā cōvicē. Qui ma
 ledixerit tibi rē. Cōsi
 derandū tū q p ista i
 telligūf bōa spūalia
 r esna tāqz pncipalē
 intēta. sic. s. dicitur ē
 r v. c. Cōsiderāduz ē
 q ista si sunt iplera i
 psona iacob. qz qdū
 vixit fuit min⁹ potēs
 ipso esau. p qd ipz
 valde timuit. vt b. j.
 xxxij. c. iplera sunt tū
 in postez suis. qz tpe
 dauid r Salomonis
 idumet fuerūt filijs
 istz. sed pfecti iplera
 sunt i rpo cui ptares
 nō soluz terrenē sed
 etiam celestes sunt subdite. fm q ipse dicit Datb. vlt.
 Data est nubi omnis potestas in celo r in terra.

v Cur ysaac ser. bndice pnter describit pnter bndictiois
 pfirmatio. qz egressio iacob a pte ingrediēte esau p bndi
 ctioe psequēda: r ritate cōpra. ysaac bndictioes si terra
 etauit. sed magis confirmauit. r p p lra vsqz ibi.
 p Expauit ysaac stupore vehementi rē. Dicit hebrei q
 ysaac audis pdictis voluit retractare bndictioem iacob
 sed tūc ex volūrate dei vidit gehēnā agrū r sibi patā si

retractaret: p p qd expauit r nō retractauit s; magis cō
 firmavit. Doctores aut catholice dicūt q ysaac raptus
 fuit in extasi r cognouit. qz illd qd factū fuerat circa ia
 cob erat de volūrate r ordinatōe dei: qd latuerat ipsuz
 vsqz tūc. p p qd admirās r ordinatōi diuine obtēperās

credi potest admirans ait
 Quis igit ille est q dudū
 captū venatōz attulit m: r
 comedi ex oibz priusqz tu
 vēires. Bndicē ei r erit
 bndicē. Audis esau pmo
 nibz pīs irrugit clamore
 magno: r psternatus ait:
 Bndic ē r m p m. Qui
 ait. Venit german⁹ tuus
 fraudulēter r accepit bndi
 ctionē tuā. Et ille sibi rixit:
 Iuste vocatū est nomē ei⁹
 iacob: Supplantauit eniz
 me en altera vice. Primo
 genita mea an tulit: et nūc
 secundo surripuit bndictō
 nem meā. Rursumqz ad
 patrem: nunquid nō refer
 uasti ait r bndictō
 nem. Respondit ysaac: do
 minū tuum illū cōstrui r
 oēs frēs suos seruituti ei⁹
 subiugauit. Frumēto et vi
 no r oleo stabiliui eū: r tri
 bi post hec fili mi vltra qd
 faciā. Cui esau. Num vnā
 inqz tm bndictōem habes
 pat. Tibi quoqz obsecro
 vt benedicas. Cūqz ei ula
 tu magno ficeret mor⁹ ysa
 ac dixit ad eū. In pingue
 die terre r i roze celi dsup
 erit benedictio tua. Tu
 ues i gladio: et fratri tuo
 seruiēs: tempusqz veni
 et cum excutias et soluas
 iugū ei⁹: de ceruicibz tuis

firmavit bndictioes
 dices. Bndicē ei r
 erit benedictus: sup
 dicitur.
 y Audis esau. bndi
 cē pnter describit ipi
 esau qmuloz. qz frater
 su⁹ bndictioes habue
 rat r alā bndictioem
 petebat dicens.
 3 Bndic ē r mibi
 pat. ac si diceret.
 ita potes sicut an be
 nedictioem iacob.
 a Qui ait. se excutias
 doiqz volūratem dei
 cognouerat d iacob.

b Venit german⁹
 tuus fraudulēter. bndi
 cē dicit puidēter:
 qz dicitio hebraica q
 est ibi ē equoca. r ali
 qsi accipit p dolorē
 aliqsi accipit p pru
 dentia seu bona cau
 tela. r sic ds hic acci
 pi. sciebat enim iā ysa
 ac q de volūrate r or
 dinatōe diuina rece
 perat bndictioem: vt
 dictū est. et iō ei⁹ fas
 ctū nō poterat impu
 tari fraudi proprie di
 cte.

c Primogēta mea
 ante tulit rē. Falsum
 dicit. quia volūtarie
 vendidit ea. vt patet
 ex pdictis. et per cō
 sequens non surripu
 it bndictioem alie
 nam sibi debitaz cau
 te accepit.

d Rursumqz ad pa
 trem. vt extorqueret
 ab eo bndictioem:
 sequitur.

e Mortus ysaac pie
 tate propter fletum esau dicit ad eum: in pinguedine
 terre et roze celi desuper erit rē. ad est in abundātia ter
 renascentium que causantur ex istis r uobus. r vbi
 crum est.

f Tuus in gladio. quia fuit homo bellicosus.
 g Et fratri tuo seruiēs. hoc impletū fuit quādo dauid
 fecit idumēā sibi tributariā. h Regū. v. iij. cap. i. vt iam
 dictum est supra. r v. cap. i. b Tempusqz venit rē.
 hoc impletū est quādo idumet rebellauerūt ne essent

Genesis

ego obtuli memoriam orationis tue coram domino. et ista cognovit et iacob futura. licet non sint hic expressa. quia mysterium incarnationis non erat adhuc sic publicandum. exprimit tamen hic quasi de promissione ipsi iacob promissiones factas abrahe et isaac. in quibus continetur implicite mysterium christi. et quia iacob habuerit noticiam de predictis patribus per hoc quod dixit.

1 Vere dominus est in loco isto. quia beneficia et mysteria divina erant tibi complenda.

2 Et ego nesciebam. quia per istam revelationem de mysterio christi habuit plenioris cognitionem quam ante.

3 Pavensque. id est admittens deus de benedictione. **4** Terribilis et. id est est venerabilis.

5 Non est hic aliud nisi domus domini dei. Audiat et futurum esse quod ibi fundaret templum. et hinc. **6** parat. **7** ubi viguit

divinus cultus. et quod ibidem postea offerendus esset dominus non sterilius christus. et hinc **8** Luce. **9**. **0** Et porta celi. quia in quodam loco propinquo passus est christus. cuius passio celum aperuit. propter quod dicitur porta celi. sequitur. **1** Surgens ergo mane. **2** hinc ostendit de se ipso iacob de novis obsequiis cum dicitur. **3** Tulit lapidem et. **4** Et erexit in titulum. id est signum rei preterite. scilicet divine revelationis sibi facte ibidem. et in lignum rei future. scilicet fundationis templi. et passionis christi.

5 Appellavitque nomen eius bethel. hoc est locus ubi dormierat iacob tunc erat extra urbem. sed postea inclusus est. et sic vocavit urbem bethel. quod interpretatur domus dei. ex eo quod dixerat. Non est hic aliud nisi domus dei et cetera. Ad plenioris autem intellectum huius passus considerandum quod ista civitas de qua hic fit mentio fuit deus doctores contra exponentes passum istum esse hierusalem que legitur plura nomina habuisse. et continetur in his versibus iudiciorum. Solyma lusa bethel hie tosolyma hie bethel. **2** Urbis sacra hierusalem dicitur atque salem. **3** Melchisedech enim primo fundavit eam et vocavit eam salem. id est pacificam. quia rex iusticie et pacis fuit. et sicut dicitur. **4** xiiij. ca. postea hiebus et habitaverunt ibi. sic vocata est hiebus. **5** habet **6** iudiciorum. ca. et postea factum est unum nomen copositum ex duobus et vocata est hierusalem. mutata in e. hebrei autem aliam rationem assignant huius nominis. dicentes. quia primo appellata est salem a melchisedech. et dicitur est. postea dicitur est hierusalem. videbitur et quod abrahe oblato tibi isaac appellavit nomen illi loci. dominus videtur. et sicut dicitur. **7** ca. postea sequitur ibidem. **8** vñ vsq. nunc dicitur. **9** In morte dominus videbitur. Et ex istis factum est unum nomen. scilicet hierusalem. et mutata est in v. dicitur etiam **10** iudiciorum. i. amygdalus. eo quod tales arbores abunde dant ibi. postea vocata est bethel ab ipso iacob. et dicitur est. postea tunc **11** salomonis quod eam multum amplavit et fortificavit. **12** dicitur est solyma. quasi salomoniam diminutive. et ratio preedictis nominis scilicet hierusalem per quamdam compositionem nominum dicitur et hierosolyma. sed post passionem christi cum destructa esset funditus per **13** tyti et **14** vespasianum. hie et adrianum eam recedificavit. et in ista recedificatione factum est et loca ubi christus passus et sepultus fuit. que olim erat extra civitatem inclusa sunt intra civitatem secundum visionem iacob predictam. scilicet quod in urbe bethel fundandum esset templum et mysterium passionis christi implendum. et iste helyus vocavit eam helyam ex nomine suo. **15** **16** **17** **18** **19** **20** **21** **22** **23** **24** **25** **26** **27** **28** **29** **30** **31** **32** **33** **34** **35** **36** **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100** **101** **102** **103** **104** **105** **106** **107** **108** **109** **110** **111** **112** **113** **114** **115** **116** **117** **118** **119** **120** **121** **122** **123** **124** **125** **126** **127** **128** **129** **130** **131** **132** **133** **134** **135** **136** **137** **138** **139** **140** **141** **142** **143** **144** **145** **146** **147** **148** **149** **150** **151** **152** **153** **154** **155** **156** **157** **158** **159** **160** **161** **162** **163** **164** **165** **166** **167** **168** **169** **170** **171** **172** **173** **174** **175** **176** **177** **178** **179** **180** **181** **182** **183** **184** **185** **186** **187** **188** **189** **190** **191** **192** **193** **194** **195** **196** **197** **198** **199** **200** **201** **202** **203** **204** **205** **206** **207** **208** **209** **210** **211** **212** **213** **214** **215** **216** **217** **218** **219** **220** **221** **222** **223** **224** **225** **226** **227** **228** **229** **230** **231** **232** **233** **234** **235** **236** **237** **238** **239** **240** **241** **242** **243** **244** **245** **246** **247** **248** **249** **250** **251** **252** **253** **254** **255** **256** **257** **258** **259** **260** **261** **262** **263** **264** **265** **266** **267** **268** **269** **270** **271** **272** **273** **274** **275** **276** **277** **278** **279** **280** **281** **282** **283** **284** **285** **286** **287** **288** **289** **290** **291** **292** **293** **294** **295** **296** **297** **298** **299** **300** **301** **302** **303** **304** **305** **306** **307** **308** **309** **310** **311** **312** **313** **314** **315** **316** **317** **318** **319** **320** **321** **322** **323** **324** **325** **326** **327** **328** **329** **330** **331** **332** **333** **334** **335** **336** **337** **338** **339** **340** **341** **342** **343** **344** **345** **346** **347** **348** **349** **350** **351** **352** **353** **354** **355** **356** **357** **358** **359** **360** **361** **362** **363** **364** **365** **366** **367** **368** **369** **370** **371** **372** **373** **374** **375** **376** **377** **378** **379** **380** **381** **382** **383** **384** **385** **386** **387** **388** **389** **390** **391** **392** **393** **394** **395** **396** **397** **398** **399** **400** **401** **402** **403** **404** **405** **406** **407** **408** **409** **410** **411** **412** **413** **414** **415** **416** **417** **418** **419** **420** **421** **422** **423** **424** **425** **426** **427** **428** **429** **430** **431** **432** **433** **434** **435** **436** **437** **438** **439** **440** **441** **442** **443** **444** **445** **446** **447** **448** **449** **450** **451** **452** **453** **454** **455** **456** **457** **458** **459** **460** **461** **462** **463** **464** **465** **466** **467** **468** **469** **470** **471** **472** **473** **474** **475** **476** **477** **478** **479** **480** **481** **482** **483** **484** **485** **486** **487** **488** **489** **490** **491** **492** **493** **494** **495** **496** **497** **498** **499** **500** **501** **502** **503** **504** **505** **506** **507** **508** **509** **510** **511** **512** **513** **514** **515** **516** **517** **518** **519** **520** **521** **522** **523** **524** **525** **526** **527** **528** **529** **530** **531** **532** **533** **534** **535** **536** **537** **538** **539** **540** **541** **542** **543** **544** **545** **546** **547** **548** **549** **550** **551** **552** **553** **554** **555** **556** **557** **558** **559** **560** **561** **562** **563** **564** **565** **566** **567** **568** **569** **570** **571** **572** **573** **574** **575** **576** **577** **578** **579** **580** **581** **582** **583** **584** **585** **586** **587** **588** **589** **590** **591** **592** **593** **594** **595** **596** **597** **598** **599** **600** **601** **602** **603** **604** **605** **606** **607** **608** **609** **610** **611** **612** **613** **614** **615** **616** **617** **618** **619** **620** **621** **622** **623** **624** **625** **626** **627** **628** **629** **630** **631** **632** **633** **634** **635** **636** **637** **638** **639** **640** **641** **642** **643** **644** **645** **646** **647** **648** **649** **650** **651** **652** **653** **654** **655** **656** **657** **658** **659** **660** **661** **662** **663** **664** **665** **666** **667** **668** **669** **670** **671** **672** **673** **674** **675** **676** **677** **678** **679** **680** **681** **682** **683** **684** **685** **686** **687** **688** **689** **690** **691** **692** **693** **694** **695** **696** **697** **698** **699** **700** **701** **702** **703** **704** **705** **706** **707** **708** **709** **710** **711** **712** **713** **714** **715** **716** **717** **718** **719** **720** **721** **722** **723** **724** **725** **726** **727** **728** **729** **730** **731** **732** **733** **734** **735** **736** **737** **738** **739** **740** **741** **742** **743** **744** **745** **746** **747** **748** **749** **750** **751** **752** **753** **754** **755** **756** **757** **758** **759** **760** **761** **762** **763** **764** **765** **766** **767** **768** **769** **770** **771** **772** **773** **774** **775** **776** **777** **778** **779** **780** **781** **782** **783** **784** **785** **786** **787** **788** **789** **790** **791** **792** **793** **794** **795** **796** **797** **798** **799** **800** **801** **802** **803** **804** **805** **806** **807** **808** **809** **810** **811** **812** **813** **814** **815** **816** **817** **818** **819** **820** **821** **822** **823** **824** **825** **826** **827** **828** **829** **830** **831** **832** **833** **834** **835** **836** **837** **838** **839** **840** **841** **842** **843** **844** **845** **846** **847** **848** **849** **850** **851** **852** **853** **854** **855** **856** **857** **858** **859** **860** **861** **862** **863** **864** **865** **866** **867** **868** **869** **870** **871** **872** **873** **874** **875** **876** **877** **878** **879** **880** **881** **882** **883** **884** **885** **886** **887** **888** **889** **890** **891** **892** **893** **894** **895** **896** **897** **898** **899** **900** **901** **902** **903** **904** **905** **906** **907** **908** **909** **910** **911** **912** **913** **914** **915** **916** **917** **918** **919** **920** **921** **922** **923** **924** **925** **926** **927** **928** **929** **930** **931** **932** **933** **934** **935** **936** **937** **938** **939** **940** **941** **942** **943** **944** **945** **946** **947** **948** **949** **950** **951** **952** **953** **954** **955** **956** **957** **958** **959** **960** **961** **962** **963** **964** **965** **966** **967** **968** **969** **970** **971** **972** **973** **974** **975** **976** **977** **978** **979** **980** **981** **982** **983** **984** **985** **986** **987** **988** **989** **990** **991** **992** **993** **994** **995** **996** **997** **998** **999** **1000**

sed videtur istud ridiculum. quia votum non est de his que sunt de necessitate salutis. Ridiculi enim esset promittere aliquid illud in quo sibi tenetur de necessitate. et ideo votum proprie est promissio facta deo. de bonis que supererogatio sunt iure quibus potest esse salus. Quod autem iacob dominum recognoscere et esse deum erat de necessitate salutis ad salutem. Dicendum quod non vult quod dominus esset sibi deus. quia hoc non cadit sub voto. sed vult quod recognoscere eum deum exhibendo eis spem salutem et colendi modum quod erat supererogatio. sic religiosus astrigit se servare deo in obedientia sine proprio. et in casu salute ad que non tenebatur de necessitate salutis.

Si fuerit dominus mecum et custodierit me in via per quam ego ambulo et dederit mihi panem ad vescendum et vestimenta ad induendum. reuersusque fuero prospere ad domum patris mei. erit mihi dominus in deum. et lapis iste que erit in titulum vocabitur domus dei. cunctis que dederis mihi decimas offeram tibi.

Et lapis iste que erit titulus quod per ea ibi fundatum est templum. et predictum est quod vocatum est domus dei. titulus quod iacob in suo reditu intenderat ibi offerre sacrificia et oblationes tamquam in loco divio cultui deputato que contra vocat domus dei. ad subditur. **Lunctorum que dederis mihi decimas offeram tibi. quod et postea fecit. et habet infra. xxx. ca.**

In ca. xxxij. ubi dicitur in postulo angelos descendentes. **1 **2** **3** **4** **5** **6** **7** **8** **9** **10** **11** **12** **13** **14** **15** **16** **17** **18** **19** **20** **21** **22** **23** **24** **25** **26** **27** **28** **29** **30** **31** **32** **33** **34** **35** **36** **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100** **101** **102** **103** **104** **105** **106** **107** **108** **109** **110** **111** **112** **113** **114** **115** **116** **117** **118** **119** **120** **121** **122** **123** **124** **125** **126** **127** **128** **129** **130** **131** **132** **133** **134** **135** **136** **137** **138** **139** **140** **141** **142** **143** **144** **145** **146** **147** **148** **149** **150** **151** **152** **153** **154** **155** **156** **157** **158** **159** **160** **161** **162** **163** **164** **165** **166** **167** **168** **169** **170** **171** **172** **173** **174** **175** **176** **177** **178** **179** **180** **181****

Genesis

sus nec excedēs limites rōnis. et nō erat inordinatus
 nec malus. **I** Dixitq; ad laban. **H**ic p̄r describit ipsius
 iacob cōiugū. qz iā cōpleuerat seruitū septē annoz. p ea
 et ideo iustū erat vt sibi daret. Et hoc est quod subditur.
 in Quia rps impletū rē. affectū materiali. Aliā etiam
 causam dicit hui' assi
 gnāt hebrei dicentes.
 et vix est qz iacob iam
 erat octogintaquattu
 or annoz. et videbat qz
 rps generādi curtebat
 sup eū. ppter etatē. scie
 bat etiā p diuinā reue
 lationē qz pmissiones
 facte abrae et ysaac de
 terra pmissiois et mlti
 plicatioe prolis com
 plende erāt in filijs lu
 is. a quib; duodecim
 trib; isrl' nomiate sūt.
 et iō merito dicebat.
 Quia rps impletū est
 rē. Quā iacob esset
 tūc. lxxij. annoz. pōt
 pbat et scriptura col
 ligendo tū et pluribus
 locis. Dicit eni infra.
 lxxij. ca. qz iacob cū de
 scēdit in egyptū requi
 situs a pharaone des
 sūta etate. r̄ndit dies
 vite mee. cxx. annozū
 sunt. Quā autē dixit la
 ban. da mihi vxorem
 meā. iā seruierat septē
 annis. et sic vsq; ad na
 tuitatē ioseph remāe
 bāt septē anni alij sue
 seruitutis p vxoribus.
 vt h̄ infra. xxx. ca. et in
 fine scōi septēnq; nat'
 est ioseph. et tūc voluit
 iacob recedere cōple
 to seruitio p vxorib; suis. vt h̄ infra eo. ca. vbi d̄r. Hato
 autē ioseph dixit iacob socio suo. Dimitte me vt reuer
 tar in patriā rē. s; p̄laban dēicit' adhuc remāsit cū
 eo sex annis quib; seruitur p gregib; suis. sicut d̄r infra
 xxx. ca. p. r. annos in domo tua seruiti tibi. xiiij. p filia
 bus. et sex p gregib; tuis. et sic p̄r. qz a tpe in quo iacob vi
 rit ad laban. da mihi vxorē meā rē. vsq; ad natuitatem
 ioseph fluxerūt. vij. anni. Itē ioseph. xxx. annoz erat qñ fa
 ctus fuit p̄posit' terre egypti. vt habet infra. xl. ca. Et ex
 tūc vsq; ad descēsum iacob in egyptū fluxerūt. ij. anni. s;
 septē anni fertilitatis. et duo famis. sicut h̄. xliij. cap. qñ
 misit ioseph p patre suo adducēdo. ibi eni dicit. Diem
 um est qz incepit esse famis in terra. agit si cōiugant s; sil
 anni p̄dicti a tpe quo iacob accepit vxorē vsq; qz iacob ve
 nit in egyptū. et tūdit pharaoni. de etate sua inueniuntur
 anni. lvi. quib; subtractis de etate iacob qui tūc erat.
 cxx. annoz. vt. s. dicitū ē remanēt anni. lxxij. quos ha
 bebat qñ primo accepit vxorē. Et quo patz et' cōtinēna.
 et qz nō accepit plures vxores libidine ductus scd p̄olis
 amore. Sequitur.

Facto mane vidit israh. Et querit h̄c q̄re nō cogno
 uit eā de nocte. qz ad vocē vel ad tactū potuit eā cognoscere
 cū iā p. vij. annos māssisset in eadē domo. Dicedū qz in h̄

ostēdit laus ip̄i iacob. p̄rio qz nocte illa forsitan nō teti
 git. s; cōtinēs ab ea orōni vacauit. sicut et de thobria legi
 tur. scdo qz si tetigit eā carnaliter osiōt h̄c qz nō q̄siuit
 in vxore sua blādictas meretricias in tactib; et v̄bis. sed
 magis ea v̄sus ē in castitate maritali. Et autē q̄raf p hoc
 ante inter ipsū et ly
 am fuit matrimonū.
 Dicedum qz nō qz ad
 matrimonū necessa
 rio requirit cōsentus.
 tpe autē tū cōsenserat
 in rachele. nec pecca
 uit si cognouit tūc nō
 suā. qz fuit p ignōrātiā
 facti. q̄ excusat ex toto
 adhibita tū diligētia
 sufficiēter. qd et fecit ia
 cob. qz in talib; nō req̄
 rit magna p̄curatio.
 et maxime. qz iacob si
 habebat cām dubitan
 di de fraude.
 Quare imposuisti
 mihi. et decepti me.
 vt. s. eposira. e. ca. xvi
 Aliqui h̄nt sic. Quare
 lyas in p̄missi nupti.
 sed falsa ē ita.
 p̄ imple rē. i. septes
 dies cōiugū nuptiarū
 iye. tot eni dieb; durā
 bat cōiugū nuptiarū.
 vt h̄ l. i. iudicij. ca. s.
 sanione. et iō tū h̄ die
 hic h̄diero. illi erat q
 in hoc p hebdomada
 diep̄ h̄. l. i. iudicij. qz. an
 nos alios seruatus
 iacob p rachele i fine
 quoz tradita est ei. ra
 chel. qz sicut dicitū est
 tradita fuit ei post iā
 vij. dieb; cōiugū trans

actis. ideo sequit. qz Requirit placito. sic cōsenti i
 lyam tanq; i vxorē. et extūc fuit inter eos v̄r m̄rimonū.
 Et hebdomada rē. i. septē dieb; cōiugū p̄dicti.
 s; Rachel rē. et patet ita. t. Quidē autē d̄s. h̄c p̄r
 describit cōiugū fruct' q̄ est edificatio plus ad cultū dei.
 et p̄io agit de fructu iye. scdo de fructu rachele. xxx. ca. Et
 ea p̄mū cōsiderandū qz lya affligebat ex q̄t tuoz. s; qz v̄
 debat oib; abiecta a rachele desp̄cta viro extranea. et a
 deo neglecta. et iō d̄s dedit sibi qd̄duplex cōsolationem
 scz de q̄tuor filijs. de p̄io d̄r. v. Vocauitq; rē. i. visio
 nis h̄c. et cām hui' nationis subdit d̄r. Et dicit rē. i.
 vidit me d̄s v̄le et abiectā reputatā. iō cōsolat' est me.
 de scdo d̄o dicit. y. Quā rē. Aliq; libri habet. Vidit. Et
 falsa est ita. s; haberi rē. i. a rachele. Erat eni rachel
 principalis vxor iacob. qz in ipam p̄rio cōsenserat. et iō
 debebat habere p̄rogatiuā aī lozozē s; in h̄ aliq̄ntulū ex
 cedebat. a. Dedit rē. ad p̄solādū me de p̄dicto p̄sēptu
 b. Vocauitq; rē. i. audies eo qz dixerat. Audiuit d̄s rē.
 c. Cōcepitq; tertio ad ei' cōsolat. ionē cōtra tertiā affli
 ctionē. iō seq̄. d. Dixitq; rē. i. nō reputabat me extra
 neā s; magi associabit. e. Idcirco rē. i. adiūc' vt appi
 catus. f. Quarto rē. s; q̄tra afflictionē. s; qz videbat a
 deo derelicta. iō subdit. g. Quō rē. s; qz nō dereliquit me

Genesis

quare rachel concupivit nisi ppter pom raritatem & suavitatem
a Pax ne tibi recitetur enim supra dictum est rachel (ratē,
respectu aliarum habebat progenuam. tñ in hoc cederebat.
b Dormiat tecum &c. illa enim nocte debebat esse cum rache
le fm circum reddedi debitam suis vxoribus. s; rachel con
cessit sorori sue. sequitur

c Et exaudivit deus
preces eius. Et q̄ paret q̄
ad concubitu iacob non
mouebat libidine sed
amore prolis habēde
ad cultu dei. sequitur.

d Appellavit nomē
eius ysachar. merces
eius. nō pponit in lra.
e Kurium lya concu
piens pepit sextū filiū
naturale pter duos ad
optulos. f Deuē
erit marit' me'. liben
ti' mecum habitādo.
g Idcirco appellauit
nomen eius zabulon
id est habitaculum.

h Recordat' quoq;
hic agit de filio nam
rati racheis. cui post
multas preces & deuo
tas dñs dedit filium.
pro quo dixit. i Ab
stulit de' obprobriū
meū. s; sterilitatis. qz
scriptū est Deute. vij.
Nō erit apd te sterilis
l. Et vocauit nomē
eius ioseph. quod sonat
additamentū. & cā hu
ius notatiōis lubdā.
l Addat mihi domi
nus filiū alterū. s. natu
rale. & ex desiderio ha
bendi. & dñm nominā
pauit. Si diligētē cō
siderent p̄dicta nō po
tēt iacob notari d' ali
qua incontinētia circa
plurilitate vxorū. qz
si petiit nisi vñā. s. ra
chelē. Q̄ autē alia fuit
sibi supposita. sicut ipo
ignōrante & nolente. sed
postea concessit deo h

ordinatē. & labā cōpellente. ancillas autē accepit ad pces
vxorū & amore prolis nō ductu libidinis. Et quibus p̄tz q̄
duabus sororibus vsus ē r̄panter ancillis obr̄panter. nulla
inr̄panter. De lya & rachele h p̄tz ex mō introducēdi an
cillas. & ex hoc q̄ de' d' audisse pces earū in cōceptu q̄ nō
mouebant aliq̄ libidine. sed plis amore ad dei cultū ic̄z
bat enī iacob a deo electū. vt ex eis filijs noiarent capi
ta tribuū isrl'. & q̄ ipsi ex ei' filijs erat nascatur'. et iō nō
est mir' si desiderabāt hie plē ab ipō nō solū naturalē. s; enī
adopiū. qz nesciebāt de q̄ ipsi nasceret. m' hā.
āt ioseph. hie p̄r describit ip̄ iacob stat' q̄ntū ad amelia
tōne bonor' spaliū. vbi p̄rio describit ip̄ iacob petiō in
sta. sc̄do pactio grata. ubi dicitur laban. te rō. p̄uio cau
ia. ubi. Tollēs g iacob. Lra p̄mū cōsid. rādū sicut p̄r'

derulit' dixitq; rachel. Da
mihi partē de mādtagoris
filij tui. Illa r̄ndit. Pax
ne tibi vidē q̄ p̄pauer' ma
ritū mihi. nū etiā mādta
goras filij mei tuleris. Aut
rachel. Dormiat tecū hac
nocte. p mādtagor' filij tui
redeūtiq; ad vesper' iacob
de agro egressa ē i occursum
ei' lya & ait. Ad me inq̄t in
trabis. qz mercede cōduri
te. p mādtagoris filij mei.
Dormiuitq; cū ea nocte il
la & exaudivit de' pces ei'.
pcepitq; & pepit filiū q̄ntū
ait. Dedit de' mercedē mi
hi. qz dedi ancillā meā vi
ro meo appellauitq; nomē
ei' ysachar. cui lya cōcupi
ens pepit sextū filiū et ait.
Dorauit me de' dote bona
Etiā hac vice' mecum erit
marit' me': eo q̄ genuerū
ei sex filios. Et idcirco ap
pellauit nomē ei' zabulon
Postquē pepit filiā noie
dinā. Recordaturq; dñs
rachelis: exaudivit eam &
apuit vuluā ei'. q̄ cōcepit &
pepit filiū dicēs. Abstulit
de' obprobriū meū. Et vo
cauit nomē illi' ioseph di
cēs. Addat mihi dñs filiū

dictū ē post natiuitatē ioseph satis cito p̄pleuit iacob ser
uitū suū. iij. annor'. & iō petebat licētā redeūdi ad terrā
suā cū vxoribus & liberis. qd̄ iuste nō poterat sibi detegā
ri. s; iaban vidēs morā ip̄ iacob sibi vr̄ilem. eo q̄ ppter
bonitatē iacob dñs multiplicauerat bona ip̄ laban. iō
nutebat adhuc eū reit'
nere. Et paret littera.

alter' "Nato autē ioseph di
xit iacob socero suo Dimit
te me vt reuertar in patriā
meā & ad terrā meam. Da
mihi vxores & liberos me
os pro quibus seruiui tibi vt
abeā. Tu vero nosti serui
tutē q̄ seruiui tibi. Aut illi
laban. Inueniā gratiā in
p̄spectu tuo. Expūmēto di
diā. qz b̄ndixit mihi de'
ppter te. Constitue merce
dem tuā quā dem tibi. at
ille r̄ndit. Tu nosti quō ser
uierim tibi. & quāta in ma
nibus meis fuit possessio tua
modicū habuisti anq̄ veni
rē ad te. & nūc diues effect'
es. b̄ndixitq; tibi de' ad in
troitu meū. Iustū ē igit' vt
aliqui p̄uideā domui mee.
Dixitq; laban. Quid tibi
dabo. At ille ait. Nihil vo
lo: s; si feceris qd̄ postulo.
iterū pascā et custodiā
pecora tua. Gyra oēs gre
ges tuos: & separa cūctas
oues varias & sparso vel
lere' & qd̄ cunq; fuluū & ma
sculosum variūq; fuerit: tā
in ouibus q̄ in capris erit
merces mea. R̄ndebitq;
mihi cras iusticia mea: qm̄
placiti tps aduenerit corā

Accedam' ergo ad lēam. n' Dixitq; laban. desiderans
ei' morā fecū. o Quid dabo tibi. quasi veller tibi gra
tiā facere cū tñ intēderet decage. p At ille ait nihil vo
lo. s; gratis s; si feceris qd̄ postulo. p mercede laboy mei.
q Itē pascā & custodiā rē. Gyra oēs greges. i. diligen
ter cōsidera. r Et sepa oues rē. q̄ nō sūt totalē albe
vel totalē nigre. illas amone de manu mea. & pone i ma
nu filioy tuoy. s Et qd̄ cūq; rē. q̄ntū ad fetus q̄ nācē
tur decetero de gregib' vni' coloris qui remanebat sub
manu mea. t Erat merce' mea. & qz hoc videt' contra
cursum nature. iō subdit. v R̄ndebitq; mihi cras. i. in
futuro. r iusticia mea. s. cōtra cōsuetū modū nature
ex gregib' vni' coloris nascantur vari' & maculosi q̄ de
bent esse mei. argumentum est iusticie mee.

Et oia q̄ in ouibz q̄ in capis si alia inueniant in ter illa q̄ cedet in parte mea. 3 Forti me argu. i. habes as me p̄ coniecto de futuro. 3 Dixitq; labā. gratū hab. q; curius nature erat p̄ eo. a Et sepauit rē. ad traden dū filijs suis. b Lunctū aut gregē rē. q̄ illud vrb̄i corra dicere ei qd̄ dictū ē. s. q; varia tradita sunt i manibz filioz laban r̄ viricolona remāserāt in manu iacob. r̄ ideo aliter exponit̄ docto: res. n̄i hoc vno modo sic. In manu filioz suoz. i. in manu filioz iacob q̄ erāt pastores sub eo. s. hec exposito videt̄ falsa. q; utd̄ pas cū fuit in manu iacob et laban imediate post natiuitatē ioseph. vtz ex p̄dictis. Item probatū est q; a tempore quo iacob accepit vto re primā vsq; ad natiuitatē ioseph fluxerāt tū septem anni. q̄ tpe huius pacti p̄iogenitus iacob nō habebat. vij. annos s̄ deficiebat ad min⁹ tres mēses. et sic patet q; nō poterāt ad huc esse pastores. ita q; in manibz eozū tra derent̄ vnicolora. t̄do aliq; exponit̄ s̄ de filijs laban. s. dicit q; s̄ de hic p̄ anticipationē sic exponendo.

b Lunctū aut gregē vnicō. q; supple natus est post pactū r̄ post positionē virgā in canalibz. Tradidit ip̄e laban in manibz filioz suoz. q; r̄ alia cedebāt in pte suā. s. hec exposito videt̄ multū extorta r̄ discrepat̄ hoc a lra hebraica. q; vbi nos habem⁹. Lunctū aut gregē vnicolorē. i. albi r̄ nigri velleris. Tradidit in manu rē. In hebreo sic h̄. Omne qd̄ habebat albū in seip̄o. r̄ oē rufum in arietibz tradi dit rē qd̄ sic glosant̄ hebrei. Omne qd̄ habebat album. i. maculā albā q̄ntūcūq; minūā. r̄ oē rufum q̄ntūcūq; minūā. s. totū residuū. velleris esset vni⁹ coloris tradidit in manu filioz suoz. r̄ p̄t̄ suā fm̄ p̄dicta. q; t̄ discrepat̄ trāslatio n̄ra ab hebreo i p̄t̄natiōe. q; facit̄ p̄cipiū ver sus dūllicti a p̄cedēti. ibi. Lunctū autē gregē vnicolorē. In hebreo aut̄ totū in vno cōtētu d̄r sub vno vsu ab illo lo co. Et sepauit in die illa. vsq; ibi. Et tradidit in manu filioz suoz. vbi terminat̄ vsus r̄ inīa absq; aliq; extōsiōe. c Et posuit spaciū itineris. ne arietes r̄ hirci varij r̄ maculosi q̄ erāt sub manu laban r̄ filioz suoz trāsiret̄ ad gregē vnicolorē. q̄ erat sub manu iacob r̄ generaret̄ fetus va d Tollēs q̄ iacob. h̄ic p̄fir̄ ponit̄ prudēs cautela (rios. ip̄i iacob. q; laban fraudulēter agebat p̄tra eū r̄ in pluri bus sibi tenebat. iō posuit virgā varij coloris in cana libz q̄i erat cōcept⁹ primū p̄pis. q; illi fet⁹ sunt meliores. Et fortitudine enī nature puenit q; a alia citi⁹ generēt̄ cōcipiāt. cū aut̄ femelle bibebāt ascēdebant masculi et femelle videbāt vmbrias masculoz in aq; r̄ imagines ipoz

varij coloris r̄ files cōcipiebāt. h̄ic enī vtrūq; habet imā ginatiua sup̄ corp⁹ r̄ sup̄ materiā vnde fit concept⁹. q; si miles cōcipiunt̄ illis q̄s aspiciūt attrēte i ex tremo coitus Et bea. h̄icero. sup̄ locū istū dicit q; tali arte vtunt̄ in gre gibz equaz p̄pam. ponētes pulc

ges ad bibēdū ante oculos haberēt̄ vgas r̄ in aspectu eaz cōciperēt. Factūq; est vt in ip̄o calore coit⁹ oues intuerent̄ vgas. et parerēt maculosa r̄ varia r̄ diuerso colore resperfa. Diuisitq; gregē iacob. r̄ posuit vgas in canalibz an̄ oculos arietū. Erāt aut̄ alba r̄ nigra q; q; laban. Cetera vō iacob sepatis iter se gregibz. Igitur q̄i p̄io tpe ascēdebant oues ponebat iacob vgas in canalibz aq; an̄ oculos arietū r̄ ouiu. vt in eaz cōtēplationē cōciperēt. Qu vō serotina admissura erat et cōcept⁹ extrem⁹: nō ponebat eas. Factaq; sūt ea q̄ erāt serotina: labā. r̄ que primū p̄pis iacob. Dicitur q; ē hō vltra modū. r̄ habuit greges multos: ancillas r̄ seruos: camelos r̄ asinos.

tpe conceptus. Dicit etiā q; quilianus q̄n dā matronā accusatā de crimie adulterij co q; pepisset ethiophe li berant p̄ hoc q; fecit inquirat in iudicio etus eliet talis picturā qua repta liberata est mulier. Et hoc enī pater q; iacob erat hō sapiēs in cognitiōe vti nū naturaū. Dicit r̄ aliqui q; angel⁹ do cur̄ cu arietē ita quan do ostēdit sibi in vltio ne masculos ascēden tes sup̄ kē multas vari os et maculpios. vt h̄ case. Pater etiā q; non peccauit prudētē tra hēdo ad se qd̄ ibi vebat. r̄ maxime quia hoc videt̄ fecisse ex reuelatione angeli. r̄ pater littera ex p̄dictis.

In ca. xxx. vbi dicit in postilla. Additione dei addita sunt rē.

Additio prima. In hebreo non habetur hecōi cō q̄ ionat̄ ad

ditionē sed magis cōtrouersia vel cōtentio

nem. r̄ est littera cōtentionis dicēdo. Et ostēdi cū sorore mea et inualui. cur⁹ sensus est. cōtēdi cū sorore mea sup̄ habē do filios r̄ inualui. q; iā habeo. Unde cū dicit in glo. in f lineari q; neptalum dicit a cōtentionē. videt̄ esse erro: scri ptoris r̄ debuisset dicere a cōtrouersione seu cōtrouersia fm̄ hebraicam veritatem.

In eo. ca. xxx. vbi dicit in postilla. Et iō fm̄ hoc exponē da est sequēs scriptura rē. Additio. q.

hic pactū inter iacob r̄ laban generaliter consi deratū videt̄ esse illud quod postillator exposuit et sic cōiter tenet. littera t̄i in particulari conside rata nō totaliter cōsonat. sed in multis discrepat. Unde h̄icero. in hoc passu multū apud. h̄r. cōfusus est sensus. r̄ vsq; hodie nullū porū inuenire nostrorū qui hūc locum plane exponeret. h̄ec h̄icero. quod etiā inter hebreos expositores contingit.

Replica.

In ca. xxx. Burg. notans trāslationē nostrā vbi h̄ Comparauit me v̄sis cum sorore mea. Dicit hebraicū habere. Contēdi cum sorore mea. improbas ex eo glosam interlineare que habet q; neptalum dicitur a comparatione vel cōtentione. dicit burg. q; sit erro: scri ptoris. quia debuisset scribere a cōtrouersione seu a cōtrouersia. sed intueri capl̄m istud manifestū ē nōla p̄nat charū oim̄ cōiter ex verbis magrū ipom. h̄ec h̄r ex lra nec

Genesis

est verisimile qd veneranda Rachel contenderit cu sorore su
 phabeda prole cu sciret no esse culpa sororis qd ipa esset
 sterilis. Et redo igitur burg fingere et frustra beat. Hiero. et
 glo. interlineare impugnare. qd neptalum et verbo rachel
 dicitur impositu cu dicit. Coparavit me dñs sorori mee,
 necis gl'o hoc ponit
 vitio scriptoris. quia e
 positu auctoritate bñ
 Hiero. in eo. ca. de pa
 cto inter iacob et laban
 burg. dicit apud hiero
 ni. et oes hebreoz et la
 tinor expositores vsqz
 hodie fuisse magnam
 obscuritatē. et tñ hic ni
 hil facit p expositionē.
 In q videt dupliciter
 peccare. pmo qd cu con
 fuerit et facti occasio
 ne contra postulatorē
 lōgas facere digressio
 nes hic p expositione
 obscuritatis apb oēs.
 et dicit nullū impedire
 labore. scdo quia cum
 noluit. vel non potuit
 hñc passum exponere.
 no dedit grates postu
 latorū clarus exponen
 ti.

Cap. xxxi.

¶ Ostē. xxxi. autē audiuit vba fi
 liorū laban dicentiū
 tulit iacob oia q fuerit pñs
 nri et de illi facultate dita
 tus fact' ē indy. et adūrit
 qzqz facie laban q no eēt er
 ga se sicut heri et nudius ter
 ti. maxie dicere sibi no re
 uertere i terrā patrū tuorū
 et ad generationē tuā. ero
 qz tecū. misit et vocauit ra
 chel et lya in agrū vbi pasce
 bat greges dixitqz eis. Vi
 deo facie pñs vñ q no sit
 erga me sicut heri et nudius
 tert'. De aut pñs mei fu
 it mecū. et ipe nostis q torz
 vitribz meis seruerim pñi
 vñ. Sz et pñi circūuent
 me et mutauit mercedē me
 am decē vicibz. et tñ non di
 misit eū de vt noceret mi
 hi. Si qñ dixit varie erūt
 mercedes tue. Pariebant
 oēs oues varios fer'. qñve
 ro econtrario ait. alba qz
 accipies p mercede. omnes
 greges alba peperunt. Tu
 litqz de s'bam pñs vñ et de
 dit mihi. **¶** Ostē. enī cōce
 ptus ouiu tps aduenerat.
 leuauit oculos meos et vidi i
 somnis ascēdentes mates
 sup feminas varios et ma
 culosos et diuersoz colorū.
 Dixitqz angel' dñi ad me i
 terat mūtate pactū. f Et vidi in som. p hoc ostēsa fut
 multiplicatio varioz fetuū. g Ego sum de' berbel. an
 gelus ei in psona dei loq'bat. h Rūderit rachel et lya.
 cōf. mētes ei in recessu. rachel enī licet esset iunior tñ p
 pō. ut. qz erat pñcipalis eius vxor. vt. s. dicitū est. ca. xxx.
 i Nunqd habent' re
 siduū qzqz. q. d. nō to
 rū dedit fratribz nris
 h. Hōne quasi alte.
 qz vēditur nos tibi tra
 dendo p pñcio seruicia
 tis tue. hinc et tradunt
 anelle. l. Come. p.
 cū nōz. qz de seruicō
 tuo qd fuit pñs nri cō
 secut' ē diuitias qbz
 vixit. in Sz de tu.
 et. iuste trāsferēdo in
 nos p magna parte.
 n. Sur. at iacob. hic
 pñr iacob captat sui re
 cessus tps oportū. h.
 qz labā recesserat ab eo
 ad tollendas oues qz
 filij sui custodiebāt q
 dicitabāt ab eo tinere
 tñū diez. vt pñterū est
 qz ex pñceditibz fraudi
 bus timebat ne antere
 ret et oia si sciret cū re
 cedere.
 o Rachel fura. ē ydo
 la pñs sui. nō ad colē
 dū h ad subtrahendū
 patrē suū ab ydolat'ia
 et iō nō fuit furtū pro
 pue loquēdo. Lōns ide
 radū q vbi trāslatō no
 stra habet ydola. in he
 breo hē theaphin. et
 dicit aliq' q sint ima
 gines facie partū per
 astronomiā. et partim
 p necromantiā q dant
 rñsa. hēbrei dicit q ē
 caput alicui' pueri pñ
 mogemiti interfecti et
 sacrificati demoni. et
 aliud caput pñsum sal
 saf et aromatis cōditū
 vt possit diu liare. et iū
 per linguā ei' in ianuā
 na aurea ponit nomē
 demōis. vt sic dat tñ
 rñsa. hōc aut interpo
 sui. qz alibi in scriptu
 ra sacra fit mētō d the
 raphin. Tertū ē tñ q talia nō habēt virtutē rñsa dādi. nō
 si inq'ntū de' pmitit et frequēter ppter pñā hōim credē
 tū talibz. et qz demerent vt illis deceptiōibz capiant de
 us talia pmitit. p. Lūqz abijisset. hōc pñr describitur
 ipi' laban insecutio. vbi pño describit ipi' iacob captō.
 scdo mutua oburgatio. ibi. Et dixit ad iacob. tertio ma
 tua cōfederatō. ibi. Rūdit ei labā. Circa pñmū pñ lya ex
 cepit pau' vbi exponēdis. q. Contra mō. ga. b. d. p. ari
 cipatos. qz h nom p' ca ipositū ē. vt. patebit. j. e. c. r. Hū
 (14 117)

terat mūtate pactū. f Et vidi in som. p hoc ostēsa fut
 multiplicatio varioz fetuū. g Ego sum de' berbel. an
 gelus ei in psona dei loq'bat. h Rūderit rachel et lya.
 cōf. mētes ei in recessu. rachel enī licet esset iunior tñ p
 pō. ut. qz erat pñcipalis eius vxor. vt. s. dicitū est. ca. xxx.
 i Nunqd habent' re
 siduū qzqz. q. d. nō to
 rū dedit fratribz nris
 h. Hōne quasi alte.
 qz vēditur nos tibi tra
 dendo p pñcio seruicia
 tis tue. hinc et tradunt
 anelle. l. Come. p.
 cū nōz. qz de seruicō
 tuo qd fuit pñs nri cō
 secut' ē diuitias qbz
 vixit. in Sz de tu.
 et. iuste trāsferēdo in
 nos p magna parte.
 n. Sur. at iacob. hic
 pñr iacob captat sui re
 cessus tps oportū. h.
 qz labā recesserat ab eo
 ad tollendas oues qz
 filij sui custodiebāt q
 dicitabāt ab eo tinere
 tñū diez. vt pñterū est
 qz ex pñceditibz fraudi
 bus timebat ne antere
 ret et oia si sciret cū re
 cedere.
 o Rachel fura. ē ydo
 la pñs sui. nō ad colē
 dū h ad subtrahendū
 patrē suū ab ydolat'ia
 et iō nō fuit furtū pro
 pue loquēdo. Lōns ide
 radū q vbi trāslatō no
 stra habet ydola. in he
 breo hē theaphin. et
 dicit aliq' q sint ima
 gines facie partū per
 astronomiā. et partim
 p necromantiā q dant
 rñsa. hēbrei dicit q ē
 caput alicui' pueri pñ
 mogemiti interfecti et
 sacrificati demoni. et
 aliud caput pñsum sal
 saf et aromatis cōditū
 vt possit diu liare. et iū
 per linguā ei' in ianuā
 na aurea ponit nomē
 demōis. vt sic dat tñ
 rñsa. hōc aut interpo
 sui. qz alibi in scriptu
 ra sacra fit mētō d the
 raphin. Tertū ē tñ q talia nō habēt virtutē rñsa dādi. nō
 si inq'ntū de' pmitit et frequēter ppter pñā hōim credē
 tū talibz. et qz demerent vt illis deceptiōibz capiant de
 us talia pmitit. p. Lūqz abijisset. hōc pñr describitur
 ipi' laban insecutio. vbi pño describit ipi' iacob captō.
 scdo mutua oburgatio. ibi. Et dixit ad iacob. tertio ma
 tua cōfederatō. ibi. Rūdit ei labā. Circa pñmū pñ lya ex
 cepit pau' vbi exponēdis. q. Contra mō. ga. b. d. p. ari
 cipatos. qz h nom p' ca ipositū ē. vt. patebit. j. e. c. r. Hū
 (14 117)

ciatū est laban die ter
tio . qz distabat ab eo
ut inere etiā dicitur . ut p
dicitur est ca . xx .
s Quā assumptis se
cū frātibz suis . i . s . ut co
gnatōz sua p̄p̄nqua .
t Et cōprehēdit eū . s .
die octava .
v Lane ne quicqz as
p̄e . loquaris . si soluz
p̄hibuit acione durā
cōtra iacob sed etiam
loquelam .
r Et dicit ad iacob .
hīc p̄r describit m̄i
tua obinergario . z p̄rio
ip̄ans laban contra ia
cob . sc̄do econtra ip̄i
iacob p̄tra laban . ibi .
y Quasi capti . glad .
fallum . vi . qz hie erant
iure matrimonij .
z Et p̄ . osequeret te
cū gaudio . mentis cor
reptus timore dei ap
parentis .
a Sed de . rē . mali
homies coguntur dei
virtute aliqui dicere ve
ritatem contra se . sicut
pater de balaam . i . lu
meri . xxiij .
b Cur furat es de
os meos . in hoc osten
ditur p̄teri qz nō erat
dij cum furto possent
amoueri .
c Rūdit iacob . hīc
p̄r describit obiurga
tio rōnabilis ip̄ius ia
cob cōtra laban . z p̄rio
reddit rōne quare non
significauit sibi recess
sum suū . Et patet itā .
d Quātes sūti me
arguis . qz ip̄o ignoran
te factū fuerat istū . i
furtū . qz tū furā non
debet dici . ut p̄dictus
est .
e Hīc dicit ignora
bat rē . qz p̄ furto sim
plici de rigo . e non de
bebat mors infligi . tū
uicū dicitū ē non erat
furtum . f Subter
stramēta camelū . i . sub
ter sellam camelū .
g Juxta cōsuetudēz
sem . s . sūp̄ . mēstruozū .
h Pone hīc corā fr̄i
bus rē . i . corā filiis tu
is z meis . illis q̄ sunt
de cognatione nostra .
i Hīc captū a bestia

qz fugeret iacob . Quā as
sumptis fratribz suis . p̄se
cutus ē eū dieb̄ septē . z cō
p̄hēdit eū in mōte galaad .
Uditqz in somnis dicētē
sibi dñm . Cauene q̄c̄qz as
pere loquaris p̄tra iacob .
Iamqz iacob exēderat in
mōte tabernaculū . Cūqz
ille cōsecut⁹ fuisset eū cum
fratribz suis . in eodē mōte
galaad fixit tentoriū . et di
xit ad iacob . Quare ita e
gisti vt clam me abigeres
filias meas q̄si captiuas
gaudio . Cur ignorante me
fugere voluisti . nec indica
re mihi . vt p̄sequeretur cum
gaudio z canticiis z tympani
nis z cytharis . Nō es pas
sus vt oscularer filios me
os z filias . Stulte opatus
es . z nūc quidē valet man⁹
mea reddere tibi malū . sed
de patris tui heri dixit mi
hi . Cauene loquaris p̄tra
iacob q̄c̄qz durū . Et hō . Ad
tuos ire cupiebas z de side
rio erat tibi domus patris
tui . Cur furatus es deos
meos . Rūdit iacob . qz in
scio te p̄fect⁹ sum . timui ne
violēter auferres filias tu
as . Quā furā me arguis
apud quēcūqz inuener⁹ de
os tuos . nec est corā fratri
bus nostris . Scrutare . qz
qd tuoz apud me inuener⁹
aufer . Hīc dicens ignora
bat qz rachel furata esset
ydola . Ingressus itaqz la
ban tabernaculum iacob z
lye z vtriusqz famule nō in
uenit . Cūqz intrasset tētozi
um rachelis . illa festinans
abscōdit ydola s̄bter stramē
ta camelū z sedit desup̄ . scru
tātiqz oē tētoziū z nihil iue
niēti ait . Ne irascatur dñs
me⁹ qz corā te assurgere ne
queo . qz iuxta cōsuetudinē
femīaz nūc accidit mihi .

Sic delusa sollicitudo q̄rē
tis ē . Tumē qz iacob cū iur
gio ait . Quā ob culpā meā
et ob qd̄ p̄c̄m̄ meū sic erat
sisti post me . et scrutat⁹ es
oēm supellectilē meam .
Quid inuenisti de cūtra
sba dom⁹ tue . Done h̄ co
rā fratribz meis z fratribz
tuis . z iudicēt inter me et
te . Idcirco viginti annis
fui tecum oues tue z capre
steriles nō fuerūt . arietes
greges tui nō comedi . nec
captū a bestia ostendi tibi .
Ego dānū omne reddebam
q̄c̄qz furā pibat a me eri
gebas . die noctuqz estuyze
bar z gelu . fugiebarqz som
nus ab oculis meis . Sic
qz p̄ viginti annos i domo
tua seruiui tibi . q̄truoꝛdecī
p̄ filiabz z ser p̄ gregibz tu
is . Inmutasti quoqz mer
cedē meā decē vicibz . Nisi
de patris mei abraā et ti
mor ysaac affuisset mihi .
forsitan mō nudū me dimi
sisses . Affliccionē meā z la
borē meū uū mearū respe
xit dñs . et arguit te heri .
Respondit ei laban . Filie
mee et filij et greges tui et
omnia que cernis mea sūt
Quid possūt facere filij
et nepozibz meis . Veni ḡ
et ineam⁹ fedus . vt sit testi
moniū inter me z te . Tulit
itaqz iacob lapidē z erexit
illū in tytulū . Dixitqz fra
tribz suis . Differre lapides
qui cōgregātes fecerūt tu
mulū . comederūtqz super
eū . quē vocauit laban tu
mulum testis . z iacob acer
uum testimoniij . vterqz iux
ta p̄p̄rietatem lingue sue .
Dixitqz laban . Tumulus
iste testis erit inter me z te
hodie . z idcirco appellat⁹
est nomen ei⁹ galaad . i . tu
mul⁹ tost⁹ . Et adiecit labā .

ostendi tibi . licet poss
sem facere de iure .
l2 Et timor ysaac . i .
deus quem timuit .
l Omnia que cernis
mea sunt . i . a me descē
derunt .
n Enid possum rē .
q . d . facerem cōtra me
ip̄m necessitate a deo
sibi ipsitā excusat p̄
ut poreit .
n Veni ergo . hīc cō
sequenter describitur
vtriusqz confederatio .
quia laban videns qz
deus erat pro iacob q
sunt cōfederati cū eo .
o Erexit lapidē in ty
tulū . i . in signū cōfede
rationis .
p Dixitqz fratribz
suis . i . illis de cogratō
ne iua qui venerat cū
laban .
q Comederūtqz sup
eum . in signum amicit
cie reformate .
r Quem vocabat
laban rē . i . homē impo
situm a iacob . z nomē
impositū a laban . idē
significauit . i . acerrum
testimoniū sed laban q
erat syrus expr̄ssit in
lingua syra . z iacob in
hebreā . i . si aliquis cu
riosus velit scire disse
rentiā hecē . habet in
hebreo . Vocatum est
galaad . Val cū idem
est qz acerrus aad tes
timoniū . In i . ioma
te syro vocatū est igar
sehadura . z sic est in te
rtu quem vocauit las
bā igarsehadura . z idēz
significat . Qz autem
additur . vterqz iuxta
p̄p̄rietatem lingue sue .
non est de tertio . s̄ trā
slator apponit . z si di
xisset . Et vocauerunt
eum acerrum testimo
niū . sed vnus in idio
mate syro . alijs in idio
mate hebreo clator . et

Genesis

set trāstatio, sicut agros et sancti penit' idē significāt, sed vñ nōmē est grecū aliud latinū. s. De' abraam. et. i. penā intelligit illi q' trāsgrediet' iuramētū. r. Per tior' rem patris ysaac. i. p' illū deū quem timebat. v. Scilicet larus est filios. i. nepotes. r. Et bñdixit illis. i. impcator' tus est illis bona. Le' tera patent.

In capitu. xxi. vbi dicit in postilla. Considerandū q' vbi translatio nra habet. ydolatria. In hebreo dicit' theraphim rē.

Additio prima. Theraphim in hebreo imaginēs significat semp vel simulacra p' ut Hieron. dicit super Esa. ij. ca. sed attendēdū q' non semp significat simulacra facta ad q' redū rīsa demonum. vel ad ydolatrādū. q' i. Regum. xij. vbi dicit' q' accepit' diebol' statuā. i. ad ponēdū in lecto loco dauid. In hebreo h' accepit' diebol' theraphim. quod nō ē dicendū q' in domo dauid r' vioris ei' essent simulacra v' statuā aliqua ydolatrāica seu facta ad q'rendas r'siones demonum. sed erat ibi solum ad aliquas licitas r'p'sentationes. iudiciū vero xvij. r. xvij. repetit' sepe hecōlectio theraphi vbi significat aliquid ydolatrāice factum. v' ibidem patet. Similit' ter vbi dicit' Dece. iij. Et sine ephor' r' theraphim. theraphim ibi ē eiusdem significatiōis. r' sic in multis alijs.

In eo. ca. xxi. vbi dicit' in postilla. Et timor' ysaac. id est deus quem timuit.

Intueat' r' iudicet dñs inter nos qñ recesserim' a nobis: si afflixeris filias meas et si introduxeris alias vxores sup eas. Null' sermōis nri testis ē absq' dō q' p'ns respicit. dicit' q' rursus ad iacob. En tumul' h' et lapis quē erexi inter me et te testis erit. Tumul' in q' ille r' lapis sint in testio nū. si aut' ego trāsiero illū p'gēs ad te: aut tu p'rieris malū mihi cogitās. De' abraā r' de' nachor iudicet inter nos: de' patris eorū. Jurauit g' iacob p' timorē patris sui ysaac: imolatoq' victimis in mōre vocauit fratres suos vt ederēt panē. Qui cū cōcedissent manerūt ibi. Laban vō de nocte cōsurgēs: oscular' ē filios r' filias suas: r' bñdixit illis reūsusq' est i locū suū.

Acob. XXXII.
i aut' abijt in innere q' cepat' fueruntq' ei obuiā āgeli dei. Quos cū vidisset ait. Castra dei

sūt hec. Et appellauit nomē loci illi' manaim. i. castra. Visit at' r' nūcios an se ad esau frēm suū i tertia seyr: i regiōe edom: p'cepit' q' eis dices. Sic loq'mini dño meo esau. Hec dic' fut' iacob. Apud labā p'grinat' sū: r' sui vsq' i p'ntē diē. Habeo boues et alinos et oues et seruos et ancillas. mittoq' nūc legatōnem ad dñm meū vt iuentā grām in cōspectu tuo. R' iūct' s' nūc q' ad iacob dices. Ele nim' ad esau frēm tuū. r' ecce p'perat in occur'su tuū cū q' dringētis viris. Timuit iacob valde et p'territ'. diuisit p'lm q' secū erat: greges q' r' oues r' boues r' camelos in duas turmas diuisens. Si venerit esau ad vnā turmā r' p'cusserit eā. alia turmā q' reliqua ē saluabitur. Dixitq' iacob. De' patris mei abraam. r' de' p'ris mei ysaac. dñe q' dixisti mihi: reūtere i terrā tuā r' in locū natiuitat' tue

sūt hec. Et appellauit nomē loci illi' manaim. i. castra. Visit at' r' nūcios an se ad esau frēm suū i tertia seyr: i regiōe edom: p'cepit' q' eis dices. Sic loq'mini dño meo esau. Hec dic' fut' iacob. Apud labā p'grinat' sū: r' sui vsq' i p'ntē diē. Habeo boues et alinos et oues et seruos et ancillas. mittoq' nūc legatōnem ad dñm meū vt iuentā grām in cōspectu tuo. R' iūct' s' nūc q' ad iacob dices. Ele nim' ad esau frēm tuū. r' ecce p'perat in occur'su tuū cū q' dringētis viris. Timuit iacob valde et p'territ'. diuisit p'lm q' secū erat: greges q' r' oues r' boues r' camelos in duas turmas diuisens. Si venerit esau ad vnā turmā r' p'cusserit eā. alia turmā q' reliqua ē saluabitur. Dixitq' iacob. De' patris mei abraam. r' de' p'ris mei ysaac. dñe q' dixisti mihi: reūtere i terrā tuā r' in locū natiuitat' tue

Capit. XXXII.

Iacob q' abijt i hanc p'rtē de: et i bñ qualif' pal' sus ē ab esau. et p'io q' l'it' timuit eū ex auditu scōo ex aduētū. ca. xxx. iij. Luca p'nam de: scribit. p'io diuina cōsolatio p'uenies. scōo hūanā trepidatio sup uenies. ubi. Dicit' aut' nūcios. tertio dei p'fortatio p'ra p'culū inimens. ubi. Et ecce v' luctabat'. Luca p'nam dicitur he.

a Jacob at' ab. rē. et pedit' a p'secutiōe labā b. Fueritq' ei obuiā angeli dei. Dicit' h' b'et q' angeli q' custodiebāt p'nciam syrie cōducenti illū vsq' ad locū illū q' erat in fine p'ncie illius. Et tunc alij angeli q' p'erāt p' p'ncie alteri sibi cōiūctē obuiauerūt sibi ad cōducentiū eū. Doctores aut' catholici dicūt q' fuerūt angeli ad cōfortādū eū p'ra timorē fratris sui. nec ille expositiōes d'isonant multum.
c Et appellauit rē. ad p'tegendum eum r' cōsonat' hoc v' r' q' expositiōni.

d Dicit' aut' nūcios. Dicit' p'rtē describit' hūana trepidatio. licet enī esset cōfortat' ab angelo in recessu vt p'dicit' est in p'cessu ab angelis sibi occurrētib'. tñ sicut hō timuit de fratre suo p' cui' terrā habebat trāsire. tñ q' sciebat eū offensum cōtra eū p'pter p'rogenta r' p'pter bñdiciōes. tum q' habitauerat cū laban ydolatra dui. et cui' cōhabitatiōe poterat aliquā offensam incurrisse. r' tō timebat q' tales diuine p'missiōes cōiter intelligēde sunt sup conditiōe. i. si ille cui' fuit' fagat' debuit' suū erga deū de q' formidabat iacob. r' tō q' nō poterat trāsire terrā sine scitu trās sui misit nūcios ad placādū eū r' captādū ei' benignolentiā. Et p'z l'ca vsq' ibi. e. Propet. in occur. rē. Lor enī secū ducebat vt fratrē suū captiū duceret. si sibi ex p'edire videret. si aut' cōtrariū videret saltē ostēderet p'ntiā suā. f. Dicit' p'lm. Duplici de causa. vna q' si esau p'ceteret turmā vnā cū esset spolijs illis intent' al' tera fugeret vt saluaret'. Alia cā. q' de occasiōe r' spoliatio nē p'rie faciat'. aliter forsitā p'ceret. g. Dicit' iacob rē. Sciebat enī q' quib' de' aliquid o'dinauerit: r' accretam

vult sup hoc rogari. h
podias me sup baculu meū. nō sup aliud spale. vt. s. di
cū ē. xij. ca. Sed quō dicit iordane ista cū adhuc esset
lōge a iordane. dicit aliq q torrens iaberi iura quē erat
est idē cū iordane. r debet dici. vadus iacob. s. h pty sal
sum. qz postea venit ia
cob in pphanuel r lochp
orb. q nō sunt in terra
isrl extra iordane s. v. l.
tra. vt pty p idiero. de
dilātis locoz r p de
scriptionē terre. p mis
siois. r iō aliter dicitū
q l. g. esset adhuc lon
ge a iordane tū i de po
terat videri iordanis.
et qz torrens iaberi ca
dit in iordanē flumē.
i Sepauit de his q
habesat munera esau
vt eū placaret. v. 13. j.
le Singulos seorsus
greges. vt magis appa
rerent.

l Traducisqz rē. du
plicā de cū. vna r vide
ret ne aliquid de rebz
suis ex obliuioe remā
sisset. scdo vt solitari
meli oratio vacaret.
vt eū dñs eriperet de
pculo quod timebat.
m Et ecce vir. hie
pñr ponit diuina con
fortatio cōtra timorē
periculi imminenti.
Ecce vir lucrabat cum
eo. dicit hebrei q ille
fuit angel' esau in spē
viri qui volebat eū im
pedire a trāitu ne ob
tineret bñdictiones et
pñogenita ipius esau.
s. dñs dedit tātā forti
tudine ipi iacob q an
gelus nō potuit ei pre
ualere. ppter qd ange
lus vidēs q non pote
rat eum superare.
n Terigit neruū fe
mons ei. vt sic euade
ret de manu iacob per
talē lesionē. non tū sic
potuit euadere. iō sub
ditur.

o Dixitqz ad eū rē.
q. d. rps est vt cantem
dei laudes cū alijs an
gelis. fm illud Job. xj.
xvij. Abi eras cum me
laudaret astra maturi
na r iubilarēt oēs filij dei. r iō nō debes me amplius te
nere r impedire a laude dei. p Rñdit rē. i. nisi cōfite
ris q bñdictiones quas querebas. p esau mee sunt de iur
re. Et est silis mod' loquedi. Ela. xxi. Facite meū bñd.

2 bñ faciā tibi : minor sum
cūctis miseratiōibz tuis et
vitate tua quā explesti ser
uo tuo. In baculo meo trā
siui iordano istū : r nūc euz
duabus turmis egredior.
Erue me de manu frarris
mei esau. qz valde eū tteo:
ne forte veniēs pcutier ma
tres cū filijs. Tu locut' es
q bñfacēs m r dilatares se
mē meū sicut harenā maris
q p multitudie nūerari nō
pōt. Cūqz dormisset ibi no
cte illa sepauit de his q ha
bebat munera esau fñi suo
capras. cc. hircos. xx. oues.
cc. r arietes. xx. camelos fe
tas cū pullis suis. xxx. vac
cas q dragita. r thauros vi
ginti. asinas viginti. r pul
los eaz decē. Et misit per
m in' seruoqz suoz singulos
seorsum greges. dicitqz pu
eris suis. Antecedite me r
sit spaciū inter gregē r gre
gē. Et pcepit priou dices.
Si obuiū habueris fratrē
meū esau r interrogauerit te
cul' es aut q vadis. aut cu
ius sūt ista q seqris. Rñde
bis. Serui tui iacob. mūe
ra misit dño suo Esau. ipe
qz post nos venit. Silt de
dit mādata scdo r tertio. r
cūctis q seqbant greges di
cens. Hīsdē verbis loqmi
ni ad esau cū inuenerit eū
et ad detis. Ipe qz seruus
tuus iacob. iter nēm inse
quitur. Dixit ei. Placabo
illū muneribz q pcedunt r

ctione. i. subsecite vos mibi. q
pullus. r Mequaqz inqz rē. i. nō dicit q ex supplantā
tione r fraude obtineas bñdictiones. s Sed israel.
qd interpretatur direct' cū deo vel princeps cū deo. qz in
ste r ex dei sentētia obtinebis.

postea videbo illū. Forisā
ppiciabit mibi. Precesse
runt itaqz munera ante euz.
ipe vo misit nocte illa i ca
stris. Cūqz mature surre
pisset tulit duas vxores su
as r toridē famulas cū vn
decim filijs : r transiuit va
dū iaboch. Transductisqz
oibz q ad se pñebāt. man
sit sol'. Et ecce vir lucra
bat cū eo vsqz mane. Qui
cū videret q eū supare nō
posset terigit neruū femo
ris ei' r staci emarcuit' Di
xitqz ad eū. Dimitte me.
Jam enī ascendit auroza.
Rñdit. Nō dimittā te nisi
bñdixer' mibi. Rñdit. Qd
est nomen tibi. Rñdit. Ja
cob. At ille. Neqz inqz ia
cob appellabit nomen tuū s
israel. Qm si cōtra deum
fortis fuisti qnto magis cō
tra hoies pualetis. Inter
rogauit eū iacob. Dic mi
hi quo appellaris nomie.
Rñdit. Cur queris nomē
meū qd ē mirabile. Et bñ
dixit ei in eodē loco. Loca
uitqz iacob nomē loci illi
phanuel dices. Uidi dñs
facie ad faciem. et salua fa
cta est anima mea. ortusqz
est ei statim sol postqz trās
gressus est phanuel. Ipse
vo claudicabat pede. Quā
ob causam non comedunt
neruum filij israel q emar
cuit in femore iacob vsqz i
pñtē diē. eo q terigerit ner
uū femor' ei' r obstupuerit.

Aut ergo. necessitate cō
hoc nome de' hic acci
pi' participatiue vt re
presentatiue.

v Quātomagis rē.
id est cōtra esau r fili
os eius.

r Cur queris nomē
meum. ac si diceret.
frustra queris. qz ego
et alij angeli in mister
um missi nō habem'
noia fira r stabilia. sed
diuersa fortimur noia
fm legationes ad qs
mittimur exēplum de
angelo Esa. vi. qd ma
gis declaraf. j. eo. cap.
v Quod est mirabi
le. non est de textu
r Et bñdixit ei. con
fessus ē ei bñdictiones
esse suas.

a Uidi dñm facie ad
faciem. i. angelum in
corpore assumpto.

b Et salua facta est
anima mea. qz nō pua
luit mibi s. ecomerfo.
hæce est igit expositio
hebreoz. r fm hoc ex
ponit illud qz scribit
Deec. xij. de iacob. qz
ualuit ad angelū r cō
fortatus est. sicut r ro
gauit eū. tra qz sicut
refert ad angelū eo q
esau cū' erat angelus
pdebat bñdictiones. fm
illud Esa. xxxij. Ange
li pacis amare flebūt.
et rogauit eū. ses vt eū
dimitteret. Jta expo
silio hebreoz duo sup
ponit. pñmū ē q de'
ad horā dedit tātā vir
tutē ipi iacob q posset
resistere angelo r pua
lere. vel virtutē angeli
ad horā debilitauit vt
inspedit. sicut virtutē
ignis suspedit in cami
no trū pnerop. Scōs
est q angelus esau fm
hebreos licet bon' fue
rit nesciuit tū diuinā

sentētia diffinitū q ius pñogeniture r bñdictiones es
sent ipi iacob de iure vsqz qd vidit p hoc. q de' tātā
virtutē tulit ipi iacob r tū an fuerat h' reuelatū ipi rebes
ce r ysaacposito in extrā. vt. s. dicit. ē. xij. ca. Et sic ter

margin notes on the right edge of the page, including references to other parts of the text and commentary.

Genesis

tū qđ hic supponit ē qđ aliq̄ reuelatiōes facte sūt hoībꝫ
etiā aliq̄ angeli ignoſcētibꝫ q̄ tria quasi ex hyporisi vř
suppositiōe dicta sūt satis dubia. Catholicoſ doctorēs
aliter exponit hęc sām de angelo ⁊ de iacob. sꝫ dicit ali
qui qđ sūt tñ sp̄aliſ lucta. qđ iacob p̄ efficacā sue oratiō
nis retinebat eū ne elōgaret se ab eo. sed eū defenderet i
via. vt vř: s̄nia h̄iero sup̄ Esa. xlii. vbi dicit sic. Cū angelo
iacob obone nō manibꝫ luctabat. sꝫ zūi vř: ex textu vbi
dicit qđ in illa lucta angelꝫ tenet neriū femoris iacob. ⁊ qđ
ex textu emarant. tñ iacob postea claudicabat. ⁊ iō
dicit aliq̄ qđ sūt lucta sp̄aliſ ⁊ corpaliſ. Ad cuiꝫ intelle
ctū cōsiderādū. qđ iacob nō fuerit diffusus totali de dei
adiutorio. tñ pax cōfidit ⁊ nimis timuit esau. marie cum
p̄tꝫ dixisset sibi angelꝫ qđ se curet. ⁊ tēref ad terrā suā.
er qđ esset cū eo ad eū p̄tegēdū. vt. s. dicit est. ca. xxi. In
via enī fuerit ei obuiā angeli qđ castra ipm descendētia.
vt dicit ē in pun. h̄. ca. iō orante iacob solo in nra flu
minis ⁊ inuis timere. p̄ter p̄dicit. ⁊ inuis debito d̄ deo
cōfidere. apparuit ei angelꝫ qđ sūt ei p̄tector in via. ⁊ fin
it qđ videret eū dimittere p̄ter paruitatē sue cōfidentie.
sicut dñs post resurrectionē suā apparuit dnobꝫ discipul
is in via sicut s̄ longiꝫ ire. vt h̄ iluce. xlii. p̄ter paruitatē
tē ⁊ raritatē fidei ipoz. tñ nec tibi nec hic sūt mēdaciū
vel fallitas. qđ tales apparitiōes sūt cōter fin dispositiō
nē in eis illoꝝ qđ sūt h̄mōi a apparitiōis. vt. s. dicit est.
xvi. ca. ⁊ iacob aut̄ in h̄mōi a apparitiōis seruēde rogabat eū ne
ab eo recederet. sꝫ ad eiꝫ p̄tioneē fin suū p̄missum ma
nere. ⁊ in hoc sūt lucta sp̄aliſ. ⁊ postea eū videret ange
lū qđ volētē recedere ex familiaritate recepit eū manibꝫ
ad retinēdū. qđ frequētē eū eo loq̄bas. sicut ⁊ maria ma
gdalena post resurrectionē ē p̄m sibi a p̄tētē voluit tan
gere Job. x. sic sūt lucta corpaliſ. qđ iacob volebat eū
detinere in illa apparitiōe. ita qđ nō dispareret donec h̄
bere b̄ndictionē eiꝫ quā ⁊ habuit. Et illa etiā lucta corpa
lis figurabat ei qđ nō debebat timere esau cū inualuisset
ad angelū. ⁊ fin illā expositionē illū qđ. s. inducra ē de
iacob dicit. ca. xxi. Inualuit ad angelū ⁊ cōfortatꝫ ē. sicut
rogauit eū. B̄ter ē exponēdū qđ. s. se referendo sicut et
rogauit ad iacob. qui sicut quando videret angelum quasi
volētē eū deserere. ⁊ rogauit eū ne recederet donec dedis
set ei b̄ndictionē. ⁊ h̄c nō sit scriptū qđ sicut h̄c tñ qđ
rogauit eū. tñ tenēdū ē de vř: qđ. qđ exp̄m̄ in vř
qđ ē hic om̄issum. tñc aut̄ sensu p̄tē de facili s̄a apli
cati ab illo loco. Et ecce vř. i. angelꝫ ipꝫ iacob apprens
in sp̄e vř. Luctabat cū eo sp̄aliſ ⁊ corpaliſ vt iā ex
positū ē. Quā cū videret qđ ei sup̄are non posset. i. nollet.
comō loquēdū quo dicit de ipō. B̄ter. ca. xxi. Et nō poterat
ibi vřtū aliquā facere. inolebat. p̄ter incredulitatē illoꝝ
rū. ⁊ angelꝫ hic nolebat sup̄are iacob. qđ p̄ illā luctā vole
bat ei ostendere qđ p̄ualeret ipi esau. vt sequēs s̄a ostendit.
Quā si fuit fortis cōtra deū ⁊c. Tenet neriū femoris
eius. ad p̄mēdū eū de sua diffidētia irōnabili. ⁊ p̄ter
hoc sequitꝫ iacob claudicabat. vt p̄ h̄ ostēderet quomō
claudicauerat in mēte cōfēdēdo pax de deo. Jam ascen
dit aurora. i. dies incipit clarescere. ⁊ iō aliq̄ non sūt di
gni vt me videāt in ista effigie. Nequāq̄ inq̄t iacob vo
cabit ⁊c. tñc nō sūt nomē eiꝫ mutata. sꝫ angelꝫ p̄dicit si
bi mutādū a dño. s. ca. xxi. ca. xxi. q̄ris nomē meū. ac si di
ceret nomē meū ⁊ alioꝝ angeloz qđ mirant in misteum
mutant fin diuersas legatiōes ad quas missi sūt. Quā
Esa. vi. q̄lle angelꝫ qđ missus fuit ad purgandū labia Esa.
p̄ calculū ardētē vocatꝫ ē seraph p̄ officio incēdēdi. sꝫ nō
esset de ordine seraphico. Et b̄ndixit ei. B̄cie p̄rie accipi
endā ē b̄ndictio pur̄ maior b̄ndictio minor. vt h̄ h̄e. b̄e.
vř. Vocauit nomē illiꝫ loci phanuel. i. facies dei. cuiꝫ cū
iudicatur. Et dñm facie ad facie. ⁊ angelū in sp̄e corpoꝝ

rati. Et salua facta est anima mea. quia cōsolatus est me.
et benedixit mihi cōtra timorē de fratre meo esau. Non
comedit neriū. nō vitat oēm neriū. sed solū neriū fe
mons. ad quod designandum subdit. Qui emarant.
In ca. xxi. vbi dicitur in postilla. Tenet neriū.
Additio.

Adā hebreorū dicitur hoc qđ angelꝫ tenet neriū
qđ uum iacob. ex quo tacu ipse iacob claudicauit
nō sūt ad p̄mēdū iacob de sua diffidētia. qđ i
hoc actu nō videret qđ iacob aliqđ demerisset. sꝫ potius
ecōtra. vř in hoc loco iacob sūt b̄ndictꝫ ab angelo vt ita
tum sequitꝫ. Et b̄ndixit ei. Sed dicit qđ rō h̄c tactus et
claudicatiois ē figuratiō tñ. In h̄ enī figurabat qđ i
acob haberet p̄logeniturā ⁊ dominiū sup̄ esau et ordina
tiōe diuine. vt. s. xvi. ca. tñ impostet aliqđ aliqđ descen
dentes de iacob qđ dicitur egredi de femore eius essent le
si ab ipō esau. Et in p̄dicto ca. dicit. Esau veniet cū ego
et cū solueſq̄ iugū eiꝫ de ceruicibꝫ tuis ⁊c. qđ impletū ē
qđ idūmet rebellauerūt p̄tra iudam. uř. Regū. viij. Et sic
videbat dominiū iacob sup̄ esau ledi in femore iacob. sꝫ
in posteritate qđ de femore eiꝫ egredierent. Et tō sequitꝫ
qđ ob h̄c cām nō comederūt filij isrl neriū qđ emarent in
femore iacob. Si enī hec claudicatio ipꝫ iacob fuisset p̄
p̄ter p̄mitionē eiꝫ in penā diffidētie. pur̄ aliqđ dicit non
habuissent filij isrl abstinere a cōestioe h̄ neriū. cū illa pe
na solum respiceret p̄ionā iacob que quidem pena iam
transierat in p̄teritum.

Replica correctorū contra Burgensem.

In ca. xxi. vbi postillato: tactus neriū iacob ⁊ clau
dicationē exponit de pena p̄ diffidentia. etiam
burg. instat qđ nō sit factū in penā. qđ iacob in p̄
posito nō demeruit sꝫ angelus ei b̄ndixit. Infert igit qđ ra
cum sicut etiā. s. dicit de alijs sit tñ figurale mysticū ha
bens significatiōē. sꝫ videt qđ sicut burg. in cōuenienter
se habet. vt supra dicit est in alijs passibꝫ. ita ⁊ hic. p̄io
quia cōtradicit beato Aug. supra allegatō obijciens sen
sum literalē nullā absurditatē continētē. et recurrit p̄
lrali ad mysticū. qđ fieri non debet nisi historia. deficiat
fin beatū B̄eg. Sedo qđ cū b̄ndictio iacob. Esto vř
fratrā tuoz ⁊c. principale effectū habeat in regno xpi qđ
dicit domꝫ iacob Luca. i. Iste burg. arrat eū ad tpa regū.
qđ edō seruiunt regibꝫ vnda solū pro tpe septē regū. vt ex li
bris ipoz regū colligitur ⁊ terminabat in rebellioe edom
De qua uř. Reg. viij. Et p̄ter illā rebellioē dicit iacob
claudicasse. in figurā qđ esau a se excuteret om̄s illiꝫ b̄
dictionis iacob. de qua dicitur supra. xvi. ca. Ad par
tiam positioē b̄ndictionis respiciens principale par
ticipendū in quo iacob non claudicauit. nō igitur burg.
debut hoc sic applicare mysticando sine auctoritate eius
nō sit in fauorē fidei. sꝫ potꝫ vt apls ad Ro. xi. vbi dicit
cecitātē contrigisse isrl que figurata ē p̄ claudicatioē
iacob. tñ enī claudicauit ⁊ continuo claudicat. quousq̄
plenitudo gentiū intrauit ⁊ restit: isrl salue fiet. Tertio
qđ ratio burg. quare filij isrl neriū non comederūt p̄ter
illā rebellioē figuratā p̄ claudicationē nō est sufficiens
quia a cōtrario sensu tēpore obedientie ⁊ tribun edom de
buerunt neriū comedere non tñ fecerūt. Quarto quia
ratio quā facit cōtra postillatorē ⁊ eiꝫ expositionē nō va
let. Arguit enī sic. Si claudicatio iacob fuit p̄ter p̄mitionē
⁊ in penā diffidētie cū illa sit p̄sonalis nō haberet si
lij isrl a cōestioe neriū abstinere p̄ter ea qđ solū p̄sonā
iacob respiciūt. Reducit hęc rō sic cōtra faciētē. Tactus
neriū qđ emarant ⁊ claudicatio ad p̄ionā iacob isrl p̄
nebāt. Idcirco filij isrl nō habēt a neriū cōestioe abstinē
re. cōpositū hodie faciūt. Restat igit qđ illa abstinētia

enō est tñ figurālis s; ceremonialis in illi' dimitatōis ta-
ritus & claudicatōis memoriā sicut mītra alia festa iudeo-
cū. **Q** aut burg. dicit iacob nō peccasse in pposito: hoc ē
cōtra glo. interlineare q̄ redarguit ipm iacob dicens. Si
contra deū fortis fūisti & pseuerasti pulsans multomag
cōtra boies pnales. id est esau quē timens
pmissoz tibi factor ob-
litus. Si enī iacob ple-
nā habuisset cōfiden-
tiam & memor fuisse
pmissoz dei sibi facto-
rū. put ponit. s. ca. xv
it. etiq; esau nō timu-
isset nec quemcūq; ho-
minē. **Q** aut dicit q̄
meruit bñdictionē q̄
angelus eū benedixit.
nō hē de bñdictionē in
lra nisi q̄ iacob bene-
dictionē postulauit. et
p benedictionē nomen
ei' mutauit. vt di. glo
sa interlineaz. **Q** au-
tē subdit. Et bñdixit ei
in eodē loco. glo. sa pu-
orē benedictionē con-
firmauit. post redargu-
tionē tñ et penā insti-
ctā p tactum nerui q̄
emaruit. Itē aut nō
minis muratō fuit ab
euētu. qz deū vel ange-
lū recedere volentem
vicit p̄cib; & q̄ lucta-
tio hic dicit. prout po-
stulator exponit. & glo-
sa vocat illā luctatōz
pseuerantē pullatōne.
quā victor effect' est.

Laplin. xxxiii.

Leuans autē
e iacob oculos.
Hic ofit defert
bitur qualiter iacob se
habuit in f. atris adue-
tu. & qz in agibilib; nō
debz hō omittere d
bis q̄ agenda sunt fm
humana puidenciam
ideo in aduentu esau
ostendit prudentia ia-
cob. Quis dictū esset
sibi q̄ angel' custodiret eū. & p̄io in diuisione pprie facul-
tatis aī fr̄is aduētū. & hī recognitiōe fraternitatis in ad-
uētū. ibi. Et ip̄e p̄grediēs. tertio in declinatōe societaz
post ei' aduētū. ibi. Dixitq; iacob nosū. et in recognitiōe
ne diuine bonitatis. ibi. Et iacob venit. Et p̄z lra prime
partis paucis exceptis. b. Vidit veniētē esau. adhuc
lōge existēs. Diuisitq; filios. vt nihil omitteret de puidē-
tia hūana. qz esset q̄dā tēptatio diuina. & vt honesti' irēt
ex ordinari' appareret corā esau. d. Rachel autē & iof.
nouissimos. itaq; pdilectos & p̄cipales. In p̄cessiōe ei
maiores sequunt'. e. Et ip̄e p̄gre. Itē ofidit ei' prudē-
tia in recognitiōe fraternitatis. f. Et adorauit p̄nus.
Inclinādo caput. & hec est adoratio dylie. qz erat p̄noge-

Leuans XXXIII
e aut iacob oculos:
vidit veniētē esau
et cū eo q̄drigētos viros.
Diuisitq; filios iŷe et ra-
chel ambarūq; famularū.
et posuit vtrūq; ancillā & li-
beros eaz in p̄cipio. **L**ra
vō & filios ei' in secūdo lo-
co. rachel autē & ioseph no-
uissimos: & ip̄e p̄grediens
adorauit p̄n' in terram se-
p̄ries donec appinqueret f̄t
ei'. **C**urrēs itaq; esau ob-
uiā f̄t suo: amplexat' ē eū:
stringensq; collū ei' & oscu-
lās eū fleuit. leuatisq; ocu-
lis vidit m̄lieres & paruu-
los eaz & ait. Quid sibi vo-
lūt istī: & si ad te p̄tineant.
R̄ndit: paruulī sūt q̄s do-
nauit mibi de seruo tuo.
Et appropinq̄ntes ancille
et filij eaz incuruati sunt.
Accessitq; lra cum pueris
suis. & cū s̄tr̄ adorassent. ex-
tremū ioseph & rachel ado-
rauerūt. dixitq; esau. Que-
nam sunt iste turmē q̄s ob-
uiā habui. R̄ndit: Ut iue-
nirē gratiā corā dño meo.
At ille ait. Habeo pluri-
ma frater mi. sint tua tibi.
Dixitq; iacob. noli ita ob-
secro. sed si inueni grām in

nitus frater ei' erate. licet ex diuina ordinatione primo
genitura esset trāslata. g. Eurrēs itaq; esau. quia ex di-
ordinatione ei' indignatio mutata est in pietatem.

i. Suscipe benedictionē. i. veniūm voluntarie oblatū.
h. Quasi videri vultum dei. quia ita pacificatum & mi-

oculis tuis: accipe munu-
sculū de manibus meis.
Sic enī vidi faciē tuā q̄si
viderim vultum dei. **E**ito
mibi ppicius & suscipe bñ
dictionē quā attulī tibi. et
quam donauit mibi deus
tribuens omnia. **E**it' fra-
tre compellente suscipiēs
ait. **G**radiamur simul ero-
q; socius itineris tui. **D**i-
xitq; iacob. **R**osti dñe mi
q̄ paruulos habeam tene-
ros & oues et boues feras
mecum. quas si plus ī am-
bulādo fecero laborare mo-
rient' vna die cuncti gre-
ges. **P**recedat dñs meas
aī seruū suū: et ego sequar
paulatī vestigiā ei' sic vide-
ro puulos meos posse do-
nec veniā ad dñm deus in
seyr. **R̄ndit** Esau. **Q**uo te
vt de p̄lo q̄ mecū ē: salte
socij remaneāt vie tue. **N**ō
est inq̄t necesse. **H** vno tñ
indigeo vt inueniā grām in
cōspectu tuo dñe mi. **R̄ndit**
sus ē itaq; illo die esau ite-
nere q̄ venerat ī seyr. **E**t ia-
cob venit ī sochor. vbi edifi-
cato domo & fixis tētozijs
appellauit nosm loci illi' so-
chor. i. tabnaclā. **T**rāsiuit
q; in salē vrbē sychimozuz

tem eū vidit sicut an-
gelus loquēs ex p̄ona
dei eum cōsolando s;
gnauerat. **L**etra pa-
tent.
h. Dixitq; iacob. hie
ofit ostendit ei' prudē-
tia in declinatōe soci-
etatis esau. Quis em̄
amicabiliter eum rece-
pisset poterat tamē ti-
mere ne ei' anim' mu-
taretur. vel ne aliquis
de ei' familia selans
inordinate p̄ eo nocerz
ip̄i iacob & iuis. & tamē
q̄n pmisit ire post eū
in teyr sicut facere co-
gitabat. mutauit ram
p̄positū ex cā certa. et
iō nō est merit' licet &
paul' cogitabat ire co-
rintiū anteq; irer in
macedonia. vt habet
h. **C**orinth. i. itē ex cau-
sa mutauit p̄positum.
tame licet vtrūq; supus
nō videret magna neces-
sitas excusare patres
veretita. de omi men-
dacio officio mapo-
me.

Et iacob venit. hic
ostendit iacob pruden-
tia in recognitiōe di-
uine bonitatis gratias
agēs deo de hō q̄ cū in
p̄gnatiōe augmētaz
uerat. & in vna custodie
rat. p̄mittit tñ modus
adueniētī ad locū vbi
gratias egit deo. cū di-
citur. **E**t iacob rē. **D**i-
cūt enim hebrei q̄ ibi
habitant p̄ annum et
dimidiū. & iō nō solū
fuit ibi tētoza. sed cū

hoc edificauit domum. in **T**ransiuitq; rē. fm expo-
tores cathoicos: ista est ciuitas que vocatur salē. **J**ob.
it. ca. nō enī pōt dici q̄ sit illa salē que alio nomie dicit
hierlm. vt. s. dicit' ē. r̄v. ca. qz illa ciuitas vocata ē be-
thel. vt ibidē dicit'. Postq; aut iacob recessit de loco isto
ascēdit in berthel vbi apparuerat sibi dñs q̄n ierat v̄sus
melopotamiā p̄pter irā fr̄is sui. vt hē in p̄i. hui' ca. & cer-
tū ē q̄ illa berthel eadē ē cū salē. q̄ altero noīe de hierlm.
& iō salē q̄ hic noīat nō pōt esse illa salē que ē hierlm. fm
aut hebreos doctores salē nō ē h noīm citaz nec ē noīm p̄
p̄i. s; ē nomē cōē significat itegritatē & pacē. dicit q̄
hic ē sensus & lra hebraica. in **T**ransiuitq; iacob. **S**a-
lem. i. integer vel pacificus. In vrbem sychem. qz in rīa

Genesis

mutatio vite interioris ad statū vite melioris. Sequitur. f Dederit q̄ rē. vellent mūdī ab ydolatria. g Et i-
aures. o. namēta ydolor. h At ille infod. ea. tāq̄ res
detestabiles. r tō noluit fūdere illa. r auz argētū de ydo-
lis in vīas suos cōuerrere. Lerno ostēdit eius pfectio ex
noīs mutatioe. cui tñ
pponit ei' oēs cū dō.

i Venit igit iac. ius.
eadē ē q̄. s. vocata est
berbel. vt p̄dictū ē ca.
xxvij. h Edificauit
q̄ ibi altare. ad immo-
landū deo sacrificiā.
l Et appellauit rē. iā
eni a p̄cellauerat sic lo-
cū istū. ca. xxvij. q̄ ber-
thel in hebreo idē ē q̄
dom' dei in latino. h
hic nomē p̄dictū p̄fir-
manū. sedo interponi-
tur debito sepelatio.
cum dicitur.

m Eodē tpe mortua
est delbora rē. s. q̄ rē
hic quō ista delbora e-
rat cū iacob q̄ remāse-
rat cū mē ipi' ipō p̄-
gente in meloporamā
syrie. Ad qd̄ dicitū q̄
mē sua sibi p̄ficiēti
dixerat q̄ mitteret nū-
cios ad reducēdū euz
de meloporamā. vt. s.
hē in fl. xxvj. ca. r ipia
sic fecit licet nō sit scri-
ptū. q̄ nō oīa scribunt
et cū illis nūcijs misit
delborā nutrix suam
q̄ erat d terra syrie ori-
unda. r inde cū iacob
reuerteret. r sic in ei'
societate mortua est r
sepulta. vt hic describitur.
cum dicitur.

n Et sepulta ē ad ra-
dices berbel. i. ad pedē
mōris moia. Cōsequē-
ter describit noīs mutatio in diuina apparitiōe cū dicit.
Apparuit aut itez de' iacob. r sequit. o Hō voca. vlt.
iacob. qd̄ interpretat luctator. qd̄ conuenit p̄ficiēti in via
actiua. q̄ Sed isrl̄ erit no. tuū. qd̄ interpretat particeps
cū deo. vel dixer' ad deū. qd̄ cōperit p̄fectiōi vite cōtē-
platiue. s. p̄t queri quō dicit hīc hō vocaber' vltia ia-
cob. cū postea in eo. ca. vocat' ē pluries iacob. Ad qd̄ di-
cendū q̄ intelligēdū ē q̄ nō vocabit vltia iacob tāq̄ noīe
p̄cipali. nō tñ excludit qn̄ sic vocet tāq̄ sedario cui' tō ē.
q̄ sicut dicitū ē illa mutatio noīs facta est ad designādū
trāsitiū ipi' iacob de vita actiua ad cōtēplatiuā. q̄ scz acti-
ua ē inspectio pur p̄cedit disponit ad cōtēplatiuā. s. m q̄
dicit Drog. in moral. Qui cōtēplatiōis arcē tenere velle
rāt necesse ē vt p̄t in cāpo actiōis se. p̄bent. s. pugnando
cōtra passiōes rōnē p̄urbātes. r sic trāsit hō ad vitā con-
tēplatiuā q̄ p̄fectior ē tali actiōe. sicut finis respectu ei'
quod est ad finē. hō enī qn̄ ex actiua vita transit p̄dicto
mō ad cōtēplatiuā nō deserit simplr ipam vitā actiua. s.
necessariū ē ipm p̄ actiua vitā exerceri. ne p̄ cessatiōis ab

altare dño q̄ exaudiuit me
in die tribulatiōis mee. r so-
ci' fuit itiner' mei' Dederit
q̄ ei oēs deos alienos quos
habebat' r in aures q̄ erat i
auribz eoz. At ille infodit
eas s̄bter t̄berēbintū q̄ est
post vrbē sychen. Cūq̄ p̄fe-
cti essent: terror dei iualet
oēs p̄ circuitū ciuitates: et
nō s̄t auz p̄seq̄ recedētes.
Venit igit iacob luzant q̄
est in terra chanaan cognō
mēto berbel. i. p̄ r oīs ipis
cū eo' edificauit q̄ ibi alta-
re: r appellauit nomē loci
illi' dom' dei. Ibi ei' appa-
ruit r de' cū fugeret fratre
suū. Eodē tpe mortua est
delbora nutrix rebecca' r se-
pulta ē ad radices berbel
subter quercū. vocatūq̄ est
nomē loci illi' querc' flet'.
Apparuit aut itez deus ia-
cob postq̄ reuersus est de
meloporamā syrie: r venit
in berbel: b̄ndixit q̄ ei dices
Nō vocaberis vltia iacob
s̄z israhel erit nomē tuū. Et
appellauit eū israhel. Dixit

actiua itez insurgant passiōes ratiōē p̄urbātes. r ad h
designādū postq̄ vocatus est israhel. nihilominus cū hoc
vocat' ē iacob. r Cresce r multiplicare per filios tuos
tam natos. r cū per beniamin qui nondū erat natus et
p manassen r ephraim q̄ nondū erāt nati. Licz enī fuerit
fili' ioseph. iacob tam
adoptauit eos in fili-
os. vt hē. r. vij. ca. r fa-
cti sunt capita tribuū.
sicut fili' iacob. Lere
ra pater ex dictis supi
us vsq̄ ibi.
s Et recessit ab eo. s.
q̄ cū dimiserit. sed qd̄
disparuit. r Ille ve-
ro rē. in memoriā vi-
uine apparitiōis ibi
dem sibi facit.
v Libans sup est liba.
id est oblatiōes de liq̄
dis. sicut de vino r cō-
similibz. r Egress'
autē inde. hīc p̄t de
scribit ipi' iacob into-
lerātia aduersoz. r p̄-
mo de morte rachelis
vrons sue p̄dicte. cum
dicit. y Venit dño
tpe rē. ipa est ciuitas
berbele. vt infra dicit.
s In qua cū partur-
ret rachel. i. in dolore
pariendū esset poita.
Parturire enī idē ē qd̄
sentire dolore partus.
a Periclitari cepit.
p̄ nimia auaritate.
b Dixitq̄ obstet. ad
aliquam ei' cōsolatōz.
c Noli time. rē. quā
do enī puer vult natus
min' p̄cūlū imminet
mē. tñ nō p̄t rē vltia
enast. Vocauit nomē
fili' sui beniamin. cuius
causa subditur.
v Ad est filius volo-
ris mei. tñ nō est de textu in hebreo. sed additū est a tran-
slatore ad exprimendū cām dicte noīatiōis p̄ interpretā-
nem noīs: Pater vero appellauit eū beniamin. qd̄ autē
subdit. e Ad est filius dextre. similiter nō est de textu
in hebreo. s̄z appositū ē ad ostendū cōstantiā ipi' iacob i
rāta auaritate positi p̄ interpretatiōē noīs ab eo unpoli-
ti. per dexteram enī fortitudo r constantia designantur.
f Mortua est ergo rē. Non enī adhuc p̄ueniat in cū-
tatem. r quia antiquitus sepulcra extra ciuitates erant.
g Que dicit ephratam. hec ē berpleem. alla enī ciuitas
vocata est ephrata ab vroz ebaleb sic noīata. vt hē. i. Pa-
ralip. ij. ca. Et ista fuit maria soroz moysi. vt dicit hebrei
sed hoc est falsum. vt ostēdet. a. paralip. dño cōcedere. s̄z
postea vocata ē berpleem. domus panis. a fertilitate que
fuit ibi post famem. que ibi acciderat tēpore Elumdech
vt habetur in libro Ruth.
h Erezq̄ iacob titulū. id est memoriale. in futurum.
i Super sepulcrum eius. Et quo patet q̄ ab antiquo
tuerunt sancti patres diligētes de sepulcra notabili

q̄ ei. Ego de' om̄ps. Cre-
sce r multiplicare. gētes r
p̄pli nationū ex te erūt. Re-
ges de s̄bbis tuis egrediet
terrāq̄ quā dedi abraam r
ysaac: dabo tibi et semini
tuo post te. Et recessit ab
eo. Ille vero erexit titulū
lapideū. in loco quo locut'
fuerat ei deus. libans sup
eū libamina: r effundens
oleū. vocatq̄ nomē loci illi-
de' venit verno tpe ad ter-
rā q̄ dicit ephratā' in q̄ cū
parcureret rachel ob diffi-
citatē part' p̄clitari cepit
Dixitq̄ ei obstetrix. Noli
timere q̄ r hūc hēbis filiū
Egrediente autē anima p̄
dolore imminēte iā morte
vocauit nomē filij sui beno-
ni. i. fili' doloris mei. Pa-
ter vero appellauit eū ben-
iamin. i. fili' dextre. Mor-
tua est ergo rachel. r sepul-
ta est in via q̄ dicit ephra-
tā. hec est berpleem. Ere-
xitq̄ iacob titulū super se-
pulcrū eius. Hic est titul'

et sic mortui in memoria hoim remaneret ad oradu pro ipis. et ad osiden du q haberet fide resurrectionis.

lz Egressus ide. ad osidit ei? toleratia ex cau pnc geni n sui vbi pmitit loc? cu dicit. Trās turre gregis. Dicitur hebrei q hic e locus vbi postea tēplū fundatū ē. confirmātes h auctoritate Vbi

chee. iij. Et tu turre gregis nebulosa filia syon etc. et vocata ē turris gregis. q: templyz ad modū turre factū est. et ibi ducebant gre ges ad imolādā. Dies tūc aut dicit q meli us dicit. q sit loc? ape bethelem. vbi angel? nato ppo apparuit pa storibz vigilātibz sup gregē suū. et mō vocat angelus ad pastores. vbi fundata ē ecclesia. et dicit q in vete. test. quodā vaticinio futu roz vocat? sit loc? ille turre gregis. scdo sub

monumēti rachel vsqz i p sentē diē. Egressus inde fi rit tabernaculū trās turre gregis. Cūqz habitaret in illa regiōe. abijt tubē et dor muic cū bala pcuria pns sui. Ad illū minime latu it. Erāt at filij iacob. xij. Fi lij lye pncogenit? ruben et sy meon: et leui. iudas et ysach ar et zabulō. Filij rachel: io seph et beniamin. Filij bale ancille rachelis dan, et ne

dit ipi? ruben casus cū dicit. I Abijt ruben. etc. qd expo nunt doctores catholici de cōcubitu carnali. in dō illū minime latuit. et qz illud factū fuit valde enorme fu it ipi iacob materia magne patietie. doctores aut hebrei dicit q ruben nō cognouit balam carnaliter. s; dicit q mo: tua rachele iacob trāstulit lectū bale de tabernaculo rachelis in q iacebat. sicut ei? ancilla in tabernaculo lye mris ruben. et sibi displicuit q iaceret in eadē camera cū matre sua. et absulit inde lectū ei? et qz illud redidabat in cōreptū pns. iō moyses ita scripsit ac si fecisset ei con tēptū de cōcubitu. n Erāt aut filij ia. Occasione ei ipi? ruben hienosian filij filij iacob. et ps lēa vsqz vi. o Qui na. etc. alio v? flz qz ibi noiat beniamin. q si fuerat ibi nat? vtz ex pdictz. Dicedū q licet nō fuerit ibi nat? tū pncipiū natiuitatis sue inde fuit. qz mē ei? inde fuit oriundaz pē ei? in mrimonio iuncta. Est etiā pdicta lēa va p synode/ chen. qz filij iacob qntū ad maiorē partē fuerūt ibi nati. immo oēs vno excepto. p Venit etiā ad ysaac. hic pnt osidit pfecto iacob ex debita reuerētia ad psem cū dicit. Venit ad ysaac. et ei iā seni debita reuerētia et obsequiū exhiberet. nō fit hic mētio de rebecca mre sua q eū tener rime diligebat. et pdictū ē. xxvij. ca. Et q vaf intelligi q ipa iā erat defuncta. q In mambre. nomē ē regionis in qua erat ciuitas arbee. q alio noie vocata ē ebron. et supra expositū ē. xxij. ca. et Consumptusqz etc. l. morte naturali. s Et apo. ē etc. l. ad lymbū sanctor patruz. et Et sepelierūt eū esau et iacob. licet ibi fuerūt alij mul ti ppter honore sepulture. tū isti duo exprimunt tāqz pnci pnci. In ca. xxx. vbi dicit in postil. Sed querit quō (capales. ista Delbora erat cum iacob etc. Additio. i.

h Jc querit hebrei. et v? vido rōnabiliter cur tanta fit hic mētio de morte delbore nutrice rebecca. et de mō sepulture ei? intū q vocatū ē nomen loci sepulture illi? quere? flet? Et q p? q fac? fuit flet? ma gnus et notabilis p ea. cū tū iā esset valde sener et antiqoz rebecca et tū de morte rebecca q valde dignior erat nutri ce sua nulla fit mētio hic nec alibi. Ad qd dicit q rebec ca mortua fuit aqz veniret iacob ad patrē de mesopota mita. qd patz et h qd dicit. j. eo. ca. Venit iacob ad ysaac patrē suū in mābre etc. nō facit mētionē de mre. qd abf qz dubio fecisset si pnci vixisset. pfectum cū rebecca mul

tū diligebat iacob. et ipa pcurauerat sibi benedictionē. et etiā hec pncipalis fuit in missiōe ipius in mesopotamiā et in sbendo mrimoniū cū silahy laban. vtz. s. xxvij. ad g verisile ē q nō fieret mētio de accessu iacob ad tantā et ad talē matrē. s; qz ipa nō vnebat. iō de hac nō fit mēto

ptalim. filij zelphe ancil le lye. gad et aser. Ibi sūt filij iacob q nati sūt ei i mesopo tamia syrie. Venit etiā ad ysaac patrē suū i mābre ci uitate arbee. hec ē ebron in qua pegrinat? est abzaā et ysaac. Et cōpleti sunt dies ysaac cētū octoginta ānoz. Consumptusqz etate mortu? est: et appositus ē plo suo sener et plen? diez. et sepelic rūt eū esau et iacob filij sui.

Consequēter etiā dicit q sepultura rebecca fu it facta laeenter de no te. eo q ysaac nō pore rat ire ad sepulturam suā cū iā aū dū senue rat. et caligauerāt oculi ei?. vtz. s. Deh. xxvij. ca. nec etiā iacob poterat interesse sepulture. qz ad huc erat in mesopo tamia. Esau aut nō po nozasset eū debito mō ppter bndictionē quas pdiderat ipi? cū. Tand er hoc dicitur q ysaac sener ordinauit vt se/ peliret de nocte lateus ne palā deficeret sibi honor? debet. Et eadez

rōne scriptura nō facit mētionē explicatā de sepultura rebecca. eo q fuerat sic lateus facta. sed adhuc implicite sa era scriptura fecit mētionē cū de sepultura delbore nutrice ei? tāta fecit mētionē. vt dicitū ē. vñ vocatū est no/ mē loci illi? quere? flet?. qz ibidē iacob pncipaliter sener matrē suā. p cū? amore nutrice ei? hononice sepeliuit i quo satis osidebat q cū valde maior honore sepeliuisset matrē si in ei? morte interfuisset. Eadē rōne dicit q nō fit mētio de morte lye. nec qn nec quō fuisset sepulta. s; ppter honore rebecca matris iacob ne videret q maior ho nor? impedeat lye vroz iacob qz rebecca matrē eius.

In eo. ca. xxx. vbi dicit in postilla. Abijt ruben et dor muic etc. Additio. ij.

e Monuitas facti ipius ruben poti? videt dedisse ipi iacob materiā iusticie qz paciētie. ppter h eni priuando ipm ruben primogenitura. vt infra. l. iij. ca.

In eo. cap. xxx. vbi dicit in postilla. Erant autem filij iacob etc. Additio. iij.

n En videt aliqua rō sufficiens quare vtz qz rubē peccauerat noiaent filij iacob et ipse ruben. vnde quidā dicit q peccatū ruben deuit occasione ipi iacob q decetero cessaret ab illo actu generatiōis eo q vi derat pncogenitū suū incidisse in tantā enormitate pcti. et iō cū dicit q illū. s. iacob minime latuit. s. peccatum predictū. statim subdit. Erant filij iacob. xij. quasi diceret ppter istam causam clausus est numerus filiorum iacob in. xij. s. qz amplū? cessauerat a generatiōe cā pdicta.

Replia correcto: ij contra Burgensem. In ca. xxx. vbi postillatoz dicit. Peccatum ruben dedisse iacob materiā paciētie. cōtra dicit burg. asserens q dedit ei materiā iusticie quā exereuit priuando eū primogenitura. qd tamē nūqz legit. sed po tius contrariū. Intra eni. l. iij. ca. iacob bndicens ruben dicit. Ruben primogenit? me? etc. s; q dicit eū aquā effu sam p qd designat regnū rōne primogeniture sibi debitū translātā in iudam. et sacerdotium in lem hoc dicit vt p pheta preuidens non vt pater priuans. non igitur docit it contra ruben iusticiam. vt vult burgēn. sed potius cū eo paciētiā vt vult postillatoz. Itē in eo. cap. cum postillatoz dicit. qz filij iacob

Tertio iter regni redacti fuit ad ducatu sicut filij israel primo habuerunt iudices postea reges a Saule vsq ad captiu itate babilonis. et tertio duces post captiuitate babilonis. Prio g enumerantur duces q precesserunt regni in filijs esau. scdo reges. ubi. Reges aut tertio duces qui fuerunt post regna

ibi. Hec g nota dicit. Pna adhuc in duas. scs in parte principale et incidentalē. scda ubi isti sunt filij seyr. tergo primo loquitur de ducibus q descendunt ab eliphaz primo genito esau. ubi. dux theinā et scdo de ducibus qui descendunt a rabel secundo filio esau ubi. hāi quoq filij rabel. et. subditur.

t Isti sunt filij seyr. Hec est pars incidentalis. q supra dixerat q thamma fuit concubina eliphaz priogēti esau que fuit soror cuiusdā dñcis illi? terre nomine lothān. et p̄s in lit terra. ad occasioe dñcis enumerantur duces illi us terre q si fuerūt de genere esau. dicens.

t Isti sūt filij seyr. Alie seyr non fuit esau hāi? qui fuit ante eū. qd patet ex h qd additur.

v Horrei. Illi enī q habitauerūt illā terrā aī esau et filios ei? vocati sunt horrei. s filij esau expulerūt eos de terra et dominati sunt ubi. et h̄ Deut. q. cap. Et patz lsa ex dicit vsq ubi.

f Filij lothān et. iste hemanā. parali. vocaf thobumā.

y Filij sobal alubān et. hici. parali. vocaf alian.

z Et hi filij sebeon et. hebrei dicit. mulas i solitudine dicit ei hebraica q ubi ponit ligna panna. q affinis e hebre significat calore aquar. et hāc significatiōe secuta ē trāslatio nra. et fm hoc exponit de aqs calidis oriētibus p modū fontis et exuntibus de terra ubi sunt vene sulphuree ex qbus aqua corruit calore cuiusmōi fontes in plumbis terris inueniunt. hebrei aut dicit q fecit ascendere asinos sup aqs. et sic aduenit modū generatiōis mulay. q generant ex asino et equa. et h̄ vidi concordare lse sequenti cū dē. s Cū pasceret asinos sebeo p̄ris sui. Aliq libri habēt asinas. s falsa est lsa. a Abdaz. iste vocaf lsa marā. parali. b Et achān. iste vocaf iacan. ibidem. c Reges aut. hāc reuertit scriptura ad enumeratiōe reges de stirpe esau in terra edō aīq filij isrl haberēt regē.

filij eliphaz in terra edom et hi filij ada. Hi qz filij rabel filij esau: dux naath: dux zara. dux semma. dux meza. Hi aut duces rabel: el: in terra edom. Isti filij basemath vxoris eiau. Hi autē filij oolibama vxoris esau. Duriebus. dux iherlon: dux chore. Hi duces oolibama filie ana vxoris esau. Isti sūt filij esau et hi duces eoz. ipe ē edō. Isti sūt filij seyr horrei hitatorz terre lothān et sobal et sebeon. et anan et dison et eser et disan. Hi duces horrei filij seyr i tra edom. Facti sūt aut filij lothān: horrei et eman. Erat at soror lothān thāna. Et isti filij sobal alubān et maneeb et ebal sephi zonā et hi filij sebeon: achiaz anan. Iste ē anā q iuenit aqs calidas in solitudine cū pasceret asinas sebeon p̄ris sui. Habuitqz filiiū disan et filiā oolibama. Et isti filij disan abday et iesban: et iethran. et charan. Hi qz filij eser balaannā et zeuan et achān. Habuit at filios disā bus et aran. Hi duces horreoz. dux lo

d Balach fili? beor. iste nō est balach q cōdūxit balaā ad maledicendū filios isrl. et h̄ Num. xxi. qd p̄s ex hoc q iste dicit fili? beor. ille aut fili? sephor. Ite qz iste dicit rex edom ille aut fuit rex moab. e Et regnauit p eo tobab. Augul. sup hūc locū et Zimbro. sup eptam ad Ro.

thān: dux sobal, dux sebeo dux ana dux diso, dux eser dux disan. Isti duces horreoz qui imperauerunt in terra seyr. Reges aut qui regnauerunt in terra edō: anteqz haberēt regem filij israel fuerunt. hi balach filius beor nomenqz vrbis eius denaba. Mortuus ē aut balach. et regnauit pro eo iabob fili? zare de hozra Cūqz mortuo esset iobab regnauit p eo hufan d terra themanozū. Hoc quoq mortuo. reguit p eo adad filius badadi q pcussit madian in regione moab. et nomen vrbis eius aūth. Cūqz mortuus esset adad reguit pro eo semla de male recha. Hoc quoq mortuo regnauit pro eo saul de stunio rooboth. Cūqz hic obisset successit i regnū balanā fili? achoboz. Isto quoq mortuo regnauit p eo adad: nomenqz vrbis ei? pphon et appellabatur vxor ei? meezabel filia matherth filie nūzaab. Hec ergo nomina ducum Esau: in cognationibus et locis et vocabul suis. Dux thamma

dicit q iste tobab fuit ipse iob. sed hebrei dicit cōtrariū dicentes. q descendit de machoz fratre abrae. vt. s. dñi. est. rei. ca. f Filius badadi. i. parali. vocaf badad. et nomen vrbis eius pban. i. parali. dicit pban et appellat vxor eius mebezabel. Ista mebezabel dicit hic filia: vxorū hoīm. qz fuit filia vni? natus ralis. et filia adoptiua alteri? vt. s. cpouituz est de oolibama.

g Hec g nota dicit. Dicit hic aliq q reges p̄diti nō numerantur nisi illi q regnauerunt vix ad tps moysi et a cōt illi q regnauerūt vltra d stirpe esau. Ite dicit q duces q namerant post illos reges fm vitatem historie p cesserunt s post reges enumerant ppter regā dignitate. ita ralitas vrbisqz dicit apparet p illa qd habet. i. parali. i. ca. ubi sic dicit Badad aut mortuo duces. p regibz in eodem esse cepe. unt.

h Dux thamma et. Et q p̄s q iste addad q vltimo nominat in regibz fuit vltim? rex: qz ei successerūt duces qui post eū enumerant

tur. Ex quo patet q isti duces nō pcesserunt reges. b Dux thamma. Dicitur aliqui q ista fuit concubina Eliphaz et oolibama. que post nominatur fuit vxor esau sed nominatur inter duces propter animositatem iplurum. sicut Delbo: a nominatur inter iudices israhel. et habetur libro iudicum. Sed istud procedit ex suppositione ralitas predictae. scilicet q duces hic numerati p cesserunt reges prenominate. quia certum ē q Thamma et oolibama mulieres pcesserunt predictos reges. Et ideo dicendum q thamma et oolibama non sunt hic nomia mulierum sed viro: ū. quia in hebreo bñ inueniunt aliqua nomina propria que sunt equiuoca ad vix et mulierem. nī fm veritate hebraicam thamma prout hic dicitur pro viro aliter p̄tatur in hebreo qz vbi supra

ponit p muliere. s; ista differentia no e bñ pceptibilis in latino. h Dur aluba. pto parat. nomina alya. I Dur maddibel. h: b:ci dicit q ab isto descendit regni romanor. in habitavit aut iacob illd subditur ad osidendi separatione ipi iacob ab Esau ppter qd int:oz ducti est illud caput.

In ca. xxxvi. vbi dicitur postill. Dur maddibel. Additio.

o Scere q regni romanorū descendit a duce mabdi hele q ab esau descendit est manifeste falsū et a iudeis fictū. falsitas enī huius ppter hoc nā romanū q ceterū mabdi cū in hebreo. s; m trā statione chaldaica descendit a Javan. qui quide iavan descendit a iaphet filio noe. vt hē Gen. x. c. i. vbi dicitur hebreo descendit ab esau vt in hoc ca q quidem esau descendit ab abraam. et per pūis a sem filio noe. Et sic patz ma

xima distātia inter generatiōne maddibel et generatiōne romanor. Q. aut hoc falsum sit et a iudeis fictū: patz ex hoc nā ipi cōter sūgūt qd regnū romanor qd est quarta bestia in reuelatiōe Daniclis cōtera est vniū et idē cum regno ecclēsie. qd ē falsum. vt hē in additiōe sup Danicli vñ. in risione ad quartū argumētū. Similiter sūguntq regnū ecclēie et prianor descendit ab Esau. Et in thalmy dicit doctrina nephanda eccliam xpi et romanū imperiū qd vniū et idē dicit cōter idūmēa vocat. et istū modū nō minūdi tenēt hebrei vbi dicitur sunt. et sic mala que de idū mea dicunt et pnohant in libro Abdie pphere. et alijs intelligunt esse dicta de ecclia. qd est falsum et nullū rū damēt. vt in pdicta pphētia ab die dño concedente declarabitur.

Replia.

In ca. xxxvi. vbi postillato: solū narrat opīones hebreorū de origine et ortu romanor. Burgensis audacter iudeos inuadit faciēs videri suo demōstratione de re multū dubia. puta de origine romanorū q qdūbia sit In. xv. et h. v. oīdit dices de auctorib; vbiū plerūq; dissentio repit. adeo vt nec vbius quide romane o: igo possit diligēter agnosci. In Salustius a troianis. Argili ab euandro. Alij cōditū a romulo contēdūt. et q ad tps. Alij scribūt quarto millenario quadragesimo octogesimo nouo. Alij qrtio millenario quadragesimo quadragesimo septimo. Si g tante ciuitatis terra ratio nō apparet. nō mir si in aliap opīone dubitet. vñ nec hīstoricos nec cōmēratos: res varia dicētes inperite cōdēnare debem; q; antiquitas ipa creauit erroz. hec Jūid. Sed q; burg. in hebreor errorib; edo: p hāc additiōne p fide certare videt cōtra eoz pūdia trāieat. cū nō sit singulariter contra postillatozem. Caplm. xxxvii.

i Osephe rē. hie dicitur describit ipius iacob status quantū ad descendendū in egyptū. ad hoc enī vēdit est ioseph in egyptū. et itū et pū loc; pparetur. fm q; scribit in ps. ciiij. vbi dicitur aut eos v:z i suū venūdar ē ioseph. et id pūo agit de descēsu in egyptū ad ipz ioseph. sedo qntū ad frēs ei. et h. ca. tertio qntū ad psem et familiā. s; v. ca. Adhuc pūo agit de ipi ioseph redi

tionē. sedo de ei; pmetiōe. ca. xxxii. Pūa adhuc in partē principālē et incidērale. xxxiiij. ca. Circa primū describit vend. tio ipi ioseph. vbi pūo describit venditiōis occasio. sedo vend. ti cōditio. ibi. Lūq; frēs illi. tertio vendi tōnis forma et c. io. h. b. Qui cū vidissent. quarto facti ce

fratribus suis adhuc puer Et erat cum filijs hale: et zelophe vrorum patris sui: accusauitq; fratres suos apud patrē: crimine pessimo. Israel autē diligebat ioseph super omnes filios eo q; in ienecture genuit fer eum. Fecitq; ei tunicā polimitam. Vidētes autē fratres eius q; a patrē plus cūctis filijs amaret oderāt eum: nec poterāt ei quicq; pacifice loqui. Accidit q; vt visum somniū referret

lano. ibi. Tulerūt autē. Circa primū sciendū. q; occasio venditiōis ioseph fuit triplex. pūa fuit fratiū suor ac cūlano. scda pūo dilectio. ibi. Israel autē. ter tia sumorū pūllo. ibi. Accidit quoq;. Circa primū pūmittit rēp; cum dicitur. a ioseph cū esset se; decim annorū. In hebreo habet. Decē et les pūe annorū. nec ē cōtra rietas. ioseph enī tūc erat in. xvij. anno. non dum tū cōpletio. trāstatio aut nōstra nūerat tūc annos cōpletos. hebraica lingua cū h numerat annū in cōmpletum.

b Et erat cū filijs. rē. filij enī ioseph despiciēbāt eos et reputabāt eos quasi senios. et id ioseph q; erat de pūcipal; li vore faciebat eis societate ad eoz consolatiōnem.

c Re. ulautq; fratres suos apud patrē. Videbat enī q; eius correctio fraterna nō valebat apud eos. maxime cū esset eis unior. id denūciauit patrē q; edocens de excessu efficac; eos corrigere poterat et debebat. et id nō peccauit fratres accūtiādo. et nō cōtrariū dicit iudei et male. s; magis fecit actū virtutis iusticie. d. Lūmine pessimo. Dicit aliq; q; accusauit solū rube de hoc q; dormierat cū bala. vt. d. dicitū ē. p. xv. ca. scriptura tū loquit ac si accusasset oēs. eo mō loquēdi q; factū vni de cōitate aliq; ipont tur alijs de eadē cōitate. et talī mō loquēdi vni scriptura. Dat. xxxvi. vbi de vnguēto effuso sup caput ipi dicit. q; dignati sunt discipuli dicētes. vt qd pūto hōc. et tū vni sol; de h mutināuit. s; iudas sepharothis. vt hē Job. xij. s; istud nō ē vñile. q; s; eo. c. d. q; enī aliq; frēs velle ioseph occidere sol; rube in cōdebat enī liberare de manib; eoz. et reddere pū suo. Alij dicit q; accusauit eos de cōitu cū belijs. s; h est iurpe dicere de patriarchis. maxime cum hebraica lra nō habeat. et rime pessimo. s; sic habet. Et renūit patrē rēp; eoz pessimā. et illud cōcordat cū eo qd dicitū est. q; filij ioseph despiciēbāt ancillaz filios. et ex hoc erat odiū et cōtētio inter eos. et istud in trāstatiōe nra vocat crimen pessimū. q; licet fraterna caritas qd optinū dē. ita cōtrario odiū fraternū crimē pessimū nominat. e. Israel autē. hie ponit scda occasio venditiōis ioseph scs q; plus ceteris fratrib; a patrē amabat. cū cā subditur cū dicit. f. Eo q; in ienecture rē. hie enī generatiua in ienecture debilit; ē. et id tūc solent generari pueri magis vfectuosi et impfecti. et ioseph cōtrario erat fratrib; suis gratiosior: morib; et corpe. et id hoc videbat ex spūali dono dei pcedere propter quod erat patrē magis amabilis.

g Fecitq; ei rē. In hebreo hē tunicā seneā. alle enī pannis serie de quo erat tunica erat plumb; colorib; decoratus. et id dē illa tunica polimita. a pūis qd est pluralitas et mitos qd est gutta. h. Accidit q; q; dicit pūit fūz

occasio reditiois ioseph. s. visio ostēsa in somnis p qua pfigurabat q ioseph deberet unpostex dominari fratribus suis. r fm visionē vidit ad s pntēntē vt esset certū idici i Num ego et cum future vitans. et piz isa vsqz ibi. mater tua rē. Ex hoc aut dicūt aliqui q reditio ioseph fuit scā matre sua ad huc viuēte. cu' mors descripta est. s. xxxv. c. qz sicut frequēter dcm est pntē facta aliqui p fieri scribant r econuerso. Ad pbarionem aut dicti sui dicunt et rex ē q ioseph redit fuit. r. s. anis aſi mortē ysaac. qz ysaac in vniuerso vixit. clxx. anis. vt. s. dictū ē. xxx. cap. 3te ysaac. lr. erat anno rti qſi nar' fuit iacob. vt. s. dictū est. xxv. ca. quibz subtractis 8 anis ysaac emanēt. crx anni de vita ysaac p natiuitatē iacob. 3tes iacob erat. crx. annoz qſi descēdit in egyptū vt hē. j. xlvij. cap. Et q piz q iacob descēdit i egyptū post mortē ysaac. r. annis tiii. Sz venditio ioseph pcesit de scēsum iacob i egyptū. r. xij. annis. qd patz sic qz ioseph. rxi. erat ano rti qſi fuit reditus. vt hē in princ. hui' ca. et xxx. erat annoz qſi fuit fact' pposit' terre egipti. vt habet. j. xl. cap. a quibz si subtrahant anni. rxi. qui pceserūt ei' reditioē remanēt r. xij. vsqz ad tps quo fact' est pposit'. r inde vsqz ad descēsum iacob in egyptū fuerunt. ix. anni septē fertilitatis. et duo famis. vt hē. xl. ca. r sic piz q reditio ioseph pcesit de scēsum iacob in egyptū. r. xij. annis. s. mors ysaac pcesit ut dictū descēsum. r. annis tiii. Et q cōcludit q ioseph fuit redit' ante mortē ysaac. r. xij. annis. Ex hoc volūt isti cōcludere q redit' sit viuēte adhuc matre sua qſi iacob veniebat de mesopotamia. r anteqz venisset ad patrē suuz ysaac. s. istud videt cōradicere tenet. qz infra ca. isto dicitur q ioseph missus fuit de hebron a patrē ad visitan dū frēs suos. Et q piz q ibidē manebat iacob qſi ioseph fuit redit'. r certū ē q ibidē manebat ysaac qſi iacob venit ad eū rediēs de mesopotamia. vt hē. s. xxxv. cap. Et q patz q ioseph fuit reditus postqz iacob venerat ad ysaac patrē suū. r aliquo tpe māserat iuxta eū. s. mater ioseph mortua fuit anteqz iacob veniret ad patrē. vt hē. s. xxxv. ca. Et q piz q ioseph vendit' est post mortē mris sue. 3te hic dicit q ioseph vidit in somnis solē r lunam r stellas r. adorātes eū. r p vndecim stellas intelligebant vndecā frēs eius. Et q patz q beniamin q erat vndecim' fr' suus iam erat natus. r certū ē q mē ioseph mortua erat i par tu beniamin. vt hē. s. xxxv. ca. Et sic patz q reditio ioseph fuit post mortem matris sue. Nec valet pro dicto contra

fratrib' suis que cā maior' odij seminariū fuit. Dicit qz ioseph fratrib' suis. Audite somniū meū qd vidi. Putabā nos ligare manū pulos in agro. r quasi con iurgere manū pulū meum r stare. veltrosqz māipulos circūstātes adorare manū pulū meū. Responderunt fratres ei'. Nunqd rex nē eris: aut subijciemur ditioni tue. Nec erga cā sōnioz atqz sermonum inuidie et odij fomitem ministravit. Aliud qz vidit somniū qd nartans fratrib' ait. Quid p somniū: quasi solem et lunam r stellas vndecim adorare me. Qd cū patri suo et fratrib' retulisset: increpauit eū pater su': r dixit. Quid sibi vult h' somniuz qd vidisti: Num ego r mē tua r frēs tui adorābimus te sup terrā. Inuidebāt ei' igif fratres sui: p' vo rema

rio q venditus sit ante mortem ysaac. r. xij. annis. quia p hoc non cōcluditur q rachel adhuc viuēret. qz ex scriptura non habet q annis iacob steterit cum patrē postqz venit ad eū. nec ex alio loco scripture potest cōcludi dicitur eoz. Aliter expomf quod p dicitū est. Nunqd ego r mater tua rē. Jacob enim vt dēns inuidiā et odū filioz suoz contra ioseph ppter somnia p predicta volēs eos pacificare dicit. Nunqd ego et mater tua rē. ac si diceret. Mater tua iam mortua est r p oſis nō posset te adorare. et iō videt somniū fruiolū quātū ad illā partē. et eadē rōne de adoratio ne fratrum tuoz m.

ritus cōsiderabat. Cūqz fratres illi' in pascēdis gre gib' pſis moratē i sychem dixit ad eum istel. Frēs tui pascunt oues in sychimis: vēi mittā te ad eos. Quo rōdēte presto sum ait. Vade r vide si cuncta psperta sint erga fratres tuos r pe cora. r renuncia mihi quid agaf. Missus de valle hebron venit i sychem. Iuenit qz eum vir errantē in agro et interrogauit quid qre ret. Et ille respōdit: fratres meos qro. indica mihi vbi pascant greges. dixitqz ei vir. Recessert de loco isto. Audiui at eos dicētes: eamus in dothaim. Perrexit itaqz ioseph post frēs suos r iuenit eos in dothaim. Qui cū vidissent eū. pcul aſiqz accederet ad eos cogitauerunt illum occidere: r mutuo loqz bant. Ecce somniator vēit. vēite occidam'.

l: Pater vero tacit' rcm cōsiderabat. licet eni loquēdo corā filijs videret adnihilare sō: nū. tſi intra se cogitabat q vere esset piagi um domiuatiōis ipi' ioseph future. qz p solē bene pater figura tur cū sit pncipiū calor is r vite. ppter qd. q. de anima sol dicitur pater viroz deoz. qz et per lunā que habet dominū sup humidā intelligit mater que ē pncipiū pſiū in g

neratione r eadem ratione per stellas intelliguntur filij. quia recipiunt lumen a sole. Sed querit quo verū sit q mater eū adorauerit. cum fm expōsitionē istam iam mortua esset. Ad quod dicendū q ipa in se nō adorauit s. in prole sua scilicet in ipō beniamin. nec fm illā expōsitionē quam improbauit potest dici q ipa adorauerat in psona propria. quia certum est q non descendit in egyptū cum iacob. sed mortua fuit diu ante. l'ebrei aut dicunt q mater ioseph vocat' hic ipa Bala. que nutruit eum i sinu suo. que etiam mortua Rachele vocata est mater ipsius ioseph.

l' Cūqz fratres illi'. h'ic pſr describit venditi conditō Et primo quātū ad eius promptā obedientiam ad obsequendū patri cū dicit. p: esto sum. scdo quātū ad magnā diligentā fratres suos querēdo. cū dicit. Fratres meos quero. indica mihi vbi pascūt greges. Etera patēt. m Qui cum vidissent eum procul anteqz accederet ad eos. hic pſr describit venditiōis ordo. vbi pmittitur tra erat' de ipius morte. scdo de venditione. ibi. Et sedētes. Circa primum sciendū q ex odio qd fratres ioseph con tra eū conceperant. statim cum viderunt eum a longe r e mentem deliberauerūt eum interficere ne decetero possent habere dominium super eos.

Genesis

n Ruben & o. ostendendo fratribus horrore fratricidii
 & offensam dei. & anxietate patris sui. ut dicit ioseph. sed
 eum videret quod eos spectare non posset cepit eos inducere ut i
 foveam deponeret ibidem fame moriturus dicens si esse min
 horredum quod si spiritus manibus interficeret ipsum. si tunc dice
 bar cogitans ut postea

oculte eum de fovea ex
 traheret. cuius dicto co
 senserunt. & patet lite
 ra vsq; ibi.

o Mandauerunt eum tu
 nica talari. quod pringe
 bat vsq; ad talos. sicut
 quod dicit hiero. In he
 breo tunc non habet tala
 ri. sed sic habet. Et ex polia
 uerunt eum tunica sua. et
 tunica serica. et quod vi
 detur quod habebat tunic
 am duplicem. vna simpli
 cem. & aliam sericam. & vtra
 que sibi abstulerunt. he
 brei autem per simplicem tu
 nicam intelligunt camisia
 m.

Et sedentes. hinc
 describit tractat. ven
 ditionis. cum enim prope
 eos transierat societas
 mercatorum gentium in
 egyptum iudas qui erat
 principator suavit fra
 tribus ut ioseph mer
 catoribus venderet. & sic
 absque morte euaderet
 diuitem. et quod est tunc
 ab eis elongat. & cum
 si de primo venditoris re
 portaret emolumentum
 & si hunc venderet alij. vni
 de subditur.

q Extrahentes eum &c.
 Aliquid autem libri habent
 xxx. si falsa est ista. Scri
 bitur Prover. xxi. Non est
 sapia. si est filius deus. qd
 exponens beatus
 Bregin moral. dicit
 quod boves pasturas su
 as volentes impedire effectum ordinatiois diuine propter inter
 tionem suam promouent eum. & ponit exemplum de ioseph de quo
 ordinauerat quod a fratribus adoraret. volentes hunc impedire fra
 tres eius vendiderunt eum ut dicitur est. & per hoc factum est ut co
 gerentur familie tunc venire ad ioseph & ipsum adorare.

r Reuersusque ruben ad puteum als cisternam. nesciebat ei
 quod ioseph fuisset venditus. & id eum non inuenit credidit quod
 ipso absente fratres ex malicia extraxissent eum de fovea & in
 terfecissent. Sed quia hic quod abierat ruben quod venditus est
 ioseph. Dicendum quod abierat ad quendam meliora pascuam
 ut fratres suos faceret elongare a fovea in qua erat ioseph ut
 sic eis absentibus melius posset extrahere ioseph & reddere
 eum. Tulerunt autem. hinc describitur facti celatio per patris sui.
 fugens filium multo tempore. sicut. annis. quod ut dicitur. ibi.
 est fuerunt a tempore venditionis ioseph vsq; ad descensum iacob
 in egyptum. quod eum audiunt quod ioseph adhuc viueret statim il
 luc descendit. ut habet infra. rlv. c.

eum & mittam in cisternam ves
 terem: dicemusque: fera pessima
 deuorauit eum: & tunc ap
 parebit quod illi profuerit sona
 sua. Audiens autem hec ruben
 nitebat libere eum de manibus
 eorum & dicebat. Non inficiamur
 in anima eius: nec effudamus
 sanguinem: sed propterea eum in ci
 sternam veterem que est in solitu
 dine: manusque vestras suate
 volentes eripere eum de manibus
 eorum & reddere patri suo. Cose
 stum igitur ut puenit ad fratres
 suos: nudauerunt eum tunica
 talari & polymita: miserunt
 eum in cisternam veterem que non
 habebat aquam. Et sedentes ut
 comederent panem viderunt
 ysmabelitas viatores veni
 re de galaad: & camelos eorum
 portantes aromata & resinam
 & stactem in egyptum. Dixit ergo
 iudas fratribus suis. Quid no
 bis prodest si occiderimus fratrem
 nostrum: & celauerimus sanguinem
 eius? Melius est ut veni
 det ysmaelitis: & manum nos
 tram non polluant. Et ei & ca
 ro nostra est. Acqueuerunt fratres

descendit ad filium &c. hebrei exponunt in fovea esse
 pulchrum. Catholici autem melius dicentes in infernum. i. adymbum
 sanctorum patrum. qui est superior pars inferni.

r Ex illo penerate i fetu. & sic iste fetus referat ad iacob.
 In hebreo habet sic. Et sicut eum per suos. Et sicut hebrei referat

ad ysaac qui adhuc vi
 uebat ut predictum est. &
 id quod vidit filium suum
 iacob in tanta anxietate
 te sicut eum eo.

ymonibus illis: & prereuerunt
 madianitis negociatoribus
 extrahentes eum de cisterna
 vendiderunt eum ysmabelitis
 re. argenteis que durerunt eum in
 egyptum Reuersusque ruben
 ad cisternam non inuenit puerem:
 & scissis vestibus pergens ad
 fratres suos ait. Puer non con
 parat: & ego quo modo Tule
 runt autem tunicam eius: & in saqui
 nis hedi quem occiderat tixe
 runt: mitteret qui ferret ad pa
 trem: & diceret. Hanc inuenimus
 vide vix tunica filij tui sit
 an non. Quam cum cognouisset
 pater ait. Tunica filij mei est.
 Fera pessima comedit eum.
 Bestia deuorauit ioseph.
 Scissisque vestibus induit est
 cilicio: iugens filium suum mul
 to tempore. Congregatis autem cum
 ctis liberis eius ut leniret do
 lorem patris: noluit consolatioem
 accipere. sicut ait. Descendit ad
 filium meum iugens in infernum:
 & illo penerate i fetu madianite
 vendiderunt ioseph
 in egypto: phutifari eunu
 cho pharaonis magistro mi
 litum. XXXVIII.

ad ysaac qui adhuc vi
 uebat ut predictum est. &
 id quod vidit filium suum
 iacob in tanta anxietate
 te sicut eum eo.

y Madianite vendit
 derunt ioseph. Et hinc videtur
 cum iudei quod ioseph hinc
 fuit venditus. quod primo
 fratres sui vendiderunt eum
 ysmaelitis. re. argenteis
 ut predictum est. sed ysm
 abelitis vendiderunt
 eum madianitis. qui erant in
 eadem societate cum eis.
 & tertio vendiderunt ma
 dianite phutifari in egypto
 pro p. in tunc sed vendit
 tionis & terris non est
 primit. tunc credendum est
 quod fuit magis quod prime
 quod hinc venditores fa
 cre sunt pro lucro. Sed
 verum videtur quod non fuit
 venditus nisi bis semel
 a fratribus ysmabelitis.
 ut dicitur est. & sed ab ysm
 abelitis phutifari
 in egypto. vni. s. r. r. r.
 c. dicit quod phutifari
 emit eum de manu ysm
 abelitarum. Et quod p. q. id
 homines ysmabelite et
 madianite vocant. et
 hinc perdat et quod supra
 dicitur est. c. r. v. q. Le
 thura que fuit mater
 madian a qua dicitur fuit
 madianite & agar ma
 ter ysmabel a quo dicitur
 cum sunt ysmabelite. fuit
 it eadem mater numero
 3 Eunuchus pharaonis

nis. Eunuchus aliqui accipiunt pro castrato. aliqui vero pro mini
 stro vel seruo alicuius principis. & vocat talis eunuchus. o
 quod debet esse castus & honestus. & hinc modo accipit hic. vbi ista
 r. l. c. pincerna regis & pistor vocant eunuchi.

3 Magistro militum. hebrei dicunt Egero carnificum. i. he
 breo enim scribitur bathaaphun. & significat prope mactantia vel
 lamantia. & hinc prope cooperere militibus quod boves interficiunt in bel
 lo. & hinc sensum sequitur nostra translatio. Cooperit etiam carnificum
 quod mactant animalia. & hinc sensum sequuntur hebrei. & qui idem
 redit dicitur ioseph qui in hoc loco dicitur principis cocorum.

In. c. xxxv. vbi dicitur in postilla. Quia hebraica lingua non
 habeat crimine pessimo.

Additio prima.
 In hebraica lingua in hoc loco non est dictio signifi
 cans crimine pessimum nec rixam. sed solum est ibi dictio
 significans detractioem. eadem enim dictio ponitur hic
 & infra. Num. xij. vbi dicitur. Detraherunt terre quod eum in illa
 quod quidem detractio in hoc loco non est intelligenda sic quod ioseph
 imponeret aliquod falsum fratribus. nec etiam quod in hoc

malo qd de fratribz pfi denficiabat intederet denigrare fama eoz. s; solu h faciebat ppter bonu fratri. et. la pre corrigerent. qd no e pectm. nec. etiā detractio pprie dicit. s; large. et in. q. q. lxxij. vñ ex hac cā principaltz iacob diligebat ioseph eo q videbat eū ze. atore boni erga fra tres. et iō sequit statz.

et iū diligebat ioseph et. ad intelligētia at hui? qd sequit. Qm i senectute genuiss; eū Sciēdū q i lra hebraica in h loco nō dicit In senectute genuiss; s; dicit eo q fili? senectutis esset sibi. qd ex ponēs trāslatio chat/ daica sic dicit. qst' at diligebat ioseph eo q esset fili? sapiēs/ s; bi. vñ trāslator. inten dit senectute in h si gnificare sensū senile in tra illud Sap. iij. c. Senec' etas vene rabilis est. et. qd vide tur rōnabiliter dicitū. nā si videt esse cā sus/ piciēs ad h q ist' dille risset ioseph p? ceter/ tis eo q genuisset euz i senectute. nā bema/ mū fuit genit? i ma/ iori senectute. Zachar aut' et zabolon nō excedebāt i eta te ipm ioseph nisi p annū vel modicū ultra vt p' hēi ex lra. et iō cā hui? dilectōis potius videt attribuēda sapie seu motibz senilibz. q iā qdām videbāt vigere i ipō ioseph. et h q s; esset unior. ceter? iā tñ intēdebat circa cor rectoz frat'z maioz. vñ dicit. Eo q fili? senectutis esset. et. sapiēs. vt dicitū ē. Q. autē subdit. sibi. intelligēdū ē ex h q ista alijs si publicabat. nisi solū pfi ad quē correctō p/ tmebat. et iō solū pfi p: icipalt' stabat d sapia ipi? ioseph In codē. c. xxxvij. vbi d: i postil. Audauerūt eū tuni/ catalanij. c.

In hebreo hē. Expoliauerūt eū sua tunica serica qd idē ē. ac si dicat tunica sua. s. tunica serica. vñ ex h si hē q hēet duplicē tunicā n' q sibi abstra/ herēt tm vñ tunicā. s. illā sericā quā iā fecerat ei pfi i si gnū maioris dilectōis. et iō d ille solū fit mentio. qz etat mag' pciōsa et magis nota. vñ et. j. eo. c. dicit pfi. Tunica filij mei est.

Replica correctozij Burg. In. c. xxxvij. vbi d: Accusauerūt frēs crimie pessī mo. qd Burg volēs exponere dicit q i hebreo si hē crimie pessimo. s; loco ei? hē dicitio significās detractōne. et exponit d ioseph q pprie nō detraxit frīb; s; videt Burg. p senecta delirare cū illud qd dicit poni loco illi? vbi nos habem? et tūmne pessimo. se teneat ex pte frat'z accusator' p ioseph. nō ex pte ioseph accusant'. Si igit' ponit dicitio significās detractōne vt dicit burg. tūc sensus ē. Accusant ioseph detractōe q sibi inuicē de traxerūt. cū publicabat inter frēs pcedat ex odio frater' no. qd et pessimū gen? vicij est. generaliter igit' loqundo si debuit Burg. trāslationē nostrā notare. nec postillato rē q exponit d rita q fuit occasio detractōis. Vñ inia lie fm expostōnes Burg. est q ioseph accusauerūt eos detra ctione q est nō intelligibilis. et habet modū deliramenti

Udē tpe descēdēs iudas a frīb; suis diūrit ad viz odol/ lamiten noie hira. viditqz ibi filiā hoīs chananei vo cabulo Sue. Et accepta vxore ingressus est ad eam. Que pcepit et pepit filius et vocauit nomen eius her Rursūqz pcepto fetu natū filiū vocauit onan. Tertiu qz pepit quē appellauit se/ la. Quo nato parere vltra cessauit. Dedit aut iudas vxorē primogenito suo her noie thamar. Fuit qz her primogenit? iude: nequā i cōspectu dñi. et ideo ab eo

Q. aut subdit d dilectōe q iacob ioseph dilexit. qsi causa hui? dilectōis esset. qz in senectute cū genuiss; et h vide tur imponere postillatorū q tñ ita non exponit. s; dicit se necitūre iacob esse occasione illi? dilectōis nō causas. qz senes cōiter. fragiles et defectuosos gignūt. ioseph aut

occisus est. Dixit q iudas ad onan filiū suū. Ingre/ dere ad vxorē fratris tui et sociare illi vt suscites se/ men fratri tuo. Ille sciēs nō nasci sibi filios introiēs ad vxorē frīs sui semē fun/ debat i terrā: ne liberi fra/ tris noie nascerentur. Et idcirco pculsit euz dñs eo q rem detestabilē faceret. Tobrem dixit iudas tha/ mar nutui sue Est: donec cre scar sela fili? me? Timebat ei ne et ipe moreretur sicut fratres eius. Que abijt et habitauit i domo p'ris sui

i senectute genitus si apparuit fragilis sed ponit: alijs corpe mo ribz et sensu. ita q vi/ debat aliqd diuinita tis i eo relucere. hanc qz ob causas dicit p/ stillator q iacob eū p/ ceter? dilexit. Et videt postillator hūc modū loquēdi ex glo. ordina. sumpsisse. q hūc pas/ sum d deo p're et filio in mūdi senectute ge nerato allegorice ex/ ponit. a quo modo ex/ ponendi et causam di/ lectōis assignādi bur/ gensis nō longe recē/ dit vt patet inuenti suā digressione.

In eo. c. vbi dicit q expoliauerunt ioseph tunica serico daf itel/ ligi fm postillatorē q habuit ples tunicas. vbi obijcit Burg. ne/

scio qd. clare em p' videri ioseph plures tunicas habu isse. vñā quā utin etiā i sanguine bedi miserūt iad patrē. aliā cū qua vendiderūt eū. nō est em versile nudū cum venditū fuisse. sicqz patet Burg. sepe facere vtm d lana caprina.

Capitulū. XXXVIII.

Udē tpe. Istud capitulū ponit incidēter iura e venditōez ioseph. qz vt dicit hebrei filij iacob vi dente s patre in cōsolabiliter afflicto eo q crede/ bat ioseph esse mortuū ceperūt esse molesti inde eo q de dissest ihū d ei? venditōe. dicentes ei. Si soluisset eū totaliter dimittēdū acq'uissem? tibi tanq' principalio/ riam. atque qz sedata passione ire in nobis fuisset? et cō passū et sic reddidit? fuisset patri. ppter qd iudas declinās a fratribz suis cōtraxit cū alijs amicitia. et inde accepit vxorē. et iō primo describit? sue vxoris acceptio. et scdo sue nur? impugatio. ibi. Euolutis aut mlt' diebz. Circa b Viditqz ibi filiā hoīs chananei. De (primū d: sic. brei dicit hōīs mercatoris. Dicitō em hebraica q h po/ nit equiuoca est ad significandū aliquē descendente de stirpe cham. et hūc sensum sequit trāslatio nostra. et ad si gnificandū mercatorē. et hūc sensum sequunt hebrei. vñ de et p' zouerb. xxi. c. vbi trāslatio nra habet. Singulum tradidit chananeo. hebrei dicūt Dercato. i. c. Vocabulo sue. Mō est nomē vxoris iude vt aliq cre/ dunt et male. sicut meli? patet in hebreo. s; est nomē pa/ tris illi? vxoris. vt mag' ista patebit. et p'z lra vsqz ibi. d Fuit quoqz her et. Que aut fuerit ei? nequicia i tes/ rru nō expūmif. s; dicit hebrei q fuit filius cū nequicia sui fratris Onan. q in coitu cū sua vxore studebat funde re semē in terrā. Terra vas muliebre. s; h faciebat alio motuo. qz iste lber libidinoso afficiebat ad suā vxorem thamar. et ideo cauebat ne impugaret. ne ex ei? impu gnatione ei? pulcritudo minueret. et ne ei? cōcubitu ad tps priuaret. s. cū esset p'pinqa partui et in partu. iacēs vsqz

Genesis

ad purificationē. **Onan** em̄ frater ei? sili faciebat ppter h q sciebat q primogenit? fili? ascriberet fratri defuncto. vt in littera dicit. iō vterq; interfecit? est a dño. r iden titas pene attestat similitudim culpe. ex isto etiā loco patz qd supradictū est. s. plura legalia esse obseruata anteq; lex daret moysi. qz inf illi larnū est d suscitatioe semis fratris defuncti. vt habet Deuterono. **E**uolutis at (xxx. c. rē. h sūr describit sue nuro? impugnatō. r ses cundo eiusdē adēnatio. ubi. Ecce autē post mēses tres. Circapri mū piz snia exceptis aliq; vobis exponēdis **Thoma** ē sue vr? qz iude. In hebreo hē **Thoma** ē filia sue. ex q piz qd supra dictū ē. s. q sue est nomē patris viciis iude. **S** Ascēderet i thamas Judic. iij. c. d. s. samsone. Descēdit i thamnata. nō est dicitio. qz illa villa sita ē i pendulo mōtis. r iō er vna pte accedit ad eā. descēdēdo sicut fuit d samsone ex altera ascendendo. r sic fuit **Ad ton** (de iuda. dendas oues. Nō manū pzia sed vt pesser tonforib; qz tunc dñi ouliū faciebāt magnū puiūi suis pastorib;. vt hē. i. Reg. x. c. de i. Assumpit nabal. tenit. Vestis ē linea q miteres vt banf in estate. r d: a tero ter. qz p attritiones fiunt ibi ruge mste. **Et q creuisset sela.** Et q patz q monebas amore plis habē **Si deder mi** (de. hi arabonē. i. vadiū. m Anulū tuuz. In hebreo hē sigillū tuuz r i idē redit qz antiq; anulo lfas signabant vt hē **Bestia.** viij. c. **si** Habrat sibi. certe m dacti arguere nos nō poterit. In hebreo hē. Habeat sibi vt nō sim? despectui. qd ex ponit hebrei sic. **Sir** suū qd hz d meo. r si req; as ampli? eaz ne factus istud diuulgē ad psonē meā.

Euolutis autē multis annis mortua est sue vxor iude. **Qui** post lucretum consolatione suscepta: ascendebat ad tonfores ouiu suaru ipse et hiras opilio gregis odollamira in thānas. **Hi** ciatūq; est thamar qz socer illius ascenderet in thamas: ad tondendas oues. **Que** depositis viduitatis vestib; assumpsit teristū r mutato habitu sedit i biuio itineris qd ducit thānam: eo qz creuisset sela et non eum accepisset maritū **Quā** cū vidisset iudas suspicatus est esse meretricē **Operuerat** enim vultū suū ne agnosceret. **In**grediēs qz ad eaz ait. **Dimitte** me vt coeam tecuz. **Resc**iebat enim qz nurus sua esset. **Qua** respondēte quid dabis mihi vt fruaris concubitu meo. **Diri**t. **Virtam** tibi hedum de gregib;. **Rur** sumq; illa dicente. **patiar** qd vis si deder mihi arrabonē donec mitras qd polliceris. **ait** iudas. **Quid** tibi vis pro arrabone dari. **Respondit** anulū tuuz r armillā r baculum quem manu tenes. **Ad** vnuz igitur coitum mulier concepit r surgens abijt: depositoz habitu quem sumpserat: induta est viduitatis vestibus. **Et** sicut autem iudas hedum per pastorem suum odollamitem: vt reciperet pignus qd dederat mulieri. **Qui** cum non inuenisset eam: interrogauit homines loci illius. **Ubi** est mulier que sedebat i bi

o Ecce autē. **Haic** describit ipi? thamar adēnatio cū d. p. **Diri**tq; iudas. **pd**ucite ea vt cōburaf. **Et** h dicitur hebrei qz fuit filia melchisedech sacerdotis. qz filia sacerdotis fornicās debebat cōburi. vt hē **Leuit.** xxi. **Et** istud videt fallū. qz s. dixit ei iudas. **Esto** vidua i domo patris tui. **Melchisedech** at lā diu erat defunctus qz p naturatē iacob nō vixit ad pl? nisi. l. annis. vt supra dictū ē. **xxv. c.** **Jacob** at tpe venditōis ioseph erat cxxij. ānoz. vt piz ex pō dicit. c. xxxij. qz iacob qñ descēdit in egyptū erat. cxx. ānoz. r vēditio ioseph pcessit illū descēdit. xij. annis r ideo dicēdū qz thamar nō cōmisit fornicationē simplice. sed adulteriū qz erat ligata ipi sela. nec poterat alteri copulari. vt piz **Deut.** xxv. c. **Adulteri** uz aut morte puniebatur. et sic fuisse thamar punita nisi ppter inulticiā sibi factā ex cūfata fuisse a tūo erli nō a toto. vñ subdit. **q** **Iustior** me est. i. min? punita qz ego qui sibi iniusticiā feci subtrahēdo sibi copulā filij mei tpe debito cōpleto. **Judas** autē cū thamar simplice fornicationē cōmisit. eo qz meretricē eā credidit nisi alligatā. qd pctm nō erat morte puniendū. nec p hīs factum thamar sequit. **r** **In** q obsterit ligauit coccinū. i. filium rubeū. vt per h dicitur gneret primogenitum ab alio. **s** **Quare** diuisa ē ppter te maceria. i. pellicula in q inuoluitur puer i vtero mris qm rurat ali? manū ptes **Et** ob hanc dendo. eaz vocauit nomē ei? phares. qd sonat diuisionem. **v** **Quae** appellauit zarā. qd resonat fulgētiam coccini in manu eius ligati. **In. c. xxxvij.** vbi dē i postilla. **Diri**t iudas. **pd**ucite eā vt cōburaf **Addito** **(3** q

XXXIX.

Gitur ioseph ductus est in egyptū: emitq; eum phuti

Libet

X h' autē q' dicit. *Esto vidua. nō sequit' q' thamar nō fuisset filia melchisedech iādm ante defuncti nā etiā postq' hō mort' pferim si ē magn' sicut melchisedech. adhuc dom' ei' seu familia noiāf nomine suo. sicut dom' dauid pluries noiāf post mortē ipi' dā uid. sed reuera nō est verisile q' si thamar fuisset filia tanti viri sicut melchisedech q' d' h' nō fieret mentio. r' tū fuit facta mentio d' noiē p'ris exois in de. s. sua. s. i. h. c. s. q' qd' sit d' h' nō videt' q' thamar cōmisit adulteriu' p'rie dicit' ad h' q' morte debuisset puniri. mulieres enī que erāt ligatē frīb' seu cognatīs cōiugis sui defuncti sicut i copularent' licite illitate fecissent non tū morte puniebāt s'm legē ali oqn' noem si adulteret Ruth nūm' sue vr remaneret i fra moab r' ibidē cū alio d'bers. vt h' Ruth. iij. c. Eratēli gati ipi' hōs. v' alfi d'cognatōe. nec ec' fuisse excusata thamar ab occasione si adultera fuisset. p' h' q' nō fuerat data se. nō ei excusaf' mlier d' adulterio. p' h' q' vir su' si vult ei reddere debitū. dato ec' q' ess' adultera adhuc nō mereret' cōburi. s'z alia morte leuon' pām. sole em' filie sacerdotū fornicatōes seu adulterantes igne debant' cōburi. vt p'z Deu. xxi. vñ qdā hebreor' dicit. r' videt' rōnabūter q' iudas erat i loco q' si princeps. r' et ore suo fiebat iudicia r' q' i h' nō seq'bat' aliqs leges iā factas. cū adhuc si essent saltē diuie s'z iudicabat vt princeps s'm iudiciū arbitriū sui. q' p'z ec' h' nā ipē q' si p'ria autoritate dicit. Producite eā vt cōburaf' r' s'm liberant' eā suo p'rio arbitrio iudiciali dices. iustior me est r' c. q' quides excusatio nulla esset s'm legē diuinā postea datam.*

Fat eunuchus pharaonis princeps exercitus sui. vir egyptius d' manu ysmahelitar' a quib' perduce' erat. fuitq' dñs cum eo: r' erat vir in cunctis p'spere agēs. Habitauitq' in domo domini sui: qui optime nouerat dñm esse cū eo: r' oīa q' gereret ab eo dirigi in manu illi'. Inuenitq' ioseph gratiā corā dño suo: et ministrabat ei. A quo p'posuit' omnib' gubernabat credi tam sibi domū: r' vniuersa q' ei tradita fuerant. Benedixitq' dñs domui egyptij p'pter ioseph r' multiplicauit tam in edib' q' i agris cunctā ei' substantiā. Nec quicq' aliud nouerat nisi panem quo vesceratur. Erat aut' ioseph pulchra facie et decor' aspectu. Post multos itaq' dies: iniecit dña sua oculos suos in ioseph r' ait. Dormi mecum. Qui neq'q' acq'iescēs operi nephario: dixit ad eā. Ecce dñs me' omib' mihi tradi-

de toto r' c.

Bis ioseph. Posito incidenti reuertit scriptu ra ad historiam ioseph describendo ei' p'motionem r' primo in domo pharisar' scdo in domo reg' xli. c. Adhuc primo describit ioseph p'motio digna scdo ei' incarcerationio in iustia. Cuius videt' mlier. Circa primum ostendit ipsius ioseph fidelitas. r' scdo castitas. Erat autem ioseph. r' bec duo faciebant eū dignū. Circa primum dicitur.

Tis ignorat quid habeat in domo sua: nec quicq' ē qd' nō in mea sit potestate: v' non tradiderit mihi: p'ter te que vxor ei' es. Quō ergo possuz hoc malū facere r' peccare i dñm meū. In iuscemodi verbis per singulos dies loquebat: r' mulier molesta erat adolefcenti: r' ille recusabat stuprum. Accidit aut' quadā die vt intraret ioseph domum et opis quippiā abiq' arbitriū faceret: r' illa apprehēsa lacrima vestimēti ei' diceret. Dormi mecum. Qui relicto i manu ei' pallio fugit: r' egressus ē foras. Cūq' vidisset mlier vestē in manibus suis: r' se eē p'p'ra vocauit ad se hoīes dom' sue r' ait ad eos. En ieroduxit vix hebreū vt illuderet nobis. Ingressus ē ad me vt coiret mecum. Cūq' ego succlamassem r' audis' vocē meā reliquit palliū qd' tenebā r' fugit foras. In argumentū q' fidei retentum

Capituli. xxxix.

Benedixitq' dñs r' c. in bonis temporibus notabiliter multiplicando. Nec quicq' aliud nouerat. s' dñs ioseph de omnib' que habebat dimittens curam eor' ipi' ioseph. Hui' panē quo vesceratur. cibum suum qui noiē panis intel' ligat. oīm em' sero petebat ioseph a domo suo qd' i crastino vellet comedere. r' d' h' solo domū ioseph disponebat.

Erat autē ioseph. h'ic describit' ei' castitas. q'z eū esset co'p' gratiosus r' a dña sua

Erat autē ioseph. h'ic describit' ei' castitas. q'z eū esset co'p' gratiosus r' a dña sua

instanter pulsare' q' si trinne de fractione castitaz. multo tamē modo acquieuit. s' magis mulieri suat vt inaz passione restenaret. r' parat littera vsq' ibi.

Quod accidit aut' qdā die. Dicit iosephus q' illa die erat valde solēnis egyptijs. r' i ea cōgregabant' oēs ad phanū ydoli p'ter ioseph q' erat dei cultor. r' iō p'dicta mlier tūc h'nt se infirmā vt remaneret domi. vt h'et maiore oportunitatē inducendi ioseph ad cūbitū suū qd' r' fecit. P'rio vbiis deceptor' s' postea cōminato: s' dices q' illū accusaret. sicut r' postea fecit. nisi sibi acq'iesceret. r' tādey nimio libidinis ardore ducta. accepit eū p' vestimēta. vt eū i oportunitate nimia cū induceret ad op' nephariū. s' ipe dei timore r' castitatis amore p'dicta cōtempit r' relicto pallio suo in manib' mulieris foras erunt.

Cūq' vidisset. h'ic s'it describit' ei' incarcerationio in iustia vt p'bare' ei' par'ētia. r' q' s'm aplm dñs facit cum tentatōe puenit. iō primo describit' ei' incarcerationio. scd cūdo diuina solatio. s' s'm aut' dñs eū ioseph. Circa primum p'ntit' accusatio ei' falsa. primo erga homines de

Replica correctorū extra Burgē. **M. c. xxxviii.** vbi postulator improbat opinionē hebreor' dicentū thamar fuisse filiam melchisedech Burg. r' cōdat eū eo in cōclusionē. s'z rōnes si obligāt ad id sententiā. s'z sunt quedā p'suasiones. cum aut' postulator dicit thamar adulteriu' cōmisisse p' seq'nt' morte plectendā. s'z nō cōburendā. Burg. nitit' eā excusare d' adulterio. q'z fuit iusta alteri q'z p'p'ndon' p'oris mariti. q'z q'uis fuit illicitū. nō tū fuit adulteriu'. Totū q' Burg. hic dicit statet. si coniunctio r' cōmixtio fuisset i spē matrimoniali q' nō fuit sed in spē cōm. ideo fuit noia adulterij p'p'rie dicti. sed fuit excusata de tanto non

Genesis

domo dñi sui, et patet ista. scdo erga dñm cū subdit.
 i Ingressus est ad me suus hebreus, ac si diceret. ita sit ser-
 uis dñi tui et aliene gentis, in ingratum tuis beneficiis vo-
 luit tibi tamen vituperium facere. h. h. is audis dñs rē.
 qz absqz examinatioe obita inocētē pdenauit ad carcerē

l. Fuit autē. h. sic sub-
 dit vniū solatio er-
 ga Ioseph ne nimia
 tristitia absorberet. et
 primo describit ei cō-
 solatio pene munga-
 tione. scdo i mētē ipi-
 us illuminatōne. h. c.
 Circa primū dicit.

l. Fuit autē dñs cum
 Ioseph. eius firmādo
 patientiam.

m. Et miserit illius
 ad pene mungatōez.
 n. Dedit ei grām in
 aspectu principis car-
 ceris. qz amouit sibi
 ferramēta et dedit sibi
 meliorē victā. vt pos-
 set alios clauos i car-
 cere visitare et custodi-
 re.

Cap. XL.
 Is itaqz gestit
 h. sic ponit
 vniū solatio

erga Ioseph i illustra-
 tione mētē. is i cognitō-
 ne occultorū vbi pō-
 describit in carceratorū
 visio. scdo visiois nar-
 ratio et interpretatio. ibi
 Ad qz cū introiisset Ioseph.
 et tertio interpretatio
 visiois impletio. ibi.
 Et exinde dies tertius.
 Circa primū dicit.

b. Accidit vt pecca-
 rēt duo eunuchi. id ē
 ministri regis.

c. Pincerna regis
 egypti et pistoz. Quid
 aut fecerit nō dicit. Ista
 s. hebrei dicūt qz pin-
 cerna nō fuit diligēs
 i custodia potus regis.
 qz inuēta est ibi mu-
 sca. Pistoz autē in h. qz
 i pane regi inuentus
 ē lapis patu. sed ista
 cā esset insufficiens ad
 mortē hoīs. qz pistoz
 suspēsus est. vt dicit. Ista
 iō iste cause vidēt esse ficticie. et
 iō magis credibile est qz fuerūt regi accusati d. infidelitas
 te i officis suis. qz frequēter accidit in regū curijs.

d. Visit eos i carcerē. donec diligētē
 examinent e.

e. In qz erat vincit et Ioseph. qz erat si
 accusatores eoz. ne vinculis. vt p dicitū est. dicit. tñ vincit. qz ibi tenebat re-
 f. Videtur qz ambo somniū. h. a deo factū ē vt clausus.
 p somniorū interpretatōez sapia Ioseph osideret. et p h. vltre-
 tuis exaltaret. g. Iuxta interpretatōez pgruā sibi. qz si

g. Iuxta interpretatōez pgruā sibi. qz si

g. Iuxta interpretatōez pgruā sibi. qz si

palliū ondit marito reuer-
 tēti domū et ait. Ingressus
 ē ad me suus hebreus quē ad-
 duristi vt illuderet mihi.
 Cūqz audisset me clamare
 fili qz palliū qd tenebā et fu-
 git foras. h. is audis dñs
 et nimitū credulū vbiis pingu-
 iratus est valde: tradiditqz
 Ioseph i carcerē vbi vincit
 regis custodiebant et erat ibi
 clausus. Fuit autē dñs cū
 Ioseph et miserit est illius
 et dedit ei grām in aspectu
 principis carceris. Qui tra-
 didit in manu illi vniū sol-
 uentes qz in custodia tene-
 bant: et qd fieber sibi ipso
 erat: nec nouerat aliqd cū-
 ctis ei creditis. Dñs enī
 erat cū illo. et omnia opa ei
 dirigebat.

XL.
 Is itaqz gestit: ac-
 cidit vt peccarent
 duo eunuchi: pin-
 cerna regis egypti et pistoz
 dño suo. Fratruqz ptra eos
 pharao. nā alit pincernis p-
 erat: alit pistoz vbi misit eos
 i carcerē pncipis militū: i
 qz erat vincit et Ioseph. At
 custos carceris tradidit eos
 Ioseph: qz i mstrabat eis.
 Aliqz tulū tps sturerat: et
 illi i custodia tenebāt. Vi-
 deratqz abo somniū nocte
 vna: iuxta interpretatōez cō-

g. Iuxta interpretatōez pgruā sibi. qz si

cut Ioseph exposuit ita accidit. vt patet infra.
 h. Ad qz cū introiisset Ioseph. h. sic ponit visionis nar-
 ratio. p mittit tñ in interrogatio Ioseph cū dicit.

i. Cur tristior est hodie et. qz timebāt ne somnia sua ef-
 sent signa maioris mali eis futuri. qz in carcerati vt cō-
 muniter formidat pe-
 ius eis accidere.

l. Et nō est qz inter-
 tet. Egyptij em augus-
 tū et diuinitatōibz insi-
 flebāt. et erat tibi augu-
 res et malefici qz p ar-
 tes magicas talia ex-
 ponebāt ad qz nō po-
 terāt recurrere. qz erat
 i carcerē r. clausi.

l. Dixitqz ad eos Ioseph
 sep. improbando ta-
 le suppositionē.

m. Nunquid nō dei est inter-
 pretatio. Referte mihi qd
 videritis. Narrauit prior
 ppositio pincernaz somniū
 suū. Glidebā coraz me vitē
 in qua erat tres ppagines
 et crescere paulatim i gēmas
 et post flores vuas mature-
 scere: calicēqz pharaonis i
 manu mea. Tuli qz vuas et
 expli i calicē quē tenebam
 et tradidi poculū pharao-
 ni. Rūdit Ioseph. h. sic ē in-
 terpretatio somniū. Tres p-
 pagines tres adhuc dies
 sunt post qz recordabitur
 pharao magisterij tui et re-
 stituet te i gradū pristinū:
 dabitqz ei calicē iuxta offi-
 ciū tuū sicut ante facere cō-
 sueueras. Tantū memēto
 mei cū tibi bñ fuerit et faci-
 es mecū misericordiam vt sug-
 geras pharaoni vt educat
 me d isto carcere qz furtim
 sublatu sū d terra hebreo-
 rū et h innocēs in lacū mis-
 sus sum. Glidēs pistozum
 mgē qz prudenter somniū

l. Dixitqz ad eos Ioseph
 sep. improbando ta-
 le suppositionē.

m. Nunquid nō dei est inter-
 pretatio. q. d. sic. et
 nō demonū.

n. Referte mihi. talis
 em noticia pmet ad
 spm pphetie qz ē grā
 gratā data. et iō cogni-
 ta est ipsi habēt. et iō
 Ioseph sciebat se secu-
 tū h donū a dño. sic et
 d dantele d. d. h. i. c.

o. Narrauit prior. h.
 pster ponit narratio
 somniorū cū interpreta-
 tione. et primo qz tum
 ad somniū pincerne.
 scdo qz ad somniū
 pistoz. ibi. Glidēs
 pistoz mgē. primū p-
 exceptis quibusdā vo-
 p Tres p. cabulis.
 pagines. i. palmites.
 g. Crescere paulatim
 i gēmas. i. in hortos.
 est em hortū illud qd
 primo erat d palmitē.
 r. Et p flores vuas
 maturescere. Sēsus ē
 videbā i hortis vuas
 formati et flores pdu-
 ci. et post floritionē ad
 maturitatē pcedere.

s. Recordā sequit.
 b. Ipharao magisterij
 et. In hebreo h. Iu-
 merabit pharao caput
 tuū et eodē mō ista de

pistoz vbi dicit. Auferet pharao caput tuū. In hebreo h. Iu-
 merabit caput tuū. qz i solēnitate natalis sui ordiā
 uit d mstris et sic i numero pincernaz fuit recordatū no-
 mē mgē eoz i carcerē detēti. et eodē mō d mgē pistozū
 inf illos qz fuerāt d pane. s. primū restituit ē in officio.
 qz forsitā p examinatōez sue accusatōis inuentū ē dignū
 liberatōe. et qz rer voluit sibi grāz facere. Alit aut fuit cō-
 demnar et causis istis sicut vtulqz somniū pcedebat
 t. Glidēs pistoz mgē. h. sic ponit narratio mgē pistozū

l. Dixitqz ad eos Ioseph
 sep. improbando ta-
 le suppositionē.

m. Nunquid nō dei est inter-
 pretatio. q. d. sic. et
 nō demonū.

n. Referte mihi. talis
 em noticia pmet ad
 spm pphetie qz ē grā
 gratā data. et iō cogni-
 ta est ipsi habēt. et iō
 Ioseph sciebat se secu-
 tū h donū a dño. sic et
 d dantele d. d. h. i. c.

o. Narrauit prior. h.
 pster ponit narratio
 somniorū cū interpreta-
 tione. et primo qz tum
 ad somniū pincerne.
 scdo qz ad somniū
 pistoz. ibi. Glidēs
 pistoz mgē. primū p-
 exceptis quibusdā vo-
 p Tres p. cabulis.
 pagines. i. palmites.
 g. Crescere paulatim
 i gēmas. i. in hortos.
 est em hortū illud qd
 primo erat d palmitē.
 r. Et p flores vuas
 maturescere. Sēsus ē
 videbā i hortis vuas
 formati et flores pdu-
 ci. et post floritionē ad
 maturitatē pcedere.

s. Recordā sequit.
 b. Ipharao magisterij
 et. In hebreo h. Iu-
 merabit pharao caput
 tuū et eodē mō ista de

pistoz vbi dicit. Auferet pharao caput tuū. In hebreo h. Iu-
 merabit caput tuū. qz i solēnitate natalis sui ordiā
 uit d mstris et sic i numero pincernaz fuit recordatū no-
 mē mgē eoz i carcerē detēti. et eodē mō d mgē pistozū
 inf illos qz fuerāt d pane. s. primū restituit ē in officio.
 qz forsitā p examinatōez sue accusatōis inuentū ē dignū
 liberatōe. et qz rer voluit sibi grāz facere. Alit aut fuit cō-
 demnar et causis istis sicut vtulqz somniū pcedebat
 t. Glidēs pistoz mgē. h. sic ponit narratio mgē pistozū

l. Dixitqz ad eos Ioseph
 sep. improbando ta-
 le suppositionē.

m. Nunquid nō dei est inter-
 pretatio. q. d. sic. et
 nō demonū.

n. Referte mihi. talis
 em noticia pmet ad
 spm pphetie qz ē grā
 gratā data. et iō cogni-
 ta est ipsi habēt. et iō
 Ioseph sciebat se secu-
 tū h donū a dño. sic et
 d dantele d. d. h. i. c.

o. Narrauit prior. h.
 pster ponit narratio
 somniorū cū interpreta-
 tione. et primo qz tum
 ad somniū pincerne.
 scdo qz ad somniū
 pistoz. ibi. Glidēs
 pistoz mgē. primū p-
 exceptis quibusdā vo-
 p Tres p. cabulis.
 pagines. i. palmites.
 g. Crescere paulatim
 i gēmas. i. in hortos.
 est em hortū illud qd
 primo erat d palmitē.
 r. Et p flores vuas
 maturescere. Sēsus ē
 videbā i hortis vuas
 formati et flores pdu-
 ci. et post floritionē ad
 maturitatē pcedere.

s. Recordā sequit.
 b. Ipharao magisterij
 et. In hebreo h. Iu-
 merabit pharao caput
 tuū et eodē mō ista de

pistoz vbi dicit. Auferet pharao caput tuū. In hebreo h. Iu-
 merabit caput tuū. qz i solēnitate natalis sui ordiā
 uit d mstris et sic i numero pincernaz fuit recordatū no-
 mē mgē eoz i carcerē detēti. et eodē mō d mgē pistozū
 inf illos qz fuerāt d pane. s. primū restituit ē in officio.
 qz forsitā p examinatōez sue accusatōis inuentū ē dignū
 liberatōe. et qz rer voluit sibi grāz facere. Alit aut fuit cō-
 demnar et causis istis sicut vtulqz somniū pcedebat
 t. Glidēs pistoz mgē. h. sic ponit narratio mgē pistozū

l. Dixitqz ad eos Ioseph
 sep. improbando ta-
 le suppositionē.

m. Nunquid nō dei est inter-
 pretatio. q. d. sic. et
 nō demonū.

n. Referte mihi. talis
 em noticia pmet ad
 spm pphetie qz ē grā
 gratā data. et iō cogni-
 ta est ipsi habēt. et iō
 Ioseph sciebat se secu-
 tū h donū a dño. sic et
 d dantele d. d. h. i. c.

o. Narrauit prior. h.
 pster ponit narratio
 somniorū cū interpreta-
 tione. et primo qz tum
 ad somniū pincerne.
 scdo qz ad somniū
 pistoz. ibi. Glidēs
 pistoz mgē. primū p-
 exceptis quibusdā vo-
 p Tres p. cabulis.
 pagines. i. palmites.
 g. Crescere paulatim
 i gēmas. i. in hortos.
 est em hortū illud qd
 primo erat d palmitē.
 r. Et p flores vuas
 maturescere. Sēsus ē
 videbā i hortis vuas
 formati et flores pdu-
 ci. et post floritionē ad
 maturitatē pcedere.

Genesis

ram egypti. e Septē boues. Bos est cōis generis: ac
cipit p masculo & femella illi. Species hie accipit p ge
nere femino. vñ i hebreo hē. Septē vacce. & p̄t̄ l̄a v̄l̄g
d In culmo vno. id est in calamo vno. (ibi.)

e Percusse vredine. id est vento vrente.

f Pauore perterritus. qz timuit ne som
nium suū esset futuri
mali p̄sagium.

g Vñ ad cōiecto
res. qz sicut dictus est
supra egypti hmoi su
p̄stitionibz vtebant.

h Nec erat q̄ inter
p̄t̄at̄. Dicunt hebrei
q̄ illi p̄ctores dabāt
aliq̄s expōsitiones vt
pote q̄ rex d̄ p̄p̄nquo
seprē d̄ filiabo suis se
peliret. & seprē alias
generaret. s̄ nō quie
rabant animum regi
et ideo vicit hic. Nec
erat qui interpretare
tur. i. regi facti faciēdo
q̄ a deo factū est. vt
ioseph vocatur.

i Tunc demū. hie
describit̄ interpretis in
troducōem & hoc p̄ ma
gistr̄ p̄ncernay dicen
tem regi.

h Confitebor pecca
tum meū. tum qz ob
litus fuerat. sicut igr̄a
rus beneficij ipsi. iose
ph. tum qz non po
terat eum introduce
re nisi faciendo men
tionem d̄ hoc q̄ reges
prius offēderat p̄t̄et
q̄o incarceratus fuit.
vbi ioseph somnium
suum exposuit.

i Eductū de carcere
ioseph totōderūt. qz
diu fuerat reclusus. &
p̄sequens in capillis
& barba incōposit̄ et
indecēs erat vt sic co
rā rege cōpareret.

m Re veste mutata
qz i fordido & vili ha
bitu nō erat licitū au
lam regiā introire. vt
hē d̄ d̄ster. uij.

pulchre & crasse nimis: & pa
scebant̄ in locis palustribus.
Alie q̄s seprē emergebant
d̄ flumie fede p̄fectoq̄ ma
cie: & pascebant̄ in ipa am
nis ripa i locis virentibz:
deuorauerūtq̄ eas. q̄z mi
ra species & habitudo cor
por erat. Expegeface p̄ha
rao rursū dormiuit: & vidit
alter somniū. Septē spice
pullulabāt in culmo vno
plene atq̄ formosae: alie q̄s
totidē spice tenues: & p̄cul
se vredine oriebāt: deuorā
tes oēm priorū pulchritudi
nē. Cuigilās pharao. post
quietē & facto mane pauo
re perterritus: misit ad oēs cō
iectores egypti: cūctosq̄ sa
piētes: & accersit̄ narrauit
somnia: nec erat q̄ interp̄
taret̄. Tunc demū remini
scens mgr̄ p̄ncernay ait.
Confiteor peccatū meum.
Irat̄ rex seruis suis: me &
mgr̄m pistoz rettrudi iussit
i carcere p̄ncipis milituz
vbi vna nocte vterq̄ vidi
m̄ somniū: p̄sagiū futuro
rū. Erat ibi puer hebreus
eiusdē duc̄ militū famul^o
cui narrātes somnia: audi
uim̄ q̄cqd̄ postea rei. p̄ba
uit euent̄. Ego em̄ reddid̄
sū officio meo: & ille suspē
sus est i cruce. Proin̄ ad
reḡ imperiū eductū d̄ car
cere ioseph totōderūt ac
veste mutata obtulerūt ei.
Cui ille ait. Vidi somnia
nec ē q̄ edisserat: q̄ audiui
te sapiētissime p̄ncere. Re
spondit ioseph. Absq̄ me
de r̄ndebit̄ p̄sp̄era phara
oni. Narrauit ḡ pharao q̄
viderat. Putabam me sta

n Absq̄ me deus r̄ndebit. q. d. nō est mir̄ si p̄ctores
egypti nō potuerūt interpretari. qz hoc nō est humanum
s̄ potius diuinū. nec p̄ me. possem hoc facere. nisi deus
mibi osideret. & in hoc tribuit gloriā deo.

n Narrauit ergo pharao. hie p̄t̄ describit̄ somniū nar
ratio. & patet ista ecce
pto vno vocabulo. s̄.

re super ripam fluminis &
septem boues de amne cō
scendere pulcras nimis: &
obesis carnibz: que in pa
stu paludis virecta carpe
bant. Et ecce has sequebā
tur alie seprē boues intan
tum deformes & macilē
te vt nunq̄ tales in terra
egypti viderim. Que de
uoratis & cōsumptis prio
ribz nullū saturitatis de
dere vestigiū: s̄ simili ma
cie et squalore torpebant.
Cuigilās rursus sopore
dep̄ssus vidi somniū. Se
pre spice pullulabant in
culmo vno: plene atq̄ pul
cerrime. Alie quoq̄ seprē
tenues & percusse vredine:
oriebant̄ e stipula que p̄i
ozum pulcritudinem deu
rauerunt. Narrauit p̄cto
ribz somniū & nemo est qui
edisserat. R̄ndit ioseph.
Somniū reḡ vnu ē. Que
facturus est deus ostendit
pharaoni. Septē boues
pulcre & seprē spice plene:
seprē vbertatis anni sunt:
eandēq̄ vim somniū comp̄
hendūt. Septē quoq̄ bo
ues tenues atq̄ macilēte
q̄ ascenderūt post eas et se
prē spice tenues & v̄tō v̄t
te percusse: seprē anni v̄tūre
sunt famis: q̄ b̄ ordine cō
plebunt. Ecce seprē anni
veniet̄ fertilitatis magne i
vniuersa terra egypti: q̄s
sequen̄ seprē anni alij tan
te sterilitatis: vt obliuioni
tradat̄ cūcta retro abundā
tia Cōsūpta ē ei famēs oēs
tra: & vbertas magnitudi
nē p̄ditura ē inopie magni
tudo. Qd̄ aut̄ vidisti. scōo

ratio. & patet ista ecce
pto vno vocabulo. s̄.
p̄ Obesis carnibz. i.
ad esum ap̄ns.

q̄ R̄ndit ioseph hie
consequēter describit̄
somnia interpretatio.

r̄ Somniū reḡ vnu
est q̄rū ad significati
onē. licet̄ duplex q̄z
tū ad imaginariā vū
onem.

s Que factus ē de
us r̄. Prōvidētia em̄
diuina quodā speciali
mō respicit̄ p̄ncipes.

qz p̄sunt cōrati. i. deo
aliq̄ futura diuinius
eis pandunt̄ p̄ ceteris.

sicut p̄t̄ b̄ d̄ pharaoe.
& d̄ nabucho. Dasi. q̄.
intellect̄ t̄si visionis
reuelat̄ ē eis p̄ ioseph

& danielē. vt apud eol
exaltarent̄ ad dei lau
dē & gloriā. Aduertē
dū t̄si q̄ pharao nō su
it oblit̄ somniū suū
sed inteḡ retulit̄ ipsi
ioseph. Nabuchodo.
aut̄ oblit̄ fuit. vt p̄t̄
Dasi. q̄. c. Lii. ratio ē

qz visio nabuch. erat
respectu futuroz d̄ lō
ge q̄ iplera sūt p̄ eius
morte. & iō qz si nō v̄
differ̄ hmoi impleto
nē nō fuisset mot̄ ad
eraltandū danielē nisi
retulisset̄ sibi somni
um oblitū. visio autē
pharaois erat d̄ futu
ris in p̄rio. qz ipletio
statz debebat̄ incipe
& iō sufficiebat̄ p̄ ipi^o

ioseph eraltatione in
terptatio somniū.

t Septē boues pul
cre r̄. Fertilitas ei cō
figit̄ & ipedit̄ ex duo
bus. s̄. ex bona cultura
ip̄i terre. & d̄fectu cul
ture. q̄t̄ ex bona & cō
ueniēti mēssione sege
tū & inepta. & iō que
mēter boues crassas
& macres q̄uz labore
terra colit̄ designāme
seprē ani fertilitat̄. et
seprē ani sterilitat̄. in
q̄rū sterilitas & ferti
litas

terptatio somniū.

t Septē boues pul
cre r̄. Fertilitas ei cō
figit̄ & ipedit̄ ex duo
bus. s̄. ex bona cultura
ip̄i terre. & d̄fectu cul
ture. q̄t̄ ex bona & cō
ueniēti mēssione sege
tū & inepta. & iō que
mēter boues crassas
& macres q̄uz labore
terra colit̄ designāme
seprē ani fertilitat̄. et
seprē ani sterilitat̄. in
q̄rū sterilitas & ferti
litas

terptatio somniū.

t Septē boues pul
cre r̄. Fertilitas ei cō
figit̄ & ipedit̄ ex duo
bus. s̄. ex bona cultura
ip̄i terre. & d̄fectu cul
ture. q̄t̄ ex bona & cō
ueniēti mēssione sege
tū & inepta. & iō que
mēter boues crassas
& macres q̄uz labore
terra colit̄ designāme
seprē ani fertilitat̄. et
seprē ani sterilitat̄. in
q̄rū sterilitas & ferti
litas

terptatio somniū.

t Septē boues pul
cre r̄. Fertilitas ei cō
figit̄ & ipedit̄ ex duo
bus. s̄. ex bona cultura
ip̄i terre. & d̄fectu cul
ture. q̄t̄ ex bona & cō
ueniēti mēssione sege
tū & inepta. & iō que
mēter boues crassas
& macres q̄uz labore
terra colit̄ designāme
seprē ani fertilitat̄. et
seprē ani sterilitat̄. in
q̄rū sterilitas & ferti
litas

tas puenit et bona mala cultura terre. spice aut colli
gunt tpe messis. et io p septe spicas pleas. et p septe tenu
es puenit et d. signat septe anni fertilitatis. et septe steri
litas. in qtu fertilitas et sterilitas puenit et boa et ma
la collectoe messiu. v. **Huc g.** b. ofidit sapia ioseph et
puda dispone agen
dor. et p. lra vsq ibi.
r. Quira pre. Que
rif are no dicit medi
erat cu tps sterilitat
eqle fuerit tpi fertili
tat. et i tpe sterilitatis
nihil creuit et videt.
q. dr infra. p. v. c. ad
huc restat anni qnq
q. nec arari poterit
nec meti. ad qd dicit
p. q. tpe sterilitat fu
it aliq aratio et messio
s. modica. et io qsi ni
la reputat. v. s. p. p. b. s.
b. s. modicus e qsi
nihil reputat. veru
cu illa modica messio
ne sufficebat illa res
uano ante ptis d an
nis pteritis. marie q
tpe famis homies stri
cti. v. iust. et q. aliq vi
uites p suis domibz
d tpe fertilitat sibi vi
ctiu reseruauerit.
y. Et omne frumctuz
qd reseruabit.

3 Sub pharaonis
prate pdat. ita q non
possit vendi et deseri
ad alias puincias. no
tst accipiebat ab ho
minibz violenter vel
gratis sed p p. cio qd
tunc erat modicu p
magna fertilitate. alu
ter ioseph postea tpe
famis no vendidisset
licite egyptijs.

a Placuit pharaoni. h. sic. s. r. describit ipi ioseph p
motio. et p. lra vsq ibi. b. **Huc g.** d. sapientior e. q. d.
no possit inueniri aliq. te sapientior. nec etia eq. i. sapia.
c. Uno tui. et qd sit illud vnu ofidit dices. Regni solio.
d. dignitate regia. d. Tulitq anulū. et. q. sigillabat lre
regi vt dicit e. s. xxxviii. c. et io tradidit illa ioseph in si
gnū pratis sibi p. esse. e. **Uelut** eum stola byssina
Byssus e gen. lmi candidissimi ex q. siebat vestes nobilitū
f. fecitq. et. habebat em rex duplicē curū. vnu super
que ipe sol. ascēdebat. alia qsi ascēdebat qsi placebat si
bi. ad illū rā aliqsi admittēbat ille q. scōs erat a rege.
g. **Clamāte** p. cone. et. in hebreo h. Et clamauerūt co
rā eo abec. Abec em dictio est hebraica. et fm doctores
hebreoz et bñi hier. lib. d. hebr. q. om. significat idē q. p.
ten. r. e. sensus q. clamauerūt ad cōmendatōz ioseph.
q. ipi. erat p. alioy rōne sapientie. licet tener esset etate.
h. Ego sum pharao. q. possū tibi dare autoritatē.
i. Absq. tuo impio. et. h. p. bole est. a. p. hoc designatur
q. nihil notabile fieret absq. et. dispositione.
k. **Ueritatē** nomē ei. et. loco hui. lre in hebreo sic ē

ad eadē rē prinēs somnū
firmitat. iudiciū ē. eo q. fi
at pmo dei et veloci. i. pleat.
Huc g. p. uideat rex viz sa
piētē et industriū et pficiat
cū terre egypti q. constituat
p. positos p. cūctas regiōes
et q. nra p. restructū p. septe
annos fertilitat. q. iā nunc
futuri sūt. g. geger. i. horrea
et omne frumctū. s. phara
onis prate pdat. seruet. q. i
vrbibz et p. p. are future. vij.
annoz fami q. opp. s. lura est
egyptū. et no. p. sumet terra
ino. pia. **Placuit** pharaoni
q. siliū. et cūctis mltis ei.
Locutus ē ad eos. **Huc** in
uenire poterim. talē viz q.
spū dei plenus sit. **Dixit** g.
ad ioseph. **Q.** ostēdit tibi
de. oia q. locut. es. **Huc** qd
sapientiorē et p. silem tui in
uenire poterō. **Tu** ex. sup.
domum meā. et ad tui ois
imperii cunct. p. s. obedi
et. **Uno** tui regni solio p. ce
dā te. **Dixit** q. rursum pha
rao ad ioseph. **Eccē** consti

Et vocauit pharao nomē ioseph sopheratpaane. qd i he
braica lingua significat occultū tenelās. fm q. dicit be
bei et hiero. i. li. d. he. q. om. et est puenitēs ipi ioseph. q. re
uelauit ea q. erāt alijs occulta. et p. p. p. dicta. **Et** autē
idē nomē in lingua egyptiaca significet saluatore mūdi
nescio. nisi q. s. dicit
trāstatio nra. q. ligūā
egyptiaca penit. igno
ro scio tsi q. p. tingat q.
vna dictio i diuersis
idiomatibz diuersa si
gnificat sic hec dictio
iā i hebreo significat
mare. in latino est ad
uerbiū tps.
l. **Dedit** q. illi vxorē
et. nomē est tractū de
greco. et. dr. ab helios
qd. est sol. et. polis qd. ē
cunitas. qsi. cunitas so
lis. d. q. dr. **Esa. xxi.** **Li**
uitas solis vocabitur
vna. in hebreo habet
sacerdoti. **En.** **Dicit**
hebei et. etiā hiero. q.
iste phutifar cur. fili.
az accepit ioseph erat
ille d. q. dicit ē supra
xxx. c. q. emit ioseph
et. q. p. ter pulcritudi
ne ei. intendebat illo
aburi ad turpe vicū.
ideo d. h. est ifrigidas
uit. propter qd. a prin
cipatu milite postea
trāstāt. est ad aliā di
gnitatē sibi cōpeten
tē. s. ad pontificatū pe
liopoleos. ad. que nul
lus p. mouebat nisi ca
strat. vel simplicif in
frigidatus. et. ante ge
nuerat assenes. s. orra
hoc videt q. i hebreo
iste phutifar h. rnas
lras p. q. p. cedens in
suo noie. q. habet lram aim i sine quā nō habet pcedēs
et. ideo videt esse alius hō a p. dicto. **Si** q. n. velu seq. di
ctā opintonē p. dicere ad h. q. idē nomē p. nū. bñ. aliqsi
variat in hebreo et latino. maxime i sine ex. aliq. additoe
vel subtractoe. sicut supra dicitū est. c. xxxvi.
m. **Triginta** erat annoz. hoc d. ad videndū q. tpe
ioseph fuit in sinitute et carcere anteq. exaltaret. s. p. an
nis. et. p. ay. p. l. et. patet ex supra dicitis. xxxv. c.
n. **Circūiit** oēs regiōes egypti. ad videndū terrā cui
erat p. posit. et. ad. s. siderādū loca i q. b. v. deberēt suari sru
o. **Uenit** q. fertilitas. h. sic. s. r. describit inter. (menta
pratois ioseph adimpleto. et. primo q. tui ad fertilitatē.
scōs q. tui ad sterilitatē. ibi. **Sign** trāstactio. **Ad** huc p. mo
describit vicia impleto. scōs subdit ipi. ioseph genera
tio. ibi. **Hic** sunt aut. **Arca** p. nimum d. **Uenit** q. fertili
tas. et. sapientia ioseph p. experientā videt.
p. **Et** in manipulos redactē segetes et. meli. em. p. sua
tur granū illo mō q. postq. et. cūsum ē d. palea. q. q. libz
res p. serua. meli. i. loco p. nno. et. h. i. s. p. h. coz.
q. **Et** h. arene mans. coequaret. h. p. p. h. o. lica est locutū

ad eadē rē prinēs somnū
firmitat. iudiciū ē. eo q. fi
at pmo dei et veloci. i. pleat.
Huc g. p. uideat rex viz sa
piētē et industriū et pficiat
cū terre egypti q. constituat
p. positos p. cūctas regiōes
et q. nra p. restructū p. septe
annos fertilitat. q. iā nunc
futuri sūt. g. geger. i. horrea
et omne frumctū. s. phara
onis prate pdat. seruet. q. i
vrbibz et p. p. are future. vij.
annoz fami q. opp. s. lura est
egyptū. et no. p. sumet terra
ino. pia. **Placuit** pharaoni
q. siliū. et cūctis mltis ei.
Locutus ē ad eos. **Huc** in
uenire poterim. talē viz q.
spū dei plenus sit. **Dixit** g.
ad ioseph. **Q.** ostēdit tibi
de. oia q. locut. es. **Huc** qd
sapientiorē et p. silem tui in
uenire poterō. **Tu** ex. sup.
domum meā. et ad tui ois
imperii cunct. p. s. obedi
et. **Uno** tui regni solio p. ce
dā te. **Dixit** q. rursum pha
rao ad ioseph. **Eccē** consti

Et vocauit pharao nomē ioseph sopheratpaane. qd i he
braica lingua significat occultū tenelās. fm q. dicit be
bei et hiero. i. li. d. he. q. om. et est puenitēs ipi ioseph. q. re
uelauit ea q. erāt alijs occulta. et p. p. p. dicta. **Et** autē
idē nomē in lingua egyptiaca significet saluatore mūdi
nescio. nisi q. s. dicit
trāstatio nra. q. ligūā
egyptiaca penit. igno
ro scio tsi q. p. tingat q.
vna dictio i diuersis
idiomatibz diuersa si
gnificat sic hec dictio
iā i hebreo significat
mare. in latino est ad
uerbiū tps.
l. **Dedit** q. illi vxorē
et. nomē est tractū de
greco. et. dr. ab helios
qd. est sol. et. polis qd. ē
cunitas. qsi. cunitas so
lis. d. q. dr. **Esa. xxi.** **Li**
uitas solis vocabitur
vna. in hebreo habet
sacerdoti. **En.** **Dicit**
hebei et. etiā hiero. q.
iste phutifar cur. fili.
az accepit ioseph erat
ille d. q. dicit ē supra
xxx. c. q. emit ioseph
et. q. p. ter pulcritudi
ne ei. intendebat illo
aburi ad turpe vicū.
ideo d. h. est ifrigidas
uit. propter qd. a prin
cipatu milite postea
trāstāt. est ad aliā di
gnitatē sibi cōpeten
tē. s. ad pontificatū pe
liopoleos. ad. que nul
lus p. mouebat nisi ca
strat. vel simplicif in
frigidatus. et. ante ge
nuerat assenes. s. orra
hoc videt q. i hebreo
iste phutifar h. rnas
lras p. q. p. cedens in
suo noie. q. habet lram aim i sine quā nō habet pcedēs
et. ideo videt esse alius hō a p. dicto. **Si** q. n. velu seq. di
ctā opintonē p. dicere ad h. q. idē nomē p. nū. bñ. aliqsi
variat in hebreo et latino. maxime i sine ex. aliq. additoe
vel subtractoe. sicut supra dicitū est. c. xxxvi.
m. **Triginta** erat annoz. hoc d. ad videndū q. tpe
ioseph fuit in sinitute et carcere anteq. exaltaret. s. p. an
nis. et. p. ay. p. l. et. patet ex supra dicitis. xxxv. c.
n. **Circūiit** oēs regiōes egypti. ad videndū terrā cui
erat p. posit. et. ad. s. siderādū loca i q. b. v. deberēt suari sru
o. **Uenit** q. fertilitas. h. sic. s. r. describit inter. (menta
pratois ioseph adimpleto. et. primo q. tui ad fertilitatē.
scōs q. tui ad sterilitatē. ibi. **Sign** trāstactio. **Ad** huc p. mo
describit vicia impleto. scōs subdit ipi. ioseph genera
tio. ibi. **Hic** sunt aut. **Arca** p. nimum d. **Uenit** q. fertili
tas. et. sapientia ioseph p. experientā videt.
p. **Et** in manipulos redactē segetes et. meli. em. p. sua
tur granū illo mō q. postq. et. cūsum ē d. palea. q. q. libz
res p. serua. meli. i. loco p. nno. et. h. i. s. p. h. coz.
q. **Et** h. arene mans. coequaret. h. p. p. h. o. lica est locutū

Genesis

ad exprimendū magnam quantitātē tritici.
 1. Nati sunt. Hic interponit generatio ipsi ioseph an
 teq̄ veniret fames. Hic dicit q̄ apud hebreos tpe cois tri
 bulatōis cuiusmodi est tps famis hoies cōtinebant ab
 vronib; pp̄is. vt supra dictū est. viij. c.

2. Vocauitq; nomē
 primogeniti manasse
 qd̄ interpretatur obli
 uio. Sequit̄.

3. Nomē quoq; scd̄i
 appellauit ephraim qd̄
 interpretat̄ crescēs vel
 fructificans. r̄ t̄o vtri
 usq; inpositōis ponit̄
 in littera. r̄ pater.

4. Et malū inopie rē
 perarēt. Erq; p̄t̄ veni
 qd̄ supra dictus est. q̄
 tpe illi famis stricti
 viderit hoies q̄ als.
 Capitulum. XLII.

1. Audiēs aut̄ post
 q̄ moyses de
 scripsit descē
 sum i egyptū q̄tū ad
 ioseph qui ante alios
 dei ordinatōe missus
 est. Hic p̄t̄ describit
 eundē descensū q̄tū
 ad frēs suos. r̄ p̄mo
 q̄tū ad decē fratres io
 seph primogenitos.
 scd̄o q̄tū ad iuniores
 sc̄ beniamin. plij. ca.
 Adhuc p̄mo descri
 bit descensū i egyptū
 scd̄o afflictio descē
 dē. ubi. Lūḡ adora
 sent. r̄ tertio regressus
 ad patrē suū. ubi. Aru
 li portates. Circa p̄
 mum dicit sic.

2. Audiēs aut̄ iacob
 rē. In hebreo habet̄.
 Audir̄ iacob rē. r̄ cer
 tū est q̄ nō vidit ocu
 lis corporeis. cū si de
 scēderit tūc in egyptū
 r̄ ideo dicit̄ hebrei q̄
 vidit h̄ p̄ reuelationē
 sp̄s̄s̄i. Aliter t̄i p̄r
 dici iurta trāslationē
 nostrā. q̄ ibi accipitur
 videre p̄ audire. sicut
 Ero. xij. Lunc̄ antez
 p̄lus videbat voces
 rē. sequit̄ b̄

3. Descenderūt ergo frēs rē. Dicit̄ hebrei
 q̄ hic noiant̄ frēs ioseph signāter. q̄ penitēbāt d̄ hoc q̄
 ipm̄ viderāt r̄ descēderāt in egyptū eo aīo vt ipm̄ re
 dimerēt si possent inuenire r̄ scd̄ ducerēt ad patrē.
 c. Beniamin domi retento. ad solationē patris. r̄ q̄
 erat inuenis non poterat ita sustinere laborem itineris
 sicut alij. cetera parent.

4. Lūḡ adoraissent. Hic sequenter describit̄ ip̄or̄ tri
 bulatio vbi p̄mo in ioseph erga ip̄os describit̄ simula
 tio austeritatis. scd̄o veritas. fraternit̄e charitatis. ibi.

abundātia i singulis vrb̄i
 bus odita est. Tātaq; fuit
 abūdātia tritici vt harene
 mar; coequet̄. r̄ copia men
 surā excederet. Natiq; sūt
 ioseph filij duo anteq̄ ve
 niz̄ fames q̄s pepit eis af
 fens̄ filia phutifar̄is sacer
 dos; eliopoleos. Vocauit
 q̄ nomē p̄rogeniti manaf
 ses dices. Obluisci me fec
 de. oīm laboy meoy. r̄ do
 mus p̄ris mei. Nomen q̄z
 scd̄i appellauit ephraim di
 cēs. Crescere me fecit de i
 terra paupertatis mee. Igi
 tur trāslatis. vij. vberat̄
 annis q̄ fuerāt i egypto ce
 perūt venire. vij. aīo inopie
 quos p̄dixerat ioseph. r̄ in
 yniūso orbe fames p̄ualu
 it. In cūcta etiā terra egy
 p̄i famel erat. Qua esurē
 te. clamauit p̄lus ad pha
 raonē. alimēta petē. Qui
 bus ille r̄ndit. Ite ad Jo
 seph r̄ q̄qd̄ ip̄e vob̄ dire
 rit. facite. Crescebat aut̄ q̄tū
 die fames i oī tra. apuitq;
 ioseph vniuersa horrea. et
 vēdebat egyptijs. Nā et il
 los opp̄sserat famel. Dēsq;
 puincie veniebāt i egyptū
 vt emerēt elcas. r̄ malū in
 opie r̄parent. XLII.

1. Audiēs aut̄ iacob
 q̄ alimēta vende

2. Quertit se pariter r̄ fletit. Adhuc p̄mo describit̄ ip̄i
 ioseph simulata duritia. scd̄o a fratrib; ei; recognoscit̄
 tur diuina iusticia. ubi. Et locuti sunt ad inuicē. Adhuc
 p̄mo describit̄ austeritas ioseph in verbis. scd̄o in
 factis. ubi. Tradidit q̄ rē. Circa p̄mū considerandū q̄

renē i egypto dicit̄ filijs
 suis. q̄re negligitis. Audi
 ui q̄ tritici venūdes i egy
 p̄to. descēdite r̄ emite nob̄
 necessaria. vt possimus vi
 uere. r̄ nō colūmāmur in
 op̄ia. Descendētes igitur
 fratres ioseph decē. vt eme
 rent frumēta i egypto. ben
 iamini domi retēto a iacob
 q̄ dixerat fr̄ib; ei; me forte
 i itinere q̄cōz patiat̄ mali.
 ingressi sūt fr̄es egypti. cūz
 alijs q̄ p̄gebāt ad emenduz
 Erat aut̄ fames i terra cha
 naan. r̄ ioseph erat p̄iceps
 in terra egypti. atq; ad ei;
 nuz̄ frumēta p̄lis vēdebā
 tur. Cūq; adorassent euz
 frēs sui r̄ agnouiss̄ eos q̄
 ad alienos durius loq̄bat̄
 interrogās eos. Vñ venistis.
 Qui r̄nderūt de terra cha
 naan. vt emam̄ victui neces
 saria. Et t̄i frēs ip̄e cogno
 scēs. nō est cognit̄ ab eis.
 Recordatusq; somniorū
 q̄ aliq̄ viderat. ait ad eos
 Exploratores estis. vt vi
 deatis i firmiora tre veni
 stis. Qui dixerunt nō est
 ita domine. s; serui tui ve
 nerunt vt emerent cibos.
 Omnes filij vniūsi viti su
 mul. Pacifici venim̄. nec
 q̄cōz famuli tui machināt̄
 mali. Quib; ille respōdit.

um mendaciz incurrit fin Aug. nec est aliq̄ necessitas
 excusandi ioseph hic r̄ in se. a mendacio. maxime officii
 oso. cū p̄ hoc intenderet deuenire ad cognitionē verita
 tis d̄ affectu fr̄at̄ suoy erga beniamini fr̄at̄e suū vt erin̄t̄
 r̄ vt penitēt̄ de hoc q̄ viderāt ipm̄. tale aut̄ menda
 cū peccatū veniale est d̄ q̄ non oportet excusari ioseph.
 q̄ apli multo p̄fectiores fuerūt q̄ v. e. te. patres r̄ t̄i non
 excusant̄ omnino a veniali peccato. s̄m q̄ dicit̄ Job. p̄i
 ma canonica. i. c. Si dixerim̄ q̄ peccatū non habemus
 ip̄i nos seductim̄ rē. i. Omnes filij vniūsi viti su
 mul. (A)

cū ioseph vidisset de
 cē frēs suos. r̄ q̄ ben
 iamin frater suus r̄e
 ritus non esset cū eis
 r̄m̄p̄t̄ ne machinatē
 fuissent p̄tra eū in ma
 lum sicut fecerūt p̄tra
 eū. ideo vt sc̄re posset
 veritatē dure locut̄
 est cū eis. imponēdo
 eis timē exp̄ oratōis
 terre r̄ interrogās d̄
 p̄re suo r̄ fr̄at̄e r̄ alijs
 circūstantijs. vt d̄ se
 q̄nt. c. Interrogauit
 nos hō p̄ ordinē rē. r̄
 plij. ca. Interrogat̄
 p̄ r̄emos suos habe
 ris patrē aut frēs rē.
 r̄ alia plura que h̄ sub
 ticentur.

c. Et t̄i frēs ip̄e cog
 noscēs. q̄ dimiserat
 eos i statu viri. r̄ bar
 batos. r̄ nō nō erāt no
 tabilit̄er imutati.

f. Nō est cognit̄ ab
 eis. q̄ recessit ab eis
 puer et postea barba
 sibi crenerat. p̄ter q̄
 eius facies erat nota
 biliter immutata.

g. Recordatusq; som
 niorū rē. q̄ tam vides
 bat ea in parte adim̄
 p̄leta. q̄ fr̄at̄es sui eū
 adorauerāt.

h. Exploratores estis.
 Aliq̄ excusant̄ ioseph
 a mendacio. dicit̄ eū
 q̄ intelligebat q̄ i ve
 nēdo explorauerunt
 vñ meliorē r̄ securio
 rē p̄ quā possent trāsi
 re. s; vta expositio vi
 detur omnino erronea
 nec p̄ hoc excusaret̄
 ioseph a mendacio. q̄
 quacūq; ante verbo
 rum aliquis fallat ali

Genesis

vera pietas est dicitur. **a** Et fleuit et compassione quae videbat eos in angustia. **b** Tollens symeon. ipse enim fuit ut dicitur hebraei quod de ioseph veniente ad eos dicitur. Ecce somnator. et quod est in fovea pietatis. et gravi ceteris fratribus deliquit pro debuit puniri et diligenter custodiri.

c Et ligans illis presentibus. sed in absentia eorum iussit eum a vinculis absolvi et de cibo sumentem sibi. puerum in loco clauso. et sic pietas fraterna servaretur et non adhiberet cautelam ne fugerent. donec venisset beniamin. propter quem ista fiebat. ut predictum est.

d Iussit ministris et ad providendum pro suo et eius familie. **e** Et reponerent pecunias singulorum duplici de causa. scilicet ut parati pecunia exportarentur et ut fratres anxiaretur timentes et hoc haberi suspecto de furto sic et postea accidit.

f At illi portantes. hoc describit regressus fratrum ioseph ad patrem suum.

g Apertorum vni facco. iste fuit leui et dicitur hebraei quod decem filii iacob descenderant in egyptum combinati symeon autem erat combinatus cum ipso leui. et quod ille remanserat in egypto pro leui redijt sine compari suo. Andreas dicitur quod sicut iste apertis facis suis et invenit pecuniam. ita omnes alij et tunc et occasione ita fecerunt. et hoc concordat cum eo quod dicitur infra sequens. **c.** Et venissemus ad diversorium apertis facculos nostros et invenimus pecuniam in ore saccorum.

h In diversorio. id est hospitio ubi divertunt viatores ad comedendum vel hospitium dicitur. ubi in hebraeo habet in hospitario. **i** Et obstupescit turbatus. et quod timuerunt ne posita fuisset pecunia ab egyptiis ut de furto notarent. Cetera hinc frumenta effunderet. et hinc vi patet et sic ubi dicitur quod alij filii iacob proter vnum non invenierunt pecuniam suam donec venissent ad patrem suum. et hinc dicendum est quod illud quod est allegatum ad contrarium de sequens. **c.** dicitur hic per anticipationem. Si autem alij velut sequi sententiam Andree predictam oportet dicere quod illud quod hic dicitur de inventio pecuniae in ore saccorum postquam venerant ad patrem suum iacob. dicitur per recapitulationem. quod iam alias invenierant in diversorio. Sequitur.

l Duos filios meos interfice. Irrationabiliter locutus est iste ruben hoc dicendo. quod filii sui etiam erant filii patris sui. quia sicut supra dictum est frequenter nepotes nominant filij. quod autem interficeret eos iacob erat incoveniens oblatio. Et ideo non acquievit sibi iacob.

Fraterque vnum minimum adducite ad me ut sciam quod non sitis exploratores et istud quod tenet in vinculo recipite possitis. ac deinceps quod vultis emendi habeatis licentiam. His dictis cum frumenta effunderent singuli reppererunt in ore saccorum ligatas pecunias exterritisque suis omnibus dixit pater iacob. Absque liberis me esse fecistis. Ioseph non est super symeon tenet in vinculis. et beniamin auferet. In me haec omnia mala rederunt. Cui tradit ruben. Duos filios meos interfice. si non reduxero illum tibi. Trade illum in manu mea. et ego eum tibi restituam. At ille. Non descendet inquit filius meus vobiscum. Frater eius mortuus est. et ipse solus remansit. Si quid ei aduersit. acciderit in terra ad quam pergitis. deducetis canos meos cum dolore ad inferos. **.XLIII.**

Alterius fames omnium terrarum vehementer premebat. et sumptibus cibis quos ex egypto detulerat. dixit iacob filiis suis. Reuertimini et emite nobis pauculum escarum. Respondit iudas. Denunciavit nobis

m In terra ad quam pergitis. id est pergere vultis seu disponitis.

n In. c. lxx. ubi dicitur in postilla. Omnes filij vnius viri sumus.

Aditio

o Idem hebraei exploratores dicunt quod filij iacob circumstantibus per cuius tatem discessit ut forte inueniret fratrem suum ioseph et postea fuerant congregati in domo ipsius ioseph per emptionem panis. et hoc imponerebat eis ioseph crimen exploratoris. quod exploratores solent circumire per singula loca ut omnia videant et sequerentur congregant in vnum. et sic beniamin dicitur inuenit. quod concordat huic quod dicitur infra in postilla. scilicet quod redderunt rationem de hoc quod circumuerunt circumiteret non causa explorationis. sed ut fratrem querebant.

Capitulum. XLIII.

Alterius fames hic describitur descensus in egyptum contra ad ipsum beniamin cum fratribus suis ubi primo notatur descensus prosperitas. secundum occurrens aduersitas. **clxxx. c. tertio** manifestata fractura est. Circa primum describitur itinens ordinatio. secundo pauoris occasio. **ibi.** Quos cum vidisset. tertio loquentis consolatio. **ibi.** Et ille re

spondit. Et circa primum describitur de itinere disceptatio. secundo patris concessio. **ibi.** Igitur israel. Disceptatio autem fuit de eorum itinere. quod iacob volebat quod beniamin cum eis iret et ipsi volebant. nec poterant ire sine eo propter pactum quod habuerant cum ioseph ut predictum est et hoc est quod dicitur.

a Interim fames omnem terram vehementer premebat. scilicet cum regressus eorum in egyptum retardaretur propter beniamin.

b Reuertimini et emite nobis pauculum escarum. **l. modi** cum contra sufficit ad necessitatem et non ad abundantiam. sperabat enim iacob quod deus respiceret populum suum accedendo quod terra daret fructum. **c** Respondit iudas. quod per repulerat pees

Libet

ipſi ruben primogeniti, iudas q̄ inter ceteros erat prin-
cipalior: & audacior: & rōnabilior: in loq̄n de accepit v̄bū,
vt beniamin ſibi i custodia traderet, & p̄t̄ ſta v̄ſq̄ ibi.
d. He moriamur nos & puuli noſtri, ac ſi diceret, ſi nō
vis nobiſcū mittere beniamin ire nō poſſimus, & p̄ cōſe-
quē moriemur fame
q̄ aliūde alimēta ha-
bere nō poſſum? & ſic
ip̄emet beniamin no-
biſcū fame moriet̄, p̄p̄
q̄d meli⁹ eſt q̄ mital
eū nobiſcū, etiā cū ali-
q̄ p̄culo ſfirmat̄, v̄l
mortis q̄ p̄ hic fame
moriat nobiſcū.

e. Ego ſuſcipio puez
rū, i fide mea ſuandū
f. De manu mea req̄
re illum, quia ſpōdeo
p̄ eo reducēdo.

g. Si non interceſſiſ-
ſet dilatio, in retinen-
do beniamin.

h. Igit̄ iſrael, hic de-
ſcribit patris cōceſſio
vidit em̄ q̄ iudas rati-
onabiliter loquebat̄
ideo aſſenſit ordinant̄
de eoz via.

i. Sumite d̄ optimis
terre fructib⁹, i. illis q̄
raro inueniunt̄ i egypto,
quia talia magis
acceptant̄.

l. Et d̄ ferre viro mu-
nera, ad placandum
ip̄m, ſic em̄ fecerat ip̄-
ſe iacob ad placandū
eſau frat̄e ſuū, vt ſu-
pra habet̄, xxxij. c.

l. Dodicum reſine
ſm̄ yſid. & pap̄ā, reſi-
na generaliter d̄ gut-
ta ſinens de arborib⁹
aromaticis que indu-
rata valet ad vnguen-
ta & medicinas.

m. Et ſtoracis & ſta-
cres &c. Nomia ſunt
arbor aromaticarū, q̄
inuēniunt̄ i terra cha-
naan quaruz lacrimę
fluētes & fruct⁹ ſunt
p̄cioſi, & nomine arbo-
rum hic intelliguntur
lachryme dicte v̄l fru-
ctus eoz. Sciendū t̄n̄
q̄ loco hui⁹ q̄d i trāſla-
tione noſtra d̄. Do-
dicū reſine & ſtoracis
& ſtaces & terebinthi
bebrei dicūt. Dodicū
tiriace & cere & baſſa-
mī & paſſicay.

vir ille ſub atteſtatione iu-
riſuradi dicēs: nō videbi-
tis faciē meā: niſi fr̄ez v̄m
mimū adduxerit̄, vobis cū
ſi q̄ vis eū mittere nobiſ-
cū p̄gem⁹ p̄t̄: & emem⁹ ubi
neceſſaria ſi at̄, n̄ vis ſi ibi
m⁹. Vir em̄ vt ſepe dixit
denūciavit nob dicēs. Ad
videbit̄ faciē meam abſq̄
fr̄e v̄to minimo. Dixit eis
iſrl. In meā h̄ feciſt̄ mihi
az vt idicareſ ei & aliū h̄e
vos fr̄em. At illi r̄nderunt.
Introgauit nos hō p̄ ordi-
nē n̄az, p̄geniē ſi i viuereſ
ſi h̄em⁹ p̄fr̄em. Et nos r̄n̄
dim⁹ ei p̄r̄ iuxta id q̄d fue-
rat ſciſcit̄at⁹. Nunq̄d ſc̄ire
poteram⁹ q̄ dicitur eēt: ad-
ducite fr̄em v̄m vobis cū?
Iudas q̄q̄ dixit p̄t̄i ſuo:
mitte puez meū vt p̄fici-
ſcamur & poſſimus viuere
ne moriamur nos & puuli
n̄r̄i. Ego ſuſcipio puez de
manu mea req̄re illū. Niſi
reducero & reddidero eū ti-
bi ero p̄t̄i re⁹ i te om̄i tpe.

Si n̄ inſeſſiſſet dilatio iā
vice altera veniſſem⁹. Igit̄
iſrl p̄t̄ eoz dixit eis. Si ſic
neceſſe ē: facite q̄d vultis.
Sumite d̄ optimis terre
fructib⁹ i vaſis v̄ris: & de-
ferre viro mūera. Modicū
reſine & mellis & ſtoracis
cres & terebinthi & amigda-
lay. Pecuniamq̄ dupli-
cē ferre vobis cū: & illā quaz
iueniſt̄ i ſacculis reporta-
te: ne forte errore factū ſit.
Sed & fr̄em v̄m tollite, &
ite ad v̄z. De⁹ aut̄ me⁹ oī-
potēs faciat vob eū placā-
bilē: & r̄mittat vobis cū fr̄ez
v̄m quē tenet in vincul⁹

n. Pecuniāq̄ duplicē, q̄ p̄babiliter eſtimaba t̄ q̄ p̄ce-
dente fame & increſcite bladū cari⁹ venderet q̄ prima
vice, vel vt pecunia repositate reſtituerent.

o. Ego aut̄ quaſi orbat⁹ &c. q̄d dupliciter intelligitur,
vno modo q̄ eſſet q̄ſi orbat⁹ v̄ſq̄ ad eoz reditū, q̄ null⁹

hūc beniamin⁹. Ego at̄ q̄i or-
bat⁹ abſq̄ liber⁹ ero. Tule-
rūt q̄ viri mūera & pecuniā
duplicē & beniamin: diſcēde
rūtq̄ i egyptū & ſtererūt co-
rā ioseph. Quos cū ille vi-
diſſet & beniamin ſil⁹ p̄cepit
diſp̄ſatori dom⁹ ſue dicēs.
Introduce viros domū et
occide victimas & iſtue cō-
uiuū: q̄m̄ hodie meū ſūt
comeſturi meridie. Fecit il-
le q̄d ſibi fuerat impatū: &
introduxit viros domū. Ibi
q̄ exterriti dixerūt mutuo.
Propt̄ pecuniā quā retu-
lim⁹ p̄t̄ i ſacc⁹ n̄ris: introdu-
ci ſum⁹, vt deuoluat̄ i nos
calūniā, & violēter ſibi ciat
ſuituti nos & aſinos n̄ros.
Dob̄rē i ip̄is forib⁹ accedē-
tes ad diſpenſatorē locuti
ſūt. Dram⁹ d̄ne vt audias
nos. Jā aū descendim⁹ vt
emerem⁹ eſcas, q̄b⁹ emp̄iſ
cū veniſſem⁹ ad diuſorūz
apuim⁹ ſaccos n̄ros: & iue-
nim⁹ pecuniā in ore ſaccoz
quā nūc eodē pōdere t̄por-
tauim⁹. S; & aliū attulim⁹
argētū vt emam⁹ nob q̄ ne-
ceſſaria ſūt. Ad ē i n̄ra p̄ſci-
entia q̄s poſuerit eā i mar-
ſupijs n̄ris. At ille r̄ndit.
Pax vobis cū: nolite time-
re. De⁹ v̄r & de⁹ p̄t̄iſ v̄ri de-
dit vob theſauros i ſaccis
v̄ris. Jā pecuniā quā dedi-
ſtiſ mihi p̄batā ego habeo.
Educitq̄ ad eos ſymeon.
Et introduceſ domū attu-
lit aquā & laueit pedes ſu-
os: deditq̄ pabulū aſiniſ
eoz. Illi v̄o parabat̄ mūe-
ra donec igredereſ ioseph
meridie. Audierant em̄ q̄
ibi comeſturi eſſent panes

d filijs remāſerat euz
eo, alio mō q̄ reputa-
ret ſe quaſi orbatū ſi
beniamin moreret̄, q̄
illū ſolū credebat̄ h̄e
d̄ v̄roze p̄ncipali & p̄
dilecta, ſ. Rachel.

p. Quos cum ille vi-
diſſet, hic deſcribitur
pauor⁹ occasione fur-
tū eis imponeret̄.

q. Hecū ſunt come-
ſturi meridie illa eniſ
hora reuertebatur io-
ſeph d̄ negotijs regali-
bus ad prandendū.

r. Et introduxit vi-
ros domū, abib⁹ exte-
riti &c. Mō em̄ erat, cō-
ſuetudo q̄ illi q̄ venie-
bant ad emendū blas-
dū introducebant̄ in
domū, ſ; dimittēbant̄
extra i curia vel po-
ti cu dom⁹, & iō timuere
ne introducebant̄ p̄t̄
pecuniā quā reposita-
uerāt, cetera patent̄.

s. At ille r̄ndit. Hic
p̄t̄i ponit eoz d̄lo atō
& primo ab ip̄o diſp̄-
ſatore dicente.

t. Pax vobis cū, q̄ n̄
hūc habeo p̄tra vos.

v. De⁹ veſter & deus
patris veſtri dedit vob
bis, ac ſi diceret̄, ex me-
rito v̄ro & patris v̄ri
data eſt vobis illa pe-
cunia quā inueniſt̄ in
ſaccis veſtris.

r. Educitq̄ ad eos ſy-
meon, ad maiorē eoz
p̄ſolationem.

y. Attulit aquā cogi-
tando de eoz corpib⁹.

z. Deditq̄ pabulum
aſiniſ, curam gerens
ſimilit̄ de eoz aialib⁹
vt perfectam impēde-
ret eis humanitatē.

Genesis

a Igitur die secundo describitur eorum solatio ab ipso ioseph eos dulciter alloquendo. et patet littera vsqz ibi.

b Comota fuerat viscera etc. Tu qz ipse ioseph erat sibi frater vterus. Tu qz non fuerat cum alijs fratribz qm vendiderant ioseph. propter qd magis afficiebat ad eum. sedo solat eos ioseph i amicitia.

li recreatoe cu subdit

c Et ait ponite panes in sacra scriptura intelligitur ois cib. vsqz. Regi vi. ca. vbi dicit. Appone eis panem et aqua. subdit. Et apposita est eis ciboz magna ppatio.

d Scorsuz ioseph etc. cuius causa subdit cum dicit.

e Illicitu e egyptis etc. causa huius e vt dicitur hebrei. qz maerant et comedit aliqz aialia q ab egyptis colunt.

f Scorsuz cora eo. vt honoraret eos sua presentia.

g Primogenit etc. fecit ei eos sedere ordinata fm erates suas incipies a primo.

h Et mira genitobant nimis. d h qz hodie querebatur extraneum et eos ignorantem fecisset eos ita sedere sicut sedebat i domo patris sui. aut qraf quo non habuerat p h.

i Aliqua suspitiones qz ipse esset ioseph qz pdi cu ordine sedebat. Di cu hebrei qz h fuit qz ioseph fingebat se h sci re p arte diuinandi. p cuttebat em coras eis ephra sui argenteu.

k Et post prima pmissio ne dicebat talis q est primogenit primo se debat. et sic dicitur d alijs et h videt scordare cu eo qd dicitur. c. lxxv. que furati estis. ipse e in q bibit dñs meus.

l Et in q augurari solet. ac d dicere sicut vidistis heri in mensa.

m Maiorqz ps venit beniamin. ita vt qnqz pibz excederet. voluit em eum honorare in hoc p alijs vt videret si p h alijs freres ipi beniamin inuiderent sic et inuiderat eo qz a pte pl amaref. vt pdictu e supra.

n Biberunt et inebriati sunt cu eo. Sic acci (xxxv. c. pitebrietat p socierate. eo modo loquedi q d. Lanf. v. comedite et bibe et inebriamini charissimi. et talis ebrietat nō est viciosa.

o Capitulu XLIII.

p Recepti autem ioseph. die sequenter circa dez scensum secundu filioz iacob in egyptu describi

Igitur ingressus est ioseph domū suā: obtuleruntqz ei munera tenētes i manibz et adorauerūt pñi in terrā.

At ille clemēter resalutat eis: interrogauit eos dicēs: Sanne est pater vester se nex d q dixerat mibi. Ad huc viuit: Qui rñderunt.

Sospes est seruus tuus pater noster. Adhuc viuit. Et in curuati a dozauerūt eū. At tollēs aut ioseph oculos vidit beniamin frēs suū vterinū et ait: Ille est fr̄ vteriuul d q dixerat mibi. Et rursū. De in qz mī paf tui fili mī. Festinauētqz i domū qz comota fuerant viscera ei sup fte suo: et erūpebāt lachryme et irroies cubiculū fleuit. Rursūqz lota facie egressus prinuie se et ait.

Donite panes. Quibz apposit. scorsuz ioseph: et scorsuz filiibz: egyptijs qz q vescebant sil scorsuz. Illicitu est em egyptijs comedere cuz hebreis: et pphanū purant huiuscemodi puuiū sede tūt corā eo: primogenitus iuxta primogēita sua: et minimus iuxta erate sua.

Et mirabantur nimis superis pibz qz ab eo acceperant. Maiorqz ps venit beniamin: ita vt quoz pibz excederet. Bi

ditur occasio aduersitatis. quia de furto apparenti fuerit conuicti in beniamin. Circa qd considerandū q ioseph qui erat sagax et astutus postqz pbauerat qz fratres de ei venditōe penitebāt. Ita qz extra beniamin fratrem suūz vterinū nihil mali machinati fuerāt. et qz ei p ipis hono

ratō inuidiā nō prent debant vt piz ex pdictis. nihilominus tēpra re voluit vtz ipi beniamin in periculo cōstituto qmz possent succurreret. et sic ordinauit vt in furto apparenti dephenderet beniamin. vt videret qualiter fratres sui in hoc se haberēt nec mirandū si raltiter eos mirabat. qz maliciā eoz in seipso expertus fuerat. et ideo in hoc capitulo. primo describit eoz compbenfio. secundo psubilis reductō ibi. Et illi scissis vestibus Circa primū ephus ioseph in sacco beniamin abscondit. requirit. denegat. et tādē inuenit. Et patz ista excepit panes rotabulis qz exponit.

b Ephus autē meuz argenteuz et precium qd dedit tritici pone in ore sacci minoris. Dicit i ore sacci. vt ei ro possit inueniri. Dicit precium ne dupensator credens qz ephus deberet poni in sacco minoris loco pteci. et tō de vtroqz fecit mentionem.

c Persequere viros cu multitudine artuatoz ita qz nō audeant resistere.

d Quare reddidistis malū p bono. cōmittendo sumū p dulci al locutione dñi mei. et honore que vobis exhibuit i domo sua.

e Ephus que furati estis. ipse e i q bibit dñs meus: et in quo augurari solet. Pessimaz re fecistis. Fecit ille vt iussur: et apphenfio p ordinez locutus est. Qui rñderunt Quare sic loqit dñs n̄. vt serui tui tm̄ flagitij cōmiserint. Pecuniā quā inuenim i sumitate saccoz repositauim ad te d terra chanaan: et quō psequens est. vt furati sumus de domo dñi tui aux vlt argenti. Apud quecūqz fuit inuētū suoz tuoz qd quis moriat: et nos erim serui dñi n̄i. q dixit eis. Fiat iuxta vras iñiam

os me bibit sicut vidistis heri in mensa sua.

f Et in quo augurari solet. sicut experti estis o dinando vos in mensa. g Pessimam rem fecistis. qz ingratitudo est pessimum vicium.

h Pecuniam quam inuenimus in ore saccorum repositauimus. Argumētum est a maiori parte. quasi diceret nō retinimus nec celauimus illud quod erat extra egyptum. et in terra chanaan. de quo magis videretur. ergo nec hoc commisimus.

i Fiat iuxta vestram sententiam. Confidentes em de

berūtoz et ebriati sūt cū eo.

Rece. XLIII. p pit autē ioseph dispensatori domus sue dicens. Imple saccos eoz frumēto qzrum pñt capere et pone pecuniā lingu loz i summitate sacci. Cyphus autē meuz argenteū et p cū qd dedit tritici: pone i ore sacci iunioris. Factūqz ē ita. Et orto mane dimissi sūt cū assnis suis. Itaqz vter bē exierāt et pcesserāt paululū: tunc ioseph accessit dispensatore domus. Surge inqz et psequere viros et apprehensis dicit. Quare reddidistis malū p bono. Cyphus quē furati estis. ipse e i q bibit dñs meus: et in quo augurari solet. Pessimaz re fecistis. Fecit ille vt iussur: et apphenfio p ordinez locutus est. Qui rñderunt Quare sic loqit dñs n̄. vt serui tui tm̄ flagitij cōmiserint. Pecuniā quā inuenim i sumitate saccoz repositauim ad te d terra chanaan: et quō psequens est. vt furati sumus de domo dñi tui aux vlt argenti. Apud quecūqz fuit inuētū suoz tuoz qd quis moriat: et nos erim serui dñi n̄i. q dixit eis. Fiat iuxta vras iñiam

os me bibit sicut vidistis heri in mensa sua.

f Et in quo augurari solet. sicut experti estis o dinando vos in mensa. g Pessimam rem fecistis. qz ingratitudo est pessimum vicium.

h Pecuniam quam inuenimus in ore saccorum repositauimus. Argumētum est a maiori parte. quasi diceret nō retinimus nec celauimus illud quod erat extra egyptum. et in terra chanaan. de quo magis videretur. ergo nec hoc commisimus.

i Fiat iuxta vestram sententiam. Confidentes em de

os me bibit sicut vidistis heri in mensa sua.

f Et in quo augurari solet. sicut experti estis o dinando vos in mensa. g Pessimam rem fecistis. qz ingratitudo est pessimum vicium.

h Pecuniam quam inuenimus in ore saccorum repositauimus. Argumētum est a maiori parte. quasi diceret nō retinimus nec celauimus illud quod erat extra egyptum. et in terra chanaan. de quo magis videretur. ergo nec hoc commisimus.

i Fiat iuxta vestram sententiam. Confidentes em de

os me bibit sicut vidistis heri in mensa sua.

f Et in quo augurari solet. sicut experti estis o dinando vos in mensa. g Pessimam rem fecistis. qz ingratitudo est pessimum vicium.

h Pecuniam quam inuenimus in ore saccorum repositauimus. Argumētum est a maiori parte. quasi diceret nō retinimus nec celauimus illud quod erat extra egyptum. et in terra chanaan. de quo magis videretur. ergo nec hoc commisimus.

i Fiat iuxta vestram sententiam. Confidentes em de

os me bibit sicut vidistis heri in mensa sua.

f Et in quo augurari solet. sicut experti estis o dinando vos in mensa. g Pessimam rem fecistis. qz ingratitudo est pessimum vicium.

h Pecuniam quam inuenimus in ore saccorum repositauimus. Argumētum est a maiori parte. quasi diceret nō retinimus nec celauimus illud quod erat extra egyptum. et in terra chanaan. de quo magis videretur. ergo nec hoc commisimus.

i Fiat iuxta vestram sententiam. Confidentes em de

os me bibit sicut vidistis heri in mensa sua.

f Et in quo augurari solet. sicut experti estis o dinando vos in mensa. g Pessimam rem fecistis. qz ingratitudo est pessimum vicium.

h Pecuniam quam inuenimus in ore saccorum repositauimus. Argumētum est a maiori parte. quasi diceret nō retinimus nec celauimus illud quod erat extra egyptum. et in terra chanaan. de quo magis videretur. ergo nec hoc commisimus.

i Fiat iuxta vestram sententiam. Confidentes em de

os me bibit sicut vidistis heri in mensa sua.

f Et in quo augurari solet. sicut experti estis o dinando vos in mensa. g Pessimam rem fecistis. qz ingratitudo est pessimum vicium.

h Pecuniam quam inuenimus in ore saccorum repositauimus. Argumētum est a maiori parte. quasi diceret nō retinimus nec celauimus illud quod erat extra egyptum. et in terra chanaan. de quo magis videretur. ergo nec hoc commisimus.

i Fiat iuxta vestram sententiam. Confidentes em de

Liber

sua innocētia nimis obtulerat. qz p furto simplici fm le
gē scriptas null? dz moziā dispēfator: tpauit negociū
dicēs. a fiat iurta vram sūtas. l. aliq mō ab ipa de
b Apud quēcūq; fuerit inuent? ipe sit fu? (clinādo
me. loquif i psona dñi sui. qrebat em solū beniamin. et
p b videref. qliter alij
q dūmmitterēf liberi ei
succurrerēt in tali ne
cessitate.

c Quos scrutat? in
cipiēs a maiore. nel si
scrutat? statim fuisset
faciē beniamin appa
rerēt pbabiliter qz ibi
abscondisset cyphum.
d Inuenit cyphū i
sacco beniamin. qre si
facit mentionē de pe
cunia ibi inuenta. qz
iā eis supra dixerat. q
alia pecunia in facis
inuenta erat a deo eis
data. r qz eadē rōne q
accusaret beniamin d
pecunia accusatū oēs
alios. cū pecunia cy
phūlibet repta fuisset i
ore facis sui. ipe autē
volebat fm ordinatio
nē ioseph calumniari
beniamin solū. vt per
b pbaretur alioz affe
ctio affe: io ad ipsuz
vt pdictū est.

e At illi. hie ofir de
scribit eoz ofusibiles
ductio ranqz dicitoz
d apparenti furto r se
cundo misericordie im
ploratō. ibi. Qui iudas
Circa primū dz sic.

e At illi rē. in signū
tristitie. hic enim erat
mod? antiquoz occur
rente casu magne ad
uersitatis.

f Primusq; iudas.
qz inter frēs erat prin
cipalior r stantior et
qz apud patrē erat p
beniamin fidelissoz.
vt pdictū est. c. pce. et
iō cā erat mag? sua qz alioz.

g Necdū em d loco abie
rat. i. ioseph. q expectabat frat? suoz reditū. vt pfecte p
h Dēsq; aī em i terrā piter corruerūt. (baret eoz aīm.
vt ei? aīm ad misericordiam puocarēt. i Cur sic agere vo
luistis. ac si diceret. illud qd fecistis est d se pessimū. r ideo
nillo mō debuistis b velle facē. l. An ignorat? rē. ac
si diceret. dato qz habeat? pessimā volūtate tñ debuistis re
trahā tali facto cū scuerit? me hēre augurādi sciētiā per
quā poterā vos dephēdere. l. Qui iudas. h describit
misēdie imploratio. vbi iudas vt facit? impetret illd qd
ē dulcoris p̄io ofitef illud qd ē rigoris dicēs.

m Quid rsidebim? rē. q. d. nihil possum? qz inuentio
cyphi erat notaria. nec fraudē audebāt iponere familie
ioseph. qz si id facerēt negociū suū peiorarem.

Apud quēcūq; fuit inue
tū: ipe sit fu? me? vos aut
erit? inorū Itaq; festinato
deponētēs i trā saccos ape
ruerūt singl? Quos scruta
t? iācipiēs a maiore vsq; ad
mimū inuenit cyphū i sacco
beniamin. At illi scissis ve
stibz onerat? qz rurū alinis ve
reūsi sē i oppidū: primusq;
iudas cū frībz igress? est ad
ioseph: ne. dū em de loco
abierat. Dēsq; aī em piter
i terrā corruerūt. Quibz il
le ait? Cur sic agere voluistis?
An ignorat? qz nō sit filis
mei i augurādi sciētiā? Cui
iudas? Quid rsidebimus
inq; dñō meo v? qd loque
mur: aut iuste poterim? ob
tendere? De? inuenit iniq;
tate fuoz tuoz. En omnes
fui sum? dñi mei: r nos et
apd quē inuenit? est cyph?
Rēdit ioseph. Absit a me
vt sic agas. Qui furat? est
cyphū. ipe sit fu? me? vos
aut abire liberi ad patrem
vēm? Accedēs aut? pp? iu
das: ofidēter ait. Dño dñe
mī. Loquat? seru? tu? vbu
z i auribz tuis: r ne irascas fa
mulo tuo. Tu es ei? p? pha
raonē dñs me? Introga

n De? inuenit iniq; tate fuoz tuoz. i. pēta nra als occul
ta deus fecit inueniri. ad est ad punitionē dēduci per il
lud infortunium qd nobis accidit.

o En omnes sum? fui dñi mei d rigore em iusticie nō
solū p furto punif ille apd quē res furata inuenit. s; etiā

illi q sunt i er? sociera
te. et maxime qsi fue
runt fratres.

p Absit a me. q. d. i.
nolo vobiscū agere cū
tanto rigore.

q Qui furat? est cy
phū rē. b aut dicebat
vt pbaret si beniamin
dimitterēt solū in fer?
r Accedēs (iustice.
pcedit ad impetrādū
qd erat misēdie r dul
coris. r primo caprat
ip? ioseph beniuolē
tiā dicēs. Dño dñe mī
rē. Secdo ad suū ppo
sitiū obtinēdū inducit
qduplicē rōez dicēs.

s Interrogasti pu?
tuos tuos rē. qntem
debat em impetrate
qz ipe maneret in fui
tute p beniamin. ita
qz beniamin cū alijs
fratribz rediret ad pa
trem r ad hoc obtinē
dū p̄mo inducit rari
onē ex parte p̄is sui
q de furto hui? cyphi
nullo modo debebat
inculpari. cū ipe esset
absens. r etiā iust? qz
pecuniā a filijs repoz
tatā remiserat in egypt
primū. r ideo nillo mo
do debebat hēre suspe
ctus d fur: o illo qd fa
ctum fuisset d suo mā
dato. r tñ si beniamin
remaneret in seruitu
te intātū diligebat eū
qz credebat pbabilif
mon p dolore qd vi
debat valde dux r rōi
absonū. hanc aut rari

me r ponā oculos meos su
per illū. Suggestim? tibi
dño meo: nō p̄t puer relin
qre patrē suū. Si em illuz
dimisit mozier. Et dixisti
fuis tuis. Nisi venerit fē
v? minim? vobiscū. si vide
bit? amy li? faciē meā. Cuz
g ascēdissem? ad famulum
tuū p̄tem nēm: narrauim?
ei oīa q locur? est dñs me?
Et dixit p̄t nē. Reuertimī
r emite nobis paz? tritici.
Cui dixim?. Nō possumus
ire. Si frater noster mini
mus descēderit nobiscum
p̄ficiscemur siml: alioquin
illo absente nō audemus
videre faciē vtri. At ille re
spōdit? Vos scitis q duos
genuerit mihi vxoz mea?
Egressus est vn? r dixistis
bestia deuorauit eū: r huc
usq; nō cōparat. Si tuleri
tis r istum et aliqd ei i via

onē dēduci iudas diffuse vt magis moueat animū Jo
seph ad cōpatiendū patri. r patet lra vsq; ibi.

t Vos scitis q duos genuerit mihi vxoz mea. Itā ē
rachel q fuit principalis r p̄ima vxoz ei? r etiā sola q̄tā
fuit ex petitorē iacob. qz lya fuit sibi viuūcta p deceptio
nē laban. r due ancille ad petitionē rachelis r lya. vt hē
supra. xxx. c. et. xxx.

v Egressus est vnus de societate mea.
r Et dixistis bestia deuorauit eū. videt? q ioseph b po
terat arguere iudam de p̄dictionē fm. r reprehensionē
supr positam. r lra. c. vbi excusauerunt se de circūm ci
uitatis. dicentes q hoc fecerant querendum fratres lu
um perditum. r hic dicitur q dixerant patri ipsum esse
deuoratū a bestia. Ad qd dicendū q licet non oporteat

onē dēduci iudas diffuse vt magis moueat animū Jo
seph ad cōpatiendū patri. r patet lra vsq; ibi.

t Vos scitis q duos genuerit mihi vxoz mea. Itā ē
rachel q fuit principalis r p̄ima vxoz ei? r etiā sola q̄tā
fuit ex petitorē iacob. qz lya fuit sibi viuūcta p deceptio
nē laban. r due ancille ad petitionē rachelis r lya. vt hē
supra. xxx. c. et. xxx.

v Egressus est vnus de societate mea.
r Et dixistis bestia deuorauit eū. videt? q ioseph b po
terat arguere iudam de p̄dictionē fm. r reprehensionē
supr positam. r lra. c. vbi excusauerunt se de circūm ci
uitatis. dicentes q hoc fecerant querendum fratres lu
um perditum. r hic dicitur q dixerant patri ipsum esse
deuoratū a bestia. Ad qd dicendū q licet non oporteat

onē dēduci iudas diffuse vt magis moueat animū Jo
seph ad cōpatiendū patri. r patet lra vsq; ibi.

t Vos scitis q duos genuerit mihi vxoz mea. Itā ē
rachel q fuit principalis r p̄ima vxoz ei? r etiā sola q̄tā
fuit ex petitorē iacob. qz lya fuit sibi viuūcta p deceptio
nē laban. r due ancille ad petitionē rachelis r lya. vt hē
supra. xxx. c. et. xxx.

v Egressus est vnus de societate mea.
r Et dixistis bestia deuorauit eū. videt? q ioseph b po
terat arguere iudam de p̄dictionē fm. r reprehensionē
supr positam. r lra. c. vbi excusauerunt se de circūm ci
uitatis. dicentes q hoc fecerant querendum fratres lu
um perditum. r hic dicitur q dixerant patri ipsum esse
deuoratū a bestia. Ad qd dicendū q licet non oporteat

onē dēduci iudas diffuse vt magis moueat animū Jo
seph ad cōpatiendū patri. r patet lra vsq; ibi.

t Vos scitis q duos genuerit mihi vxoz mea. Itā ē
rachel q fuit principalis r p̄ima vxoz ei? r etiā sola q̄tā
fuit ex petitorē iacob. qz lya fuit sibi viuūcta p deceptio
nē laban. r due ancille ad petitionē rachelis r lya. vt hē
supra. xxx. c. et. xxx.

v Egressus est vnus de societate mea.
r Et dixistis bestia deuorauit eū. videt? q ioseph b po
terat arguere iudam de p̄dictionē fm. r reprehensionē
supr positam. r lra. c. vbi excusauerunt se de circūm ci
uitatis. dicentes q hoc fecerant querendum fratres lu
um perditum. r hic dicitur q dixerant patri ipsum esse
deuoratū a bestia. Ad qd dicendū q licet non oporteat

onē dēduci iudas diffuse vt magis moueat animū Jo
seph ad cōpatiendū patri. r patet lra vsq; ibi.

t Vos scitis q duos genuerit mihi vxoz mea. Itā ē
rachel q fuit principalis r p̄ima vxoz ei? r etiā sola q̄tā
fuit ex petitorē iacob. qz lya fuit sibi viuūcta p deceptio
nē laban. r due ancille ad petitionē rachelis r lya. vt hē
supra. xxx. c. et. xxx.

v Egressus est vnus de societate mea.
r Et dixistis bestia deuorauit eū. videt? q ioseph b po
terat arguere iudam de p̄dictionē fm. r reprehensionē
supr positam. r lra. c. vbi excusauerunt se de circūm ci
uitatis. dicentes q hoc fecerant querendum fratres lu
um perditum. r hic dicitur q dixerant patri ipsum esse
deuoratū a bestia. Ad qd dicendū q licet non oporteat

onē dēduci iudas diffuse vt magis moueat animū Jo
seph ad cōpatiendū patri. r patet lra vsq; ibi.

t Vos scitis q duos genuerit mihi vxoz mea. Itā ē
rachel q fuit principalis r p̄ima vxoz ei? r etiā sola q̄tā
fuit ex petitorē iacob. qz lya fuit sibi viuūcta p deceptio
nē laban. r due ancille ad petitionē rachelis r lya. vt hē
supra. xxx. c. et. xxx.

v Egressus est vnus de societate mea.
r Et dixistis bestia deuorauit eū. videt? q ioseph b po
terat arguere iudam de p̄dictionē fm. r reprehensionē
supr positam. r lra. c. vbi excusauerunt se de circūm ci
uitatis. dicentes q hoc fecerant querendum fratres lu
um perditum. r hic dicitur q dixerant patri ipsum esse
deuoratū a bestia. Ad qd dicendū q licet non oporteat

onē dēduci iudas diffuse vt magis moueat animū Jo
seph ad cōpatiendū patri. r patet lra vsq; ibi.

t Vos scitis q duos genuerit mihi vxoz mea. Itā ē
rachel q fuit principalis r p̄ima vxoz ei? r etiā sola q̄tā
fuit ex petitorē iacob. qz lya fuit sibi viuūcta p deceptio
nē laban. r due ancille ad petitionē rachelis r lya. vt hē
supra. xxx. c. et. xxx.

v Egressus est vnus de societate mea.
r Et dixistis bestia deuorauit eū. videt? q ioseph b po
terat arguere iudam de p̄dictionē fm. r reprehensionē
supr positam. r lra. c. vbi excusauerunt se de circūm ci
uitatis. dicentes q hoc fecerant querendum fratres lu
um perditum. r hic dicitur q dixerant patri ipsum esse
deuoratū a bestia. Ad qd dicendū q licet non oporteat

Genesis

iudā & frēs suos excusari d̄ mēdacio, tñ b̄ nō sequit̄ dicto
tū suoz d̄dictio, q̄ statim posset iudas r̄fidere q̄ dixerat
p̄t̄ ip̄m esse deuorātū a bestia postq̄ redierāt ad ip̄s ex
egypt̄o, & cludētes q̄ etq̄ nō inueniēt eū reputabāt euz a
bestia deuorātū, & eodē mō poterāt r̄fidere d̄ b̄ q̄ dixerit
b̄. Cui v̄terin' frater

mortu' est, q̄ b̄ dixerit
postq̄ ip̄m q̄sierant p
ciuitate ex q̄ nō inue
nerāt eū pbabilif est
mabāt eū eē mortuū.
a Ego p̄p̄ie, h̄ic in
ducit secundā rōez ex
pte sui, q̄ fideusfor te
nes p̄ illo p̄ q̄ spōdet.
Iudas aut̄ fideusfor
erat p̄ beniamin, et p̄
dictū ē, ex q̄ & cludit q̄
debebat remanere in
fuiture p̄ beniamin,
& patet littera.

b Danebo itaq̄ ser
uus tu' h̄ic ponit ter
tia rō ad idē ex ap̄ritu
dine iude erat eū hō
perfectior & aptior ad
fermēdū i oibz opibz
laboriosis & bellis q̄z
beniamin p̄pter q̄d si
debebat refutari ista
petitio.

c Mō em̄ possū, h̄ic
inducit quarta rō ad
idē, q̄z iste iudas nullo
mō posset videre anxi
erātē p̄ris sui, si redi
ret sine beniamin, et
iō sibi erat p̄descedē
dū vt remaneret i ser
uitute, p̄ ip̄o marime
cum esset aptior illo i
omnibz op̄eribz.

In c. xliij. vbi d̄: i post. An ignorat̄ rē. Additio
i hebraica ista nō d̄. An ignorat̄ rē, s̄ ponunt
i q̄dā vba q̄z snia est, An ignorat̄ q̄ hō filis mei
posset p̄ auguria talia scire, q̄d videt maḡ s̄sonū
rōni, ip̄i em̄, si hebant vñ debuissent scire q̄ ioseph esset
martin' augurator, s̄ bñ poterāt p̄sumere q̄ ioseph cū es
set tā potēs posset h̄re augures q̄sūq̄ voluisset, p̄sertim
cū i egypto essent mlti diectores & talibz vtētes artibz p
ut ex mltis loc̄ sacre scripture p̄t̄ b̄ri, vñ posset scire, ta
liū v̄itatē, s̄m Aug. & o put scitis Tho. in. ii. q. xcv. Jo
seph & o hoc dicebat nō seriose s̄z refrenās se ad illud q̄d
vulg' d̄ eo opinabāt, q̄z sc̄redebāt ip̄m ioseph esse eru
ditissimū in oibz, vñ supra, xli. p̄barao dicebat, nunq̄d
sapientiorē & simlē tui inuenire poterō.

Replica correcto: t̄tra Burgē.
i M. c. xliij. vbi Burg. mouet difficultatem d̄ arte
auguradi ip̄i ioseph si mltū recedit a postillato
re nec f̄erit multū i sensu lr̄ali an p̄ se vñ p̄ alios
se diceret auguradi b̄re peritiā cū sint vba curialia, sicut
mltra alia i illa hystoria p̄t̄ta, vñ q̄d illō dictū, An ignora
tis, s̄m b̄m Aug. referat ad famā d̄ ioseph p̄sumptā rē,
q̄n poterat vltra, h̄ic s̄nt capitulū, XLV.
n defenbit manifestatio fraternitatis, vbi primo de
scribit h̄m' manifestatōis mod', & sc̄o s̄m ctus,

trigerit: deducetis canos
meos cū merore ad iferos
Igit̄ si intrauero ad puuz
tuū patrē nēm, & puer de
fuerit, cuz aia illi' ex h' aia
depēdeat: videritq̄ eū nō
esse nobiscū moriet̄: & dedu
cēt famuli tui canos ei' cū
dolore ad iferos' Ego pro
prie pu' tu' sim, q̄ i meam
h̄ic recepi fidē: & spopōdi
dicēs, Nisi reduxero eum
p̄cū re' ero i p̄ez om̄i tpe:
Danebo itaq̄ suus tu'
p̄ puero i misterio dñi mei
& puer ascēdat cū fr̄ibz suis
Nō em̄ possū redire ad pa
trē abs̄ite puero, ne calamit
tatis q̄ opp̄sura ē parrem
meū test̄ ass̄istā. XLV.

n On se potat vltra
cōhibere Ioseph
mult' corā astātibz
vnde p̄cepit vt egredereñt
cuncti foras: & null' inter

ibi, Audistis est rē. Circa primū offidit̄ vehemētia dile
ctionis, & sc̄o d̄ clemētia remissionis, ibi, Ad q̄s ille, rē
tio gr̄a p̄missiōis, ibi, Festinate, q̄ro instātia solatōis,
ibi, En oculi v̄estri, Circa primū dicitur,
a Mō se poterat vltra p̄tinere ioseph, s̄ q̄n se manifesta

ret, tū q̄ rō eū induce
bat ad h̄ eo q̄ p̄ p̄teri
ta certificat' erat d̄ pe
nitētia frat̄ suoz d̄ eo
q̄ venderāt ip̄m et
d̄ bona & fideli affectō
ne eoz ad beniamin
fratrē suū v̄terinū, tū
q̄ pietas fraterna nō
p̄mittebat eū ampl'
p̄tinere pietatis inte
rioris signa.
b Et null' interesset
rē, Mō q̄z ioseph vclz
celare q̄ essent fratres
sui vt p̄t̄ infra, s̄ q̄z i
sui manifestatōe vole
bat aliquid dicere q̄d
latere volebat egypti:
os ne frēs sui coram
eis s̄funderent, vt p̄
c Eleuauitq̄ tebit,
vocē cū fetu, Ex ma
gno affectu pietatis,
quā audierūt egypti
q̄ erāt d̄ domo ioseph
licet em̄ essent exd̄si
a loco nō tñ ita longe
recesserāt q̄n illā vocē
posset audire & bene
volebat ioseph q̄ au
dirēt illud q̄d tunc di
xit, s̄, Ego sum ioseph
& subditur,
d Oīq̄ dom' pha
raonis rē, nō q̄ audis

ret, tū q̄ rō eū induce
bat ad h̄ eo q̄ p̄ p̄teri
ta certificat' erat d̄ pe
nitētia frat̄ suoz d̄ eo
q̄ venderāt ip̄m et
d̄ bona & fideli affectō
ne eoz ad beniamin
fratrē suū v̄terinū, tū
q̄ pietas fraterna nō
p̄mittebat eū ampl'
p̄tinere pietatis inte
rioris signa.
b Et null' interesset
rē, Mō q̄z ioseph vclz
celare q̄ essent fratres
sui vt p̄t̄ infra, s̄ q̄z i
sui manifestatōe vole
bat aliquid dicere q̄d
latere volebat egypti:
os ne frēs sui coram
eis s̄funderent, vt p̄
c Eleuauitq̄ tebit,
vocē cū fetu, Ex ma
gno affectu pietatis,
quā audierūt egypti
q̄ erāt d̄ domo ioseph
licet em̄ essent exd̄si
a loco nō tñ ita longe
recesserāt q̄n illā vocē
posset audire & bene
volebat ioseph q̄ au
dirēt illud q̄d tunc di
xit, s̄, Ego sum ioseph
& subditur,
d Oīq̄ dom' pha
raonis rē, nō q̄ audis

rēt vocē ioseph i mediate s̄z p̄ relatōez egyptioz q̄ erāt p̄
e Mō poterāt r̄fidere rē, Erāt em̄ memores (pe ioseph,
d malo q̄d ei fecerāt & eū d̄sim terte videbāt, & iō nō fuit
mip̄ si fuerāt valde territi, f̄ Ad q̄s ille, h̄ describit̄ de
mētia remissiois vidit ei eos territos p̄f malū q̄d ei fe
cerāt, ideo voluit eos certificare d̄ plena remissioe dicē
g Accedite ad me, p̄fidēret & sc̄ure, & cū accessisset p̄e
h Ego suz air to. fra. vt quē veni egyptū, istd̄ volebat
eis dicere submisit, & iō fecit eos p̄e venire ne egypti
audirēt p̄ditōez quā fecerāt & sic eos despicerent.
i Nolite pauere rē, ac si diceret ex p̄sse tonū remitto vo
bis ex corde, q̄z certitudinalit̄ p̄bam v̄ram p̄siam de me
& certā amicitā v̄ram erga beniamin fratrē meū,
l Meq̄ vo. du. es, videat̄ rē, h̄oc addit ad maiorē cert
l p̄zo sa. em̄ ve. mi. me de', q̄z s̄m Aug. d̄ certificatōez,
adeo oipotēs ē & bon' q̄ si p̄mitteret mala fieri nisi erit
de maiora bōa elicerz, & sic p̄misit ioseph vendi, p̄pter sa
lutē p̄li tpe famis future.
m Quibz nec arari rē, nisi modicū q̄d q̄si nihil reputā
dū ē, q̄st' aut̄ sterilitat̄ aliq̄ vicūt cāz esse nimīā inun
dātiā Nilī, q̄ coopiebat frā egypti int̄m q̄ nō poterat cō
ueniēt colū, s̄z istd̄ si v̄bz vez, q̄z ista cā si fecisset sterilitatē
i fra d̄hanaā & alīs regiōibz vbi si suū Nil', & tñ in illis
fuit fames & sterilitas, vñ d̄ supra, xli. c. Oīq̄z p̄uincie
veniebāt i egyptū vt emerēt efcas, & malū inopie t̄parēt

et ideo alij dicunt et verum ut videtur quod dicta sterilitas precessit
 et numeria sic tunc propter quod in egypto nec alibi terra po-
 terat bene colli sufficere. n. Non vero p[ro]pheta. s. solus. q. in
 ualidum esset nisi deo p[ro]misset et ad bonum ordinasset.
 o. Fecit me etc. q. p[ro] sapientia quam deo dedit mihi pharaon
 credit mihi sic p[ro]pheta.

p. Festinate. hic s[er]mo
 describitur gra p[ro]missio
 nis. q. p[ro]misset eis p[ro]u-
 dere d[omi]n[u]m etiam alibi cum
 p[ro]pheta suo p[ro] q[ui] mandauit
 p[ro] eos dices.

q. Ascendite ad p[re]s
 meum etc. q. terra p[ro]mis-
 sionis in q[ui] erat iacob
 altior est respectu ter-
 re egypti.

r. Habitabis in terra
 iessen. Holoebat enim io-
 seph q[ui] p[ro]p[ri]us et fratres
 veniret ad p[re]sentia re-
 gis donec informass[et]
 eos q[ui] liter debent se
 h[ab]ere in p[re]sentia ei. et ideo
 voluit q[ui] statet in terra
 iessen ubi occurreret
 eis ad eos informan-
 du[m]. q. d. et fecit. ut h[ic]. c.

s. En oculi v[est]ri
 h[ic] describitur instan-
 tia consolatoris. q. post
 p[re]dicta ite[m] solat eos
 ad maiore[m] certificatio-
 ne[m] dices. En oculi v[est]ri
 etc. ac si diceret. sic cer-
 tum est vobis q[ui] me vi-
 detis. ita certa sunt o[mn]ia
 q[ui] v[est]ri vobis ad sola-
 tionem v[est]ra[m].

t. Os meum loqua-
 tur ad vos. loq[ui]bat[ur] ei
 hebraice. et si p[ro] interp[re]-
 te sic antea fecerat.

v. Post q[ui] ausi sunt
 loq[ui] ad eu[m]. q. manife-
 ste viderat q[ui] vere etc.
 fite loq[ui]batur.

r. Auditu[m] est. h[ic]
 p[ro]pheta describit d[omi]n[u]m
 manifestatois fruer[is]. ubi
 primo describit serenita-
 tem imperij in rege.
 secundo sedulitas obse-
 quij ioseph. ibi. Qui-
 bus dedit ioseph. ter-
 tio suauitas gaudij in
 p[re]s. ibi. Qui ascenden-
 tes. Circa primu[m] d[omi]n[u]m
 r. Auditu[m] est etc. p[ro]
 relatione eor[um] q[ui] secus
 erant in domo ioseph.

y. Et gaudius est pharaon etc. licet videret ioseph p[ro]
 bona q[ui] eis fecerat t[ame]n erat eis turpe q[ui] h[ic] fuerat seru[us]
 empirici et educt[us] d[omi]n[u]m carere h[ab]eret t[ame]n dominiu[m] in regno. et
 ideo q[ui] sciverat q[ui] h[ab]eret tot fratres et taliter formatos q[ui]
 b[er]si videbant nobiles. et d[omi]n[u]m bono loco fuerunt sup[er] solati

du[m] h[ab]ere possit. Non vero p[ro]pheta
 h[ic] dei voluntate huc mis-
 sus su[m] q[ui] fecit me q[ui]si p[ro]pheta
 pharaonis et d[omi]n[u]m vniuersa
 dom[us] ei[us] ac p[ro]cipue in o[mn]i fra-
 egypti. Festinate et ascende
 ad p[re]sentem meum: et dicitis ei
 Hec mandata filij tui ioseph
 Deo fecit me d[omi]n[u]m vniuersa
 tre egypti. Descende ad me
 ne morer[is]: et habitabis in terra
 iessen. Erisq[ue] iuxta me tu et
 filij tui et filij filio[rum] tuoru[m].
 oues tue et armenta tua et
 vniuersa q[ui] possides: ibiq[ue] re-
 pasca. Adhuc enim q[ui]nq[ue] an-
 ni residui sunt famis: ne et tu
 peas et o[mn]is dom[us] tua: et o[mn]ia
 q[ui] possides. En oculi v[est]ri et
 oculi frat[rum] mei beniamin vi-
 det q[ui] os meum loq[ui]t[ur] ad vos
 Nunciare p[ro]pheta meo vniuersam
 gl[ori]am meam: et circa q[ui] videt
 in egypto. Festinate et addu-
 cite eu[m] ad me. Cui[us] ample-
 xat[us] cecidisset in collu[m] benia-
 min frat[rum] suoru[m] ioseph: illo q[ui]
 sicut fleret sup[er] collu[m] ei[us]. Oculi
 latius est ioseph o[mn]es frat[er]
 suos: et plorauit sup[er] singu-
 los. Post q[ui] ausi sunt loq[ui] ad
 eu[m]. Auditu[m] est et celebra-
 tum est vulgatu[m] in aula regis.
 venerunt frat[er] ioseph: et ga-
 uisus est pharaon atq[ue] o[mn]is
 familia ei[us]. Dixitq[ue] ad io-
 seph ut imparet fratrib[us] suis
 dices. Onerates iumenta ite-
 rum in terram chanaan: et tollite in-
 de p[re]sentem v[est]rum et cognatores.
 et venite ad me: et ego dabo

et ideo p[ro]pheta rex et p[ro]pheta frat[er] et alij p[ro]pheta veniret in egypto
 p[ro]pheta parat[us] eos suscipere et honorare. et p[ro]pheta i[st]a. vbi sub
 3. Quia opes egypti v[est]ri erunt. s. o[mn]ib[us] opib[us] habe[re] aut.
 bitis ad sufficientiam. hebraice t[ame]n dicunt q[ui] dicit p[ro]pheta
 q[ui]dam modo licet h[ic] no[n] intelligeret. q. p[ro] verbu[m] et signifi-
 cat q[ui]d turp[er] erat i[n] si-
 lio ist[is] q[ui] exercentes de
 egypto asportauerunt
 secum opes egypti et h[ic]
 Exod. xij. Sicut et capi-
 phas loq[ui]ns de morte
 t[ame]n dixit. Expedi vobis
 bis et v[est]ri mori[us] h[ic]
 p[ro]pheta Job. x. et p[ro]
 et v[est]rum significat. at
 q[ui] mors christi est. p[ro]
 redemptio[n]e gener[is] hu-
 mani. et exponit cu[m]
 gelusa ibidem dicens
 h[ic] dicit aut[em] a semetipso si
 dixit etc. Veritatem
 neuter sic loquedo no[n]
 p[ro]pheta p[ro]pheta dicit. q. ad
 h[ic] requirit intellige[n]-
 tia. ut supra dicitur est
 etc. Sicut nec asina
 balaam potuit v[est]ri aial
 rationale licet v[est]ra rona
 bilia p[ro]tulerit. q. illa
 verba si intellexit. q[ui]
 t[ame]n requirit ad ronabili-
 tate[m] h[ic] fuerunt forma-
 ta illa verba p[ro] angelu[m]
 mouente lingua asine.
 Sequitur.

vobis o[mn]ia bona egypti: ut co-
 medat[is] medullam f[er]re. Pre-
 cipe etiam ut tollat[ur] plaustra
 d[omi]ni fra[tris] egypti ad sbuectione[m]
 paruulor[um] suor[um] ac piugum
 Et dicit. Tollite p[re]s ve-
 str[os] et p[ro]perate q[ui]nto venie-
 tes. nec dimittatis q[ui]c[un]q[ue] d[omi]n[u]s
 sup[er]pellectili v[est]ra. q. o[mn]es
 opes egypti v[est]re erunt. fece-
 runtq[ue] filij israel ut eis man-
 data fuerat. Quibus dedit
 ioseph plaustra s[ecundu]m phara-
 onis imp[er]iu[m] et cibaria in tri-
 nere. Singul[is]q[ue] p[ro]ferri ius-
 sit binas stolas. beniamin
 vero dedit trecetos argenteos
 cu[m] v. stolis optimis. tantu[m]
 de pecunie et vestiu[m] mittens
 p[ro]pheta suo. addens eis asinos
 decem. q[ui] subueheret ex o[mn]ib[us]
 diuitijs egypti et toride ali-
 nas. triticu[m] et itinere panes
 q[ui] p[ro]natet. Dimisit q[ue] frat[er]
 suos et p[ro]ficiscerib[us] aut. Ne
 irascamini via. Qui ascende[n]-
 tes ex egypto venerunt in fra-
 chanaan ad p[re]s suu[m] iacob
 et nunciauerunt ei dices. Ioseph
 filij tui viuit. et ipse
 dicit in o[mn]i fra[tris] egypti. Quo
 audito iacob quasi de gra-
 uis somno euigilans. t[ame]n
 no[n] credebat eis. Illi econ-
 tra referrebant omnem ordinem
 rei. Cui[us] vidisset plaustra
 et vniuersa q[ui] miserat reu-
 nit sp[irit]us ei[us] et ait. Sufficit
 mihi si adhuc ioseph filij
 meus viuit. vadam et vide-
 bo illu[m] anteq[ui] moriar.

ba[m] q[ui]d turp[er] erat i[n] si-
 lio ist[is] q[ui] exercentes de
 egypto asportauerunt
 secum opes egypti et h[ic]
 Exod. xij. Sicut et capi-
 phas loq[ui]ns de morte
 t[ame]n dixit. Expedi vobis
 bis et v[est]ri mori[us] h[ic]
 p[ro]pheta Job. x. et p[ro]
 et v[est]rum significat. at
 q[ui] mors christi est. p[ro]
 redemptio[n]e gener[is] hu-
 mani. et exponit cu[m]
 gelusa ibidem dicens
 h[ic] dicit aut[em] a semetipso si
 dixit etc. Veritatem
 neuter sic loquedo no[n]
 p[ro]pheta p[ro]pheta dicit. q. ad
 h[ic] requirit intellige[n]-
 tia. ut supra dicitur est
 etc. Sicut nec asina
 balaam potuit v[est]ri aial
 rationale licet v[est]ra rona
 bilia p[ro]tulerit. q. illa
 verba si intellexit. q[ui]
 t[ame]n requirit ad ronabili-
 tate[m] h[ic] fuerunt forma-
 ta illa verba p[ro] angelu[m]
 mouente lingua asine.
 Sequitur.

3. Quibus dedit. h[ic]
 ostendit sedulitas ob-
 sequij in ioseph. quia
 solite fecit edictum
 pharaonis. addens et
 az super hoc specialia
 munera dando ea fra-
 tri suo beniamin et pa-
 tri. et patet littera.

a. Ne irascamini in
 via. hoc dicit ioseph
 quia timebat q[ui] cum
 fratres ab eo recessis-
 sent litigarent adin-
 uicem imponendo si
 bimet v[est]ri alteri mali-
 ciam factam contra io-
 seph.

b. Qui ascendentes
 h[ic] describitur sua
 iuras gaudij in patre

et auditu rumor[um] q[ui] ioseph adhuc videret.
 c. Referrebant omnem ordinem. square et quomodo io-
 seph vendiderant. et qualiter fuit promotus in egypto
 et tunc tot auditis et visis signis manifestis de vita io-
 seph iacob credidit

Genesis

Rofectusq; hie describit de/ Lap. XLVI.
P fecit in egyptu qst ad iacob et familia eius
 vbi primo describit descēdēdi modus. scdo de
 scēdētū nūer. ibi. Hec sunt aut noia. tertio ipius Jo
 seph occursus ibi. Hic aut iudā. Circa primū dr.

Venit ad puteu
 uramti. i. i. bersabee
 q loc' interpretat pu
 te' uramēti r furo
 car' ille loc' sic ab il
 lo puteo. qē ibi vbi
 urauerit fed' iter se
 abraā r abimelech per
 dictū ē. s. xi. ca. p lo
 cū aut illū voluit trā
 sire iacob duplici de
 cā. Una fuit qz erat i
 via eūdi in egyptum
 Bersabee ei vltima
 villa terre chanaā eū
 di vltus egyptū. De
 cāda cā fuit qz abraā
 an' su' ibi innocuit
 dñm. vt hē. s. xi. ca.
 Silt ysaac pater su'
 s. xvi. ca. r iō voluit
 illuc ire ad depcandū
 dñm p suo itinere si
 cut r fecit qñ iur' ad
 labā. trāsiuit ei p mō
 tē morā. vt ibi ora
 ret dñm. vt ipm diri
 geret i via vt dictū ē
 s. xvij. ca.

Jacob iacob du
 plicatio nois signū ē
 diuie dilectionis.

Lui rñit. ecce
 adsum. par' ad iperi
 e' holi rñi um tuū.
 mere lz ei desidera
 re videre ioseph for
 midabat tñ descēde
 re in egyptū qz erat fe
 ner r debilis. r qz tñ
 meoat in aliena ter
 ra sepeliri extra se
 pulchra patrū suoz.
 et iō dñs asscurauit
 eū de vtroqz diceōs.

Ego descēdā tecū
 qst ad primū.

Et ego ide addu
 cā te. qst ad scdm.
 qz fecit reportari cor
 pus suū ad sepelien

dū in spelūca duplici. vt hē. j. l. ca. Pōt aut r h aliter in
 telligi d filijs isrl qz eduxit d egypto in brachio extēro
 r manu potēti. vt hē in Exo. h ioseph qz rē. Dos
 erat amiqz qz psona pdilecta claudēbat oculos defuncti
 p h aut certificar' fuit iacob. qz ioseph nō moreret as
 ipm. qd summe desiderabat. i Surrexit iacob. s. for
 tar' de diuina solatione. sequit. h nepotes filie li
 cet hēt vnicā filiā. s. Dinam. dr tñ i plurali. qz filie filio
 rū suoz ei' filie dicebant r cū dīna hic intelligunt.

Hec sunt aut noia. h pñt describit nūer' descēdētū

Rose XLVI.
P ctusq; isrl cū oibz
 q hēbat. venit ad
 puteū uramēti r mactat
 ibi victimis deo pñs sui
 ysaac. audiuit eū p visionē
 nocte vocatē se r dicētē si
 bi Jacob iacob Cui rñdit
 Ecce adsum. Sic illi deus
 Ego sū fortissim' de' pñs
 tui' holi rñmere. s. descēde
 in egyptū. qz i gētē magnā
 faciā te ibi. Ego descēdā
 tecū illuc r ego ide addu
 cā te reūitētē. ioseph qz
 ponet man' suas sup ocu
 los tuos. Surrexit iacob
 mane a puteo uramēti. tu
 le r qz eū filij cū puul' r yo
 ribz suis i plausuris q mise
 rat pharao ad portādū se
 nē. r oia q possederat i tra
 chanaā Venitq; i egyptū
 cū oī semie suo. filij eius r
 nepotes filie r cūcta sil' p
 genes Hec sūt ar noia fi
 lioz isrl q igressi sūt i egy
 ptū ipē cū liber' suis. i
 mogenit' ru bē. Filij rubē
 enoch r phallu r esrom et
 charmi. Filij symeō iamu
 el r iamū. r iamī r abod et
 Jachin. r saber r saul fili'
 chananitidis. Filij leui.
 gerson r chaath r merari.
 Filij iudā. Her r onā r se
 la r phares r zara Jozui

vbi pñdēdā qz aliq pñone. hic noīate alibi i scriptura
 aliter noīant eūsdē modis r rōnibz q. s. tacte sunt d fi
 līs elau. xxxvi. ca. m Primogenit' ruben exioccasi
 one ei' enūerant post eū oēs filij lye naturales r ado
 ptui an alios filios r pñt lra excepñ paucis vocabūis.

Sūt at Her r onā i tra cha
 naā Natig sūt filij phares
 elrō r amul. Filij ysachar
 thola r phua r iobab r se
 ron. Filij zabulō. sareth r
 zelō r iabelel. H i filij lye
 qz genuit i mesopotamia
 syrie cū dīna filia sua. oēs
 aie filioz ei' r filiaz. xxvij.
 Filij gad. sephō r aggi et
 esebō. r suni r beri r arodi
 r areli. Filij aser. iemna et
 iesua r iesui r beria sara q
 qz soroz eoꝝ Filia beria. he
 ber r melchiel. H i filij zel
 phe quā dedit laban lye fi
 lie sue. r hos genuit iacob
 sedec' aīas. Filij rachel yr
 oris iacob ioseph r benia
 min. Natig sūt ioseph fi
 lij i tra egypti qz genuit ei
 assenē filia phutifar' sacer
 dot' eliopoleos. manassas
 r ephraī. Filij beniamī. be
 la r bechor r asbel r gera
 r naaman r iechū r i
 ephos et rese. mophim et
 ofim r ared H i filij rachel
 qz genuit iacob. oēs aie. r
 iij. Filij dan vsā Filij ne
 ptali iasiel r guni r ieser r
 salē. H i filij bale quā de
 dit labā rachelī filie sue. et
 hos genuit iacob oēs aie
 septē. Cūctoz aie q igresse
 ff cū iacob i egyptū r egerf
 se sunt d femoze illi' absq

n Zamucl. Hie. xx
 vi. vocat Zamucl.
 o Saber. h in pal.
 nō noīat. qz nulla p
 gentes pcessit de eo.
 p Onan. p. n. d. s. scri
 bi in fine. Job pño
 palup. vñ. ca. vocatur
 q ibi filij (Zabul.
 lye rē. h videt fallum
 qz filij iude. s. noīati
 nō fuerūt ibi geniti.
 vt pñ. s. xxxvij. cap.
 Dicēo q h dr eo q
 p' cor fuit genit' in
 mesopotamia. s. i. u
 r Pēs aie h (das.
 lioz r filiaz ei' r rñt.
 in h rñ nūero nō iclu
 dit dīna vt s' p' p' utē
 s Filij turmares.
 gad. h enumerat filij
 zelphe q erat filij lye
 adoptiu. r pñt lra.
 r Filij rachel. h enu
 merat filij ei'.
 v Zabel. pal. vñ.
 ca. vocat iadiel.
 r Bera. i. pal. vñ.
 ca. vocat abara.
 y Naama h vocat
 nohaba iude.
 z Zechū. h vocat ra
 a zē (pha iudem.
 thos mophim duo
 noīa sūt i aliqz li
 bris simul iugunt p
 vno r male. r eodem
 mō deficiat remigus
 lib. de interpretatiō
 bz ponēs abo p vno
 noīe. Remig' eū q
 fecit illū libū videt
 par' scyisse' b hebrai
 coq r i pluribz interp
 ratiōibz defecit. p
 pter qd beat' h dero.
 frequēter eū redar
 gunt i libro d hebraic
 questionibz. r i alijs
 b Filij dan (locis.

hic enumerant filij bale. c Usan lz iste fuerit nige
 nit' ipi dan. tñ hic dr filij. qz aliqñ in sacra scriptura po
 nit plurale p singulari. sicut econuerso. vt hē. Exo. viij.
 Venit musca grauisima. i. mu' tundo muscar.
 d Saīem als syllam. h vocat selboā. i. palip. vñ. ca. Si
 aut cōiungat simul filij lye. xxvij. r pueri zelphe. rvi. et
 rachel. r iij. r Bale. vñ. faciūt septuaginta. e Lun
 cteq; aie rē. i tra istos numeros sequētes varij docto
 res varie dicūt r multipliciter. accipiā aut duos modos
 dicēdi qui videntur mihi pbabiliōres.

Genesis

suos gratiose receperat. certificatus est de bona receptione patris sui. ideo sequitur. Et statuit eis coram eo. cum vi primum suum honoraret & accessit ad patriam regis tunc vi primum suum redderet ipsi regi de bonis ab eo receptis pro se & familia sua. **12** Qui benedicens illis. regi quem iacob salutavit: et cui imperat fuit bona. et illud vocat hic benedicere.

1 Dies peregrinationis vite mee. quod primo peregrinatus fuerat in mesopotamia; apud laban. vixit. dicitur. **37** tunc peregrinatus erat in fratre egypti. in terra et chanaan habitauerat ut peregrinatus pro maiori parte quod si erat allecitur? dominum in illa nisi in qua portio. **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100**

n Et si puenest rē. quod abraham annus sui vi puit. dicitur. annis. et huius supra. et y. ca. et ysaac pū it. dicitur. annis et huius. s. r. r. c. et alij ptes eius piores ad huc dunt vixerūt. et huius. s. r. c. Dicitur autem dies eius mali. ppter mali penalitatis quod sustinuit in vita sua. Primo et persecutio fratris sui elau. scdo et longa fuit apud laban. tertio et violatone dyne filie sue. quarto et transgressio ruben plogemti sui quod sedavit fratrem eius. quinto et venditio ioseph. de qua fuit inconsolabiliter afflicto. sexto et sterilitate fratre chanaan. vixit et pū o ioseph dicitur. hanc describit ipsi iacob susten. (ctis. ratio p ipm ioseph. ubi pū o describit prudentia ipi ioseph respēu pū o. scdo respēu reg. ubi. **2** **3** **4** **5** **6** **7** **8** **9** **10** **11** **12** **13** **14** **15** **16** **17** **18** **19** **20** **21** **22** **23** **24** **25** **26** **27** **28** **29** **30** **31** **32** **33** **34** **35** **36** **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100**

1 **2** **3** **4** **5** **6** **7** **8** **9** **10** **11** **12** **13** **14** **15** **16** **17** **18** **19** **20** **21** **22** **23** **24** **25** **26** **27** **28** **29** **30** **31** **32** **33** **34** **35** **36** **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100**

terra chanaan. petimusque ut eē nos iubeas suos tuos i fra iessen. Dixit itaque rex ad ioseph. **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100**

1 **2** **3** **4** **5** **6** **7** **8** **9** **10** **11** **12** **13** **14** **15** **16** **17** **18** **19** **20** **21** **22** **23** **24** **25** **26** **27** **28** **29** **30** **31** **32** **33** **34** **35** **36** **37** **38** **39** **40** **41** **42** **43** **44** **45** **46** **47** **48** **49** **50** **51** **52** **53** **54** **55** **56** **57** **58** **59** **60** **61** **62** **63** **64** **65** **66** **67** **68** **69** **70** **71** **72** **73** **74** **75** **76** **77** **78** **79** **80** **81** **82** **83** **84** **85** **86** **87** **88** **89** **90** **91** **92** **93** **94** **95** **96** **97** **98** **99** **100**

nem bladi iustā quia tū valet res quātu pōt vendi. et iō illud quōd ioseph emerat. p quo pōto tpe fertilitas. poterat reuēdere eis dē pfontis. et multo fortit' alijs p maiora pōto. maxime quōd nullū compulerat ad vēdendum sibi bladum nomine regis.

in tulit eā in erariū regis. Cūq; defecisset emptoribus pūi. venit cūcta egyptus ad ioseph dicēs. Da nob pāes. Quare morimur corā te dīficiēte pecūia. Qui b' ille rēdit. Adducite pecora vāa: et dabo vob. p eis cibos si pūi nō habetis. Que cū adduxisset dedit eis alimēta p eqs et ovibus et bob' et asinis. sustētauit qe eos illo āno p cōmutatōe pecor. Venērunt q; āno scdo et dixerūt ei. Nō celam' dño nō q deficiēte pecunia pecora sū defecēre nec clam te est q absq cor poribus et fra nihil hēam'. Cur g morimur te videntē. Et nos et terra nra tui erim'. Emenos in sūitu tem regis: et prebe semina: ne pereūte cultore redigatur terra in solitudinem. Emit igit ioseph omnem terrā egypti vendētib; singulis possessiōes suas p magnitudine famis. Subiecitq; eā pharaoni et cunctos populos eius a novissimis terminis egypti vsq; ad extremos fines ei'

litatem. et ideo verisimile est q multi de terra egypti reseruauerūt sibi bladū vnde poterāt sustentari p aliq; temp'. ita q si fuerit cōpuli vēdere p blado pecora sua et possessiones suas ita cito. s; magis in vltimis ānis y Subiecitq; eā pharaoni rē. In he' (famis. sequit. breo d; sic. Et fuit fra ipi' pharaōis. et populū transulit ad ciuitates de fine terre egypti vsq; ad finem eius Dicit enī hebrei. q ad ostendēdū q terra erat ipi' regis immediate. ioseph fecit trāstere ipm de vna pte terre egypti ad alia et eouersio. ut p tale translatōem quilib; ostēderet et pnteret q nihil uict; hēt in hereditate sua pūstina. Lantā aut hui' diuersitatis inter trāstatiōē nostram et lam hebraicam in b loco ponit esse et hoc q iste tū dictiones hebraice. s; vataenit et vagaenid; Quay prima significat: et fecit trāstere. et scda significat.

v Adducite pecora vāa. s; enī eent in fame posit; nō tū tene bas rex eis dare bladū grat' qdū hēnt bona vū possēt emē.

r Venēruntq; āno scdo. Dicit hebrei q iste fuit scdo annus famis. et q in aduētū iacob q venit i pūncipio tertij anni famis: statim Nilus irrigauit terraz egypti ppter merita ei' et facta est fertilitas q substracta fuerat p succitātē. ut p dicitū ē. s; vna opionē. s; h v' ptra textū. pūo quia ioseph p ipi' hēre p dixerat fame duras re p septē ānos. scdo q; sū illō dcm sequētur q ioseph sustētauit egyptios primo anno famis p pecoribus. et p pōis durate adhuc fertilitate sūstentasset eos p pecunias qd vī manifeste falsus. q tūc emebat ioseph bladū ab egyptiis. et nō eouersio. Et iō dicendū ē q se cund' ānus hic intel ligit ab illo tpe q defecit eis pe. unia ad emēdū. et ille fuit q; ca sine sterilitat' f; e marie q ioseph p dixerat publicē. ita q erat notū p totā trāz egypti de septē annis famis future p' ferti

et subtecit seruituti. non differunt in hebreo nisi in vltima littera que in prima dictione est littera rhes. in scda lra dalet. qste aut oue lre hebraice. lz in sono habeant magna diuersitate. tñ in figura hñt puenientia. r iõ ppter similitudinẽ hãc trãslator noster accepit vltimã dictionẽ p prima vel eouerso Scriptores hebreoz. q fuerit p tps trãslatoris scripserit primã p scda in ytraq lra vadit ad eandẽ intentionẽ hebraica tñ magis expauit. vt piz ex pdi s.

Preter ter (ctis. rã sacerdotũ. erant em deputati ad cultũ deoz illi. pñ. r et ad studũ scientiarũ speculariuaz. fm qd dicit pbs. n. meta. q gens sacerdotũ egypti ibi primo studere pcellã. Et iosephus in libro antiquitatũ dicit. q abraã qñ descẽdit in egyptũ. vt habitũ est. s. q. ca. docuit sacerdotes egypti astronomiã. r erũc i talibz scientiis studere ceperũt. r iõ a rege habebãt victũ. vnde a. Et hãtu. (subdit. ra cibaria rã. Et ex b loco hẽ q illis q sũt deputati diuino cultui r studio. v3 de vlt etu ab his q habet curã regẽde cõitatis puidert.

b Dicit q ioseph. hãc est clemẽtia ioseph et ga pñm in hoc q terrã egypti quã iusto titulo p rege acquiritat reddidit his q vendiderãt p qnta pte fructũ. Et quo piz q fecit eis magnã gratiã. q alibi vbi terra fit est notabiliter fertilis bñ tradit colenda r seminãda p media pte fructũ. terra aut egypti nõ solũ e bene fertilis. vt referũt illi q eã viderũt. s. etiã cũ puo labore p pfrugationẽ nulli q fecũdat terrã illã. Et piz lra ex dicit. c. Habitauit ergo hic describitur Jacob in egypto qstũ ad finẽ scdo cõsumationẽ. r primo describit sue sepulture ordinario. r dicte ordinatiõis executio. ca. l. Ad huc primo describit dicta ordinario. scdo subdit filiozũ bñdictione. v. q. c. In prima pte dicit sic. d. Auctus est r multiplicat. in bonis spũalibz r tpalibz. r ple filiozũ suoz. e. Et qz appropinquaret rã. ex quo piz q habuit spiritũ pphetie. f. Vocauit filiũ suũ ioseph. p nũciũ. qz distabat ab eo negotiis regni occupatus.

g. Pone manũ tuã sub femore meo. f. ad urandũ per spm nascatur de iacob. sicut. s. expositũ est. pñ. ca. h. Adãsqz me in sepulcro maiorũ. f. in terra pmissiõis in qua erãt sepulti abraã r ysaac. r nõ solũ ppter illos desiderabat ibi sepeliri. s. pncipalr ppter redemptiõnẽ generis humani ibi fiendã p ipm q in illa terra natũ est r ouersat. est. mortuũ r sepultũ. r ibidẽ resurrexit. r inde ad celũ ascẽdit. d. qz iacob habuit fidẽ r noticiã. r forsan videbat i spiritu. q cũ xpo resurgẽte resurgeret multũ facti iã defuncti. vt hẽ. Math. x. v. ca. r sperabat cũ eo

resurgere. f. Adorauit isrl deũ p bñficio sibi pcesso. h. r ouersus ad lectulũ caput. Caput cũ lectuli erat f. sus terrã pmissiõis. r ad illã prẽ adorabãt iudei deo tñ qñ erat extra terrã illã. sicut hẽ. i. q. Reg. vi. ca. Dan. In ca. xlv. vbi dicit in postil. Omnen pecu (vi. ca. mã cõgregauit rã.

Addito.

Habitauit q isrl i egypto id est i terra iessen. r possedit eã. auctusqz e r multiplicat nimis. r vixit in ea decẽ r septẽ annis. Fecitqz sunt oẽs dies vite illi cẽtũ qdã tagita septẽ annoz. Cũ qz appropinquaret cerneret diẽ mortũ ei. vocauit filiũ suũ ioseph. r dixit ad eum. Si inueni gratiã i aspectu tuo pone manũ tuã sub femore meo r facies mĩ misericordiã r veritatẽ. r nõ sepelias me i egypto sed doramiã cũ patribz meis. r auferas me d terra hac. condaqz in sepulcro maioruz meoz. Cũ rñdit ioseph. Ego faciã qd iussisti. Et ille. Jura q inquit mĩ. Quo iurãte. adorauit isrl dñm cõuersus ad lectulũ caput

Via i emptõ q one r rẽcũt oue equalitat iusticie obfranda est vt in scda scdo. q. lxx. v. art. i. in corp. q. Zdarco nõ videt dẽ cendũ. q tantũ valet res quãtũ possit vendi. pör cũ quibz res vendi in multo maiorĩ pco qz valet fin verũ suũ valore. r b ppter magnã indigẽtia emẽtẽ quã habet de illa re. r in tali casu non est estimãdus valor rei fin quãtãtã rã q ipã res pör vendi qz sic si qz res suã su ppendit in notabili quantitate. vltra iustum pciã ppter magnã necessitatẽ ementis. rãcẽ venditor videt quãtũ vendere qd nõ est suũ. qz id qd acerescit sup vltũ pciã nõ est ex condicione rei vendite. s. ex cõditiõne emẽtis. vt i pdi

cta questione. Ad excusationẽ aut ioseph q veditur bla da p maiorĩ pco qz emerat sufficit diuersitas tẽporis que sicut r diuersitas loci magnã faciũt differẽtiã i vltõ valore rerũ. vt in pãdica questione.

Replica cõrectorũ contra Burgeni. In ca. xlv. vbi postillator dicit d cõtractibz go i seph quõ fuerũt iusti. instat Burg. auctoritate sancti Thome scda scdo. q. lxxv. art. i. in corpore. q. r responsiõne etiã ad vltimũ argu. asserẽs q in cõmutatiõibus equalitas iusticie seruãda sit. S3 ego cũ postillatore verius puto. q i cõmutatiua iusticia eq̃litas fm naturã suã nõ possit. qẽqd dicat scñs Tho. p Burg. allegat. qz totũ aurũ fm naturã non valet vnũ equũ. cũ tñ ordine ad humanos vsus modicum aurũ valet magnũ equũ. Equalitas igit i cõmutatiua iusticia que est in cõtractibz nõ seruat. sed p rõnẽ iusticie mẽsurat. vt dicit scñs Diony. de diu. no. ca. vi. q. Rõãt iusticie mẽsurans hãc equalitatẽ. r terminãtis in equalitatẽ describit a bñõ Aug. i lib. lxxv. qñũ. q. clu. d. cente. Iusticia est habitũ animi cõmuni vtilitati seruãta. suã cuiqz tribuẽs dignitatẽ. Hic aut tpe fertilitatẽ modicũ aurũ valet multũ bladũ. iõ fm mensurã iusticie tpe sterilitatis modicũ bladũ valet multũ aurũ. iõ vñ dẽ dicendũ. q tñ valet res fm illã equalitatis mẽsurã quãtũ vendi pör. seruata vtilitate nõ pinata marie cessantibz volõ. metu r violẽtia opulsiõne. sic r in his factis ioseph put postillator dicit. Fateor quidẽ q rã spiciens ad solã necessitatẽ ementis. r sic canus redãs

Genesis

qz nō respicit ad omne sferēs, s; priuatū iusticie cultor
 nō est. s; hoc nō est in factis ioseph. nec apparet ex vicis
 s; itaq; trās Lapm. XLVIII. (postulator).
 h actis. hie p̄fir ponit filioz iacob b̄ndictio. r̄ pri
 mo ipius ioseph in filiis suis. scdo ipi? ioseph

i p̄sona p̄p̄ta cū alijs
 filijs iacob. xlii. c. Ad
 huc primo describit
 filioz ioseph adopta
 tio. scdo eoz benedi
 ctio. ibi. Tides aut.
 tertio ipius ioseph
 sp̄alis p̄miatio. ibi r̄
 ait ad ioseph. Adhuc
 primo describit dicta
 adoptatio. scdo sub
 dit ipius ioseph er
 cusatio. ibi. Vbi enī
 Circa primū d̄r.

b Huncatū ē Jo
 seph r̄. qz nūcū fre
 quēter curcāt d̄ ip̄
 so ad patrē r̄ eodue
 so ad scdū fratū mu
 c Tre p̄xit (tuā.
 h nō ē in hebreo. sen
 sus tū est. a. ad eun
 dū se disposuit.

d Qui cōfortat. d
 aduētū filij sui p̄dile
 e Deus oīpo. (ci
 tens apparuit mihi i
 lusa. a. ciuitas vo
 caf bethel. r̄ hierlin
 r̄ aljs noib; .v. s. ex
 positū est ca. xxvii.

f Daboq; ubi terrā
 hāc. hoc dixit iacob
 vt oīderet q; pote
 rat dare p̄tē in terra
 illa p̄missionis filijs
 ioseph sicut r̄ p̄p̄t̄s
 filijs. iō subdit.

g Duo ḡ filij tui. s.
 manasses r̄ ephraim

h Dei erūt p̄ adoptionē. i Sicut ruben r̄ symeon
 reputabunt mihi. i. q̄libet eoz ita accipiet portionem
 suā in terra p̄missionis q̄ diuidet sicut filij mei nam
 rales r̄ ponit exēplū d̄ ruben r̄ symeon plus q̄ de alijs
 qz erūt primogenit. r̄ iō eq̄parauit filios ioseph ipis p̄
 pijs r̄ alijs minorib;. l Reliquos aut quos genuer
 ris r̄. a. nō adopto eos tali mō. l Et noie fratru su
 orū r̄. a. ab eis nō denotabit aliq; trib; s; noīabunt sub
 tribub; manasse r̄ ephraim. r̄ cū eis accipiet hereditatē
 in Vbi enī. hie subdit ipius iacob excusatio. p̄pen
 derat enī p̄ aliqua signa. q; ioseph mirabat d̄ hoc q; ia
 cob cū tātis sumptib; volebat portari corpus suū ad se
 pulcrā duplicē in hebr̄on. r̄ marie q; rachel mater sua
 q; fuerat vxor iacob p̄dilecta nō erat ibi sepulta. r̄ iō Ja
 cob volēs sup hoc pacifice ioseph dixit. o Vxor
 tua est Rachel r̄. q. d. necessitas me spulit ipam sepe
 re extra spelūcā duplicē. q; erā i unere cū magna fami
 lia quā nō poterā deferere. r̄ adhuc nimis distabā a lo
 co sepulture p̄dite. o Eratq; vernū tps in quo pe
 cora habēt fetus in ytero. p̄pter quod nō poterā iter ac
 celerate nemoerent. p Et sepeluit ibi eā iuxta viā

vbi trāseunt hoīes cōiter. r̄ edificauit sepulcrū. ita q; trā
 seutes poterāt viderē sepulcrū ei. r̄ memoria eius ad
 alios deferre. ac si diceret ipi ioseph. debes me excusa
 tū habere d̄ h q; nō portauit eā ad sepulcrū maior qz ha
 bui legitimū impedimētū s; nū. hōmū? sicut ei nō

tp̄s Et ingrediebat ephra
 tā. r̄ sepe iui eā iuxta viā
 ephrate q̄ alio noie appel
 lat bethlee. Tides aut fi
 lios ei? dixit ad eum. Qui
 sunt isti. R̄ndit. Filij mei
 sunt q̄s donauit m̄ d̄ns in
 h loco. Adduc inquit eos
 ad me r̄ b̄ndicā illis. Oculi
 em̄ isrl̄ caligabant p̄e ni
 mia senectute. r̄ clare vide
 re nō poterat. Applicito
 q; ad se de osculatus r̄ cir
 cumplexus eos. dixit ad fi
 lium suū. Nō sum fraudā
 tus aspectu tuo insup ostē
 dit mihi deus semen tuū
 Cūq; tulisset eos ioseph
 de gremio p̄ris. adorauit
 pnus i trā r̄ posuit ephra
 ad dexterā suam. i. ad fini
 stram isrl̄ manassen vero i
 sinistra sua ad dexteraz. s.
 patris applicuitq; ambos
 ad eū. Qui extēdēs manū
 dexterā posuit sup caput
 ephra iunioris fratris. si
 nistrā autē sup caput ma
 nasse q; maior natu erat cō

bile sepulcrū. Sic ex
 ponit doctores nri.
 hebrei aut aliter ex
 ponit licet ad eūdes
 finē. videlicet ad ex
 cusationē iacob d̄ h
 q; rachel erat sepul
 ta in hebron. r̄ fm
 eos iacob se nō excu
 sat p̄pter difficultatē
 portadi corpus Ra
 chel ad locū. p̄t̄t̄uz
 immo p̄mo excu
 dit illā cām dices.

n Vxor tua ē Rach
 el in terra chanaā. in
 qua terra est ebron. r̄
 iō longitudo itineris
 nō me impediunt. et
 maxime. q; fm descri
 ptionez terre sancte
 hebr̄o nō distat a be
 thelee. iuxta quam se
 pultra est Rachel ni
 si p̄ ferleucas vel cur
 cter.

o Eratq; vernū tps
 pus. qd est aptū ad
 itinerandū. r̄ iō ma
 litia tps simili me
 nō impediunt. Quid
 igit. voluntas dei et
 ei? ordinatio. Dicit
 hebrei. q; iacob fet
 uit ex diuina reuelat
 tione q; tempore na
 buchodonosor deltru
 enda erat hierusalē.
 vt h̄. iij. Reg. xxi. c.
 r̄ q; Nabuzardan d̄

ceret p̄ in ei? captiuū in babilonē. r̄ q; trāserit iuxta
 sepulcrū Rachel qd est sup viā illā r̄ tūc in trāsitu ulō
 rū ipa Rachel de sepulcro miraculose clamaret ad deū
 querēs misericordiā ei? sup p̄lm cap. iuarū. vt scribunt
 iudice. xxi. Vox in excelsis audita ē. lamérationis r̄ fle
 tus r̄ luctus Rachelis plorātis filios suos ad subdit.
 p Et sepeluit eā iuxta viā. fm diuinā ordinationē p̄di
 q Tides aut. hie subdit ipius ioseph b̄ndictio (cā.
 sp̄alis in filiis suis. r̄ Qui sunt uli h̄oc q̄siuit Ja
 cob q; caligauerāt oculi ei? r̄ postea subdit. r̄ iō licet vi
 deret eos astantes obscure nō tū clare r̄ d̄l̄ inete.

s Adduc inquit eos ad me. qz ante benedictionē vo
 lebat eos āplexari r̄ deosculari. r̄ subdit. r̄ Applici
 tosq; ad se deoscular? r̄. Et cū; tulisset eos ioseph de
 gremio patris sui. vbi amplexatus r̄ deoscularus fue
 rat eos. v Adorauit pnus in terrā. disponens se ad
 benedictionē. r̄ Et posuit Ephraim r̄. vult? ei ipu
 erorū r̄ ipius ioseph erat s̄ cultū ipius iacob. r̄ iō ille
 qui erat ad sinistra ioseph erat ad dexterā ipius iacob
 sic enī posuerat eos q; oīph. volēs manasses q; erat p̄i
 mogenitus esset sub manu dextera iacob. tanq; p̄nci

Liber

palis in illa bñdictiōe. sed pater fecit dñi et cā q̄ epri-
mit infra. y Bñdixitq; iacob filios. q; pter eū bñdi-
cebat pueri eius sequit. 3 Et inuocet sup eos nomē
meū. quia vocati sunt filij adoptiui iacob et facti sūt ea
pita duar; tribuū sicut alij filij iacob. sequitur.

a Non ita cōuenit
pater. hoc dicit Jo-
seph quia enē? pue-
ror nō erat reuelat?
sibi: sic et p̄. h. cni. 10
seph bñdixit spm p̄biez
vt habitū est. s. d. c.
et. h. bñ reuelatur
aliqui aliqd vnt. p̄be
q̄b celat aiter sic p̄z
in mltis locis veterē
et noui testi.

b Scio fili mi scio.
scz q̄ est p̄rogent?

c S; et fē et iunior.
als minor maior erit
illo. an nūerositate et
dignitate. q; Josue q̄
fuit dur p̄pli p̄ moy-
sen: et fec tot mirabi-
lia. et hieroboā q̄ fuit
p̄ p̄m rex isrl post
q; diuisus fuit regnū
isrl a regno iuda tu-
rūt de tribu ephraim.
d Constituitq; ephra-
im aī manassen. In
oblatiōe primitiay et
infirmitate tabernacu-
lor; et morte eorū et
dignitatibus alijs.
e Et ait. Bñdixit
bñ p̄matio ioseph
specialis cum dicit.

f Do tibi p̄tē vnaz

et. Sic si diceret. tu me et fr̄s tuos tpe famis satiasti.
et me deferendū ad sepulcr; patz meoz pmisisti. et ideo
terram sychem speciali munere do tibi.

g Quā tulit de mān amorrei. i. ipsi? emoz q̄ fuit de ge-
nere amorreoz. h In gladio et arcu meo. i. iure belli
Dicitur hebrei q; d̄populata v̄be sychem p filios iacob
populi q̄ erāt in circuitu gregauerūt se vt irruerēt sup
iacob et filios et? h̄ ip̄e armauit se et familiā suaz ad re-
sistendū eis p̄dēs de diuiso adiutorio. sic sibi pmisū
fuerat a dño. vñ et timor dei. a deo inuisus cecidit su-
per illos et nō sūt aī inuadē est. et habitū est. s. xxxv.
caplo. et tō locū istū obrunt iure belli. tū q; dñs vede-
rat sibi illā terrā. tum q; p̄p violatōez dyne digni erāt
eū p̄dere sychemite. et tō qū iacob fuit in possessiōe vidz
q; licet potuit eā vt suā retinere. vnā etiā p̄tē emerat.
vt h̄. xxxij. c. sed de illa q; modica erat nō fac hic men-
tionē. erūt aī locus ille fuit ipsi iacob. p̄p q̄b dēm ē
s. xxxvj. c. q; filij iacob oēs p̄ter ioseph et bēiamun pa-
tebāt oues in sychemis. et q; iacob misit ipm ioseph il-
luc ad sciendū statū eoz. Et q; p; q; ibi morabant ad tē-
pus. et tō verisile ē q; h̄erēt ibi domos ad h̄ndū: et cau-
las p̄ p̄ccōib; tanq; in loco q̄b erat patris ipsoz.

In ca. xlvij. vbi dicitur postilla. Eratq; verum tempus.

Ad dno.
i In hebreo aut nō h̄ hic aliq; dictio significās ver-
num nec tps; s; est ibi dictio significās mēsurā par-

mutas man? Bñdixitq;
iacob filios ioseph et ait:
Deus in cui? sp̄cū ambu-
lauerūt p̄es mei abraam
et ysaac: deus q̄ pascit me
ab adolescētia mea vsq; i
psentē diē: angel? q̄ eruit
me d̄ cūctis mal: bñdicat
pueris istis: et inuocet sup
eos nomē meū: noīa q; pa-
trum meoz abraā et ysaac:
et crescant in mltitudinez
sup terrā. Videns aut ioseph
q; posuisset p̄tē suus
dexterā manus sup caput
ephraim: grauitē accepit
Et apprehēsam manū pa-
tris leuare conat? est de ca-
pite ephraim. et transferre
sup caput manesse. Dixit
q; ad p̄m: Nō ita p̄uēit
p̄tē: q; h̄icē p̄rogent? Do-
ne dexterā tuā sit caput ei?
Qui renuēs ait? Scio fi-
li mi scio: et iste q̄ppe erit i-

nam terre. et est sensus q; mortua esset rachel in itinere
in loco a q̄ restabat modici spaciū itineris vsq; ad bēth
leem. s; tñ sepeliunt eā in via rōne q̄ declarat i postilla.
In eodem caplo. xlvij. vbi dicitur in postilla. Dicitur
enim hebrei et.

Et expositio
hebreoz est
falsa. nō enī s;
q̄b legitur d̄ere. xxxi. c.
Eoz i excelis audita
ē. referēdū ē ad tps
captiuitat; filioz isrl
tepe nabuchodonos
soi. s; potius ille clas-
mor seu ylatans ra-
bel referēd? ē ad oc-
cisiōne innocētū fas-
tam p̄ herodem. vt
euangelista declarat
Matth. ij. put in cal-
legato heremie do-
mino p̄cedēte plene
ostendunt.
Replica correctorij
contra Burgēsem.
In ca. xlvij. burs
i genf dicitur he-
breo si h̄ dictio
significās verū d̄ie
q; tps et ita et postu-
laroz in tractatu suo
de v̄ticia trāslatōis
n̄re et hebreice v̄tiaz
ibi exponit vt h̄ Bur-
gens in posito aut se-
n̄re trāslatōi coaptat
vt satisfiat v̄tē v̄tē
q;.

Ad dno.
i In hebreo aut nō h̄ hic aliq; dictio significās ver-
num nec tps; s; est ibi dictio significās mēsurā par-

Cap. XLIX.

Dei aut ia. h̄ic d̄r describit benedictio
v filioz iacob ḡialit. Et p̄io instruit eos de statu
vite mortal. sc̄do eos erigit ad sp̄z vite imortal
ibi. Et bñdixit eis. Circa p̄mū p̄mittit p̄fatio in q̄ red-
dit eos attētos di. b Cōgregamī vt et. Quilibz enī
attēt? ē ad audiendū fusa marie circa se et posteros suos
c In dieb; nouissimis. i. postq; filij v̄tē reuersi fuerit
ad fr̄ā p̄missiōis. v̄tē etiā In nouissimis. q; aliqua v̄-
rit eis tūc de aduētū xpi cur? tēpa dicit nouissima. s̄m
q; d̄c 3ob. l. canōica. q. c. Nouissima hora ē. q; rēpōit
ipsi? xpi si est aliud tps successuz. s̄m q; b; Apōc. l. Au-
rauit p̄ v̄itē in seclā sc̄loz. q; tps apli? n̄ erit: sic tps
noue leḡ successit tpi veterē. sc̄do reddit eos doctes di-
cens. d Audite filij iacob. q; filij d̄nt eē subiecti di
scipline. Tertio reddit eos beniuolos di. e Audite
isrl p̄z v̄m. i. eū q̄ tota m̄te desiderat bonū restum.
f Ruben. h̄ic d̄r ponit p̄secutio bñdiciōis p̄ singu-
los filios: incipiēdo a filijs iye. et patēt p̄es s̄m m̄ez
filioz. et p̄io incipit a rubē q̄ erat p̄rogent? dicens.
g Tu fortitudo mea. ac si dicat. q; tu es p̄rogent?
fortitudo mea: q̄ntū ad bonū v̄tuz et ḡe deberet relū-
cere in te. sed econtrario factū est: quia tu es.
h Principiū doloris mei. q. d. s̄c; m̄ltos dolores et
labores fenerim aliudē: tñ parui fuerint respectu: et
q̄n p̄ n̄bilo eos reputauī i sp̄atiōe ad illū dolorē quē
concepī de enormitate sceler; tui q̄b epouit postea.

Genesis

1 Prior in donis, s. deberes esse rōne primogeniture, rōne cui? debebat tibi duplex portio in hereditate, ac bonis paternis respectu fratrum tuorum. Maior improprie? debebat tibi regnū mihi primus, et habitū ē. s. xxxv. r. ca. et sacerdotiū, qd ante legē datā erat primogeniture annexū, et s. dcm est. xxxij.

12 Effusus es sic aq aq em de vase pfecti effundit qd alij liquores. qz d oleo effuso remanet in vase pinguedo et humor, et de vino effuso sapor, et de effusa aqua d vase cito vas desiccatur, et nō remanet aliqd aq vestigium, et p h dat itelligere qz ruben p dicitur bona totaliter p dide

1 prior i donis maior i imperio. Effusus es sic aqua. Nō crescas, qz ascendisti cubile p̄ris tui et maculasti strātū ei. Symeon et leui frēs vasa iniquitatis bellāria. In p̄siliū eorū nō veniat aia mea, et in ceru illoz nō sit glia mea, qz i furore suo

tri suo, et h̄. xxxvij. ca. Similit nec iudas, qz ne Joseph moreret in fovea sua sit fratribz et eū videret. v. La. ro em nostra et frater noster ē. sicut nec quatuor filij ancilay. s. dan. Meptalim Gad et aser qz euz isti despicerent ab alijs et reputarent quasi serui. Joseph erat cū eis ad

eorū cōsolationē. sicut qz d: ibidē. Et erat cū filijs vale et zelphē.

occiderūt viri et i voluntate sua suffoderūt mures. Male dicitur furor eorū, qz p̄tinax, et indignatio eorū qz dura. Diuidā eos i iacob, et dispgam eos in isrl. Iuda te laudabūt fratres tui. Ianus tue in ceruicibz inimicorum tuoz adorabunt te

Similit nec ysachar et zabulon, qz erāt filij iye ceteris iuniorēs, et iō nō est verisimile qz ipsi assumpsissent principaliter tale negotiū, s. fuerunt inducti p̄ fratres suos et ceteros, s. Simeon et leui, qz erāt seniores eis, et p̄r alij fratres cōsenserunt his sup

positis exponit h̄am sic. Symeon et leui fratres. i. in malis et cordes p̄ ceteros. Casa iniquitatis bellāria qz frater innocente occidere voluerūt. In cōsiliū eorū qd inter se tractauerāt primo occulre. Et in ceru illoz qd alios iacob induerūt et congregauerūt. Quia i furore suo occiderūt viri. i. Joseph qz h̄ est iuuenis etate, erat tñ vir moribz sapia, occiderūt autē eū quātū in ipis fuit. Et in voluntate sua subneruauerūt thaurū. h̄ec ē l̄ra hebraica, et vocatur hic thaurus ipse ioseph sicut etiam de eo dicitur Deutro. xxxij. ca. Quasi primogenitū thauri pulcritudo est. libēter em nervos ioseph p̄cidissent. Male dicitur furor eorū qz p̄tinax, qz ad monitionez ruben noluerunt resiliere a mala voluntate sua, et s. dicitur est. xxxvij. ca. p̄ter qd subdit pena cū dicit. Diuidam eos et exponat sicut supra Sed addunt hebrei de dispositione symeon dicentes. In hoc est pauper scriptor nec pedagogus nisi de symeon hoc est dictū, qz illi d tribu symeon discurrebāt p̄ sorte saluorum ad querendū victū scribendo vel p̄cros d occidō sicut clerici pauperes faciunt apud xpianos. Aliter et exponit alij quibz passum illū, partim de virtus symeon, et partim de ioseph dicentes sic. Symeon et leui fratres, exponēdo sicut dictū est in alia expositione beatorū v̄s. ibi. Quia in furore suo occiderūt viri id est viros symeon, accipiendo singulare p̄ plurali. Et in voluntate sua subneruauerūt thaurū. i. ioseph rōne p̄dicta Male dicitur furor eorū et hoc dicitur p̄ter occisionē virorū symeon, quia licet nō fecerint dolum vel iniusticiam s̄m opinionem bebrorum, et dicitur est supra. xxxij. ca. tñ nimis rigide p̄cesserant, et ideo non dicitur hic. Male etia iniquitas eorum vel iniusticia, sed furor, p̄ter violationē sororis sue Dine, et indignatio eorum quia dura hoc dicit, quia indignati fuerunt nimis dure contra ioseph p̄ter visiones suas p̄cedentes eius dominiū sup fratres, qz a pre plus amabat, et dicitur ē. s. xxxvij. cap. cetera et prius. y Iuda te laudabūt fratres tui. Iudas interpretat fratres siue laudēs, et iō volēs bona dicere de eo incipit ab interpretatione sui nois dicēs. Iuda qz si diceret, bene nominat es, quia. Te laudabunt frēs tui, tum quia tribus iuda in exitu isrl de egypto prima post Moysen intrauit mare rubrum miraculose diuisum, alijs timentibz ibi sequi Moysen, et dicit in Exo. tū quia post mortem ioseph principalis fuit ad expugnandū inimicos filioz isrl qz remāserūt in terra p̄missionis s̄m qz dicit in principio libri iudicū. Iudas ascendit scilicet primus aduersarios, et ex his meruit tribu iuda laudē p̄ceteris et regā dignitatē. 3 Dan et hoc ipletū ē

In dauid pio rege tribu iuda. q inimicos isrl p magna pre iterfecit. r alios tributo subiecit. cur pcessus defcri bit dicēs. a Catul leonis iuda. r die catul leonis qz cū dō cēt minim' inter frēs suos. tñ pstatet iuit ad pugnadū s' Boliā gigārē. r extunc fuit posit' sup viros belli p saulē regē vt h'i. l. Reguz. xvij. ca.

r inde mortuo saule pstatut' ē rex vt h'i. q. reg. v. ca. vbi d'r. Lij cēt rex Saul sup nos tu eras educēs r res tu cēs isrl. Et sequit' ibidē. Anferētibz dō in regē. r extūc debel lauit potēter aduersa rios isrl. pter qd sub b Ad pdā fili (dū. mi ascēdisti. r itātū

qualuit aduersat' qz circa finē regni sui null' audebat insurgere s' eū. nec ei' regnū p turbare. vt p'z li. Reg. ij. r i principio tertij. iō subdit. e Redescēs accubuisti vt leo. quē alie bestie nō audēt inuadere. r qz de' pmissit ei regnū r filijs ei' in sempiternū. vt h'i. q. Reg. vi. ca. iō subdit. q Quis suscitabit eū. auferēdo sibi dignitā tē regiā. q. d. null' vñ subdit. e Mō auferet' sceptrū d' iuda. i. dignitas regia. f Et dicit' d' femore ei'. qz deficiēte regio iterfecto rege sedechia i captiuitate babilonia cūcūq' ubernat' fuit p'ls iudeoz p illos q' erant d' tribu iuda. qz i redditu dicte captiuitat' zoroabel su' it duxerūt. vt h'i. Facb. iij. c. r agg. ij. ca. Et postea sacer dotes gubernauerūt p'lm. vt p'z tpe machabeoz q' et erāt d' tribu iuda. qz tribu sacerdotat' r tribu regia erant cōmiste. vt p'z. iij. Reg. v. ca. vbi d'r q' iofaberb zoro ochosie regis iuda tulit zoas. r erat cū ea sex annis i do mo dñi. qz ipa erat vxor zoiade pōt'f'is. Et illoz regū mē durauit vsqz ad tps herodis q' fuit alienigena. s. de genere ydumeoz. r ipō regnāte nat' ē xp'us. vt h'i. d' d' ab. ij. ca. r regnū durabit i sc'la sc'loz amē. r iō subdit.

g Donec veniat q' mittēd' ē. i. xps q' mil' ē a deo p're p salute gener' hūant. b Et tpe erit expectatio gen tū. sm. q' d'r Agg. ij. c. Ecce veniet desiderat' cūct' gētū b' zc. In heb. ar h'i sic. Et erit ei aggregatio gētū. r h' i' pletū ē i regno xpi. qz post resurrectionē r ascēsiōnē xpi ad celos aplis p'dicatibz fidē xpi iudei p' maiori pre re māferūt obstinat' i fidelitate sua. r gētes cū magna de uotiōe fidē xpi receperūt. r sic xpo aggregate sūt gētes ppter qd apli dixerūt iudeis vt habet Act. iij. c. Vobis opo'tebat p'ximū loq' v'bu dei. s. qm' repulistis illud. r i' dignos vos iudicatis eterne vite. ecce ouertimur ad gē tes. sic ei' pcepit nobis de'. S. h'c p'phetiā q' sat'clare. ex posita ē d' xpo. iudei m' i' p'nt' nūct' subuertere. Ad cui' i tellectū cōsiderādū q' i hebreo h'i. donec veniat silo. hec ar dictio hebraica silo. ē p'ximū nomē loci. significat ēt in alio sensu missionē. r sic ē nomē cōe. put igit ē nomē lo ci accipiūt eā h' aliq' iudei dicētes q' hec p'phetia iplera ē qñ Saul q' erat d' tribu beniamī. vt h'i. l. Reg. i. c. fuit elect' i regē. r inuinc' fuit i silo vbi erat tabernaculū dñi r archa. r p' dñs vincto vñ reges debebāt inūgi. r sic sce ptrū qd accipit' p' qdā dñio r p'rimatu qd fuerat i tribu iuda vsqz tūc fuit trāslatū ad tribū beniamī. s. h' dictū manifeste d'nat' terrū. qz aī electionē Saul. archa dei iā erat amota d' silo. r erat i chariatariis. vt h'i. l. Reg. v. c. Jte post saul imediate. imo ipō aduocūctē r regnāte fuit dauid inuinc' p' Samuelē. q' dō fuit p'rimus rex d' tribu iuda. r extūc reges de illa tribu successerūt

Quasi sceptrū dicit' auferri de tribu iuda. iō qz tūc ipe pit esse in p'pina dispositione ad gradū pfectū. nō ē verisile. iō alij dicit' q' illa p'phetia iplera fuit i electo one Hieroboā i regē q' erat d' tribu ephraim. qz decē tribu ablatae sunt a regno iuda. r adp'ferāt' hieroboā. qñ Kos

boā die siluato de dit p'lo durā r'fio. nē r sic exponūt Do nec veniat hieroboā i tali loco coronād' q' d' silo. s. i' ista exposito osidit' falsa p' tēctū qz pgregatio illa nō fuit in silo. s. in sicbe m. vt h'i. iij. Reg. xij. ca. Jte si fuit ablatū reg gnū a domo iuda tē s' sicut vsqz ad capti uitate babilonia p' successione. hereditariā. r illi soli tūc dicebāt p'pne reges. qz i' stituebant p' inunctionē. qz tēplū i archa dñi r illa q' ad inunctionē req'rebant' i die r'fale remāferāt. q' erat metrop' i regno iuda. ppter qd alij iudei accipiētes h' nomē silo put significat nulliōez dicit' q' dicta p'phetia iplera ē tpe Nabuch o. qñ veni s' hierlm. r occidit' sedechiā regē. r sic defect' regnū iu da. r iō exponūt istam p'dictā sic. Mō auferet' sceptrū d' iuda. donec veniat. q' mittēd' ē. i. Nabuch o. q' ppter pctā p'li iudaici missus fuit a deo ad destruedā terrā. r ad auferēdū regē. Et erit ei' aggregatio gētū. s. i' p'li Nabu chodo. qz ppter dilataciōe sui i p'ij aggregate sūt gētes sub ei' dñio. S. i' ista exposito r pcedētes r silēs si h'āe destruit' p' trāslationē chaldicā. quā iudei vocāt t'bar gū. q' ē ita autētica apud iudeos. r sic d' doctor eoz au sus fuerit ei' s' dicere. imo qñ ver' expositio hebraica est obscurata recurrūt ad illā p' explanationē. In illa ar sic h'i. Mō auferet' sceptrū de iuda. r donec veniat messias Nabuch o. ar nec aliq's p'dictoz vocat' ē messias i scri ptura. s. solū xps q' pmissus erat i lege r i p'p'etia. r q' p'z clar' vitas nostre catholice expositiōis p'dicte.

i Ligās ad vineā r c. Alij doctores catholici istā itaz p'nt' exponūt d' i'fuctione. iudeoz q' designāt' p' asinā. r gē tū q' designāt' p' pullū in fide xpi q' fecit v'rag' vñū. r q' se vocat' vitē Jo. xv. Ego sum vitis vera. r subdit. h' Lanabit in vino stolā suā. exponūt. de xpi passione s. i' ista expositio saluo meliori iudicio videt' mihi magis mystica q' istalis. r iō aliter pōt' dici. q' postqz Jacob p' dixerat dignitatē regiā futurā i tribu iuda cepit p'dicēte red' ditionē terre quā in sorte debebat accipere. q' fuit val de fertil' in vino r lacte r h' ē qd d'r. Ligās ad vineā pul lū suā. r ad vitē asinā suā. p' designās q' i vno sup'ite vitis possit d' vuis onerari vna asina vel pullus. vñ in hebreo h'i. Et ad palmirē filii asini sui. r idē significat qd subdit. Lanabit in vino stolā suam ad sic dicit' tan tā abundantia vini erit tibi. q' possent inue lauare pan nos. r est locutio hypabolica. sicut enā apud nos dicit' ad designandum magnā abundantiam vini tpe fertilita tis. q' satis est de vino ad lortione pedum Et ad idem fa cit quod subdit. i Pulcritores oculi eius vino zn be b'reo sic h'i. Rubicundiores vino oculi ei'. qz potatio. vñ abundās. r maxime qñ vñū est bonū. apparet i oculi bus scintillanti' vitis' q' in alijs p'tibus.

m Et dentes ei' lacte candidiores. p' designāt' abū dantia lactis futura in sorte iude. qz albedo lactis appa ret in dētibz comedētū ipm. n' Fabulon. h' p'dicte Jacob h'itū sortis ipm' i' abulon cuz dicit. o In lūo

Vertical text in the right margin, likely a commentary or gloss, partially cut off.

Genesis

re maris qz sors sua i vna pte fuit sicut mare mediterraneum. p Et in statioe nautis qz in forte illa fuerit aliq portus maris in quo naues stabat. q Pertunges vjad sidone nome est ciuitas in q bitataueit gentes. r Ysachar asin? foris? hie pdic statū futurū ipsi? ysachar: r exponit aliqui catholici r hebrei dicentes q tribus ysachar pte ceteris tribus fuit intenta studio legi. r h e qd dicitur. Vidit regem scz steplatois r iudicū in lege. r Et suppositū hōie ad portandū sēs pond? r labore suo r factusqz est dñs tribus iudicū. i. p tribus iudicū dicitur enī q ad h e r libert? possent r vacare studio. alie tribus faciebāt eis recōpen satōem. sic r de sacerdotibus egypti. d. dcm est. r. l. v. c. s. h e rpo sitō r r mibi extranea tum qz q rōne studij vocet asin? r qd e aial valde stolidū r rude. r extraneū. tū qz nō reperit in scripta q de ysachar fuerint hoies excellētes i scia sup alios. s. magis d tribu leui. Et iudicū r. v. p. p. p. q si in iudices cuiuscūqz ciuitatis aliqd difficile emerent in q dubitēt. veniāt ad sacerdotes leuitici genes? r eoy teneat sniaz. tū qz dicta expositio nō bñ pūnar sram: vt r. r iō aliter pōt dici q iacob p dicit aditōes tribus ysachar qz rū ad populū r terre sitū dicit. Ysachar asin? foris: qz hoies illi? tribus erāt fortes ad sustinēdū laborē corpis. r i hebr. hē: asin? offensus accubās. i. hē rās in terminos. qz ex vna pte sors sua terminabāt ad mare mediterraneū et ex alia ad iordanē fluiū: vbi ē mare galilee. i. lacus magn? p quē trāsit iordanis fluiū. Vidit regē qz eēt bona. Et sum enī fuit eis q meli? erat stare in fra sua qz discurrē p mercatoribz ad frās loginōs aut mare nauigare. cui? cā subdit. Et terra qz esset optia. terra enī sue iortis cui? puo labore respectiue ad alias poterat mltū fructū af ferre. iō magis volebāt ibi qescere qz ad loca distātia pmercamōis discurrere p terrā vī p mare. Et suppositū hōie rū ad portandū laborē in cultura frē sue. factusqz est tribus iudicū. i. all q qrebāt terrenascētia ad soluedū tributa regibz: qz i forte illa cresebat in abūdātia. r de leui poterāt inde ferri ad loca remota p mare qd ē dñū etū illi frē. In hebr. hē. Et faat? ecesū fuit. qd pōt sic er pont qz erāt agricole. vt vīū ē. r iō si hēbāt aliud facē eū alqs nisi reddē cēsūm debitū ipsi regi. et decimas ipis sacerdotibz q annuatim reddebāt eis p moduzcēsus. r Dan iudicabit p h sū. In hebreo hē iudicabit. r expōit de sanone q fuit d tribu dan: vt hē iudic. r. i. et ipe iudicauit isrl. r. anis. vt hē iudic. r. i. ipe enā vidicauit filios isrl de philisteis: qz multos in fecit. vt hē ibidē. r. i. subdit. r Fiat dan colu. i. via rē. qz i die bus ei? philistei si audebāt rēre sē isrl p vias r lemias qscultodiebat. s. dordens vngu. eq. rē. sic enī mordēs eq vngulā facit cadere eqtē ab eq co q rāgar edisic sanon āpleat? ē colūnas. r fec cadē domū sup philisteos. r sic ples in fec moies qz aī viā occiderat. sic ibi

maris habitabit: r in statioe nauū ptingēs vsqz ad sidonē Ysachar asinus foris accubās in terminos. Vidit requiē qz est bona et terras qz optima: r supposuit humerū suū ad portandū: factusqz est tribus iudicū. Dan iudicabit p h sū sic et alia tribus in isrl. Fiat dan coluber in via: cerastes in semita? mordēs vngulās equi vt cadat ascensor ei? retro. Salutare tuū expectabo dñe. Gad accinet? p liabi tur aī euz: r ipe accinget

dē dñ. a Salutare tuū expectabo dñe. ac si dicat qñis futur? sit talis ac tāt? si tñ erit messias. s. erit adhuc expecto b Gad accinet? r. s. ipletū fuit qñ filij gad ac: (cād). cepta forte circa iordanē trāsierit armati aī filios isrl q adhuc trā si accipiant. qñsqz eēt eis hereditas acq sita-

retrosūm. r Aser pinguis panis eius: et prebebit de licias regibus. r Heptalim ceru? emissus: et dās eloquia pulcritudinis. Filius accrescens ioseph filius accrescens et decorus aspectu? Filie discurretū super murū. sed exasperauerūt eū. et iurgati sūt inuiderūtqz illi habētes iacula. Sedit in forti? arcus eius: r dissoluta sunt vincula brachiorū: et manū illius per manus poterit iacob. Unde pastor egressus est: lapis israel.

lic hē in libro ioseph. c. Et ipe accin. retroz sū. qz redierit ad forte suā in codē nūero: qz null? d eis cecidit in d Aser pū. (plio. gnis pās er). p h de signat fertilitas foris Aser in victualibz: qz noie pās ois qbus dsignat. r. s. dcm est r. h. e. e. Et pbebit deli. regibz. qz i forte sua cresebat aliq rā rā r ptiola. et iō p de licis regibz pbebat. f Heptali cer. emis sus. p h dsignat qz in forte sua terrenascētia pū? cresebant et maturesebant qz in alijs foribz. sic ceru? velocior ē ad currendū alijs aialibz.

tudis. p h enī q terrenascētia ibi pū? maturesebat inde fiebāt oblatōes primitiuoz. vñ sacerdotes r leuite pccas laudes dō reddebāt. Alis exponit aliq hebrei dicētes q iacob hic pphauit d bello hizarā in q barach accepit secū. r. milia d filijs neptali q ierūt pmpre r expeditē qz ceru? emissus. r inde habita victoria delibora r Barach cecineit cāticū dñe. vt hē iudic. v. iō subdit g Dans eloquia pulcritudinis. i. eloquia vniū laudis. h Fili? accres. ioseph. in pdicēdo statū ioseph. incipit iacob ab interpretatōe nois ei?. ioseph ei? interpretat accrescēs. sic. s. fec de iuda. Et duplicat hic accrescēs: qz nō tabit p ceteris sūbz creuit i spūalibz bonis r tyalibz. vt fact? per dicit d co. i. Filie discurretū super murū. In hebreo hē Filie discurretū. p aspectū. r i eādē red it sniaz. qz dñe egypti qñ audiebāt aduētū ioseph currebāt ad festras r delup muros. vñ possēt eū vidē trāsēntē p p ei? gratiositate. l. s. exasperauerūt eū. In hebreo hē. Amarcauerūt eū. s. frēs sui. ac si diceret. qñis eēt ita gratiosus et alijs gētibz. tñ frēs sui dure tractauerūt eū. l. Et iurgati sūt. qz sic. s. dcm ē. r. r. c. nō poterant ei qz pacifice loq. in Inuiderūtqz illi. h ei pcessit ex inuidia frat? h ipm. vt ibi dcm ē. n. hostes iacta. i. vba pūgitua dicēt. Ecce sōnator rēit rē. vt ad sram. n. hostes iacta. qz symeō r leui habuerūt iacula ppara ad iugulādū eū. vñ dicebāt. rēite occidā? eū. vt hē ibid. o. Sedit i forti. i. in deo oipotēti. p Arc? er? i. de fensio sua. qz a deo pteet? ē i hidias frat? suoz. q Et dissoluta sūt rē. qñ educt? fuit d fouca. et iter qñ educt? fuit de carcē. r Per man? rē. i. p rēitē illi? q ē potētia et rūs ipsi? iacob. i. p deū nō p hoies. hebrei dicūt hic Et deaurata sūt brachia manū ei?. qz exponit hebrei d ornāmētū q erāt i brachis r digis ioseph. s. de ar mill? et anul? q hūit qñ rēitū? fuit pposit? frē egypti. et ista psecut? ē p rēitē dei. s. In d past. egress? i. hieros boā q ascēdit ad dignitatē regiā q p pastor? officii dēstinat. qñ hz regere p h sū libi subditus. r Lapis isrl.

qz fuit prim' rex in regno isrl: putuidit' s' regnu' iuda
et. h. q. R. c. xij. v' De' pris' r. c. q. d. no' solu' p'f' m'eri
tu' tuu' s' et p'f' m'eri tu' adiuuit te in p'terito.
z adiuuabit te de fu'ro. Et ops' b'ndicet te r. c. hoc
dupl' exp'of. Uno mo' referedo ad p'sona' ioseph. solet
aut' aliq' p'sona' nota

bilis p'f' excell'iam
sue bonitatis b'ndicti
ab hoib' dicendo sic
P'rio de eo. B'ndicta
sit dies in q' nat' est.
scdo. B'ndicta sit fra
in qua nat' e. tertio:
Sint b'ndicta vbera
q' ip'm lacrauet. q'ro
Sic b'ndict' veter' q'
eius portauit. et fm' h'
erponit ista lra' de p'
sona ioseph.

De' pris' tui erit adiutor
tu': z oportet b'ndicet tibi
b'ndictioib' celi desup: be
nedictioib' abyssi iacentis
deorsum: b'ndictioib' ybe
ru' z vulue. B'ndictiones
patris tui: confortate sunt b'ndi
dictioib' patris eius donec
veniret desideriu' collium

tibi ad est p'pter bonitate' qua' dedit z dabit tibi: faciet
tibi b'ndicti ab hoib' q' tuor' modis p'dictis. no' subdit.
p' B'ndictioib' celi desup. p' q'd intelligit' p'um' mod' q' e' ex
b'ndictioe diei. q' dies e' latio' sol' sup' tra'. z h'z p'cipalita
te' i' lunariu' celi desup. z B'ndictioib' abyssi r. c. i.
terre q' e' infimū' elemētū. z i' h' e' scdo' mod'. a B'ndi
ctioib' ybez. q' tu' ad tertiu' modū. b Et vulue. q' tu'
ad q'rtū. Alio mo' exp'of' q' tu' ad b'oa' eriora collata ip'i
ioseph a deo sic b'ndicet tibi om'p's. p'feredo tibi f'rena
scenia in ab'nd'aria. z h' designat' cu' d' b'ndictioib' celi d'
sup' ab'ndictioib' abyssi iacent' deorsū. q' ex b'oa' influētia
celi z b'oa' dispositioe' fre' talia multiplicat'. Sicut b'ndict' t'
bi p'feredo b'oa' aiata i' multiplicado' tibi filios z pecora.
Et h' designat' cu' d' B'ndictioib' ybez z vulue. q' vulua
defuit talit' g'fariot' z vbera nutritioi. c B'ndictioes
pris' tui r. c. ista lra' multip' exp'of'ponat' tū soluz duos
modos q' vident' mibi mag' p'cordare lra'. Ad e' intelle
ctū sciēdū: q' vbi translatio nra' sic h'z. Donec veniret de
sideriu' collū' er'f'noz. in hebreo no' e' veniret. Itēz vbi h'
desideriu'. in hebreo h' tanat'. z est v'ctio hebraica h'is
duplic' significatōz. Uno enī mo' significat' desideriu'.
z h'ac significatōz seq' translatio nra. significat' e' termi
nū' v' fine. Et h'ac significatōz seq' r. a. Sa. et alij hebrai
ci saltē moderni: dicentes q' hec e' lra' hebraica vsq' ad
terminū' collū' seculi. q' vbi h'ēm' donec dicit' vsq'
ad. Et vbi h'ēm' e'f'noz dicit' seculi. q' v'ctio hebraica q'
est ibi. souiam: significat' seculū. z frequē' accipit' p' eter
no' i' scripta. Itē notādū q' d's apparet' ip'i iacob i' m'ra
luzam inf' b'oa' q' e' p'missio b'ndictōes ei dicit'. Dilataber'
ad orientē z occidētē. sepiētrione' z meridiē r. c. v' h' s'
xxvii. c. Et in h' v' dicunt' hebrei p'missio ei d'niū' totū'
mūdi. q'd expectat' implēdū i' messia. z nos dicim' q' i'
pletū e' in xpo. h'ac at' p'missioz si fecit' abrae nec ysaac. s'
solū d' fra' chanaā. v' s. r. c. dicit' v'his abrae d'ena' oculos
tuos z vide a loco in q' h'ic es ad aq'lonē z meridie: ori
entē z occidētē. Itā' subdit' restringēdo' r' d' f'minādo'
Omne' terrā quā aspice' tibi dabo. p' h' designat' q' soluz
sibi p'mittebat' fra' chanaā quā aspicebat' z no' aliā. Sicut
ca. xvi. dicit' ysaac. Dabo posteris tuis vniuersas regi
ones. I' terre chanaā. Itis v'ctis erponit' lra' sic.
c B'ndictioes pris' tui. iacob. d Confortate s' b'ndi
dictioib' prim' ei. i. meliores z se ad pl' ercederes q' b'ndi
dictioes prim' suoz. Labraā z ysaac. z subdit' cā. Itēz ad
terminū' collū' seculi. q' b'ndictio iacob sine p'missio' se
ercedit' vsq' ad fines fr'e h'itabil' v' p'dictū' est. z h' desi
gnat' p' terminū' collū' seculi. no' sic aut' b'ndictioes patris

suoz aliter p'ot' erponi z mel' v' se' sc'do' translatōes
nostrā. Ad cui' intellectū considerādū: q' sic natura p'ce
cedit d' min' p'fecto ad mag' p'fectū. ita reuelatōes facte
patrib' re. testi' de mysterio xpi z fusa' b'itudine clarior
res facte s' posteriorib' q' primis. Et dicit' p'had. Su

eternoz' fiat in capite io
seph' z in v'rice nazarei in
ter frēs suos. Benjamin
lup' rapax mane comedet
predā: z vespe diuidet spo
lia. Omnis h' in tribub' i'rl'
duodecim. Hec locut' est
eis pat' su': b'ndictioes sin
gulis b'ndictioib' p'p'is

p' senes itellen. z i'o
iacob q' fuit posterior
abraā z ysaac clariorē
noticiā h'nt de p'di
ctis q' ip'i. q' sibi re
uelatū e' mysteriū' xpi
futur' q' tu' ad eius ge
nerationem z passio
nem per quā aperta
est ianua celestis re
plent'. s. dicit' e' x' r.
ij. ca. Et fm' h' erponi
tur lra'. B'ndictioes
pris' tui. iacob. Con
fortate sunt b'ndictio

nibus patris suoz. qm' fortiores z clariores reuelationes
de mysterio xpi et futura beatitudine ei facte sunt. adeo
subditur. e Donec veniret desiderium collū' eter
nozū. q. d. ad h' deuenit reuelatio sibi facta q' d'clarauit
ei ap'one' tanue celestis sciendā p' xpm: ad q'd dberet ten
dere omne desideriu' n'ru'. f fiant in capite ioseph.
veniant sup' eū omnes b'ndictiones predictae.
g Et in vertice nazarei r. c. r. plicatio est eiusdē ad ma
iorem p'firmationem. z est sensus. In vertice nazarei.
id est ip'i ioseph q' e' nazare' a. scūs inf' frēs suos.
h Benjamin lup' rapax. h'ic p'dicit' iacob statum bens
iamm futuz. z erponit' vno mo' sic ab aliq' b' hebreis z
aliq' b' catholicis dicentib'. q' q' replū' fuit i' forte bens
iamin: et ibi erat altare holocausti in q' erat ignis p'pe
tuus. in quo q'libz mane ponebāt sacerdotes ligna ad
p'nuādū ignē. z postea desup' hostias q' erāt p'ctemāde
q's deuorabat' ignis. postea vespe pres hostiaz z obla
tionum remanentes p'io sacerdotib' diuidebant'. z sic
erponitur hec lra'. h Benjamin lup' rapax r. c. quia in
forte sua fuit altare holocausti quod deuorabat' hostias
v' predictum est.

i Mane. z vespere diuidet spolia. co q' remanentia
diuidebantur sacerdotibus. v' dicit' est. sed ista exp'ofitō
videt' in l'ru' et tranes: marime q' rapacitas lupi v'biq'
i' scripta alibi accipit' i' malo. q'd no' p' dicit' hic. q' hostie
incedebant' in altari ad honore' diuinū. iō aliter exp'of'
d' tribu' b'iamī q' fuit vald' bellicosa. v' et accepit' guer
ram d' vndeci tribu' altas. et bis d'bellauit eas in capo.
v' h' Judic. r. c. z mltos ex eis occidit' filij b'iamin. q'z
spolia rapiebāt. et postea cū redissent d' bello inf' se diui
debāt. z sic p'z quō b'iamī d' lup' rapax. Itē alio mo' ex
ponit' Aug. de paulo ap'lo. q' fuit d' tribu' b'iamī. v' h'
i. Loz. r. c. q' as' p'uerione' suā grauit' p'lecut' e' r'pianos
tanq' lupus rapax. v' h' Jer. r. c. sed post' p'uerione' suā
fidē xpi publicauit v'bo z scripto p' orbem vniuersum:
q'd notat' cū d'z. i Et vespe diuidet spolia. i. s'ntas les
gis z p'p'ay q's a iudeis accepit' r'ponēdo d' xpo ad in
structōem fidelū. h Des h' in tribub' i'rl'. r. c. ista
est p'clusio resp'cū p'cedētū. v' h' subdit'. I Hec locu
tus e' eis. que p'dicta sunt: p'ater n'ro spū' p'phico q' circa
eos fusa erat. in B'ndictioib' singulis. h'ic p'it' iacob
erigit' animos filioz suoz ad sp'm vite immortal'. P'rio
impeando eis bona sp'ualia z etna. q'd notat': cū dicitur
B'ndictioib' singulis r. c. dicitur tū die aliq' q' illud referē
ad ea que dicta sunt. ita q' iacob aliter no' b'ndixit filios
suos nisi p' dictione' eis futura: v' predictum est. sed

Genesis

hoc nō v̄t v̄t q̄z in p̄cedentibz aliq̄bz corp̄s b̄s dicit: s̄ maḡ maledict̄: sic p̄t̄ de symeon et leui et ruben. et t̄si dicit̄ hic q̄ b̄s dicit̄ iugul̄. et iō meli⁹ v̄t d̄icendū q̄ post q̄ p̄dixerat eis futura: im̄p̄cat⁹ ē eis bona. et sic b̄s dicit̄ eis. sed forma b̄ndictōis nō exprimit̄ hic. q̄z nō om̄ia scripta s̄nt. nō enī ve r̄s̄e est q̄n iacob mo riens im̄p̄cat⁹ s̄r bo na sp̄salia et finalin gulis filioz suoz. ad que d̄z virginal in tentio oim̄ actū hu manoz. Sedo induc̄ eos ad fidē r̄surrectō nis. cum subdit̄. a Et p̄cepit eis. cu ius p̄ceptū subdit̄ cū d̄z. Sepelire me etc. Dicebat enī q̄ b̄ nō

et p̄cepit eis dices Ego cō gregor ad pplm̄ meū. Se pelire me cū p̄ibz meis in spelūca duplici: que est in agro ephrō et hebi. In mābre in terra chanaā quaz emit abraā cūz agro ab ephron et heo in possessionē sepul

posat sine magis s̄p̄tibz et labore fieri. et nihilomin⁹ hec p̄cepit ostēdēs q̄ corp⁹ suū erat r̄surrectur⁹ ad vitaz imortalē p̄ ihm̄ xpm̄. v̄s. d̄m̄ ērl̄v̄s. c. Eza pat̄r vsq̄z ubi. b Collegit pedes suos etc. et q̄ p̄z q̄ obijt̄ pacit̄ ce et quiete. c Appositusq̄z ad pplm̄ suū. i. ad lym̄ b̄s sc̄oz p̄m̄. sic. s̄. d̄m̄ ē de abraam et ysaac. i. m̄gr in sebo. h̄t. exp̄oit ad pplm̄ suū. i. ad angelos: allegās p̄ r̄oe. q̄z abraā et ysaac tā pauci erāt q̄ n̄ possent d̄icē p̄ls sed h̄ n̄ v̄t b̄s dicit̄. q̄z angeli sc̄i s̄nt in b̄t̄radie. et ideo null⁹ p̄t̄ d̄icē apposit⁹ ad eos nisi q̄si trāsfert̄ ad gl̄am: q̄s̄i fuit d̄ iacob nec aliq̄ alio homie aū optione ianue celsi⁹ p̄ passioz xpi. D̄ortius ēt suū nō valz. q̄z i lymbo aū mortē iacob n̄ solū recepti erāt abraā et ysaac. s̄z oēs iusti q̄ morui fuerāt ab adā q̄ petuit. v̄t b̄ Sap̄. vsq̄z ad iacob q̄ fuit mlti. s̄abel. serb. et mlti ali⁹ de filijs et q̄ fuit religiosi et iusti. et noe et melchisedech et multi de posteror⁹ et mlt̄eres sancte. ita q̄ b̄s poterāt d̄icē p̄ls marie cū fm̄ leges decē hoies faciāt pplm̄ p̄f q̄d n̄ va ler dicit̄ suū. et iō exponēdū est v̄t d̄m̄ ē ad pplm̄ suoz idēst ad iustos exultētes in lymbo.

In c. xlii. vbi d̄z in postil. Dicit enī i nouissimis die

Esper illud verū (bus. Additio prima.

I bum: In nouissimis dieb⁹. Kabi moy. gerudeh. in sua glo. d̄c̄. Nouissimi dies sunt dies messie qm̄ iacob significabat illa r̄pa i v̄bis suis cū dixit. D̄ort̄ nec veniat s̄ilo. et ip̄i gregabūf ppli etc. Sedm̄ enī cōz op̄m̄ionē nouissimi dies messie sunt. hec ille. Et s̄t ver ba notāda h̄ frequē a iudeis maliciose negent.

In eo. c. xlii. vbi d̄z in postil. Quia tu es p̄cipiū do loris mei etc. Additio. ij.

In hebreo in h̄ loco ponit̄. Tu es p̄ncipiūz oni. et est d̄ictio q̄ q̄siq̄ significat dolorē. q̄siq̄ iō forti tudiez seu robore. et v̄troq̄z mō p̄t̄ exponi ad cōmē datōem ip̄i? tubē aūq̄z peccasset. cū enī d̄z p̄ncipiū do loris mei. i. sollicitudis mee circa filios meos. et sic et ponit̄ m̄gr in h̄sto. Si aut̄ d̄icaf. p̄ncipiūz fortitudis mee: p̄t̄ intelligi. q̄z i eo p̄ia appuit virilitas ip̄i? iacob i actu generādī. et redit in idē q̄d p̄t̄. Vel fm̄ ra. moy. in h̄ sm̄edaf castitas iacob. q̄z v̄t tradit̄ hebrei sic n̄ emi sit de se semē aū p̄ceptōez tubē. et sic fuit p̄ncipiūz forti tudis sue q̄ ad h̄. et s̄nta plantoz. D̄ic enī p̄io. D̄ia q̄ faciebāt ad p̄medatōz tubē. s̄. tu es fortitudo mea: vsq̄z ubi maior spero. Et postea subdit̄ illa q̄ faciūt ad eius p̄ccem̄tū. et h̄ cū d̄icit̄. Effusus es sicut aqua etc.

In eodem ca. xlii. vbi d̄icitur in postilla. Non asse feratur sceptrum de iuda.

Additio tertia.

Et auctas p̄iarche. s̄. nō auferet sceptr⁹ de iuda donec veniat s̄ilo: ē valde efficac̄ ad vincēdū iud̄ deos de h̄ q̄ p̄s p̄missus iā v̄t a tpe q̄ ablatū est sceptr⁹ de iuda etc. et iō d̄z h̄ multipl̄ cauillat̄: q̄z cauillatōibz ubi b̄s v̄t r̄idēri i postilla. excepto v̄no. sc̄i d̄z.

cri. Ibi sepeliert̄ eū et sarā vxorē ei⁹. Ibi sepultus ē ysaac cū rebecca iuge sua Ibi et lya cōdita iacet. Si nitilq̄ mādar q̄bz filios i struebat: collegit pedes suos sup lectulū et obijt̄: ap positusq̄z est ad pplm̄ suoz

machabei q̄ sacerdos tes fuit et gubernas uerit̄ pplm̄ erāt d̄ tr̄ bu iuda q̄d ip̄i negit̄ nec plane d̄ eos h̄ p̄ bas. v̄t inf̄ altos q̄s de hac mafia vidi lo quentes seu scriben tes sup ra. mar. in pu gione sua sc̄ba p̄te. c.

iiij. et v. de h̄ elegāter tractat. p̄io exponēs hec v̄ba. nō auferet sceptr⁹. nec d̄ur de fe

more. de collegio seu s̄istorio iudeoz q̄ dicebāt canbe drin. ad q̄s oēs difficultates seu dubia legi et fidei pue niebāt. et oia summa iudicia et trouer̄sē q̄ q̄dē reside bāt p̄ncipalit̄ sub regibz et d̄icibz iude i hierly. et post ea i babylōica captiuitate d̄ū cēt reges v̄l duces d̄ iuda p̄sc̄q̄nt̄ aūt̄ in reditu captiuitat̄ ap̄d hierlm̄ durabat. et iā p̄t̄as illoz. put̄ p̄t̄as aliē cap̄t̄ vacite sede durat. q̄uz auctas et p̄t̄as durauit et tpe machabeoz. et vsq̄z ad cer tū tps aū destructōz tēpl̄i sc̄di. q̄d q̄dē tps p̄currit cūz tpe passiois xpi. et tūc cessauit oino eoz p̄t̄as q̄ oia suffi ciēter p̄bat p̄d̄ic̄ autor. et d̄ducit p̄ auctes summas a doctozibz antētiq̄z hebreoz antiq̄s q̄bz nillo mō p̄t̄ ius dei r̄onabilr̄ dissentire. q̄s q̄dē ad eūtrādū pluritatē om̄ito. remittēdo cas p̄d̄co libro vbi plane tractat̄.

In eo. c. xlii. vbi d̄z in postil. Ligans ad vineā etc.

Xpositio catholicor⁹ i h̄ loco nō Additio. iij. d̄z censeri mystica s̄z pot̄ l̄ral. Iacob enī p̄phetan do de filijs i h̄ loco sepe loq̄t metaphonice. fm̄ quā locutōez accipiēda ē s̄nta l̄ral. ex h̄ q̄ res significa te p̄ voces v̄ltern⁹ aliud significat̄. p̄t̄ ostēdit̄ fuit i plo go h̄ libri. D̄ aut̄ hic circa iudā metaphonice loq̄t s̄az videt̄ ex h̄ q̄d d̄ixerat. A t̄m̄ leonis etc. q̄d erponit̄ de dauid. et i postil. q̄ nō fuit catul⁹ leōis nisi metapho rice. Et s̄nt i h̄ loco cū d̄ic̄ Ligās ad vineā etc. locuto me taphonice d̄z censeri. p̄m̄ cū s̄ilitudies q̄s i h̄ loco po nit. s̄nt oino p̄formes s̄ilitudibz in alijs locis sacre scri pture p̄t̄ētis. vbi de s̄li mafia tractaf. p̄io q̄ attendēdū q̄ vinea i sacra scripta accipit̄ ad l̄ras p̄ gregariōe eoz q̄ s̄nt sub fide. v̄t Esa. v. Vineā d̄si etc. s̄nt ip̄s se vocat v̄tē Job. xv. Ego s̄uz v̄t̄ sa etc. s̄nt discipulos vocat pal m̄es v̄t ibidē. Per asinā x̄o significat̄ tps pplm̄ iudeoz et p̄ pullū pplm̄ gentiū. v̄t D̄ath. xxi. et Zach. ii. p̄p̄e tice hoc idē signaf. Per h̄ aut̄ q̄ d̄icit̄. Rauabit in vino stolam suā etc. etiā metaphonice significat̄ ad l̄ram passio ch̄risti. de q̄ Esa. lxxij. Cum a tpo q̄rif. Quare ḡru b̄z est idum̄ et̄ū tuū et vestim̄ta tua etc. que oia ad fraz intelligunt̄ de tpo et eius passioe. v̄t tenenda est expo sitio nroz doctoz in h̄ loco tanq̄z l̄ralis. et continuat̄ cū p̄cedentibz p̄uenienter. cū enī d̄ixerat. Donec veniat q̄ mittend⁹ est. s̄. ch̄ristus: cui erit congregatio seu expe ctatio gentiū p̄sc̄q̄nt̄ declarat̄ cōiunctōem h̄az gentiū d̄icēs Ligans ad vineā etc. similis et passione p̄ quā spe ctabat̄ redemptio om̄niū gentium. et hoc cūz d̄icit̄. Rauabit in vino etc. et erponantur ad litteram p̄t̄ in glo sa ordinarīa etc.

In eo. ca. xlii. vbi d̄z in postil. Sed hec expositio etc. Additio quinta.

Liber

Expositio si est tanquam extranea repellenda si ob
statibus obiectibus postulat. **P**rima enim obiectio
non est valere. **N**am ille qui nimis datur ad speculatores
sepe negligit curam ipsius negotiorum in iudicio
boni iudis seu fati reputat. sic philosophus. vi. ethi. dicit de
anagorago et similibus philosophis. quod videbantur ignorantes. proferentia si
buphis. Sedam vero obiectores manifestum est non valere. recipit
enim in sacris scripturis expressum quod filius ysaachar erat boies
excellens in secula super alios. vñ. i. pal. xij. De filiis quoque ysaachar
char vixit et studium quod non erat singula ipsa ad precipiendum quod
facere deberet israel. et super quod verbum gloria. doctores legis in
tribu ysaachar fuisse tradunt. quod lingua ipsa ceremoniarum ob
stantia docebat. et quod facere deberet israel prescriberebat. **I**dem
glo. quod est ipsemet postulat in loco testatur. ubi de filiis ysaachar
char sic dicit. Erant enim illi studiosi in lege. et sciebant oppre
ssulere quod et quod esset agendum. cetera tribu eorum plurimum ac
quiescentibus et doctores plurimum. vñ. i. hñ. dñ. p. nñ.
vbi dicitur de perfectione tua et doctrina tua a viro secundo tuo
et. **S**ed cum huiusmodi ysaachar et habebat excellentiam in secula et
dñm est respectu aliorum propter leui. **L**onginquas et ista sunt hanc
positos sic. nam cum ysaachar esset auid ad speculatores scie
et propter fructuiferam. erat accubans in terminis. abhor
rens. laboribus corporales. vñ. videns regetes. i. speculatores
quod esset bona. et terra quod esset optima. i. fructuifera cum modico
labore ponit in postilla. ex amore studij excusabat se ut
plurimum ne iret in exercitum. quod diligebat quietem et dulcoris
sapientie. et ideo prelegebat solus tributum regibus potius quam dimit
tere regetes speculatores. et huiusmodi sequitur. et supponit hanc
suis ad portandum. i. quod volebat magis esse tributum quam
bellicosus seu militaris ratione predicta.

In eodem cap. xlii. vbi dicitur in postilla. **D**an iudicabit
populum suum et.

Ictio hebraica in hoc loco posita significat vno modo
iudicare et alio modo vindicare. et vtriusque possit in
relligione de Sansone. put in postilla.

In eod. cap. vbi dicitur in postilla. **S**alutare tuum expectabo dñe.
Icter Sanson fuisse fortissimum. **A**dditio. vii.

Incorpali robore. non tamen ab aliquo possit dubitari si esset
messias. fuit enim Sanson modice prudentie et dis
cretioris. nec fuit et propheta. nec de eo leguntur tales virtutes
quod de hoc possit suspicari. vñ quod propheta vixit in hoc loco
salutare tuum et. melius videtur referendum ad tempus antixpm
put. **D**ñe. i. mora. qui quidem antixpm put. cois fert. deice
sur. est de tribu Dan. quod circa tabernaculum in ad aqilonem ca
strametatur. et quod ipse **D**reg. ibidem ait. **I**udea erroris sui
laq̄tis capta pro antixpm spectat. **A**lii iacob i elector
voce in eodem loco repetere querunt. et ad deum dicit. **S**alutare
tuum expectabo et. i. non sic infideles antixpm. quod seculum
rus est de tribu Dan. huiusmodi qui in redemptores nostram venturum
fidei specto vixit xpm. de xpo enim uero supra dixerat. **D**o
nec veniat qui mittet. et hanc sententiam expresse tenet transla
tio chaldaica.

In eodem cap. xlii. vbi dicitur in postilla. **S**edit in for
ti et.

Additio. viii.

Omnem vero rationem personam quod in hoc loco in tot bona quod ia
n cob de ipso ioseph probavit insonat tanquam bonum
descensus hieroboam ex ipso ioseph. cum ipse hiero
boam fuerit pessimum idolatra. quod non solum peccauit sed et pec
care fecit israel. propter quod diuisa finia fuit abscissa a regno cum
posteritate sua. excepto vno filio suo. ut in. iiii. Re. xiiij.
et xv. et etiam regnum eius. i. p. tpe a deo fuerit pmissus. non
tamen gratum. **D**e eo enim legitur **O**see. viij. **I**psi regnauerunt sed
non ex me. **E**t sicut. xij. de eodem. **D**abo eis regem in futuro
re meo. non ergo de ipso recte dixerat. **P**er manum potentis iacob.
et alii alii circa hoc videndum. **A**d quod sciendum est quod **I**o

seph duas habuit principales persecutores. vñ. i. a fratribus de
qua intelligitur illud **E**xasperauit eum et iurgan iugiter. et. p.
ut dicitur in postilla. **A**lii vero ab errore dñi sui. i. p. paraois. vñ.
et. i. q. d. de persecutore fuit a deo preceptum in iugiter quod si fuit
inclinat ad peccandum. i. vehementer incitat ad hoc fuisse
ut ibidem patet. et de hoc exponitur quod dicitur de ioseph. **S**e
dit in forti arcus eius. i. appetit eius carnalis. quod sepe in ho
minibus modice virtus tendit ad extra ad iugiter occupabile
tanquam arcus prociens sagittam ad signum. quod si sic fecit. ioseph huius
sedit in forti. i. in formidine virtus continet. et quod quibus aliis
quod ex ductu rationis refrenat suum carnalem appetitum. cum huius
molestiam a prauis occupantibus. put. prungit continendum.
Ioseph autem si sic huiusmodi vere temperat virtus prauas cama
les subiectas habebat rationem. sic vixit nullam mortem ad huius
ret molestie sensualitatis. ideo dicitur **E**t dissoluta et. sic quod ly
eius referat ad hoc quod dicitur **A**rcu suum et. **A**rcus enim huiusmodi
chita cum corda fortis ligata ad hoc ut possit sagittare.
quod dicitur brachiorum et. si vincula dissoluat. tunc arcus prauus
est indispotus ad sagittandum. et isto modo virtus sensuales
ioseph cum huiusmodi appetitum carnalis solus sagittare. erat dis
solute a vinculis carnalibus. ad curam in hoc comedabat si solus
vixit in virtute huiusmodi prauis. et quod vitare peccatum propter huiusmodi
tu nase corrupte si possum nisi gratia dei auxiliante. **S**im au
gust. in li. d. precepto iusticie. ideo subdit. **P**er manum potentis
tis iacob. quod virtute gratie dei illud peccatum sic vitauit. **P**roter
huiusmodi dicitur **E**t dissoluta et. vñ. et. alii exponunt. et intelligat
de dissolutioe vinculo ioseph i carcere de mandato regis. et. p.
videtur in dino. **A**lii dicitur eo legitur in ps. cxiij. **D**issoluta et in cor
pedibus pedes eius. **E**t sequitur. **I**. de eodem. **D**ixit rex et soluit
eum. quod autem sequitur. **I**nde pastor egressus est lapis israel. vñ. alii
exponendum. **A**d eum intellectum antededitum est. quod quod proutas io
seph p ephraim descendens recesserat a dino cultu a tpe
ipsi pessimi hieroboam. vñ. dñm est in iugiter quod si reputabat
de filiis israel huiusmodi gentiles et alienigenas. vñ. d. eis
legit **O**see. v. **I**n dñis p dñitose egerit. quod filios alienos. ge
nuerit et. **I**dem iacob videtur in ipso. quod filij ioseph iugiter
eunt deo reconciliandi nisi propter quod oēs tamen hebreos quod ge
ntiles vocant ad gratiam. ideo dicitur. **I**nde egressus est pastor et.
quod d. ab ipso potere iacob. i. a deo quod profuauit ioseph a
peccato. vñ. dñm est egressum est pastor. i. xps quod tanquam pastor
boni dicit. **A**lias ones hebreos quod huiusmodi sunt ex huiusmodi illas o
me adducit. **S**icut et lapis israel. i. lapis in plebe inde egressus est. quod
quod lapis israel est ille. i. que reprobauerit edificantes. quod fecit
vtriusque vñ. **A**lii ad solatorem posteritatis ioseph huiusmodi intro
ductum est. ne pro hoc apostatauerit a lege divina. intelligitur
exclusi a finali salute propter suam stentia. **A**lii huiusmodi notabilis
notat xpm pro nomine pastoris et lapidis. quod vtriusque nome
implicat reductioem gentilitum seu apostatantium ad vñ
deum et vna fide. nec obstat huic expositioni quod dicit egres
sus est quod de preterito. quod huiusmodi propter certitudinem. p. bene. et etiam
fuit expositioem postillatoris de futuro huiusmodi intelligi. vñ.
in postilla. **Q**uidam autem exponunt huiusmodi dicitur. **I**nde egressus
est pastor lapis israel et. de ioseph filio numi. quod fuit de tribu
ephraim. et propter huiusmodi de ioseph. et huiusmodi notabilis possit dicitur
potius quod fuit iugiter rector israel pro moysen. propter tamen adaptat
hec verba xpo. propter tamen cum dicitur lapis israel. nam etiam ra. **D**oy.
gerudeni. in hoc loco dicitur expresse quod lapis hic dicitur intelligitur
ille de quo in ps. cxvij. **L**apidem quem reprobauerit et. in quo
loquitur quasi prophetado nesciens. sic legitur de caphpha.

In eodem. c. xlii. vbi dicitur in postilla. **B**enedictiones patris
tui et.

Additio. ix.

Sed due expones videntur insufficientes. vtriusque enim
i earum supponit falsum vel inconueniens. **N**am prima ex
positio presupponit quod dñs pmisserat ipsi iacob do
minum totum mundum. et appuerat iuxta **R**uzam. de q. s.
xxvij. ca. sed hoc videtur falsum. nam in secunda apparitione

Genesis

Itē in eo. c. postillator illū passus. Bñdictiōes pñs
tui pfortate sunt. duplī expōit. pñmā tñ. expōnē non
mīstū ponderās. in scda refectur. q̄ vult; q̄ pfortatio bñdī
ctiōnū iacob sup bñdīctōib; pñm suozē qdā excrecen
tia notūce d̄ dco ex mysterijs fidei posteriorad pñores
qz in pcessu tps per
deū aucta e claritas
reuelatiōis; q̄ moze
bñdīctōis vī cū bñdī
ctōib; scā est. Sz bur
genf dīc illō valde ī
cōuentēter dīc. mor
ad tā rōmb; modici
valōs. Luzeni pñō
dīc abraā cē pñem fī
dei. ex h tñ no scq̄tur
eū habuisse clariorē

**Uod cernēs .L.
q̄ ioseph ruit sē faciē
pñs flens z deoscu
lās eū : pceptiq; fuis suis
medic; yz aromatis cōdi
rent pñs. Quib; iussa ex
plēnib; trāsīerē qdragita**

de credēdīs reuelatōz intēsiue z extēsiue q̄ posteriorē
scz iacob z cefos pñs. q̄q̄ in mafia obedīēte q̄ ad fī
dē pñt. fuerit heroic; p̄ alqs q̄ p̄. alij tñ ī alqs n̄ mū?
ad fidē pñtēto; eo fuerit longe clariorē. put declarat
be. Breg. in pñatōe mora. p̄ mediū. In mafia igit obe
diēte oēs vere obedīētes s̄ fūit; abra; yz notafad. Bā.
tñ. i. ter. z ī glo. ita ī mafia paritē; se paritētes sūt filij iob
z sic de alqs. Nec er eo qd allegat Bur. q̄ in sinū abrae
ulsi dep: tabāf. se q̄ igit hūr credēdor clariorē suela
tiōē q̄ postēri. Sin enī lymb; patz dicebat. p̄f reqz
fm cōit loq̄ntes d̄ hac mafia. sed q̄ dīc? ē sū? abrae ex
eūem narratōis ip̄i ē. Lu. xvi. z nūq; rep̄i ī scrip̄a als
In de ecclīa assipit vt locū dēt; atq; sinū abrae n̄ p̄f
abrae sinū; q̄ rps narrat. qz illa erat lymb; quā req;
em iā ecclīa mīme pet̄. s; p̄f reqz efnā quā metapho
rice trāsīunt. Sz metaphora igit burg. nībil; p̄cludit nec
valz qd tertio sumit id vīz. nū; celate pōfo abrae q̄ ge
stur; sa. h enī solū ē ī mafia dīctōis iodome. ex q̄ nō
seq̄ qd bur. itēdit. nec qd q̄ro assūmit valz qz abrae fa
cta sūt reuelatio d̄ luce efnā z bñtudinē. z d̄ his q̄ pñtē
ad cā. qz n̄ seq̄ igit posteriorib; itēsiue l'extēsiue scā si ē
de ill' maior; reuelatio z pfectior. In p̄posito enī oēm re
uelatōz factā abrae p̄stat fuisse p̄fēbūla z corgalta. Ja
cob at̄ ipsāli vīsiōe vidit dñs in nū; scale rē. Copanti re
uelatōes scās abrae z iacob ī h̄ locosēptas. māfēstū ē
iacob exēsiue z itēsiue supgressū ī bñdīctōib;. Sz bur.
p̄tractās rōz postū. scāz ex auctē d̄ dīcēt; Sup oēs do
cētēs me itelleri. dīc id n̄ debē itelligi. sic qz posteriorēf
abūdarēt ī his q̄ s̄ necia ad salutē sup pñores z antiq;
ozes; qz als seq̄et qz modern; scī abūdarēt sup cogni
tiōē ap̄lor; qd falsū cē dīc burg. ip̄e tñ expōnēs illū locū
ps. dīc. Sup senes itel. itelligētiū ē de p̄sona fidelitū; q̄
p̄ tpm successiōz p̄fā exp̄licite coḡscit d̄ his q̄ ad fidē p
rinerē q̄ antiq;. s; oia ip̄licite p̄nevat; ī fide antiq;. vñ p̄z
qz burg. sibi p̄ dīc. nec burg. debuit dīc fore falsū; qd
b. Aug. dīc cē vep loq̄ns de s̄llis; gñalib; h. i. de vnico
baptismo. Dīc enī p̄tiora posteriorib; emēdari. z exp̄i
mēto rez ap̄m qd clausū fuerat; z p̄fēci qd latebat. Sz
ta ei p̄ ap̄los q̄ fidi. ī. exp̄licata s̄ p̄ gñalia z etia sp̄alif
q̄tmor; q. b. Bre. venerāda dīc vt q̄tmor euāgelia; put
dī. xv. dī. q. sic scī z i. ca. Candēs. cū burg. igit sic len
tēs necario h; dīcē illūmatōes hierarchicas imo z te
archicas cē simplī q̄ haustas. qd catholīcū dīcē n̄ decet
Burg. et p̄tractās rōz vltimā postū. inuoluit se in d̄ctō
ctōis. dīc enī qz nafa et ī plib; p̄cedit ex ip̄fect; Et idē
dīc fm Doe. qz nafa sp̄ sumit inuū a p̄fectis. q̄ ē māfē
sta d̄dictō; nisi tolleret cū dīctōis. vt ī p̄m. phicoz
scz d̄ p̄cessū q̄ ad nos z q̄ ad nafa; z sic; Bur. cōmīdit
cū postillatore in rōe p̄ cū scā. quā tñ bur. dīc nō sufficē
sz qz burg. putat crimē lese maiestat; si q̄z postillator

dīcē scō Tho. nō d̄bit d̄ dīcē b̄tō Bre. ex debili rōe. dīc
enī. b. Bre. sup Ezech. p̄c. q. ome. iij. Per icremēta tpm
creuit scīa sp̄alīū parz. plus nāq; moyses s; p̄ aplī qz
p̄ be ī vīnīa scīa eruditi s̄. vñ scrip̄tū ē. p̄trāib; at plimī
z erit mltiplex scīa. Dīc enī d̄s ad moysen. Ego sūz d̄s
abraā ysaac et iacob; z
nomē meū adonai n̄
indicauī eis. Ecce p̄
moysen qz abrae unio
tuit. Itē d̄s dīc Sup
senes itelleri. p̄ qd re
stat dīuīnā scīam se
p̄ qz moyses accepit
se. z p̄ aplī. z ceta q̄
vīde ibi. Ecce māfē
sta scī Breg. mīa; cū
ausus ē d̄ dīcē burg.

nec mīz. qz delirando p̄prie sūe d̄ dīc. vñ. patuit. Pro
mīa. b. Bre. z postū. ē. b. Aug. i. retractationū ca. xij. vbi
ōndit fidē anq; z modernoz eē rñā. z n̄ dīfferre. nisi p
mū? z p̄? exp̄licatū. Exp̄licatio igit ad dīuīnā reuelatōz
p̄tinet. q̄ bñdīctio superogata. de q̄ hic fmo merito dīc
p̄t. Itē. c. eod. vbi postū. arguit d̄ scholasticā hīstoriā
ī eo qz dīc ap̄ositū iacob ad p̄lm. i. ad āgelos. qz vt dīc
null' ali' p̄ls p̄ assignari. p̄ eo qz ī lymb; p̄m nō erāt
tot q̄ p̄ls dīcī possent. Postū. arguit qz iacob ad ange
los n̄ est postū? tanq; ad p̄lm sūū. qz angelatū ī bea
titudinē. iacob at̄ māfē ī lymb; vñq; ad xpi ad op̄inos. qz vt dīc
vñ saltē mortē. z nā dīc motū et' n̄ valē. qz an iacob
in lībo fuerit p̄ qz d̄ce; q̄ fm legas p̄ls dīcī p̄fīt. Bur
genf. aut nūf saluare motū mēri hīstoriāz. colēs q̄ si
mīn decesserūt in grā. venērūt tñ purgādī. z sic in depōsi
tione iacob n̄ fuissent adhuc in lymb; totiq; p̄lm facē
possent. s; ista via crudel' z impia vñ. q̄ in his mille dūz
cent; z aplī? anīs null' fuerit dūc' ad lymb; p̄m nisi
abraā z ysaac qd ē valde impū cū exp̄scīp̄a poss; fieri
cōparatio scōz z scōz illi' tps vt merito p̄ls dīcī poss; z
et ī qui venērūt purgādī; crudelē ē dīcē qz mille vñ certe
centū anīs q̄s remāserūt ī purgatorio an trāslatōz ad
lūmbū. nec sufficē id qd Bur. de b̄tō Aug. opinatiue loq;
q̄ntē adduc; p̄ clūsiōne qz p̄ls hic dicant angeli. Hāz
angeloz habitatio n̄ fuit in lymb; q̄m; aliq; ip̄m fre
q̄ntabāt p̄ patz p̄solatōe. vt dīc glo. in linearis. z sic an
geli vīstrātes pon' ap̄ponūt ad p̄s qz patres ad eos.
qz ad eos āgelos nemo ap̄ponūt nisi trāsatus ad glām.
Illī aut vīstauerūt istos ab eoz p̄solatōem. et sic p̄prie
loquēdo angeli q̄ ad lūmbū fuerunt aduenē nō incolē.
trāslatī igit ad lūmbū ad eos nō p̄fīt dīcī trāsferri q̄
ad p̄lm incolentē s; aduenā. z si sufficeret impeccabi
litas. vt vult Burg. cū demones sūt extra statū peccā
di. ut dīcerent trāsferri ad p̄lm trāslatī ad p̄ortū de
monū. Vdētor igit z clarior ē exp̄osītiō postū. q̄ dīcunt
trāslatī ad p̄lm trāsferri ad lūmbū p̄m expectantīz
trāslatōz ad efnā bñtudinē. ad quā nos p̄ducit zesus
christus omnis populī liberator et redemptor. Amē.

Capitulum .L.

**Uod cernēs ioseph. Itē describif exēctio sep
pulture ip̄s iacob. vbi p̄mo ioseph sepulturaz
patz erequit. scdo ī egyptū reuertit. ibi Reuer
susq; ē. L'ra p̄mū describif p̄passio ioseph ad patres
defunctū cū dī. Rur sup z c. scdo honoz exhibitiō ī p̄m
mēto corpis defuncti cū dī p̄ceptiq; fuis rē. z in fletu
solēni sup mortuū sūū. ibi b. Fleuitq; eū egypt. lxx.
dies. scz. xl. dies cōdūmēt. z. xxx. fletus. Itē in impetra
tione licētie depōrtādī corp' p̄ris sui ad locū sepulture
valde remozū. z in honozabili d̄portatiōe cū comitina
valde solēni. z p̄z lra exceptis paucis vocabulīs q̄ sunt**

exponeda. c. In sepul. meo qd fodi. s. v. falsu: qz spe
lica dupler in q sepult' e. ia erat sca a tpe abrae. Dicen
du q iacob p se: r lya iuge sua fecerat ibi spale hitacim.
Hebrei dicunt q emir. qz illa dictio hebraica q ibi ponit
equoca e ad fodere r ad eme. r fm h' dicenda e q iacob
emit locu sepulcri no
in se s i ano suo abra
am q emit locu illuz
p se r sua posteritate
vt h' s. xxiij. caplo.
d. Ascende r sepeli r c.
ac si di. nisi esset iura
meta no vumiter te
tre. qz e' pnta cervical
de necaria p negocij
regni.

e. Abauit quoqz in
comitatu r c. In he
breo h' Lur' r mili
f. Generoz ad (tes.
are) achad. Hebrei
dicunt q achad no est
nome. pprii s. eoe: et
significat gen' spiaz:
qd gallice vocat ai
glener. quia area illa
clausa erat i modu se
pis talibus spinis.

g. Reuersusqz est.
h'ic asir velenbis re
gressus ipi' ioseph i
egyptu r scbo ei' obi
tus ibi. Quibz trasa
tis. Circa pumū de
scribit quō amabili
ter se hnt erga frēs
suos post mortē pīs
cum dr. h. Quo
mortuo timētes frēs
ei' r c. timebāt emz p
pter magnitudinem
sui criminis: ne ioseph
dissimulass; vdicare
dū pē adhuc viueret
ad virādū anietates
pīs. r iō pē mortuo
et sepulto timebant
ne vdicaret pp qd
questerentia cū sub
dit. i. Madauerit
ei p filios bale vt di
cūt hebrei: qz inf ce
teros frēs mag' dū
lz p'rtu' (gebat.
pcepit nobis. h' fin
rerūt vt amore p'ris
ioseph cur' ad miseri
cordiā fleteret. Ja
cob et h' si dixerat: qz
nō diffidebat d' beni
gnitate ioseph. aliter
enim dixisset ei ore pprio asī suā mortē. i. Quibz au
ditis: fleuit ioseph et pietate fena. r in h' osidit q' eos
malū nō cogitabat. vñ subdit m. Nolite timē. r ad
eoz p'olatōem subdit. n. Nū dei possum' resistē vo
lūtat. q. d. nō. r sic debet' se p'olari. qz de' voluit illud

pharadōis. eo qz p' me' ad
iurauerit me dicēs En mo
rior' i sepulcro meo qd fodi
m in fra chanaā: sepelies
me. Ascendā igit' r sepeliā
p'z meū ac reūtar. Dixit
qz ei pharao' Ascēde r sepe
li p'z tuū sic adiurat' es.
Quo ascēdēte ierūt cū eo
oēs senes dom' pharadōis
cūcriqz maiores natu fre
egypti dom' ioseph cū frī
bus suis absqz puul' r gre
gibz atz armēz q' d' reliq' rūt
i fra iessen. Hūit qz i comi
tatu cur' r eqtes. r scā est
turba nō modica' venētzqz
ad areā achad: q' sita ē trā
iordanē vbi celebrātes ere
quias plātu mag' atz vehe
mētī impleuerūt. vij. dies.
Qd cū vidisset hitatores
fre chanaā dixerūt Plāctus
magn' ē iste egyptijs. et id
circo vocatū ē nomē loci il
li' plāct' egypti. Fecerūt g'
filij iacob sic p'parat' eis: et
portātes eū i fra chanaan
sepeliēt eū i spelūca dupli
ci: quā emerat abraam cuz
agro i possessiōez sepulcri
ab ephrō et heo p' faciē mā
bre. Reuersusqz ē ioseph
in egyptū cū frībz suis r oī
comitatu sepulcro p'ē. Quo
mortuo timētes frēs ei' et
mutuo colloq'ntes ne for
te mēoz sit iurie quā pass'
est r reddat nob' oē maluz
qd fecim' madauerit ei di
cētes: Dat tu' p'cepit nob'
anteqz morerēt vt hec tibi

fieri: et inde mar' bonū alliceret p me mltz p'lis puidē
o. Igo pasca vos. r sic xcedit eis pl' qz petebat: (do.
qz petebāt solū remissioez. r tpe cū h' pmissit eis r t'rua
liā p'nsionē. sedqz. p. Filij qz machir r c. nati s' r c.
id est tanto tpe asī mortē ioseph qz portuit eos tenē sup
genua sua r blandu
eis sic senes solēt hā
cere puer' filioz ac ne
potū suoz. q. Qui
b' trāfact'. h'ic d' scri
bit' obit' r p' sumano
ioseph. vbi puidē ac
deuote ordianz d' se
p'nta sua d. r. Po
mor. meā d's vñ. eos
fm qz pmissum fuit
abrae. s. r. c. g.

verb illi' diceremus. Absce
cto vt obliuiscar' sceleris
frat' tuoz p'cti atz mali
cie quā exercuerit i te. nos
qz oram' vt suo dei patri
tuo dimittas iniquitatē hāc
Quibz audit' fleuit. Jo
seph: venētzqz ad eū frēs
sui: r pni adorātes i fra di
kerūt: Serui tui sumus.
Quibz ille v'ndit' nolite
timere' num dei possum'
resistere volūtatī. Vos co
gitast' de me malū: s; de'
vrit illd in bonū vt exalta
ret me sic impietātū cerni
tis r saluos faceret mltos
p'los. Nolite timere' ego pa
scam vos r puulos v'ros.
Cōsolatusqz ē eos r blāde
et lenit' est locut'. r hitauit
in egypto cū oī domo p'is
sui. Vixitqz cētū decē ānis
r vidit ephraim filios vs
qz ad tertiā generationē.
Filij qz machir filij manaf
se nati sūt i genibz ioseph
Quibz trāfact' locut' ē frī
bus suis. Post mortē me
am de' visitabit vos r ascē
dere vos facit de fra ista:
ad fra quā iurauit abraā
ysaac r iacob. Cūqz adiu
rasset eos atz dicit' de' vi
sitabit vos' asportate ossa
mea vobiscū de loco isto.
mortu' est explet' cētū decē
vite sue annis. et dicit' aro
matibus: reposit' est in
loculo in egypto.

Et ascēdere r c. in
mirabilibz magnis:
vt dicit' in Ezo.
Ad frā quā iura
abraā. q' fuit lacte et
melle. v. Lūqz ad
iurass; eos. r in ipis
posteris eoz de sepul
tura sua i fra p'nsio
nis vñ subdit.
r Asportate vobis
cū ossa mea. nō emz
adiurauit eos qz sta
tim p' mortē ei' pos
tarēt illuc corp' iuz
sic portauerāt corpus
p'is sui. r sic portata
sunt corpa frat' suoz
rū: vt dicit' iosephus
v'p h' qz corp' ioseph
remanebat i egypto
mēoria bñficioz eius
diuit' remāeret apd
egyptios. r sic suau'
tractarent filios ist'
inf ipos manentes.
y. Reposit' ē i lo. in
egypto. nō dicit' sepul
s; ossa ei' dicit' sepul
ta i syche: iolue. r iuz
vbi elegerat sepeliri.
er q' p' q' tal' repositō
funerū aliq' loco vsqz
ad tps q' alibi trāste
rat ad remanēdū: nō
dicit' nec ē sepulsa. et p
p' h' vt vt de ist' repo
sitiōe si ē portio cano
nica p'oluēda. Rō ar
qre ioseph fuit ita sol
licit' adiuuare filios
ist' de sepulsa ossiuz
suoz i fra p'nsiōis
vñ fuisse. qz hūit spm

Explicit liber Genes.

ppheticū: vt patuit ex p'dict'. r iō pie credit qz p. s. i. pre
uidit ipm mortuz r resurrectuz i fra illa. r p' p'is mltā
corpa scōpēi eo surrectura. vt h' dicit' r. v. r. iō v'z
sile est qz spabat resurgē cū ipocū est honor in scda. se
culoz amē. Post. tris. m. de lya sy p. Dei. fuit.

ppheticū: vt patuit ex p'dict'. r iō pie credit qz p. s. i. pre
uidit ipm mortuz r resurrectuz i fra illa. r p' p'is mltā
corpa scōpēi eo surrectura. vt h' dicit' r. v. r. iō v'z
sile est qz spabat resurgē cū ipocū est honor in scda. se
culoz amē. Post. tris. m. de lya sy p. Dei. fuit.